

नवसाहसार्ङ्गचरितम् ।

श्रीपरिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतिः ।

प्रथमो भागः ।

तत्र

भूमिका, पाठान्तरसहितं मूलं, लोकानुक्रमणिका च ।

म च

इस्लामपुरग्रामजनुपा विद्वद्भर-गोविन्दशास्त्रि-
सूनुना वामनशर्मणा संशोधितः ।

काव्य यशमेऽर्थहर्त्रे व्यवहारसिद्धे शिखरस्तनये ।
सद्यः परनिर्गुण्ये कान्तामम्बितयोपदेशयुने ॥

मम्मटः

मुम्बई :

भालियादनशास्त्र्याः १८१७।

प्रीत्याम्नाः १८९५।

गून्ग्यं शास्त्रादरूपकत्रयम् ।

शुभचिह्नम्

पञ्चकेशन् सोसायटीमुद्रालये मुद्रितम्.

PREFACE.

NOTHING affords me greater pleasure than the present occasion, which has enabled me to write this preface to a poetical work, which is calculated to occupy a very prominent place in the literature of the East. The fact that the work in question, although widely known to the authors of about four centuries ago, should not have been available so long, was to my mind a subject of as great a wonder as of regret. I request that the reader will kindly pardon my vanity in mentioning that it is highly gratifying to me to see that I have been instrumental in supplying to the literary class of the present day what was long felt to be a desideratum. Although my responsibilities in editing this work were very onerous and my labours great, I affirm and affirm sincerely that I shall feel amply rewarded for them all, if what I have been able to do is fully acceptable to those, for whom it is intended.

It will not, I consider, be out of place, if I enter here into the general details of what may be called the history of my labours in this matter :—

During my travels in Upper India and Kashmere and Assam (from 10th June 1882 to 26th April 1887), I was fortunate enough to discover a good many old and rare manuscripts. Out of the many works of which I obtained manuscripts, the present is one of the three I undertook to edit in the beginning. The second is *Advaitabrahmasiddhi*, which, at the request of the great scholar and my esteemed friend, the late Dr. Rajendralal Mitra, I edited for the Asiatic Society of Bengal. This

work wholly treat of Philosophy. The third viz., *Mudatamadālasam*, which is a drama, will shortly appear as a number of the *Ānandāsrama Sanskrit Series*. Thus I have the pleasure to see that each of these three works, which lay hitherto unnoticed notwithstanding their passing excellence, occupies a place in one or the other of the three widely known Sanskrit series of this day.

The present work *Narasahasānka-charita*, as mentioned above is a poetic composition. During my sojourn in Bharatpore in Rajaputana, in December 1833, I purchased some old manuscripts in a lot of a person who had bought them at an auction sale as part of a property attached by the Court. Among them I found two rotten leaves with their marginal figures so much dimmed and disfigured as to make it impossible to decipher them. Extremely worn out and soiled, these leaves baffled all attempts at making out their contents in the beginning. On a careful perusal of them however, I was convinced of the superior skill and merit of the whole work from the detached portion, and with a view to secure that work, I endeavoured to ascertain at my cost and trouble whether the MS of which the leaves formed a part or any other MS of the whole work existed in any of the libraries of private individuals residing in the district. Thus I carefully overhauled the family collections of my learned friend, Bhattajee Durgaprasiad the then *Alalt* (Judge) at Bharatpore. In them, among other books, I came across a copy of the work so longed for, which was, however, subsequently found to be in an incomplete state. By the kind permission accorded to me by the gentleman I made a copy for myself.

My first conviction as to the passing merits of the work from the perusal of the two leaflets grew so much stronger by this further discovery that I at once resolved to leave no stone unturned in the whole vicinity in discovering a complete copy. The copyist of the above incomplete MS adding a *sloka* at the end gives his own name and the date of the MS and states that he copied it at Argalapura (most probably the modern Agra). This leading me to suppose that the original might be lying with somebody at Agra I conducted my unremitting enquiries at that and other places in the vicinity, but to no purpose.

Having now had sufficient information on the points of the authorship the title and the subject matter of the work I wrote to such of my friends as enjoyed a very high reputation in antiquarian researches, but unhappily, no further light could be thrown upon it by any one of them including the late Dr. Rajendralal Mitra.

Then proceeding onwards to Jeypore the late Pandit Durgaprasad a pandit devoted to research and the well-known editor of the *Kavya Mala* and other valuable works obtained permission of me to retain with him the incomplete copy promising in his turn to prosecute further enquiries in the matter with a view to securing a correct and complete one. His enquiries too were fruitless. The MS, however, found its way from him into the hands of Dr. P. Peterson and unfortunately use was made of it without my knowledge and without any sort of acknowledgment in the Introduction (*vide* page 51) to the edition of Vallabhadeva's *Subhashitarali*, published by him and Pandit Durgaprasada.

Afterwards during my stay in Kashmere, I found to my extreme delight and satisfaction an entire copy of this work among manuscripts belonging to a poor obscure Brahmin by name Shiva Narayan. With the exception of some verses, which are wanting in this MS, it must, in justice to it, be said, that it was the first complete copy that I could lay my hands upon. Having seen two MSS of *Sahasānlacharita* by Parimala Kalidasa mentioned in Dr Burnell's catalogue of the MSS in the Tanjore Palace Library, I got a copy made in Devanagari from Tanjore and found that the work was the same as the present one. Two more manuscripts were added to this collection one from the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland, and the other from the Palace Library, Travancore, making thus a total of five manuscripts, and the text of the present edition is based on all these five taken together.

The work contains an elaborate description of a great sovereign of the line of Parmār (now Powar) Dynasty. Thus, in a great measure, facilitated my efforts in securing the promises of support from the three Powar states (Dewas, Senior and Junior, and Dhar) from Central India.

To my esteemed friend, A. Shrinivāstarao, B.A., the then minister to the Dewas State, Junior Branch, and afterwards Chief Justice to the Gwalior State, and to Rajsahib Vishnu Keshav Kunte, Political Superintendent at Dewas, Senior Branch, are my cordial thanks due for the promises they gave of a liberal support towards the

publication of this work. To H. H. Anandrao Babasaheb, K.C.S.I., Maharaja of Dhar, also, I am specially indebted for a similar promise carried out in another form.

Meanwhile, on the recommendation of Dr. Bhandarkar, who highly appreciated the merit and value of the work, the Bombay Government having very kindly acceded to my request for support, I stood in no need of it from other quarters, and, consequently, I did not avail myself of the liberal support so kindly proffered. The present edition is thus the outcome mainly of the liberal and beneficent support of the Bombay Government.

The following are the manuscripts on which the present edition is based :—

B. This is the copy of the Bharatpore manuscript made by myself. The original MS. had lost the portion containing its first 37 stanzas, the first half of the 38th and the first three letters of the second half of the same. Thus it begins with वानो हरिणेश्वरानामलीम्बोने सहस्र विंदति ॥ ३८ ॥ In the present edition this verse becomes the 39th, and I am, therefore, led to suppose that either the original MS. had one stanza less than the original work or that the MSS., designated K., I. and T. and described hereafter, have one stanza additional. The MS. then runs properly up to the third letter of the second half of the 14th stanza of the 7th canto, and has lost altogether the remaining portion of that canto. It further omits the 8th and the 9th cantoes and a portion of the 10th consisting of the first 38 stanzas, and the first three letters of the 39th stanza of the canto. The last portion of the 10th canto beginning with the 4th letter of the 2nd half

of the 64th stanza has also been lost. The 11th, 12th and 13th cantoes are entirely absent; the 14th canto, too, is incomplete; it has lost the first 23 stanzas and the first 21 letters of the 24th stanza. There are no more omissions in the MS.

This MS. ends with the following colophon :—

इति धोमृगाङ्कसूतेः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृती नव-
साहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये शशिप्रभालामो नामाष्टादशः सर्गः

श्रीमत्कविप्रियसुहृच्छलपङ्कनाम-

राजेन्दुमत्स्यधिगतप्रतिभाविशेष ।

एतद्विनिद्रकुमुदद्युतिपद्मगुप्तः

श्रीसिन्धुराजजन्मपतेश्चरितं बबन्ध ॥ १ ॥

लक्ष्मीलतानववसन्त महीतलेन्द्र

विद्याविलासमणिदर्पणसिन्धुराजः ।

एतन्मया घटितमुज्ज्वलकान्ति काव्ये

माणिक्यकुण्डलमिव श्रवणे विधेहि ॥ २ ॥

दैवेन तेन कतिचित् कविवान्धवेन

न्यस्तानि यानि मयि सूरिसुधाप्लवन्ति ।

चन्द्रातपस्त्रापितमौक्तिकसोदराणाम्

तेषामिदं विलसितं नवसाहस्राङ्कः ॥ ३ ॥

यथापल किमपि मन्धिया मयैव-

मासृञ्चित नरपते नवसाहस्राङ्कः ।

आश्रय हेतुरिह ते शयनीकृत

राजन्यमौलिकुसुमाननविप्रदर्प ॥ ४ ॥

इति नवसाहस्राङ्कचरितं सम्पूर्णम् ॥

वर्षे विप्रममास्यतौहशरपटचन्द्रैर्गुप्ते माधवे

मासे पंचदशीतिथौ कुमुदिनोयन्धोर्दिने मेघमे ।

आदित्ये गृध्रगशिर्गोर्गलपुटे श्रीमट्चिन्तामणे

काव्यं धोमृगसाहस्राङ्कचरितं तारा ॥

I may here add that the two leaflets, which, in the beginning I found in Bharatpore, did not give any variants from the MS. called B, and have, therefore, not been referred to in the collected readings.

K. This is a copy I got made of the almost complete MS. which I found in Kashmere. The original is a Bhurja MS. written in the S'âradâ character and is almost correct. I, however, got it copied in Devanâgarî. It is without date. But from the fact that, according to Dr. Bühler, the use of the birch-bark for the purpose of writing, was discontinued from the time of the conquest of Kashmere by Akbar about three hundred years ago, I am led to the conclusion that this MS. was written at least about three hundred years ago. It consists of only 86 leaves, with occasional slips between. Each page has 14 lines and each line 21 letters. Before Sanskrit scholars from Europe made their appearance in Northern India in quest of old Sanskrit MSS., the learned men of Kashmere were very liberal and benevolent towards Pandits, from other parts of India. But their avarice for money having been stimulated by the above European Pandits, they have now become quite the opposite. For obtaining access to the family collections, in which the MS. under reference was deposited, and for having it copied, I had to pay to the owner Rs 50 in cash, and present printed books worth more than Rs. 30. It was a happy thing that I was warmly received in the Durbar of Kashmere; because this lucky circumstance facilitated my attempts at gaining admittance into various magnificent libraries, both public and private.

I This is a palm leaf MS in Devanagari character. It was kindly procured for me by Dr R. G. Bhandarkar. This has been called I under a misimpression that it was from the India Office Library, London, but subsequently I came to know from a letter from Dr. Bühler, dated 15th April 1894, that it was the property of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland. It consists of 185 leaves, each having from two to four lines on each side. Each line has from 50 to 54 letters. Leaf No. 85 is torn into pieces. I got only three pieces, the rest of the leaf being wanting. From the style of the handwriting, this MS. seems to have been written in Guzerat or Kathiawar. It bears no date whatsoever. But as the practice of writing on palm leaves was prevalent in Northern India some four hundred years ago, the MS seems to be nearly four centuries old. Save the last three leaves, all the lines of the MS are divided into three parts at the same points of their length, there being some space left between every two adjacent parts. The MS is generally correct, though there are a few omissions in several places.

I cannot help expressing my thanks to Dr G. Bühler for his kind offer in his letter, dated the 4th July 1893, of Prof. Zschirner's and his essay on the *Narasāhasaṇ'a-Charita* in German, and of photographs of the whole palm leaf MS of the same work preserved in England. But having got the original copy of the MS, I felt no need of the photographs. The above essay is most useful and full of information, and I wish to give a special account of it in the introduction to be published in the Second Part of the present work.

Travancore, under whose management the Palace Library has been placed by the State. The MS is written in Malayalam character. Raja Keralavarma, with special care, got it transcribed in the Devanagari character by his own Pandit. It has lost the first 53 slokas of the 1st canto, and the portion beginning with the 45th verse of the 8th canto and ending with the end of the 10th canto. The MS ends with the first half of the 24th sloka of canto XV. No further account of the original Malayalam MS can be given in its absence.

Raja Keralavarma, with all his careful enquiries, could not secure a perfect MS of this work. In his letter, dated 31st July 1894, the learned gentleman says "I am an ardent admirer of *Parimala*. What a pity the immortal poet's only poem is not to be had complete!"

From what has been stated above, it will be seen that the present text is based on MSS more or less imperfect. Only one original MS (the one called I) could be had for consultation at the time of preparing this edition and all the other MSS were copies made by me in haste or made for me, only in one case under my supervision, but in the case of the others far away from me. The originals were unfortunately inaccessible to me at the time of preparing this edition, though I was backed by not a few influential friends. The text of the present edition can, therefore, in some parts, be looked upon as tentative only. In selecting readings for the text those have been selected which appeared to suit the context best. In the foot notes at the bottom there may be noticed a great number

of readings apparently incorrect and meaningless. They are, however, intentionally given with the view that they may suggest truer and better readings.

I have to offer many more remarks in connection with the merits and history of this work, as well as the life of the hero, but this I consider it expedient to withhold for the present. These points will be duly considered in the second part which will appear before the public in a short time.

In conclusion, I give my cordial thanks to the Bombay Government, and to all the friends mentioned above who have given me their valuable assistance towards the completion of the present undertaking.

20, GIRGAUM, }
BOMBAY. } VAMAN SHASTRI ISLAMPURKAR.

ॐ नमः श्रीगणेशाय ।

नवसाहसार्द्धचरितम् ।

मङ्गलाचरणम् ।

अध्यात् स वो यस्य निसर्गवक्रः
स्पृगत्यधिज्यस्मरचापलीलाम् ।
जटापिनद्दोरगराजरत्न-
मरीचिलीढोभयकोटिरिन्दुः ॥१॥
जटाहिरत्नद्युतिपाटलोऽध्यात्
स वः शशी शङ्करमौलिर्नमः ।
श्रुतावगोकाङ्कुरकोतुकेन
यं कर्तुमिच्छत्यचलेन्द्रकन्या ॥२॥
कुम्भस्थली रक्षतु वो विंकीर्ण-
मिन्दूररेणुर्द्विरदाननस्य ।
प्रशान्तये विप्रतमश्छटानां
निष्ट्यूतबालातपपल्लवेव ॥३॥
चक्षुस्तदुन्मेपि सदा मुखे वः
सारस्वतं शाश्वतमाविस्तु ।

१. The portion of B. containing the first 38 stanzas and a part of stanza 39 (numbered 38 in the MS.) ending with यस्या यु is wanting. 1. reads पायात् and T. reads कटगन् २. T. reads ह्यधिज्य. ३. T. reads श्रुडामि for अडाहि and I. अडाहि for the same ४. K. reads शङ्करमौलिस्था for शङ्करमौलिरत्नम्. ५. T. reads कर्तु for कर्तु and K. धर्तु for the same. ६. T. reads विनियन्तु for विंकीर्ण.

पश्यन्ति येनोवाहिताः कवीन्द्रास्
त्रिविष्टपाभ्यन्तरवर्ति वस्तु ॥४॥

प्राचीनकविवर्णनम् ।

तत्त्वस्पृशस्ते कवयः पुराणाः
श्रीभर्तृमेण्डप्रमुखा जयन्ति ।
निस्त्रिंशधारासदृशेन येषां
वैदर्भमार्गेण गिरः प्रवृत्ताः ॥५॥
पूर्णेन्दुविम्बादापि सुन्दराणि
तेषामपूरे[मदूरे?] पुरतो यशांसि ।
ये भर्तृमेण्डादिकवीन्द्रसूक्ति-
व्यक्तोपदिष्टेन पथा प्रयान्ति ॥६॥
सरस्वतीकल्पलतैककन्दं
वन्दामहे वाक्पतिराजदेवम् ।
यस्य प्रसादाद्वयमप्यनैन्य-
कवीन्द्रचीर्णे पथि सञ्चरामः ॥७॥
दिवं यियासुर्मम वाचि मुद्राम्
अदत्त यां वाक्पतिराजदेव ।
तस्यानुजन्मा कविरान्धवस्य
भिर्नन्ति तां सम्प्रति सिन्धुराजः ॥८॥

१ K substitutes सेना° for येना°. २ I. reads श्रीकालिदास° for श्रीभर्तृमेण्ड° and T. श्रीभर्तृमेण्ड° for the same. ३ I reads वैदर्भमार्गेण for वैदर्भमार्गेण. ४. The whole of this stanza has been omitted by I. ५ T. reads °मेणाहि° for °मेण्डादि°. ६ I. and T. read °व्यक्तु° for °व्यनन्य°. ७ K. reads विभर्ति for भिनन्ति. ८. K reads पश्यन्ति and T. विक्रमार्के for सिन्धुराजः.

कवेः शालीनतादि ।

नैते कवीन्द्राः कोति काव्यवन्द्ये
 तदेव राज्ञा किमहं नियुक्तः ।
 किं बालुकापर्वतके धरेयम्
 आरोप्यते सत्सु कुलाचलेषु ॥९॥
 अहो महत्साहसमेतदेव
 यदर्णनीयो नवसाहसाङ्कः ।
 दूरे परिच्छेदकथा हि सत्यम्
 एतदुणानामुदधेरपां च ॥१०॥
 भक्त्याथ वास्यैव मम प्रवन्द्ये
 सूक्ष्मोऽयमुन्मीलति शक्तिलेशः ।
 उल्लङ्घितो यन् कपिना पर्योधिः
 सेवानुभावः स रघूदहस्य ॥११॥
 समत्सरे चेतसि दुर्जनानां
 न जातुचित् सूक्तिगुणो गुणाय ।
 निसर्गकृष्णैर्द्रवधूकपोले
 निरर्थकः कुङ्कुमपल्लभद्रः ॥१२॥
 किमन्यदस्याश्रितैर्नृपस्य
 मुक्तावदातैः कुतमण्डनायाः ।
 मदीयसूक्तेर्मुखुरीभवन्तु
 स्वभावशुद्धानि सतां मनांसि ॥१३॥

१ I. reads किमु for कनि. २ I. reads महासाहसमेतदेव for महत्साहसमेतदेव.
 ३ I. reads भक्त्या परोऽन्यैव for भक्त्याथ वास्यैव. ४ I and T. read तीक्ष्णो
 or सूक्ष्मो. ५ I. reads शालीनता for यत् कपिना ६ I reads यदर्थि, for
 योधि. ७ I. reads गुणाय गुणाय instead of गुणो गुणाय ८ I. reads
 कृष्णे नु धूकपोले for कृष्णैर्द्रवधूकपोले ९ E. reads धृतमण्डनायाः for
 तमण्डनायाः. १० I. reads निसर्ग for स्वभाव.

नमोऽस्तु साहित्यरसाय तस्मै
 निपिक्तमन्तः पृथतापि यस्य ।
 सुवर्णतां वक्त्रमुपैति साधोर
 दुर्वर्णतां याति च दुर्जनस्य ॥१४॥
 श्रीसाहसार्कोज्ज्वलकीर्तिगर्भा
 ममाथ वा कं न हरन्ति वाचः ।
 कस्यात्र लोभार्थं न शुक्तयस्ता
 गुक्ता हि यासामुदरे स्फुरन्ति ॥१५॥

प्रतिज्ञा ।

एतान्यवन्तीश्वरपारिजात-
 आत्मानि तारापातिपाण्डुराणि ।
 सम्प्रत्यहं पश्यत दिग्वभूनां
 यशःप्रसूनान्यवतंसयामि ॥१६॥

अथ उज्जयिनीवर्णनम् ।

अस्ति क्षितावुज्जयिनीति नाम्ना
 पुरी विहायस्यमरावतीव ।
 यच्चन्ध यस्यां पदमिन्द्रकल्पः
 श्रीविक्रमादित्य इति क्षितीशः ॥१७॥
 आमन्त्र्यगुञ्जत्कलहंसपङ्क्ति-
 विकस्वराम्भोजरंजनपिशङ्गा ।

१. I. reads नमो नम काव्यरसाय तस्मै for the first verse. २. T. reads निपिक्त° for निपिक्त°. ३. I. reads श्रीसिद्ध (द्धि corrected in to द्ध) राजो-
 वक्त्रम्° for श्रीसाहसार्कोज्ज्वल° ४. K. reads साभाय for लोभाय ५. h. reads
 सप्त्याग्विपादेऽश्वर° for एतान्यवन्तीश्वर° ६. I. reads पदमिन्द्रकल्प for पदमिन्द्र
 कल्प. ७. K. reads मरीपति. सर्वगुणानिराम for श्रीविक्रमादित्य इति क्षितीश
 and T. मरीपतिर्गणपतिराजदेव. ८. I. reads 'द्विविकस्वर' for 'द्विविकस्वर'°.
 ९. I. reads 'परमपिशङ्गा' for 'एव पिशङ्गा'.

आभाति यस्याः परिखा नितम्बे
सशब्दजाम्बूनदमेखलेव ॥१८॥

प्राकारवमच्छलतः शरीरम्
आवर्त्य लीलाग्रयनं मुरारेः ।
यत्रान्तरस्थायिनिधानरक्षां
विधातुमुन्मग्न उवोरगेन्द्रः ॥१९॥

पटेपटे सान्द्रसुधोज्ज्वलानि
गृहाणि या नाकसदां विभर्ति ।
अभ्युद्वतानीव फणीन्द्रलोकम्
आपूर्य तद्भूमिभृतां यगांसि ॥२०॥

हिमच्छटाहारिभिरंगुजालैः
प्रालम्बिमुक्ताफलजालकानि ।
विलासिनीविभ्रममन्दिराणि
यस्यां हसन्तीव परस्परस्य ॥२१॥
गृहाणि यस्यां सवराङ्गनानि
वराङ्गना रूपपुरस्कृताङ्गयः ।
रूपं समुन्मीलितसद्विलामम्
अखं विलासाः कुमुमाशुधस्य ॥२२॥
यत्राननरेणदृशामभिख्यां
सिनाडमैवांतायनपाङ्क्तिरिति ।

१. I. reads यस्यां परिखावमच्छलतः सुशब्दं for यस्या परिखा नितम्बे सशब्दं.
२. I. reads 'प्राकारवमच्छलतः' for 'सुधोज्ज्वलानि'. ३. I. and K. read
अभ्युद्वतानि for अभ्युद्वतानि. ४. I. and K. read 'नालकानां' for 'नालकानि'.
५. I. reads 'मोहन' (म विभक्तम्). ६. I. reads पुराणि यस्या सवराङ्गनानि for
गृहाणि यस्यां सवराङ्गनानि. ७. I. reads अन्तराङ्गं for सिनाडम्.

अम्भोरुहैरुज्ज्वलहेमैकूटैर्
 आकाशगङ्गाजलवेणिकैव ॥२३॥
 विधूयमानाः पवनेन यस्यां
 नीलाश्मवेशमारुणवैजयन्त्यः ।
 भिन्नाञ्जनश्यामघनोद्गतानां
 तडिल्लतानां द्युतिर्मावहन्ति ॥२४॥
 उदेति कान्तार्मणिमेखलाना
 गृहेगृहे यत्र गुरुर्निनादः ।
 आयाति योजनद्वयद्विपस्य
 मदावतारोत्सवडिण्डिमस्वम् ॥२५॥
 मुखेन्दुभिः पौरविलासिनीनां
 कपोलकान्त्या कृतसविभागः ।
 न याति काश्य बहुलेश्वपि यत्र
 कातायनासन्नचरः शशाङ्कः ॥२६॥
 न पक्षपातेन वदामि सत्यम्
 उपस्तु यस्यां भवनाङ्गणेभ्यः ।
 सम्मार्जनीभिः परितः क्रियन्ते
 त्रिमूर्तिकाग्रलिङ्गोक्तिकानि ॥२७॥
 यस्याममृद्भिर्नदृशां स्तनाङ्के
 कस्तूरिकापचलता चरुस्ति ।

१ I reads मरुतैर् for अम्भोरुहै २ I reads 'हमगर्भै' for 'हमकूटै'
 ३ T reads आभूयमाना for विधूयमाना ४ I reads 'माहराजै' for 'मावहन्ति'
 ५ H. reads 'वर्तिमन्मना' for 'मनिमन्मना' ६ H. reads मुहर्निनाद for
 गुरुर्निनाद. ७ I reads माद्यानि for न याति ८ T reads यस्या for यत्र.
 ९ H. and T. read 'नर' for 'नृ' १० H. reads भवनाङ्गणै for भवनाङ्गणेभ्यः.
 ११ H. and T. read वरिणः for परम

शरासनाभ्यासविधौ समाप्ते
 मुक्तेव गोधा मकरध्वजेन ॥२८॥
 त्रिलासिनीसेद्वलसत्पताका-
 पटाञ्चले काञ्चनकिङ्किणीनाम् !
 निरन्तरैर्या रणितैरजलम्
 आज्ञामिवोद्धोषयति स्मरस्य ॥२९॥
 प्रतिक्षणं या गलितांशुकानाम्
 अनङ्गलीलाकलहोत्सवेषु ।
 अनल्परुष्णागरुधूमभङ्गघा-
 वामधुत्रामर्पयतीव वासः ॥३०॥
 यत्राष्टमोचन्द्रमुपेयिवांसम्
 आलम्ब्य सौधेष्वसमग्रकान्तिम् ।
 केठाहृतैः केतकगर्भवर्हैर्
 आपुरयन्त्यर्धमरालकेदयः ॥३१॥
 लीलाकटाक्षे मदिरक्षणां
 सम्मोहनास्त्रस्फुरितं निवेदय ।
 रत्या सह क्रीडति पुष्पधन्वा
 यस्यामशोकद्रुमवीथिकासु ॥३२॥
 जाने जगन्मोहनकौतुकेन
 विधाय कूजामिपमन्यपुष्टेः ।
 अन्ननिर्वां घृतवनेषु यस्याम्
 अधीयते मान्मयमस्लतन्त्रम् ॥३३॥

१ K and T. read "षष्ठ" for "सप्त". २ T reads "वसन्तगारा" for "ममलमाका".

३ I omits the whole of this stanza. ४ K. reads "मस्तवेदम्" for "मस्ततन्त्रम्".

दिक्चक्रसंचारिमरीचिदण्ड-
 च्छलेन चामीकस्तोरणानाम् ।
 अवैमि दिक्पालपुरीर्विजित्य
 या हेमवेवग्रहेणे नियुक्ते ॥३४॥
 उद्धासिषु स्वर्णगवाक्षपङ्केर
 या रश्मिदण्डेषु विघूर्णमानैः ।
 भात्यप्रवेदिस्फटिकांगुजालैर्
 दोधूयमानोज्ज्वलचामरेव ॥३५॥
 यस्यां गृहप्राङ्गणपद्मराग-
 रश्मिच्छटापाटलमन्तरिक्षम् ।
 आलिङ्गितं किंशुकशोणभासा
 सन्ध्यातपेनेव सदा विभाति ॥३६॥
 अवाप्य यस्यां गृहदीधिकच्छ-
 वैदूर्यसोपानमयूखसह्यम् ।
 हारीतशङ्खा कलहंसशावा
 वामध्रुवां मत्स्यहर्मपयन्ति ॥३७॥
 निष्कामगच्छैः प्रमदाकपोलैर्
 यंत्रन्दुर्विम्बाकृतिभिः त्रियन्ते ।
 स्ववस्त्रसौन्दर्यविलोकनेषु
 विलम्बिनो दर्पणनिर्व्यपेक्षाः ॥३८॥

१. १. omits this first half. २. १. reads 'पुरी विजित्य' for 'पुरीविजित्य'.
 ३. K. reads 'मरुतं प्रवेष्टुम्' for 'मरुतं नियुक्ते'. ४. T reads 'सुदृढांगु', १.
 'स्फटिकांगु' for 'स्फटिकांगु'. ५. K. reads 'प्रवाहि' for 'विभाति'. ६. T. reads
 'दीपिकांगु' for 'दीपिकांगु'. ७. K. reads 'सर्व' for 'प्रिय'.

पराङ्मुखीनामपि रत्नभित्तौ
 प्रसादवत् तद्वदनं विलोम्ब्य ।
 यस्यां युवानो हरिणिक्षणानाम्
 अलीककोप सहसा विदन्ति ॥३९॥
 कुर्वन्ति यस्यां कुसुमेपुकेलि-
 श्रमोन्मिषत्स्वंदलवान्तरेण्यः ।
 कपोलकालागरपत्रवल्ली-
 कल्माषमम्भो गृहदीर्घिकासु ॥४०॥
 यस्यां समुन्मीलति मुन्दरीणां
 सा कापि सौभाग्यविशेषलक्ष्मीः ।
 विलासमुक्तागुणवद्यदासां
 सदा प्रियस्तिष्ठति कण्ठलग्नः ॥४१॥
 जवैमि गीतेन हृते कुरन्ने
 पुरन्निभिः सोधतलस्थिताभिः ।
 इयामासु यस्यां लभते तदङ्ग-
 कपोलविम्वानुकृतिं मृगादः ॥४२॥
 दुर्गेति सर्वत्र गता प्रसिद्धि
 जगेन्द्रकन्येव मनीलकण्ठा ।
 या लग्नकान्धीविषयेण स्तान्ति
 मिहामनेनाविततरां विभर्ति ॥४३॥

१ T. reads दम्भि for विदन्ति २ I reads रमण्य for मण्य ३ K.
 reads निमग्नदीर्घिकासु for गृहदीर्घिकासु ४ II reads नीते for नीते and
 by the margin येनन. ५ T reads नृद for हते ६ II reads दासा for
 दसा ७ T reads कृन्तसिद्धि for मन्त सतिद्धि

चृन्तादपास्तैर्मरुता विभीर्णै
 सुगन्धिभिस्तोरतरुप्रसूने ।
 शिप्रैसरित् कूलतमालनीला
 विभाति यस्या कजरीलतेव ॥४४॥
 धूमने या नैकमेखोद्वेगेन
 सवेष्ट्यमाणा परितश्चकास्ति ।
 मदान्तरनेति समत्सरेण
 कृतोपरोधेव महार्णवेन ॥४५॥
 विलङ्घयन्ति श्रुतिवर्त्म यस्या
 लीलावतीना नयनोत्पलानि ।
 विभर्ति यस्यामपि ऋक्रिमाणम्
 एको महाकालजगार्धचन्द्र ॥४६॥
 ध्वजाप्रलम्बेन विलम्बतां खम्
 अनेकरत्नागुकदम्बकेन ।
 यस्या सं चण्डीपतिमण्डपोऽपि
 विभर्ति मायूरमिवातपन्नम् ॥४७॥
 पुरा किल ब्रह्मरुमण्डलोर्ध्वत्
 आपुरित पुण्यतमाभिराद्रि ।
 धत्तेऽन्नं या तत् विपुरान्तकस्य
 तडागमादर्शमिवाङ्गदेवो ॥४८॥

१ T reads "हृ" for तहृ २ B and I read सिप्रा for अग्रा ३ K and I read "तमाप्ता" for "तमाप्ताला ४ B reads भूपस for धूमन ५ T and I read "मुत्पादितन" for "मत्पादितन ६ B reads सगत्तरनन for मगत्तरनन
 ७ B reads विलम्बता for विलम्बता ८ K reads समुद्ययन for कदम्बकन
 ९ T reads [?] for स १० B and I read धत्त च in tend of धत्तऽन्न.
 ११ B and T read सगरुम् for तडागम्

यस्यामनेकामरवेडमराजिर्
 माणिध्वजाग्रोच्छैलितैर्मयूखैः ।
 लिखत्यमर्त्यप्रमदाकुचेषु
 विचित्रवर्णा इव पत्रलेखाः ॥४९॥
 यस्यां त्रिसूत्रोज्झितमेखलानि
 तथो शुकावर्तितसीत्कृतानि ।
 शंसन्ति सङ्केतमुपस्सु यूनां
 शिमातटोद्यानलतागृहाणि ॥५०॥
 मनोहरैः कामिजनस्य यस्यां
 नीरन्ध्रनिर्यन्मृगनाभिगन्धैः ।
 सचन्दनैः काञ्चनकेलिशैलैः
 कुचैरिवोद्यानभुवो विभान्ति ॥५१॥
 गतासु तीरं तिमिषद्वेनेन
 ससंभ्रमं पौरविलासिनीषु ।
 यत्रोल्लसत्फेनततिच्छलेन
 मुक्तादृहासेव विभाति शिमा ॥५२॥
 संसर्गमासाद्य विलासिनीनां
 विलासवेडमागरुधूपधूमैः ।
 बद्धास्पदाः सौधशिखामु यस्यां
 सुगन्धि तोयं जलदा वमन्ति ॥५३॥

१ T. and K. read 'मोचलितै' for 'मोच्छलितै'. २. B reads 'मथांशुका-
 वर्तिन' for 'तथा शुकावर्तिन'. ३ B. and I read 'शिमा' for 'विमा' throughout
 ४. I. reads 'तिराः' for 'दीपैः'. ५ K. reads 'मुक्तादृहासेव' for 'मुक्तादृहासेव' and T.
 'मुक्तादृहासेव'. ६. K. reads 'कृतास्पदास्ते शिखारेषु' for 'बद्धास्पदाः सौधशिखाः'.

सत्पुष्करोदयोवितरङ्गशोभि-
 न्यमन्दमारब्धमृदङ्गवाद्ये ।
 उद्यानवापीपयसीव यस्याम्
 एणीदृशो नाट्यगृहे रमन्ते ॥५४॥
 माणिक्यवातायनकान्तिजाल-
 विलुतरध्यातिमिरोत्करासु ।
 श्यामामु यस्यां प्रमदाः कथंचित्
 सङ्केतमुत्कम्पिकुचाः प्रयान्ति ॥५५॥
 नवाम्बुवाहप्रतिबिम्बवत्यां
 यत्रोच्चहर्म्यारुणरत्नभूमौ ।
 श्यान्ति लभन्ते सुरसुन्दरीणां
 सालक्तकाः प्रावृषि पादमुद्राः ॥५६॥
 कृतावधानातिशयेन मन्ये
 या वेधसा मध्यमलौकरत्नम् ।
 स्वशिल्पविज्ञानपरप्रकर्ष-
 प्रकाशनायार्वाञ्च विभिर्मितेव ॥५७॥

अथ नायकवर्णनम् ।

राजास्ति तस्यां स कुलाचलेन्द्र-
 निकुञ्जविश्रान्तयशस्तरङ्गः ।

१. The Ms Tr begins from this stanza K reads सत्पुष्करो for सत्पुष्करो.
 २. K. reads लक्ष्मणगृहे for नाट्यगृहे and T वाद्यगृहे ३. I. and I read यस्या
 for यस्या ४. K reads स्वरान्त सङ्केत for कथंचित् सङ्केत. ५. Tr reads
 नवाम्बुवाह for नवाम्बुवाह. ६. Tr. reads यत्रोच्चहर्म्यारुण for यत्रोच्चह-
 र्म्यारुण, while K reads 'हर्म्यारुण' and T. 'हर्म्यारुण' for 'हर्म्यारुण'. ७. Tr.
 substitutes सुर for हर. ८. Tr reads प्रकाशनायार्वा for प्रकाशनायार्वा
 ९. T. reads नस्या and Tr. शस्या for both for तस्या.

भास्वान् ग्रहाणामिव भूपतीनाम्
 अवाप्तसंख्यो धुरि मिन्धुराज ॥५८॥
 निर्व्यूढनानाद्रुतसाहसं च
 रणे वृत्तं च स्वयमेव लक्ष्म्या ।
 नाम्ना यमेके नवसाहसङ्ग
 कुमारनारायणमाहुरन्ये ॥५९॥
 महेलमभ्युद्धरता धरिर्वा
 मग्ना द्विपदारिनिधावगाधे ।
 येनात्र नीता पृथुविक्रमेण
 व्यक्ति जगत्यादिवराहलीला ॥६०॥
 उद्दामदुग्धाधिभतरङ्गभासो
 यस्यारिकान्तरुचमण्डलानि ।
 द्वारा पतत्माञ्जनपाप्पपङ्क-
 कलङ्कभीत्येव परित्यजन्ति ॥६१॥
 सद्यः करस्पर्शमवाप्य चित्रं
 रणेरणे यस्य कृपाणलेखां ।
 तमालनीलं शरैर्दिन्दुपाण्डु
 यशस्विलोकाभरणं प्रभृते ॥६२॥

१ B and I read शविर् for भास्वान्. २ B and K read शौल्या for शङ्खयो and I शङ्खयो. ३ K reads मिन्दुराज for सिन्दुराज and Tr विक्रमार्गे for the same. ४ B reads निर्यूढ for निर्व्यूढ. ५ Tr reads नीता for नीता. ६ Tr reads लीला for नीला. ७ B reads उद्दामदुग्धा-
 धिभतरङ्गभासा T उद्दामदुग्धाधिभतरङ्गभासो and K उद्दामदुग्धाधिभतरङ्गभासा
 for उद्दामदुग्धाधिभतरङ्गभासा. ८ K reads निर्य for निर्य. ९ Tr reads कृपा-
 णलेखा for कृपाणलेखा. १० T reads तत्तात्परीला for तत्तात्परीला. ११ I reads
 परैर्नु for परैर्नु.

पराङ्मुखेनापि सदा परस्त्रे
 पत्या भुवः सागरमेखलायाः ।
 अहो यशः पूर्वमहीपतीनाम्
 अनाविलं येन बलाद्विलुप्तम् ॥६३॥
 चित्तं प्रसादश्च मनस्विता च
 भुजं प्रतापश्च वसुन्धरा च ।
 अध्यासते यस्य मुखारविन्दं
 द्वे एव सत्यं च सरस्वती च ॥६४॥
 यस्याप्सरोभिः परिगीयमानम्
 आकर्ण्य बाहोर्विजयप्रपञ्चम् ।
 शधीकुचस्पर्शमिवाऽऽप्य धत्ते
 रोमोदमाध्यासितमङ्गमिन्द्रः ॥६५॥
 प्रसाधिता येन च बाल्य एव
 चतुर्भिरुत्साहवता चतस्रः ।
 श्रुतेन बुद्धिः प्रभुता नयेन
 त्यागेन लक्ष्मीर्वमुधा बलेन ॥६६॥
 रणे रणे मुक्तकृपः कृपाणं
 यः शतधारे कृतवान् कृतास्त्रः ।
 अनेकुराजन्यघटाकिरीट-
 भाणिम्यशाणोपलपट्टिकामु ॥६७॥

१. h. reads सर्वं for पूर्वं २. Tr. does not insert this and the following
 two stanzas ३. h. reads मुखारविन्दे for मुखारविन्दे ४. H. मिश्राय for 'मि-
 वाऽऽप्य' T and B. in margin 'मिश्राय' ५. T reads प्रसाधिता for प्रसाधिता
 ६. T. reads लब्धि for लक्ष्मी ७. Tr. reads मुक्तकृपं for मुक्तकृप ८. B.
 has in its margin धृतिवान् for कृतवान् ९. I reads 'छापपल' for 'शाणोपल'

भरेण भूमेः स्फुटमा नमन्त्या-
 पांसुच्छटाः शेषफणामणीनाम् ।
 न्यमीलयन् यद्विजयप्रयाणे
 नागाङ्गनाना नयनोत्पलानि ॥६८॥
 अन्योन्यसङ्गलेपविशीर्णहार-
 न्युतेन सेवावसरे नृपाणाम् ।
 कीर्णामु मुक्तानिकरेण यम्य
 कक्ष्यामु वारप्रमदाः स्खलन्ति ॥६९॥
 आक्षिप्य हागन् निजप्रियमाग्नि-
 स्फुलिङ्गगद्गामनुमन्दयन्ति ।
 येनारिकान्ताकुचमण्डलेषु
 गुञ्जाफलान्याभरणीकृतानि ॥७०॥
 कृपाणपातैर्दलतामराति-
 करीन्द्रकुम्भस्थलमौक्तिकानाम् ।
 धूलिच्छटा मामलयन्ति यस्य
 समुन्तान्याजिमुखे यगामि ॥७१॥
 इन्दुंश्रुतिः कुन्दमितां दधाना
 गुणाननङ्गोत्सवैजयन्ती ।

१ B substitutes भरेण for भूमेः २ B reads स्फुटमा नमन्त्या T and I
 स्फुटमा नमन्त्या and K स्फुटमा नमन्त्या for स्फुटमा नमन्त्या ३ I and K
 read पांसुच्छटा for पांसुच्छटा ४ K I and Tr read न्यमीलयन् for न्यमी-
 लयन् ५ B K T and I read "निजप्र" for "सदृश्य" ६ I reads यम्य for
 यस्य ७ I and Tr read हार for हारान while K नृपा and T भार ८ Tr.
 reads पांसुच्छटा and K reads रणुच्छटा for स्फुलिङ्ग ९ Tr reads इन्दु-
 श्रुति for इन्दुश्रुति १०. I and T. read कुन्दसिता and B कुन्दसिता
 for कुन्दसितान्

येन द्विषा दूरमनायि कण्ठात्
 एकावली वामविलोचना च ॥७२॥
 यस्मिन्वहेत्यम्बुधिनेमिमुर्वाम्
 मौर्वीकिण्ड्यामलदीर्घदोष्णि ।
 विभाव्यते पौरवराङ्गनानाम्
 मय पर धाम दसिद्रताया ॥७३॥
 आक्रान्तदिङ्गण्डलकुन्तलेन्द्र-
 सान्त्रान्धकारान्तरिते रणे य ।
 स्वराज्यमस्वारुणमण्डलाग्रो
 गृहीतवान्दीधितिमानिवाज्ज ॥७४॥
 आकम्पिताना मरुतेव यस्य
 दोष्णा ऽऽर्जिभूमावति दक्षिणेन ।
 अजायतारिप्रमदालताना
 गार्णोदनिन्दुरकरपुष्पमोक्षे ॥७५॥
 विपक्षहर्द्रङ्गकृता नितान्तेम्
 भृङ्गरयाकुञ्चितयोद्गमनेत्या ।
 नाकारमात्रेण परन्तपस्य
 यस्यान्वकारि क्रिययापि चापमे ॥७६॥

४ Tr reads वामविजयवनाय । १ वामविजयवनाय २ Tr. but substitutes
 वाम for वरमि ३ Tr reads 'विजयविजय' for 'वराङ्गनानाम्' ४ I reads
 'कुण्डल-द्र' and Tr 'कुण्डलीन्द्र' । ५ 'कुन्तलेन्द्र' ६ Tr reads 'विजय' for
 'विजय' ७ Tr reads 'हृदयवराङ्ग' for 'हृदयवराङ्ग' ८ I follow
 here only Tr while all others read 'विजय' ९ Tr reads 'मरुतेव' for 'मरुतेव'
 १० I reads 'विजय' । ११ Tr reads 'मरुतेव' for 'मरुतेव'
 १२ B and C read 'वराङ्ग' for 'वराङ्ग' १३ I and Tr read 'वराङ्ग'
 for 'वराङ्ग'.

दोश्चन्दनानोक्तहमाप्य यस्य
 समुल्लसत्सान्द्रयशःप्रसूना ।
 गताथितेवृद्धिं लवलीलतेवै
 निवहमूला परमारलक्ष्मीः ॥७७॥
 कृतानतिभ्यः सहसा ददाति
 यः साम्परायेष्वभय रिपुभ्यः ।
 यशश्च गृह्णाति तुषार-हार-
 मृणाल-कर्पूर-परागपाण्डु ॥७८॥
 प्रकाशिताशं परितः प्रजानां
 यस्प्रोदयं धामनिधेर्वदन्ति ।
 मुक्ताञ्जनध्वान्तपरिग्रहाणि
 नेत्राणि शत्रुभ्रमदाजनस्य ॥७९॥
 यस्य प्रयाणे पृथ्नाभरेण
 परिस्खलत्सप्तसमुद्रमुद्रा ।
 परस्परक्षोर्दसमाकुलासु
 दोलायते भूः फणभृत्फणासु ॥८०॥
 विभिन्नमानं कमलेक्षणानां
 व्यक्तानुभावं भुवनत्रये ऽपि ।

१ K. reads मत्तादि for मत्ताऽति. २ K reads मधुमालतीव for लवलीलतेव.
 ३ Tr reads परवीरलक्ष्मी for परमारलक्ष्मी. ४ I reads साम्पराये for साम्पराय.
 ५ B reads प्रकाशिताशेषविश for प्रकाशिताश परितः. ६ K reads धाम
 विधोर्वदन्ति for धामनिधेर्वदन्ति. ७ K. reads मुक्ताञ्जनध्वान्तपरिग्रहाथ
 for मुक्ताञ्जनध्वान्तपरिग्रहाणि. ८ Tr reads विद्वेयविलासिनीनाम for शत्रु-
 भ्रमदाजनस्य. ९ H and K read 'क्षीम' for 'क्षोव'. १० T reads दोलायते
 for दालायते and 'फणीसु' for 'फणासु'. ११ K reads भुवनत्रयस्य for
 भुवनत्रयेऽपि

आहुर्जना दीर्घगुणाभिरामं
 यमेकैचापं कुसुमायुधस्य ॥ ८१ ॥
 असंशयं प्रागमृजद्विधाता
 यमेकमेव त्रिजगद्वदान्यम् ।
 कल्पद्रुमादीनर्थं तैस्तदीय-
 निर्माणशेषैः परमाणुलेशैः ॥ ८२ ॥
 अकृत्रिमत्यागसमुद्रतानि
 त्रिपक्तालीदलपाण्डुराणि ।
 आशालतानां बलयेषु भर्तुर्
 यशांसि यस्य स्तवकीभवन्ति ॥ ८३ ॥
 यत्र प्रतीपोजितराजचक्र-
 किरीटरत्नयुतिचुम्बितोद्भौ ।
 यथार्थतो याति ययाति-धोण्डु-
 दिलीपतुल्यौजसि राजशब्दः ॥ ८४ ॥
 उच्छिन्दतः क्षमासरसीं विगाह्य
 धर्मक्रियापट्टजिनोवनानि ।

१ II reads यमेव for यमेक in the margin २ I. has यमेवमेव for यमेवमेव. ३ I. reads त्रिजगद्वदान्यम् for त्रिजगद्वदान्यम् ४. K reads वि-
 मर्शय १ नामदीय and Tr. नपरेरमदीय for नपरेरमदीय. ५ I निर्माणशेषैः
 for निर्माणशेषैः ६ K. reads परमाणुलेशैः and Tr परमाणुलेशैः both for
 परमाणुलेशैः. ७ K. and Tr. read समुद्रतानि for समुद्रतानि ८. II and I. बल-
 येषु for बलयेषु ९. K. has यत्र for यय. १० Tr and I. read प्रमाणाजित
 for प्रमाणाजित. ११ II. has शुम्भितोद्भौ. I. शुम्भितोद्भौ and T शुम्भितोद्भौ
 seems to be incorrect, but II corrects in the margin शुम्भितोद्भौ १२ Tr.
 reads कृतार्थता for यथार्थता १३ K. changes the place of the names and
 reads दिशोऽपान्दु यशसिमुद्राजित. १४ I reads पश्ये.

स्वैरप्रचारः कलिकुञ्जरस्य
 येनाङ्गुशेनेव बलान्निरुद्धः ॥८५॥
 चिरं विभिन्नाः कुमुदेन्दु-कुन्द-
 भासः समग्रा अपि यत्र ते ते ।
 अन्योऽन्यमेकत्र निवाससौख्य-
 कुतूहलेनेव गुणा घटन्ते ॥८६॥
 कान्त्याऽनुलिप्तानि त्रिलोचनानाम्
 आ पाटलानामतिरोदनेन ।
 सैरुङ्गुमानीव पुनर्भवन्ति
 यस्यारिनारीकुचमण्डलानि ॥८७॥
 श्रियि प्रतापे यशसि क्षमाया
 त्यागे विहासे विनये महिम्नि ।
 किमन्यदारोहति यस्य साम्य
 न रन्तिदेवो न पृथुर्न पार्यः ॥८८॥

सचित्रवर्णनम् ।

साम्राज्यभारोद्ग्रहणप्रगल्भो
 र्यशोभटाख्यः सचिवो ऽस्मि यस्यै ।

- १ I ररिहृञ्जरस्य this is not a mistake nor the different reading, this is only an idiom because Sanskrit Grammarians do not find difference between र and ल K has प्रचारे ह्यङ्गुञ्जरस्य After considering this reading is grammatically correct, but if the word अय is not taken as Masculine it will be incorrect according to the Alankara Sutra.
 २ K and I read ऽङ्गुशेनेव ३ I reads कुमुदेन्दुभासभास, but it seems a mistake of the writer, it might be कुमुदनु-हासभास ४ K reads रमन्ते ५ B reads कान्त्या विलिप्तानि for कान्त्याऽनुलिप्तानि ६ h reads राक शरणिव for सैरुङ्गुमानीव ७ T and K read श्रिय प्रतापे for श्रियि प्रताप ८ h reads विनाये and Tr विहास both for विहास ९ K reads क्षिप्रय महिम्नि for विनय महिम्नि and T महिम्नि for महिम्नि १० Tr reads पराभगदय for यशोभगदय ११ B reads सस्य for यस्य

स्वसूक्तिचर्यास्वपरेण नाम्ना
रमोद्भवं यं कवयो वदन्ति ॥८९॥

कुलराजधानीवर्णनम् ।

विजित्य लङ्कामपि वर्तते या
यस्याश्च नायात्यलकापि साम्यम् ।
जेतुः पुरी सौख्यपरास्ति यस्य
धारेति नाम्ना कुलराजधानी ॥९०॥
तस्यां स साहसजितावनिपालमौलि-
रस्नांगुपल्लवितकाञ्चनपादपीठः ।
देवः क्षमावलयमेतदुदाम्बितैक-
लीलातपत्रललिताभरणं भुनक्ति ॥९१॥

इति श्रीमृगाङ्गुलसूनीः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसार्द्धचरिते मङ्गलाकाव्ये भैरवी-नरेन्द्रवर्णनो नाम प्रथमः
सर्गः ॥ १ ॥

१ B reads स्वसूक्तिचर्यासु परेण, T स्वसूक्तिचर्यासु (१) परेण and Tr. स्वसूक्तिचर्यासु परेण all for स्वसूक्तिचर्यास्वपरेण २. I. reads न साङ्गद for रमोद्भवं, but it is probably a writer's mistake. ३ Tr. reads साम्यपरा or साऽप्यपरा. ४ B. and K. substitute तस्य for यस्य. ५. K. reads किल for कुल. ६. B and K. read 'संनित' for 'पल्लवित'. ७. Tr. reads 'मेकमु' for 'भवन'; while I reads 'दुःखितैव' for 'दुःखितैरु'. ८. K. reads 'गुप्तभारण' for 'ललिताभरण'. ९. B. Tr. T. and I. omit श्री. १० T. omits मृगाङ्गुलसूनीः and reads परिमलापरनाम्ने महाकवे श्रीकालिदासस्य कृतौ साहसार्द्धचरिते ११. K. substitutes 'वस' for 'गुप्त'. १२. Tr. does not insert पद्मगुप्तस्य १३. I and Tr. omit मङ्गलाकाव्ये. १४. B. K. and T. do not insert नवसाहसार्द्धचरिते नाम, while I omits नाम.

अथ द्वितीयः सर्गः ।

कैदाचिह्नोचनातिथ्यमौत्तेनोलख्यवेदमनि ।
 स मृगव्याविनोदेन पस्पृशे पार्थिवो हृदि ॥१॥
 उदप्रतुरगारूढः स समं राजसूनुभिः ।
 गिरैरगच्छद्विपिनं विन्ध्यस्याश्वन्ध्यशासनः ॥२॥
 हारेणाऽऽमलकस्थूल-मुक्तेनाऽऽमुक्तकुन्तलः ।
 फणीन्द्रघञ्जुडस्य श्रियमापे स धूर्जटेः ॥३॥
 देवः स वारवाणेन नलिनीपत्रवन्धुनो ।
 श्यामजीमूतसेनैः काञ्चनाद्रिरिवाऽऽवभौ ॥४॥
 तस्योपरि विभोनीलमातपत्रं व्यराजत ।
 वारिधेरिव पीताम्भंश्श्यामलं मेघमण्डलम् ॥५॥
 व्याधूतिमुक्तमरुता व्यैरुचक्षामरेण सः ।
 वन्दिगृहान्निःश्वसतो यशसेवादिभूभुजाम् ॥६॥

१. T. has अविप्रमस्तु before commencing this stanza २ T. reads लोच-
 नातिथिं प्राप्तेन for लोचनातिथ्यप्राप्तेन, but this is a mistake. ३. K. reads
 'वत्सनि' for 'वेदमनि'. ४. T. has पस्पृशे for पस्पृशे. This reading seems
 to be incorrect. ५. K. has मृगम for हृदि. ६ K. reads धन्विभिर्दुना for राज-
 सूनुभिः. ७ I. reads 'वज्रयशासन' through the curious way of writing, this
 seems so; otherwise it must be 'वज्रयशासन'. The Refa is not legible
 and plain ८ T. reads 'कुण्डल' for 'कुन्तल'. ९ B. and K. read फणी-
 न्द्रनक्ष' for फणीन्द्रघञ्'. १० Tr. reads 'जुडस्य' for 'जुडस्य'. ११. K. reads
 श्रियमुत्पन् and T. reads श्रियमुत्पन्, but probably it is श्रियमूहत्; while B.
 श्रियमापत् all for श्रियमाप. १२ K. reads 'पत्रवन्धुना' for 'पत्रवन्धुना'. १३. B. and T.
 have 'सन्नद्धकाञ्चनाद्रि' for 'सन्नद्ध काञ्चनाद्रि' and K. 'सम्बन्धात्' for 'सन्नद्ध'
 १४. K. and B. read व्यरीचत for व्यराजन. १५. I writes पीताम्भ' but this
 Anuswâr, २ in this manner is not given except in Vaidik literature.
 १६. B. reads विरुचन् for व्यरुचन्, १७ B. T. Tr. and I. read 'महान्' for 'मृहान'.
 १८ K. reads नि सरता for नि श्वसता. १९ Tr. substitutes 'वारि' for 'वारि',
 while T. I, and Tr. read 'भूभुजाम्' for 'भूभुजाम्'.

व्यधादिवोद्वैतैर्दूरं स चूडारत्नरश्मिभिः ।
 निशाकिरकुरङ्गस्य पौशमाकाशवर्त्मनि ॥७॥
 तैस्यांसयोर्नृसिहस्य हारकान्तिसटाभरः ।
 उवाह कण्ठलग्नश्रीविलासहसितश्रियम् ॥८॥
 पुरः पदेपदे तस्य नानारत्नाङ्गदत्तियः ।
 रचयन्ति स्म सञ्चारि धौपं प्राचीनवर्हिपः ॥९॥
 भाति स्म कण्ठाभरणपद्मरागप्रभावृतैः ।
 राजन्याससैरज्ञातः स भार्गव इवापरः ॥१०॥
 हेरुचे स पुरस्त्वङ्गस्तितच्छत्रपेरम्परः ।
 विलानिलसमुद्भूतकेनैः पतिरिवार्णसाम् ॥११॥
 उपायनीकृतोन्निद्रैपद्मकिञ्चल्कसौरभैः ।
 तमसेवत सम्राजं विन्ध्यदूतं इवाङ्गनिलैः ॥१२॥

१. K. and T. read व्यधात् for व्यधात्. २. I reads चूडारश्मिभिः तथा for चूडारत्नरश्मिभिः, while B. substitutes 'मणि' for 'रत्न'. ३. K. reads बलात्पा-
 शान्विहायति for पाशमाकाशवर्त्मनि. ४. Tr. reads अस्य for तस्य. ५. K.
 reads 'कान्तिसटाभर.' for 'कान्तिसटाभर.'. ६. T. reads उवाह for उवाह
 ७. K. 'विलोकरुहसितावरम्.' for 'विलासहसितश्रियम्'. ८. B. reads यस्य for तस्य.
 ९. K. has नानारत्नाङ्गदत्तियः for नानारत्नाङ्गदत्तियः. १०. In the margin
 of B. there is 'आपमिन्द्रस्य सुन्दरम्' for 'आप प्राचीनवर्हिप'. ११. B. T. and
 I. read कर्णाभरण for कण्ठाभरण. १२. K. reads 'प्रभाधिक.' for 'प्रभावृत'.
 १३. B. reads in the margin राजन्यदधिरेत्नात and T. राजन्यास्त्ररात्, स्नात.
 Both are correct, but the latter is not so good as the former. १४. B. and
 I. read अरन्ध for हेरुचे. १५. B. reads 'वरस्वर' for 'वरम्पर.', but gives
 in the margin 'परम्पर'. १६. T. reads 'समुद्भूतकेनरकारिर्णयः' and Tr.
 'समुद्भूतकेनरकारिर्णयः' for 'समुद्भूतकेनः पतिरिवार्णसाम्', while I. 'समुद्भूतकेन-
 दलानिरिवार्णयः' for the same. १७. K. reads 'रुद्र' for 'विद्र'. १८. B. and
 K. 'सौरभैः' for 'सौरभः'. १९. K. reads राजानं, T. reads राजराज्यं for
 सम्राजं. latter to be incorrect. २०. K. reads प्रभयेण तद्वानिल for
 विन्ध्यदूत इवाङ्गनिल. २१. I. reads अमलः for अमिलः.

तैदश्वीयसुरोत्पत्तैः पांसुकुटैरजायत ।
 पुनः प्रसम्भवधिष्णुविन्ध्यशङ्काकुलं जगत् ॥१३॥
 सहेमशृङ्गलाः श्वानः श्वेतोस्तस्याग्रतो ययुः ।
 बहन्तः सताडिहामशारदाम्बुधरश्रियम् ॥ १४ ॥
 ततस्तुरंगहेयाभिः पत्तिकोलाहलेन च ।
 अजायन्त भयोद्धान्तश्वापदा विन्ध्यभूमयः ॥१५॥
 रभसाकृष्टकोदण्डं कर्णपूरीकृतेक्षणाः ।
 तमनङ्गमित्रा अश्रयन् वनान्ते वनदेवताः ॥१६॥
 मयि गोसरि चोरो ज्यमवलालोचनश्रियः ।
 इतीव मुमुचे तेन कृष्णसारे शिलीमुखः ॥१७॥
 स चित्रवर्णविच्छित्तिहारिणोरवनीपतिः ।
 श्रीहर्ष इव सङ्घट्टं चक्रे बाण-मयूरयोः ॥१८॥
 अमरीणां शरोत्पत्तैः स बालधिभिरुज्ज्वलम् ।
 परितो व्यधिताश्रयं स्वयशःस्तवैरेव ॥१९॥

१. T. reads ततः श्रियमुत्तोरत्पत्तैः for तदश्वीयसुरोत्पत्तैः. २ Tr. reads प्रसृत°
 for प्रसभ° and I. 'प्रधिष्णुविन्ध्य' for 'वधिष्णुविन्ध्य'. ३. K reads शतशोऽवे
 ऽस्य निर्वयु for श्वेतोस्तस्याग्रतो ययुः. ४. B. reads 'शारदाभामल', T. and I.
 'शारदाभ्रवल' for 'शारदाम्बुधर'. ५ Tr. substitutes 'दुरङ्ग' for 'दुराग', while
 I. 'एवाभि' for 'हेवानि. through mistake. ६. I. omits the following, —

श्वापदा विन्ध्यभूमयः ॥ १५ ॥

रभसाकृष्टकोदण्डं कर्णपूरीकृतेक्षणाः ।

तमनङ्गमित्रापश्यन् वनान्ते वनदेवताः ॥ १६ ॥

मयि गोसरि चोरोऽयः

॥ .

It is owing to the carelessness of the writer. ७. K. reads सरना° for रभ-
 सा°. ८ T. reads कर्णपूरी° for कर्णपूरी° and Tr. 'कृतेक्षणम्' for 'कृतेक्षणा'.
 ९. T. reads 'अश्रयम्' for 'अश्रयन्'. १० B. reads 'अश्रयान्' for 'अश्रय'. ११. K.
 reads एषा कृष्णे for कृष्णसारे. १२. T. and Tr omit this whole verse.
 १३. I. reads 'श्वर. for 'पतिः. १४. K. reads सम्मर्द for सङ्घट्ट. १५. B has
 अमरीणां for अमरीणां १६ K. reads शरोत्पत्तैः and I शरोत्पत्तैः for शरो-
 त्पत्तैः. १७ B K. and I read उज्ज्वलम् for उज्ज्वलम् १८. I. has परितो for
 परितो. १९. I. and B. read 'शुचकै' for 'स्तवकै. and for the same K. 'सुमने .

आहूतं इव साटोपं लाङ्गलास्फोटनिःस्वनैः ।
 अभ्यधावदभिव्याघ्रानाघातैः कौतुकेन सः ॥२०॥
 विधिरसुरात्मनः शौर्यमसामान्यमिवादधे ।
 स शरान् पुण्डरीकेषु पुण्डरीकायतेक्षणः ॥२१॥
 तेस्तस्य बाहुवोर्येण दृष्टेन ग्रीडितैरिव ।
 तत्त्यजे विक्रमस्पर्धां पुरः पश्चार्तुं जीवितम् ॥२२॥
 क्षितैरेकातपत्रायाः स पतिर्मत्सरादिव ।
 उदग्रपुण्डरीकत्वं न सेहे विन्ध्यभूमृतः ॥२३॥
 अरण्यमहिषैर्दूरं तस्मात्सार्यैर्केवर्षिणः ।
 अपसले विकीर्णांशोस्तमोभिरिव भोस्वतः ॥२४॥
 महामहिषनिष्पेपकेलिः पारमगोद्वयोः ।
 राज्ञस्तस्यातिचण्डस्य चण्डिकाचरणस्य च ॥२५॥
 शरदीव प्रसर्पन्त्यां तस्य कोदण्डटोडूतो ।
 विनिद्रजृम्भितहरिर्विन्ध्योदधिरजार्येत ॥२६॥

१. T. reads भाभूत for आहूत. २. K. reads 'स्फालनस्वनै' for 'स्फोटनि स्वनै'.
 ३. I. reads 'दधि' for 'दधि' and Tr. 'दहि' for the same. ४. Tr. reads 'व्या-
 घ्रमाघ्न' and K. 'व्याघ्रानाघातः' both for 'व्याघ्रानाघातः'. ५. I. has 'विधिरस-
 नाऽऽत्मनः' for 'विधिरसुरात्मनः'. ६. K. reads 'पुण्डरीकनिभानन'. ७. K. has 'दि-
 ध्येन' for 'दृष्टेन'. ८. Tr. reads 'अज्ञा' and B. 'स्पर्धा' for 'स्पर्धा'. ९. T. reads 'य
 or मु'. १०. K. has 'विद्विषनिव' for 'मत्सरादिव', while I. 'रा इव' through mis-
 take. ११. T. reads 'राहस्यवर्षिणः' for 'सायकवर्षिणः'. १२. K. reads 'लेमसः' for
 भास्वन. १३. K. reads 'तयोः' for 'द्वयोः'; while T. substitutes 'परमभूत' for
 परमगाह. १४. B. has 'नु' for 'न', but marginal reading appears 'य'. १५.
 I. and T. has 'दास्युमो' for 'दास्युतो'. १६. T. omits these following ■ lines;
 while Tr. reads 'उनिद्र' for 'विनिद्र'. १७. K. reads 'विन्ध्योदधिरभूतरा', while
 Tr. substitutes 'विन्ध्यमृषि' for 'विन्ध्योदधि'.

अशेषभुवनह्यातविक्रमे ऽव्यक्तविक्रमैः ।

दर्पन्मुमुचिरे तस्मिन् तिर्यक्केसरिभिर्दृशः ॥२७॥

स तेषां सहजोदग्रशौर्यसञ्चारवीथिषु ।

मत्तेभमौक्तिकोचंसात्र सेहे नखगुक्तिषु ॥२८॥

यूये महावराहाणां गते तद्वाणगोचरम् ।

चिरात् पत्नवलमुस्तानां सन्तानः स्वस्तिमानभूत् ॥२९॥

समदक्रोडदंष्ट्राभिः कूर्चाभिः कौतुकेन सः ।

स्थलीर्ब्यधित विन्ध्यस्य विकीर्णैन्दुकला इव ॥३०॥

असैरिभमसारङ्गमवराहमकेसरि ।

क्षणाद्वनमशार्दूलमाक्षचापश्चकार सः ॥३१॥

अलं प्रहृत्य भूपाल सत्त्वेष्वनपराधिषु ।

इतीव स खगारावैन्यपेधि वैनराजिभिः ॥३२॥

असेवन्त समीरास्तमनस्तमृगयाश्रमम् ।

सुरतश्चान्वशयरीकवेरीमाल्यचुम्बिनः ॥३३॥

कुरङ्गदर्शनम् ।

अयेन्द्रचापललितं सन्तरन्तमितस्ततः ।

अमन्दमृगयासङ्गः स कुरङ्गमलोकत ॥३४॥

१. B. reads 'विक्रम' for 'विक्रमे' २. I. substitutes तत्र for तस्मिन्. ३. I. reads 'सञ्चार' for 'सञ्चारः'; while K. has 'प्राङ्मुख' for 'वीथिषु'. ४. B. T. and I. read महेभ' for मत्तेभ'. ५. K. has तदा for महा'. ६. B. reads चिर' for चिरात्. ७. K. reads स्मय' for समद'. ८. I. has दंष्ट्राभि' for कूर्चाभि. ९. T. reads विन्ध्यदि' for विन्ध्यस्य. १०. T. reads विहगारावै' for त खगारावै. ११. K. reads वनवासिभिः' for वनराजिभिः. १२. B. and I. read सुरतक्रान्त' for सुरतश्चान्त'. १३. K. reads 'नेत्रान्वविधादिन. for 'कवरीमाल्यचुम्बिनः'. १४. K. reads कुरङ्ग' व्यलोकयन् for कुरङ्गमलोकत.

सोऽपि त बलितग्रीवैः क्षणं स्थित्वा ददर्श च ।
 निरन्तरलतापुञ्जं विन्ध्यकुञ्जं विवेश च ॥३५॥
 ततस्तुरगमुत्सृज्य विसृज्यानुपुष्वानपि ।
 तमन्वियार्थं सारङ्गं सारङ्गायतलोचनः ॥३६॥
 देवो रमाङ्गदेनाथ स श्रियेवान्वगम्यत ।
 छाया निर्वर्तते जातु नतु तैस्त्येष भूपतेः ॥३७॥
 मृगानुसोरी विचरन्नात्तघापो वने वने ।
 लीलां किरातवेपथस्य स प्रपेदे पिनाकिनः ॥३८॥
 दूरादेव स तेनाथ शौरव्यस्वमनीयत ।
 स्वनामधेयचिह्नस्य हेमपुङ्खस्य पत्निः ॥३९॥
 शिलाभेदैर्क्षमेनोऽपि किमपि श्लथमुष्टिना ।
 अभुद्विहः स सारङ्गः तेन त्वेचि न मर्माणि ॥४०॥
 स शरापातभीतेन मनसोऽप्यतिरहसा ।
 अतिदूर कुरङ्गेण निन्द्ये राम इवापरः ॥४१॥

१ B reads 'मीव' for 'मीव' २ K reads ह for च ३ I reads 'शुल्ल' (छल) for 'पुञ्ज' and ह 'कुञ्ज' for the same ४ K. reads भाग for 'कुञ्ज' ५ T and Tr read 'तुरङ्ग' for 'तुरग', while Tr substitutes 'मुत्सृज्य' for 'मुत्सृज्य' ६ K. reads 'मुत्सृज्य' for 'मुत्सृज्य', while I substitutes 'नसृज्य' विद्वान् ७ T reads 'नन्वियाय' च for 'तमन्वियाय' ८ T reads सत्रियेन and T सत्तयेव for सत्रिय ९ B and I read उत्तिवर्तते for निवर्तते १० T reads तस्यैव for तस्यैव and K तस्य च for the same ११ T reads 'चारी' for 'सारी'. १२ I reads 'किरातवपथस्य' for 'किरातवेपथस्य' This is not a reading. Writers of the Northern Part of India do not make any difference between च, छ and स, and generally use any of these letters for each of the two others. Also there is no difference between ह and ल १३ K reads 'मृगो लक्ष्य' for 'मृगो लक्ष्य'. १४ B reads 'गिरिनेह' for 'गिरिनेह' १५ B reads 'नाथ' for 'नाथ' १६ B reads 'निराग' for 'निराग' १७. Tr reads कचन for त्वेचि न and भुविदुः for अभुविदुः स

तेन विन्ध्याद्वीमध्ये धावन्नरिन्ध्रवीरधि ।
 उत्पतन्नुत्पतन्नेव स केवलमलक्ष्यते ॥४२॥
 दृग्वा वनस्थलीः कुर्वन् विकीर्णैर्न्दीवरा उव ।
 जवाहूरमतिक्रान्तं तं क्षितीशस्तदैक्षत ॥४३॥
 तनस्तिरोहिते तस्मिन्नसमाप्तकुतुहलः ।
 स्वयाण इव स प्राप पृथिवीं दुर्विलक्ष्यताम् ॥४४॥
 दगनजोत्स्नया कुर्वन् लताः स्तवकिता इव ।
 इति पार्श्वगतं स्मिन्वा स जगाद रमाङ्गदम् ॥४५॥

रमाङ्गदाय मृगवर्णनम् ।

अयं तुलितपौलोमीकान्तकार्मुकविग्रहः ।
 मृगो दृग्गोच्चरं कंक्षितस्तव रमाङ्गदे ! ॥४६॥
 तदैध्रुस्वरन्यस्तचित्रपत्रलताङ्कितः ।
 असौ विहारहरिणः किं स्यादनेलमारयेः ॥४७॥

१ T. reads उत्पतन्नुत्पतन्नेव for उत्पतन्नुत्पतन्नेव, while Tr उत्पलानुत्पतन्नेव and I उत्पलानुत्पतन्नेव for the same. २ K. reads दृग्गोच्चरं for केवलमलक्ष्यते. ३ B. reads क्षितीशस्तदैक्षत, Tr स क्षितीश उद्योभत for ॥ निन्दीशस्तदैक्षत. ४. I find in the Manuscript I, स्वयाण in the place of स्वयाण, but it seems to be a mistake of the writer. ५ T and K read स्वयाण for स प्राप. ६ T. and I. read विलक्ष्यताम् for विलम्बताम्. ७ B reads पार्श्वे for पार्श्वे and I T and Tr. स्मिन्वा and I दृग्वा for स्मिन्वा. ८ In the margin of B. the reading स्वय is found for अय. while K. reads सोऽय and I. अह, but T's reading seems to be a mistake. ९. I and T read विग्रह and Tr. for विग्रह. १०. K. reads कित्तिन्, while I. reads कश्चिन् which does not seem to be applicable in the case of the reading अय. If the reading स्वय is taken for अय then the reading कश्चिन् will have a good sense. ११ I. reads रमाङ्गद for रमाङ्गद through mistake. १२ K reads स्वर्ण for तद्वर्ण. १३. Tr reads अनिलमारये for अनन्तमारये.

अपि दृष्टा त्वयैतस्य कण्ठे कनकगृद्धलो ? ।
 छुरितस्येन्द्रचापेन मेघस्यैव तडिल्लता ॥४८॥
 मृगजातिरपूर्वेयं सर्वथा वसुधातले ।
 सम्भवत्यमरादौ वा भुवने वा कणाभृताम् ॥४९॥
 अस्याखण्डलकोदण्डकान्ति चर्मातिपावनम् ।
 गजपृष्ठे निधास्यामि महासमरपर्वेषु ॥५०॥
 यन्निमज्जति मधेतः कुतूहलरसोर्मिषु ।
 मार्गमन्वेष्टुमेतस्य तदेहि प्रयतावहे ॥५१॥
 इत्युक्त्वा विरते तस्मिन् परमात्महीभृति ।
 ऊचे रमाद्भुदेनैवमवाप्यावसरं वचः ॥५२॥

रमाद्भुदकृतो मृगानुसरणनिषेधः ।

क्रुधेवाधिज्यचापेन वर्णसङ्करदर्शिना ।
 त्वयैव चित्रसारङ्गो देव दूरमनुव्रुतः ॥ ५३ ॥
 अर्गुन्याः सुर-गन्धर्व-सिद्ध-विद्याधरोरगैः ।
 इमां नवनवाश्चर्यनिर्धयो विन्यभूमयः ॥५४॥
 विरमात्यादरः कोऽप्यं कुरङ्गान्वेषणे त्वे ।
 न धावन्त्यर्थरिक्तासु क्रियासु त्वादृशां धियः ॥५५॥

१. K reads मेखन्त for °भृङ्खन्ता २ B reads निधास्यामि for निधास्यामि.
 ३ B. reads °सूर्यत for °पर्वत ४ I. substitutes जगधे and B जगे for ऊचे
 the first reading is out of metrical rules. ५ Tr reads स्वयेया° for क्रुधेवा°,
 but it does not convey proper sense, and is also incorrect ६. K. reads
 °नद्रिना for °दर्शिना ७ h reads स्वयेव for स्वयैव and substitutes अनुव्रुत
 for अनुव्रुत. ८ I reads अर्गुन्या स्वपुत्रादूर्ध्वं, T अर्गुन्याश्च पुत्रादूर्ध्व° for
 अर्गुन्या सुर भन्धर्व°, while Tr mutilates two letters and reads अनु -- पुत्र-
 दूर्ध्वे for the same. ९ K. reads °विधिता for °निधयो. १०. B and K. read
 विरमवासर for विरमवासर I follows our reading, but there appears
 corrections विरमवा (१वा) दर ११ h reads विनो for नय

'मृगयासक्तचित्तस्य तत्रात्र विचरिष्यतः ।
 पाये लोचनयोरेष पुनरप्यापतिष्यति ॥ ५६ ॥
 शरः संह्रियतामेप धनुरप्यवतार्यताम् ।
 शोषो च स्वस्तिमत्यस्तु देवं आपदसन्ततिः ॥ ५७ ॥
 दंशा दिनस्य तीव्रियं यदयं भगवान् रविः ।
 कृष्णस्योरसि पुष्पाति नभसः कौस्तुभश्रियम् ॥ ५८ ॥
 निहतेषु खया देव सत्त्वेषु व्यथिता इव ।
 एता वहन्ति सन्तापमतीवारण्यभूमयः ॥ ५९ ॥
 अमीभिर्बालवानीरविटपेज्वगतकर्मैः ।
 कपिञ्जलेरितः पश्य सहसैव निंलीयते ॥ ६० ॥
 अर्काशुग्लपितैरेभिरितो ज्यालिखितैरिव ।
 राज्ञजम्बूनिकुञ्जेषु पश्य पुंस्कोकिलैः स्थितम् ॥ ६१ ॥
 आल्हादहेतुः स्निग्धयमितो वन्द्येन दन्तिना ।
 पश्य नीपतरोऽच्छाया सवशीन निवेद्यते ॥ ६२ ॥
 नवाम्बुधरनीलोऽयं दैवधूमलतोद्गमः ।
 नीलकण्ठैरितस्तर्पात्सोत्कण्ठैरवलोक्यते ॥ ६३ ॥

१ K. reads कदाचित्पुनरेष्यति for पुनरप्यापतिष्यति. २ I. reads सहस्रतां
 for संह्रियतां through mistake ३. I. reads शेषास्तु and T. शेषाश्च both for
 शेषा च. ४ K. reads गिरि for देव. ५. K. reads श्रीकृष्णस्यैव for कृष्ण-
 स्योरसि. ६. K. reads 'भिव विन्ध्यस्य भूमय for 'मतीवारण्यभूमय. ७. B. reads
 'नीवार' for 'वानीर'. ८. K. reads 'विटपेषु कृतकर्म', T. विटपेषु पदकर्म and
 I. विटपेषु पतकर्म all for 'विटपेज्वगतकर्म', while Tr. 'विटपेषु वरकर्म' for the
 same. ९. B. and K. read विन्धीयते for निंलीयते. १०. B. and K. read राजन्
 जम्बू for राजजम्बू. ११. Tr. reads मन्द्ये न for वन्द्येन, but corrects मनेन ;
 while K. वन्द्येन is the same. १२. B. reads 'तच्छाया for 'तच्छाया.
 १३. B. and Tr. read दव for दव', but the name दव belongs to forest.
 १४. Tr. reads 'तस्तोपात् K. 'तो देगात् for 'तस्तर्पात् I. is quite mistaken
 here. I cannot find its reading properly सूषड् these three letters are in
 the place of तर्पात्तो, while. T. substitutes उत्कण्ठैः for सोत्कण्ठै and I.
 अवलोच्यते for अवलोच्यते through mistake.

अनया विद्रुमस्तम्भेभद्रपिङ्गलया दृशा ।

इत् पल्लवपङ्कान्तव्याक्तिमभ्येति सैरिभ ॥ ६४ ॥

कठोरातपनस्य राजहंसस्य सम्प्रति ।

नरेन्द्र नलिनीपत्रमोतपत्रीभवत्यद ॥ ६५ ॥

मुखमश्वरजच्छक्रपोलफलक्युति ।

देव दन्तुरयन्येते तवापि स्वेदविन्दव ॥ ६६ ॥

सैदत्र कुसुमस्मेरे नि स्वनस्तमदालिनि ।

विनीयता लताकुञ्जे स्वयेर्ष भृगयाश्रम ॥ ६७ ॥

अपि स्वच्छजला देवं कलहसाङ्गसैकेता ॥

वराहोत्खोतमृत्स्नेय पुरे पुष्करिणी तव ॥ ६८ ॥

त्वामिवाककरकान्तमाकारयितुमेतया ।

अयमाभूतकह्लारकलिकं प्रेषितोऽनिल ॥ ६९ ॥

लतापुष्पोत्करे कीर्णो मार्गोज्यमवगाह्यताम् ।

इतो वन्येभमुक्ताभिरिर्भा शोकरिला भुज ॥ ७० ॥

१ H reads 'प्रदय' for 'स्तम्भ' २ Tr reads 'महा' for 'इत्' ३ Tr reads 'भ्रातृपत्र' for 'भ्रातृपत्री' while B substitutes 'भविष्यति' for 'भवत्यद' ४ H reads 'मुखं मधुरजच्छक्र' and Tr 'जम्बुमन्दारिजच्छक्र' for 'मुखमश्वरजच्छक्र' but it does not give any good meaning while T substitutes 'चिह्न' for 'च्छक्र' and 'उत्कर' for 'फलक' ५ K reads 'महुरयन्ति' for 'दन्तुरयन्ति' ६ Tr and h read 'विद्रुम' for 'विन्दव' ७ H reads 'इवाञ्च' for 'तदञ्च' while K 'कुसुम स्मेरिनि स्वनन्' f r 'कुसुमस्मेरे नि स्वनन्' ८ K reads 'एष' for 'एष' and corrects in the margin 'इयति' ९ K reads 'अयि' and T 'अति' for 'अपि' १० h reads 'भाति' for 'एष' ११ I reads 'सौरता' for 'भैरता' but it seems to be incorrect १२ I reads 'वराहोत्तान्' for 'वराहोत्खान्' १३ h reads 'दिया' for 'पुर' and 'न रिम्' for 'भव' १४ I reads 'स्वामिद' for 'स्वामिन्' १५ Tr and h read 'यमद' for 'कलिक' while T substitutes 'उत्तान' for 'आभूत' १६ Tr reads 'प्रतिभा' for 'प्रेषितो' १७ K reads 'पुष्पाद्वै' for 'पुष्पाद्वै' १८ Tr reads 'मुक्ताभि' for 'मुक्ताभि' १९ K reads 'शोकरिला' for 'शोकरिला'

इत्युक्ते मसृणं तेन नृपस्य पदमादधे ।
 स्मितं सरस्वतीरेत्नपर्यङ्के दन्तवाससि ॥ ७१ ॥
 येशोभटोपदिष्टेन गत्वा किञ्चिद्विवाध्वना ।
 प्राप पुष्करिणीतीरमवन्तितिलको ज्य सः ॥ ७२ ॥
 कैरादनुचरस्तस्य सान्द्रस्वेदजलाद्भुलेः ।
 मधुर्मनोभवस्येव सगरं चापमादधे ॥ ७३ ॥

अथ स्नानाद्विवर्णनम् ।

ततः स्नानेच्छया स्पृष्टो विसृष्टयामरुञ्जितः ।
 स रेजे मेघनिर्मुक्तः पर्याप्त इव चन्द्रर्भाः ॥ ७४ ॥
 प्रमृष्टमृगयोरणु तन्मुख पार्श्ववर्तिना ।
 हरुचे मारुतोक्षितपरागमिव पङ्कजम् ॥ ७५ ॥
 निसर्गललिता तस्य विमुक्तालङ्कृतिस्तनुः ।
 लतेव पारिजातस्य पर्यस्तस्तवकाभवत् ॥ ७६ ॥
 स्वेदेभिन्नाद्गरागः स सरसी तामगाहत् ।
 मेदसिक्ततटायातधूलिर्वन्य इव द्विपः ॥ ७७ ॥

१ I. reads नृपते for नृपस्य २ B and I read 'सत्यपर्यङ्के', K 'सुमपर्यङ्के' and Tr 'सुते पर्यङ्के' all for 'रत्नपर्यङ्के' ३ B reads रमाङ्गशेष for यशोभिनौप'. ४ K. reads प्रापत् for प्राप ५. Tr reads अवन्तितिलको for अवन्तितिलको. ६ K reads चिरात् for कालात्, while T वनवर for अनुचर ७. Tr reads 'कमल' for 'कञ्ज' ८ I am unable to find out the correct reading of I here. It reads सारोजन्मेघनिर्मुक्त then again corrects सरजन्मेघविनिर्मुक्त, but this and correction seem to be incorrect ९ T. reads पर्यन्त for पर्याप्त १० K reads पूषण for चन्द्रमा ११ B reads मारुतोक्षित°, Tr मरुतोक्षित° and I मरुताक्षित° all for मारुताक्षित° १२ T reads पर्यन्त for पर्याप्त°, while Tr. व्यनात for उभवत् १३ Tr reads प्रत्यक्षनिन्नाङ्गराग for स्वेदनिन्नाङ्गराग स. १४ K. reads this stanza as follows —

स्वेदनिन्नाङ्गरागस्य सरसीमवगाहत् ।

वन्यस्यवाभवत्तन्म श्री पर्यन्तविसर्पिणी ॥

१५ T. reads उदयिक्त° for मदायिक्त°

स तस्यां दूरविक्षेप्तविहगश्रेणिमेखलः ।

विजहार यथाकामं विलासकुसुमायुधः ॥ ७८ ॥

उवाह विस्फुरन्नालकण्डकच्छन्ननापि सा ।

तैदङ्गयष्टिस्पर्शेन रोमाञ्चमिव पद्मिनी ॥ ७९ ॥

ततस्तैरङ्गनिर्घीतमध्यास्य स शिलातलम् ।

यशःस्नैपितदिकसीमा देवः सस्नौ यथाविधि ॥ ८० ॥

तस्यां अविरलमत्तालिनिःस्वनच्छन्नना वने ।

अगीयतेव देवस्य लताभिः स्नानमङ्गलम् ॥ ८१ ॥

सं दूरोदस्तपर्यस्तसपुष्पसलिलाञ्जलिः ।

जगत्तनोपहं ज्योतिस्त्रयीमयमुपस्थितैः ॥ ८२ ॥

तमानर्च स राजेन्दुर्मौलौ यस्येन्दुलेखया ।

क्रियते स्वर्धुनीचालमृणालशकलध्रुमः ॥ ८३ ॥

धन्या हि तौ वनलता यत्फला-याजहार सः ।

कार्यतः सदृशी तौषां समुद्ररशना मही ॥ ८४ ॥

निपीय निखिलव्यक्तसज्जिह्वेन पाणिना ।

उपोऽसृशस्व चाम्भोजकिञ्जल्ककपिशं पयः ॥ ८५ ॥

१. T. and I. read दूरविक्षेप्त for दूरविक्षेप्त and Tr. reads मयनाधिप्त for the same. It gives another reading रमसा विप्त, while T. substitutes मयसा for मयसा. २. K. reads 'श्रीणि' for 'श्रेणि'. ३. I. reads विलसन् for विस्फुरन्, while B. reads this line, thus—

उवाह निविष्टे नालकण्डकच्छन्नोऽयं सा ।

४. B. reads मरुत् for मरुत्. ५. I. and K. read मरुत् for मरुत्.

६. I. reads 'श्रीमत्' for 'श्रेणि'; while Tr. 'देवस्य' for 'दिवसिमा' and mutilates two letters next. ७. T. reads यथाविधि for यथाविधि. ८. B. reads मयसा विप्त for मयसा विप्त.

९. K. reads 'वीरुक्त' for 'मङ्गलम्'.

१०. Tr. reads अदृश for सदृश, while K. reads दूरारत for दूरारत.

११. K. reads उपस्थितः and T. Tr. and I. read उपस्थित for उपस्थित.

१२. Tr. reads मय for मय. १३. Tr. reads मय for मय. १४. B. reads उपस्थित for उपस्थित.

नीलातपत्रमित्रेण पत्रेणाम्बुजिनीमुवा ।

निवारितोष्ण सश्रीकं लताकुञ्ज जगाम सः ॥ ८६ ॥

सपरागे विश्राम कुसुमप्रस्ते च सः ।

लक्ष्मीकुचाद्गरागेण मित्रे शीघ्रं द्वाच्युत ॥ ८७ ॥

रमाद्भद्रोऽपि निर्वर्त्य स्वरया किञ्चिदाह्निकम् ।

अवाप्तसेवावसरः पर्युपास्त विशाम्पतिम् ॥ ८८ ॥

स भृङ्गान्वनिना सुतो विपञ्चीनादबन्धुना ।

तमालपल्लवैस्तेन किञ्चित्किञ्चिदवीज्यत ॥ ८९ ॥

निद्रागृहीतनिर्मुक्तलोचनोऽर्थ जहार सः ।

धनच्छायावृत्तव्यक्तभास्वतो नभसः श्रियम् ॥ ९० ॥

पीनासतटैस्त्रिष्टुप्पकैसरशोभिना ।

उपैसाकल्पकेनेव शयनीयममुच्यत ॥ ९१ ॥

पुनर्मृगयाविहारः ।

चकार च पद चित्रः स मृगस्तस्य चेतसि ।

लग्नं हि किमपि क्वापि कृच्छादाकूप्यते मनैः ॥ ९२ ॥

१ B reads लीला° for नीला° २ K Tr T and I read अम्बोजिनीमुवा for अम्बुजिनीमुवा ३ I reads °मुञ्ज for °कुञ्ज while Tr reads वारिताण्याशु सश्रीका and T वारीदोष्णीयक श्रीयत् for निवारितोष्ण सश्रीक ४ Tr gives another reading ३य for च while B substitutes ३पि for the same ५ B and K read मित्रशेष for मित्रे शेष ६ T reads निर्यत्वात् for निर्वर्त्य ७ K reads किञ्चित्वात्मन for किञ्चिदाह्निकम् ८ T reads मुपा for मुपा, while B सुमविपञ्ची° for सुतो विपञ्ची° ९ Tr reads छु° for उद्य १० B reads धनच्छायवृत्तव्यक्तभास्वत्य T धनच्छायावृत्तव्यक्तभास्वत्य and K and Tr धनच्छायावृत्तव्यक्तभास्वत्य all for धनच्छायावृत्तव्यक्तभास्वतो ११ B T Tr and I read °सन्वट° for °सोभ° १२ Tr reads केशराकल्पकेनेव for उप सा कल्पकेनेव and B K and T read तेन for उप° १३ T reads मनु for मन through mistake

स तस्यां दूरविक्षिप्तविहंगश्रेणिमेखलः ।

विजहार यथाकामं विलासकुसुमायुधः ॥ ७८ ॥

उवाह विस्फुरन्नालकण्टकच्छद्मनापि सा ।

तदङ्गयद्विस्पर्शेन रोमाञ्चमिव पद्मिनी ॥ ७९ ॥

ततस्तैरङ्गनिर्घीतमध्यास्य स शिलातलम् ।

यशःस्नैपितादिकसीमा देवः सस्रौ यथाविधि ॥ ८० ॥

तस्या अबिरलमत्तालिनिःस्वनच्छद्मना वने ।

अगीयतेव देवस्य लताभिः स्नानमङ्गलम् ॥ ८१ ॥

सं दूरोदस्तपर्यस्तसपुष्पसलिलाञ्जलिः ।

जगत्तमोपहं ज्योतिस्त्रयीमयमुपस्थितैः ॥ ८२ ॥

तमानर्धं स राजेन्दुर्मौली यस्येन्दुलेखया ।

क्रियते स्वर्धुनीबालमृणालशकलध्रमः ॥ ८३ ॥

धन्या हि तौ वनलता यत्फलाभ्याजहार सः ।

कार्यतः सदृशी तौषां समुद्ररशना मही ॥ ८४ ॥

निपीय निखिलव्यक्तराजचिह्नेन पाणिना ।

उपौस्पृशस चाभोजकिञ्चलककपिशं पयः ॥ ८५ ॥

१. T. and I. read दूरविक्षिप्त° for दूरविक्षिप्त° and Tr. reads दूरविक्षिप्त° for the same. It gives another reading दूरविक्षिप्त°, while T substitutes नारा for नारा. २. K. reads श्रेणि° for श्रेणि°. ३. I. reads विलास° for विलास°, while B. reads this line, thus—

उवाह निषिद्धं नालकण्टकच्छद्मनापि सा ।

४. B. reads तदङ्ग° for तदङ्ग°. ५. I. and K. read तदङ्ग° for तदङ्ग°. ६. I. reads श्रेणि° for श्रेणि°; while Tr. देहोऽय for 'दिक्रिमा and mutilates two letters next. ७. T. reads यथाविधि° for यथाविधि°. ८. B. reads तस्या विरल° for तस्या विरल°. ९. K. reads यौतुकम्° for 'मङ्गलम्. १०. Tr. reads श्रेणि° for श्रेणि°, while K. reads दूरविक्षिप्त° for दूरविक्षिप्त°. ११. K. reads उपस्थितः° and T. Tr. and I. read उपस्थित° for उपस्थित°. १२. Tr. reads सा for सा. १३. Tr. reads नारा for नारा. १४. B. reads उपस्थित° for उपस्थित°.

नीलातपत्रमित्रेण पत्रेणाम्बुजिनीमुवा ।

निवारितोष्णः सश्रीकं लताकुञ्जं जगाम सः ॥ ८६ ॥

सपरागे त्रिदाश्राम कुसुमप्रस्तरे च सः ।

लक्ष्मीकुचाद्भरागेण मित्रे शेषं उवाच्युतः ॥ ८७ ॥

रमाद्भदोऽपि निर्वर्त्य त्वरया किञ्चिदाह्निकम् ।

अवाप्तसेवावसरः पर्युपास्त विशाम्पतिम् ॥ ८८ ॥

स भृङ्गध्वनिना सुप्तो विपञ्चीनादयन्धुना ।

तमालपल्लवैस्तेन किञ्चित्किञ्चिदवीज्यत ॥ ८९ ॥

निद्रागृहीतमिमुक्तलोचनोऽर्थं जहार सः ।

धनच्छायावृतव्यक्तभास्वतो नभसः श्रियम् ॥ ९० ॥

पीनांसतटैस्सिद्धपुष्पकेसरशोभिना ।

उपैः साकल्पकेनेव शयनीयममुच्यत ॥ ९१ ॥

पुनर्मृगयाविहारः ।

चकार च पदं चित्रः स मृगस्तस्य चेतसि ।

लभं हि किमपि कापि कृच्छादाकृष्यते मनैः ॥ ९२ ॥

१. B reads लीला° for नीला°. २. K, Tr. T. and I. read अम्बोजिनीमुवा for अम्बुजिनीमुवा. ३. I. reads 'गुञ्ज for 'कुञ्ज; while Tr. reads वारितोष्णाशु-सश्रीको and T. वारीकोष्णीयकं श्रीमत् for निवारितोष्ण सश्रीक. ४. Tr. gives another reading उप for च, while B. substitutes उपि for the same. ५. B. and K. read मित्रदोष for मित्रे दोष. ६. T. reads निर्यत्यान for निर्वर्त्य. ७. K. reads किञ्चित्साह्निक for किञ्चित्साह्निकम्. ८. T. reads सुप्तो for सुप्तो; while B. सुप्तविपञ्ची° for सुप्तो विपञ्ची°. ९. Tr. reads उत° for उप- १०. B. reads धनच्छायावृतव्यक्तभास्वत, T. धनच्छायावृतव्यक्तभास्वत and K. and Tr. धनच्छायावृतव्यक्तभास्वत all for धनच्छायावृतव्यक्तभास्वतो ११. B. T. Tr. and I. read 'सन्ध' for 'सन्ध'. १२. Tr. reads केसरकल्पकेनेव for नभ सा-कल्पकेनेव and B. K. and T. read तेन for नभ°. १३. T. reads मनु for मनः through mistake.

प्रसादहृदयालङ्कारैस्तेन मूर्तिरभूद्यते ।
 अत्युज्ज्वलैः कवीन्द्रेण कालिदासेन वागिव ॥ ९३ ॥
 जैगाहे स महारण्यमंससक्तधनुर्लतः ।
 उपोढिशशभृल्लेखः सायभन्धिनिवार्यमा ॥ ९४ ॥
 तस्मिन्कुसुमकिर्मांरतले च विचचार सः ।
 स्फुरन्नक्षत्रशवले नभसीव निशाकरः ॥ ९५ ॥
 मृगानुगमनिर्वन्धो न जगामोस्य मन्दताम् ।
 मैथिलीरमणस्यैव विपिने धृतिवीपतेः ॥ ९६ ॥

निशातिक्रमणम् ।

ततः पपात जलधौ विसेचनफणामणिः ।
 दिनेर्निर्धियमानस्य बलात्कारगरुत्मता ॥ ९७ ॥
 शनैः शनैरेथ द्योमि मृगाङ्कः पदमादधे ।
 सशङ्क इव भूषालान्मृगयासक्तचेतसः ॥ ९८ ॥
 रमाङ्गदास्तृतस्निग्धपल्लवप्रस्तरे ततः ।
 वने राजेन्दुना निन्ये तेनेन्दुतिलका निशो ॥ ९९ ॥

१. I. read 'रुदयत' for 'रभूयत'; while T. and Tr. do not insert this whole stanza—

अथ मुखरसगापेनीननिष्ठः

कचिदपि पद्मसरस्युपास्य सन्ध्याम् ।

पुनरपि तमवेक्षितुं वनान्ते

नृपतिरियेष्टं मृगं मृगेन्द्रकल्पः ॥ १०० ॥

पद्मेकेन स्मर इव शरान्योणिना हेमपुद्गान्

अन्येनोर्वीविजयि च धनुः साहसाङ्गं दधानः ।

देवः सौम्यं व्यहरदरिषु न्यस्तपादः पिकाली-

नीडन्यञ्चन्निचुलनिचयदयामलानु स्थलीषु ॥ १०१ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तसूनोः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये चित्रमृगावलोकनो नाम द्वितीयः
सर्गः ॥ २ ॥

१ T. reads "वनात्" for "पदीत्". २ Tr reads च तमीनिषु for तमवनिषु, while B and K substitute निषान्ते for वनान्ते. ३ Tr reads पविणो for पाणिना. ४ The letters ड्य व्यहरदरिषु are mutilated in Tr. ५ T. and I. read अरयन्यस्तपाद for अरिषु न्यस्तपाद, while T substitutes व्यमरत् for व्यहरत्. ६ T reads पिकालि for पिकाली and नीडन्यञ्च for "नीडन्यञ्चत्". ७ Tr reads "नित्य" for "निचय" and K substitutes "दयामलीषु" for "दयानलानु". ८ B and K substitute only द्वितीय सर्ग for these lines, while T Tr and I omit श्री and Tr reads परिमलकृतौ for परिमलापरनाम्न पद्मगुप्तस्य कृतौ, while I substitutes only परिमलस्य for the same and T परिमलापरनाम्ना महाकावे गालिदासस्य कृतौ साहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये and omits पद्मगुप्तस्य कृतौ नवसाहस्राङ्कचरिते. ९ Tr and I omit महाकाव्ये.

अथ तृतीयः सर्गः ।

अथ बहु चरतो ऽस्य चापपाणेऽ
चकितवेलन्मृगयूथवीक्षितस्य ।
वेनभुवि सुलभः परिश्रमो ऽभूत्
न तु हरिणः स हतेन्द्रचापशोभ ॥ १ ॥
धनुषि तेनुभरं निधाय किञ्चित्
तरुणतमालवने विनीतस्त्वेदः ।
मृगरुधिरलंवाङ्गितेन देव
सम विषमेण पथा पुर प्रतस्थे ॥ २ ॥
विन्ध्यकन्दरप्रवेशः ।

अथ स चंदुलपटपदोपगीतं
वनगजदानसुगन्धिगन्धवाहम् ।
परिसरमभिर्नृत्तनीलकण्ठ
न्यविशत विन्ध्यनगेन्द्रकन्दरस्य ॥ ३ ॥
चतुरैकृतकचग्रहः स गच्छन्
वनलतया परिहासलोलेखः ।

१ Tr reads "मृगम्" for "वल्गुम्", while T "वमस" for the same, but it seems to be incorrect. २ K reads मित्तिभुवि सुलभस्सम भमऽभूत् for वनभु-
वि सुलभ परिश्रमोऽभूत्. ३ T. reads मनुहरत् for मनुभरं. ४ I read परीतं
for विनीतं and T "वनीतं" for the same. ५ B and h read "यमद्विमेन
for "स्वाङ्गितेन". ६ B and Tr substitute पुम् for पुरः. ७ Tr. and h read
भमम् for "मृगम्". ८ I follow here only B; while h, T and I read अव-
दीप्तं for अभिभूय and Tr अभिदीप्तं for the same. ९ h. reads "वन्धुरस्य
for "कन्दरस्य". १० h. reads "चतुर" for "चतुर".

नरपतिरवशः कृतः स कामं

वियेति मुखेन्दुमुदञ्चयाम्बकार ॥ ४ ॥

नमदवनिपतिः पतिः प्रजानाम्

अयि! चपले नु विकृष्यते कचेपु ।

विरम मुहुरितीव मञ्जुमुक्त-

ध्वनिभिरसावलिभिर्लता अभ्यधायि ॥ ५ ॥

कतिविदलिनिर्पातधूपगन्धान्

अनतिविलम्बिपराध्वमौलिरत्नान् ।

त्वरितमथ रमाद्भदो ज्य केशान्

विपिनलताविटपान्तरार्चकप ॥ ६ ॥

हंसदर्शनम् ।

नृपतिरथ तंदोन्मुखश्चरन्तम्

झटिति सितच्छदमम्बरे ददर्श ।

दधतमधिगतां कुतो ऽपि चञ्चला

विसलतिकामिवै तारहारलेखाम् ॥ ७ ॥

१. Tr. reads 'रवश' for 'रवश'. २. Tr. and I. read कृतः प्रकार्य and T. कृतः प्रकार्य both for कृत स काम ३. T. reads विजयति for विदति, but probably this is a writer's mistake, the letter ज is added more. ४. T. and Tr. read अयि for अयि; while I. T. and Tr. read चपले न विकृष्यते and B. चपले वि विकृष्यते for चपले नु विकृष्यते. In Tr. नु appears in the marginal correction. ५. K. reads 'गुञ्जदुनिनि' for 'गुञ्जदुनिनि'. ६. B. and K. read 'धूम', but in the marginal correction of B. there appears 'ध' for 'म', while T. reads 'धूम' for the same. ७. B. reads in the margin 'विलम्ब' for 'विलम्ब'. ८. B. reads निरास for चरुपे. ९. K. T. Tr. and I. read 'रवि' for 'रव'. १०. II T. and I. read लप्ये for लपे. ११. K. reads 'मिति' for 'मि' and substitutes रत्न for तार.

विकसितकुमुदेच्छदावदाते
 ततनिभृते पतता ततीर्दधानम् ।
 विरचयितुमुपायन नृपेन्दोर
 नवघटिते इव दन्तपर्वलेखे ॥ ८ ॥
 चितमस्तनुं विसर्जता समन्तात्
 किरणलतानिकरेण हारयेष्टे ।
 सितमणिमयसूचिनिर्मितस्य
 स्थितमिव जङ्गमपञ्जरस्य मध्ये ॥ ९ ॥
 सरलमणिरुचाऽऽवृत प्रकुर्या
 विदलितबिहुमकन्दर्काञ्चितुण्डम् ।
 प्रणयनिहितपादयावकाङ्क्षम्
 कमलवनम्यितिलोलेयैवं लक्ष्म्या ॥ १० ॥
 चरणयुगतले विभातकाल-
 स्फुटितजपाकुसुमाभितौघभासि ।

१ B K and T read 'कुसुम' for 'कुम्भ' Tr also reads the same, but corrects 'कुम्भ' २ Tr mutilates two letters and the copyist has inserted in blue ink दिवि and thereby its reading may be दिवि पक्षती for पतता तती while h reads तती and T तति for तती ३ I and B read सुसिन्धार and h and T सुसन्धी for नृपेन्दोर ४ T Tr and I read 'माल' for 'लक्ष' ५ T reads चितमस्तनु for चितमस्तनु ६ K reads निर्जल for जङ्गम ७ B and T read सरलमनु च विभल and I सरलमनु च विभल for सरलमणिरुचाऽऽवृत ८ B reads 'कान्तिकण्डम् K 'वान्तिकण्डम् ९ 'कान्तिकण्डम् and I 'कान्तिकण्डम् all for कान्तिकण्डम् १० T reads 'निमित्त' for 'निहित', while the original reading of Tr is quite difficult to find out Eight letters are mutilated from प्रणय, and there are inserted those letters in blue ink निहितपादया वृताङ्ग therefore its reading may be निहितपादया वृताङ्ग ११ h reads 'लालय' for 'लालय १२ Tr reads 'राम' for 'राम' and B h 'नित्य' for 'नित्य'

स्वयमिव नलिनीवनप्रैमृनेः

परिचयतः कृतकान्तिसंविभागम् ॥ ११ ॥

प्रतिपेदमतिदीर्घद्वारभारान्

जवनमदुन्नमयन्तमुत्तमाद्गम् ।

शिरमि निपेततो निकाममुष्णान्

अद्रिमरुचः किरणानिवोर्क्षिपन्तम् ॥ १२ ॥

विवृतमुखधृतस्य निष्पतद्रिस्

तैरलमणेररुणस्य कान्तिलेखैः ।

अविरतमराविन्दवृन्दपीतान्

मधुपृषतानिव भूयसोद्धमन्तम् ॥ १३ ॥

परिखिंचितमयत्नपूरितागैर्

अविरलमौक्तिकदामराडिमजालैः ।

यश इव परभूभृता निरद्वय

प्रसभमुपाहृतेमात्मनो यशोभिः ॥ १४ ॥

अभिनवप्रिसङ्काङ्क्षयाग्रहस्य

स्फटिकमयीमैसमक्षमक्षमालाम् ।

१ Tr mutilates two letters from 'प्र', while B and K read 'प्रसून' for 'प्रसून' २ B reads 'संविभागम्' for 'संविभागम्' ३ T and I read 'क्षल' for 'प्र', while B gives the same reading in the margin ४ The reading of I is obscure It reads 'वनमदुन्नमयन्तमुत्तमाद्गम्' and some letters are struck off ५ B and I read 'नपतिता' for 'निपतता' ६ B Tr and I read 'निच निपन्तम्' for 'निच निपन्तम्' ७ I reads 'तरन्मणव कणस्य कान्तिरत्नै' for 'तरन्मणवरुणस्य कान्तिलेखैः', but it seems to be incorrect ८ T mutilates two letters after 'अविन्द' ९ T reads 'भूयसाऽवमन्तम्', I 'भूयसा वमन्तम्' B, 'भूयसाऽवमन्तम्' but gives marginal correction 'भूयसा वमन्तम्' all for 'भूयसाद्धमन्तम्' १० B K read 'परिरत्नित' I 'परिरत्नित' and Tr 'आधकाचित' all for 'परिरत्नित' ११ B reads 'उपाहित', T Tr and I 'उपाहित' all for 'उपाहित' १२ I reads 'समयम्' for 'मसमय' but probably it may be 'मसमय'.

विहगमिव विमानहंसपंक्तेर्
 विघटितमेकैतरं चतुर्मुखस्य ॥ १५ ॥
 द्युतमिव सितचामरं मधोनः
 श्रमजडवारविलासिनीकराग्रात् ।
 अपहृतमिव लोलपत्रजालं
 सुरसरितः पवनेन पुण्डरीकम् ॥ १६ ॥
 हेरहासितसितं दिवापि कान्ति-
 स्तवकमिवापतितं सुधाकरस्य ।
 अपि पतितमिवान्तरिक्षपीलोर्
 मध्वदिभस्य विलासकर्णशङ्कुम् ॥ १७ ॥
 कुलकम् ।
 स च परिणतलोर्ध्वूलिगुरूस्
 तरलमवन्तिपतेश्वकार चेतः ।
 किसलयमिव बालचन्दनस्य
 स्तिमितगतिर्मलयाचलेन्द्रवार्तः ॥ १८ ॥
 नायकवाक्यम् ।
 अवददथ विबुधपुण्डरीक-
 प्रतिममुपान्तधरे^१ निधाय चक्षुः ।

१ T. I. and Tr. read एकवरं for एकतर. २ II T. I and Tr. read पञ्चमाले
 for पञ्चमाले ३. I. reads हरहासित हितं for हरहासितसित, but it is incorrect.
 ४ I. omits—

..... कनिवापतितं सुधाकरस्य ।

अपि पतित ।

५ Tr. reads निशाकरस्य for सुधाकरस्य ६ B. I. and T. read मलयनिभस्य
 for मध्वदिभस्य, while K. मलयगुणस्य for the same. ७. T. does not
 insert कुलकम् ८. B and I. read "री. ४" for "लोभ". ९. K. reads मलयाद्रि-
 नक्षत्रात् for मलयाचलेन्द्रवात्. १० h. reads "प्रतिम" for "प्रतिम". ११ Tr.
 reads "हले" for "धरे".

दृशनमणिमयूखभिन्नचर्मा
 गिगमिति मालवराजपूर्णचन्द्रः ॥ १९ ॥
 सुगभिकुसुमचुम्बिनावनघ्राम्
 अलिपटलेन लनामिमां विना मे ।
 खगममुमुपदग्धयेत् के एवं
 गगनरमापतिपाम्बुजन्यमन्यः ॥ २० ॥
 स्मरवरकरिहस्तग्रीकराणां
 त्रिमशुचयो नवहारमौक्तिकानाम् ।
 विदधति रुचयोऽस्य चतुकोटौ
 कवलिनवालमुणालमूत्रलीलाम् ॥ २१ ॥
 अयि! कथय सितच्छदः क चायं
 वैननलिनीपुलिनान्तवद्भवामः ।
 अवनिपतिकलत्रकण्टयोग्यः
 क च त्रिशिवन्धुरनर्य एष हारः ॥ २२ ॥
 धनभुवि पतिनः कुतोऽयमस्यां
 कथमयमस्य मुखातिथिग्वमानः ? ।
 गुरुत्रिभक्पदस्य कस्य वा स्थान्
 अयमिति मे न परिच्छिन्नंति चेतः ॥ २३ ॥

१. Tr. reads 'कीर्त्ति' for 'निर्ज'. २. K. reads 'निष्ठा' for 'नशा'. ३. L. reads
 क एष हारः for क मू. ४. Tr. reads 'पामिनाञ्चजन्यम्' for 'पाम्बुजन्यमन्यम्'.
 ५. B. T. and Tr. read स्मरमूर for स्मरर and L. reads स्मररर, but cor-
 rects स्मरर. ६. Tr. reads त्रिमशुचयो and K. सप्तशुचयो both for त्रिमशुचयो.
 ७. K. reads नर for वन. ८. Tr. reads this as follows—

सुगभिनपतिन्द्रस्य कण्ठावयमिति न मनः परिच्छिन्नंति ॥

९. L. reads 'नृपस्य' for 'पदस्य' and omits न. १०. T. and L. read वन परि-
 छिन्नंति for परिच्छिन्नंति चेतः.

अयमुचिततरः फणिखियो वा
 कुचकलशान्तरमैर्त्ययोपितो वा ? ।
 नियतमुदधिमुद्रमीदृशानि
 क्षितितलमाभरणानि न स्पृशन्ति ॥ २४ ॥
 किमपरमनुगम्य एष हंसः
 श्रमजडपक्षतिरावयोर्वनान्ते ।
 अयि ! यदयमवामनस्य भूमिः
 मुखधृतहारलतः कुतूहलस्य ॥ २५ ॥
 रमाङ्गदवाक्यम् ।
 इति विरतवचस्युदीर्य तस्मिन्
 कृतिनि नृपे परमारवंशंकेतौ ।
 स्फुरदधरविकीर्णदन्तकान्ति-
 प्रसरमिदं जगदे रमाङ्गदेन ॥ २६ ॥
 जडरुचिरपि रोचते न कस्मै
 कथमपि दीर्घगुणेन लब्धसङ्गः ।
 नैरवर यदनेन हारदोषा
 तव पतगः स्पृहणीय एष जातेः ॥ २७ ॥

१. T. reads 'द्वयमर्त्ययोपितो' for 'मर्त्ययोपितो' that is two letters are inserted and B. reads इन्द्रयोपितो for 'मर्त्ययोपितो'. २. In Tr. the letters यियद् are placed for अयि य' and after this the two letters are mutilated. ३. K. and Tr. read 'कुत' for 'धून'. ४. I. reads स्फुरदधर for स्फुरदधर°. ५. K. and T. read 'विकीर्ण' for 'विकीर्ण', while I substitutes 'कान्त' for 'कान्ति'. ६. Tr. reads तस्मै for कस्मै. ७. B. reads कथमिव for कथमपि. ८. K. and T. read दीर्घगुणेषु and दीर्घगुणाम् respectively for दीर्घगुणेन, while Tr. mutilates three letters after 'गुणे'. ९. B. reads हरिवर for नैरवर. १०. I. substitutes 'पद्मा' for 'शशा', but on the head of पा there appears the mark of reading, but does not appear in the margin and it seems thereby it is श. ११. K. reads वृत्त and Tr. हार both for 'ज्ञान', but the latter reading does not convey good sense here.

उपवन इव सम्भवः कदाचिन्
 नृप घटते विपिनेऽपि हारयष्टेः ।
 यदसुरं-सुर-नागराजकन्या
 इह विहरन्ति नगेन्द्रकन्दरेषु ॥ २८ ॥
 शकुनिरयमितो दिगन्तलग्नैर्
 अनुपममौक्तिकनिर्गतेर्मयूखैः ।
 तव विरचयतीव सूत्रपातं
 मुकृतनिधानं ! भविष्यतः शुभस्य ॥ २९ ॥
 द्रुतमयमनुगम्यतान्निदानीम्
 अनुगमनेन यतोऽस्य हारलाभः ।
 फलमधिकमतोऽपि नै. कदाचित्
 किमपि भवेदयमेव यस्य हेतुः ॥ ३० ॥
 तरुविटपलतान्तरेण गच्छन्
 भुवर्मेभजन् बहुमुक्तमेवर्वर्त्मा ।

१ K. reads संस्मृति for सम्भव २ Tr reads अनुर for असुर ३ K reads हि विष्मयकल्पस्यु for नगेन्द्रकन्दरेषु and gives marginal correction 'कन्दरस्यु' for 'कन्दरेषु' ४ I reads अनुगम for अनुपम ५ h reads 'नि सृते' and T 'निर्मले' both for 'निर्गते' ६ L. is quite mistaken here, it omits 'त्र पात सु' these four letters and corrects in the margin 'त्र मद्रै' (these letters I cannot safely see are well found out), while Tr reads सूत्रपात and K सूत्रवर्ग for सूत्रपात ७ K T Tr and I read मुकृतनिधान for मुकृतनिधान ८ The letter द्रु in I seems like भ्रु, but I am unable to make it out ९ B reads नियती for 'न यतो' and h reads 'न हि हारलाभ एव' for 'न यतोऽस्य हारलाभ' १० L. reads न न for अपि नः ११ B reads कल्पि for किमपि, but gives marginal reading किमपि १२ II reads तस्य for यस्य but gives marginal reading यस्य while Tr reads राय्य for the same १३ Except B all read अभयस्य for अभजन १४ K. reads 'निपदीयि' for 'निपवर्त्मा'

अयमतिगुरुहारभारजाता
 श्रमजडतामैलमात्मनो व्यनक्ति ॥ ३१ ॥
 नयनपथमय यथा तवारात्
 त्वमापि तथास्य सितच्छदस्य यातं ।
 अवनितलमगाङ्क^१ यद्वनान्तर्ग
 षक्तिमिवायमितस्तत प्रयाति ॥ ३२ ॥
 निष्पुलवनमतीत्य वर्ततेऽयम्
 पुरत इमामयमब्जिनीभुपेत ।
 नवजलधरशङ्खयेव शङ्खे
 तरुणतमालवनादितो निवृत्त ॥ ३३ ॥
 किसलयकलितान्जलिं स्वरावान्
 अयमुपसर्पति नीलसिन्दुवारम् ।
 क्षणमयमिह तालचूतमौलौ
 त्रिचकिलमौल्यविलासमोदधाति ॥ ३४ ॥
 अयमभिनवकोर्णिकारयष्टि
 क्षटिति धेनस्तनकस्तनीभुपैति ।

१ T reads 'गुरुहारहार' for 'गुरुहारभार' २ B reads अयम and gives
 marginal reads ह भति for अत्र but it seems to be incorrect while h
 अपि आत्मना for अन्मात्मना ३ Tr reads तवारात् for तवारात् ४ h
 reads मन्द for यान ५ K reads इतपुर for इतरतत and substitutes
 प्रयावन् for प्रयाति ६ T and I read अनीत for उपेत ७ K reads
 मन्दे for शङ्ख ८ h reads उपवृत्त for निवृत्त ९ T reads 'कलिकाञ्जलि
 for 'वल्गिनाञ्जलि and Tr 'त्वयि गतिरशायान् for 'कलिकाञ्जलि स्वरावान्
 १० h reads 'मिन्दुवारम् and I reads 'तिन्नुवारम् for 'तिन्नुवारम् but
 II seems incorrect ११ I reads 'मत्पदिनात् for 'मत्पदिनात्', while
 T reads विपदिनात् for विपदिनात् १२ B reads in the margin आहवाति
 for आहवाति १३ I reads 'वर्णिकार' for 'कर्णिकार', while Tr reads
 'कान्तारयष्टि for 'वर्णिकारयष्टि १४ h and T read यन् for यन् १५ h
 reads उपवृत्त for उपेति

अयमतिचपलो निसर्गरेकां
 स्थलनलिनीमैवधीर्यं देव ! यातः ॥ ३५ ॥
 अयमिह हि लतामुपैति कौन्दीं
 कुसुमवतीं नवमोधवीं विलङ्घ्य ।
 कणदलिवलयसु नाऽऽमु तेन
 स्खलितमितः सहकारमञ्जरीषु ॥ ३६ ॥
 अभिसरति वनस्थलीमिवैताम्
 मदनवतीमयमूढकामिलीलः ।
 स्फुरदतनुशिलीमुखस्य चाग्रे
 विचरति कर्णं हवायमर्जुनस्य ॥ ३७ ॥
 श्रममपहरतस्तनूनिवातैर्
 अयमतिथिर्वनपल्लवस्य जातः ।
 तंरुततिषु तिरोहितोऽयमेता-
 स्वयमरविन्दवनादिवोज्जिहीते^१ ॥ ३८ ॥
 कुरवकवनतः कदम्बरजिं
 व्रजति ततो मुचकुन्दैकाननानि ।

१ K reads 'रिक्ता' for 'रक्ता', while I. has 'रिक्ता', but corrects 'रक्ता'
 २ Tr reads अवतीर्य for अवधीर्यं, while h substitutes पद्म for देव ३ T.
 reads 'मानती' for 'माधवी' ४ B reads 'वल्लयाननेन देव' for 'वल्लयासु नाऽऽमु तेन'.
 T तासु तेन and I नाऽऽमु तेन both for नाऽऽमु तेन while in Tr four
 letters are mutilated, but appear in the correction 'नु नादिनेव' for 'नाऽऽमु
 तेन' ५ h. l Tr and T read इह for इव ६ h reads 'मिव चो' for 'नयम्'.
 ७ T reads स्फुरदनु नु for स्फुरदतनु. ८ K reads 'तै स्वय' for 'तैरय'
 ९ I reads वन' for वन', while h नवपल्लवस्य for वनपल्लवस्य १० I reads
 तल्लयततिषु रीहितोऽय' for तल्लयततिषु तिरोहितोऽय' ११. B T and I sub-
 stitute इह for इव १२ I and Tr read मुचकुन्द' for मुचकुन्द'. II reads
 the same, but gives च for च in the margin

इति नगमवगाहते संहारस्
त्वमिव धृतकृम एष राजहंसः ॥ ३९ ॥

कुरु विजयमितो ममार्पयैतत्
धनुरधुना ससुवर्णपुद्गवाणमे ।
यदयमितगतिर्गतो अतिदूरं
जलपतंगः सह नः कुतूहलेन ॥ ४० ॥

हैसानुगमनम् ।

इति कथयति आपमर्पयित्वा
सैममिषुभिः स रमाद्गदे नरेन्द्रः ।
पतगमनु ययौ तमात्तहारं
हरति न कं नववस्तुसम्प्रयोगः ॥ ४१ ॥

ऋजु तमथ विहायसा व्रजन्तम्
रभसवशादनुगच्छतो नृपस्य ।
समजानि भृशमायतोऽस्य पन्थास्
तैर्हविटपा-श्वटवर्जनेन वक्रः ॥ ४२ ॥

नृपतिरनुययौ वने विहङ्गं
नृपतिर्गभि प्रणयौ रमाद्गदो अयि ।

१ T. reads गगार for गगार. २ I. and Tr. read धृतकृम for धृतकृम.
३ Tr. reads "गाम्" for "गाम्" ४ B. reads "मनिगति", T. "मिह गति", I. "मिमिह-
गति" and K. "मनिगति" all for "मितिगति"; while Tr. omits the two letters
between "मि" and "गति" ५ K. "पतग" and T. "पतग" for "पतग". ६ K. reads
कथयति नृप for कथयति नृपि ७ T. I and Tr read गद for गद, while I.
गदविटपाश्वटवर्जनेन for गदविटपाश्वटवर्जनेन and Tr mutates three letters
after "विटपा" and substitutes "श्वटवर्जनेन", T. reads "विटपाश्वटवर्जनेन" omitting one
letter both for "विटपाश्वटवर्जनेन" ८ B reads "मति" for "मति".

शुनमिव विज्ञाते शुचिर्विवेकः
 कृतिनि विवेकनिवान्तरः प्रमादः ॥ ४३ ॥
 जय केमलसुगन्धद्वन्द्वोत्त-
 वलयविलोत्तग्यान्नानयुग्मम् ।
 मदकलकलसंभवाद्भृष्टः
 श्रमविवर्णः स पितृच्छदः प्रपेदे ॥ ४४ ॥
 विलुप्तिकवर्गकलापमोन्या
 मृदुनवर्णवर्णमेखला वङ्ग्यः ।
 गतिगमवमार्य यत्र निन्य
 मृदु रम्यगमगङ्गा गमने ॥ ४५ ॥
 मल्लिगताभिराश्रयेन दुग्धम्
 म गुरुमुच्यत नि मूर्ध्ने जगः ।
 जल(ल)हनरदयाः कियच्चिर वा
 गुणमङ्गलानिह भागमुद्वहन्ति ॥ ४६ ॥
 स च वितनमगीविवर्णदेहो
 विगलितेष्टाङ्गलानिप्रेतः संतः ।

१ B reads विज्ञाते विज्ञाते । C reads विज्ञाते विज्ञाते । D reads विज्ञाते विज्ञाते । E reads विज्ञाते विज्ञाते । F reads विज्ञाते विज्ञाते । G reads विज्ञाते विज्ञाते । H reads विज्ञाते विज्ञाते । I reads विज्ञाते विज्ञाते । J reads विज्ञाते विज्ञाते । K reads विज्ञाते विज्ञाते । L reads विज्ञाते विज्ञाते । M reads विज्ञाते विज्ञाते । N reads विज्ञाते विज्ञाते । O reads विज्ञाते विज्ञाते । P reads विज्ञाते विज्ञाते । Q reads विज्ञाते विज्ञाते । R reads विज्ञाते विज्ञाते । S reads विज्ञाते विज्ञाते । T reads विज्ञाते विज्ञाते । U reads विज्ञाते विज्ञाते । V reads विज्ञाते विज्ञाते । W reads विज्ञाते विज्ञाते । X reads विज्ञाते विज्ञाते । Y reads विज्ञाते विज्ञाते । Z reads विज्ञाते विज्ञाते ।

परिणतत्रिसकाण्डभङ्गपीतं
 पय इव विस्तृतधारमुज्जगार ॥ ४७ ॥
 अथ कनकमृणालिकायुगस्यै
 द्युतिनिचयेन चितं विसर्पताम्बुः ।
 अशिशिरमहसो विसारिणा खे
 घलयितमंगुलताकदम्बकेन ॥ ४८ ॥
 तदभुवि तमपश्यदापतन्तं
 पतिरवने रवतंसितायताक्षः ।
 सितमभिनवहेमदण्डशोभि
 स्फटिकशालाकमिवातर्पत्रमैन्द्रम् ॥ ४९ ॥
 सन्दानितकम् ।
 सरसि धवलिते तैतः समन्ताद्
 अमृतमरीषिरुचेव तस्य कान्त्या ।
 द्यैधित घलवती त्रियोगपीडा
 पदमपदे हृदयेषु चक्रनाम्नाम् ॥ ५० ॥

१. T. reads विस्तृतधार° for विस्तृतधार°. २. I. mutilates the letter ख. ३. B. reads °निचये स्वचितं and gives marginal reading °निचयेराचित, while K. °निच-
 यराचित all for °निचयेन चित ४ B and I. read अनिततमहसा for अशिशिरमहसो.
 T.'s reading may be the same, but it has अ - तित° for अशिशिर°. If we
 conceive that the three letters are mutilated it violates the छन्द (chanda).
 ५. Tr. reads विसारिणाङ्गे for विसारिणा खे; while B. reads विसारिणां for
 विसारिणा. ६ T. and I. read सटलुडित° for सटभुवि त°, while Tr. सटलुडि-
 त° for the same. ७. I. reads °विलस for °यमाक्षः. ८. K. reads °पञ्चतुल्यम्
 for °पञ्चमैन्द्रम्. ९. In T. and Tr. there do not occur this. १०. T. reads
 सर for सत. ११. I. reads विधित for स्वधित, but it seems to be incorrect.

अतिविततगुणैकधाभि तस्मिन्
विधुरमधःपतिते विशेहिभाजि ।
कथमपि वमुधाधिपः प्रमोदं
झंडिति जगाम गुणिवमत्सरो हिं ॥ ५१ ॥

अथ नभसि पिशङ्गसान्ध्याग-
च्छुरित इवाम्बरनिघगातरजम् ।
क्षियदपि भरसस्तटे म गत्वा
कमलरजःकपिशे ददर्श हारम् ॥ ५२ ॥

मे व सपदि रमाद्गदोपनीतं
केनकसरोरुहकान्तिना करेण ।

निजयश इव मूर्तमाददे त
भुवनतलाभयदानदीप्तितेन ॥ ५३ ॥

१ Tr. and I read सति for अति, while T. सति विततगुणैरधाभि तस्मिन् वि-
धुरं for अतिविततगुणैकधाभि तस्मिन् विधुरं. २ I inserts पति पतिते for पतित.
३. T. and I read विशुद्धभाजि, Tr. विशुद्धभाजि both for विशुद्धभाजि ४
Tr reads प्रमोदत for प्रमोदं. ५ K. and I. read झण्डिति for झंडिति. This
reading is neither a reading nor incorrect form because this is the style
of pronunciation. Northern Indian poets and specially the Kashmirians
pronounce झण्डिति and Southern Indian poets झंडिति. ६ I. and
T. read इति for हि. ७ Tr. reads 'च्छुरितमि' for 'च्छुरित इ'. ८ T.
reads न गत्वास्तटे for गत्वास्तटे. ९. B reads 'जगामिने, Tr 'ज गत्वा' and K.
'ज गत्वा' all for 'ज गत्वा १० T. Tr. and I. read this stanza as follows:—

अथ नभसि रमाद्गदोपनीतं
भुवनतलाभयदानदीप्तितेन ।
निजयश इव मूर्तमाददे त
कमलरजःकपिशे ददर्श हारम् ॥

११ K. reads कमलरजःकपिशे ददर्श हारम् for कमलरजःकपिशे ददर्श हारम् १२ T. reads
भुवनतलाभयदानदीप्तितेन १३ भुवनतलाभयदानदीप्तितेन १४ K. reads भुवनतलाभयदानदीप्तितेन

सुजनमिव गुणैरुपोदशोभं
 शुचितरवालमृणालमूत्रदीर्घं ।
 अहमहमिकया कृतप्रवेश
 तरणिकरग्लपितैरिवेन्दुपादैः ॥ ५४ ॥

दधतमरणमद्गरागशेष
 कचिदपि यष्टिषु तारमौक्तिकासु ।
 घटितमिव नवातपेन किञ्चिद्
 बहुनवयां शशालक्ष्मणस्त्रिपा च ॥ ५५ ॥

अतिविततरुचिं बहन्तमन्तस्
 तैरलमणिं तरुणेन्द्रगोपशोभम् ।
 अविरलमसकृन्निवासलम्
 ललितवधूहदयादिवानुरागम् ॥ ५६ ॥
 कतिचिदपि लतान्तरे दधेनम्
 मृगमदलिप्ततलानि मौक्तिकानि ।
 शयलजललवैरिवात्तजन्मा-
 न्यमरनदी-यैमुनातिधेर्धनस्य ॥ ५७ ॥

१ T reads एवतर° for शुचितर° २ B reads °दीर्घशोभम् Tr °सूत्रदीर्घम्
 and T °दीर्घसूत्रम् all for °सूत्रदीर्घम्- ३ K reads धृत° for कृत° ४ T
 reads कश्चित् for किञ्चित् ५ B reads बहुनवया and I बहुनवया (?) both
 for बहुनवया ६ K reads त्रिपयेव for त्रिपा च and I त्रिप च for the same
 though a mistake ७ B reads तरलमणेस्तरुणेन्द्रगोपशोभम् for तरलमणिं तरुणेन्द्र
 गपशोभम् while T substitutes °कोप° for °गप°, but probably it is a mis-
 take ८ Here I seems to read °लज्जम् for °लम् and B repeats सलज्ज
 मन्तिवधूहदयादिना ९ K reads °विशानुबन्धम् for °विवानुरागम् १० K.
 reads विधानम् (तम्) for वधानम् ११. B reads °यमुनानिधेर्धनस्य and gives
 in the margin धनस्य for धनस्य Tr reads °यमुनानिधेर्धनस्य and K °यमुनानि
 धेर्धनस्य all for °यमुनातिधेर्धनस्य

अनुगुणपदवीविनिर्गतासु
 प्रतिलतमायतमौक्तिकप्रभासु ।
 रजनिकरमरोचिसूचिदीर्घैर्
 बहुभिरिव ग्रथितं मृणालसूत्रैः ॥ ५८ ॥
 अतिदृढमनुरक्तया द्वितीर्णम्
 मुखरमहोदधिमेखलां वहन्त्या ।
 उरसि निहितबन्धुर्जीवमुर्व्या
 विचकिलमाल्यमिव स्वयंचराय ॥ ५९ ॥
 कुलकम् ।

अरुचदय करे स तस्य विभ्रत्
 युवतिरदच्छदकान्तिमध्यर्त्तनम् ।
 किमपि मनसिजेन शासनाङ्कः
 प्रहितनिजायुधचित्रपुष्पमुद्रः ॥ ६० ॥
 शशिकररुचिना स तेन रेजे
 मृदुकरपुष्करवर्तिना नरेन्द्रः ।
 अमरपुरधुनीसमुद्भूतेन
 त्रिदशकरीव मृणालकन्दलेन ॥ ६१ ॥

१. K. reads "जलि" for "सूत्रे". २. T. reads अतिरिक्तया द्वितीर्णम् and Tr अनुरक्तया द्वितीर्णम् both for अनुक्तया द्वितीर्णम् ३. Tr reads सप्तनि कुलक्रमः while T omits it. ४. K. reads "रत्ने" for "रत्नम्". ५. I. reads येन सा for "जेन सा", but the letters ज and स are written in N. Indian writings for स and स respectively. ६. T. and B. read इवाहितचीनपिष्टमुद्रः. I. इवाहितचीनपिष्टमुद्रः and K. इवाहितेन पिष्टमुद्रः all for "निजायुधचित्रपुष्पमुद्रः", while I. reads शासनाङ्कः for शासनाङ्कः. ७. K. reads "सित" for "कर", while I. "वर्तिना" for "रुचिना स". ८. Tr. reads "समुद्भूतेन" for "समुद्भूतेन", while I. substitutes "स" for "स". ९. B. reads "द्विती" for "करीव".

उरसि नरपते पतंश्चकाशे
 कनकशिलाविपुले तदगुप्सु ।
 अखिलभुवनकोशरोजलक्ष्म्या
 निहित इवाधिकमुक्तयो कदाक्ष ॥ ६२ ॥
 विकृतिरुदधिमुक्तिपुं द्युतानां
 ध्रुवमिर्यमिन्दुकलासुधालवानाम् ।
 जलदजलकणोद्भवेषु काम
 निवसति कान्तिरिय न मौक्तिकेषु ॥ ६३ ॥
 न किमयमुडुमण्डलापवादः
 कुमुदवनानि पुरोऽस्य न व्रपन्ते ।
 कैयमयमवधिर्न मुक्तिभाजाम्
 इति तमवेक्ष्य स चिन्तयाञ्चकार ॥ ६४ ॥
 सन्दानितम् ।

१ From the word अखिलभुवनकोश to भरण भवावृत्ती (Canto IV 44) the intermediate portion : c, 12 stanzas of this Canto and 54 of the fourth is omitted in T this omission must have happened through writer's carelessness २ I and Tr read 'राजलक्ष्म्या' for 'राजलक्ष्म्या' ३ B reads 'उत्कृष्टा' for उत्कृष्टा, but gives marginal reading उत्कृष्टा ४ I omits the following portion —

मियमिन्दुकलासुधालवानाम् ।
 जलदजलकणोद्भवेषु काम
 निवसति कान्तिरिय न मौक्तिकेषु ॥ ६३ ॥
 न किमयमुडुमण्डलापवादः
 कुमुदवनानि

The correction appears in the margin, but it is not sufficient for the omitted portion ५ B reads 'राजलक्ष्म्या' for 'राजलक्ष्म्या' ६ B reads पुरो मयु for पुरोऽस्य न ७ Tr and I. read वयमवधिर्य न मुक्तिभाजाम् for वयमयमवधिर्न मुक्तिभाजाम्, while B substitutes मुक्ति for मुक्ति. ८ K. does not insert this

स्फुरद्दुन्दरनिवेगिनेन्द्रनीलां
 मैदजलराजिमिव स्मरद्विपस्य ।
 अवनिपातिरपट्यदक्षराणां
 ततिमथ हारमृणालिकान्तेराले ॥ ६५ ॥
 अभिनवल्लिखितमिव प्रशस्ति
 भदनमहानृपते स पार्थिवेन्द्रः ।
 श्रुति निविडकुतूहलाकुलैस्तां
 ललितपटाभरणामवाचयच्च ॥ ६६ ॥
 'मनसिजवरवीरवैजयन्त्याम्
 त्रिभुवनदुर्लभविभ्रमैरुभूमेः ।
 कुचमुकुलविचित्रपत्रवल्ली-
 परिचित एष सदा शशिप्रभायाः' ॥ ६७ ॥
 किमु त्रिपुलंभिमं मनुष्यलोकं
 पुरमुत्त पर्वतपक्षगातनस्य ।
 किमु युवतिरियं भुजङ्गभर्तुर्
 भुवनमलैर्दुरुते शशिप्रभेति ॥ ६८ ॥
 वदति शशिमुखीमितो न दूरे
 तरुणविलेपनभिन्न एष द्वारः ।

१. B and K. read 'दुन्दरनिवेगि' for 'दुन्दरनिवेगि'. २. B and I. read 'मनस्य' for 'मनस्य'. ३. B. reads 'ल्लिखित' and gives marginal reading 'ल्लिखित' for 'ल्लिखित'. ४. K. reads 'विलिखित' for 'ल्लिखित'. ५. Tr. reads भनि for इति. ६. K. reads 'द्वि' for 'द्वि'. ७. K. reads भवाद्यय for भवाद्यय. ८. I and Tr. read 'नव' for 'नव', while Tr. translates न. ९. K. reads 'परिचयपरिचय एष मनुष्यलोक' for 'परिचय एष सदा शशिप्रभायाः'. १०. K. reads 'द्वि' for 'द्वि'. ११. I. reads 'द्वि', but corrects 'द्वि'.

सरितमिव वनान्तरे समीरेः
 स्फुटितसरोरुहरेणुना पिशङ्गः ॥ ६९ ॥
 कुसुमशरसखस्य कस्यचित्किं
 समजनि नैकतलाधिदेवतेयम् ।
 उत मुकुलितमन्मथावतारे
 पथि विचरेदधिनाककन्यकानाम् ॥ ७० ॥
 अपि कृतनयनोत्सवेन तन्वी
 तरुणसुधामधुरेण दर्शनेन ।
 मुदमुपजनयेदने किमेवा ?
 मम शरदिन्दुकलेव कैरवस्य ॥ ७१ ॥
 इति कियदापि यावदेव चिन्ता-
 वशमगमत्स मनुष्यलोकपालः ।
 धनुरपि निर्बुलं विधाय तावत्
 कुसुमशरीरस्य बभूव पार्श्ववर्ती ॥ ७२ ॥
 अथ सम्भ्रमादनुचरेण
 विनिहिततमालपल्लवे ।
 आस्त तैरकुसुमसंवलिते
 सरसः स सैकैतशिलातले नृपः ॥ ७३ ॥

१. K. reads समीरस्फुटित° for समीर स्फुटित°. २ B. and K read साङ्गुतला° for मारुतला°, while two letters before सख are mutilated in Tr. ३. B reads तत° for उत ४. B Tr. and I. read °दधुनापि कन्यकानाम् for °दधिनाककन्यकानाम्. ५ I. substitutes °पु° for °मु°. ६. K. reads मुदरु-
 पजनयेन्मुद° for मुदमुपजनयेदने. ७. I. substitutes म for स. ८. K. reads निपुर्ण° for निबुल°. ९ Tr. and I. read विषमशरीर° for कुसुमशरीर°. १०. T. and I. read कुसुमशर° for मरुकुसुम°; while B. substitutes तनु° for तरु°. ११. Tr. reads °मैरक° for सैकत°.

आलक्ष्य स्तनसख्यलक्ष्मणि ततस्तस्मिन्कुरङ्गीदृशो
 मुक्तादाघ्निकरोदरप्रणयितामाश्लेषे तुषारत्विपि ।
 विस्मृत्या सहसा हतं चतुरया क्रोडीकृतं चिन्तया
 चेतः श्रीनवसाहसार्द्धनृपतेरुक्कण्ठया ऽऽकृत्यत ॥ ७४ ॥

इति श्रीमृगाङ्कगुप्तसूतोः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ
 नवसाहसार्द्धचरिते महाकाव्ये शशिप्रभाहारलाभो नाम तृतीयः
 सर्गः ॥ ३ ॥

१. I. reads विस्मृत्या for विस्मृत्या २ B. reads हतं for हते. ३. I reads परिमलस्य नवसाहसार्द्धचरिते शशिप्रभाहारलाभो नाम सर्गं Tr reads the same, but adds कृतौ after परिमलस्य and नाम after शशिप्रभाहारलाभो; while B. reads only इति तृतीयः सर्गः

अथ चतुर्थः सर्गः ।

ततः स चेतस्यवनीपतिर्दधे
शशिप्रभालोकमहोत्सवस्पृहाम् ।
उपोढरागामुदधिस्तदोदरे
नवोद्गतां विद्रुमकन्दलोमिव ॥ १ ॥

शशिप्रभाशानलिनीनृणालताम्
उपागते मौक्तिकदाम्नि सादरः ।
तेदागते दून इव न्यवेशयत्
से दर्शितमेमलवे विलोचने ॥ २ ॥

पुनः पुनः पदपदराजिमेचकां
तदिन्द्रनीलाक्षरपङ्क्तिमैक्षत ।
स तैरक्षणान्मन्मथजातवेदमं
तनीयसीं भूमलतामिवोद्गताम् ॥ ३ ॥

मुगन्धिद्वारादनुलंपनं करे
ममुन्मिषस्वंदलवे विलुम्पति ।
असद्गताया अपि दीर्घचक्षुषः
पयोधरस्पर्शमिवासेमाद सः ॥ ४ ॥

तदीयनामाद्भुतिर्पि शनैः शनैः
मत्तोलमावर्तयितुं प्रथशमे ।

१. Tr. reads मन्मथमे for मन्मथ २. Tr. reads उपागते for मदागते.
३. h. and Tr. read दर्शित for दर्शित ४. Tr. reads मन्मथ for मन्मथाम.
५. K. reads विद्रुमनि for विद्रुमनि ६. K. reads च वाक् for स वाक् वा..

पश्चिम्पुरत्वह्वयोपलभरो
 रत्नस्यविद्यामिव मन्मथस्य सः ॥ ५ ॥
 अनेकरूपोऽभिलिखनप्रगल्भया
 मुनीक्षया वर्तिकयेव चिन्तया ।
 स तामेनात्रेक्षणसंस्तवां पुरा
 लिखेत् चित्ते मुद्गरन्यथान्यथा ॥ ६ ॥
 अनङ्ग-चण्डालपतनयोस्तदा
 त्रिगिरिभाविभ्रमदेर्जनम्प्रति ।
 द्वयौगभूदुत्सुकता वनान्तरे
 विलासिनस्तस्य च कैरवस्य च ॥ ७ ॥
 उदग्रदिम्बारणस्तहारिणा
 म दक्षिणेन स्फुरता च बाहुना ।
 स्थिरीकृतागो मनसाऽपि दुर्लभाम्
 अदुर्लभामिन्दुमुखीममन्यत ॥ ८ ॥

१ K. reads 'यदस्मात्' for 'पादस्मात्'. २ Tr. reads 'रूपालिखन' for 'रूपा
 निगदन'; while K. substitutes 'प्रवीणया' for 'प्रगल्भया'. ३. B. reads
 'भवात्' for 'अनात्'. ४. B and K. read 'पुनरन्यथा' for 'मुद्गरन्यथा'. ५ K.
 reads 'इमेन वा' for 'इमेनम्प्रति'. ६. I substitutes here also 'दि' for 'ति'.
 This manuscript substitutes here and there व for स and स for व, but
 we neglect it hereafter. ७ K. does not insert the following stanza.—

उदग्रदिम्बारणस्तहारिणा
 स दक्षिणेन स्फुरता च बाहुना ।
 स्थिरीकृतागो मनसाऽपि दुर्लभाम्
 अदुर्लभामिन्दुमुखीममन्यत ॥ ८ ॥

only fourth character appears in the marginal correction. ८. I. reads
 स्फुरता for स्फुरता, but it seems to be incorrect, while Tr and I. substitute
 ५५ for व. ९. K. reads न दुर्लभाम् for अदुर्लभाम् and अदरन गः for अद
 रन

पुरो विमुञ्चत्रयने यदृच्छया
नृपस्तमालद्रुमकाननोदरे ।
अपश्यदन्नावसरे विलासिनीं
पयोदमध्ये शशिनः कलामिव ॥ ९ ॥

नायकवाक्यम् ।

अथैष दीर्घा दशनार्चिपः किरन्
मुखामृतांशोः किरणच्छटा इव ।
निरीक्ष्य तामुन्मदहंसगमिनीं
रमाङ्गदं सेस्पृहमित्यवोचत् ॥ १० ॥
शनैश्चरन्ती विपिने तव स्थिता
नितम्बिनो कच्चिदियं दृशोः पथि? ।
अधीरतां दक्षिणमातरिश्चना
लतेव नीता मेसृणेन माधवी ॥ ११ ॥
युता सिताभैः सुमनोभिरेतया
परिल्लयेयं कवरी नियम्यते ।
उदस्तभास्वत्करकान्तया श्रिया
दिनस्य ताराशबलेव शर्वरी ॥ १२ ॥
असत्कवेर्वागिव वीतसौष्ठव
निवेशयन्ती पदमव्यवस्थया ।
असावनेकस्खलितैः समाकुर्त्वा
विमुच्य मार्गं किर्मितः प्रतिष्ठते ॥ १३ ॥

१. K. reads 'वीथि कोपरे' for 'काननोदरे' २. Tr. and I. read 'अवर्णम्' for 'अपश्यत्' ३. K. Tr. and I. read 'सस्मितम्' for 'सस्पृहम्' ४. Tr. reads 'काचिदिय' and I. 'कच्चिदिय' for 'कच्चिदिय' The latter seems to be incorrect ५. K. reads 'मसृणन माधवीम्' for 'मसृणेन माधवी' ६. B. I. and Tr. read 'सिताभिः' for 'सिताभैः' while K. substitutes 'युता' for 'युता' ७. I. reads 'दिव्यस्वत्' for 'निद्रस्वत्', but the letter 'द' may be 'नि' ८. K. reads 'पथेपथे' for 'समाकुर्त्वा' ९. II. and K. read 'किर्मितः प्रतिष्ठति' and Tr. 'किमुन प्रतिष्ठत' both for 'किर्मितः प्रतिष्ठते'

हटेन नेतुं वंशतामिवात्मनो
मनोभिरामासु विलासभङ्गिषु ।
धृतांगुका ताभिरियं पदे .पदे
लताभिरम्भोजमुखी निरुद्धयते ॥ १४ ॥

विचिन्वती किञ्चिदिवेयमादरात्
अपक्षमपातस्तिमिते विलोचने ।
गते श्वतंसोत्पलपत्रबन्धुताम्
इतस्ततः पद्मवने विमुञ्चति ॥ १५ ॥

मृदु प्रयान्तोयमनिघ्न-निघ्नयोः
सितांगुकां कामपि कान्तिमश्नुते ।
जले कलेव प्रतिचिम्बितैन्दवी
वनानिलोदञ्चदवाञ्चद्रूमिणि ॥ १६ ॥

प्रसादमस्माकमरण्यदुर्लभैर्
विधेहि सालक्तकपादताडनैः ।
असावशोकैः क्षेणमाश्रितैः श्रमात्
इतीव मत्तालिहतेन याच्यते ॥ १७ ॥

१. I. and Tr. read शुक्ता for वंशता. २. B. reads 'भूमिषु for 'भङ्गिषु.
३. I. and Tr. read धृतांगुकां for धृतांगुका. ४. K. reads लु रुद्धयते for
निरुद्धयते. ५. B. and I. read अपक्षपात for अपक्षपात. ६. B. K. and
I. read पद्मवनेषु विमुञ्चति for पद्मवने विमुञ्चति, but B. gives in marginal read-
ing 'वि' for 'पु'. ७. I. reads स्थितांगुका for सितांगुका, but the letter स्थि
may be सि, while Tr. reads सितांगुकानामपि for सितांगुका कामपि. ८. I.
reads 'तेन्दवी, but it seems to be incorrect. ९. K. and Tr. read अनन्य for
अरण्य. In I. the letters रण्य are not clear enough to be read. १०. B.
reads 'दुर्लभ' for 'दुर्लभ'. ११. B. reads अशोकः क्षणमाश्रित. for अशोकैः
क्षणमाश्रितैः. १२. B. reads 'ततेन याचते for 'इतेन याच्यते.

अभेदमुद्वेस्तवकाभिरावृता
 लताभिरीपल्लुलितालिपङ्क्तिभिः ।
 इयं पुरो मारुतनर्तितालका
 नलक्ष्यते व्यक्तमवामनस्तनी ॥ १८ ॥
 क्रजु कचिक्काप्यनृजु प्रवर्तते
 क्वचित्स्खलत्युच्चशिलातले पथि ।
 इयं शनैः शैलनदीव च कचिद्
 विनम्रवानीरतलेन गच्छति ॥ १९ ॥
 स्थिते परिप्लव्य सरोजिनीमिमां
 वने घनेऽस्मिन् कुसुमोन्मदालिनि ।
 प्रयाति मासुग्रमिथं कथंचन
 स्वहस्तसीमन्तितमार्गवीरुधि ॥ २० ॥
 क्वचिक्काश्चिस्वेदलवोद्वेगो मुखे
 सर्माह्लतेयं कयरी यथा तथा ।
 अयं च कम्पः कुचयोर्यधूरियं
 रतिश्रमव्याकुलितेव लक्ष्यते ॥ २१ ॥
 अनेन रूपातिशयेन लीलया
 विविक्तनेपथ्यपरिमृष्टेण च ।

१ Tr. reads 'मृग' for 'मृद'. २ I reads 'रागना लताभि' and Tr. 'राग-
 नाह्लानि'. Both for 'रागना लतानि'. ३. B. reads 'हृन्मितालिपङ्क्तिभिः' and h.
 'हृन्मितालिपङ्क्तिभिः'. ४. Tr. reads 'शनैः शनैः' for 'शीला-
 दीव च'. ५ B. reads 'निमि' for 'स्थित'. ६ Tr. reads 'घने' for 'घने' and 'अस्मिन्'.
 ७ K. reads 'लक्ष्यते' for 'लक्ष्यते'. ८. h. reads 'वानीरुमेयं' for 'रागनाह्लतेयं';
 while B. reads 'यथा यथा' for 'यथा तथा'. ९. K. reads 'कचिद्' for 'कचिद्' and 'कु-
 चयोर्यधूरियं' for 'कचिद्' and 'कुचयोर्यधूरियं'. १०. h. reads 'विनम्र' for
 'विनम्र' and I has in the margin 'विनम्र' for the same.

अरण्यसञ्चारपरेयमेकिका
 कुतूहलं मे हृदये निषिञ्चति ॥ २२ ॥
 असौ पराधीनतयाऽस्पदीकृता
 न बालिका न शक्तिभासते मम ।
 अयं स्फुरत्कान्चनपद्मसोदरस्
 सचामरो ऽस्याः कथमेन्यथा करः ॥ २३ ॥
 इयं किमु स्याद्वनदेवताऽऽगता
 गता धरां व्योमवधूरियं किमु ।
 अवोक्षितुं हारमिहेयमागता
 शशिप्रभावारविलासिनी किमु ॥ २४ ॥
 इतः स चित्राकृतिरोक्षितो मृगस्
 सितच्छदादाममितो विभूषणम् ।
 इतश्च दृष्टेयमिति प्रसूयते
 प्रसक्तमाश्चर्यमियं वनस्थली ॥ २५ ॥
 पाटलाया नायकदर्शनम् ।
 इति प्रकृत्या मधुरोक्तिरुक्तवान्
 तयाऽऽयताक्षया ददृशे विशाम्पतिः ॥
 तमालपत्रापिहिते शिलातले
 कुमुदतीकान्त इवाभ्रैरे स्थितः ॥ २६ ॥
 ततस्तदालोकनकौतुकेन सा
 स्थिता निमेषोज्झितपदमलेक्षणेम् ।

१. B. reads मनसः प्रयच्छति for हृदये निषिञ्चति. २. K. reads मेप वै for
 ० मन्यथा. ३. Tr. reads अथ वा सुराङ्गना भोगिवधूरियं किमु । for अऽगता गता
 धरां व्योमवधूरियं किमु । ४. K. and Tr. read अपेक्षितं for अवोक्षितं. ५. In Tr.
 वा is mutilated. ६. K. and Tr. read इक्षते for ईक्षितं. ७. B. reads ० यमिन for
 ० यमिति. ८. K. reads प्रसूयते for प्रसूयते. ९. K. reads मध्येयमाश्चर्यमनि
 for प्रसक्तमाश्चर्यमियं. १०. K. reads अग्रास्थितः for अभ्रैरे स्थितः. ११. B.
 reads निमेषोज्झितपदमलेक्षणेम् for निमेषोज्झितपदमलेक्षणेम्.

विनिर्द्रसत्केसरपङ्कजा बभौ
वने निवातस्तिमितेव पद्मिनी ॥ २७ ॥

पाटलायाः स्वगतम् ।

अचिन्तयत्सेति च पाटलाधरः
सितारविन्दच्छदेदीर्घलोचनः ।
मुखं सुधादीधितिसुन्दरं दधन्
वने गतः को ज्यमनङ्गविभ्रमः ॥ २८ ॥

व्यनक्ति कल्याणमयीयमाकृतिर
महीयसीमस्य महानुभावताम् ।
असत्यमेतासु रुचा वितन्वती
लतासु कार्तस्वरपल्लवोद्गमम् ॥ २९ ॥
भुजेन चित्राङ्गदरत्नशोभिना
सतारहारेण भुजान्तरेण च ।
वदत्ययं मध्यमलोकपालताम्
परार्थचूडामणिना च मौलिना ॥ ३० ॥

अनातपत्रोज्ज्वलयमत्र लक्ष्यते
सितातपत्रैरिव सर्वतो वृतः ।
अचामरोज्येष्टं सन्तेव वीज्यते
त्रिलासवालव्यजनेन को ज्ययम् ॥ ३१ ॥

१. K. reads "सान्द्राङ्ग" for विनिर्द्र. २. Tr. reads स्मिता for सिता.
३. K. reads "ल्लो" for "सीर्ष". ४. K. reads in the margin "पाण्डुर" for
"सुन्दर". ५. I. and Tr. read "मनङ्गतः प्रति" for "मनङ्गविभ्रम". ६. K. and
Tr. read महीयसा for महीयसी, while I. महानुभावताम् for महानुभावताम्.
७. K. reads नूनम् for असत्यम्. ८. Tr. reads रत्नाङ्गसन्धि for विधाङ्गदरत्न.
९. I. reads "मणिभारमौलिना" for "मणिना च मौलिना". १०. K. reads सदैव
for सन्तत and Tr. सदैव for the same.

प्रियेयेमारूढगुणा सुवंशभूर
 न चान्तिकं चापलतास्य मुञ्चति ।
 इमे पृषत्का अपि पार्थिवश्रियो
 विलासकर्णोत्पलपल्लवा इव ॥ ३२ ॥
 इतः शिलोत्सङ्गतले निपेदुषा
 दिवश्च्युतेनेव कुरङ्गलक्ष्मणा ।
 अधस्तरूणाममुना विनीयते
 क्षणं मृगव्योपनतः परिश्रमः ॥ ३३ ॥
 अयं स न स्यान्नवसाहसाङ्ग इ-
 र्यनङ्गलीलामु कृती भुवः पतिः ।
 स येन मुक्तो निजनामलाच्छ्रितः
 शशिप्रभाकिलिकुरङ्गके शरः ॥ ३४ ॥
 अयं स नो हार इवास्य दृढयते
 करोदरे पल्लवपाटलत्रिवि ।
 इतः किमेतस्य न संकते र्ध किं
 स्तितच्छदो लोचनगोचरं गतः ॥ ३५ ॥
 सुवर्णपुङ्खे लिखितं शिलीमुखे
 तंदस्य नामास्ति समानमाकृतेः ।
 यदद्भुतामेकपदे पृषत्कर्ताम्
 अगादनङ्गस्य शशिप्रभाम्प्रति ॥ ३६ ॥

१ Tr. reads 'अधेय' for 'प्रियेय'. २ Tr. reads 'इव' and corrects in the margin 'इह' for 'अपि'. ३ K. reads 'मूल' for 'इन'. ४ I. reads 'भनङ्गलील' सुकृती and Tr. 'भनङ्गलील' सुकृती for 'भनङ्गलीलामु कृती', while K. 'भनङ्गलीलामु कृती' for the same. ५ Tr. reads 'अनो' for 'स मो' and corrects in the margin 'स मो'. ६ I. and Tr. read 'अनय' for 'पल्लव'. ७ B. and K. read 'किमेतस्य' for 'किमेतस्य'. ८ Tr. reads 'य' for 'स'. ९ I. reads 'तदस्य नामा' and Tr. 'तदस्य नामा' both for 'तदस्य नामास्ति'. १० Tr. reads 'पृषत्कर्ताम्' for 'पृषत्कर्ताम्', but it seems to be incorrect.

अनेन चेद्योगमुपैति दैवतः
 फणीन्द्रकन्या शशिनेव रोहिणी ।
 अनल्पलावण्यतिरस्कृतोपमं
 वपुस्तैदस्याः सफलत्वमेव्येति ॥ ३७ ॥
 विधातुमेनामहमेव वा क्षमा
 मितोदरीमेङ्कनलेज्य को विधिः ।
 ममेदृशो यद्विषये विमत्सराः
 स्तुवन्ति सख्यो मसृणोक्तिसौष्ठवम् ॥ ३८ ॥
 संहामुना किञ्चिदुपान्तवर्तिना
 वदत्यसावुद्रतदन्तर्दीधितिः ।
 कुतूहलाक्षितनिमेषलास्यया
 विलोकयन्मामिवै दीर्घया दृशा ॥ ३९ ॥
 पाटलाया समीपमागमनम् ।
 अथाधिगन्तु किल तस्य पविणो
 गतिं धनान्ते रुयमप्यलक्षिताम् ।
 तमभ्यगात्सा नृपति सचामरा
 सरित् सफेना निधिमर्भेसामिव ॥ ४० ॥
 समुत्तरशृपुंरेसिञ्जितैः पदैर्
 यथा यथा सम्मुखमाजगाम मा ।

१. h. reads एवरी for एहिणी २. Tr and I read लडास्या for लदस्याः
 3. I and Tr. read 'मीयते for 'मयति ४. I and Tr. read विधातु for
 विधातु ५. B. reads क्षम for क्षमा ६. II reads 'मैकपदे for 'मदुत्तर ७. Tr.
 reads ॐ for यम ८. h. and Tr. read 'मनगाति' for मसृणोक्ति ९. Tr. reads
 दृश' for दृश १०. I reads 'सिञ्जित for 'सिञ्जि ११. h. reads विलोकयन्मामिव
 मिव for विलोकयन्मामिव while Tr. substitutes दृश for दृश १२. I and Tr.
 read अर्चय for अभय १३. Tr. reads सिञ्जने for सिञ्जिते.

तथाऽऽयताक्षयेव तथातयेरितो
 दृगस्य पश्चादपसारमोददे ॥ ४१ ॥
 जनैस्ततस्तां सविधोपसर्पिणीम्
 निरीक्ष्य हारं पिदधे नराधिपः ।
 निजोत्तरीयेण सितेन मारुतः
 उरद्वनेनेव शशाङ्कमण्डलम् ॥ ४२ ॥
 पयोधरोत्सन्ननिवासलालितं
 व्यधादिमं पन्नगराजकन्यका ।
 इति प्ररोहद्वहुमानमन्थरो
 चभुव तस्मिन्नवनीपुरन्दरः ॥ ४३ ॥
 अनल्पलावण्यविलामजन्मभूर
 विचित्ररत्नद्युतिभास्वरोर्मिका ।
 तर्मिद्धमुक्ताभरणं भुवः पतिम्
 पयोधिवेलेव सुवेलमाप सा ॥ ४४ ॥
 अवाप देवः त्रियमन्तिकस्थया
 तथा स बालव्यज्रोद्धहस्तया ।
 निवेद्यमाणः स्फुटेलक्ष्यदेहया
 नेन्द्रलक्ष्म्येव यशःसमेतयो ॥ ४५ ॥

१ Tr mutilates रि २ B. and K read मृगस्य for दृगस्य ३. K. and Tr.
 read 'माक्षे' for 'माक्षे' ४. K reads जनाधिप. for नराधिप ५ Tr and I.
 read सुगाङ्ग for शशाङ्ग ६ K reads प्रगल्भ for प्ररोहत ७ I and Tr read
 'भास्वरो' for 'भास्वरो' ८ K reads तस्मिन् for तर्मिद्ध ९. B reads पयोध' for
 पयोधि १० Tr. omits ना through mistake ११ Tr reads स्फुटदंष्ट्रलक्ष्यया
 for स्फुटलक्ष्यदहया १२ K reads 'सनाथया' for 'समेतया'

पाटलाकृत सत्कारः ।

विभिन्नचूर्णालिकुम्भेति कुर्वती
विकीर्णचूडामणिचन्द्रिकं शिरः ।
अयानुभावेन निदेशितैव सा
ननाम मानिन्यवज्ञा विशाम्पतिम् ॥ ४६ ॥
दृशा नरेन्द्रेण निदेशिते स्वयं
शिलातले नातिविदूरवर्तिनि ।
उपाविशत्सा रत्ननामणित्विषा
निषिध्यमाने अरचापशोभिनि ॥ ४७ ॥

रमाङ्गदवाक्यम् ।

तयातिदीर्घदेशनानुपातिभिर्
विकृष्यमाणामिव भूषणांशुभिः ।
इति क्षितीशेज्जितवर्मदीपिकाम्
उदीरयामास गिरं रमाङ्गदः ॥ ४८ ॥
अनेन विन्ध्याश्रिविहारजन्मना
श्रमेण कामं भवती कदार्थिता ।

१. B. and K. read 'पदन्ति for 'भक्ति. २. K. reads स्वतोऽनुभावेन निदर्शितैव for अधानुभावेन निदर्शितैव ३. I omits the following --

.. .. विदूरवर्तिनि ।

उपाविशत्सा रत्ननामणित्विषा

निषिध्यमानेऽपरचापशोभिनि ॥ ४७ ॥

तयातिदीर्घदेशनामपातिभिः ।

but in the marginal correction appears विदूरवर्तिनि । उपाविशत् वेदितवाननस्तनी for the above omitted portion. I cannot say that this marginal correction is exactly the same, while B and Tr read नातिरामीपवर्तिनि for नातिविदूरवर्तिनि ४. Tr reads निषिध्यमानामरं for निषिध्यमानऽमरं, while in B it appears in the marginal reading निदेयमाने for निषिध्यमाने ५. Tr. reads तयानु for तयानि and B वदनाय for वदना ६. Tr reads 'विन्ध्यातपभार' for 'विन्ध्यादिविहार'.

प्रेसुप्तजूटाहिमुखाश्निलोष्मणा
 जटाविठङ्गेन्दुकलेव शूलिनः ॥ ४९ ॥
 अमी सरोजप्रतिमे मुखे मुहुस्
 तवातपाताम्रकपोलभित्तिनि ।
 समुन्मिषन्ति श्रमवारिविन्दवो
 नताङ्गि लावण्यमुधालेवा इव ॥ ५० ॥
 इतोऽश्वतंसोत्पललास्यदेशिके
 निरन्तर गन्धवहे वहत्यापि ।
 न घूर्णते स्विन्नललाटसङ्गिनी
 तवालकश्रेणिरियं मनागपि ॥ ५१ ॥
 अनेन पीनस्तनकम्पदायिना
 निरायतेनोद्धता कटुष्णताम् ।
 अथ प्रवालादपि पाटलच्छविर
 न दूयते निःश्वसितेन तेऽश्वरः ॥ ५२ ॥
 उदित्य पङ्क्त्या श्रमवारिविभ्रुवां
 निरन्तराध्यासितरेखयाऽनया ।
 तत्रैव कण्ठः कुटजाग्रदातया
 विलासमुक्तालतयेव भूष्यते ॥ ५३ ॥
 इदं महच्चित्रममानुष त्वया
 विगाह्यते यद्वनमद्वितीयया ।

१ Tr reads प्रसुप्तजूटारि for प्रसुप्तजूटहि २ K reads सुधाकणा
 for सुधालया ३ B reads देशिके for शशिके ४ I reads घूर्णति for घूर्णत
 ५ I reads उपर for अश्वर, probably it may अश्वर ६ I reads तदेत्य for
 उदित्य Tr उदित्य while for the same K उदित्यरेण for उदित्य पङ्क्त्या ७ I
 reads विप्रयो for विप्रया

इमाः क्व विन्ध्यस्य भुवोऽतिदुर्गमाः
 क्व राजवेदमोभरणं भवादृशी ॥ ५४ ॥
 नैवोद्वताशोकपलाशकान्तिना
 निकामनिर्यन्नखचन्द्रिकेण चे ।
 विभर्षि कस्येदमनेन पाणिना
 वदाँ ज्वधूतेन्दुमरीचि चामरम् ॥ ५५ ॥
 नृपस्य कस्यापि परिच्छदाङ्गना
 यदि त्वमुचैर्विभवो हि कोऽपि सः ।
 मरुत्पतिर्मेनकयेव तन्त्रि यस्
 त्वयापि वालव्यजनेन वीज्यते ॥ ५६ ॥
 अर्थाधिमत्या परस्वत्यासि स्त्रिया
 कयापि काऽसौ जगदेकसुन्दरी ।
 नेतभु यस्याः स्मरचापयष्टयो
 विधेयतां यान्ति भवद्विधा अपि ॥ ५७ ॥

१ Tr. reads 'वशाभरण भवादृश' for 'वेदमाभरण भवादृशी' K. reads त्वमे-
 दृशी and T. भवादृश. for भवादृशी, while K. gives an marginal correction
 य ते वपु for the same २ T. reads वनो° for नवो° ३ य is omitted by
 T. ४ Tr. reads रुचा° for वषा°. ५ T. reads परिच्छदाङ्गा यद्विरव° for
 परिच्छदाङ्गना यदि त्व°. ६ T. and B read ऽपि for हि ७ Tr reads हि for
 ऽपि ८ Tr. omits this whole and half of the next stanza —

अर्थाधिमत्या परस्वत्यासि स्त्रिया
 कयापि काऽसौ जगदेकसुन्दरी ।
 नेतभु यस्याः स्मरचापयष्टयो
 विधेयतां यान्ति भवद्विधा अपि ॥ ५७ ॥
 परस्परस्पर्धि विलाससम्पदां
 अयं भवस्वामितया विजृम्भ्यते ।

१. B reads मताङ्गि for नेतभु

परस्परस्पर्धि विलाससम्पदां
 त्रयं भवत्स्वामितया विकल्प्यते ।
 मरुत्वतो वा रमणी रमाथ वा
 कलत्रमर्धेन्दुविभूषणस्य वा ॥ ५८ ॥
 इयं परिभ्रान्तिरमेन्द्रकन्दरे
 सखीव ते शंसति कार्यगौरवम् ।
 भवादृशः आपददूषितेऽन्यथा
 चरन्त्यरण्ये किमधीतनीतयः ॥ ५९ ॥
 अनेन खेलन्मददन्तिना वद
 त्वमागता चण्डि कुतो दुर्ध्वना ।
 विधाय विडलेपविपादमावयोः
 स्वकार्यनिष्ठे कथय क यास्यसि ॥ ६० ॥

नापकवाक्यम् ।

इति साभिहिता मृगाऽप्यताक्षी
 समुपोढमणयं यथोभटेन ।
 सहसा न जगाद लज्जया नु
 श्रमतः किन्तु नृपस्तु तामवोचत् ॥ ६१ ॥

१ I. reads तद्व for भवत्, while T. तप° for the same २ T. reads रमाधवा and कलत्रमर्धेन्दु° for रमाथ वा and कलत्रमर्धेन्दु° respectively. ३ B. does not insert this whole stanza —

इयं परिभ्रान्तिरमेन्द्रकन्दरे
 सखीव ते शंसति कार्यगौरवम् ।
 भवादृशः आपददूषितेऽन्यथा
 चरन्त्यरण्ये किमधीतनीतयः ॥ ५९ ॥

४ T. reads भवादृशापाशवेष्टित for भवादृशः आपददूषिते° ५ K and Tr. read वनाभ्वना for दुर्ध्वना. ६ T. reads निजगाद for न जगाद ७ Tr. read तामुवाच for तामवोचत् and corrects तामयोः.

श्रान्तासि कौतुकहृतेन कदर्थितासि
 प्रश्नैरनेन विहितो न तवोपेचारः ।
 आतिथ्यमेव कुरुते परमङ्गलेखा-
 संवाहनैकचतुरो निचुलानिलस्ते ॥ ६२ ॥
 एवं निसर्गमधुरेण सुधारसैक-
 निर्व्यन्दिना फणिवधूरय सा हसन्ती ।
 चन्द्रांशुना कुमुदिनीव दिनोष्मतसा
 वीतकृमा नरपतेर्वचसा बभूव ॥ ६३ ॥

इति श्रीभृंगार्चरितसुतोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
 नवसाहसार्चरिते महाकाव्ये पाठलादर्शनं नाम चतुर्थः
 सर्गः ॥ ४ ॥

१. Tr. and I read श्रान्तापि for श्रान्तासि २ Tr. reads वशीत for 'हृतेन.
 ३ Tr. reads विहितोपननोपचार. for विहितो न तवोपचार. ४ Tr. reads कथम्
 for परम ५. B. and K. read मलया° for निचुला°. ६. I. reads 'दिव्यदिना for
 'निर्व्यन्दिना ७. Tr. reads दिनेऽव° for दिनोष्म°; while T. reads कुमुदिनी-
 वदनीष्मतसा for कुमुदिनीव दिनोष्मतसा ८ I. drops this Repha (रेफ़). ९ T.
 reads wrongly इति कालिशरास्य कृतौ साहसार्चरिते खलौय सर्ग This mistake
 has been done owing to the omission of the 3rd canto (vide page 11).
 १०. Tr. reads इति परमङ्गलौ नवसाहसार्चरिते पाठलादर्शनं नाम चतुर्थः
 सर्गः, B reads only चतुर्थः सर्गः and I. reads इति परिमलस्य नवसाहसार्च-
 रिते पाठलादर्शनं नाम चतुर्थः सर्गः..

अथ पञ्चमः सर्गः ।

अथ सा वेदने नवेन्दुकाति-
 स्मितमङ्गे विनिवेद्य चामरं च ।
 जगतीपतिमेवमां वभापे
 मसृणं मूर्तिमती विदग्धतेव ॥ १ ॥
 स्वयि पुण्यवशेन दृष्टिमाप्ते
 लभते शर्म गतश्रमो ममात्मा ।
 उदिते हि विरोचने नलिन्या
 वित्तमस्तामरसं विकासमेति ॥ २ ॥
 अतिमात्रमुपोढसौकुमार्ये
 वचसि श्रोत्रमुपेयुपि त्वदीये ।
 द्रष्टिं प्रतिभासते ममायं
 कटिनश्चन्दनपल्लवावतंसः ॥ ३ ॥
 किमर्थं मयि सम्भ्रमोऽयमास्तां
 किमर्थं नैव जनः परिच्छदस्ते ।
 उपचारविशेषसर्विधाने
 प्रतिपद्यन्त ईवोदितस्त्वमेव ॥ ४ ॥

१. K. and B. read वदनं for चदने. २. B reads भ्रिनम् for स्मितम् ३. K.
 reads अथनीपतिम् for जगतीपतिम् ४. K reads सा for मा. ५. B. reads दय-
 मात्मा for ममात्मा ६. B. reads वित्तम् स्वरस and gives marginal reading
 वित्तमङ्ग सरस for वित्तमस्तामरस. ७. B reads स्त्रमुपेयुपि and gives marginal
 reading श्रोत्रमुपेयुपि ८. I. reads हागिनि for हस्तिति. ९. K. reads दूतन-
 वाकुरावतार. for चन्दनपल्लवावतंस १०. Tr. reads क्रियते for क्रिय. ११. T.
 reads सविधाने for सविधाने १२ K reads इवोदितस्त्वमेव for इवोदितः

भवदिङ्गितवेदिनैव पृष्टा
 यदनेनाहमुपान्तवर्तिना ते ।
 किमु तत्कथयामि सम्मतं चेत्
 क्रियतां मे स्वयमाज्ञया प्रसादः ॥ ५ ॥

नायकनिदेशः ।

अभिधेहि तैवः कुतूहलस्य
 त्वदुदन्तश्रवणे ममापि जातः ।
 इति सावसुधापतेर्निदेशादथ
 पातालविलासिनी जगाद ॥ ६ ॥

भुजङ्गलोकवर्णनम् ।

स तैव श्रुतिमात्र एव तावत्
 स्मरलीलाभवनं भुजङ्गलोकः ।
 उपयाति यदेकदेशसाम्य
 न मही नापि पुरी पुरन्दरस्य ॥ ७ ॥
 अतिदुर्लभसूर्यभासि यस्मिन्-
 स्तमसामुल्लसतां तिरस्क्रियाथै ।
 फणिनोऽरुणकान्तिभिर्विशरस्यैर्
 मणिभिर्बालमिवातपं वहन्ति ॥ ८ ॥

१. T. reads 'इङ्गितवेदिनेन and I 'इङ्गितवेदिनेन both for इङ्गितवेदिनैव. २. T. omits मे; while I does not insert here मे, but it appears after भाज्ञया in the marginal correction and Tr. substitutes नः for the same. ३. K. reads परं कुतूहलं यत् for तदः कुतूहलस्य ४. K. जातं for जात ५. Tr. reads 'निवासिनी for 'विवासिनी ६. T. reads सप श्रुति for सप श्रुति. ७. D. and Tr. read पुरं for पुरी and T. and I. read पुरं for the same ८. B. reads वसन्ति for वहन्ति

अनुलिम्पति रोदेसी यथेन्दु
 प्रभया मां न तथेत्यसूययेव ।
 पटु यः प्रमदाविलासहास-
 स्तवैरिन्दुपैरम्परा- प्रसूते ॥ ९ ॥
 सविलासमुदस्तन्नस्तमुक्तेर्
 निरुरेर्दिग्निरदेन्द्रशोकराणाम् ।
 परितो निचिता सदैव यास्मिन्
 ककुभस्तारकिता इवावभान्ति ॥ १० ॥
 प्रतिभानि दधन् फणाकलापे
 पृथिवीं यत्र स शैपनागराजः ।
 नभसो निपतन् जवेन भित्त्वा
 जगतीं गाढ इव न्युतः प्रवाह ॥ ११ ॥

भोगवतीवर्णनम् ।

विदिता खलु वामुकेल्लिलोभ्यां
 हरकण्ठाभरणस्य भोगिभर्तुः ।
 ललिताद्गुनभूमिरस्ति तस्मिन्
 नगरी भोगवतीति राजधानी ॥ १२ ॥

१ T reads रथसि for रोदेसी but it seems to be incorrect here २ Tr.
 reads 'विनासभागा for 'विनासहास', but appears in the marginal correction
 'रुन्नास्य' for 'विनास' ३ T. reads 'वल्गाश्रय and Tr 'कल्पाश्रय both for
 'परम्परा while I reads इन्दुकला प्रसूयन for इन्दुपरम्परा प्रसून, and gives
 marginal correction which I am unable to find out. ४ I reads
 'विभान्ति for 'वभान्ति ५ T reads फणीरन्नापे for फणाकलापे but most
 probably it is incorrect ६ K reads अनिपतन for निपतन ७ I reads
 विनासया for विनासया ८ T reads हरि for हर

मणिहर्म्यतलानि रत्नदीपाः
 फणिकान्तार्धविलोकितानि वीणाः ।
 ऋतवोऽप्यखिलाः समेत्य यत्र
 स्मरसाम्राज्यमहाधुरं वहन्ति ॥ १३ ॥
 अनुपाधिरुपाहतो विकासः
 कमलैर्यत्र विलासदीर्घिकासु ।
 अपि यत्र कुमुदतीभिरस्तैः
 सहजश्चन्द्रमरीचिपक्षपातः ॥ १४ ॥
 अभिकानभिसर्तुमुद्यतः सन्
 सपदि व्यालविलासिनीसमूहः ।
 भवति स्वफणामणिप्रदीपे
 तिमिरोत्सारिणि यत्र साभ्यसृयः ॥ १५ ॥
 अधिरोहति यत्र वंशमुक्ता-
 पटलस्मेरतटा सुरस्तवन्ती ।
 सरितः श्रियमीर्ष्ययेव सैस्याः
 सुवते मौक्तिकमेव यत्पयांसि ॥ १६ ॥
 अतिकान्तगुणाभिराममूर्तिर्
 मधुरेण ध्वनिना मनोहरन्ती ।
 विदधाति सदैव यत्र यूनां
 पदमङ्गे वनिता च वल्लकी च ॥ १७ ॥

१. Tr. reads क्षीरयात्र and I. क्षणा for क्षीणाः. २. I, T. and Tr. read
 मरु for 'धुर'. ३. Tr. reads 'रत्नरुते' for 'रुपाहतो'. ४. K. reads कुमुदतैर्निरस्तः
 for कुमुदतीभिरस्तः. ५. T. reads आदिकान् for अभिकान्; while K.
 reads आधिकामुक्तार्पणे प्रसक्तः for अभिकानभिसर्तुमुद्यतः सन् and B.
 substitutes अनुगन्तुम् for अभिसर्तुम्. ६. Tr. reads सलिलः for सरितः. ७. K.
 reads यस्याः for सस्याः. ८. K. reads अतिमात्रं for अतिकान्तं, while I.
 अतिकान्तं for the same. ९. T. reads 'हरन्ति' for 'हरन्ती'.

शतशो विलसन्त्युदंशुरत्न-
 स्तवकाः कल्पलता येदङ्गणेषु ।
 प्रतिमन्दिरमेवमेव यस्याम्
 अपि चिन्तामणयः पदे लुटन्ति ॥ १८ ॥
 अपि दत्तकुतूहलाः सुराणाम्
 अपि वारुडापदमेकपिङ्गलस्य ।
 अपि निर्विषया मनोरथानाम्
 उरगान् यत्र विभूतयः श्रयन्ते ॥ १९ ॥
 वसति स्वयमेव यत्र देवः
 स सदा कल्पितहाटकेश्वराख्यः ।
 स्मरमूर्ध्वविलोचनार्चिषीव
 त्रिपुरं यः शरपावके जुहाव ॥ २० ॥

शङ्खपालवर्णनम् ।

निजवंशविशेषकोऽस्ति तस्याम्
 उरगाणामधिपः स शङ्खपालः ।
 रत्नसाविति येत् फणामु धत्ते
 वसुधां वासुकिना समानसारः ॥ २१ ॥

१ I. reads यदङ्गणेषु and T. यदङ्गणेषु for यदङ्गणेषु, but both seem incor-
 rect. २. B. reads धिरं and I and T. चत्ते both for पद ३ T. wrongly reads
 सुराणाम् for सुराणाम्. ४. B. reads वारुडापद for वारुडापद ५ K. reads
 वृत्तस्य for निर्विषया. ६ Tr. mutilates स सदा and shows the correction
 सदसा for स सदा ७ K. reads "मूर्ध्व" and Tr. "मुच्य" for "मूर्ध्व", while T.
 omits इव after "विधि". ८ T. reads रत्नसाविति for रत्नसाविति through a
 mistake, while Tr. mutilates रत्नसाविति, but the corrector has inserted
 रत्नसाविति for it. ९ B K. T. and Tr. read य for यत्, while I omits
 व in वसुधां and T. reads वसुधां for वसुधा

शशिप्रभावर्णनम् ।

जगदेकललाभ तस्य कन्या
 गुणवत्यस्ति शशिप्रभेति नाम्ना ।
 सहसैव फणाभृतां प्रविष्टा
 भुवने सहभयादिवेन्दुलेखा ॥ २२ ॥
 न केयाप्यतिशय्यते अतिशीघ्र
 यदिय कन्दुककेलिषु भ्रमन्ती ।
 अपर कृतमर्थवत्तदस्या
 मुतरा नाम सखीभिराशुगेति ॥ २३ ॥
 स्फुरदद्रुतरूपसम्पद ताम्
 अनुक्तुं कलयापि धाष्टर्घमेति ।
 न रतिर्न शची न चित्रलेखा
 न घृताची न तिलोत्तमा न रम्भा ॥ २४ ॥
 सुर-किन्नर-सिद्धकन्यकाभि-
 र्वक्त्रलाभ्यासवतीभिरातसल्या ।
 निखिलामु गता पर प्रकर्ष
 शितधी शैशव एव या कलामु ॥ २५ ॥
 अनिवारितकेलिकौतुका सा
 मुतनु स्नेहवशवदेन पित्रा ।
 विहरत्यर्पचीयमानालया
 हरशैले मलये हिमालये च ॥ २६ ॥

१ T reads अय्य for अग्नि २ h reads कश for कया ३ T has 'रसा
 for 'लया ४ H and h read सख्यसहस्रसप्तमीनिवासी for स्वकलाभ्यासवती
 निवासी ५ T and Tr read सा for या ६ T reads 'वर्तन for 'वसवदन
 ७ h reads उपस्थित for अदृष्टाव ८ T and I read हिमाचले for हिमालय

अधुना पुनरेव विन्ध्यपादे
 विहरन्त्याःकुमुमावचूडनाभि ।
 कचिदप्यगमत्पलाय्य तस्याश्
 चपलः केलिमृगो मृगायतादयाः ॥ २७ ॥
 अतिवत्सलया समं सखीभिर्
 विपिने तं परितस्तया विचिन्त्य ।
 पुलिने सरितः शशाङ्कसूतेः
 श्रमर्वत्येयमनीयत व्रियामा ॥ २८ ॥
 कलहंसकलस्वनैर्विबुद्धा
 परिवारममदानिदेशितं सा ।
 निकृपा निचुलप्रवालशय्यां
 तमथ प्रेक्षितवत्यवाप्तनिद्रम् ॥ २९ ॥
 तपनीयशिलीमुखस्तदङ्गे
 चकितं चित्ररुचौ तया च दृष्टः ।
 जलदे ललितेन्द्रचापभक्तौ
 अहिमांशोरिव भामुरो मयूखः ॥ ३० ॥
 अरविन्ददलत्रिणा करेण
 स्वयमुत्पाटय सकौतुकं गृहीते ।
 अवलोकितमेतयाथ तस्मिन्
 विजयाङ्के नवसाहसाङ्कनाम ॥ ३१ ॥

१. B. reads एव for अत्र. २. B. I. and Tr. read कुमुमावचूड" for कुमुमाव-
 चूड", while K. substitutes "धाभि for "भाभि. ३. T. and Tr. read "सूते for "सूते .
 '६. '१. 'and' १. 'read 'अमवर्त्येय' and Tr. 'अमवर्त्येय' for 'अमवर्त्येय'. '१. '१. 'reads
 निदेशितं for निदेशित. ६. T. reads 'मथ for 'मथ. ७. K. reads चित्ररुच and
 substitutes सहसा for चकित. ८. T. reads 'जलितेन्द्र' and K. 'वलितेन्द्र' both
 for 'ललितेन्द्र' and T. reads 'भूद्धा for मन्त्रा. ९. K. reads भासुरो for भामुरो.
 १०. T. I. and Tr. read 'मुत्पाटय for 'मुत्पाटय. ११. K. reads विजयाङ्कं for
 विजयाङ्क.

अविज्ञानरनाथ नाम पूर्वं
 हृदयेऽस्यास्सेहसाऽथ पुष्पकेतुः ।
 अमृतांशुमरीचिलुप्तनिव्रे
 लभते यत् कुमुदेऽन्तरं द्विरेफः ॥ ३२ ॥
 नवमेघमलीमसाद्युगोन्ते
 वसुधामुद्धरतो रथाङ्गपाणेः ।
 परितः श्रमवारिबिन्दवो ये
 निरपीयन्त पयोधिदुर्क्तियूथैः ॥ ३३ ॥
 प्रकृतिः किल यस्य ते परीता
 परिणामेन तदन्तरेऽत्र हंसः ।
 शयनान्तगतं मृणालशङ्खि
 हृतवान्हारमधीरलोचनायाः ॥ ३४ ॥
 (सन्धानितकर्म ।)
 उदडीयतं खे मुखेन विभ्रद्
 भुजगेन्द्रप्रतिमं तमञ्जसा सैः ।
 अपदार्पितवेनतेयशङ्कः
 फेणिकन्यासु मुहूर्तविकृतासु ॥ ३५ ॥
 स च विन्ध्यवशान्तराजिमेताम्
 अविशन्मारुतपीतपद्मगन्धाम् ।

१. K. reads रा सनो य and B सहतेव, both for सहसाथ. २. B reads दि-
 पिरांशु for अमृतांशु. ३. II and I read यतन्ता for युगान्ते, while T नवमे
 पमरीचिलुप्तनिव्रे for नवमेघमलीमसाद्युगान्ते. ४. Tr reads 'द्वे, for ये. ५ T.
 reads 'योधि for 'यूथै. ६ T. and Tr read प्रकृति for प्रकृतिः. ७ T. and
 I. read तमन्तरेऽत्र and Tr. तमन्तरेऽत्र both for तदन्तरेऽत्र. II and T do
 not insert सन्धानितकर्म. ९ T. reads उदडीयतं for उदडीयत. १० Tr reads
 नः for रा. ११ K. reads फेणिकेणु मुहूर्तविकृतेषु and gives in the margin
 फेणिकाराणु मुहूर्तविकृतासु for फेणिकन्यासु मुहूर्तविकृतासु.

अतिदूरविकृष्टनागकन्या-
 चक्षितोदञ्चितदीर्घनेत्रमालः ॥ ३६ ॥
 अहिराजमुतानिदेशतोऽस्मिन्
 असमाप्तेषु विलोकनोत्सवोऽपि ।
 अथ हंसमितस्ततो विचेतुं
 विजने नागवधूजनः प्रवृत्तः ॥ ३७ ॥
 शबलास्त्रिह कृष्णसारयूथैस्
 समदक्रोडसनाथपल्लवांसु ।
 गहर्नास्वपि तद्वेपणाद्यै
 वनेलखासु मम त्वयं प्रयत्नः ॥ ३८ ॥
 स मया न तटेपु निर्झराणां
 सरसां नार्षुं न पुण्डरीकपण्डे ।
 सरसीष्वेपि नायतोर्मिलेखा-
 न्तरपारिप्लवसारसासु दृष्टः ॥ ३९ ॥
 सितचामरधारिणे नियुक्तां
 दुहितुस्तेन भुजङ्गमाधिपेन ।
 अवधारय पाटलेति नाम्ना
 तनयां मामुरगस्य हेमनाभैः ॥ ४० ॥

१. K. reads 'लील' and Tr. 'मूल' for 'माल'. २. T reads 'अभिराज' for 'अहिराज'. ३. H. reads 'उयद्' for 'उस्मिन्'. ४. Tr. and K. read 'असमाप्ते' for 'असमाप्तेषु'. ५. T. reads 'विचेतुद्' for 'विचेतुं'. ६. K. and Tr. read 'शबलात्मसु' for 'शबलास्त्रिह' and 'शबलात्मसु' for the same, while I. reads 'शबलास्मिन्', but has the last न् struck off and placed भु in its stead. ७. T. reads 'पल्लव-साम्भ.' for 'पल्लवांसु'. ८. T. I. and Tr. read 'दृह' for 'अपि'. ९. B. T. and I. read 'अपि' for 'मु'. १०. K. reads 'वायु' for 'नार्षु'; while T. 'न स्फुटपुण्डरीक-पण्डे' for 'नार्षु न पुण्डरीकपण्डे'. ११. Tr. reads 'च' for 'अपि'. १२. Tr. reads 'धारणानियुक्तां' for 'धारणे नियुक्तां'. १३. K. reads 'धामः' for 'नामः'.

अचले विचयेः पतन्निणोऽप्यं
 फलितः साधु ममाहितैश्चमो ऽपि ।
 यदितः पुरुषोत्तमोऽसि दृष्टो
 वनमध्ये निर्विडश्चियोपगूढः ॥ ४१ ॥
 उपरोधमिमं न मन्यसे चेत्
 यदि वाऽस्मासु तत्रास्ति पक्षपातः ।
 वद तच्चरता काचिद्वने ऽस्मिन्
 स सहरो विहगस्त्वया नु दृष्टः ॥ ४२ ॥
 न स दृष्टमितस्तत्रापि मन्ये
 तदहं तद्विचयादितो निवर्ते ।
 ननु ताम्यति काममात्तचिन्ता
 चिरयन्त्यां मायि सा ऽहिराजकन्या ॥ ४३ ॥
 अथ वा मृगभङ्गिनोपनीते
 विधिना सा नवसाहसार्कबाणे ।
 प्रणयार्पितलोचना सनाम-
 न्यधुनांऽप्यालिखितेव नूनमास्ते ॥ ४४ ॥
 पुनरपि पाटलोक्तिः ।
 इति सा समुदीर्य तत्पृष्ठाङ्कान्
 अवलोम्यैव पुनश्चर्मैककृतेव ।

१ T. reads अचलेऽपि अलेऽपि स पतन्निणोऽपि for अचल विचय पतन्निणोः
 २ K. and I. read ममाहित° for ममाहित°; while II समाहित° for the sat
 ३ T. wrongly reads दृष्टा for दृष्टो ४ K reads विरल° for निर्विड° and T. and
 Tr निर्विड for the same ५ K reads अपकार for उपरोध ६ K reads
 स्त्रीषु for ऽस्मासु ७ Tr. reads स for सा. ८. T. and I. read न and Tr.
 स, both for नु ९ T. reads न for सा. १० Tr. reads न्यरातऽप्यालिखितेव
 for न्यधुनाप्यालिखितेव. ११. I reads पुर for पुन. १२ T. reads अमरकृ-
 तेव स for अमरकृतेव I. also reads the same.

स्फुटकेलिमृगोपनीतबाण-
 स्मरणस्मेरमुखो पुनर्जगाद ॥ ४५ ॥
 स नृलोकशशी त्वमेव मन्ये
 मृगयावद्धरुचिः स यत्पृथक्कः ।
 भुवनाभयदायिनाममीपां
 भवतः सवदतीव सायकानाम् ॥ ४६ ॥
 स्थितमेतदयोमुखेज्वमीषु
 स्फुटवर्णं तव नामधेयलक्ष्मे ।
 अवनीतिलक त्वयि प्ररूढ
 मम सन्देहलवं बलात् प्रमार्ष्टि ॥ ४७ ॥
 समुपैति सनाथनां किमन्यत्
 त्रितयेन त्रितय नरेन्द्रचन्द्र ।
 त्रिदिवं नमुचिद्विपा त्वयेय
 बसुधा वासुकिना रसातल च ॥ ४८ ॥
 सनये नृपतावखण्डिताज्ञे
 त्वयि शासत्यवनीं दिलीपकल्पे ।
 विदधीत पदं सुदुर्नये कस
 तमृते हारमलिभ्लुच विहङ्गम् ॥ ४९ ॥
 असत्तामसुहृन् लज्जतेऽय
 किमिति ज्याकिणलाञ्छितो भुजस्ते ।

१ Tr reads मृगलोकशशी for स नृलोकशशी, K स नृलोकशशी and T स
 मृगलोकशशी for the same २ Tr reads अधोमुखसु for अयोमुखसु ३ K reads
 'भतत्' for 'लक्ष्म' ४ T reads चन्द्र for चन्द्र ५ T reads नृपतावखण्डिताज्ञे
 for नृपतावखण्डिताज्ञे ६ T reads दिलीपकल्प for दिलीपकल्प while K दिली-
 पकल्प for the same ७ B and K read निदधीत for विदधीत ८ I reads
 'मलिभ्लुचा' for 'मलिभ्लुच', but seems to have been corrected as 'मलिभ्लुच'
 ९ I and Tr read रक्षते for लज्जते

अवनौ यदनेन रक्षिताया
 वयमस्या मुपितो पतलिणाऽपि ॥ ५० ॥
 अपयातु खग स तेन कृत्य
 नहि मे^१ हारमिह स्वमेव याच्ये ।
 न दिशन्ति किमत्र चोरलुप्त
 धैत पष्ठाशभुजो वसुन्धराया ॥ ५१ ॥
 पथि चेदवतिष्ठसे प्रणीते
 मनुना नाथ तदप्यता स हार ।
 न नरेन्द्र भवादशा कदाचित्
 पदवीं न्यायविदा विलङ्घयन्ति ॥ ५२ ॥
 निजमर्थयसे शिलीमुख चेत्
 भयता यन्नवतार्थि किं स लभ्य ।
 त्वमनागसि यच्छशिप्रभाया
 प्रहरन् केलिमृगे कृतव्यलीकं ॥ ५३ ॥
 अथ वा मृगयिष्यते न हार
 विशिख दास्यति चोरगेन्द्रकन्या ।
 स्वयि मेवपथातिथिस्वमसि
 सुलभोऽस्या^२ हि महाजनोपरीध ॥ ५४ ॥

१ I om in the v sarga wh le h reads हि हता for मुपिता २ Tr reads
 मा for मे and K रि for the same ३ T reads वाच्य for याच्य wh le
 I पितृ स्वमेव याच्य for मिह स्वमेव याच्य ४ T reads विशन्ति and h.
 वन्ति both for विपत्ति ५ T I and Tr read वसु for वत ६ II and h.
 read वयस्त्रिन् for वयस्त्रिन् ७ B and I read न्यायविदो for न्यायविदा
 ८ T reads राह चारता भयतापि for भयता यन्नवतार्थ ९, h. reads मृगयिष्यते
 for मृगयिष्यते १० T reads अति for हि and Tr महाजनोपरीध for
 महाजनोपरीध

अतिदूरत एव दृश्यतेऽयं
 स्वमिवाभ्युन्नतिमानितो नगेन्द्रः ।
 वहति प्रणयोपरुद्धकूला
 कलहंसैरमुमन्तरेण रेवा ॥ ५५ ॥
 अमृतेन्दुकलासहोदरा ऽस्याः
 सुननुस्तीरतलेऽवतिष्ठते सा ।
 उरसीव पयोधिराजकन्या
 वनमालाभरणे रथाङ्गपाणेः ॥ ५६ ॥
 तन्दितः स्वयमेव देव गत्वा
 पुलिनं सोमभुवस्तरङ्गवत्याः ।
 खगलस्रविभूषणां क्षितौ ते
 फणिराजेन्द्रमुतां त्रयोर्धर्यहि ॥ ५७ ॥

सानन्दं नायकोक्तिः ।

इति नद्वचसा स्मरेकदूतै-
 प्रसन्नोद्भासवसन्तवासरेण ।
 स नृपः कमपि प्रमोदमापत्
 घनराजिध्वनिनेव नीलकण्ठः ॥ ५८ ॥

१. I. reads मय for एव, while K. and Tr. अतिदूरतमेव for अतिदूरत एव. २. B. reads अगुन्नति for अभ्युन्नति. ३. II and K. read प्रणयोपरुद्ध for प्रणयो-
 परुद्ध. ४. B. reads अमृतेन्दु and K. अमरेन्दु both for अमृतेन्दु. ५. Tr.
 reads 'सहोदरी सा for 'सहोदराऽस्याः. ६. Tr. reads ऽस्याः for सा. ७. Tr.
 reads 'नरणा for 'नरणे. ८. K. reads उदितः for तन्दित. ९. B. T. and I.
 read त्रयोधय and Tr. त्रयोधय for त्रयोधय. १०. T. reads 'नृप' and I. 'नृप'
 for 'दूत'; while Tr. स्मरेकदूत for स्मरेकदूत. ११. T. reads स कृतः for स नृप ;
 while I. substitutes क्षिमापि for कमपि. १२. B. reads घनराजन् for घन-
 राजि; while T. reads घनराजि for the same through mistake.

अवदच्च विहस्य पार्थिवेन्द्रः
 फणिराजेन्द्रसुतोविलासिनीं ताम् ।
 वचसेत्कथता मेयूरशावान्
 नवजीमूतनिनादसोदरेण ॥ ५९ ॥
 अपि नाम मृदूनि वेत्ति वक्तुं
 निपुणं न्यायमनुज्झती वचांसि ।
 प्रसभं विहितास्त्वया धदेते
 वयमात्मस्खलितेऽपि सापराधाः ॥ ६० ॥
 इदमोगिति गृह्यते वचस्ते
 संह मेधाविनि कस्त्वया विवादः ।
 यदिमा विशदोर्द्रमा गिरस्ते
 पथि सिद्धान्तसमीक्षिते चरन्ति ॥ ६१ ॥
 तदनेन विनोदयाशु तावन्
 मम हारेण मनः शशिप्रभायाः ।
 इह पल्वलसैकतेषु यावत्
 तदेलेङ्कारमवेक्षितुं यत्तिष्ये ॥ ६२ ॥

१ T. reads "सुता for "सुता". २ I reads विलासिनीनाम् for "विलासिनी ताम्", but it can be believed that the letters नाम् are ताम्, and besides, श्री has Abuswar in the correction. ३ B reads मरीचि° for मयूर°. ४ B T. and I. read भति° and Tr. भय° for अपि°. ५ T B and I read निपुणे for निपुण°. ६ Tr reads स्वयं for स्वया, while T adds हि after स्वया. ७ K reads नमु for तद्; while Tr. reads कथमेकाकिनिनः for सह मेधाविनि क and there appears in the correction, सह for कथ and मिति for किनि in the reading. ८ B. reads विषमाद्रमा and Tr विषमोर्द्रमा both for विषमोर्द्रमा. ९. B. and K. read "समीक्षित for "समीक्षिते, while I. reads "समीक्षिते for the same. १०. B. reads विषमया° for विमोदया° and gives marginal reading विनोदया for the same, while K reads तदलं विनिवेदयेद्याशु तावन् for तदनेन विनोदयाशु तावन्. and B. interchanges this sloka to the next one. ११. K reads तमहं हारहरे° दमो न परमे and T. तमहं हारहरेक्षितुं यत्तिष्ये for तमहंकारमवेक्षितुं यत्तिष्ये

हारप्रदानम् ।

अथ हारमनादरेण कण्ठात्
 स्वयमाकृष्य स कृष्टचन्द्रशोभम् ।
 विहसन्नरविन्दकोशताप्रे
 निदधे पाणितले विलासवत्याः ॥ ६३ ॥
 अपि कोशगृहोदरे दुरापं
 फणिनां भर्तुरुपोढविस्मया सो ।
 तमुदञ्चितपद्मणा मृगाक्षी
 लिखितेनैव ददर्श लोचनेन ॥ ६४ ॥
 शशिप्रभाहारधारणम् ।
 अवकृष्य सलिलमुत्तरीयात्
 सितमेघादिव तारकावितानम् ।
 उरसा स बभार हारमीशः
 स्तनपर्यङ्कशयं शशिप्रभायाः ॥ ६५ ॥
 वदति स्म हसन् रमाद्भ्यस्तस्मात्
 उरगत्नीमथ भर्तुरिङ्गितज्ञः ।
 यदि कौतुकवत्यमत्सरस्ते
 तदितः किञ्चिदितोऽवलोकयेति ॥ ६६ ॥
 अथ हारलताविकृष्टदृष्टिः
 सहसा वारिविहङ्गमावलुप्तम् ।

१. K. reads विषये for निषये. २. B. reads कोशगृहे दुरापमेघा for कोशगृहोदरे दुरापं and T. कोशगृहोदरेन्दुराप for the same ; while Tr. has this line thus—

अपि केहार . दुरापं.

३. T. substitutes सु for स through a mistake. ४. K. reads अवकृष्य for अवकृष्य. ५. T. reads तार for हार. ६. B. reads अमत्सरस्ते for अमत्सरस्ते.

७. B. reads 'विहा' for 'वितो' and T. I. and Tr. 'विहा' for 'वितो'. ८. K. reads 'विमृष्ट' for 'विकृष्ट'. ९. In Tr. there are two letters after सहसा mutilated.

उरगेन्द्रसुताविभूषणं तैन्
नृपतेर्वक्षसि पाटला ददर्श ॥ ६७ ॥

पुनः पाटलावाक्यम् ।

दशनच्छदमोत्तत्रिम्बशोभं
स्नपयन्ती सुधयेव हंसकान्त्या ।
अवदद्य वैचासि पार्थिवं सा
चतुरैवं परिहासपेशलानि ॥ ६८ ॥
अपहर्तुमैगास्त्वमेव हारं
किमितः कल्पितराजहसरूपः ।
त्रिदितोऽसि धैना तवोरगाणां
नगरेऽस्त्येव हि कामरूपवार्ता ॥ ६९ ॥
परवञ्चनपण्डिता मतिस्ते
यदि नैवं कथमन्यथा नरेन्द्र ।
इदमाभरणं हरस्यरण्ये
हरहसिकसित शशिप्रभायाः ॥ ७० ॥
अवनीवलये त्वमाक्षदण्डः
सहसे नोऽविनयांशमित्यवैमि ।
अथ च स्थितिमात्मना विधत्से
विषये दस्युनिपेक्षिते किमेतत् ॥ ७१ ॥

१ T. reads 'विभूषणं' for 'विभूषणं तन्' २ B. and I. read 'त' for 'तन्'.
३ T. reads 'नाभविम्बशोभ' for 'नाभविम्बशोभम्' ४ T. reads 'हारकान्त्या' for
'हारकान्त्या' ५ T. reads 'अप-गात्रि (पि ?)' for 'अ-वचासि' ६ T. reads 'मना'
for 'मना' ७ T. reads 'पुनःपेशलानि' for 'पुनः तवोरगाणां', while Tr. reads
'विदितोऽसि' for 'त्रिदितोऽसि', and mutilates two letters afterwards ८ T.
reads 'परिपण्डितपण्डितामिति' for 'परवञ्चनपण्डिता मतिस्ते' ९. T. reads 'नरेन्द्र'
for 'नरेन्द्र' १०. T. reads 'नो' for 'ना'

क्षितिप स्मथसे किमेव केलिर्
 न भवत्यर्पय हारमस्मदीयम् ।
 नयवल्मज्जुपो भवाद्दशाः किं
 न परस्वग्रहणादिहे व्रपन्ते ॥ ७२ ॥
 अथवा परतोऽस्तु नर्म नास्यां
 भुवि देवेन समोऽस्ति पार्थिवोऽन्यः ।
 अपविद्धनया न यस्य दृष्टेर्
 अपसर्पन्त्यथ खेचराः किमन्ये ॥ ७३ ॥
 अनयोः किमपि त्वया विलासिन्
 परिवर्तोऽयमकारि हारयोर्थः ।
 वचसामवकाशमीश दत्ते
 स न कस्यानृजुचेतसो जनस्य ? ॥ ७४ ॥
 त्रिहितो नहि वक्षसि त्वयाऽयं
 नृप हारः फणिराजकन्यकायाः ।
 किमपीप्सितमात्मनो विधातुर्
 त्रिहितं सूत्रमिदं मनोभवेन ॥ ७५ ॥
 ननु याम्यमुना शशिप्रभायास्
 तव हारेण मनो विनोर्दयामि ।

१. T. I. and Tr. read अपव्रपन्ते for इहव्रपन्ते. २. K. and Tr. read परव-
 स्तु नर्मणास्यां for परतोऽस्तु नर्म नास्यां. ३. Tr. reads अस्तु for अस्ति. ४. Tr.
 reads किमस्य for किमन्ये; while T. substitutes अय for अपि. ५. T. reads
 अनया for अनयो. ६. B. and K. read धत्ते for दत्ते. ७. Tr. reads नृ. च. गृ-
 षन् for नृप हारः. ८. Tr. reads किमिच्छेप्सितं for किमपीप्सितं; while B. Tr. and
 I. विधानु for विधानु. ९. T. reads ननु याम्यमुना and Tr. ननु याम्यमुना both
 for ननु याम्यमुना; while B. substitutes अमुना for अमुना. १०. B. and Tr.
 read विनोर्दयामि for विनोर्दयामि, but B. has in the margin विनोर्दयामि.

त्वयि सौख्यलमेव सान्द्रचेतस्
 सुतनुः क्षेहरसार्द्रतामुपैतु ॥ ७६ ॥
 उचितं निजसायकानुरोधत्
 अहिरोजेन्द्रसुतोपसर्पणं ते ।
 परतोऽस्तु शरस्त्वर्दयिता सा
 किमु न स्यागंवशंवदा ददाति ॥ ७७ ॥
 सरसो ऽस्य विमुञ्च तीरलेखाम्
 अनुरेवा पुलिनं गृहाण यात्राम् ।
 उरगाधिपरूपपक्षपातं
 क्षेमय ध्यालवभूविलोचनानाम् ॥ ७८ ॥
 शशिप्रभादर्शनार्थं गमनम् ।
 इति बल्गु वचो निशम्य तस्याः
 स नृपः पन्नगवामलोचनायाः ।
 स्थितमग्नं वक्षस्यलङ्घनीये
 तव कल्याणि मयेति तामुवाच ॥ ७९ ॥
 अथ साऽनृजुगादिनी विधाय
 क्षितिपालं पुरतश्चाल बाला ।
 हृदयेन परागमंशं चैवं
 विलम्बमांशुलविस्मयो नरेन्द्रः ॥ ८० ॥

१. Tr. reads ताप्यलमेवसायकमति for साप्यलमेव सान्द्रचेतः ; while T. reads this latter quarter of the stanza अतन्मे हरसाद्रतामुपैतु २ B. reads उपैति for उपैतु and अतनु for सुतनु. but for the latter reading it has in the margin तु for अ ३. T. reads अभि° for अहि°. ४ Tr. reads शरस्त्वर्दयिता for शरस्त्वर्दयिता ५ Tr. reads वक्षस्यल for वक्षस्यल. ६ K. and Tr. read लङ्घनीये for लङ्घनीये ७ ॥ T. and I. read °विस्मयेति for °विस्मयेतिनाम्. ८. I. reads लङ्घनीये for लङ्घनीये. ९ K. and Tr. read वक्षस्य for वक्षस्य ; while T. reads क्षितिपालपुरतश्चाल for क्षितिपाल पुरतश्चाल through a mistake. १०. I. reads विलम्बमांशुल for विलम्बमांशुल.

अरण्यानी केयं^१ धृतकनकसूत्रः क स मृगः
 क मुक्ताहोरोर्यं^२ क च स पतंगः केयमबला ।
 क तत् कन्यारत्नं ललितमहिभर्तुः क च नयम्
 स्वमाकूतं धाता किमपि निभृतं पट्टवयति ॥ ८१ ॥
 अथ मदगजलीलाखेलगामी स कृत्वा
 कनकविशिखयाञ्चाव्याजनव्याजकान्तः ।
 अवनिहरिणलक्ष्मीं साहसोपार्जितश्रीः
 अहिपरिवृढकन्यालोकनाय प्रतस्थे ॥ ८२ ॥

इति श्रीमृगाङ्कगुप्तमूनाः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
 नवसाहसङ्कचरिते महाकाव्ये शशिप्रभावलोकनार्थप्रस्थानं
 नाम पञ्चमः सर्गः ॥ ५ ॥

- १. T. reads केय for केय. २. B. reads च for स. ३. K. substitutes
 किमिति for किमपि and B. किमिव for the same, while T. and Tr. read
 निभृत for निभृतं I. also read-निभृतः, but has in the margin निभृत. ४. K.
 reads 'लक्ष्मी' for 'लक्ष्मी' ५. Tr. reads इति काव्येऽस्मिन् कृतौ नवसाहसङ्कचरिते
 शशिप्रभावलोके नाम, T. reads इति काव्येऽस्मिन् कृतौ साहसङ्कचरिते and I. इति
 परिमलस्य नवसाहसङ्कचरिते all for the whole quolophone.

अथ पष्ठः सर्गः ।

नायिकावस्थावर्णनम् ।

तदा फणीन्द्रकन्थोपि बाणनामाङ्कसूचिते ।
 नरेन्द्रतिलके तस्मिन्नभिलाषं यन्बन्धे सा ॥ १ ॥
 सहसा हृदये तस्या निदधे मन्मथः पदम् ।
 अशोकयष्टिस्तवके सराग इव पदपदः ॥ २ ॥
 अवशा सा भवच्चित्रं चापि पृथिवीपतेः ।
 न तदस्यत्र यन्नाखं सन्नद्धस्य मनोभुवः ॥ ३ ॥
 स्मराम्बिकणमेणाक्ष्यास्तस्याः समुददीपयत् ।
 मकरध्वजसाम्राज्यसचिवो मलयानिलः ॥ ४ ॥
 सोल्लसत्स्मरलीलेन नवेन वयसा बभौ ।
 उन्मिषन्मधुलेखेन मुकुलेनेव मालती ॥ ५ ॥
 सा जतुश्वसनस्पृष्टपाटलाधरपल्लवम् ।
 उवाह मुखमुज्जृम्भमम्भोजमिव पद्मिनी ॥ ६ ॥
 निकामसरले तस्मिन् भो मुहुस्तरलेदृशौ ।

१. B reads ५सौ for ५पि. २. T. reads बकाल (?) for यमन्ध. ३. I. reads नस्य for लसदा, while B. K. and Tr. read निदधे for निदधे. ४. K. reads भुव्यापि for नासापि. ५. Tr. reads समराङ्गण* for स्मराम्बिकण*, while T. reads स्मराम्बिकण* for the same. ६. B. and K. read मुखीविष for समुददीपयत्, while I. reads the same, but the letter प seems like य. ७. K. reads मारुत सखा for मलयानिलम्. ८. K. reads 'पिष for बभौ. ९. T. omits the following portion.—

..... सा मुहुस्तरले दृशौ ।
 यो नरेन्द्रचन्द्रस्य चिक्षेप न सलीजने ॥ ७ ॥
 नरेन्द्रनामाङ्कनिषिस्तानन्वयति स्म सा ।
 कुमुदनीमिवारुश्वशानेनुकिरणच्छदा ॥ ८ ॥
 रत्नपुष्पाङ्किते मरिचिम्.

गरे नरेन्द्रचन्द्रस्य चिक्षेपे न सखीजने ॥ ७ ॥

नरेन्द्रनामाङ्गलिपिस्तामानन्दयतिस्म सा ।

कुमुदतीमिवोदन्द्वालेन्दुकिरणच्छटा ॥ ८ ॥

हेमपुद्गाङ्गिते तस्मिन् गरे करमुपेयुपि ।

चलेद्विवेश सा बाला दीक्षां वैवाहिकीमिव ॥ ९ ॥

तेनार्शमतदाताम्रपाणिस्पर्शेन पत्रिणा ।

स्फुरत्कान्तिचयव्याजादमुच्यन्तेव पल्लवाः ॥ १० ॥

नैवीनसाहसाङ्गस्य कामदेवाकृतेरयम् ।

मालवैकमृगाङ्गस्य सिन्धुराजस्य सार्धकः ॥ ११ ॥

पुनःपुनरिति स्वाद् नृपतेर्नामलक्ष्म सा ।

अपठचारुचिम्बोष्ठलुटदशनचन्द्रिका ॥ १२ ॥

सेन्दानितकम् ।

अधीत्य कौतुकेनाथ कृतपन्तममूर्च्छनैः ।

तेदमे नृपनामाङ्गं अङ्गुः पातालकन्यकाः ॥ १३ ॥

१. Tr. and I. read मुनेष for चिक्षेप. २ B. K. and I. read "हस्त-
बालेन्दुकिरण for "हस्तबालेन्दुकिरण". ३. After the letters बला I. does not
insert the following portion,—

• • द्विवेश सा बाला दीक्षा वैवाहिकीमिव ॥ ९ ॥

तेनार्शमतदाताम्रपाणिस्पर्शेन पत्रिणा ।

स्फुरत्कान्तिचयव्याजादमुच्यन्तेव पल्लवाः ॥ १० ॥

नैवीन ।

but this portion appears in the marginal correction. ४ In K. the
letter वै appears exactly like वै. ५. Tr. reads सेनारवजरा for सेनारामतडा.
६ B. reads पाणिस्पर्शेन for पाणिस्पर्शेन. ७ Tr. reads न (मू) नाते for
नर्दान. ८. B. reads भूते for सादक. ९ K. T. and I. read स्वाद् for
स्वाद्. १०. B. reads अरुण for अरुण, but gives in the margin अपरुण for
the same. ११. T. omits this. १२. T. reads "मूर्च्छना and Tr. "मूर्च्छना
both for "मूर्च्छना. १३ B. and K. read अङ्गु for अङ्गु, while Tr. तनये for
the same. १४ Tr. reads अङ्गु पातालकन्यका for अङ्गु पातालकन्यका.

अदृष्टेऽप्युत्सुका राशिं तद्वीतेन बभूव सा ।
 प्रयोधे यदनद्वाग्मेः पञ्चमः प्रथमा समित् ॥ १४ ॥
 अवेपत्त समुन्मीलद्विलासकुसुमाञ्जिता ।
 मनोभवानिलस्पर्शवशाद्वनलतेव सा ॥ १५ ॥
 नवानुरागमङ्गेन व्यक्ततच्चिह्नचुम्बिता ।
 विनावचनमाचख्यौ सखीषु चतुरासु सा ॥ १६ ॥
 शशिप्रभाया. प्रश्नश्च ।

सावहित्यमथेत्यं सा सखीजनमभापत् ।
 सुधानिप्यन्दजडया शरदिन्दुमुखी गिरौ ॥ १७ ॥
 अभेदमिन्दुना नीतः साँचिध्य मेनकेतुना ।
 सख्यः कः सिन्धुराजोऽयं साहसाङ्गो निरूप्यते ? ॥ १८ ॥
 किमेव मवातिष्ठध्वैः मौनमुन्वत शसत् ।
 उन्मीलति यैदन्तर्मे बलात्कौतुककन्दली ॥ १९ ॥

मान्यवत्या उत्तरम् ।

अथ मान्यवती नाम तत्सखी सिद्धरुन्यका ।
 इति स्मितमुधात्रेण वचसा तामैवोचत् ॥ २० ॥

१ h. and Tr read 'कास' for 'सति' २ T reads 'प्रयोधय' for 'प्रयोधे'
 यद'. ३ h reads 'ञ्जिता' for 'ञ्जिता' ४ h reads 'वनलताङ्ग' for 'वनलतेव'
 सा ५ B reads 'सङ्गेन' for 'मङ्गेन', but in the margin it gives 'मङ्गेन' and
 Tr reads 'मङ्गेन' and corrects 'मङ्गेन' ६ K reads 'सदा' for 'गिरौ' while Tr
 substitutes 'मुखा' for 'मुखी' ७ I Tr and I. read 'सामान्य' for 'साँचिध्य'
 ८ T. reads 'सख्य' for 'सख्य' ९ T reads 'साहसाङ्गो' for 'साहसाङ्गो', while
 B substitutes 'निगद्यते' for 'निरूप्यते' १० B reads 'अवतिष्ठध्वै' for 'अवतिष्ठध्वै'.
 I 'अवतिष्ठध्वै' and Tr 'मवातिष्ठध्वै' for the same, while I substitutes 'अथ'
 for 'अव'. ११ B and I read 'उन्मीलनीयमन्तर्मे' for 'उन्मीलति यदन्तर्मे' and I.
 'a quite mistaken here It reads 'उन्मीलनीयमन्तर्मे यदन्तर्मे' for 'उन्मीलति यदन्तर्मे'
 बलम् १२ h reads 'मभापत्' for 'मभापत्', but gives the reading in the
 margin 'मान्यव'.

सखि साहसिकः सोऽग्रमवन्तितिलको नृपः ।
 गीयते केतकापाण्डु यस्योरगपुरे यगः ॥२१॥
 तं काश्यपीसहस्राक्षमद्राक्षमहमेकदा ।
 गता श्रीमन्महाकालपर्वण्युज्जयिनीं पुरीम् ॥२२॥
 तन्वि तिग्मांशुनेव द्यौर्निशेव शशालक्ष्मणा ।
 सा सनाथा पुरी तेन वज्रिणेवामरावती ॥२३॥
 रम्भा त्वयेव यत् सत्यं तेनाञ्जलि नलकूबरः ।
 त्याजितो रूपजं गर्वमुर्वामकरकेतुना ॥२४॥
 अकलङ्ककृतेस्तस्य चतुःपट्टिकलावतः ।
 तुलाधिरोहैवाके कः षोडशकलः शशी ॥२५॥
 तस्यावनिप्रदीपस्य ते ते नैसर्गिका गुणाः ।
 क नाम न प्रकाशन्ते रवेरिव मरीचयः ॥२६॥
 न नागेषु न सिद्धेषु न नरेष्वमरेषु च ।
 अवापि कापि संवादस्तद्रूपोल्लेखरेखया ॥२७॥
 सं हि केनापि कृत्येन गां गतेः श्रूयते पुनः ।
 निहृतैकभुजदन्धो देवः श्रीवत्सलाञ्छभैः ॥२८॥
 किमैन्यन्नव सन्तुष्ट्यै पश्य चित्रे लिखाम्यहम् ।
 चिरस्य दीर्घनयने तवास्तु नयनोत्सवः ॥२९॥

१. T. reads कैतका for केतका. २. K. reads यस्यानङ्गपुरे for यस्योरगपुरे.
 ३. T. reads नलकूबरम् for नलकूबर. ४. K. reads रूपसौभाग्यं for रूपजं गर्वं.
 ५. K. reads कलावत for कलावत. ६. T. reads क षोडा शकल शशी for
 क षोडशकल शशी; while Tr. तुलाधिरोहणे साङ्ग for तुलाधिरोहरेवाके. ७. K.
 and T. read रवेने for ते ते. ८. K. reads अथ for पु च; while Tr. and T.
 substitute न for अ. ९. K. reads तद्रूपोद्यतेखया and Tr. तद्रूपोद्यतेखया
 both for तद्रूपोल्लेखरेखया. १०. K. reads सखि for स हि. ११. K. reads नाना-
 गमः for न गां गत. १२. K. reads नोदन for लोहदन्त. १३. B. T. and Tr.
 read किमन्यन्नवसन्तुष्टे and I. किमन्यन्नवसन्तुष्टे both for किमन्यन्नव सन्तुष्ट्यै.

थाकृतिलेखनम् ।

अथ सा सिद्धतनया त लिलेख शिलातले ।
 हृदि तूरेगराजेन्द्रदुहितुर्मनिकेतन ॥३०॥
 तदोलिखितभूपाल तया चिन्तितकामदम् ।
 चिन्तामणेरप्यधिक शिलातलममस्त सा ॥३१॥
 तैतश्चित्रगतं तस्मिन् महीपाले मदालसा ।
 सममेवाहिकन्याना पेतुर्नेत्रपरम्परा ॥३२॥
 पयौ शशिप्रभाप्येन चिरमुत्पद्मलेखया ।
 पुनरुक्तीकृतोन्निरकर्णेन्दीवरया वृथा ॥३३॥
 रूपमास्वादयामास तस्याऽऽलेख्यगतस्य सा ।
 भ्रमरीवारविन्दस्य सुधासहचर मधु ॥३४॥
 औनीयताकुलत्वं सा त्रितयेन तनूदेरी ।
 विस्मयेनातिसान्द्रेण मदेन मदनेन च ॥ ३५ ॥
 विवेका हृदये तस्या स चित्रलिखितो नय ।
 शरत्प्रसन्ने सरित प्रतिमेन्दुरिवाम्भसि ॥ ३६ ॥

१ T I and Tr substitute च for त २ Except K all others read मीन
 कतनम् for मनीकतन ३ T reads तथा for तदा ४ K T and Tr read
 तदा for तथा while Tr substitutes चिन्तन for चिन्तित ५ B reads 'मम
 पद्म' for 'मदस्त सा' ६ Tr does not give the following two stanzas —

समश्चित्रगतं तस्मिन् महीपाले मदालसा ।

सममेवाहिकन्याना पेतुर्नेत्रपरम्परा ॥ ३२ ॥

पयौ शशिप्रभाप्येन चिरमुत्पद्मलेखया ।

पुनरुक्तीकृतोन्निरकर्णेन्दीवरया वृथा ॥ ३३ ॥

७ T reads मदालसा for मदालसा ८ T reads परम्परा for परम्परा ९ B
 reads तनू for 'पद्म' १० B reads उत्पद्मया वृथा for उत्पद्मलेखया ११ T
 reads पुनरुक्तीकृतोन्निरकर्णे for पुनरुक्तीकृतोन्निरकर्णे and substitutes वा हृ for 'या हृ'
 १२ Tr and I read 'अनी' for 'औनी' १३ T reads तनूदेरी and Tr तनूदेरी
 both for तनूदेरी, while I तनूदेरी for the same १४ B reads हृदये for हृदये
 and B reads चित्रलिखित for चित्रलिखित

स्तनपत्रलतां तस्या विभेद पुलकोदमः ।
 सत्यं यदन्तरङ्गेण बहिरङ्गे निरस्यते ॥ ३७ ॥
 तस्याः कुचयुगे किञ्चिन्निश्वासः कम्पमादधे ।
 रयाङ्गनाममिथुने सायन्तन इवानिलः ॥ ३८ ॥
 तस्याः स्वेदलवध्रेणिच्छदना वदनश्रिया ।
 विशतोन्तरनङ्गस्य लाजाञ्जलिरिवोञ्जितः ॥ ३९ ॥
 शङ्के शरमृजुकुर्वन् ददृशे मन्मथस्तया ।
 यत् सा मृदुकण्ठकाञ्चिकिङ्किणीक्रमकम्पत ॥ ४० ॥
 एष दृष्टस्त्वयेत्युक्ता सख्या सा साध्वसाकुला ।
 गद्गदाभरमप्यक्तं कृच्छ्रात् प्रतिवचो ददौ ॥ ४१ ॥
 चित्रवार्तिन्यपि नृपे तत्त्वावेगेन चेतसि ।
 ग्रीडार्धवलितं चक्रे मुखेन्दुमवशेव सा ॥ ४२ ॥
 दृष्ट्वा सखीभिस्साकूतं सा बालाभरपह्लवे ।
 दधौ वैलक्ष्यहसितं प्रसूनमिव मार्षेवी ॥ ४३ ॥
 नैवं प्रेम नवोत्कण्ठा नवास्ते ते मनोरथाः ।
 इति तस्यास्तथैवोभूदन्तरङ्गः परिच्छेदः ॥ ४४ ॥

१. K. reads निवार्यते for निरस्यते. २. B. and T. read 'मार्षे for 'मार्षे,
 but in B. marginal correction appears मार्षे. ३. B. reads वरने भिदा and
 K. वरनभिय both for वरनभिया. ४. B. I. and Tr. read विगमोऽङ्गमनङ्गस्य for
 विगमोऽन्तरनङ्गस्य. ५. Tr. reads शरं मृजुकुर्वन् for शरमृजुकुर्वन्; while T. reads
 शरमृजु कुर्वन् for the same. ६. B. reads तया and K. तया both for तया, but
 in B's. marginal correction there appears तया. ७. K. reads 'यस्यस्वा for
 'यस्यस्वा. ८. K. reads अयदाजं and T. अयदाजः both for अयदाजः. ९. T.
 adds वि before विच, but it is unnecessary here. १०. B. reads ग्रीडाविनलितं,
 but in the margin मोडाविनलितं for ग्रीडाविनलितं while T. ग्रीडाविनलितं for
 the same and K. reads in the margin ग्रीडाविनलितं. ११. Tr. reads
 मार्षी for मार्षी and B. प्रसून इव for प्रसूनमिव. १२. T. reads नन् for नन्
 through a mistake. १३. B. and K. read तैव for तथैव. १४. K. reads
 अन्तरङ्गपरनाम for अन्तरङ्गपरिच्छेदः.

किञ्चित्पानुविद्धेन पुण्डरीकदलविषा ।
 तमानर्चव राजेन्दुमनिमिचस्मितेन सा ॥ ४५ ॥
 सा च दोःशौयितभुवा नृपेणाह्वयसिता हृदि ।
 कृताद्भभद्भवलना झटित्यालस्यमाययो ॥ ४६ ॥
 तत्क्षणेनैव सा चित्र तन्वी तन्मयता ययौ ।
 क ने प्रतारयत्येप कितवः कुसुमायुधः ॥ ४७ ॥
 स्तिमितेवावतस्ये सा सारङ्गायतलोचना ।
 अचेतनेव शून्येव सुमेरुलिखितेव च ॥ ४८ ॥
 स्मरेण मर्मणि कापि साश्र्विध्यत सुमध्यमा ।
 अनिद्रितापि यत् साभून् क्षण मुकुलितेक्षणा ॥ ४९ ॥
 व्यङ्गितानज्जलिलेन शृङ्गारसरन्धुनेन ।
 तन्वी नवानुरागेण सान्येव घटिताभयम् ॥ ५० ॥
 ऋजुनैक्षत यच्चित्रे यदभूय त्रपावती ।
 तेनोतिगुडभावापि सा सखीभिरलेक्ष्यत ॥ ५१ ॥
 अपानद्भवती नाम सखी तामितैवोचत ।
 दशनज्योत्स्नयाऽप्य सुभयेव निपिञ्चनी ॥ ५२ ॥
 कचिदस्य प्रमोदाय रुमुदस्येव चक्षुष ।
 अयं मध्यमलोकेन्दु पातालैन्दुरुते तव ॥ ५३ ॥

१ T reads 'गुविद्धेन' for 'शुविद्धेन' २ Ir reads 'वापित्यायित' for 'व
 वापित' ३ I reads 'शगितान' for 'शानि' h also the same ४ T reads
 मनि for म नी ५ II reads in the margin ययो for ययो ६ I reads कि
 for क ७ ut corrects क ८ T I and Tr read 'सिमिनेवा' for 'सिमिनवा'
 ९ Tr reads 'सुय' and K. सुय h th for सुय १० I reads वा for व ११ K
 T a d Tr read 'गीत्य' for 'गीत्य' १२ B reads 'वन्धुरा' for 'वन्धुरा' १३ T
 reads 'गायय' for 'गा ये' १४ h and T read 'उच' for 'विच' १५ B reads
 'मेना' य for 'मेना' १६ h reads 'हकुल' for 'हकुल' १७ T reads 'तां
 यययययय' for 'यययययययय' १८ h reads 'वति' for 'ददय' १९ I reads
 'साह' for 'साह'

वनानिलहंनोन्निद्रपद्मकेसरशालिना ।

रोमोद्गम इवानेन धृतस्त्वद्वलोकनात् ॥ ५४ ॥

अद्य नः सफलं चक्षुश्चित्रे यद्वलोकितः ।

कन्दर्पाधिकैकान्तोऽप्यभवन्तिमृगलाञ्छनः ॥ ५५ ॥

त्वामप्यवञ्चितां मन्ये यत्त्वयैतस्य वक्षसि ।

एते सविभ्रमं न्यस्ते दृशौ मुक्तालते इव ॥ ५६ ॥

जितमेतेन कोऽप्येव सत्यं कामोऽस्य किङ्करः ।

आरोहति परां कोटिमत्र यत् तव सम्भ्रमः ॥ ५७ ॥

त्वमत्र बद्धभावेव किमिन्दुमुखि लज्जसे ।

विलङ्घयत्यलङ्घयानि स्मरदुर्ललितानि कः ॥ ५८ ॥

कोऽप्यः सखि नृगंसोऽस्ति कामं विषमवाणतः ।

मुकुमारे तवाप्यङ्गे येन व्यापारितः गरः ॥ ५९ ॥

विम्योद एव रागस्ते तन्वि पूर्वमदृश्यत ।

अधुना हृदयेऽप्येवं मृगशावाक्षि लक्ष्यते ॥ ६० ॥

एकेन राजहंसेन हनो हारस्तनूदेरि ।

अनेन तु द्वितीयेन लिखितेनापि ते मनः ॥ ६१ ॥

कुतस्त्रपा तवालीपु किञ्चिदुन्नमयाननम् ।

अहो यत त्वमेतस्मिन्नत्यायतकुतुहला ॥ ६२ ॥

१. B. Tr. and I. read "हंनो" for "हंनो". २. B. reads "घोनिना" for "शालिना" and K. and Tr. "इनुना" for the same. ३. B. reads "हरि" for "धिरु". ४. K. reads "विपिनैरस्य" for "यद्वलोकितस्य", while B. "व्यवाहितम्" for "यद्वलोकितम्". ५. K. reads "यत्ते" for "एते". ६. Tr. reads "जितं" for "जित". ७. T. reads "आरोहति" and "सम्भ्रम" for "आरोहति" and "सम्भ्रम" respectively. ८. K. reads "नादेन" for "भावेन"; while T. "किमिन्दुमुखे" for "किमिन्दुमुखि". ९. T. reads "मुक्ति" for "मुक्ति". १०. K. reads "एव" for "एव". ११. Tr. reads "मनोहरि" for "मनोहरि".

एतत्कर्णोत्पल लोलमपाङ्गमेतिचेदितम् ।
 त्वदुदन्तमिवैतस्य कथयत्यलिकूजितै ॥ ६३ ॥
 अहो दूरस्थितेनापि हृदि स्पष्टा नृपेन्दुना ।
 इन्दुकान्तिशिलेव त्वमार्द्रतामवगाहसे ॥ ६४ ॥
 निपुणे नि श्वसिष्येवमतिगूढ यथा यथा ।
 तथा तथा तव व्यक्तमयमुद्ध्वंसति स्मर ॥ ६५ ॥
 स्मितमेतदलोलाक्षि लज्जासवलित तव ।
 इदं निर्जितबाल्यस्य यौवनस्योदितं यश ॥ ६६ ॥
 यथा तत्रेयभरतिर्यथा सुतनु वेपसे ।
 तथा कवचित् शङ्के नि शङ्क मदनस्त्वयि ॥ ६७ ॥
 किमत्र करवै गाढमाकर्षकमिदं तव ।
 इयं च मन्मथस्याख्य निर्गता चूतमञ्जरी ॥ ६८ ॥
 सुरतशान्तशनरीकचरीमाल्यचुम्बिन ।
 कथमेते त्वया तन्वि सह्या मलयवायव ॥ ६९ ॥
 किं साम्यसि तत्रोपान्तमानयाम्यधुनेव तम् ।
 इत्याश्वासयतीव द्या कौकिलोड्यै कलस्वन ॥ ७० ॥
 कृजन्ती कौकिलवधूरियमाधि धुंनोति ते ।
 अनङ्गनृपसाध्याज्यलोलाभद्रलगायिनी ॥ ७१ ॥

१ It reads 'प्रतिश्रुतिम्' I 'प्रतिश्रुतिम्' both for 'प्रतिश्रुतिम्' while
 T 'प्रतिश्रुतिम्' for the same २ B and T read 'कान्ति' for 'वान्ति'
 ३ T and Tr read 'निपुणा' and h 'निपुण' both for 'निपुण' ४ B reads 'शुद्ध'
 for 'शुद्ध' ५ I a l Tr read 'उद्धृतिम्' for 'उद्धृतिम्' ६ I T and
 Tr read 'मन्मथस्याख्य' for 'मन्मथस्याख्य' ७ h reads 'मय' for
 'मय' ८ K reads 'मन्मथिन' for 'मन्मथिन' ९ T reads 'मायल्लय'
 for 'मायल्लय' and Tr the same but they do not convey good sense
 १० T Tr and I read 'सुरतशान्तशनरीकचरीमाल्यचुम्बिन' for 'सुरतशान्तशनरीकचरीमाल्य
 चुम्बिन' ११ B h T and I read 'साध्याज्यलोलाभद्रलगायिनी' for 'साध्याज्यलोलाभद्रलगायिनी'
 १२ T Tr and I read 'प्रतिश्रुतिम्' for 'प्रतिश्रुतिम्' १३ h reads
 'मायल्लय' for 'मायल्लय'

वनान्तदेवतावाशपादन्यामोत्सवः स्फुटम् ।

एष स्ववक्तितोऽशोकः सुहृन् कामस्य का गतिः ॥ ७२ ॥

अत्रोर्वीतिलके दृष्टिमस्यन्तो तिलकः कुधा ।

अयं तर्जयतीव त्वां वाताधूतलताद्गुलिः ॥ ७३ ॥

पथि म्मरस्य विषमे स्वलिनायामितस्वैयि ।

स्मितच्छटेव निर्याति सिन्दुवारस्य मञ्जरी ॥ ७४ ॥

द्रावयत्यस्तविम्बोष्टरुचिनिःश्वसितानि ते ।

अयं मुकुलितः किञ्चिद्वकुलो मुकुलस्तनि ॥ ७५ ॥

लनया कर्णिकारस्य पुरः पुष्पितया श्रया ।

जननस्यैकराज्येऽस्मिन् हेमवेवलतायिनम् ॥ ७६ ॥

अहो न कस्य भिन्दन्ति हृदयं वीक्षिता अपि ।

निमर्गमृदवोप्येते सहकारनवादुराः ॥ ७७ ॥

चतुर्गं कोकिलमेव कृत्वा कुरवस्तो मुखे ।

दुर्लभं याचतीव त्वां लीलालिङ्गनदोहदम् ॥ ७८ ॥

अशोकस्कन्धलप्रेयं कुसुमैर्नवमोधवी ।

मार्थनीयमियस्वशां हसति त्वामित्रोऽमुकाम् ॥ ७९ ॥

१. T reads भवान् for वनान्. २. Tr. mutilates first six letters of this line and then reads दृष्टिमुह्यन्ती नित्यं कुधा for दृष्टिमस्यन्ती नित्यं कुधा. ३. K. reads सति for स्वदि. ४. B. reads निर्याता for निर्याति. ५. T. reads द्रावयति. h. द्रावयति and gives in the marginal reading द्रावयति for द्रावयति, while Tr. reads द्रावयत्यस्तविम्बोष्टरुचि for द्रावयत्यस्तविम्बोष्टरुचि and विम्बोष्ट किञ्चित्. T. विम्बोष्ट रुचि and L. विम्बोष्टरुचि for विम्बोष्टरुचि. ६. I reads पुन for पुर, while B. T. पुनितया for पुष्पितया. ७. T. reads स्देव for स्देक. ८. B. and K. substitute हि for अति. ९. L. reads चतुर्गं and Tr. चतुर both for चतुरा. १०. h. reads कुरवस्तु पुर for कुरवस्तो मुखे. ११. Tr. reads स्वदीन for स्वा दीन. १२. K. reads मान्नी for मधवी. १३. B. I. T. and Tr. read दम्मुके for दम्मुकाम्, while K. substitutes हृदयं for हृदयं.

भूपतावनुरक्तायास्तव सन्तापदीपनम् ।
 स्थलारविन्दं सेष्यैव सैते सखि वसुन्धरा ॥ ८० ॥
 जमीप्यङ्गस्थकन्दर्पजगद्विजगयसिद्धिषु ।
 दृष्टिरुद्विजते तन्वि पाटलाकुड्मलेषु ते ॥ ८१ ॥
 सुन्दरि द्वितयस्यात्र क्रशिमा भूषणायते ।
 राजन्यायद्भवायास्तव रात्रेश्च सम्प्रति ॥ ८२ ॥
 एष चैत्रोत्सवश्चित्रे नृपोऽयं नूतनं वयः ।
 प्रभातकाशः कामोऽपि पतितार्थ्यतिसङ्कटे ॥ ८३ ॥
 किमालिखितवत्येषा चित्रे माल्यवती नृपम् ।
 द्विरीकृतेयमथ वा वामेन विधिना तव ॥ ८४ ॥
 बहुना किं चकोराक्षि छलितासि मनोभुवा ।
 सर्वथा ते करिष्यन्ति कुशल कुलदेवताः ॥ ८५ ॥
 इत्यादि व्याहरन्ती सा कृतभूभङ्गेया तया ।
 नेरेन्द्रनाणपुङ्खेन कुचे किञ्चिदतुयैते ॥ ८६ ॥
 कलावतीरचनम् ।
 अथ किन्नरराजेन्द्रकन्या नाम्ना कलावती ।
 एव वचः स्मितमुधानिपिकाक्षरमौददे ॥ ८७ ॥

१ T and Tr interchange places of सुत and सखि, while T mistakes the letter त् after सु. २ B reads सुप्तयेषु but gives to the margin कुड्मलेषु for सुप्तयेषु. ३ T. on its line is whole line —

सुन्दरि द्वितयस्यात्र क्रशिमा भूषणायते ।

४ Tr and I read कारयादन for भूषणायते. ५ B reads राजन्या for राजन्या, but gives marginal readings, राजन्या, while I reads राजन्या for the same, but it is to be supposed by a mark on the top of र that it is रा. ६ T. reads नैषाङ्ग for नैषाङ्ग, while K नैषाङ्ग for the same. ७ T. reads छलि for 'छलि'. ८ B. reads द्विरीकृते and T. द्विरीकृते both for द्विरीकृते. ९ T. reads चक्रिणासि and Tr. चक्रिणासि both for छलितासि. १० T. reads सर्वथा for सर्वथा. ११ B and K read वमदयता for सुप्तयेषु. १२ T. I and Tr read नवसा for नवसा. १३ I and Tr read 'मुसत for मुसत. १४ T. reads अरह for अरह.

66 32

कामं दुर्लभमेवैतच्चैव चन्द्राङ्किता निशा ।
 प्रेयान्निपञ्चीरणितं पञ्चशणाङ्कितं वयः ॥ ८८ ॥
 जैयि त्वां स्थापयत्येष कालः कमललोचने ।
 जगदान्तादजनकः सुधामृतिगिवाञ्जिनीम् ॥ ८९ ॥
 स्थाने तवानुगमोऽथमनङ्गस्यायमुन्मव ।
 सखि क्षिप्रं निर्व्याजमिन्दावेव कुमुदनी ॥ ९० ॥
 नृपस्यागण्यसञ्चारः श्रेष्ठेणानेन सूच्यते ।
 मरुता द्विगदस्येव मदनिप्यन्दगन्धिना ॥ ९१ ॥
 ज्वरय तन्त्रि चिन्त्रानां वने हंसमितस्मतः ।
 कंचिद्विलोकयिष्यान्ति तं स्वप्नरिजनस्त्रिय ॥ ९२ ॥
 ज्ञानत्वदिद्वितैवात्र न चेद्दृश्यति पाटला ।
 ततोऽप्य पद्मपदस्यैव उल्लासतो हरिष्यति ॥ ९३ ॥
 स्थिरा भव नृपेन त्वमिह संयोगमाप्स्यसि ।
 यथा कृष्वाश्रमे पूर्वं दुःखेन शकुन्तला ॥ ९४ ॥
 इति तद्वचसः मौमि ममृणोत्काम्पिनस्तनी ।
 व्याजमात्रीकृतमुखं निगडवास शशिप्रभा ॥ ९५ ॥
 वनश्रीगन्धमञ्जीरो लतारुज्जोदरे ततः ।
 बुबुज मञ्जुकण्डस्तां इक्षिणेन कपिज्जल ॥ ९६ ॥

१ T and Tr read वैवधन्ताङ्किता for वैवधन्ताङ्किता २ Tr reads प-
 ष्चशणाङ्कित and T and I पञ्चशणाङ्कित both for पञ्चशणाङ्कित ३ T.
 reads भवि तु न्गनयति for भवि स्वा म्गपदान, while I reads स्वा for स्वा
 ४ Tr reads म्निहानि निर्व्याजमिन्दावेव for म्निहानि निर्व्याजमिन्दावेव, while
 T reads 'मिन्दाव' for 'मिन्दाव' through mistake ५ I reads 'दिप्यन्' for
 'निप्यन्' ६ B reads 'वास' for 'हस' and K reads हस, but in the
 margin reads वास ७ K reads सत्य for क्वचित् ८ T reads 'रदहि
 रितेश्वर' (') Tr रदहि रितेश्वर and L रदहि रितेश्वर all for 'रदहि
 रितेश्वर' ९ K reads 'गदति' for 'गदति' १० Tr reads 'शुक्ती' for 'शु
 क्त' ११ I reads 'मञ्जु' for 'मञ्जु' and T म for म

हर्षाश्रुलवकीर्णेन सत्पत्रावलिचारुणा ।
 वामेन पैस्फुरे तस्याश्चक्षुषा चै स्तनेन च ॥ ९७ ॥
 अत्रान्तरे समायान्ती ददृशे दूरतस्तया ।
 नरेन्द्रसवितुस्तस्य पुरः मन्ध्येव पाटला ॥ ९८ ॥
 तस्यास्त्रये च त्रितयमपश्यत्फणिकन्यका ।
 मुखे स्मितं करे हारं सितमंसे च चामरम् ॥ ९९ ॥
 सा हारहस्ता रुच्ये धृतस्तिमितचामरा ।
 सरसी सुमहंसेव फेनार्ध्यासितपद्मजा ॥ १०० ॥
 दृष्टिः फणीन्द्रदुहितुरतिक्रम्यैव पाटलाम् ।
 भृङ्गश्रेणिरिवाशोके पपातावन्तिभर्तरी ॥ १०१ ॥
 प्रियं नैः सोऽभ्यमायाति पश्य पश्य शशिप्रभे ।
 परमारान्वयोदारहारमध्यमणिर्नृपः ॥ १०२ ॥
 इति प्रियसखीसूक्तिसुधानिष्यन्दलेखया ।
 सिक्ते तदाऽभवत्तस्याः स्मरः पल्लवितो हृदि ॥ १०३ ॥
 सैन्दानितकम् ।
 सुधारस इवोर्वीभूतया सम्मुखमापतन् ।
 दृशा स्फटिकशुचयेव वारंवारमपीयत ॥ १०४ ॥

१ T. reads 'लावकीर्णेन' for 'लवकीर्णेन' २ T, Tr and I read 'पुस्फुरे' for 'पस्फुरे' ३ Tr. reads 'अथ' for 'च' ४ T reads 'तत' for 'तया' ५ I reads 'कन्यरा' for 'कन्यरा' ६ B. reads 'स' for 'सा' but gives in the margin 'सा', while T. reads 'सा हारस्ता विरुचे' for 'सा हारहस्ता रुच्ये' ७ Tr mutilates two letters before 'स्तिमित' ८ Tr reads 'सरसीय लसद्गता' for 'सरसी सुमहंसेव' ९ E reads 'भीमार्ध्यासित' for 'फेनार्ध्यासित', but gives marginal reading 'फेनविस्तृत' १० B and h. read 'क्राम्येव' for 'क्रम्येव' ११ B reads 'प्रियो व' and in the margin 'प्रिया य' for 'प्रिय न', while E 'प्रियस्ते' for the same १२ T, Tr and I read 'सूक्त' for 'सूक्ति', while I. substitutes 'विष्यन्द' for 'निष्यन्द'. १३ T. and Tr do not insert this १४ h. reads 'निभृत रागपीयथ' for 'वारंवारमपीयत'

त्रितेने अय्येहिकन्याभिः कौतुकेनातनीयसा ।
 तस्याग्रे राजद्वंसस्य नेत्रेन्दोवरवागुरा ॥ १०५ ॥
 अवान्तितिलकोदन्तमुपसृत्याथ पाटला ।
 अनङ्गदीपन तस्यै जगदेद्वितवेदिनी ॥ १०६ ॥
 देव पश्चात्स्थितो अय्यग्रे प्राप्तः पर्युत्सुको भवान् ।
 इत्यभाष्यत भूपालश्चित्रे चतुरया तथा ॥ १०७ ॥
 अभूत् पर्याकुला सा च मुदूर्तमसितेक्षणा ।
 पश्चादलज्जतालीभिस्तरुणां सर्मितमीलिता ॥ १०८ ॥
 तस्यै हार मन्त्रीभर्तुर्गर्पयामास पाटला ।
 आकृष्य भूर्तमानोतमतिशुद्धमिवागयम् ॥ १०९ ॥
 सखीनामैन्दुरोधेन सा किलानङ्गमाद्रिता ।
 हृदि दीर्घगुण दधे हार प्रियमिवापरैम् ॥ ११० ॥
 तुषारपाण्डुना तेन ववृधेऽस्या मनोभवः ।
 दिगन्तवान्तज्योत्स्नेन मन्त्रोदधिरिवेन्दुना ॥ १११ ॥
 पुष्पोद्गमेनेव लता प्रसादेनेव भारती ।
 सा तेन रेजे हारेण यगसेव नरेन्द्रता ॥ ११२ ॥

१ T substitutes 'दि' for 'दि' २ T reads नेन्द्रतीवरया गुरा (२)
 for नेत्रेन्दोवरवागुरा ३ B reads 'स्रुत्या' for 'सत्या'. ४ K reads 'दीपने
 म्या' for 'दीपन तस्यै' ५ K reads पर्याकुल कयम् for पर्युत्सुको भवान्
 ६ T reads इत्यभाष्यत for इत्यभाष्यत, while Tr mutilates two letters be-
 fore चतुरया ७ Tr reads 'लिम्नु तथा for 'लिम्निस्तथा' ८ K reads सस्मि-
 त' for 'सस्मित' ९ h and Tr read कस्य for तस्यै १० B reads आकृष्य
 मूर्तमायत', h आकृष्यमूर्तमायत' and Tr आकृष्यमूर्तमानोत' all for आ-
 कृष्य मूर्तमानोत', while Tr substitutes 'मुष्ट' for 'गुष्ट'. ११ B reads 'मुष्ट'
 for 'मनु' १२ K reads प्रियमिवागयम् for प्रियमिवापरम् and substitutes
 हरा for हृदि १३ K reads दिगन्ताभित' for दिगन्तवान्त'. १४ K reads
 पुन्तादमेनेव for पुष्पादमेनेव, while चवरी for भारती

ततश्चिथिलपर्यस्तविलोलकबरीलता ।
 केतुयष्टिरिव इथामेषताकाङ्क्षा हिरण्मयी ॥ ११३ ॥
 वसंतकमलोद्भासिमत्तभ्रमरनिःस्वना ।
 दीपमानोपदेशेव स्वरहस्ये मनोभुवः ॥ ११४ ॥
 उल्लसत्कुटजाच्छाच्छविलासहसितच्छविः ।
 झटित्युदाधिवेलेव निर्गच्छदमृतच्छटा ॥ ११५ ॥
 सरोजिनीव हंसीभिर्भृङ्गीभिरिव मालती ।
 शशिलेखेव ताराभिस्सखीभिरभितो वृता ॥ ११६ ॥
 दृष्ट्वा नरेन्द्रमायान्तमुदस्थादुत्सुकाथ सा ।
 दधती नूतनप्रेमपरिणीतामधीरताम् ॥ ११७ ॥
 कुलंकम् ।

अथ सुतनुरलोलतारके सा सुचिरमुदञ्चितदीर्घपदर्ममाले ।
 शशिन इव नवोद्गतस्य दूरान् अवनिपतेः पथि लोचने मुमोच ॥ ११८ ॥

आसन्नानुचरधृतेन पङ्कजिन्याः
 पत्रेण स्फुटघटितातपन्नलीलः ।
 सं च्छायामथ महसा हसन्निर्हमांशोः
 क्षमापालः पुलिनमवाप नर्मदायाः ॥ ११९ ॥

इति श्रीमृगाङ्कसूनोः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ नवसाह-
 साङ्कचरिते मन्त्राकाव्ये शशिप्रभादर्शने नाम पष्ठः सर्गः समाप्तः ॥ ६ ॥

१. K. reads 'रिवाभूत् सा for 'रिव इयाम' २. B. T. and I. read 'ततस्त' for 'ततस्त', while Tr. reads 'कमलोद्भासे for 'कमलोद्भासि. ३. K. and Tr. read 'सरहस्य' for 'स्वरहस्ये. ४. B. and I. read 'उच्छलन्', T. and Tr. 'उचलन् for 'उल्लसन्', while T. is quite mistaken here ५. T. reads 'धृता for 'वृता ६. Tr. and I. read 'द्रष्टु and T. 'द्रष्टु for 'दृष्ट्वा. ७. T., Tr. and I. do not insert 'कुलंकम्'. ८. K. reads 'पद्मलेखे for 'पद्ममाले ९. B. reads 'सच्छायापथ' and Tr. 'सञ्जाया-
 मथ for 'स छायापथ; while Tr. substitutes 'सहसा for 'महसा १०. B. reads 'पत्र सर्ग' for the whole colophon. T. इति परिमलापरनाम्नो महाकवेः का-
 निशास्य कृतौ साहसार्चचरिते पञ्चमः सर्गः, Tr. reads इति परिमलस्य कृतौ नव-
 साहसार्चचरिते नरेन्द्रसंज्ञो नाम पष्ठः सर्गः. I. reads the same, but omits
 कृतौ and नाम.

अथ सप्तमः सर्गः ।

दाक्षिप्रभादर्शनम् ।

ततः स दूरादहिराजकन्यकां
जवैकमित्रेण युतां पतत्रिणा ।
विशाम्पतिर्दीर्घगुणानुपद्विणीम्
अनङ्गकोटण्डलतामिवैक्षत ॥ १ ॥

उपोढलावण्यतरङ्गभङ्गया
सैरागविम्बोदगलत्प्रवालया ।
अङ्गारि लोलं नृपतेस्तया बलात्
अनङ्गरत्नाकरवेलया मनः ॥ २ ॥

रमाङ्गदकृतं दाक्षिप्रभादर्शनम् ।
सर्विस्मयो लोचनमार्गमाप्तया
तया स पातालतलेन्दुलेखया ।
अथैत्यमम्लानमनोरथोद्गमो
रमाङ्गदेनाभिदधे नराधिपः ॥ ३ ॥
अत्रैमि सैवेयमगोषमायुधं
मनोभुवः पन्नगराजकन्यका ।
उदशुलेखेन मुखेन कुर्वती
जगत् विलीनेन्दुविलोकरुनस्पृहम् ॥ ४ ॥

१ T. reads अवक for अवैक २ Tr reads स्वपत्रिणा for पतत्रिणा ३ B.
reads 'वैक्षत for 'वैक्षत ४ 1 reads 'गुराग' for 'गुराग'. ५ K. reads
गद्या for लोलं. ६ B reads 'सर्विस्मयान्तरङ्ग' for 'सर्विस्मयो लोचन' and
reads in the margin ७ for क ७ h reads 'तलेन्दुरम्यदा for 'तलेन्दुलेखदा
८ B reads 'नृप' for 'उदशु'. ९ h and Tr read 'विलीनेन्दु' for 'विलीनेन्दु'

नरेन्द्र सत्यं से कुतूहली भवेद्
अलौकिकं रूपमवेक्षितुं रतेः ।
इयं न यस्यातिथितां गता दृशोर्
अगाधलावण्यसरित् भुमध्यमा ॥ ५ ॥

इयं सुधा भुग्धविलासजन्मभूर
इयं भुजङ्गालयैरत्नदीपिका ।
इयं जगन्नेत्रचकोरचन्द्रिका
पुरःपताकेयमयुग्मपत्रिणः ॥ ६ ॥

इयत्तया मुक्तमवैमि नैपुणं
प्रजापतेरद्भुतशिंल्पकर्मणि ।
नृपोपमानामुपमानतां गतं
विनिर्मितं येन हि स्तनमीदृशम् ॥ ७ ॥

इय त्वानेन विराजतेतराम्
करस्थितेनावनिपालपत्रिणा ।
उपेयुषां काञ्चनपद्ममंशुना
हिमेतेरांशोरिव जन्हुकन्यका ॥ ८ ॥

अस्यैव श्लोकस्य पाठान्तरम् ।

१. B reads मादृक् स for सत्यं स and T. substitutes न for स २. K. reads गुणापगा for गुमध्यमा ३. B. and K. read 'सिक्त' for 'भुग्ध'; while Tr. mutilates the following —

इयं गुधाभुग्धविलासजन्म १.

४. K. reads भुमङ्गाङ्गव' for भुजङ्गालय'. ५. B. reads युक्त, १. शुक् and K. गुण्य all for मुक्ता; while Tr. इय न मा शुक्ल for इयत्तया मुक्त. ६. Tr. reads 'रूप' for 'सिंल्प' ७. K. reads नृपोत्तमानां for नृपोपमाना. ८. T. reads मेन for येन. ९. Tr. reads उप — का' for उपेयुषा का'. १०. Tr. reads हिमे-मा' for हिमेन'. * It is does not appear in any manuscript except K.

अरालकेद्योयमनेन भाति ते
 शरेण कार्तस्वस्फुडुशोभिना ।
 निसर्गगौरेण नरेन्द्ररश्मिना
 मकज्जला दीपशिखेव शार्चरी ॥ ९ ॥
 इयं विलासोर्भिनिमग्नशैशवं
 त्रिभाव्यमानस्तनकुड्मलोद्गमम् ।
 मन्दैकविलम्भगृहं विगाहते
 वयो विभक्ताङ्गमनङ्गदोहदम् ॥ १० ॥
 इयं नताङ्गी जगदेकसुन्दरे
 निदेशिते पाटल्या नृप स्वयि ।
 वृणो नवेन्दीवरपत्रपेक्षले
 विमुञ्चति श्रीरिव शार्ङ्गधन्वनि ॥ ११ ॥
 अनङ्गसाम्राज्यविलासचामरे
 वनानिलव्याकुलितेऽसुचुम्बिनि ।
 परिडल्ये संयमनार्थमेतया
 सलीलमस्तः कवरीभरे करः ॥ १२ ॥

१ K. reads मराल^२ for अराल^२. This stanza is another reading of the preceding one and is of the author himself. २ T. reads शरेण for गौरेण and K. शृङ्गेण for the same. ३ B. and I. read शर्चरी for शार्चरी. After this stanza Tr. gives the following :—

॥ अथ प्रभावानन्तरम् ॥

and I insert:—

अथ पादान्तरम् ॥

४. K. reads विविक्ताङ्ग^३ for विभक्ताङ्ग^३ and T. शैशवं^४ for शैशवम्. ५ I. and T. read सुन्दरे, B. and K. सुन्दरी for सुन्दरे. ६ K. reads निदेशिते for निदेशिते. ७ K. reads पेलवे for पेशले, while T. धन्वना for धन्वनि. ८ T reads व्याकुलितस^५ for व्याकुलिते^५ I also read the same, but corrects व्याकुलिते^५ for व्याकुलिते^५.

विलोकयन्ती कुसुमं कचाग्रतश्च
 द्युतं कुचस्पर्शाधियेव वक्षसि ।
 इयं कृशाङ्गी कुसुमाखशङ्कया
 कृतप्रणामेव तवावलोक्यते ॥ १३ ॥
 विलोकयार्याः क्षितिपाल विभ्रतीं
 मदीपगोभां कैवरीं निशामुखे ।
 अमी मुहुः कुङ्कुमकेशरारुणा
 लसन्ति सीमन्तमणेर्मरीचयः ॥ १४ ॥
 विराजते श्यास्तिलको ज्यमञ्जितो
 विकुञ्चितभ्रूलतिकान्तरे नृप ।
 विजित्य लोकद्वितयं दिवं प्रति
 स्मरेण बाणो धनुषीव संहितः ॥ १५ ॥
 अपाङ्गसंबन्धितशोणकान्तिना
 मुकृष्णतारेण तुषारपाण्डुना ।
 इयं प्रवालैः सितरत्नमौक्तिकैर्
 विनिर्मितेनैव चक्रास्ति चक्षुषा ॥ १६ ॥
 इयं पुरो निर्यतिदूरमायते
 कपोलतः काश्चनकुण्डलैर्विधि ।

१. T. reads "द्युतं for द्युतम्". २. Tr. reads अस्या for अस्याः. ३. Except K. all read विभ्रतः for विभ्रती. ४. Tr. reads कैवरीं निशामुखे for कयरीनिशामुखे and I. also reads the same. ५. From the word अमी up to the end of this canto, the complete 5th, and the 5th canto, and the first 38 stanzas of the 10th canto, and of the 39th stanza up to वनायमभिधास्रितिद्वयम्. The intermediate portions is lost in B.; while T. substitutes अम् for अमी. ६. T. reads विजित्य for विजयते. ७. Tr. reads विमुञ्चति for विमुञ्चति. ८. I. reads सन्ति for सन्ति. ९. I. reads "संबन्धित", T. "संबन्धित", and Tr. "संबन्धित" all for "संबन्धित". १०. T. reads प्रवालैः सितरत्नैः for प्रवालसितरत्नैः. ११. T. reads "कुण्डलैर्विधि" for "कुण्डलैर्विधि"; while in I. on the top of [it there appears a strange mark, and it may be a reading of वि.

इयं रूपेव प्रतिमोक्तमुद्यता
 मनोभुवे मुक्तशिलीमुखे हृदि ॥ १७ ॥
 इयं त्रियामापतिकान्तिपेगलं
 विबुधैश्चन्द्रकदलाधिकत्विषा ।
 त्रिभार्ति विम्बाधरसुत्रया मुखं
 मनोभिरामं रजनीव सन्ध्यया ॥ १८ ॥
 उपोढतारापतितारहारयोर्
 इयं युगेन स्तनयोर्विराजते ।
 द्येन देवोपमि चक्रवाकयोम्
 सरिद्रुहैतिकमृणालयोरिव ॥ १९ ॥
 मुरापगावीचिविषाण्डुग्रेष ते
 चिरेण हारश्चरिनाथतां गतः ।
 धृतः क्षितीश प्रणयार्द्रयाभनया
 सलीलमुत्कम्पिनि यत्कुचद्वये ॥ २० ॥
 इयं महीपाल विलोकितेन ते
 विगोहते कान्तमिदं दशान्तरम् ।
 भवत्यनारुदविकासविभ्रमा
 किमुद्रमे चन्द्रमसः कुमुदती ॥ २१ ॥

१. T reads इय and K. इय for इय. २ I. reads मनोभुवे for मनोभुवे; while Tr. reads मनोभुवा and corrects मनोभुवे. ३. Tr. reads विमुक्त for विबुध. ४. Tr. reads त्रियामापति for त्रियामपति. ५ In. I the letter ता is visible, but it seems that the corrector has made it वा. ६. T. has दिसद्रुने for विराजते, but it seems quite meaningless. ७. K. reads कयो for देयो. ८. The original reading of Tr is not recognizable. The corrector reads 'केन for 'दीप्ति', while T. reads ध्वरापगा for मुरापगा. ९. K. and T. read चरितारता for चरिनाथता. १० Tr. reads गहेल for सलील. ११ The MS. Tr mutilates first ten letters in this line. १२. T. reads विषयान किमुद्रने चन्द्रमुदती for विषया किमुद्रमे चन्द्रमसः कुमुदती

किमन्यदेकं सुधयेव सान्द्रया
 तेदन्यथा नाथ न पाटलावचः ।
 स्फुटयमस्याः कुरुते यदङ्गके
 बलात्परिष्वङ्गमनङ्गविक्रिया ॥ २२ ॥

शशिप्रभासमीषगमनम् ।

इतीङ्गितज्ञे वदति श्रियंवदे
 रमाङ्गदेन स्मितमुन्नतस्मितैः ।
 अवाप पर्याप्तशशाङ्कदर्शनं
 फणीन्द्रकन्यासैत्रिधं नराधिपः ॥ २३ ॥

नायिकाचेष्टाः ।

उवाह लज्जानतमञ्जितालकं
 ततो भुजङ्गाधिपतेः सुतामुखम् ।
 अवाञ्छितं किञ्चन मातरिश्वना
 सपट्टदं पद्ममिवारविन्दिनी ॥ २४ ॥
 पतत्यधः कुङ्कुमपङ्कपाटले
 मयूखलेखापटले शिखामणेः ।
 द्विधेव रक्ताङ्गुकपल्लवस्तया
 पिधातुमालिह्यनृपे न्यधीयत ॥ २५ ॥

१ In Tr this stanza appears as follows —

किमन्यदेकं — इदन्यथानया

न पाटलाया स्फुटयेय — — ।

----- इमनङ्गविक्रिया ॥ २२ ॥

२ T reads "सुत" for "सुत" ३ K reads "स्यावहि" for "साध" ४ K reads "स्मिते" for "स्मित" ५ T. reads "पर्यन्त" for "पर्याप्त" ६ K. reads "मन्त्रिधं" for "मन्त्रिधं" ७ T reads "विधातु" for "विधातु" ८ I reads "नृपे" for "नृपे" and T "नृपे न्यधीयत" for "नृपे न्यधीयत"

नृपस्य चित्रे मेधुरेयमाकृतिर्
 न भिद्यते चन्द्रमसो यथाम्भसि ।
 सखीजनस्तामिति नमपेक्षलम्
 अनैस्त्रयानम्रमुखीमभापत ॥ २६ ॥
 यथास्मि वक्तासि तथास्य भूपतेर्
 येदा पुनः कर्णसमीपमाप्स्यसि ।
 इतीव निर्व्याजमुदीर्य तत्त्यजे
 तथायतादया स नरेन्द्रसायकः ॥ २७ ॥
 अलं हि गैत्रं समुपेक्ष्य गृह्यताम्
 अयं हि पाणियद्वणोचितस्तव ।
 इतीरयन्त्याः कुटिलं वचः कराद्
 अनङ्गवत्याः कमलं जहार सा ॥ २८ ॥
 अथ स्वधिम्याधगपाटलच्छटं
 करेण तन्नासदृगेन विभ्रता ।
 निवेदितुं भूपतिमभ्युपागता
 रमेव राजीवमुखी रराज सा ॥ २९ ॥

१ Tr reads मय केय^१ for मेधुरेय^२. २ I reads वक्तासि for वनासि.
 ३ Tr reads यथा for यदा ४ K. and T. read छण्ट^३ for वल^४. ५ K.
 reads गमुदीक्ष्य for समुपेक्ष्य ६ I. reads इतीरयन्त्या for इतीरयन्त्या ७ T.
 reads ह for सा and K. तन् for the same ८ I. originally omits the
 following portion which it gives in the correction —

करेण तं तन्नासदृगेन विभ्रता ।
 निवेदितुं भूपतिमभ्युपागता
 रमेव राजीवमुखी रराज सा ॥ २९ ॥
 इत्यनन्तरं रराज सा ॥ २९ ॥
 सा

दृशस्ततस्तत्परिवारयोपितां
 नेत्राञ्जेनश्यामलपक्ष्मराजयः ।
 शशिप्रभे भूमिपतौ सकौतुकास्
 समापतन्कुन्द इवलिपेङ्गयः ॥ ३० ॥

नृपार्हणम् ।

निपीयमानस्य तया शनैश्शनैश्
 अपाङ्गसञ्चारितदीर्घनेत्रया ।
 उपात्तपुष्पः क्षितिभर्तुरर्हणां
 चकार तस्याश्वतुरस्सखीजनः ॥ ३१ ॥
 पुरः शिरस्याहितमन्मथाज्ञया
 तया कटाक्षैः कुटजैरिवार्चितः ।
 नृपस्सपर्यां पुनरुक्तसंविदां
 स तद्व्यस्यानिहितावमन्यत ॥ ३२ ॥
 सरागवद्युत्कलिकाभिराकुले
 मृदुन्यलं पाटलया समर्पिते ।
 अथ न्यपीदन्नवपल्लावासने
 फणीन्द्रकन्यामनसीव पार्थिवः ॥ ३३ ॥
 अनुक्षितीशं नलिनीदर्लासने
 कयाचिदेस्ते परिवारयोपिता ।

१. T. reads राज्ञे for नवाञ्जन, but it seems meaningless and omits one letter in this line. २. K. reads राजय for पङ्कय. ३. K. reads पुन for पुर.. ४. I. and T. read सविधा for सविदा, while I substitutes पुर for पुन and Tr mutilates six letters before वां. ५. T. reads व्यस्यापि-हितावमन्यत for व्यस्यानिहितावमन्यत. ६. In I original reading is मृदुन्यल, but the corrector has made it ममन्यल. ७. K. reads समर्पिते for समर्पिते. ८. K. and Tr. read भूजनि for पार्थिव. ९. T. reads इलानने. for इलानने. १०. In Tr. there appears a correction कयाचि एते for कयाचिदस्ते; while T. शाने for इरने. ११. I. and Tr. read उष्यादिशरयोपिता for परिवारयोपिता.

रमाङ्गदोऽप्यासनबन्धमाददे
 वसुन्धरायां विनयैकचन्द्रुरः ॥ ३४ ॥
 श्रेमानुरोधादुपविश्यतामितः
 क्षणं कृशोद्गीति सखीभिरार्थिता ।
 उपाविशदेषितवामनस्तनी
 ततस्समं ताभिरहीन्द्रकन्यका ॥ ३५ ॥

नायिकाविलसितानि ।

विवर्तयन्ती वदनेन्दुमण्डलं
 विशालनेत्रान्तनिपक्ततारकम् ।
 द्वयेन सा कृष्यत सुन्दरी समं
 ह्रिया नृपालेकनकोतुकेन च ॥ ३६ ॥
 अथावतंसीकृतलोचनोत्पलं
 कपोलशोलायितरत्नेकुण्डलम् ।
 चिरं पैपौ स स्तिमितेन चक्षुषा
 तदाननं मालवमीर्भकेतनः ॥ ३७ ॥
 कृती दृशाऽस्यास्सुदृशः पिबत्ययं
 कपोललावण्यमुधां नराधिपः ।

१. K. reads 'बन्धन' for 'बन्धुर'. २. K. reads 'भार्या' T. 'अमा' both for 'अमा'. ३. T. reads 'क्षताङ्गी' for 'कृशाङ्गी'. ४. Tr. mutilates two letters after 'उपाविश' and reads 'द्वयामनस्तनी', it may be 'उपाविशन्तावद्वयामनस्तनी'. ५. Tr. reads 'समानानि' for 'समं साभि'. ६. T. reads 'विद्युन्मियन्ति' for 'विवर्तयन्ति'. ७. I. reads 'निपिक्ततारका' and T. 'विपक्ततारका' both for 'निपक्ततारकम्'. ८. Tr. mutilates first two letters and corrector inserts for them 'भये'. ९. K. reads 'इयो' for 'सम'. १०. I. and T. read 'हेन' for 'वत्र'. ११. I. reads 'वर्षां स्तिमितेन', T. 'वर्षांस्तिमितेन' and K. 'वर्षांस्तिमितेन' all for 'पैपौ स स्तिमितेन'. १२. K. reads 'हारदन्धनः' for 'धीनकेतन'.

मिथस्सखीनामिति सस्मितं वचो
 निशम्य साऽभूदधिकाधिकत्रया ॥ ३८ ॥
 मनागिवांसादपवर्तितानना
 निरीक्ष्य तं भूपतिमर्पितेक्षणम् । -
 विहस्य लज्जामुकुले चैकर्ष सा
 बलादपाङ्गप्रसृते विलोचने ॥ ३९ ॥
 यशोभटे रूपमवन्तिशासितुः
 कृतस्मिते चित्रगतं प्रशंसति ।
 करस्थितं सा ह्यटिति न्यधात्ततश्
 शिलातले तामरसं त्रपावती ॥ ४० ॥
 निकाममुक्तं सुकुमारमद्भना
 विलासिनस्तस्य जहार सा मनः ।
 स्मरैकदूतीसहकारशाखिनो
 लसन्मधावन्यभूतेव पल्लवम् ॥ ४१ ॥
 तदीयमुद्दामरसोर्मिनिर्भरं
 स राजहंसोऽपि विवेश मानसम् ।
 कृतप्रवेशश्च सलीलमच्छिनन्
 मनाद् मृणालोमित्रे धीरतामतः ॥ ४२ ॥

१ After सा, 7 letters are mutilated in Tr. and then it gives हर. So the reading is difficult to form. २. T. reads विहस्य, but gives in the margin प्रसह. ३. T. reads ५७° for ७° and Tr. in the margin जहार for अकर्ष. The original reading of Tr. is difficult to find out. ४ T. reads 'कृत' for गर्भ. ५ I. reads ह्यमिति and T. अमिति for ह्यटिति ६ T. mutilates one letter after तामर and K. reads पपाङ्गुला for त्रपावती. ७ T. reads मधो लसत्यग्यभूतेन and Tr. लसन्मया—भूतेन, but the corrector substitutes two letters धाह् in the blank space. ८ T. substitutes 'स्वसन्मिलमङ्गनं' for 'श्च सलीलमच्छिनन्', ९. Tr. reads घनाह for मनाह. १०. I. omits मि and substitutes मय. for मम.

क्षणादपाङ्गस्तिमितायताक्षयोम्
 सक्तम्पयो कण्टकिताङ्गलेखयो ।
 अवापदन्योऽन्यनिवृहभावयोम्
 तयो प्रेरोद्ध हृदि तालमन्मथ ॥ ४३ ॥

नायकस्य नायिकाग्रतुक्ति ।

अमूययेवाथ विमुञ्चनी दृश
 सखीषु सां मूवितनर्मसुक्तिषु ।
 इति स्मितक्षान्दितदन्तवाममा
 नृपेण नागेन्द्रमुताभ्यरीयत ॥ ४४ ॥
 वेदानवद्याङ्गि सखीजनादृत
 किमेव नाम व्यतिरिच्यते जन ।
 विद्राय विलम्भाविशेषमेतया
 यदङ्गमन्तर्विशतीव लज्जया ॥ ४५ ॥
 सदा सदाचारपरेति वार्तया
 वय हर्ता पत्रगराजपुत्रि ते ।
 अत किमेव प्रतिपत्तिमूढता
 विगाहसे ऽस्मासु विमुन्यतामियम् ॥ ४६ ॥

१ h. reads °विद्रया for °लखया २ Tr mutilates the following] nes —

अवापदन्याऽन्यनिवृहभावयाम् ।

तया - - - - - ॥

३ h. reads प्ररुपे for प्ररुह ४ Tr reads साधुन्ति° for सा सुवित° ५ K. reads भारीन्द्र for नागेन्द्र and °षयत for °धायत ६ h. reads सदा° for ददा° ७ I. reads °मङ्ग° विशसीव and T °मन्तर्विशसीव for °मन्तर्विगाह सीव ८ h. reads इता for इता ९ Tr reads विगाहस for विगाहस and T वासु for ऽस्मासु

अनेन ते सुन्दरि दर्शनेन वा
 कृतोपचारोऽस्मि कियत् कदेव्यसे ।
 न वीक्षते बल्लु न मञ्जु भाषते
 गता कचिल्लोचनवर्त्ममालती ॥ ४७ ॥
 अधःकृतास्सत्यमधीरलोचने
 रसातलेन विदिवस्थ भूमयः ।
 अनङ्गदुर्वारशराधिदैवतं
 भवदिधे रक्तमवाप्यते ज्व यत् ॥ ४८ ॥
 कुतूहलाध्यासितमध्यलोकया
 स्वया मुहूर्तं फणिलोककौमुदि ।
 अवैमि पातालमवाप्तसन्धिना
 विलङ्घ्यते सन्तमसेन सम्प्रति ॥ ४९ ॥
 इदं मृणालादपि कोमल वपुस्
 तथैव दूरादरविन्दिनीपतिः ।
 पुनः पुनः संस्पृशतीव कौतुकात्
 तमालगुन्मान्तरपातिभिः करैः ॥ ५० ॥
 अनेन ते सश्रमैवारिभिन्दुना
 नवीनपीथूपरुथारदन्तुरः ।

१ K. reads दृष्टि and वदधर्मे for दृष्टि and वदधते respectively.
 २ T. reads वीक्षते for वीक्षते, while K. reads this half as follows—

न वीक्षते बल्लु न मञ्जु भाषते
 गता क चे मापनवर्मवहरी ॥

१ K. reads सुहृन्ने for मयद्विष ४ I. reads विद्युन्; and T. विद्युन् both
 for सुहृन्ने ५ I. reads कोमली for मयद्विष ६ T. reads देवते for वदधते
 ७ T. reads मयद्विष for मयद्विष ८ K. reads विषेन for 'तुपाट'.

गिरीपमृद्भङ्नि तुपारपाण्डुना
कपोलविम्बेन विडम्ब्यते शशी ॥ ५१ ॥

इदं वदाञ्जित कैतवं कुतस्
तत्रैष मुग्धे सरलाञ्जलिः करः ।
इहेतदालिख्य शिलातले शनैर्
अनेन लीलाकमलं यदुञ्जितम् ॥ ५२ ॥

न चित्रमेवं कचिदस्ति भूतले
भमात्र तेनास्ति कुतूहलं महत् ।
अतः किमेतत् पिहितं प्रकाशयताम्
अहेतुकस्तन्वि क एष मत्सरः ॥ ५३ ॥

अदृश्यमेतच्चादि मन्यसे ततः
किमर्थ्यसे किं त्वियदेव शंस नः ।
कृती त्वयायं भुजगाम्बरोक्तसाम्
अलेखि चित्रे कतमः कृशोदरि ॥ ५४ ॥

लतेव सम्मीलितपद्पदस्वना
क्रियच्चिरं निर्वचनैव तिष्ठसि ।
इतश्चकोराक्षि विचिन्त्य मूनुतं
ममोत्तरं किञ्चन दातुमर्हसि ॥ ५५ ॥

१. T. reads अनिहितशैतव for अस्मिन्न कैतवं, while Tr. substitutes 'नाना' for 'वशा'. २. T. reads 'शपितम्' for 'कुञ्जितम्'. ३. I. reads 'अनि' and T. 'अस्तु'. Loth for 'अस्ति'. ४. K. reads 'स्वया' for 'अतः'. ५. K. reads 'अहेतुको नन्वयमेव' for 'अहेतुकस्तन्वि क एष'. ६. K. reads 'मन्विष्यमेव' for 'किञ्चित्प्रयदेव'. ७. I reads 'निर्वचना' and T. 'निर्वचसा' for 'निर्वचने'. ८. Tr reads 'किञ्चिदु' for 'किञ्चन'.

येयातिजिह्वेपि यथातिवेषसे
 यथा कपोले पुलकं विभर्षि च ।
 तथाऽत्र मन्ये तव पक्षपातवन्
 नितान्तमन्तःकरणं कृशोदरि ॥ ५६ ॥
 ह्रिये तवेयं यदि कैल्पते कथा
 किमेतया नः प्रकृते येतामहे ।
 यदर्धमेते वयमागताः स्वयं
 स नार्प्यते किं करभोरु सायकः ॥ ५७ ॥
 सलीलमेवं वदति स्मितानने
 नृपे नवप्रेमस्सार्द्रचेतसि ।
 विवर्तयन्ती मणिकङ्कणं करे
 मुभोच मौनं न फणीन्द्रकन्यका ॥ ५८ ॥
 मान्यगतीरचनम् । *
 नया तथा दृष्टमथान्तरान्तरा
 कटाक्षकान्तिः स्नपिताग्रतंसया ।
 इति स्मिताप्यायितदन्तदीधितिर्
 जगाद तं मान्यवती विशाम्पतिम् ॥ ५९ ॥

१. A reads this stanza as follows —

विवर्तयन्ती मणिकङ्कणं करे
 विवर्तयन्ती मणिकङ्कणं करे
 न तेन मणिकङ्कणं मणिकङ्कणम्
 विवर्तयन्ती मणिकङ्कणं करे ॥ ५५ ॥

D T. reads कङ्कणम् for कङ्कणम् & T reads वदतामहे for यतामहे & Tr
 reads मणिकङ्कणं for मणिकङ्कणम् & Tr reads two letters after दृष्ट. & Tr
 reads मणिकङ्कणम् — मणिकङ्कणम्. & Tr reads मणिकङ्कणम् for मणिकङ्कणम्, while T
 reads मणिकङ्कणम् for मणिकङ्कणम्.

तैवैतया सत्कृतिपात्र सत्कृतं
 स्वयं न यत् कल्पितमल्पमध्यया ।
 न सोऽश्वलेपो न च सा प्रमादिता
 न चैव तत्र नृपो अपराद्ध्यति ॥ ६० ॥
 कृनीति वार्ता तत्र वेत्ति वाञ्छितं
 त्वमन्तरालमेव न कस्य वा भुवि ।
 अतस्सखीभावगतस्य गोपेनं
 न युज्यते नस्त्वयि तन्निशम्यताम् ॥ ६१ ॥
 शिलीमुखेश्मिन् तत्र नामलाञ्छिते
 मृगोपनीते मृगशावलोचना ।
 प्रमोदमानेयानितो विलोकिते
 करे चकोरीव तुषारदीधितेः ॥ ६२ ॥
 क एष राजेति मुहुः कुतूहलाद्
 इयं यदा पृष्टवती सखीजनम् ।
 अतस्तदास्यै कथितस्सविस्तरं
 मया त्वमुर्वीतलमीनलाञ्छानः ॥ ६३ ॥
 करेण सासूयमपास्य कर्णतः
 कणद्दिरेफावलि नीलमुत्पलम् ।
 तदैतयाभ्युद्धतपक्षपातया
 श्रुता गुणाढ्यस्य बृहत्कथा तत्र ॥ ६४ ॥

१. T. reads this half as follows —

ततो नया सत्कृतिपात्रमत्कृतं

स्वयं न सत्कल्पितमल्पमध्यया ।

२. T. and I. read पर for न च and नृपाप for नृपोप. ३. K. reads शं-
 सन न युज्यते किञ्चिदयावि वण्यते, while Tr. has युज्यते न . . . शनिशम्यताम्.
 ४. K. and T. read 'कनकः' for 'लाञ्छन'. ५. T. and I. read महत्तयापु-
 स्त' and Tr. सर्वतयाभ्युद्धत' both for तदैतयाभ्युद्धत'.

इमां त्वदाकारनिरूपणे सखीम्
 अवेत्य पर्युत्सुकलोचनामिव ।
 ततो मया विश्वत्रिलोचनोत्सवस्
 त्वमेव चित्रे लिखितोऽसि पार्थिव ॥ ६५ ॥
 उदञ्चितव्यायतपद्मणा तवस्
 सखीसमक्षं निभृतेन चक्षुषा ।
 चिरं निपीतस्संतुषेव मुग्धया
 त्वयेतया मध्यमलोकवासवः ॥ ६६ ॥
 अतो वरोऽयं सुवयोस्समागमः
 कुमुदती-चन्द्रमसोरिवोचितः ।
 इय हि बालोऽङ्गसितं मनोभुवस्
 त्वमत्र लोकत्रितयैकमुन्दरः ॥ ६७ ॥
 नृप गृहीतुं नयमत्र-कोऽप्यलं
 सुरेषु वा पत्रगपुङ्गवेषु वा ।
 स एव पङ्केरुहकर्णिकामृदुर्ह
 त्वया शयोऽस्याः क्रियते सकोतुकः ॥ ६८ ॥
 अयाचितोऽप्यर्पित एव ते शरः
 क्षितेरयं न्यायविदां वरेतया ।
 तदेनमभ्यर्थयसे कथं पुनः
 कलत्रमेपा हि वसुन्धरा तव ॥ ६९ ॥

१. T. I. and Tr. read ५४ for ५३, while T. reads पार्थिवः for पार्थिव.
 २. Tr. has this line thus —

इय - शयानभियान्ततः ।

३. Tr. has पीतः पृथिव्यै for पीतस्तानृष्यै ४. T. reads ततो for अतो, while
 Tr. and I. वने for वरो ५. Tr. reads बालाः श्वसितं for बालाः श्वसित ६. T.
 reads मृगाह for मृग ७. T. reads मृदु for मृदु ८. K. reads एव मे कर for
 एव मे कर ९. T. reads वरे for वरे १०. K. and T. read ५३ for हि.

उतीति वृत्तं तदुपाश्रयं तथा
प्रकाशयन्ती पृथिवीपतिस्मृति ।
हेलादलीकभृकुटिं विधाय सा
तयाऽऽलुलोके फणिराजकन्यया ॥ ७० ॥

अथ द्विरेफस्य मुखाञ्जपातिनो
निवारणायोरगराजकन्यका ।
शिलातलात् सम्भ्रममीलितस्मृतिस्
तेदाशु लोलाशतपद्माददे ॥ ७१ ॥

ततस्स रोमाञ्चनिर्पीडिताद्गदो
रमाद्गदं व्यक्तशशिप्रभेन्नितः ।
अपश्यदिन्दीवरदामदीर्घया
प्रमोदविस्तारितया दृशा नृपः ॥ ७२ ॥

रमाद्गदवचनम् ।

समर्पिता पार्थिव पुष्पकेतुना
तवेयमार्द्रप्रणया मनस्विनी ।
असीमसौन्दर्यसुधाविलासभूर
उदन्वतेवेन्दुकला पिनाकिनः ॥ ७३ ॥

किमन्यदत्रोल्लसितं जगच्चये
तवैव सौभाग्यपताकया नृप ।
यदागता मन्मथपञ्चिणामियं
शरव्यतामेवमपि श्रुते त्वयि ॥ ७४ ॥

१. I. reads व (व) लात् for छलात्. २. T. reads 'कन्यका for 'कन्यया.
३. K. reads तयाऽऽशु for तदाशु. ४. K. reads प्रसाह for प्रमोह. ५. T.
reads तवेव for तवेव. ६. Tr. has:—

यदागता मन्मथ — — मय
शरव्यतामेवमपि मयि श्रुते त्वयि १.

वधूर्दलीपस्य सुदक्षिणा यथा
 यथा सेनन्दा भरतस्य भूपतेः ।
 रघूद्वहस्यावनिकन्यका यथा
 तथा तवेयं विधिनोपपादिता ॥ ७५ ॥

किमन्यदस्याः कृतपाणिपीडेनः
 पदं निधत्से गृहमेधिनां धुरि ।
 इति प्रसर्पस्मितचन्द्रिकदर्शनैर
 अभापतोर्वीतिलकं रमाद्भदः ॥ ७६ ॥
 कुलकम् ।

विलोकितं चित्रमलीकभापिणी
 भवत्सखीयं प्रतिभासते मम ।
 उदीरितैवं किल पार्थिवेन सा
 भृशं ललज्जे निभृतं जहास च ॥ ७७ ॥

विलोकयन्ती तमपाद्भलोचना
 समुल्लसस्वेदलवाङ्मितस्तनी ।
 ततस्सुजातस्तवक्रास्तमीक्तिका
 लतेव सा हेममयी व्यरूपत ॥ ७८ ॥

मुखे तयासक्तमिदं शशिभ्रमे
 ईशाग्रतंसागतयैतदीयया ।
 सखीजनस्सस्मितमित्युवाच ताम्
 अग्रन्तिनार्थं च गियो रमाद्भदः ॥ ७९ ॥

१ Tr. reads गन्तामा and K. गुन्तामा both for गुन्ता २ h. reads 'साविता for 'पारिजाता ३ T. reads 'वीर्य' for 'वीर्य' ४ I reject I all others do not insert कुलकम् ५ T. reads विनाशिनः and अलीकभापिणि for विनाशिनः and अलीकभापिणि respectively. ६ Tr. mutilates two letters after उदीरितैव but there appears in correction यद् for the same, while I reads उदीरितैव for उदीरितैव ७ h. reads भद्रे for भद्रा ८ Tr. mutilates this line —

पृष्ठावर्णपात्रमवेनपीयसा ।

९. Tr. mutilates three letters before रमाद्भद

अत्रान्तरे द्वेदिति चित्तमिवाच्छमम्भः
क्षोभ जगाम सरितस्तुहिनांशुमूतेः ।
वाति स्म च प्रेसभभग्नतमाल-ताल-
हिन्ताल-साल-सरलः सहसा समीरः ॥ ८० ॥

पयोदोदयः ।

उदनमदय तत्क्षणादुदञ्चत्-
कनकपिशङ्गतडिल्लतः पयोदः ।
अधरितमुरजध्वनीनि मुञ्चन्
विधुरितकर्णतलानि गर्जितानि ॥ ८१ ॥

अथ समुदितवासा मेघस्वनार्जनु भूपते
भुजपरिधयोरन्तर्वालाप्रवेष्टुमिथेष सा ।
किंमसि चकिता मा त्वं भैपीरितो भव लज्जया
कृतमिति च तामूचे देवस्स साहसलाञ्छनः ॥ ८२ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तसूनु परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसङ्कचरिते महाकाव्ये शशिप्रभासेच्छापौ नाम सप्तमः
सर्गः समाप्तः ॥ ७ ॥

१ I reads शमिति and T स्तमिति both for द्वेदिति २ T reads °सूते for °सूते while I omits ए through mistake ३ K reads प्रदिनहभम°, I प्रसभभञ्जि and gives the letter न्न for ङ्गि in the margin, for प्रसभभम° ४ I omits हिन्तालसाल°, but gives in the marginal correction ५ Tr mutilates two letters after वद and omits तत् ६ I and T read °कण्ट° for °कर्ण° ७ Tr has thus —

अथ — — — सा — — — नवभूपते
८ I has °न न for °ननु while T reads °वासमेघस्वनार्ज न for °वासा मेघस्व-
नार्जनु ९ Tr has thus half as follows —

किमपि चकितामात्र वै — — — रलज्जया
कृतमिति च तामूचे — — — ॥ ८२ ॥

१० I reads for the complete quolophone as follows—नवसाहसाङ्कचरिते
परिमलस्य कृतौ कणिराजसुतासम्भाषण सप्तम सर्गः, Tr reads इति परिमल-
कृतौ नवसाहसाङ्कचरिते कणिराजसुतासम्भाषणो नाम सप्तम सर्गः and T परिमल-
कणिराजस्य कृतौ महाकाव्ये साहसाङ्कचरिते षष्ठ सर्गः ।

अथाष्टमः सर्गः ।

नायिकातिरोधानम् ।

सो ऽपदे ऽथ भुजगेन्द्रकन्यका

खे पयोदपटलैस्तिरोहिते ।

नर्मदापुलिनपल्लवस्थिता

हंसपङ्क्तिरिव कैम्पमाँददे ॥ १ ॥

स्पर्धयेव निचयः पयोमुचां

तारमन्द्रमनदत् यथायथा ।

सा नरेन्द्रतिलक तमैक्षत

मुग्धलोलनयना तथातथा ॥ २ ॥

उल्लसन्नवपयोधरालसां

द्यां च तां च सुमुखीं विलोकयन् ।

भूपतिस्स नितरामभूर्दशै

विस्मयस्य च मनोभवस्य च ॥ ३ ॥

वामनत्वमलिनत्वमत्यजन्

व्यञ्जितक्रीम इव विविक्रमः ।

१ Tr mutilates three letters after सा २ T reads ह्ये for ह्ये and Tr omitting one letter at the beginning of this line and then it has "स्तिरो" omitting हिने for "रोहिने ३ T reads पङ्क्ति". I also reads the same, but corrects यस्प° V K reads "गवधे for "गवध ५ K reads पदे पदे, while Tr mutilates 7 letters at the beginning of this line and I reads वास° for मुग्ध°. ६ T. reads "लसा for "लसा ७ T reads ज्या च तां च सुमुखी for द्यां च तां च सुमुखी ८ Tr. reads वसा for वसे ९ I reads वामनत्वमलिनत्वमत्यजन्, Tr वामनत्वम-वद वा रवजन् and T. वामनत्वमलिनत्वमत्यजन् all for वामनत्वमलिनत्वमत्यजन् १० T has व्यञ्जित - - - विविक्रमः and K व्यञ्जित-विरपविदिकम.

क्रामति स्म सहसैव मेघभूर्
अन्धकारनिकरोऽथ रोदसी ॥ ४ ॥

नेत्रैरोधिनि तयोर्न केवलं
मूर्च्छते तमसि वैशसं हृदि ।
यावदास्यविगलद्विसाङ्कुरे
चक्रवाक्कमियुने ऽप्यजृम्भत ॥ ५ ॥

कर्णभूषणमणिप्रभालवैस्
तोकलक्षितकपोलपत्रया ।
कृप्यमाणनयनोऽथ पिप्रिये
पत्रगेन्द्रसुतया तया नृपः ॥ ६ ॥

तेजसि स्फुरति ताडिते मुहुर्
विभ्यती कनकभङ्गपिङ्गले ।
तं हृदिस्थितमिवेशमीक्षितुं
साऽपि मीलितत्रिलोचनाऽभवत् ॥ ७ ॥

आकाशवाणी ।

एष ते न घटते मनोरथः
पार्थिवाऽहिपतिकन्यकाम्प्रति ।
गच्छ विन्ध्यविपिनान्तदृष्टया
वञ्चितो ऽसि मृगतृष्णयैतया ॥ ८ ॥

१ T. reads 'एन्धकार' for 'रन्धकार' २ Tr has मेघयो - - - न केवल ३ I has यामवास्यविगलद्विसाङ्कुरे and K यामवास्य विगलद्विसाङ्कुरे ४ T reads विप्रिये for पिप्रिये ५ T. and Tr. read ताडिते and I ताडिते for ताडिते ६ T reads 'पिङ्ग' and Tr 'पङ्ग' both for 'भङ्ग' ७ Tr has मिवेशीक्षितु and gives in correction 'वाक्ताकि' for 'वद्यमीक्षि' ८ Tr reads निमीलित' for ऽपि मीलित' ९ Tr mutilates this line

साहसोदधिविलोडने स्वयं
 योऽभिसलतयार्पयिष्यति ।
 श्रीरिवोरसि मुरद्विपः पदम्
 तस्य निश्चितमियं विधास्यति ॥ ९ ॥

पदय पडय चपलेयमन्तिकत्
 नीयते तव यथोचितं कुरु ।
 एवमेव यदियं न लभ्यते
 जानकीव जनकप्रतिज्ञया ॥ १० ॥

कन्यकासि किमिदं शशिप्रभे
 युक्तमोहि पितुरन्तिक ब्रज ।
 इत्यविग्रहवती नभस्तलात्
 उल्लास सहसा सरस्वती ॥ ११ ॥

तां निशम्य स निकामविस्मितः
 सांचिकार्मुकलतामलोकते ।
 इन्दुमौलिगलकन्देलासित
 तत्क्षणाच्च तिमिर^१ न्यवर्तत ॥ १२ ॥

१ Tr reads 'विलोडने' for 'विलोडने' २ Tr mutilates 8 letters at the end of this line and T and I read यो राम for योऽराम ३ T reads 'मिर' for 'मिय' while K निधास्यति for विधास्यति ४ Tr reads 'मुद्रिता वीयने' for 'मन्ति काकीयने', while T reads 'य मन्तिरा' for 'यमन्ति-तकात्' ५ Tr mutilates 9 letters at the beginning of this line ६ T and I read भज for ब्रज ७ T reads 'स्पन्नात्' for 'स्तन्नात्' ८ Tr mutilates this line ९ Tr reads सारि for सायि १० K reads अलोऽन for अन्येकत ११ K and Tr read 'कन्द्यामिम' for 'कन्द्यामिम' १२ Tr reads किमिति for तिमिर but the corrector has put तिमिर instead of तिमिति and T निवर्तत for न्यवर्तत I also reads the same, but correct in the margin

साश्चिरांशुतपनीयमेखला
शक्रचापमणिकुण्डला ततः ।
कापि मुद्रितमयूरताण्डवा
संहतिर्जलमुचां तिरोदधे ॥ १३ ॥

सा पुरातनपथेनं पावनी
सोमसूतिरपि निम्नगौ वहत् ।
स्वादुर्निर्मलरसोर्मिनिर्भरा
भारतीव ममृणं महाकवेः ॥ १४ ॥

अप्यपाकृतरयः स नर्मदा-
वीचिलास्थैरचनाकुतूहली ।
आनवौ शबरराजयोषितां
नर्तितालकलतस्समीरणः ॥ १५ ॥

इत्यकालजलदादिवैकृते
केन चिद्विरचिते गते शर्मम् ।
भूषणैः शशिमुखी सखीयुता
नेत्रनिर्विषयतामवाप सा ॥ १६ ॥

कापि नूनमपहत्य तन्मनो
नागराजदुहितौ जगाम सा ।

१ Tr mutilates 9 letters after शक्र २ Tr. reads 'पथेन' for 'पथेन' ३ K. reads निर्मला for निम्नगा ४ Tr has स्वा - - - - - निर्भरा, while K and T. have स्वादुर्निर्मलरसोर्मिभारती निर्भरेव and I has स्वादुर्निर्मलरसोर्मिभारती निर्भरा च, but corrects स्वादुर्निर्मलरसोर्मिनिर्भरा भारतीव ५ Tr reads ममृणा for ममृण. ६ T reads 'वीचिरस्य रचना' for 'वीचिलास्थैरचना' ७ K reads आयवौ for आनवौ ८ Tr. mutilates two letters at the beginning of this line. ९ Tr reads रामम् for शर्मम् I. also the same, but corrects शर्मम् १० Tr. has - - - शशिमूर्त्यौ - - - ना for this whole line ११ Tr. reads 'तनया' for 'दुहिता' and mutilates 4 letters after this word

उत्पलस्य सरसं लसत्सृहा
 चक्रवाकवनितेव केसरेम् ॥ १७ ॥
 अग्रतः कृतपयोधरश्रिया
 धौतेतप्तपत्नीयकान्तया ।
 विद्युतेव सदृशा तयाऽऽकुलम्
 सोऽभवज्झटिति दृष्टनष्टया ॥ १८ ॥
 सा पुरो मम हतेति लज्जया
 चिन्तया किमिव सा चरेदिति ।
 सा पुनर्न सुलभेत्यसौ शुचा
 तप्यतेस्म तिसृभिः क्षितीश्वरः ॥ १९ ॥
 तस्य तापजननेन मानसं
 तेन बालविरहेण विव्यथे ।
 केतकच्छदकदर्धने पर
 यत् कजोऽपि शिशिरः प्रगल्भते ॥ २० ॥
 जित्स्वरं जगति पुष्पकेतुना
 तद्विकृष्य तरसा शैरासनम् ।

१ Tr reads केवलम् for केसरम् २ Tr mutilates first three letters, but there appears visarga in it. ३ K and Tr read धातु° for धौत° ४ T reads विद्युदेव सदृशा for विद्युतेव सदृशा, while Tr has विद्युत सदृशयाति ---.
 ५ Tr has --- झगिति, while K substitutes सपदि and I स्वविति for झगिति
 ६ K reads नहि and T ननु for ननु ७ T. reads तापसजनन and K, तापसजनेन for तापजननेन, while Tr mutilates seven letters at the beginning of this line ८ Tr reads विव्यथे for विव्यथे ९ T. reads ते तु काश्चिद्वक्-
 र्धनं परं यत्कणोपि Tr has तेन गच्छ चद्वदने चद्वयकर्णोपि for केतकच्छ-
 दकदर्धने परं यत्कणोपि, while I and T substitute शिशिरं for शिशिर १०
 I does not insert तद्विकृष्य but it appears in the marginal correction, while Tr mutilates four letters after तरसा

ताडयते स्म हृदये पतत्रिणा
 सौम्य मालवकुरङ्गलाञ्छनः ॥ २१ ॥
 लज्जया वलितकण्ठकन्दलं
 लोचनाञ्चलमिलदत्तसकम् ।
 तस्य वर्तितमिवाभवत्तदा
 तत् प्रियावदनमुन्नसं हृदि ॥ २२ ॥
 भेलानिमाप स तयाविना नृपस्
 तत्र पद्मगपतेस्तनूजया ।
 स्वां रुचिं नहि कदाचिदर्शनुने
 शर्वरोविरहधूसरशशी ॥ २३ ॥
 पाण्डुपद्मलदृशः परिच्युनं
 सौम्यं माल्यशकलं व्यलोकत ।
 तादृशि व्यतिकरे विभिर्गतं
 हासलेशमिव पुष्पधन्वनः ॥ २४ ॥

१. I. omits the following portion originally.—

----- इये पतत्रिणा
 सौम्य मालवकुरङ्गलाञ्छनः ॥ २१ ॥
 लज्जया वलितकण्ठकन्दलं
 लोचनाञ्चलमिलदत्तसकम् ।
 तस्य वर्तितमिवाभवत्तदा
 तत् प्रियावदनमुन्नसं हृदि ॥ २२ ॥

but it appears in the marginal correction; while Tr. mutilates first four letters in this line. २ Tr. has the following two lines as follows —

तस्य --- नमिवाभ ---
 ----- मुन्नसं हृदि ॥ २२ ॥

३ Tr. reads मौर, K. ग्लानि both for ग्लानि ४ K. reads इहेने for अघने
 ५ Tr. mutilates three letters at the beginning of this line and reads
 'समुद्र' for 'समुद्र' and corrector substitutes केशनां ड्य मुद्र; while T.
 reads परिच्युन for परिच्युन ६ K. reads अवि for अवि. ७. T. reads विभिर्गत
 for विभिर्गत

शंसदुज्ज्वलकपोलसङ्गतं
 कुङ्कुमेन दलकौटिचुम्बिना ।
 सम्भ्रमेण गलितं नेतध्रुवः
 कर्णतामरमगाददे ज्यैष्ठ्यं सः ॥ २५ ॥
 कामुके सति शोरेषु सस्त्वपि
 प्रेयसी तत्र हृतान्तिकादिति ।
 तेन सौरभहतांलिनि-स्वनैर्
 वाच्यतेव नृपनेत्यधीयत ॥ २६ ॥
 कोष्णेनिःश्रमितेष्वपितत्तदं
 मन्त्रिणैश्च यदने स सादरः ।
 अर्भगीलितविन्दोषेनोत्पलः
 पुष्पकल्पित दशाभयन् क्षणम् ॥ २७ ॥
 नर्मदोर्मलुप्तिते नदशुभं
 पद्मवालिनिगमममिणि ।
 आह्वयस्वनविन्दोषेनं देवा
 गोशृङ्ग मगयमिन्दुवाण्डुनि ॥ २८ ॥
 गो विषाद नयमात्माङ्गु. न
 वीर्यतया मतमंगन यमंगना ।

पश्य तत्पदमितीव रेवया
 तस्य सारसरुतैरसून्यत ॥ २९ ॥
 किं निमग्नमिह बालया तया
 भीतया भुजगराजैकन्यया ।
 नैवमत्र नियतं रसातले
 विद्यते विवरमित्यतर्कयत् ॥ ३० ॥
 सौश्रुतिमात्रगहने अपि रंहसा
 पार्थिवः पतितुमैच्छदम्भसि ।
 जीवितं तृणमिवावजानते
 साहसव्यसनिनोऽपि तादृशाः ॥ ३१ ॥
 तत् समीहितमवन्तिवासवस्
 तस्य नात्रददुपान्तवर्तिन ।
 एव विप्रमिह साहसोत्सवे
 कल्पयिष्यति ममेति शङ्कितः ॥ ३२ ॥
 उज्झति स्म स क्षेणे समुन्मृसन्
 पल्लावासनमुपस्यशासन ।
 अप्रहीच सशरं करेण तत्
 व्यक्तराजककुदेन कार्मुकम् ॥ ३३ ॥

१. Tr reads तद्वनमितीव रेवया for तद्वनमितीव रेवया, while J substitutes
 °पद for °पद २. Tr reads किं निमग्न° for किं निमग्न° ३. K reads °जन्यया
 for °कन्यया ४. Tr mutilates six letters after नैव ५. Tr mutilates
 three letters after विद्यते ६. Tr reads साहस° and mutilates five letters
 after this word ७. Tr reads तावदुपान्त° for तावदुपान्त° ८. Tr reads
 साहसोत्सवे for साहसोत्सव ९. K reads लज्जित for पतित १०. Tr
 reads एव for एव and mutilates four letters after it in this line and
 first two letters in the next line

पन्नगेन्द्रदुहितुः करेण य-
 सख्यमापदरविन्दबन्धुना ।
 अर्पित प्रणयिना तमप्यसौ
 सायक कनकपुङ्गवाददे ॥ ३४ ॥
 मुधुवः स्मरविलासदेशिकं
 त शशस स शरे पतत्रिषु ।
 पीतशीतकरमूर्तिनानवं
 भानुमानिव मयूखमनुषु ॥ ३५ ॥
 व्यक्ततश्चरणलक्ष्मणा ततस्
 सस्तकेशकुसुमाकुलालिना ।
 मेघसिक्तसिकनेनैव वर्धना
 नर्मदाजलसमीपमाप सः ॥ ३६ ॥
 एव जातु न विकस्यते क्वचित्
 लक्ष्यतेऽस्य फलतः सदा क्रिया ।
 तत् करिष्यति किमत्र साहसं
 धैतसीति विदधे रमाङ्गदः ॥ ३७ ॥

१ After अ Tr mutilates eight letters in this line २ T reads वैशित्त
 and I 'हैदाक both for 'हैदिक ३ Tr reads पतग for स शर ४ Tr
 mutilates two letters at the end of this line ५ Tr reads उल्लसचरण° for
 रयाननल° ६ k reads 'करालिना and T. 'कलालिना for 'कुलालिना
 ७ I reads 'कुमुन for 'सिकनेन ८ T reads जातुलविकस्यते k reads
 जातुदिवस्यते and gives in the margin आनुन विकस्यते for जातु न विकस्यते
 ९ Tr mutilates seven letters after लक्ष्यते while T reads कडक सदाभिरा
 for कडक सदा क्रिया १० k reads रमाङ्गद for रमाङ्गद

नर्मदाप्रवेशः ।

अक्षिपत्तटशिलाविटङ्कतः

पार्थिवः स्वमथ नर्मदाम्भसि ।

वारिधेः पयसि विश्वदीपेकः

सौयमाद्रिशिखरादिवार्यमा ॥ ३८ ॥

तत्र मीनमकराकुले पतन्

आससाद स विलासमीश्वरः ।

यामुनाम्भसि निवातिनः पुरा

गोपतामुपगतस्य शार्ङ्गिणः ॥ ३९ ॥

अम्भसस्तदवपातताडितात्

ऊर्ध्वमेत्य निपतसु चिन्दुषु ।

माहसेन परितोपितैस्मुरैर

मौक्तिकार्थ इव तस्य चिक्षिपे ॥ ४० ॥

किञ्चिदन्तरितमूर्तिभिः क्षणाद्

अन्वगच्छदथ तं रमाङ्गदः ।

येन यात्यरुणसारथिः पथा

वामरक्षेणमवलम्बते न किम् ॥ ४१ ॥

१. Tr. mutilates last two letters in this line. २. Tr. reads 'विम्ब' for 'माय' and T. 'मवि' for 'मवि'. ३. Tr. reads 'मये' for 'मुने'. ४. T. reads 'इभरम्' for 'इभरः'. ५. T. reads 'यामुनाम्भसि' for 'यामुनाम्भसि' and l. 'यामुनाम्भ-
[५]' for the same. ६. T. mutilates first ten letters in this line. ७. K. and T. read 'भवगाह' for 'दृष्टवान्'. ८. T. reads 'मौक्तिकार्थ' for 'मौक्तिकार्थ'. ९. T. reads 'मूर्तिभिः' and Tr. 'मूर्तिभ्यश्च' for 'मूर्तिभिः' and 'मूर्तिभिः' क्षणाद्.
१०. Tr. mutilates first seven letters in this line. ११. T. reads 'मदपमदमे' for 'मदपमदमे', while K. reads 'मदपमदमे' for the same.

केस्तुलाग्रमाधिरोप्य जीवित
स्वामिन त्वमिव सेवतामिति ।
तेस्य हंसनिनदेन वल्गुना
साधुवादमिव नर्मदा दैदौ ॥ ४२ ॥

विलप्रवेश ।

तौ मुहुर्जलचरैरदृश्यताम्
अग्रतश्चकितमुक्तवर्मभिः ।
ध्वान्तसन्ततिभिर्दे^१ रसात्तलम्
प्रस्थितौ रवि-निशाकराविव ॥ ४३ ॥

आश्रयस्यवनिमेषवाहने
वारिगर्भमभितो गरीयसि ।
प्राप मेकलसुता समानताम्
अन्तराहितनिधानर्या भुवा ॥ ४४ ॥

उज्जिता छटिति^२ कार्यगौरवात्
ईश्वरेण दहचे न मेदिनी ।
सोद्यमेन पुनरप्यवैद्यता
भानुनेत्र पदवी पयोमुषाम् ॥ ४५ ॥

१ Tr reads मरुता^३ for मरुता^३. २ T reads अविद सवता and Tr. मविद दैद्यता^३ both for अविद सवताम्. ३ Tr mutilates six letters after मरु. ४ Tr reads दयो for दरी. ५ Tr reads 'दरी for 'निद. ६ T. reads दृष्टिना for दृष्टिनी. ७ T and Tr reads मलम्^४ for मेवम्^५. ८ Tr reads 'निपुणता for निधानता. ९ I reads छगित and T छगिति for ददिति. १० From ददित्ता ददिति द्वाय^६ to the end of this stanza and then the stanzas of this canto and the complete ninth and tenth cantos are lost in the manuscript of Tr.

आपपात सरमाद्भदः क्षणात्
 सर्वतस्त तमसाविले विले ।
 गूढमत्सरविषे विशेषवान्
 दुर्जनस्य मनसीत्र सद्गुणः ॥ ४६ ॥

येद्वभूव पुरतो ऽस्य भूपतेर्
 एककुण्डलपट्टांसितं तमः ।
 तस्य तद्दिनकरांशुभासुरैर
 मौलिरत्नकिरणैरभज्यत ॥ ४७ ॥

सान्द्रहेमरजसा महीजसाम्
 अप्रगीरगवर्धूपगन्धिना ।
 सोऽथ तेन विलयार्त्तना शनैः
 क्रोशमात्रमगमत्रेश्वरः ॥ ४८ ॥

सिंहदर्शनम् ।

लग्नसान्द्रगजशोणितच्छटेश्
 शौर्यपावकशिखाङ्गुरैरिव ।
 केसरैरतिकरालकन्धरो
 मार्गमस्य रुदधे ऽथ केसरी ॥ ४९ ॥

गुक्तचर्मैर्वस्म रंजसा
 तं मिशामधिपमभ्यधावत ।

१ I read 'उद' for 'गूढ' and substitute 'विषे' for 'विषे' २ K. and T. read 'विशेषना' for 'विशेषान' ३ T. reads 'य' for 'यन्' ४ T. reads 'मिषम' for 'मिष' but it seems quite incorrect ५ T. reads 'भूम्' for 'भूम्' ६ T. reads 'मनधर' for 'मनधर'.

व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्द्रः
 पूर्णमिन्दुमिव सिंहिकासुतः ॥ ५० ॥
 अर्धचन्द्रमय तज्जिघांसया
 सन्दधे धनुषि यावदीश्वरः ।
 तावदस्फुटितकोरकं पुरो
 घालकुन्दविटपं तमैक्षत ॥ ५१ ॥
 विभ्रतो विकटदंष्ट्रमाननम्
 कालमेवशकलसितत्विपः ।
 आयतो ऽभिमुखमीर्ष्यया जवात्
 तेन वर्त्म मुमुचे न पौत्रिणः ॥ ५२ ॥
 गजदर्शनम् ।

किञ्चिदस्य पुरतोऽथे गच्छतः
 कर्णतालविधुतालिपङ्क्तिना ।
 रुद्धयते स्म समदेन पङ्क्तिर्
 दीर्घदन्तर्धुसलेन दन्तिना ॥ ५३ ॥
 गन्त्रकण्ठनिनदोऽतिविगवान्
 ऊर्ध्वबालधिरुदग्रलोचनः ।
 कुण्डलीकृतकरस्तमभ्यगान्
 म कुप्या निभूनकर्गपदयः ॥ ५४ ॥

१. T. reads 'व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्द्रः पूर्ण' for 'व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्द्रः पूर्ण' ; while K. substitutes 'व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्द्रः पूर्ण' for 'व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्द्रः पूर्ण'. २. K. reads 'व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्द्रः पूर्ण' for 'व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्द्रः पूर्ण'. ३. T. reads 'व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्द्रः पूर्ण' for 'व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्द्रः पूर्ण'. ४. K. reads 'व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्द्रः पूर्ण' for 'व्यात्तदीर्घदशनास्यकेन्द्रः पूर्ण'.

यात्रदहुरितमत्सरो भवत्
तस्य सम्मुखमधिज्यकार्मुकः ।
तावदैक्षत न स कचिद्विषं
राजगन्धमद (वह?) गन्धेकेसरी ॥ ५५ ॥

उत्पतन्निपतदग्रतो मुहुर
मुञ्चदेदहसितं सहार्चिषो ।
केवलं कपिलकुन्तलं शिरः
पश्यतोऽस्य न चमस्कृतं मनः ॥ ५६ ॥

एवमादि यदभून्महीपतेर
अद्भुतं पथि विभीषिकावहम् ।
तद्विभेद निजसत्त्वसम्पदा
तिग्मदीधितिश्च त्विषा तमः ॥ ५७ ॥

सरिदुत्तरणम् ।

तां ददर्श सरितं सुदुस्तराम्
अग्रतोऽर्थं विलकल्पविभ्रुपः ।
स्पर्शतः किल यदम्भसां झटि-
त्यश्मभावमुपयान्त्यसूरयः ॥ ५८ ॥

मारुतैरपरपारनुन्नया
प्रांशु वंशलतया स सानुगैः ।

१ T. reads गजयुधं for 'मह (वह) गन्ध' २ T. reads आर्द्रं for अहं.
३ T. reads हसार्चिषा for सहार्चिषा ४ T. and I read निर्भीषिकोद्भवम् for
विभीषिकावहम् ५ I. reads 'मोऽय for 'तोऽय and substitutes 'कल्प' for
'कल्प'. ६ I. reads शगिति and T. रुगिति both for झटिति ७. I. reads
समानुष. for स सानुग..

तामलैङ्गयदयोपगूढया
जन्मभीतिमिव योगविद्यया ॥ ६९ ॥

नगरदर्शनम् ।

प्रस्थितस्तदनु सोद्यमं पुरस्
सोऽथ साहसवतां पुरस्सरः ।
निर्मितं मणिमयूखपल्लवैश्च
बालमातपमिव व्यलोकत ॥ ६० ॥

इन्द्रनीलकपिशीर्षकं तेतस्
सो ऽभितः स्फटिकसालमैक्षत ।
सावदोपजलनीलकोटिभिश्च
शारदैर्घटितमम्बुदेरिव ॥ ६१ ॥

उत्पत्ताकमणितोरणाङ्कितं
मण्डितं कनकपल्लवस्रजा ।
किञ्च काञ्चनकपाटसम्पुटं
तत्र गोपुरमपश्यदीश्वरः ॥ ६२ ॥

विस्मयेन विषयीकृतः पुरं
तेन सोऽविशदवन्तिवासवः ।
निर्वृतेः पदमिवोज्झितावनिस्र
सूर्यमण्डलपथेन योगवान् ॥ ६३ ॥

१०. I reads अलङ्कय वनयो for अलङ्कययो, while T. substitutes भी-
सम for भीतिम्. २. K. reads सायनमत for सोद्यमं पुरस्. ३. T. reads सो-
भित स्फटिकसाल for सोऽभित स्फटिकसाल. ४. T and I. read कषाट for
कषाट. ५. I reads ववन्ति for ववन्ति. ६. In I. two letters are not
quite legible, but its reading appears to be धैर्यवान् or धूमवान् and T. reads
धैर्यवान् both for योगवान्.

तत्र वैट्टमगवाक्षमुद्भितं
 हेमहर्म्यमवलोकते स्म सः ।
 मेरुशृङ्गमिव धातुतोम्रया
 सन्ध्यया कृतपदं क्वचित्क्वचित् ॥ ६४ ॥
 अग्रतस्सं च यशोभटो श्विशत्
 सोऽथ कौतुकहंतस्तदङ्गणम् ।
 इन्द्रनीलमणिकान्तिमेवकं
 व्योम सारुण्ये इवोष्णदीधितिः ॥ ६५ ॥
 पद्मरागरचितालवालंका
 वेदिकामणिविद्वद्भविस्तृता ।
 तेन तत्र ददृशे कुतूहलाद्
 आन्तिके कनकमाधवीलता ॥ ६६ ॥
 स्त्रीदर्शनम् ।
 तत्तले स्थितिमुपेत्युया ध्रमात्
 तेन काचिद्वला व्यलोकत ।
 निर्मिता छटिति हेमवेडमतश्
 श्रीः सुवर्णरुमलीदरादिव ॥ ६७ ॥
 अंशुकेन शरादिन्दुबन्धुना
 रेयोमितेय यशमाश्रमाभिता ।

१ T. reads मुद्भितं for 'मुद्भित' २ K. substitutes 'मुद्' for 'मुद्'.
 ३ T. reads 'माषया' for 'माषया'. ४ I. reads 'स्म' for 'स' ५ T. reads
 'दृष्टान्तदृष्टम्' and I. 'दृष्टान्तदृष्टम्' both for 'दृष्टान्तदृष्टम्' ६ T. reads
 'गार्ग्य' for 'गार्ग्य' ७ T. reads 'शरादी' for 'शरादी' ८ T. reads 'शरादी'
 for 'शरादी', while K. reads 'शरादी' for 'शरादी' ९ T. reads 'श्रीगुप्त' for
 'श्रीगुप्त'. १० K. reads 'यशमाश्रमाभिता' for 'यशमाश्रमाभिता'

कान्तिमत्यधरनीलवाससा
 यामुनेने पैयसेव जाह्नवी ॥ ६८ ॥
 बन्धुजीवकुमुदच्छवी मुखे
 विधतीव कुरुविन्दकुण्डले ।
 शर्वरीव सितपक्षपर्वणशू
 शीतदीधितिपतङ्गमण्डले ॥ ६९ ॥
 शोभिता किमपि हरलेखया
 भिन्नखेलगतिलोलयोरसि ।
 तत्क्षणस्फुटितकुन्दशुद्धया
 गन्धवाहपदवीव गङ्गाया ॥ ७० ॥
 आननेन ललिताक्षिपक्ष्मणा
 निर्यदुज्ज्वलकपोलकान्तिगा ।
 कुर्वतीन फणिलोकमङ्कित
 यामिनीतिलकविन्दुनेन्दुना ॥ ७१ ॥
 पुष्पदाम दधती सपद्पदम्
 दक्षिणेन शशिपाण्डुपाणिना ।
 साक्षत सदधि-दूर्यध्याञ्चितं
 हेमपात्रमितरेण विभ्रती ॥ ७२ ॥
 कुलरुम् ।

तन्निरीक्षणसविस्मय ततः
 पार्थिव जनितकौतुक शुरुः ।

१ I reads यामुनेन for यामुनेन, but it seems incorrect २ . T. reads पद्
 पद् for पद्मपद् ३ T and I read कुरुविन्द for कुरुविन्द ४ I reads 'या-
 दित' for 'याञ्चित' K substitutes नीलया for विभ्रती ५ T. does not in-
 sert this.

इत्युवाच मणिपञ्जरे स्थितो
बालचूतविटपावलम्बिनि ॥ ७३ ॥

शुकवाक्यम् ।

सक्रियां रचयितुं तवातिथेर
नर्मदा भगवतीयमुद्यता ।
इलायनीयचरितो जगत्रये
कस्य नांसि बहुमानभाजनम् ॥ ७४ ॥
देव पद्मगवधूभिरुज्ज्वलं
बल्लकीकलखं प्रियैस्सह ।
महिकाधवलमत्र गीयते
केलिरत्नभवनेषु ते यशः ॥ ७५ ॥
दुर्मना नृपे, पथाश्रुता गता
सा विलासत्रमतिः शशिप्रभा ।
तत्सर्गजिनकथान्वयश्रुतेर
सुप्तदागमनमूर्ध्नितं मया ॥ ७६ ॥
दुर्लभोऽयमतिथिर्ममापि तत्
गृह्यतामुचितया सपर्याया ।
पार्ष्वो हि नवसाहस्राद्-
इत्येष मीयकनरेन्द्रनन्दनः ॥ ७७ ॥

१. T. reads मयातिथि for मयातिथेर. २. K. reads नांसि for नांसि. ३. I. reads उपपन्नद्वयार्थ and T. उपपन्नद्वयार्थ for उपपन्नद्वयार्थ, while in I. the original letter appears but it is made. ४. T. reads पद्म-
माश्रुता for पद्म पथाश्रुता. ५. T. reads 'मयाय' for 'मयाय'. ६. T. reads
'मयाय मया' and K. 'मयाय मया' for 'मयाय मया'. ७. K. reads मयाय
T. मयाय मया for मयाय मया while the reading of I. is मयाय मया.
It may be मयाय मया or मयाय मया like that.

पेशल्लोक्तिनिपुणस्य पक्षिणम्
 तस्य गामिति निशम्य सस्मित ।
 तामथ प्रणमति स्म निम्नगाम्
 इन्दुसूतिमवनीन्दुरादृत ॥ ७८ ॥
 कुलकम् ।

नर्मदाकृत सत्कार ।
 कारितासनपरिग्रहे पुरो
 भूपतावपचिर्ति विधाय सा ।
 आस्त मौक्तिकशिलातले ततश्च
 'चेतसीव मुकवे सरस्वती ॥ ७९ ॥
 स्थित्वाथ किञ्चित्तमवन्तिनाथम्
 अपृच्छद^३ठन्नकुतूहला सा ।
 निवेद्यता मोनवदेव कस्मात्
 अलङ्कृता भूमिरिय त्वयेति ॥ ८० ॥

तस्यै शशस निजमा मगयाविहारात्
 वृत्तान्तमन्तविरस स विशुद्धवृत्ति ।
 कान्तास्मृतिप्रसभकण्टकिताङ्गजात-
 लज्जावनम्रवदनो नवसाहसार्द्ध ॥ ८१ ॥

इति श्रीपरिमलापरनाम्न मृगाङ्कदत्तसूनो पद्मगुप्तस्य कृतौ
 नवसाहसार्द्धचरिते नागलोकावतारो नामाष्टम सर्ग ॥ ८ ॥

१ h. and T do not insert कुलकम् २ T reads 'चिच्छन्न' for 'चछन्न'
 ३ h. reads मानव for मानव ४ T reads 'स्मृतिप्रसभ' for 'स्मृतिप्रसभ'
 ५ I reads इति नवसाहसार्द्धचरिते परिमलस्य कृतौ नागलोकावतारो अष्टम सर्ग
 T इति परिमलकालिदासस्य पुनो साहसार्द्धचरिते नागलोकावतारो नाम सप्तम सर्ग

अथ नवमः सर्गः ।

नर्मदावाक्यम् ।

अथ स्वरेणाङ्गणदीर्घिकाणां
संवाहयन्ती कलहंसनादम् ।
तमित्यवन्तीश्वरमा वभाषे
सा मेकलदमाधरराजकन्या ॥ १ ॥
नास्य क्षितीशोपकृतं जनस्य
कियत् तथा पन्नगराजपुत्र्या ।
यस्याः कृते सम्पत्ति भुषितेयम्
भूमिस्त्वया भूर्शलाच्छनेन ॥ २ ॥
इदं नृप त्वामवलोक्य जातम्
मनः प्रमोदेन ममास्वतन्त्रम् ।
नो कस्य लोकत्रयसम्मत्तानाम्
भवेत् सतां सङ्गतमुत्सवाय ॥ ३ ॥
अद्यैव कस्यापि मया शुभस्य
त्वद्दर्शनेनानुमितो विपाकः ।
आतिथ्यमक्षुण्णोः कथमन्यथैवम्
आयान्ति रत्नानि भवदिधानि ॥ ४ ॥

१ The 82nd leaf of the Manuscript I is torn into pieces, some being lost we have only ३ So the colophon of the last canto nearly first 6 or 7 stanzas of this canto cannot be fully settled from the portion of I.
२ T. reads 'नाङ्गण' for 'नाङ्गण'. ३ T. reads नास्य for नास्य ४ K reads भूच्छ' for भूच्छ' ५ I reads नाकस्य for नाकस्य ६ K reads 'सङ्गताना' for सम्मताना ७ T. reads सङ्गत' and K. सङ्गत' both for सङ्गत'.
८ T. reads 'नविनी' for 'नुमिनी'

से वत्स, जाते जनकः कृतात्मा
 सा पुण्यमूर्तिर्जननी जगत्सु ।
 महीकलापोद्धहनादिपोत्रो
 पुत्रो ययोस्त्वं नरलोकपालः ॥ ५ ॥
 रूपेण तेजस्वितयाऽऽर्जवेन
 प्रियवदत्वेन तवामुना च ।
 दिलीप-दुष्यन्त-भगीरथादीन्
 तानादिराजान् क्षण्डिति स्मरामि ॥ ६ ॥
 समानभावैस्त्रिभिरेव मन्ये
 समुद्रनेमिर्वसुधा धृतेयम् ।
 भुजङ्गमेन्द्रेण च मेरुणा च
 दोष्णा च मौर्वीकिणशोभिना ते ॥ ७ ॥
 त्वयि स्थिते सम्प्रति जागरूके
 जगद्विधेयेषु विधूतचिन्तः ।
 करोति नेत्रे भगवानवैमि
 स योगनिद्रामुकुले मुकुन्दः ॥ ८ ॥
 न किञ्चिदिक्ष्वाकुकुलावतीर्णान्
 रथाद्गणान्तेः परिहीयते ते ।
 अजायताम्भोजदृशा वियोगो
 चने यथा तस्य तथा तवापि ॥ ९ ॥

१. K. reads सवहागजातेनय for स वत्स, जाते जनक २. T. reads कृता-
 रमना for कृतात्मा ३. T. reads पोत्रो पुत्रे ययोस्त्वं नरलोकपाल for पोत्रो पुत्रो
 ययोस्त्वं नरलोकपाल ४. T. reads क्षण्डिति for क्षण्डिति ५. I. reads चिन्त. for
 चिन्त, while T. omits य ६. K. reads कणीन्द्रे for मुकुन्द.

अकृत्रिमोऽयं गुणवत्सु, जाने
जात्यैव ते पार्थिव पक्षपातः ।
यत् प्रौढलावण्यमुप्रास्यवन्त्या
तया विना चेतसि ताम्यसीव ॥ १० ॥

अलं विपादेन घनाधिरूढा
ललामभूता जगतो जखिलस्य ।
तवाङ्गमभ्येक्ष्यति साञ्चिरेण
शशिप्रभा पार्थिवकैरवस्य ॥ ११ ॥

इतो ऽद्य यान्ती पुरतो मया सा
दृष्टा भुजङ्गाधिपतेस्तनूजा ।
उदग्रभोगैरहिभिः परीता
लतेव तन्वी हरिचन्दनस्य ॥ १२ ॥

उदण्डहेमाम्बुषासु खेलत्
एतासु लीलागृहदीर्घिकामु ।
समुत्क्रयन्ती कलहंसयूथम्
आमञ्जुना नूपुरसिञ्जितेन ॥ १३ ॥

व्यापारयन्ती वलिताननेन्दुः
पञ्चावृशौ केतकपञ्चदीर्घे ।

इतस्ततः शून्यतया स्वलन्ती
समेष्वपि मार्गे ददती पदानि ॥ १४ ॥

१ I. reads 'सज्जनजा' for 'सु जाने जा'. २ K. reads 'यन्मुग्ध' for 'यत्प्रौढ'.
३ T. reads 'मयाधिरूढा' for 'घनाधिरूढा'. ४ T. reads 'पतिता' for 'वलित'.
५ I. reads 'दीर्घम्' for 'दीर्घ'. ६ K. reads 'दशती' for 'दशती'.

विलस्तमाल्यः शयनन्धनत्वात्
 अंसावकीर्णा कचरी वहन्ती ।
 कलिन्दकन्यामसृणोर्मिनीलौ
 निखिंशलेखामिव मन्मथस्य ॥ १५ ॥

मुख निशाघ्रातमिवारविन्दं
 विंषादवीतप्रभमुद्धहन्ती ।
 विलुम्पती निःश्वसितेन कान्तिम्
 आपोटलस्याधरपल्लवस्य ॥ १६ ॥

उन्मोचयन्तीमलकाग्रमेख
 लग्नं चलत्कुण्डलरत्नकोटौ ।
 किमप्युदञ्चद्दशनांशुलेखा
 सखीं शनैस्सस्मितमालपन्ती ॥ १७ ॥

मुधासितं क्षौममिवास्तृतं तं
 मखांशुरेखावलयच्छलेन ।
 कृत दधानोपरि पाणिपद्मम्
 उदप्ररुम्पस्य कुचद्वयस्य ॥ १८ ॥

गतानि सद्यः शयतां समीभिर्
 त्रित्स्य साकृतविलोकितानि ।
 क्रमेण किञ्चित् धृतिसारयन्ती
 विलज्जमाना मणिकङ्कणानि ॥ १९ ॥

१ h. reads 'मीनानिखिंशलेखा' for 'मीनानि निखिंशलेखा' मन्मथ-
 स्य = T. reads 'निषाव' for 'विषाव'. ३ T. reads 'पाटलस्य' for 'पाण्डस्य'

अशोकपुष्पप्रयितां दधाना
 शालम्रमालामवेलग्रमध्या ।
 आरोपितज्येव जगज्जयाय
 स्वचापलेखा मकरध्वजेन ॥ २० ॥

, आर्द्रव्रणाङ्गस्य कृपाद्रिचित्तां
 केलीमृगस्य स्वयमेव तस्यै ।
 आशुम्बती पाण्डुकपोललेखं
 चतंसदूर्वादुरमर्पयन्ती ॥ २१ ॥

मार्गेषु रुढासु निरुढभावात्
 दिरेफसम्पातसमाकुलाजपि ।
 लतासु पुष्पावैचयच्छलेन
 पदे पदे वत्स विलम्बमाना ॥ २२ ॥

कुलकम् ।

नवदीयविश्लेषमवाप्य बाला
 सा लक्ष्यते किञ्चदनिर्वृतेव ।
 भवादृशमेकपदे वियोगो
 न कस्य राजेन्द्र, मनो दुनोति ॥ २३ ॥
 पृथुग्रतापस्सविता यैयैव
 यथा कलानां निधितोपभीजाः ।

१ T. reads 'मवलम्ब' for 'मवलम्ब'. २ T. reads 'विन्ता' for 'विन्ता'. ३ K. reads स्वयमागतस्य for स्वयमेव तस्य. ४ I. reads 'मर्पयन्ती' for 'मर्पयन्ती'. ५ I. reads मार्गोत्तरुदाभिगुदभावा for मार्गेषु रुढासु निरुढभावा. ६ K. reads भावा for भावा. ७ T. reads 'पचय' for 'वचय'. ८ K. and T. do not insert कुलकम्. ९ K. reads सीत्रम् for किञ्चित्. १० K. and T. read ययैव for ययैव.

यथा वसन्तः सुमनोऽनुकूलम्
तथाभसि भूमिः स्पृहणीयतायाः ॥ २४ ॥

नायकवाक्यम् ।

इति द्वितीयाश्रुतिश्रुक्तिपेयाम्
उदीर्य वाचं विरराम रेवा ।
स च स्मितद्योतितदन्तमेवम्
उवाच तां मध्यमलोकपालः ॥ २५ ॥

स्थाने यदाह्लादयसि प्रपन्नं
पीयूषधारामधुरैर्वचोभिः ।
सुधैकसूतिस्स यदाकरस्ते
चण्डीशचूडाभरणं शशाङ्कः ॥ २६ ॥

ऋजुः प्रकृत्याति परं तदम्ब
वीचीषु पर्याप्तमनार्जवं ते ।
न केवलं सा पयसि प्रसक्तिरै
आलक्ष्यते ते वत मानसेऽपि ॥ २७ ॥

या जूटमध्ये च शशाङ्कमौलेर्
उन्निद्रकुन्दसगिवाऽवभाति ।

१. I. reads 'पीताम्' for 'पेयाम्', while T. reads 'पीनां निदीय वाचं' for 'पेया-
मुदीर्य वाचं'. २. I. omits 'ह'; while T. substitutes 'या' for 'ह'. ३. T. reads
प्रयत्न for प्रपन्न. ४. T. reads 'करणं' for 'भरणं'. ५. I. reads तदेव for तदम्ब.
६. I. substitutes 'य' for 'अ'. ७. I. reads प्रसक्तिर् for प्रसक्तिर्. ८. I.
omits ते, but in the marginal correction appears नू for the same. ९. I.
reads 'नूट' for 'जूट'; while K. reads या नूटमध्येऽम्ब for या जूटमध्ये च and
in the margin appears another reading नूटमध्याऽम्ब for जूटमध्ये च.

तामप्यनीत्र त्रिजगत्प्रतीक्ष्यां
त्रिःस्रोतसं पुण्यतयाश्रितोद्ये ॥ २८ ॥

यासांभ्यः शक्तिः प्रसराम्बुपङ्के
स्वया वृता धर्मविहारवीथिः ।
सलीलमुद्गूलकुलाचलेयम्
मही महासूकरदंष्ट्र एव ॥ २९ ॥

भवादृशीनां महतां नदीनाम्
अद्विजगत्यस्तमितोपसर्गे ।
सुखं सदैवोसुरजित् समुद्रे
निद्राति पर्याङ्कितपन्नगेन्द्रः ॥ ३० ॥

असन्तमप्यम्ब मयि प्रसन्ना
सम्भावनाभारमहो निभ्रत्से ।
अस्त्येव भक्तेष्वतिवत्सलन्वात्
वलाद्गुणारोपणकौतुकं ते ॥ ३१ ॥

अनेन मे कोऽपि हृदि प्रहर्षस्
तव प्रसादातिशयेन जातः ।
अनार्द्रतामिन्दुमरीचिसख्ये
कियच्चिरं चन्द्रमणिर्निभार्ति ॥ ३२ ॥

१ T does not insert this stanza, while I reads—

आसांभ्यः शक्तिः प्रसरा चर्यके
स्वया वृता धर्मविहारवीथिः ।

२. I. reads सदैवासुर^० for सदैवासुर^०. ३ T. reads चर्यङ्कृत^० for पर्यङ्कित^०.

४ K reads प्रपङ्के and T. 'हार' for प्रसन्ना and 'भार' respectively. ५ T. reads अस्त्येव भक्तोद्भिन्न^० for अस्त्येव भक्तेष्वति^०. ६ K reads मात for जात

विधाय तत्तादृशमिन्द्रजालं
 सा केन नीता फणिसजकन्या ।
 अपश्यतो हेतुमिहोपपन्नं
 किमप्यहो विस्मयते मनो मे ॥ ३३ ॥
 अज्ञानमस्मिन्विषये किमन्यत्
 ममैतदर्हस्यपनेतुमम्ब ।
 दिनान्तसम्मूर्च्छितमन्धकारं
 निशामुखस्येव शशाङ्कलेखा ॥ ३४ ॥
 पुनर्नर्मदावाक्यम् ।
 उक्त्वेति तूष्णीमभवच्चसोमः
 सा सोममूतिस्सरिदित्युवाच ।
 अत्रेतिवृत्तं कथयाम्यशेषं
 निशम्यतां मालवलोक्पालैः ॥ ३५ ॥
 गृहदेवतावाचः ।
 यदैव सा तर्जितचन्द्रकान्तिर्
 अजायतेन्दीवरपत्रेनेत्रा ।
 चित्रस्थितानां गृहदेवतानाम्
 इति स्फुरन्ति स्म तदैव वाचः ॥ ३६ ॥
 रत्नाकररत्नं भुजगेन्द्र, जातं
 कन्या तव श्रीः शुभलक्षण्यम् ।

१. T. reads कन्या for नीता. २. T. reads उक्त्वेति for उक्त्वेति. ३. T. and I. read °पाल for °पाल. ४. T. reads गृहदेवतानां इत्युक्तवन्ति स्म तदैव for गृहदेवतानामिभिः स्फुरन्ति स्म तदैव. ५. I. reads रत्नाकररत्नं भुजगेन्द्र जात कन्या तव and K. रत्नाकररत्ने भुजगेन्द्र जात कन्या यत for रत्नाकररत्नं भुजगेन्द्र जातं कन्या तव.

वक्षःस्थलं मध्यमलोकभर्तुर्
त्रिभूपयित्री पुरुषोत्तमस्य ॥ ३७ ॥

भुजद्ववंशार्णवकौमुदीयम्
इयं पताकाऽस्य रसातलस्य ।
उपागतेर्यं निधनाग्रदूती
वज्राङ्कुशस्यासुरपुङ्गवस्य ॥ ३८ ॥
कुलकम् ।

स्ववीर्यपर्यस्तपुरन्दरेण
तेनासुरेन्द्रेण कर्तार्यतस्य ।
तेजश्चिरादुच्छ्वसितं तदा ऽभूत्
इति श्रुते भोगभृतां कुलस्य ॥ ३९ ॥

तदेहकान्तिस्तिमिरं व्यनैपीत्
यदत्र मोघीकृतरत्नदीपा ।
पित्रा तदस्याः कृतमर्थयुक्तम्
आन्हादनं नाम शशिप्रभेति ॥ ४० ॥

ततस्सुधासूतिकराभिरामैर्
गुणैः पसीता सहजन्मभिः सा ।
शनैश्शनैर्वृद्धिमवापदत्र
रसातले बालमृणालिकेव ॥ ४१ ॥

१. K. reads क्षिप्रलोकलक्ष्म्या. for 'स्य रसातलस्य. २. K. 'वृद्धिमवाप' for 'पुङ्गवस्य ३. Thus do not appear in K. and T. ४. I. reads 'येन' for 'तेन' and substitutes 'मु' for 'कु. ५. T. reads 'श्रुते' for 'श्रुते' ६. K. and T. read 'चिरात' for 'पित्रा. ७. T. reads 'मयाऽऽप' for 'मवाप' and substitutes 'भान' for 'बाल'.

शशिप्रभापितुः प्रतिज्ञा ।

यदार्थिताऽभूदनुब्रूह्यमानसैस्

सुरैश्च सिद्धैश्च महोरगैश्च ।

तेषां पुरस्तादकृत व्यवस्थाम्

इत्येकदा संसदि पन्नगेन्द्रः ॥ ४२ ॥

गुप्तोभितो यच्चिदशारिवोरैश्

वज्राङ्कुशाख्यस्य महासुरस्य ।

अमूत लीलागृहदीर्घिकेर्ह

हैमं हरेर्नाभिरित्रारविन्दम् ॥ ४३ ॥

आनीय तद्यो दुहितुर्ममास्याः

कर्णावतंसं प्रणयीकरोति ।

तस्येयमिष्वासभृतः कलत्रं

पार्थस्य पाञ्चालनृपात्मजेव ॥ ४४ ॥

कुलकम् ।

तेनैवमुक्ते च तदा परेषु

तमर्थमङ्गीकृतवान्न कोऽपि ।

वन्यद्विपादुन्नतदानराजेः

कः कुम्भमुक्ताफलमौददीत ॥ ४५ ॥

ततः प्रभृत्यद्भुतरूपरेखा

सा पालिकाभूदवरा वरापि ।

१. T. and I. read नवविभावावनुब्रूह्यमानसैस् for यदार्थिताऽभूदनुब्रूह्यमानसैस्. २. T. reads रोसति for संसदि. ३. T. reads 'हितो for 'भित्तो. ४. T. reads 'केन for 'केह. ५. I. reads कलत्रवतंसं for कर्णावतंसं. ६. T. and K. do not insert this. ७. K. reads 'माहरेत for 'माहरीत. ८. T. reads पालिका for बालिका.

चित्ते वचस्तत् कुलदेवतानां
 कृत्वापि तस्यास्स च नान्वशेत ॥ ४६ ॥
 सम्प्रत्यवेमि प्रथिता यदा ऽनः
 स्वर्गे च भूमौ च भुवस्तले च ।
 नीतोऽसि नेत्रातिथितां त्वमस्याः
 पुण्येन जन्मान्तरसम्भृतेन ॥ ४७ ॥
 आनेतुकामेन भवन्तमत्र
 निजं वचस्तन्नयता प्रतिष्ठाम् ।
 औन्नत्यत्नेन तथा स मन्ये
 फणीश्वरेणोपेकृतः प्रपञ्चः ॥ ४८ ॥
 एकः क्षितौ साहसिकस्त्वमेव
 नान्योऽस्ति राजन्नदसाहसाङ्गः ॥
 निसर्गदुर्गामपि भूमिमेतां
 स्वोद्यानवीथीमिव यः प्रविष्टः ॥ ४९ ॥
 तदस्य कार्यस्य पुरस्कृतस्य
 यतस्त्र सीमान्तविलोकनाय ।
 विगाहमानोऽम्बरमर्धमार्गं
 निवर्तते आतु किमुष्णरदिमः ॥ ५० ॥
 इतोऽस्ति गव्यूतिशतार्धमात्रं
 गत्वा पुरी स्तनवतीति नाम्ना ।

१. T. reads प्रथिता च दानभूयस् स्वर्गे च for प्रथिता यदाऽनः स्वर्गे च भूमौ च.
 २. I. reads आत् for आन. ३. I. substitutes "व" for "प", while T. reads
 अपकृत for उपकृत. ४. T. reads सोद्यान for स्वाद्यान. ५. T. reads, "मप्य"
 for "मयं", while in I. there appear three letters after मयं, namely, रयय.

विनिर्मिता शिल्पकलामयेन
 मयेन या नाक्ताजिगीषयेव ॥ ५१ ॥
 तस्या ऋरेन्द्रस्य नराधिपेन्द्र
 जगद्गुहः सा किल राजधानी ।
 ममोधितस्याब्जभुजा वरेण
 रणेष्वावध्यो मरुतां भवेति ॥ ५२ ॥
 स मौलिरत्नानि महोरगाणाम्
 उत्खाय चोत्खाय च कौतुकेन ।
 करोति निर्वासितनायकेषु
 निजाङ्गनाहारलतान्तरेषु ॥ ५३ ॥
 स बाष्पपर्याकुललोचनानि
 निःश्वासभिन्नाधरपल्लवानि ।
 करोति वक्त्राण्यमराङ्गनानाम्
 उत्सन्नलीलास्मितचन्द्रिकाणि ॥ ५४ ॥
 कृताङ्गदः कम्बल-कालियाभ्यां
 यज्ञोपवीतकृतशङ्खचूडः ।
 स तक्षकापादितकण्ठभूषो
 दिभर्ति लीलामशिवशिखस्य ॥ ५५ ॥
 आस्तां किमन्यैः फणिभिस्स चिन्त्यम्
 तस्यापि शेषस्य च वासुकेभ्य ।

१. T. reads ररन्^१ for शिल्प^० while K reads शिल्पकलाधरेण for शिल्पकलाम-
 धन २. I omits this half stanza —

करोति वक्त्राण्यमराङ्गनानाम् ।

उत्सन्नलीलास्मितचन्द्रिकाणि ॥ ५४ ॥

But it appears to be the correction.

राहुयथा विश्वभयैकहेतुस्
 ताराधिपस्याहिमदीधितेश्च ॥ ५६ ॥
 खगेन्द्रभङ्गेन तथा तथा च
 न सर्पयेद्दे जनमेजयस्य ।
 निधानमातङ्कपरम्पराणां
 जातो यथा मम्यति नागलोकः ॥ ५७ ॥
 हरेस्त्वमंशो ऽत्र कृतावतारस्
 तस्याऽमुरेन्द्रस्य निवर्हणाय ।
 अवैमि लोकत्रयकण्टकस्य
 लङ्काधिपस्येव स मेधिलीशः ॥ ५८ ॥
 श्रीकण्ठ-वैकुण्ठ-पुरन्दराद्यैर्
 उपेक्षितं यत्त्रिदशैरशक्त्या ।
 कृतस्य तस्यास्त्ये भरं विसोढुं
 सम्भाव्यसे मे नृपते त्वमेव ॥ ५९ ॥
 किमन्यदुत्तिष्ठ गृहाण यात्रां
 वज्राद्गुशं प्रत्यमितप्रताप ।
 तच्चावतंसिकुरु हेमपद्मम्
 आनीय भूगक्र शशिप्रभायाः ॥ ६० ॥
 सा ते समाप्तादुतसाहसस्य
 वत्साङ्गमभ्येतु फणीन्द्रकन्या ।
 सीता यथा दागारथेस्सलीलम्
 आरोपितव्यम्बककार्मुकस्य ॥ ६१ ॥

१. I. reads 'घतो for 'अते. २. T. reads भय for अन्य and K. भलि for the same & T. reads भत्ययवे for मे नपते

अगाधपातालतलोद्गतानि
 त्रिनिद्रकुन्दच्छदसुन्दराणि ।
 लोकद्वये सम्प्रति ते यशांसि
 आकल्पवल्लीफलवचरन्तु ॥ ६२ ॥
 प्रसादमाश्रेण चिराद्विलीने
 तस्मिन् सुरारातिघनोपरोधे ।
 मुखेन्दुना पन्नगसुन्दरीणां
 पुनः समागच्छतु पञ्चलेखा ॥ ६३ ॥
 आसीत् पुरस्तात्त्रिपुरावभङ्गे
 यन्मङ्गलं घालमृगाङ्गमौलेः ।
 महासुरैर्भाविनि साम्पराये
 तवास्तु तत् संयुगजामदग्न्यै ॥ ६४ ॥
 पन्थादिशवो ज्यं पुरतो व्र गन्ता
 बङ्गुर्मुनिर्लोचनगोचरं ते ।
 उपाचरेस्त्वं च तथाविधानां
 भक्तिं हि गां कामदुहामुशन्ति ॥ ६५ ॥
 इत्युदीर्य मणिकान्तिकन्देलीः
 कल्पितं विदशचापमस्य सा ।
 आ मुमोच निजकङ्कणं भुजे
 ज्याकिणाङ्गकठिणीकृतस्वचि ॥ ६६ ॥

१. I. reads 'लता' for 'तलो'. २. T. and I. read 'कलसस्तुरन्तु' for 'कल-
 पचरन्तु'. ३. K. and T. read 'पुर' for 'पुन'. ४. T. reads 'जामदग्न्यै' for
 'जामदग्न्यै'. ५. I. reads 'मुपन्ति' for 'मुशन्ति'. ६. K. and T. read 'कन्देलीः'
 for 'कन्देली'.

नर्मदोक्तस्वीकारः ।

अवददथ से साहसोन्मुखस्ताम्
इह हि वयं वचसि स्थितास्तवेति ।
तद्विदिव न चिरादुदीरिताशीम्
सरिदपि साऽस्य पुरस्तिरोवभूव ॥ ६७ ॥

हेति श्रीमृगाङ्कदत्तसूनुः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य
कृतौ नवसाहसङ्कचरिते महाकाव्ये नर्मदासंवादो नाम नवमः
सर्गः ॥ ९ ॥

१. T. omits स. २. K. reads इति च न चिरात् and T. तद्विदिव वचसि
for तद्विदिव न चिरात्. ३. T. reads इति कालवासस्य कृतौ साहसङ्कचरितेऽष्टमः
सर्गः, l. इति परिमलस्य नवसाहसङ्कचरिते नर्मदासंवादो नवमः सर्गः.

अथ दशमः सर्गः ।

—८८७१०९—

नायकस्य रमाङ्गदम्पति प्रश्नः ।

अथ मेकलाचलसुतातिरोहितौ
अतिमात्रविस्मयरसार्द्रमानसः ।
दशानच्छविच्छुरितपादलाधरस्
स रमाङ्गदं नृपातिरित्यवोचत ॥ १ ॥

अधिरोहति स्वयमचिन्तिताऽप्यहो
शुभसम्पदङ्कमपराङ्मुखे विधौ ।
सवपुर्विलोचनपथं यदावयोर
अमृतांशुमूर्तिरियमापदापगा ॥ २ ॥

इदमिन्द्रजालमिति मे समुत्थिताम्
मतिगेतदर्पितशुदारया तया ।
द्विकेसन्मरीचिरचितेन्द्रकामुकं
करयार्ति रत्नवलयं विलुम्पति ॥ ३ ॥

अयि मेकलाद्रितनयापुरस्कृते
क्रियते किमत्र यद कृत्यवस्तुनि ।
तव यत् सदा नयेरहस्यत्रेदिनो
न धियभरन्त्यनङ्गमुले पथि ॥ ४ ॥

रमाङ्गदवाक्यम् ।

इति पार्थिवेन कथिते दधन्मनाक्
 पुलंकेन चुम्बितकपोलमाननम् ।
 इदमात्तनीतिपथमाददे वचः
 स्मितपुष्पिताधरदलो रमाङ्गदः ॥ ५ ॥
 इह किं प्रतिस्फुरति मे तवाग्रतो
 नयशास्त्रनीरनिधिपारदृश्वनः ।
 अत्रलीढविश्वतमसः पुरोरवेर्
 न हि जातु दीपकशिखा प्रकाशते ॥ ६ ॥
 त्रिपथे ऽत्र मौनमुच्यते हि मादृशाम्
 अवशस्तथापि कथयामि किञ्चन ।
 क्षितिपालमौलिमणिवेणिकोतियेस्
 तव केन शासनमिदं विलङ्घ्यते ॥ ७ ॥
 प्रथमं हि मण्डलमखण्डशक्तिभिर्
 विजिगीषुभिः स्वमभितः प्रसाध्यते ।
 परमण्डले तदनु नीतिपारगैर्
 अवनीपुरन्दरः करः प्रसार्यते ॥ ८ ॥
 तदपास्यमेवमवितर्कितोत्थिते
 परिपन्थिनामिह विधेयवस्तुनि ।
 यदि नाभविष्यदभिमानशालिनस्
 तव राज्यमुद्धृतसमस्तकैण्डकम् ॥ ९ ॥

१ I reads गल्पितेन for पुलंकेन. २ T. reads सुदित for मुच्यते. ३ J. and I. read 'तिथि for 'तिये. ४ T. reads प्रसाद्यते for प्रसार्यते. ५ K. reads 'मवितर्कितोत्थिते for 'मवितर्कितोत्थिते. ६ I reads परिपन्थिना for परिपन्थिना, while K. reads इव for इह. ७ I. omits two letters after क

श्रुत-शक्तिसङ्कलितमन्त्रनिश्चयेर
 उपलब्धपद्गुणविवेकवर्त्मभिः ।
 तदुपायतत्त्वमभिगम्य धूः क्षितेस्
 तव मन्त्रिभिर्नृप दुरुद्धोह्यते ॥ १० ॥
 अतिसान्द्रकाञ्चनमरीचिपिद्मलं
 दिगुणाहितैश्चुरपत्रशोभिणः ।
 तव कोशेमुत्सृजति न क्षणं रमा
 परमारवंशसरसीसरोरुह ॥ ११ ॥
 प्रियकीर्तियो जयपवित्रिताशयास्
 तैरसा तृणीकृतजगत्त्रया युधि ।
 जगतीविशेषक तवानुजीविनो
 निवसन्त्यवन्तिविषये सहस्रशः ॥ १२ ॥
 पृथिवीभृतः प्रथितविक्रमेण ये
 गमितास्त्वया वशमुपायसम्पदा ।
 नैयवर्त्मगाः क्षितिपते तवान्यथा
 न भवन्ति भाविसमराभिश्चाङ्गया ॥ १३ ॥
 अपरुर्तुमत्र समये तवान्तभीद्
 मनसापि हूणनृपतिर्न वाञ्छति ।
 ईभकुम्भभित्तिदलनोद्यमे हरेर्द्
 न कपिः कदाचन सटां विकर्षति ॥ १४ ॥

१ T reads उपलब्धि^१ for उपलब्ध^२. २ h reads दिगुणाहित^३ for दिगु-
 पाहित^४. ३ T reads शोक^५ for क्षोभ^६. ४ I. reads सुरसा for सरसा. ५ h
 and T. read नववर्त्मना for नववर्त्मभाः. ६ T. reads इह for इमं. ७ I reads
 हरे न कपि वदथ्य सटा for हरेर्न कपिः कदाचन सटा and it seems throughout
 incorrect, while h. and T. read सट्य for सटा.

असिकान्तिजौलजटिलाग्रवाहुना
 रणसीम्नि नाथ निहतेषु भर्तृषु ।
 भवताञ्च वागडवधूजनः कृतौ
 रतिसन्धिविग्रहकथापराडमुखः ॥ १५ ॥
 अधुनापि देव मुरलाङ्गनाजनेर
 विजयप्रशस्तिरिव लिख्यन्त तव ।
 गलदङ्गनाश्रुपृषतावलिच्छलालं
 लसदिन्दुपाण्डुषु कपोलभित्तिषु ॥ १६ ॥
 रभसादपास्य मणिकङ्कणावलीः
 कनकारविन्दकटकेषु ते असिना ।
 न किमर्पितानि नृप लाटयोपितौ
 स्फटिकाक्षसूत्रवलयानि पाणिषु ॥ १७ ॥
 नयनाम्बुभिः स्नपितधूसराधराः
 प्रतिबद्धलक्ष्मणालिनेर्कवेगयः ।
 निहिता न किं महति शोकसागरे
 जगतीन्द्र कौसल्यपतेः पुरन्ध्रयेः ॥ १८ ॥

१ T. and L. read "बाल" for "जाल". २ I reads निहितेषु (or निहतेषु) ३ I. substitutes "ता" for "ना" and omits स in the word प्रसन्ति ४ I reads "गृध्रपरी पलिच्छता लसदिन्दुपाण्डुकपोल" for "पृषतावलिच्छलालं लसदिन्दुपाण्डुषु कपोल" ५ T. reads "वली" for "वली". ६ I reads "लहरेषु" and T "क-
 ण्डेषु" for "कटकेषु" ७ T reads "शोयित" for "शोयिता" ८ T. mutilates
 one letter before वे and I reads "वेणय" for "वेणय" ९ T. reads निहता स्थयं
 and I निहितास्त्वया महति शोकसागरे १० I reads कौसल्य" for कौसल्य" and
 T शोयित for the name ११ After this stanza I. inserts :—

चरितं वैरिनिमिद्रुहाभिनय
 सव नाथ विक्रममयूखमालिना ।
 निहितास्त्वया महति शोकसागरे
 जगतीन्द्र कौसल्यपतेः पुरन्ध्रये ॥

It is evident from this that I repeats the second half of 18th stanza
 and the first half of the 19th stanza.

१९२

नवसाहस्राङ्कचरितम् ।

[दशमः]

उदिनेन वैरितिमिरबुद्धेः श्रभितस्
 तव नाथ विक्रममयूखमालिना ।
 गमिताः प्रभावलयशून्यतां छेदि-
 त्यपराजन्तपार्थिववधूमुखेन्दवः ॥ १९ ॥
 अतिबेलमुत्तुदिगन्तवर्तिना
 ममरश्रमाभ्युदितपर्मविन्दुना ।
 शरदिन्दुनिर्मलमपायि भूभृताम्
 असिपत्रपोषपतितं स्वया यशः ॥ २० ॥
 निजरन्ध्रगोपनपटीयसाश्रितः
 पररन्ध्रदृष्टिपदुच्चारचक्षुषा ।
 नयभिन्नमात्रसमुद्रा भुवस्तले
 भयता मगं कथय को विरुद्धले ॥ २१ ॥
 मरदेव देवमधिकृत्य या विपत्
 निपतायवन्तिविषये कथञ्चन ।
 शिखिमुक्तमन्त्रहविषा विह्वल्यते
 नव ना वगिष्ठमन्त्रा पुरोभवा ॥ २२ ॥

इति किञ्चिदेव न तत्र स्वमण्डले
 नृप चिन्त्यमस्त्युदितशक्तिसम्पदः ।
 अधुना तु नीतिनिहितेन चेतसा
 फणिलोककृत्यामिदमेव चिन्त्यताम् ॥ २४ ॥
 यभुशक्तिरुद्यमपरस्त्वमर्पितै-
 त्रिजगद्यमत्कृतिरहङ्कृतिश्च सा ।
 अमुरस्य तस्य कविता नरेन्द्र ते
 नगरा च मेकैलनगेन्द्रकन्यया ॥ २५ ॥
 अभिगम्य एव स तवाधुना रिपुर्
 मरुतामुदारनिजकार्यसिद्धये ।
 श्रुतिलग्नगन्धगजग्रुहिंतः क्षणं
 नृप केसरी कथय किं विलम्बते ॥ २६ ॥
 नत्रसाहसाद्, न तत्रां श्मुरादहं
 कलयामि संस्पति किमप्यतादृशम् ।
 विधुतिः कदाचन विभो न भूभृतः
 कलविङ्कषक्षपत्रेण शङ्कस्यते ॥ २७ ॥
 भवता यदोद्यलिन एष दक्षिणश्च
 चरणस्तदैव सुरवैरियोपिताम् ।
 विगलन्ति देव नयनोदबिन्दवः
 शरादिन्दुपाण्डुनि कपोलमण्डले ॥ २८ ॥

१. I. substitutes व for चे, while T. निहितेन for निहितेन २ T. reads 'म
 रित' for 'मर्दिन'. ३ T. reads 'मेलन' for 'मेकन'. ४. K. reads 'परमा-
 राम' for 'मरुतामुशर' ५ I reads 'श्रुति' for 'श्रुति'. ६ K. reads 'नय'
 for 'नृप' ७ T. reads 'नय' for 'नय'. ८ I reads 'संस्पति' for 'संस्पति' ९ h
 reads 'शङ्कयते' for 'शङ्कयते'

उदितेन वैरितिमिरद्भुहा अभितस्
तव नाथ विक्रममयूखमालिना ।
गमिताः प्रभावलयशून्यतां छेदि-
त्यपरान्तपार्थिववधूमुखेन्दवः ॥ १९ ॥

अतिवेलमुत्तरदिगन्तवर्तिना
समरश्रमाभ्युदितधर्मबिन्दुना ।
शरदिन्दुनिर्मलमपायि भूभृताम्
असिपत्रपात्रपतितं त्वया यशः ॥ २० ॥

निजरन्ध्रगोपनपटीयसाभितः
पररन्ध्रदृष्टिपटुचारचक्षुषा ।
नयभिन्नसाहसभुवा भुवस्तले
भवता समं कथय को विरुद्ध्यते ॥ २१ ॥

नरदेव दैवमधिकृत्य या विपत्
निपत्तस्यवन्तिर्विषये कथञ्चन ।
शिखिर्मुक्तमन्लहविषा विहन्यते
तव सा वसिष्ठमहसा पुरोधसा ॥ २२ ॥

नृप वासराणि निरुपप्लवाः भजाः
सुखमात्मकर्मणि स्ता नयान्ति यत् ।
विजयं जयैकसुहृदोऽस्य सर्वदा
ननु कार्मुकस्य तव तद्विजृम्भितम् ॥ २३ ॥

१ I reads 'प्रमाभितस्' and T. 'प्रभाभितस्'; both for 'प्रहाभितस्' २ I. reads 'हसिनि' and T. 'हसिनि' for 'हसिति' ३ K. and T. read 'पत्र' for 'पात्र'. ४ I° reads 'स्यवन्ति' for 'स्यवन्ति'. ५. K. reads 'मुक्त' for 'मुक्त' and I. 'सच' for 'मन्त्र'. ६. I. reads 'न नु' for 'ननु'.

इति किञ्चिदेव न तव स्वमण्डले
 नृप चिन्त्यमस्युदितशक्तिसम्पदः ।
 अधुना तु नीतिनिहितेन चेतसा
 फणिलोककृत्यामिदमेव चिन्त्यताम् ॥ २४ ॥
 प्रभुशक्तिरुद्यमपरस्वमर्षितै-
 विजगच्चमस्कृतिरहङ्कृतिश्च सा ।
 असुरस्य तस्य कथिता नरेन्द्र ते
 नगरी च मेकैलनगेन्द्रकन्यया ॥ २५ ॥
 अभिगम्य एव स तवाधुना रिपुर्
 मरुतामुदारनिजकार्यसिद्धये ।
 श्रुतिलग्नगन्धगजगुह्यैः क्षणं
 नृप केसरी कथय किं विलम्बते ॥ २६ ॥
 नवसाहसार्द्धं, न तत्रा ऽसुरादहं
 कलयामि संश्रुति किमप्यतादृशम् ।
 विधुतिः कदाचन विभो न भूभुतः
 कलत्रिङ्गपक्षपवनेन शङ्क्यते ॥ २७ ॥
 भवता यदोच्चलित एव दक्षिणशू-
 चरणस्तदैव सुरवैरियोपिताम् ।
 विगलन्ति देव नयनोदविन्दवः
 शरदिन्दुपाण्डुनि कपोलमण्डले ॥ २८ ॥

१ I. substitutes व for च, while T. मिहनेन for मिहितेन २ T. reads 'म
 रित' for 'मरित' ३ T. reads 'मेलन' for 'मेहन' ४. K. reads 'परमार-
 राम' for 'भक्तानुसार' ५ I. reads 'बुद्धि' for 'बुद्धि' ६ K. reads 'जय'
 for 'नृ' ७ T. reads 'नया' for 'नया' ८ I reads 'संयति' for 'सम्पदि' ९ h.
 reads 'सहस्र' for 'सहस्र'

विजयैकसद्यनि गुणः शरासने
 तव योवदत्र न नृपाधिरोहति ।
 लुहिनच्छटाधवलचामरस्मिता
 विलसन्ति तावदसुरालये श्रियः ॥ २९ ॥
 कनकारविन्दमरविन्दलोचन
 प्रणयेन नैव स समर्पयिष्यति ।
 सुरनिर्जयार्जितमदावृते ज्ञतरं
 लभते न सोम किल तादृशां हृदि ॥ ३० ॥
 भवतः कुतोऽपि नृप यावदागमं
 न स वेत्ति तावदभियोक्तुमर्हसि ।
 सहस्राज्यथा रहसि मन्त्रिबोधितः
 परितः स्वदुर्गघटने यतिष्यते ॥ ३१ ॥
 कृतनूतनार्गलकपाटसंस्पृष्टां
 सुभटैरुदायुधकैररिधिष्ठिताम् ।
 परितस्सुखातपरिखां पुनः पुरीं
 रचितैकदुर्गमपथां विधास्यति ॥ ३२ ॥
 बालितेऽपि किञ्चन धनुःपरिग्रहे
 भुवनत्रयप्रथितसाहसे त्वयि ।

१. I substitutes यव for यावद्वच omitting two letters २. I reads
 अशरासने भिय and T. असुरालयभिय both for असुरालये भिय ३. T.
 reads धाम for साम ४. I. reads दसवयसावे for न सवेत्ति ताव ५. T reads
 लय and I मन्त्र for मन्त्रि. ६. I. omits four letters here and substi-
 tutes सुदुर्गघटने यतिष्यते for परितः स्वदुर्गघटने यतिष्यते, while T wrongly reads
 लयने यतिष्यते for घटने यतिष्यते ७. I and T read 'कदाट' for 'कपाट'.
 ८. K. reads सु for स, while I. substitutes वा for स्वा ९. I. reads च-
 लिते for बलिते.

अपि जायते धृतिविपर्ययो हरेर्
 अमुरेषु कैव गणना तपस्विषु ॥ ३३ ॥
 नियतं नरेन्द्र, विदधत्फणामणि-
 स्फुरदंशुमूत्रितनवातपं नभः ।
 सुरवैरैर्वीर्यदृढमत्सरं पुरः
 फणिसैन्यमोजिभुवि ते भविष्यति ॥ ३४ ॥
 अधुनैव तेऽत्र निजतां व्रजन्ति वा
 सुभद्राः स्वयं विधिवशेन केचन ।
 कपयः पुरा रघुपतेर्यथा वने
 हनुमत्पतङ्गतनयाङ्गदादयः ॥ ३५ ॥
 यदुदीरितश्च पुरुकुत्सकान्तया
 सरितोऽसि वङ्गमुनिदर्शनम्प्रति ।
 प्रतिभाति किञ्चन ममैव तत्र ते
 किमु निर्मुखेद्भितविदस्तदिद्विगतम् ॥ ३६ ॥
 अथैक एव विभुरस्यरेवधे
 ननु धामं तत् स्फुरति शार्ङ्गिणस्त्वयि ।
 उदितश्रुधस्त्रिपुरदाहडम्बरे
 शरतामवाप किल यत् पिनाकिनः ॥ ३७ ॥
 अवलोकयामि शकुनं यथा तथा
 तद्वैमि पद्मलदृशास्सभान्तरे ।

१. I. reads आशि for आशि. २. T. reads तेन for तेऽत्र ३. T. reads
 'धिर्' कुमुददर्शन for 'ति वङ्गमुनिदर्शन'; while I. substitutes 'तिङ्ग' for अति
 वङ्ग. ४. I. reads 'येव' for एव ५. I. reads तत् स्फुरति सा दुर्हिणस्त्वयि
 for तत् स्फुरति शार्ङ्गिणस्त्वयि.

न चिरादुपोढपुलकेन पाणिना
 कनकारविन्दमवतंसयिष्यसि ॥ ३८ ॥
 त्वमिहैव नाथ मणिधात्रि तिष्ठे वा
 न हि नाम तादृशमिदं प्रयोजनम् ।
 असुरं निहत्य सहसैव तत्क्षणाद्
 अहमानयामि तपनीयपङ्कजम् ॥ ३९ ॥
 विजयी यदस्मि समरेषु जित्वराः
 प्रभवन्ति तत्र तव पादपांसवः ।
 अरुणो यदन्धतमसं निवेधति
 स्फुरितं नराधिप तदकर्तेजसाम् ॥ ४० ॥

नायकवाक्यम् ।

मसृणोक्तिपल्लवितम्रीतिविक्रम-
 प्रेमामित्युदीर्य विरते रमाद्भवे ।
 स सरस्वतीमुखररत्ननूपुर-
 ध्वनिपेशलं नृपतिराददे वचः ॥ ४१ ॥
 खदृते मुखात् मुखनिरस्तसंशय-
 मसरेयमुल्लसति कस्य भारती ।
 शशालक्ष्मणः परमखर्वशर्वरी-
 तिमिरच्छिदुच्छलेति कान्तिकन्दली ॥ ४२ ॥
 तव वेसि पौरुषमहं खया विना
 न यर्पुःस्थितिं कथनं कर्तुमुत्सहे ।

१ ॥ reads तिष्ठयान् and T. तिष्ठता वा for तिष्ठ वा न २ ॥ reads अहमो
 एवऽग्र्यं and T. अरुणाद्वयं for अरुणा वद्वयं ३ ॥ T. reads 'मम' for 'मम' ४
 ॥ T. reads मुल for मुख ५ ॥ T. reads अलक्ष्मि for कलक्ष्मि ६ ॥
 and I. reads नुन for वुन

धनुषीव दीर्घगुणसद्गते यतस्
 त्वयि मे दृढप्रणयवासितं मनः ॥ ४३ ॥
 गमने तदेहि सहितौ यतावहे
 झटिति त्रिविष्टपरिपोः पुंसीम्रति ।
 अपदे येदुद्यमकयात्रिरोधिनी
 न हि सिद्ध्ये भवति दीर्घसूत्रता ॥ ४४ ॥

शुक्वावयम् ।

इति पाठवर्तितनमुदीर्य मौनवान्
 अभवत् स मालवकुरङ्गलाञ्छनः ।
 त्वरयाऽर्धतीर्य स च रत्नपञ्जरात्
 पुरतःशुकोऽस्य पुनरित्यभाषत ॥ ४५ ॥
 शृणु शङ्खचूडशुचिवंशभूरहं
 नृप, रत्नचूड इति नागदारकः ।
 उदपादि कण्ठमुनिगिष्यशापतः
 शुक्ता ममेयमनिमीलितस्मृतिः ॥ ४६ ॥
 प्रणयोक्तिभिर्मुनिरथ प्रसेदिवान्
 इति मे स शापतिमिरावधि व्यधात् ।
 वशिनां रूपो मतिषु नाऽऽसते चिरम्
 जलविमुपपद्य नृप संस्यसुचिषु ॥ ४७ ॥

१ I. reads 'प्रणयि' for 'प्रणय' ७ I reads 'पुरि रिपो' for 'रिपो पुरीम'
 २ I reads 'यमुद्यम' for 'यदुद्यम' ४ B reads 'विनीय, T. and I. निरीय' for
 'अतीर्य' ५ B reads 'शुचिवंशभूरह' for 'शुचिवंशभूरह' omitting two letters,
 while T. reads 'शुचिवंशभूरह' for the same ६ I. reads 'परि' for 'मनि' ७ I
 reads 'नृ दिधात्' for 'वधि व्यधात्' ८ T. reads 'वशिना' for 'वशिना' ९ B
 and T. read 'सस्य' for 'सस्य'.

नवसाहसार्चनम् ।

१६८

त्वमफलं नेष्यसि शशिप्रभान्तिकं
नवसाहसार्चनं नृपतेर्यदा वचः ।
नियेत भविष्यति तदा कुमार ते
शुकरूपरूपपरिवर्तनोत्सवः ॥ ४८ ॥

तदनङ्गपेठशर सन्दिश स्वयं
शनैः किमप्युरगशालिकाम्प्रति ।
हृदि यन्निधाय सहसैव याम्यङ्गं
फणिनामनघ्रमणितोरणां पुरीम् ॥ ४९ ॥

अयि गौनमेतदवनीन्द्र मुच्यतां
द्रुतमुच्यता च किमिय मयि त्रेषा ।
पृथगस्मि देव नहि ते परिच्छेदान्
उचितं न तैग्ययि रहस्यगोपनम् ॥ ५० ॥
नायकशक्यम् ।

इति प्रत्नं जल्पति शुकेश्वर विस्मयात्
अवि विस्मयं परमवाप पार्थिवः ।
अवदत्त पञ्जरमिवास्य कल्पयन्
देवानां शुभिः स्फटिकगुच्छिसौमले ॥ ५१ ॥
विपदं विलोम्य तव दुष्मन्मामिमां
— नि गन्तव्यं गग दृश्यते मनः ।

पतितं कुकुलदहने न कस्य वा
मृदुमालतीमुकुलमाल्यमांधये ॥ ५२ ॥

नायिकाप्रति सन्देशः ।

घटितं विधेरिदमर्ज्यमाधयोर्
न रमाद्भुदान्मम सखेतिरिच्यसे ।
इदमर्थं तत्त्वयि विमुक्तयन्त्रणो
ननु सन्दिशामि हरिणीदृशम्प्रति ॥ ५३ ॥

विस्तेश्च मेघतिमिरे नत्ताङ्गि मे
न गतासि लौचनपथं यदा तदा ।
फणिलोकभूमिमतिदुर्गमामिमाम्
अविशं तवानुपदमेव सुन्दरि ॥ ५४ ॥

नगरं त्वदात्तहृदयोऽपि भोगिनाम्
अहमागतो न मृगदीर्घलोचने ।
श्रुतयेन्दुसूतिसरितोन्यतो हतः
सहसैव हेमशतपत्रवार्तया ॥ ५५ ॥

अतिपाटलाधरमवाञ्छितं ह्रिया
स्मितकान्तिमत् स्तिमितरत्नकुण्डलम् ।

१. T. reads 'माधये' for 'माधये'. २. T. reads 'मज्जय' for 'मज्जय'. ३. I. omits न. ४. T. reads अर्थे तत्त्वयि विमुक्तयन्त्रण. (or अर्थे तत्त्वयि विमुक्त-
यन्त्रणो. ५. I. and T. read घृणु for ननु. ६. B. substitutes न for न.
७. B. reads इह for इत्यतो. ८. B. reads हृदयतपत्रवार्तया for हेमशतपत्र-
वार्तया. ९. T. reads 'मवाञ्छितं भिया स्मितकान्तिमत्तिवित' for 'मवाञ्छितं ह्रिया
स्मितकान्तिमत् स्तिमित'. १०. B. reads in the margin 'कुण्डलम्' for 'कुण्डलम्'.

तदपाङ्गसङ्कलितलोचनोत्पलम्
फणिलोककौमुदि मुखं स्मरामि ते ॥ ५६ ॥

द्विस्तये द्वयेन सहसोज्झितस्तदा
शशिसूतिसिन्धुपुलिनोदरे शरः ।

जगदेकविभ्रमभुवा भुवस्तले
सुतनु त्वया मयि च पुष्पधन्वना ॥ ५७ ॥

धृतमूर्भिहस्तनिबन्धेन रेवया
नेनु केनकान्ति करभोरु मे पतत् ।
विषये दृशोरुपदर्शं मनश्शिला-
लिखितैकहसमिथुनं तवांशुकम् ॥ ५८ ॥

मणिकान्तिलुप्ततिमिरे रसातले
भवतीमिहानुसरता तनूदरि ।
अवलोकितान्यथ मया पदानि ते
सहसा सुवर्णसिकताङ्किते पथि ॥ ५९ ॥

सरले द्यौट्युदितकाश्यदोर्लता-
गलितानि रत्नवलयानि ते मया ।

कथमप्युदत्युपृपत्तं पदे पदे
चकितेन चन्द्रमुखि वोक्षितानि च ॥ ६० ॥

१ T. and I read सङ्कलितलोचनम् for सङ्कलितलोचनोत्पलम् while in the margin II substitutes "सङ्कलित" for "सङ्कलित" २ T. reads मुख स्थले for भ्रमस्तल ३ B reads मय for मनु ४ T reads दिश for "दृश" ५ II and K. read रश्मिक for लिखितैक ६ I reads शशिति and T रुगिति for शशित ७ T. reads वीरितानि for वीरितानि and II substitutes ते for य.

मनसा किमालिखति किं समाचर-
त्यधुना किमिन्दुवदना च वक्ति सा ।
इति मे यदिदृश्य भवतीं प्रवृत्तया
हृदयं मशाल्यमिव हन्त चिन्तया ॥ ६१ ॥

परितापवत्यविरलोज्ज्वलप्रभा-
तुहिनच्छटाभिरसिनाब्जलोचने ।
शरदिन्दुदीधितिकलापसुन्दरम्
तव हार एव हृदि सिञ्चनीव माम् ॥ ६२ ॥

कथय प्रिये निहितसान्द्रचन्दन-
द्रवशीतलोज्ज्वलकरा कुचद्वये ।
मम हारयादिरपि ना सखीव किं
मदनाभितापमपनूकरोति ते ॥ ६३ ॥

क्षणमप्यहो पेतसि मे शुचिस्मिते
न समुत्सुकस्य तव विस्मृतेः पथि ।
झटिति प्रविश्य हृदये ममाग्रे किं
लिखितामि पद्ममुखि पुष्पकेतुना ॥ ६४ ॥

१ II reads मया for किमा २ II reads हृदये for हृदय, while k reads हृदय प्रविशति for हृदय मशाल्यमिव ३ B and I read निविन for नि-
त्रिव ४ B and k read मदनानिनाद for मन्नानिनाद ५ T. mutilates one
letter before कृतेति, while I omits म and gives in the marginal cor-
rection ६ T reads नरति for पतति ७ L reads श्रमिनि and T रतिनि
for श्रानि B has lost the remain १३ portion of this stanza from the
word झटिति to the end, and then the three cantos, namely, 11, 12
13 and then the 23 stanza of the 14th and 21 letters of the first line of
24th stanza

समुद्रहन्ती खवदञ्जनाश्रु-
 धारोत्करइयामितकङ्कणेन ।
 करारविन्देन मुखेन्दुबिम्बम्
 औपाण्डुरक्षामकपोलेभित्ति ॥ ६५ ॥
 नवे नवे पङ्कजिनीपलाश-
 मृणालहारादिसनाथपार्श्वे ।
 प्रवाललीलास्तरणे निषण्णा
 सिंहासने मन्मथपार्थिवस्य ॥ ६६ ॥
 बालप्रवालाङ्गुरपाटलस्य
 लावण्यरत्नाकरकौस्तुभस्य ।
 उदूष्मणा निःश्वसितेन कार्त्तिक
 कदर्थयन्ती दशनच्छदस्य ॥ ६७ ॥
 अनल्पसङ्कल्पविकल्पजाल-
 विलोडनैर्न स्वमपि स्मरन्ती ।
 ससाध्वसेनाविरतं मया त्वम्
 उत्प्रेक्ष्यसे पन्नगराजपुत्रि ॥ ६८ ॥

कलापकः ।

ब्रूमः कियन्नय कथञ्चन कालमल्पम्
 अत्राञ्जनावनयने नयने निमील्य ।
 हेमाम्बुजं तरुणि तत्तरसा अपहृत्य
 देवद्विपो अयमर्च इत्थं ॥ ६९ ॥

भद्रैतद्भज रत्नचूडानिविडप्रेमार्द्रमस्मद्वचस्
तस्यास्तत्र कुरङ्गशावकदृशः कर्णावतंसीकुरु ।
शापान्ते अत विस्मरिष्यसि यदि श्रातस्तदेकं किम-
प्यादाय स्वयमेव तत्प्रतिवचः पार्श्वं ममाञ्जयेष्यसि ॥७०॥

इति नरपतेः स्वान्ते कृत्वा मनोमृगवागुरां
गिरमुदकमन्त्रिलिंगाभे नभस्यशनैः गुकः ।
चिरविनिर्हितां दृष्टिं तस्मान्नित्यं तयोत्सुको
हृदिति गमने देवोऽप्यासीत्स साहसलाञ्छनः ॥ ७१ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तमूनोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये रत्नचूडसम्प्रेषणो नाम दशमः
सर्गः ॥ १० ॥

१. I. reads नरै for यद्वि, whole K. omits these two letters. २. T. reads सान्तः for सान्ति. ३. K. and T. read नरपात for नरपते. ४. T. reads 'चिरहितां for 'विनिहिता. ५. I. reads हृगिति and T. हृगिति for हृदिति. ६. T. reads कालिदासस्य कृतौ साहसाङ्कचरिते रत्नचूडिनसम्प्रेषणा नाम दशमः सर्गः and I. इति परिमलस्य नवसाहसाङ्कचरिते रत्नचूडसम्प्रेषणो दशमः सर्गः.

अथैकादशः सर्गः ।

शत्रुजयार्थं प्रस्थानम् ।

अथे विभ्रत् सरोगेण हृदयेन कृशोदरीम् ।
स प्रतस्थे महीनायः करेण च धनुर्लताम् ॥ १ ॥
इन्द्रनीलप्रतोलीतः स निर्गच्छन्पतिः श्रियः ।
तत्कान्तिद्रियामतां गत्वा क्षणं कृष्ण इवाबभौ ॥ २ ॥
आसन्नपद्मसरसा कुसुमान्नप्रशाखिना ।
स नर्मदोषदिष्टेन गन्तुं प्रववृत्ते पथा ॥ ३ ॥
यान्तनेत्राप्तशिखिरास्समीपस्तं सिष्यो विष्टे ।
एला-लवङ्ग-कङ्कोले-जातीफलसुगन्धयः ॥ ४ ॥
चक्रुस्तस्यानिलस्पर्शकणत्काञ्चनपल्लवाः ।
गौक्तिकस्तवकस्मेरा विस्मयं रत्नवीरुधः ॥ ५ ॥
अमन्दमारुताक्षेपमुक्तमुक्ताफलच्छलात् ।
घेलद्वंशलता भूर्ध्न तस्य लाजानियौकिरन् ॥ ६ ॥

१. Tr. mutilates the following :—

अथ विभ्रत्सरोगेण हृदयेन कृशोदरीम् ।

त प्रतस्थे महीनायः ॥ १ ॥

२ T. reads मतिश्रयम् and I. पतिश्रियः for पति श्रियः; while Tr has this line thus —

अगलन् कुसुमव्याजात्तस्मिन्नभ्यर्णगामिनि ।

पातालकल्पवृक्षाणामानन्दाश्रुलवा इव ॥ ७ ॥

अरविन्दमुखकोडक्रीडन्मुखरपट्टपदा ।

अनामयमित्रापृच्छत्तमभ्यागतमञ्जिनी ॥ ८ ॥

शशिप्रेभाक्षिविस्तारसंवादिन्यः पदे पदे ।

त किमप्यार्द्रता निन्युररर्ण्यहरिणोदृशः ॥ ९ ॥

उपयुक्तामृतसर्पिर्नारिकेलफलोदकान् ।

आस्वादितलवङ्गैला-पूग-नागलतादलान् ॥ १० ॥

शैव्यो रुतातनुस्वर्णकदलीमालपल्लवान् ।

विष्टरीकृतविस्तीर्णचन्द्रकान्तशिलातलान् ॥ ११ ॥

तैस्कालोचितकर्तव्यव्यावृत्तैरुमाद्भुतान् ।

आवृत्तिविहितमेय फणिराजमुताकथान् ॥ १२ ॥

हृदयन्यस्तकर्पूरमृणालनैलिनीदलान् ।

पुंस्कोकिलैरुलोहपजनितस्मरसञ्ज्वरान् ॥ १३ ॥

१ K reads तदा for इव २ T reads 'मुख' for 'मुख', while K reads 'पट्टपदा' for 'पट्टपदा', and अपृच्छन् and अञ्जिनी in plural form for अपृच्छन् and अञ्जिनी ३ Tr. reads 'प्रभोति' for 'प्रभाति' and 'सम्बन्धि' for 'संवादिन्य' ४ Tr reads 'शैव्य' for 'रण्य' and after it mutilates 5 letters while I reads अरण्यै for अरण्य'. ५ T reads 'नारिकेलि', Tr मालिरर' and I 'नारिकेली' for 'नारिकेल' ६ Tr omits this line —

आस्वादितलवङ्गैला पूग-नागलतादलान् ॥ १० ॥

and substitutes for this the latter half of the twelfth stanza ७ T reads शैव्य' for शैव्य' ८ T reads विष्टरी' and K विलरी' for विष्टरी' ९ T omits the following line —

नररानोचितकर्तव्यव्यावृत्तैरुमाद्भुतान् ।

१० Tr reads अण्यन' for आवृत्ति' ११ Tr omits this following stanza —

हृदयन्यस्तकर्पूरमृणालनैलिनीदलान् ।

पुंस्कोकिलैरुलोहपजनितस्मरसञ्ज्वरान् ॥ १३ ॥

१० T reads 'कदली' for 'नैलिनी' ११ I reads 'कथा' for 'कथा'

जाम्बूनदलतागुल्मेविहिताश्रयसौहृदान् ।

गच्छन् स तत्र कतिचिन्निवासान्व्यधिताश्वनि ॥ १४ ॥

कुलकम् ।

वङ्कुमुन्याश्रमप्राप्तिः ।

सम्प्रार्पे पृथिवीपालः कालेन कियताश्वयथ ।

सं कूलोपान्तविचरन्त्यङ्कु वङ्कुतपोवनम् ॥ १५ ॥

आश्रमवर्णनम् ।

हृतं कुतूहलेनाश्लं तदालोकनजन्मना ।

पतिं मध्यमलोकस्य तं जगाद रमाङ्गदः ॥ १६ ॥

सीमा संतीतिशब्दस्य संकुशाङ्गात्पपल्लवा ।

मैथिलीव श्रियं धत्ते कामप्याश्रमभूरियम् ॥ १७ ॥

इतो वान्ति हविर्धूमलतालास्यप्रदा इमे

मैरुतः पावनाः पक्षपुंसडाशसुगन्धयः ॥ १८ ॥

इतो हिरण्मयो भूमिस्तरवो हेमैवल्कलाः ।

उन्निद्रहेमपद्मानि पयांसीव पदे पदे ॥ १९ ॥

१. T. mutilates three letters after "गुल्म". २. Tr. mutilates three letters after. निरागाम् ३ T. does not insert this ४. T. and I. read रा प्राप for राश्याप. ५. I. राकुशांशान्तविचरन्त्यङ्कु and T. राकुशोपान्तविचरन्त्यङ्कु both for राकुशो-
पान्तविचरन्त्यङ्कु. ६ Tr. reads घौकूहलेनैव and K. and T. कुतूहलेनाह for
कुतूहलेनाह ७ K. reads "मतीत्य for "सतीति." ८. K. reads रा कुशा
रमाङ्ग T. राकुशाङ्गाङ्ग and I. reads राकुशाङ्गाङ्ग all for राकुशाङ्गाङ्ग. ९. T.
substitutes च for "व. १० K and T. read कुकम्. for महता. ११ K reads
हेमपद्मा. for हेमपद्मना .

काकनत्राद्वमूर्धानः पश्येने गुणशिक्षया ।

वेदवः खण्डयन्त्यत्र समिधश्च पदानि च ॥ २० ॥

अनया सामे गायन्त्या स्वसंज्ञयवानेयम् ।

इतः करोति कलहं द्युतः सारिकया समम् ॥ २१ ॥

इदमवाहुनं पश्य मदङ्गिनां गजस्य यत् ।

गण्डलेखां नखाग्रेण शनैः कण्डूयते हरिः ॥ २२ ॥

प्रभामण्डलमयस्वनमसुः शनैः पथि ।

तैवापतन्ति पानान्स्वयोष्मी नद्वयः ॥ २३ ॥

एषां दिनयमेताभिः कपिलाभिरलङ्कृतम् ।

उदज्जगद्गणं गोभिर्जटाभिर्गभिनदिशः ॥ २४ ॥

इतो गात्रपगवृत्तिभेदाभ्य पन्पेनगन् ।

मुनेः शय्याकुशानति चालः कन्तुगिकामुगः ॥ २५ ॥

इतो व्ययमुपिः पश्य जैवारादलया जया ।

गवाडुगम्यते सायं सन्त्ययेव दिवाकरः ॥ २६ ॥

१. T reads पश्य for ददद, while Tr reads द्वापतन्ति for कण्डयन्ति and पद्य for पद्य and substitutes one letter after it. २. Tr. substitutes first four letters in this line and substitutes पु for म. ३. Tr reads अयम् for मयम्. ४. L and Tr read वृत्ति for पन्पे. ५. T. reads इदं द्युतमवाहुनं for इदमवाहुनं. ६. Tr. substitutes last five letters in this line. T. two letters after नमस and reads 'शा पथि and I हि इतो पथि for नमस पथि ७. Tr. substitutes first five letters in this line and T. reads नद्वयान् for नवापतन्ति omits last three letters; while Tr. reads तैवापतन्ति for नवापतन्ति. ८. T. reads दिवारादलया for जैवारादलया. ९. Tr. substitutes first two letters. १०. T. reads 'नद्वयान्' and Tr. and I. 'नद्वयान्' for 'नद्वयान्'. ११. Tr reads मयम् for 'मयम्'. १२. Tr substitutes दिवाकर for दिवाकर.

सहसैवातिथिः प्राप्तः कोऽप्ययं भवतामिति ।

एष प्रेत्युदजं वक्ति ससम्भ्रममयं गुक्तः ॥ २७ ॥

अतः सम्प्रति वीक्षन्ते कौतुकोत्तानितेक्षणाः ।

त्वामिन्दुमिव पर्याप्तमण्डल मुनिकन्यकाः ॥ २८ ॥

भूदत्तस्मरसाम्राज्यं मुखश्रीतार्जितेन्दु च ।

आसामिन्दीवराक्षीणामलङ्कारो नवं वयः ॥ २९ ॥

मुक्ताक्षः स्त्रीषु कन्दर्पो देवात्रानुशयादिव ।

शङ्के सन्येज्य कोदण्डमात्तदण्डस्तपस्यति ॥ ३० ॥

बहुमुनिदर्शनम् ।

तस्मिन्नित्युक्तवत्येव तैथा साविधवर्त्मनि ।

नतः पृथ्वीशशङ्केन बहुमुनिरदृश्यत ॥ ३१ ॥

अंसावल्ग्विनीरिभत् सन्ध्याभ्रकंपिशा'जटाः ।

प्रसृता द्वेव निर्गत्य परमज्योतिपदिशखाः ॥ ३२ ॥

दधद्यशोपर्वतेन सोमन्तितमुरस्येष्टम् ।

जाह्नवीनिर्झरेणेव नभः प्रालेयपाण्डुना ॥ ३३ ॥

१ K. reads प्रसृतावल्ग्विनीरिभत्, while Tr. mutilates these six letters and the correction has inserted प्रसृतावल्ग्विनीरिभत् २. Tr reads पदपते for वीक्षन्ते and K. मृद्वन् for the same ३ T. reads 'क्षपा' for 'क्षपा' ४ T. reads 'साध्याभ्रकम्पित' for 'साध्याभ्रकम्पित', ५ Tr. mutilates one letter ६ Tr. mutilates first three letters in this line and reads 'अयम्' for 'अयम्' ७ K. reads सध्या सविध' and T. सध्या सविध both for सध्या सविध ८ K. reads सध्या for सध्या ९ In I after कौ two letters are not clear enough to read They may perhaps be one after शिवा, पिशा or पिशा १० J. reads अदि for इय ११ K. reads सध्या for 'सध्या'

शुद्धैकगुणमम्पृक्तामक्षमालां दधत् करे ।

मूर्ता तीव्रेतपःसिद्धिमात्मनः फलितामिव ॥ ३४ ॥

योग-क्षेमोपपत्यर्थमुपविष्टः कुशासने ।

नन्वेव मयिलीभर्तुरनित्यिर्नाम पार्ययः ॥ ३५ ॥

मित्रसोमः मदायुक्तः प्रियया चानमुयया ।

पात्रमत्रिरिवोग्राणां तपसां तेजमामिव ॥ ३६ ॥

स दृष्टिपथमायाति ययातिप्रनिमे नृपे ।

तुतोप कस्य वा न स्यादाकृतिस्तस्य सा मुदे ॥ ३७ ॥

ततः कृतप्रणामस्य नम्य प्रणनभृभृतः ।

विदधे स विशाम्पत्युरातिथ्यमतिथिप्रियः ॥ ३८ ॥

अथाङ्गरे मुखासीनः मुखार्माने महीभृति ।

इति सूनृतया द्वावा स वक्तुमुपचक्रमे ॥ ३९ ॥

अद्य नः पुण्यबीजेन मुक्तो यत् सत्यमङ्कुरः ।

ललाम लोकवितये येन त्वमवलोकितः ॥ ४० ॥

तव शंसति सौभाग्यमभिजातेयमाकृतिः ।

इन्द्रोः सुधानिधानत्वं ज्योत्स्नया यत् प्रतीयते ॥ ४१ ॥

१ K. reads शुतो सुगुण', T शुतो-गुण' and I सुक्तेरुगुण' all for शुद्धैक-
गुण'. २ Tr substitutes 'मिव' for 'सीत्र'. ३ K reads 'कृत्यर्थ' for 'पर्यय',
while T. 'दिष्ट' for 'विष्ट'. ४ T. reads अनुमूयया for अनमूयया ५ I and
Tr read नादृष्टी for नस्य सा, while T. substitutes वा for सा ६ Tr.
mutilates this half stanza.—

तन कृतप्रणामस्य नम्य प्रणनभृभृत १.

७. I reads प्रणन' for प्रणन'. ८ T reads तथा ऽङ्गरेमुखासीन for अथाङ्गरे-
मुखासीन ९ I. reads सौमन्त्रम् for सौभाग्यम्

यथा प्रदेशमायतैर्व्याक्तिं वज्राङ्कुशादिभिः ।

चक्रवर्तीत्यनुक्तोऽपि चिह्नैस्त्वमनुमीयसे ॥ ४२ ॥

त्वद्दर्शनोत्सवेनैवं कृतार्थं चक्षुरद्य नः ।

विमुञ्चति शरच्चन्द्रे चिररूढामपि स्पृहाम् ॥ ४३ ॥

हेतुद्वितयमेवात्र परमानन्दसम्पदः ।

परब्रह्मोपलब्धिर्वा सद्गतं वा भवादृशाम् ॥ ४४ ॥

अकृत्वा भवतः प्रउनं न स्यातुमहमुत्सहे ।

धीरतां मम भिन्दन्ति यत् कौतुकरसोर्मयः ॥ ४५ ॥

त्वया महीभूतामत्र वंशः केयामलङ्कृतः ? ।

श्रोत्रपीयूषगण्डपः कानि नामाक्षराणि ते ? ॥ ४६ ॥

अनेन गणिना सार्धं भनुपाञ्जुचरेण च ।

केन कार्यातिभारेण त्वमेतामागतो भुवम् ? ॥ ४७ ॥

रमाद्भगवत्पम् ।

इत्युक्त्वा विरते तस्मिन् राज्ञा सस्मितमीक्षितः ।

स्थित्वा क्षणमुवाचेदमिद्व्रित्तज्ञो रमाद्भदः ॥ ४८ ॥

अयुदाचलवर्णनम् ।

ब्रह्माण्डमण्डपस्तम्भः श्रीमानेत्ययुदो गिरिः ।

उपोढहसिको यस्य सरितः सालभञ्जिकाः ॥ ४९ ॥

१ T reads मुनि for व्याक्ति and Tr व्यक्त for the same २ I reads एतन् for एव ३ K reads चिररूढा मपिस्पृहाम् for चिररूढामपि स्पृहाम् ४ I reads हेतुद्वितय for हेतुद्वितय ५ K reads निर न स्यातुमुत्सहे for न स्यातुमहमुत्सहे ६ Tr reads वाऽय for केय and gives in the correction क स for the same ७ Tr reads 'गण्डप' for 'गण्डप' ; while K reads 'गण्डपीकृत' for 'गण्डप यानि ८ K substitutes ते for च ९ K and T read स्थित्वा for स्थित्वा १० T reads 'स-पर्वता गिरि for 'नस्त्वयुदो गिरि ११ Tr reads 'हसका and K 'हसिको both for 'हसिका , while T 'हसका for the same.

यः मूर्याशुशालाकस्य विश्वस्योपरि तिष्ठतः ।

व्योमनीलात्तपत्रस्य दण्डत्वमधिरोहति ॥ ५० ॥

आदातुमेवतमाय स्वर्णदीहेमपुष्करम् ।

येः सेन्द्रनीलकटको भुवो भुज उवोद्धृतः ॥ ५१ ॥

शिखरासन्ननक्षत्रो लक्ष्यते यः प्रतिक्षपम् ।

सशीरुर उवोदस्तो हस्तः पातालदन्तिना ॥ ५२ ॥

यस्य शूद्रेन्द्रनीलांशुदयाममादित्यमण्डलम् ।

क्षणं पुटकिनीपत्रछत्राकृति विलोक्यते ॥ ५३ ॥

नीलकण्ठनिया कामं कृतपञ्चाननस्थितिः ।

यस्याग्रभूमिर्गौरीत्र गुणपीतपयोधरा ॥ ५४ ॥

अधःसन्नहमेधेषु स्थिता यस्याग्रमानुषु ।

प्रावृद्धिलासलास्थानामनभिज्ञाः कंलापिनः ॥ ५५ ॥

इन्दुः कटकमाणिस्यं यस्य तुङ्गस्य भूभृतः ।

भुवो यस्य च कान्ताया मेखलामणिरंशुमान् ॥ ५६ ॥

कच्चित्कचित्पतन्त्यो यः कृष्णसारः शशित्रिपा ।

कण्डूयत इवासन्नां शूद्रेण हि मूर्गी निशि ॥ ५७ ॥

१ Tr. reads "मूरं सा" for "मूरसाय" and mutilates one letter after it and substitutes न for य. २ T reads "पुष्कर" for "पुष्करम्". ३ T. reads "यसेन्द्र" for "य सेन्द्र". ४ h reads "इवाच्छुत" for "इवाद्धृत"; while Tr reads भुवा for भुवा. ५ Tr. reads "दन्तिन" for "दन्तिना". ६ K reads "वमन्तिनी" for "पुटकिनी". ७ Tr reads "गुणपीत" for "गुणापीत". ८ T reads अय for अध. ९ Tr. reads स्थिता for स्थिता. १०. K reads "शिलपिडन" for "कंलापिन". ११ Tr mutilates four letters after कच्चित्कचित्, while T. reads पतन्त्यायः for पतन्त्याय. १२ T reads कृष्णार for कृष्णसार and I. कृष्णारपरि स्थिता for कृष्णसारः शशित्रिपा. १३ I reads "शुभस्य निशि" for "हि मूर्गी निशि". while Tr. mutilates one letter before मूर्गी.

पाण्डुः शरदनैरुर्ध्वमधस्तालीवनासितैः ।

यैः कैलास इवाश्लिष्टः पीलस्त्यभुजमम्पदा ॥ ५८ ॥

हरयः शेरते यस्य मत्तेभवधनिस्सहाः ।

गुह्रासु नैखनिर्मुक्तमुक्तादन्तुरभूमिषु ॥ ५९ ॥

अलकच्युतमन्दारमकरन्दसुगान्धिभिः ।

अमर्त्यमिधुनक्रीडा निकुञ्जैर्यस्य मूच्यते ॥ ६० ॥

उदञ्चदिन्द्रधौपानि नानारत्नांशुपल्लवैः ।

सानूनि यस्य सेवन्ते द्वये चित्रशिखण्डिनः ॥ ६१ ॥

पथ्या सह वनान्तेषु विहरन्त्याश्रिकन्यया ।

नीयन्ते शोणतां यस्य शिलास्सालक्तकैः पदैः ॥ ६२ ॥

प्रतिभान्ति पुरस्तेष्वपि यस्य वल्मीकवामनाः ।

शैलास्सुबेल-कैलास-महेन्द्र-मलयादयः ॥ ६३ ॥

वसिष्ठाश्रमवृत्तवर्णनम् ।

अतिस्वाधीननीवार-फल-मूल-समित्-कुशम् ।

मुनिस्तपोवनं चक्रे तत्रेक्ष्वाकुपुरोहितः ॥ ६४ ॥

हैता तस्यैकदा धेनुः कामसूर्गाधिसूनुना ।

कार्तवीर्यार्जुनेनेव जमदग्नेरनीयत ॥ ६५ ॥

१. Tr mutilates one letter before त २ Tr reads कैलास इव सस्पृष्टः for यः कैलास इवाश्लिष्टः ३ K reads 'नित्यहा' for 'निस्तहा' ४ I omits one letter after गुह्रासु and reads खनिर्मुक्त for नखनिर्मुक्त, while Tr reads नगरी for मलयनि and mutilates two letters after it ५ Tr reads यत्र for यत्र ६ T reads 'आपादि' for 'आपादि' ७ T, and I read दृष्टा for दृता ८ K reads अतञ्चत for अनीयत

स्युलाश्रुधारासन्तानस्त्रपितस्तनवल्कला ।

अमर्षपावकस्याभूद्भर्तुस्समिदरुन्धती ॥ ६६ ॥

अथाथर्वविदामाद्यस्समन्त्रामाहुतिं ददौ ।

विकसद्विकटज्वालाजेटिले जातवेदसि ॥ ६७ ॥

ततः क्षणान् सकोटण्डः किरीटो काञ्चनाद्भटः ।

उज्जगामाग्नितः कोऽपि सहेमकवचः पुमान् ॥ ६८ ॥

दूरं सन्तमसेनेव विश्रामिव्रेण सर्वा हता ।

तेनानिन्ये मुनेर्धनुर्दिनश्रीरिव भानुना ॥ ६९ ॥

ततस्तापसकन्याभिरानन्दाश्रुलवाद्धितः ।

कपोलः पाणिपर्यङ्कात् साश्रुलेखादपास्यन ॥ ७० ॥

परमारवंशवर्णनम् ।

परमार इति प्रापत् स मुनेर्नाम चार्थवत् ।

मीलितैतान्यनुपच्छन्नमातपत्रं च भूतले ॥ ७१ ॥

प्रैर्वर्तितातिविस्तीर्णैर्भूततन्तुपरम्परः ।

पुगणकूर्मगोप्रं थैश्चक्रागम्भोनिधेः पयः ॥ ७२ ॥

१. Tr. reads 'गुप्तनवरमन्त्रा' for 'गुप्तनवरमन्त्रा'. २. Tr. omits the following:—

अमर्षपावकस्याभूद्भर्तुं समिदरुन्धती ॥ ६६ ॥

अथाथर्वविदामाद्य समन्त्रामाहुतिं ददौ ।

विकसद्विकटज्वालाजेटिले जातवेदसि ॥ ६७ ॥

ततः क्षणान् सकोटण्डः किरीटो काञ्चनाद्भटः ।

उज्जगामाग्नितः कोऽपि सहेमकवचः पुमान् ॥ ६८ ॥

३. T. reads 'मन्त्रा' for 'मन्त्रि'. ४. K. reads यत् for सा. ५. T. and Tr. read 'दिव श्री' for 'दिव श्री'. ६. Tr. reads 'दे सनन्ताश्रुलवा दस' for 'विगन्ताश्रुलवाद्धितः'; while K. reads 'लवाद्धित' for 'लवाद्धित'. ७. I. omits ten letters after कपोलः, but they appear in the marginal correction. ८. Tr. reads 'हुनि' for 'मुने'. ९. T. reads 'पार्थवन्' for 'पार्थवन्'. १०. Tr. reads 'विनिनान्य' for 'मीलितान्य', while T. and I. read 'आधिरस्य' for 'आतपत्रं'. ११. Tr. reads 'प्र' -- 'न्य' for 'परनिनान्य', while T. substitutes 'भोनि' for 'भोनि'. १२. T. reads 'समन्त' for 'समन्त'. १३. Tr. reads 'यन्' for 'य'.

स्थापितैर्मणिपीठेषु मुक्तामालम्बमालिभिः ।

भूरियं यज्वना येन हेमयूपैरपूर्यत ॥ ७३ ॥

प्रशान्तचिन्तासन्ताने चिरेण नमुचिद्विप्रैः ।

अमोच्यतास्तदैत्येन येनेर्ष्याकलहं शची ॥ ७४ ॥

वंशः प्रवृत्ते तस्मादादिरोजान्मेनोरिव ।

नीतः सुवृत्तैर्गुरुतां नृपैर्मुक्ताफलैरिव ॥ ७५ ॥

तस्मिन् पृथुप्रतापोऽपि निर्वापितमहीतलः ।

उपेन्द्र इति सज्जज्ञे राजा सूर्येन्दुसन्निभः ॥ ७६ ॥

सदागतिप्रवृत्तेन सीतोद्धसितहेतुना ।

हनूमतेव यशसा यस्याज्जलद्ध्यत सागरः ॥ ७७ ॥

शङ्कितेन्द्रेण दधत्ता पूतामवभृथैस्तनुम् ।

अकारि यज्वना येन हेमयूपाङ्किता मही ॥ ७८ ॥

अत्यच्छदशनोद्वच्छदंशुलेखातरङ्गिभिः ।

दीर्घैर्यस्यारिनारीणां निःश्वासैश्चामरायितम् ॥ ७९ ॥

तस्मिन् गते नरेन्द्रेषु तदन्त्येषु गतेषु च ।

तत्र वाक्पतिराजाख्यः पार्थिवेन्दुरजायत ॥ ८० ॥

दीर्घेण चक्षुषा लक्ष्मीं भेजे नवलयस्य यः ।

शिशिलीकृन्जीवाग्ना यस्मिन् कोषेन्नतभुवि ।

निन्दुडिगरासि स्तब्धानि न धेनूंषि ननि नृपाः ॥ ८२ ॥

वैरिभिर्न इति यापञ्जन्म तस्माज्जनाधिपैः ।

कीर्तिभिर्भ्यस्य कुन्देन्दुविशेषाभिः मदायितम् ॥ ८३ ॥

पौलोमीरमणम्येव यस्य चापे त्रिलोकिते ।

चक्रितैस्सरसाव दना राजहंसैरमुच्यत ॥ ८४ ॥

श्रीसीयक इति छत्रं यत्रासामुद्रभूततः ।

दिलीपनिमः पृथ्वीशुक्तिमुक्ताफलं नृपः ॥ ८५ ॥

लक्ष्मीरयोक्षत्रस्थेव शंतिनैलेरिवाम्बिरा ।

वेडजेत्यभवेद्वी कलवं यस्य भूतिव ॥ ८६ ॥

अरण्डमण्डलेनाप्य प्रजार्जुणैर्मन्त्रोदयम् ।

कलिसन्तमम येन व्यनीयत नृपेन्दुना ॥ ८७ ॥

वशीकृनाक्षमालो यः क्षमामत्यायतां दधन् ।

राज्याश्रममलञ्जके राजार्थिः कुञ्जचीवरः ॥ ८८ ॥

स्मिन् च्योत्सनादरिद्रेण वाप्येन्नाविमुक्तेन्दुना ।

शशमूर्विजयं यम्य एतेपादौतिलियः ॥ ८९ ॥

१ I reads धनूषि रतिं नृपा for धनूषि ननि नृपा. २ h. reads, नराधिप for अराधिप. ३ h. reads विजया मर्यादिना, I विजयानि मर्यादित्वा and T. omits one letter and reads विजय मर्यादिनाम for विजयानि मर्यादितम्. ४. h. reads श्रीसीयक and T. श्रीसीयक both for श्रीसीयक. ५. T. reads 'यन्त्र' for राशि. ६ h. reads द्रुमे' for दृष्टम्. ७ T. reads यत्र for यत्र. ८. h. reads 'षोडश' and I. 'षुडश' both for 'षुडश'. ९. T. reads कथन for कथ. १०. T. reads वाप्येन्नावि and I वाप्येन्नावि for वाप्येन्नावि. ११. I am unable to find one proper name here. T. reads इन्द्रादी and I त(र)भ्राता for इन्द्रादी, while I. substitutes 'यत्र' for पान.

अकङ्कणमकेयूरमनूपुरममेखलम् ।

ह्रूणावरोधवैधव्यदीक्षादानं व्यधत्त यः ॥ ९० ॥

नायकवर्णनम् ।

अयं नेत्रोत्सवस्तस्मात् जज्ञे देवः पितृप्रियः ।

जगत्तमोपहो नेत्रादत्रेरिव निशाकरः ॥ ९१ ॥

श्रीमेद्वाक्पतिराजोऽभूदग्रजोऽस्याग्रणीस्तनाम् ।

सगरापत्यदत्तान्धिपरिखायाः पतिर्भुवः ॥ ९२ ॥

अतीते विक्रमादित्ये गतेऽस्तं सातवाहने ।

कविमित्रे विश्राम यास्मिन् देवी सरस्वती ॥ ९३ ॥

चक्रिरे वेधसा नूनं निर्व्याजौदार्यशालिनः ।

ने चिन्तामणयो यस्य निर्माणे परमाणवः ॥ ९४ ॥

यशोभिरिन्दुगुचिभिर्यस्याच्छतरवारिजैः ।

अपूर्यतेयं ब्रह्माण्डगुक्तिर्मुक्ताफलैरिव ॥ ९५ ॥

श्रियं नीलाब्जकान्त्या यः प्रणयिभ्यो ददौ वृशा ।

अरातिभ्यश्च सहसा जहे निखिंशलेखया ॥ ९६ ॥

अमस्सवल्कलगन्धिः सैजटापल्लवं शिरः ।

चक्रे येनाहितस्त्रीणामक्षमूत्राङ्कितः करः ॥ ९७ ॥

१. T. reads भूषेऽङ्क for हताङ्क. २. T. reads देवपति and I. देवपितृ for देव पितृ. ३. I. reads श्रीवत्सलनरो for श्रीमेद्वाक्पातिराजो. ४. I. reads अयमे ह्यकङ्कण for अयमोऽकङ्कणो, and T. ह्यकङ्कणो सङ्कण for ह्यकङ्कणोऽङ्कणम्. ५. T. reads विजया for विक्रमा and K. विजयापत्ये for विक्रमादित्य. ६. K. reads निर्माण for निर्माणे. ७. T. reads अपापल्लवं for सैजटापल्लवं.

पुरं कालक्रमात्तेन प्रस्थितेनाम्निकापतेः ।

मौर्वीकिणाङ्गवत्यस्य पृथ्वी दोष्णि निवेशिता ॥ ९८ ॥

प्रज्ञास्ति परितो विश्वमुज्जयिन्यां पुरि स्थितः ।

अयं ययाति-मान्धातृ दुप्यन्त-भरतोपमः ॥ ९९ ॥

अनेनास्तः कपोलेषु पाण्डिमा रिपुयोपिताम् ।

समाहृत्येव तद्गर्तृयशसो बाहुशालिना ॥ १०० ॥

✓ सदा समकरस्यास्य लक्ष्मीकुलगृहस्य च ।

सिन्धुराज इति व्यक्तं नाम दुग्धोदग्रेरिव ॥ १०१ ॥

अनेन विहितान्यत्र यत् साहसशतान्यतः ।

नवीनसाहसाङ्कोज्यं वीरगोष्ठीषु गीयते ॥ १०२ ॥

✓ विन्ध्यान्तश्चरताग्नेन मृगयासक्तचेतसा ।

कन्याशशिप्रभा नाम नागसूतिरदृश्यत ॥ १०३ ॥

अदृश्यैरथ सा नागैरस्य पार्श्वदनीयैत ।

तामन्वेष्टुं प्रविष्टेन कुतूहलबलादिह ॥ १०४ ॥

समणिस्तम्भमग्रे ऽथ दृष्टं धाम हिरण्यम् ।

तत्र मूर्ता ततस्सिन्धुरिन्दुसूतिर्विलोकिता ॥ १०५ ॥

१. Tr reads 'मौर्वीकिणाङ्गवत्यस्य' for 'किणाङ्गवत्यस्य' २. I reads 'मुज्जयिन्या' for 'मुज्जयिन्या'. ३. Tr and I. read 'नदगर्त' for 'तद्गर्त', while T. reads 'ययासा' for 'ययासो' and Tr 'द्यानि' for 'द्यानि'. ४. T. reads 'विक्रमाके' for 'सिन्धुराज'. ५. Tr. reads 'विततानि' for 'विहितानि'. ६. Tr. reads 'विन्ध्यान्तरिता' for 'विन्ध्यान्तरिता'. ७. In Tr there appears a space of mutilated one line after this line and by the context we agree with it, but in T. and I there is no any proof for it. ८. T. and I. read 'प्रविष्टोऽथ कुतूहलबलात्' for 'प्रविष्टेन कुतूहलबलात्'.

अकृताऽऽतिथ्यमेतस्य भक्तिनम्रस्य सा ततः ।
 नीता पृष्टेन चैतेन स्वैवार्तायामभिज्ञताम् ॥ १०६ ॥
 ततोऽवज्जाङ्गुशोद्यानहेमाब्जाहतिसाहसम् ।
 हेतुश्शशिप्रभावात्सर्ववृत्त्यावेदिनस्तथा ॥ १०७ ॥
 अमूचयत् प्रसङ्गेन त्रिविष्टपरिपोरथ ।
 उदग्रमसुरेन्द्रस्य वीर्यं वज्जाङ्गुशस्य सा ॥ १०८ ॥
 ततस्तम्प्रत्यमर्षोऽस्य शटित्यङ्गुरितो हृदि ।
 अन्यत्र वीरवृत्तेर्यदयमेकान्तमत्सरी ॥ ११९ ॥
 पन्थाः पुरोऽसुरस्याऽथ प्राञ्जलेशंसितस्तथा ।
 अमूच्यताप्रतथैतदमोघं दर्शनं तव ॥ ११० ॥
 अथेदं रत्नवल्यं दत्त्वास्मै सममाशिवा ।
 कान्ता तिरोहिता सा च पुरुकुत्सस्य भूपतेः ॥ १११ ॥
 अथैतेन गृहीतेयं यात्रावज्जाङ्गुशम्प्रति ।
 एषा च मुकुतेर्दृष्टा पादपद्मद्वयी तव ॥ ११२ ॥
 वङ्गमुनिवाक्यम् ।

इत्युक्त्वा भुक्तिचतुरो विरसाम रमाद्भदः ।
 आददे मुनिरप्युद्यन्तांशुशंखलं वचः ॥ ११३ ॥

१. T reads रवसाहस्राष्ट्रचरितम् for स्वैवार्तायामभिज्ञताम् २ Tr. omits the following. —

अमूचयत् प्रसङ्गेन त्रिविष्टपरिपोरथ ।
 उदग्रमसुरेन्द्रस्य वीर्यं वज्जाङ्गुशस्य सा ॥ १०८ ॥
 नमस्तम्प्रत्यमर्षोऽस्य शटित्यङ्गुरितो हृदि ।
 अन्यत्र वीरवृत्तेर्यदयमेकान्तमत्सरी ॥ १०९ ॥
 पन्थाः पुरोऽसुरस्याथ प्राञ्जलेशंसितस्तथा ।

३ E reads अयत्न इति. ४ K and I read नीर्यं for वीर्यं. ५ I reads उप for य. ६. K reads 'धनलं for 'शंखलं.

अहो पुराणराजर्षिसन्तानकथयैतया ।

पुण्यया हेतमात्मानमधुना मन्महे वयम् ॥ ११४ ॥

अवउयम्भाविनी तत्र सिद्धिः साहसिकस्य ते ।

शून्यं त्रिविष्टपस्यास्य हृदयादुद्हरिष्यसि ॥ ११५ ॥

एष वज्राडुशस्याऽऽजौ नाऽकृत्वाऽन्तं निर्वर्तिता ।

भुजो भुवनभर्तुस्ते दिङ्नागकरपीवरः ॥ ११६ ॥

वधूस्तवाचिरेणाऽत्र भविष्यति शशिप्रभा ।

यथा कुवल्याश्वस्य दिक्-रुन्या मदालसा ॥ ११७ ॥

स्थिरो भव मितं कालस्थित्वाऽस्मिन् नस्तपोवने ।

त्वया विनीयतामप दीर्घाश्वजनितः श्रमः ॥ ११८ ॥

सिन्धुराजवाक्यम् ।

दृष्ट्युक्ते मुनिना सोऽथ राजेन्दुरिदमब्रवीत् ।

आज्ञा विलङ्घ्यते तात तत्र केन जगद्गुरोः ॥ ११९ ॥

अथ क्रमोन्मीलितसौहृदामु

कथास्वनेकामु मिथःकृताम् ।

विश्रम्यतामित्यब्रदन्महर्षिः

पतिं पृथिव्याः प्रथितप्रभावः ॥ १२० ॥

देवस्ततः स मुनिकल्पितमिन्द्रनील-

पर्यङ्कवत् कनकवेदिसनाथमध्यम् ।

१ T, I and Tr. read पूनम् for हृदयम् २ T and I read निर्वर्तन for निर्वर्तिता ; while T reads हृदयाऽभौ for हृदयाऽऽजौ ३ T. reads भुजा for भुजौ ४ T., Tr and I. read कलि for विष्ट ५ Tr reads स्थिरो भुवि न यान्, wanting one letter before तं ६ Tr reads अपि नीयताम् for विनीयताम् ७ T. and Tr read राजेन्दुर्भुवि for राजेन्दुरिदं ८ T omits one letter after मु, while K. reads मुनिभूत for मुनिकल्पित.

अध्यास्त रत्नसदनं परितो वितान-

व्यालम्बिमौक्तिकलतं नवसाहसार्द्धः ॥ १२१ ॥

इति श्रीमृगाह्वदत्तसुनोः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसार्द्धचरिते महाकाव्ये ब्रह्महर्षिदर्शनं नाम एकादशः
सर्गः ॥ ११ ॥

१ The reads इति परिवन्तस्य कृतौ नवसाहसार्द्धचरिते ब्रह्महर्षिदर्शनं नाम एका-
दश सर्गः, T. इति परिमलापरनाम्नि महाकाव्ये कल्पितसाम्ये कृतौ साहसार्द्धचरिते
ब्रह्महर्षिदर्शनं नाम एकादश सर्गे and 1 इति परिवन्तस्य नवसाहसार्द्धचरिते
ब्रह्महर्षिदर्शनो एकादशः सर्गः-

अथ द्वादशः सर्गः ।

—*—

अथ मानवमीनलक्ष्मणो
माणिपर्यङ्कगतस्य तस्य सा ।
अपतत्फणिराजकन्यका
जगदेकाभरणं स्मृतेः पथि ॥ १ ॥
व्यधित प्रणयं दृशां पुरः
कमर्नायेषु स येषु वस्तुषु ।
जनितोत्कलिकागतैः स तैर्
अस्तेरायतनं व्यधीयत ॥ २ ॥
मुहुरङ्गलनाविवर्तनैश्च
श्रमितैः शून्यत्रिलोकेन च ।
क्षिनिभर्तुरुपान्तवर्तिना
मन्दनाकल्पकमेन्वमीयत ॥ ३ ॥
कदलीदलदत्तमारुतो
हृदयन्यस्तमृणालकन्दलः ।
अथ तस्य बभूव यत्नवान्
उपचारे शिगिरे रमाद्भटः ॥ ४ ॥

१. T. reads व्यधित प्रणयविशो for व्यधित प्रणय दृशां. २. T. mutilates three letters after वर्तिना ३. T. reads मन्दनायन for मन्वनायन & K. reads हृदये न्यस्त for हृदयन्यस्त.

अभवद्वयमेव भूपतेस्
स्मरत्तस्य मनोविनोदनम् ।
मुद्रशस्स करातिथिः शरः
से च हारः स्तनचन्दनाङ्गिनः ॥ ५ ॥

मदनान्तरितोऽपि लङ्घितः
पथि जातेन परिश्रमेण सः ।
स्निग्धः क्षणमोस्त कौमुदी-
विशदक्षौर्मतिरोहितानन ॥ ६ ॥

अथ पार्श्वचरेण सादरम्
मृदुसबाहितपादपल्लवः ।
स कुरङ्गद्वयेव निद्रया
चतुर लोचनयोरिचुम्ब्यत ॥ ७ ॥

स्वपुरोपवने समुत्सुकः
मुमुखो स्वप्रपथेन पार्थिव ।
अवतंमिनहेमपङ्कजाम्
अथ तामङ्गगतां व्यलोकयत् ॥ ८ ॥

अभिक्रान्तमपाङ्गपातिना
जितनीलाञ्जदलेन चक्षुषा ।
दधतीमपवर्तितं स्त्रिया
गुरमापाण्डुरूपीलमण्डलम् ॥ ९ ॥

१ I reads न वनार for न न हार २ I reads विद्रवित for 'द्रवि
नद्रिग ३ I भाग for भाग ४ I reads 'शाम' and K reads 'शाम' for
'शीम' ५ I reads वन for 'पथ' ६ I reads औष for 'श्री'

शरदिन्दुमरीचिनिर्मलं
विगलद्वेपथुना स्तनांशुकम् ।
मुद्गराक्षिपत्तीमलक्षितं
इलयमुक्तावलयेन पाणिना ॥ १० ॥

नवपल्लवकान्तिना किम-
प्यचिरावासितपुष्पकेतुना ।
ललितामधरेण बिभ्रतीं
मुखचन्द्रांशुसैटां स्मितच्छटाम् ॥ ११ ॥

जगदेकविलोकनोत्सवे
वपुषि स्वेदकणैरलङ्किताम् ।
उदितामिव मन्दराहतात्
उदधेर्लघुमुधालब्धां धियम् ॥ १२ ॥

वलिताहितनिःसहाद्गुलि-
स्वकराशेषविशेषकम्पिनि ।
पुलकिन्यधिकं विमुञ्चतीं
चकितं वामकुचे विलोचने ॥ १३ ॥

अतिभासुररत्नकुण्डलाम्
अतिकान्तायतहारमण्डलाम् ।
अपनडलयहेममेखलाम्
असमेषोरधिदेवतामिव ॥ १४ ॥

कुल्लकम् ।

१. T. reads 'वेपथुनाशुकं शरा' for 'वेपथुना स्तनांशुकम्'. २. K. reads 'गमो
विमरिपदा' for 'राटा विमरपडटाम्'. ३. I. reads 'विमोचनी' for 'विमोचनी'.
४. T. reads 'लया' for 'लया'. ५. T. reads 'पणिना' for 'पणिना'. ६. K. and T.
read 'उत्तिष्ठन्ति' for 'विमोचने'. ७. Except Tr. others do not insert 'कुल्लकम्'.

नायकोक्तिः ।

अथ सस्मितमाक्षवेपथुः
पतितो मन्मथपन्निगां पथि ।
इति तां प्रणयार्द्रया गिरा
स किलाम्भोजमुखीमवोचत ॥ १५ ॥

वलितं न विभाति पृष्ठतः
कयरीकान्तमिदं तवाननम् ।
अथ नीलपयोदलेखया
स परिष्वङ्गमिवेन्दुमण्डलम् ॥ १६ ॥

इदमद्भुतवर्तिना करैर्
मणिना रुद्धमिवेरितं ह्रिया ।
न ममर्थमितोपवर्तितुं
वदनं ते ललिताङ्गि का गतिः ॥ १७ ॥

इदमर्धविलोकिताधरं
मधुरापाङ्गतरङ्गितेक्षणम् ।
श्रियमातनुते सितासितं
सुतनु व्यश्रुविलोकित तव ॥ १८ ॥

मिलितस्तव गण्डलेखया

१ T reads 'पथिण' for 'पथिणा' २ I reads 'वलितं न विभाति' or 'वलितम्
वभाति' and T reads 'वलितं न न भाति' for 'वलितं न विभाति' ३ I reads 'मिथो' for
'मितो', while T mutilates one letter after 'न' and reads as 'सन्नामिवापवर्तितुं'
४ K. reads 'विलोकिताधरं' for 'विलोकिताधरं' ५ T mutilates one letter after
'सितासितं' and reads thus — 'सु-सम्भु' Tr. 'सुसन्नासारं' for 'सुतनु व्यश्रु',
while I's reading is somewhat illegible, but it may follow our reading-

सुंदति स्वेदलं वार्त्तपत्रया ।

किमपि स्पृहणीय एष मे

मरुटासन्नदिनान्तगीतलः ॥ १९ ॥

अयमुत्पलपत्रलोचने

तत्र विम्बाधरपाटलच्छविः ।

अवलोकय कर्तुमीहते

पदमस्ताचलचूलके रविः ॥ २० ॥

दुरितेश्चमिदं सुदर्शनं

दधता विम्बमनूहमारथैः ।

स्मरलक्ष्मि विद्रायसा श्रुना

तत्र कृष्णेन हृते विलोचने ॥ २१ ॥

अरविन्दकरेण लोडितं

केमलिन्या धृतमातपाशुकम् ।

इदमुष्णकरेण कृष्यते

विलितेनापरदिम्बधूम्रप्रति ॥ २२ ॥

करुणार्पितलोचनं मिथः

क्रमविश्लेषगलद्विसाधुरम् ।

उदमार्द्रयतीव मे मनो

मिथुनं मानिनि चक्रवारयोः ॥ २३ ॥

अवलोकय भोरु सम्प्रति

१ T. and I read 'ब्रह्माद्रं' for 'ब्रह्माद्रं' २ K. reads दुरित किमिदं for दुरि-
नप्रमिद, while T. omits one letter after दुरिन. ३ T. omits one letter after
कम. ४ Tr. reads चन्तिवन्द for चन्तिन

त्रितयेन त्रितयं वियुज्यते ।
 द्युमणिः प्रभया, श्रियाऽभ्युजं
 प्रियया साश्चर्यं विहङ्गमः ॥ २४ ॥
 इदमभ्यरपत्त्वलोदराद्-
 अतिताम्रद्युति कालदन्तिना ।
 रविवारिरेहं निरस्यते
 कनकस्निग्धमयूखकैसरम् ॥ २५ ॥
 परिचुम्बति वारुणीं दिशं
 पुरतो रागहन्ते निवस्वति ।
 दिगियं शतमन्युलाञ्छिता
 भवति इयाममुखो मितोदरि ॥ २६ ॥
 इह भान्त्यतिलोहितातप-
 स्तवकाः पश्य वनान्तभूमयः ।
 तपनानुगमोत्सवाङ्किताः
 दिनलक्ष्म्येव पदैस्नयावकैः ॥ २७ ॥
 मदिराक्षि पुरोऽवलोक्यताम्
 अपरस्यामयमानतो दिशि ।
 स्तिमितामवगाहते गतिं
 गुरुगोत्रस्खन्तिताकुलो रविः ॥ २८ ॥
 अमुना शतपत्रवन्धुना
 सहसा सुन्दरि यद्यदुज्झितम् ।

१. T. omits one letter before त्रितयं २. T. mutilates one letter after
 साश्चर्यं and reads 'या विहङ्गमः' ३. K reads रविवारिरेहं and T. रविवारिरेहं
 omitting one letter before हा ४. T. substitutes 'कैसर' for 'कैसरम्' ५. T.
 and Tr. read 'भूने' for 'दृष्टे' ६. T. reads भवति for भवति ७. K and T.
 read मति for गति. ८. K. substitutes 'स्वतिलो यतो' for 'स्वतिलोऽकुलो'.

मममन्त्रिगुहामुखस्थितैस्
तिमिरैस्तत्तदित कटाक्षितम् ॥ २९ ॥

विरमन्त्रायि पल्लवाधरे
सुगवीथीपथिको विरोचनः ।
अयमस्तगिरेर्निपीदति
स्वरामृष्टगिलातले तले ॥ ३० ॥

इयमश्रुतगद्गितां दृष्टं
द्वितये चक्रवर्धुर्विमुञ्चति ।
नवरुद्धमलोदिते गवौ
दयिते चान्द्रवियोगविरुधे ॥ ३१ ॥

चालितोऽसि वद क मां विना
विग्रह सोढुमहं न ते क्षमा ।
कृतपङ्कजकुङ्कुमलाञ्जलिर्
नलिनी कान्तमितीव याचते ॥ ३२ ॥

अनुपुञ्जितपिङ्गदीधिति-
द्रुतलाभारुणदर्पणोपमम् ।
परतोऽस्तगिरेरिदं गल-
त्यनव्रज्याद्भि पतद्गमण्डलम् ॥ ३३ ॥

सरले सह वारिजयिया
निभृज कापि गतः सै भाम्करः ।

१ K. reads भवकायितम् for उन्मथितम् २ K T and I read 'त्ययि पश्य वासरे for 'त्रयि पल्लवाधरे ३ Tr reads स्फुटितामृ-गिलातले तले K स्फुटितामृ-गिलातले तले both for स्वरामृष्टगिलातले तले ४ K reads रावि' and gives in marginal reading च स्व while Tr चान्द्र' for चान्द्र' ५ Tr reads परिमा for परतो ६ K reads गन्ते नु for गत स

वेदे तेन विनाग्निनी कथं
क्षणदामद्य नताद्भि नेष्यति ॥ ३४ ॥

स्फुटविब्रुमराजिनैकतः
सदृशं जातमुदञ्चता नभः ।
सुदति त्वदपाङ्गपाटले
पेटु सान्ध्ये महग्नि प्रसर्पति ॥ ३५ ॥

परिपिञ्जरिताश्रिताम्बरैर्
निविडैः क न हरन्ति हारिभिः ।
अधि सायमिमाः पयोधरैर्
धृतसन्ध्यातपकुङ्कुमैर्दिशः ॥ ३६ ॥

क्षणदाभिमुखेन खण्डिता
ननु सन्ध्या तमसा मनस्विनी ।
कृपितैव निवर्तते जवात्
अतिवाचालविहङ्गनूपुरम् ॥ ३७ ॥

तव चण्डि विडम्पयत्यदस्
तनुसन्ध्यातपलिप्तमभ्युजम् ।
मणिकुण्डलकान्तिसङ्करात्
इदमाताप्रकपोलमाननम् ॥ ३८ ॥

उदितानि तमांसि सा च ते
दयिता दैन्यमुपैति पञ्चिनी ।

१ K reads अयि for अह. २ Tr. and I read 'मुदञ्चता for 'मुदञ्चता
३ Tr reads पटु for पटु ४ I reads इमां for इमा ५ T substitutes
च for च ६ T reads 'कपोलमाननम् for 'कपोलमाननम् ७ h and l.
read उपैति for उपैति

दिनभर्तुरितीव शंसितुं
सहसा सुन्दरि सन्ध्यया गतम् ॥ ३९ ॥

निहितं बलिदीपकेषु तत्
तपनेनोऽऽशु महः कृशोदरि ।
स्वशरस्फुरितं मनोभुवा
तव सघोडविलोकितेऽपि च ॥ ४० ॥

अतसीकुसुमोपमं मुखे
तदनु त्वत्कुचचूचुकच्युति ।
अथ बालतमान्तामांसलम्
प्रसृतं सम्प्रति सर्वतस्तमः ॥ ४१ ॥

तरुकोटरमूकशारिकं
निजनीडाङ्गुलिनीनक्रौकिलम् ।
करभोरु सनिद्रं बर्हिणम्
प्रमदोद्यानमिदं निमीलति ॥ ४२ ॥

प्रसृतैर्गिरिकन्दरोदरात्
इदमिन्दोदरदामकान्तिभिः ।
अधुना तिमिरैर्विगाह्यते
भुवनं पद्मसरश्च दन्तिभिः ॥ ४३ ॥

तिमिराञ्जनभक्तिशोभिना
धत्रलेनायतपद्मपङ्क्तिना ।

१. I. and T. read निहित for निहित. २. I. and T. 'शंसु' for 'शंसु'. ३. T. reads 'हस्तित' for 'हस्तित'. ४. Except K. all read 'वेचरु' for 'चूचु'. ५. Some read 'शारिक' and some 'सारिक' Both are correct forms. ६. K. reads 'विनिद्र' and T. 'न निद्र' both for 'सनिद्र'. ७. T. reads 'वरा' for 'दरा'. ८. K. reads 'विगाह्यते' for 'विगाह्यते'. ९. T. substitutes 'भवनं' for 'भुवनं'.

अमुना भवतीव चक्षुषा
कुमुदेनैति हृवं कुमुदती ॥ ४४ ॥

उदरस्थितयो कुतूहलात्
अलिनो श्रोतुमिवास्फुट वच ।
कमलस्य निलीय निश्चल
दलसन्धिष्वेवतिष्ठते तम ॥ ४५ ॥

तरले ऽतिसितासितयुतौ
इह दोलायितमीक्षणद्वये ।
लिखितार्गरूपत्रलेखयोस्
तिमिरमूर्च्छति ते कपोलयो ॥ ४६ ॥

उडुभि खमितस्तत क्षणात्
उदितैर्भङ्गुरकेशि भात्यद ।
अतिगाढादेनोष्णजन्मभि
परित स्वेदलवैरिवाङ्कितम् ॥ ४७ ॥

शबल शशलाञ्छनस्त्रिया
सतम पश्य महेन्द्रदिउमुखम् ।
अचलेन्द्रसुतास्मितच्छवि
च्युरित कण्ठमुमापतेरिव ॥ ४८ ॥

अहिराजसुते तिलोक्यताम्
इयमिन्दो प्रथमोदता कला ।

१ T reads युष्म for हृवं २ K reads उपरि and T उपरि for उपरि ३ T reads 'विषय मिष्टते मन for 'विषयमिष्टते तमः while K substitutes मृदयते for मिष्टते, ४ Tr and I read 'मुद' for 'मृद'

अयि भाति ययेन्द्रदिहमुखे
 प्रमदेवार्द्रनखाङ्करेखया ॥ ४९ ॥
 यदि कौतुकमायतेक्षणे
 न चिरादेव सुधार्द्रयाज्जया ।
 अरविन्ददलद्युतौ करे
 मृदु लीलावलयं करोमि ते ॥ ५० ॥
 अनवद्यमितः पुरः स्थितं
 विदितं किं शशिना तवाननम् ।
 नभसः सहसाङ्गमेव येत्
 न कलङ्कत्रपयाधिरोहति ॥ ५१ ॥
 इदमुद्रतमिन्दुमण्डलं
 दिगियं पश्य विभर्ति लक्ष्मवत् ।
 त्वमिवाच्छक्रपोलमण्डल-
 स्फुटकालागरूपव्रमाननम् ॥ ५२ ॥
 विगलत्तिमिरांशुके शनैस्
 स्पृशति व्यक्तिमधीरतारके ।
 इह पश्य निशावधूमुखे
 स्फुरति श्वेतमरीचिकुण्डलम् ॥ ५३ ॥
 अयमुद्दिशति ध्रुवं करैर्
 विधुरिन्दीवरलोचने तमः ।

१. T. reads य सकलङ्कत्रपयाधिरोहति for यत् न कलङ्कत्रपयाधिरोहति.
 २. T. mutilates three letters after 'कपोल'; while Tr. reads 'मण्डल' for
 'मण्डल'. ३. T. reads शनैस् for शनैस् ४. Tr. reads 'मण्डलम्' for 'कुण्डलम्'.
 ५. Tr. reads महः for मयः; while T. reads 'लोचन' for 'लोचने'.

कुमुदेषु तथाहि दृश्यतां
 निपतन्त्यस्य लवा इवालयः ॥ ५४ ॥
 इदमञ्जननीलमाहतम्
 पिहिताशं तुहिनांशुना करैः ।
 अचलेन्द्रगुहासु लीयते
 शनकैः संकुचितं पुनस्तनः ॥ ५५ ॥
 मसृणोल्लसदंशुमण्डल-
 च्छलतः पश्य दिवःकुतेऽनया ।
 इयमिन्दुसमुद्रकादितो
 निशया हारलतेव कृष्यते ॥ ५६ ॥
 यदभूत्तमसा जेगत्तया
 पिहितं पुष्करपत्रलोचने ।
 तदिदं परतः प्रकाशितं
 शशिना कुङ्कुमकन्दपाण्डुना ॥ ५७ ॥
 प्रसृतेव विलोचनोदरे
 तिलके संकुचितेव चान्दने ।

१. K., Tr and T. do not insert the following lines —

कुमुदेषु तथाहि दृश्यतां
 निपतन्त्यस्य लवा इवालयः ॥ ५४ ॥
 इदमञ्जननीलमाहतम्
 पिहिताशं तुहिनांशुना करैः ।

२. K. and T. omit the following lines:—

अचलेन्द्रगुहासु लीयते
 शनकैः संकुचितं पुनस्तनः ॥ ५५ ॥

३. T. reads अयः for अगम् and K. समरा for समसा, while Tr. तथा for तथा-

४. T. and Tr. read परितः for परतः . ५. K. reads सङ्कुचितेव for संकुचितेव-

कलितेव नताङ्गि लक्ष्यते
 तव मुक्तावलयेषु चन्द्रिका ॥ ५८ ॥
 कुचयोः प्रतिविम्बितेः समं
 त्रिधुरेकोऽपि भवत्ययं द्विधा ।
 विधिनेव विभिन्नसम्पुटस्
 तव लावण्यसुधासमुद्रकः ॥ ५९ ॥
 हेतुमुग्धमधूकशोभयोर्
 अन्योः पत्रगलोककौमुदि ।
 तव चन्द्रकलाः कपोलयोः
 पतिताः सर्गकुनूहलादिव ॥ ६० ॥
 अयमिन्दुमुखि त्वया यथा
 समुपैति स्पृहणीयतां जनः ।
 अनयैव समागतस्तथा
 निशया पश्य कुरङ्गलान्छनः ॥ ६१ ॥
 धनुषि क्रियतेऽधिरोहणं
 स्मरमौर्वीलतया तनूदरि ।
 शंशिनेरितया समुच्छिते
 पुलिनाद्री च पयोधिवेलैया ॥ ६२ ॥

१. T. reads प्रतिविम्बयो for प्रतिविम्बित. २. T. reads भृन् for हत. ३. Tr. reads परित for जनयो; while T. mutilates three letters before पत्रग. ४. Tr. reads चन्द्रकला for चन्द्रकला. ५. K. and T. read पश्य for स्पृह. ६. T. reads मन for जन. ७. T. reads अनयैव for अनयैव. ८. K. reads समागत स्वय for समागतस्तथा; while T. mutilates two letters after समागत. ९. T. and Tr. read तनूदरि for तनूदरि. १०. Tr. reads नयनैर्धृतया and T. shows the mutilation two letters at the beginning and reads अयनैर्धृतया समुत्पिने. ११. Tr. reads लेखया for वेलया.

कुमुदेषु तथाहि दृश्यतां
निपतन्त्यस्य लवा इवालयः ॥ ५४ ॥

इदमञ्जननीलमाहतम्
पिहिताशं तुहिनांशुना करैः ।
अचलेन्द्रगुहासु लीयते
शनकैः सकुचित पुनस्तनः ॥ ५५ ॥

मसृणोद्धसदशुमण्डल-
च्छलतः पश्य दिवःकृतेज्जया ।
इयमिन्दुसमुद्रकादितो
निशया हारलतेव कृष्यते ॥ ५६ ॥

यदभूत्तमसा जैगत्तथा
पिहित पुष्करपत्रलोचने ।
तदिदं परतः प्रकाशित
शशिना ~~कडम्~~ - - - - -
- अभिधाय प्रमदां प्रियवद ।
प्रविवेश तयासमं किल
प्रमनाः केलिनगेन्द्रकन्दरम् ॥ ५६ ॥

झटिति स्फुटभावसङ्हरां
मधुरामद्गलतां दधानया ।
शशिकान्तशिलातल ततः
स किलाध्योस्त तया युगध्वितः ॥ ५७ ॥

१ I reads जीवित for सीवित २ T reads कहनाकूजित° for बहर्ण
कूजित ३ Tr and I read सपत्स्विनी for सपत्स्विनि ४ Tr reads इत for
शतः and K substitutes अपावति for कृपावति ५ T reads 'सङ्हरा for
'सङ्हरा ६ T reads 'ध्यास तया युगध्वित for 'ध्यास्त तया युगध्वित

कलितेव भक्ताङ्गि लक्ष्यते
तव मुक्तावलयेषु चन्द्रिका ॥ ५८ ॥

कुचयोः प्रतिविम्बितेः समं
विधुरेकोऽपि भवत्ययं द्विधा ।
विधिनेव विभिन्नसम्पुटस्
तव लावण्यसुधासमुद्रकः ॥ ५९ ॥

हेतुमुग्धमधूकशोभयोर्
अनयोः पन्नगलोक्तकौमुदि ।
तव चन्द्रकलाः कपोलयोः
पतिताः स्पर्शकुतूहलादिव ॥ ६० ॥

अयमिन्दुमुखि त्वया यया
समुपैति स्पृहणीयतां जनः ।
अनयैष समागतस्तर्या

श्रवणेन्दीवररेणुरूपितम् ॥ ६१ ॥

सुदृशः श्रमवारिपङ्किलात्
अलकान्तस्तिलकादपास्यत ॥ ७१ ॥

अथ तां शिथिलीकृतत्रपाम्
असमप्रेमहतः किलेश्वरः ।

स्मरकेलिकलारसज्ञताम्
अनयव्यूषपतिर्वशांमिव ॥ ७२ ॥

१ T, I, and Tr read 'वामन' for 'वीवर'. २ T. reads 'चाटन' (नयत्) for 'चाटनयत्', while Tr reads स किलान्वितया गिरा (नयत्) for स किलान्वितया टनयत्. ३. I reads विनिमत् and स्मितञ्चित for 'विनमत्' and स्मिताञ्चितम् respectively. ४ I. reads अथ कान्त for अलकान्त, while T अलकान्त for the same

शिथिलाकुलकेशपाशया
 परिमृष्टार्द्रकपोलपत्रया ।
 विरलाधररत्नरागया
 सुलभस्वेदमुखेन्दुविम्बया ॥ ७३ ॥
 त्रुटितोज्झितहारलेखया
 निबिडाश्लेषकृशाङ्गसगया ।
 असमग्रनेखाङ्गमण्डित-
 स्तनविन्यस्तसकम्पहस्तया ॥ ७४ ॥
 अधिकाधिकजातलज्जया
 मृदुमीलन्नयनत्रिभागया ।
 अथ कामपि निर्वृतिं तया
 स किलापत् फणिराजकन्यया ॥ ७५ ॥
 कुलकर्म् ।
 दंदता नलिनीदलानिल
 विकसत्स्वेदकणे कुचदये ।
 चतुर किल दीर्घचक्षुषस्
 तदनु हान्तिरनेन चिन्छिदे ॥ ७६ ॥
 अथ सैत्रपया धृताशुकां
 जघनसस्तविसूत्रमेखलाम् ।

१ I reads परिमृष्टार्द्रं for परिमृष्टार्द्रं २ T reads सुलभे for सुलभं ३ K reads 'विन्यस्त' for 'विन्यस्त', while T reads 'मयाङ्गमण्डितस्तनविन्यस्तसकम्पहस्तया' for 'नखाङ्गमण्डितस्तनविन्यस्तसकम्पहस्तया' ४ T and I do not agree सुलभम् ५ I reads चतुर and T reads चतुरा ६ I reads विकसत् for विकसत्, while T. 'स्वेदकणे' for 'स्वेदकणे' ७ I reads सप्त रान्धताशुकान् for सप्तपया धृताशुका

अवतंसितलोचनोत्पलां
 निजेमङ्गललनां निनाय च ॥ ७७ ॥
 सुद्रशः स किलान्यतश्चुत
 स्वपदे मौलिमणि न्यवेशयत् ।
 अकरोच्च किलारुणाङ्गुलिर्
 ललितावर्तनकुञ्चितान् कचान् ॥ ७८ ॥
 पद्मयाञ्त्रे दर्पणतले लिखिता मयेय
 पैत्रावली तक्षणि ते वलिताननेति ।
 स्वभ्रान्तरमणयर्जल्पितमात्मभर्तुर्
 अश्रूयत स्मितमुखेन रमाद्भवेन ॥ ७९ ॥
 अथ शुचि पठता शुक्लेन साम
 स्फुटमुटजाङ्गणपादपस्थितेन ।
 विरचितदयितासमागमस्य
 प्रसभमभेज्यत् पार्थिवस्य निद्रा ॥ ८० ॥
 शैलिति विगते स्वप्रायातप्रियानवसङ्गमे
 पुनरपि तथा तत्प्रैत्याशानिमीलितलोचनः ।
 लिखित इव स क्षमापालोऽभूत् क्षण ननु तादृशाम्
 अपि मनसिजो धैर्यं लुम्पत्यहो व्रत साहसम् ॥ ८१ ॥

१. T, I and Tr read स किलङ्गुललना निनाय च for निजेमङ्गललना निनाय च while Tr substitutes स for च २. I reads ७७ for ७८ ३. I reads मन्त्रावली for पद्मावली ४. T and Tr read "कल्पित" for "अल्पित". ५. T. reads अपारयत for अभययत, while I omits one letter before पार्थिवस्य ६. I reads इरगिति and T इगिति for इगिति ७. T. reads "प्रयाया" for "प्रयाया".

इति श्रीभृगाङ्कदत्तसूतोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसार्चनम् महाकाव्ये फणिराजमुत्तारप्रसंगागमो नाम
द्वादशः सर्गः ॥ १२ ॥

१ Tr reads श्रीपरिमलसूतो नवसाहसार्चनम् फणिराजमुत्तारप्रसंगागमो नाम.
T, साहसार्चनम् परिने फणिराजमुत्तारप्रसंगागमो and I, परिमलस्य नवसाहसार्चनम्
फणिराजमुत्तारप्रसंगागमो for श्रीभृगाङ्कदत्तसूतो परिमलापरनाम पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसार्चनम् महाकाव्ये फणिराजमुत्तारप्रसंगागमो नाम

अथ त्रयोदशः सर्गः ।

स्वप्नविदूषितम् ।

ततस्तथा पञ्चगरभेतारितः
सजृम्भमुन्मोलयति स्म लोचने ।
कृताञ्जलिभ्येपविवर्तितोल्लसत्-
भुजांससम्पीडितकुण्डलो नृपः ॥ १ ॥
स सद्गतं यन्मृगशावचक्षुषः
श्रमातानिद्रः स्फुटमन्वभूदिव ।
द्यदित्यभूज्जाग्रदवस्थयाभ्य तत्
पुरातनालेत्यभिवास्फुटं हृदि ॥ २ ॥
लुचाद्भरागः कुशमध्यया तया
मेयि पुवं सङ्क्रमितो भवदिति ।
ग्रनेस्म निद्राकलुषेण चक्षुषा
पराममर्गाद्भ्रमनद्भ्रमोद्दिनः ॥ ३ ॥
अपास्य वामेतरैर्कर्णभूषणं
तथा ग्रैरेनमवाकिरत् स्मरः ।
ययास्य धैर्यं गलति स्म मानमात्
मविक्रियं शुक्तिपुटादिवोदरम् ॥ ४ ॥

१. I. reads 'प्रमर्शित' for 'प्रमर्शित' ७ K and I read 'मपात' for 'मपात'.

१. h. and T. read 'मदन्' for 'मदिव'. ४ T reads 'कण्ट' for 'कर्ण'.

दृशं विषादस्तिमितामुपान्तगे
निवेद्य तेनाथ निशश्चसे तथा ।
यथा मुहुः श्यामलतां जगाहिरे
वितानमुक्ताफलजालकलजः ॥ ६ ॥

रमाङ्गदवाक्यम् ।

कया नु सारङ्गदृशाऽसि कारितः
कपोलपत्रावलिकल्पनश्रमम् ।
तमित्यवोचत्परिहासवानथो
रमाङ्गदः किञ्चिदिदं श्रुत्वाङ्गदम् ॥ ६ ॥

ततस्स मुक्तासितमादधात्स्मित
जितप्रवालखिबि दन्तवाससि ।
शशस तस्मै भुजगेन्द्रकन्यका-
समागम स्वभ्रजमब्जलोचनः ॥ ७ ॥

तदाश्रयैवानुचरेण वर्धिता
कथासुधेवास्य ततो विलासिनः ।
अभूत् पर मन्मथतापशान्तये
न पद्मिनीपत्रमरत्न चन्दनम् ॥ ८ ॥

अज्ञायतान्तःकरणेन ताम्यता
न हेमपद्माहरणाय सत्वरम् ।

१ Tr reads उपान्तिके for उपान्तगे २ I. reads मुहुर्श्यामलता for मुहुः श्यामलता ३ Tr reads अतिरहित for अति कारित ४ I. reads मुक्ताभित for मुक्तासित ५ I reads पद्माहरणाय for पद्माहरणाय, while I. पद्माहरणे च for the game

मुनिप्रश्नः ।

अपि श्रमेणायतमार्गजन्मना
तनुर्महाराज तवेयमुज्झिता ।
मुनिःप्रहर्षेण कृतार्हणस्तदा
स राजचूडामणिमित्यपृच्छत ॥ १४ ॥

भूपतिवाक्यम् ।

अथादधद्वक्त्र इवांशुकाञ्चलं
तुषारपाण्डुप्रसृतैर्द्विजांशुभिः ।
अकृत्रिमप्रेश्रयपेशलं वचस्
स भूपतिर्वक्तुमिति प्रचक्रमे ॥ १५ ॥

अमी सहन्ते मम तात न श्रमम्
प्रणामलम्बास्तव पादपांसवः ।
कियच्चिरं चन्द्रमरीचिचुम्बिते
पदं निधत्ते कुमुदे दिनकृमः ॥ १६ ॥ -

कपिदर्शनम् ।

नृलोकपातालतलाश्रये मियः
कथानुबन्धे शिथिलीभवत्यथ ।
प्रयाणपर्युत्सुकमानसौ मुनिः
स यावदाप्रष्टुमियेष पार्थिवः ॥ १७ ॥

अनेन तावद्दृशे पुरःस्थितो
विशाललाङ्गुललतो वलीमुखः ।

१. I. reads सतां for सदा. २. I. and Tr. 'रित्यपृच्छत' and T. 'रित्यपृ-
च्छत' for 'मिर्यपृच्छत'. ३. T. reads 'प्रणय' for 'प्रभव'. ४. T. reads 'मण्डिते'
and K. 'पीतले' for 'चुम्बिते'.

अथःस्थलीनिर्गतजङ्घकन्यको
 हिमोज्ज्वलः पाद इवाम्बिकागुरोः ॥ १८ ॥
 करेण बिभ्रन्मधुमत्तकरली-
 कपोलवत्पाटलकान्ति दाडिमम् ।
 अहर्मुखाकृष्टपतङ्गमण्डलः
 फलाशया घाल इवाञ्जनीसुतः ॥ १९ ॥
 सन्दानितकम् ।

फलार्पणम् ।

द्वयोरिवार्यः खलु धर्म-कामयोस्
 तयोखिलोकस्पृहणीययोः कपिः ।
 मुनीन्द्र-भूचन्द्रमतोः स्थितोऽन्तरे
 तपस्त्रिभिः स्मेरमुखैरदृश्यत ॥ २० ॥
 अथार्पितं तेन फलं तदाददे
 स विस्मितो मध्यमलोकवासवः ।
 जपारुणं मारुतिनेव मैथिली-
 शिखण्डरत्नं दशकण्ठशोसनः ॥ २१ ॥
 अकृत्रिमश्रीनिलयेन रागिणा
 नरेन्द्रविह्वाङ्कितहस्तगोभिर्ना ।
 सुवृत्ततामुद्रहता स्वभावतः
 स तेन रेजे भृशप्रपन्नः खण्ड ॥ २२ ॥

१. Tr. reads अथ for अधः. २. T. Tr. and I. read अञ्जनी for अञ्जनी.
 ३. T. and Tr. do not insert this. ४. K. reads शरतः for शारदा. ५. K.
 reads शालिना for शोभिना. ६. T. reads सुवृत्ता for सुवृत्ता.

अज्ञातपाकस्य नवातपाधिकां
पुनः पुनस्तस्य विलोक्य शोणताम् ।
नैवप्रवालोलोपममेणचक्षुषः
स्मरन् स बिम्बोष्टमवाप शून्यताम् ॥ २३ ॥

अथास्य सौदन्माणिवन्धनात् करात्
अवाञ्छतः कम्पविसूत्रिताङ्गुलेः ।
पपात पश्चादिव हेमकुट्टिमे
तदस्फुटद्वागिव दाडिमफिलम् ॥ २४ ॥

तदन्तरात् किंशुककान्तितस्करः
स्फुरन्मणीनां निकरोऽर्थं निर्ययौ ।
उदर्चिषः पुष्पवारासनकुधा
कणोत्करलयम्बकलोचनादिव ॥ २५ ॥

अथ द्वयेनावनिपाकशासनः
स विस्मयस्याग्रमहीमनीयत ।
वनौकसा तेन विनीतवृत्तिना
विकीर्णभासा मणिदाडिमेन च ॥ २६ ॥

स चाद्रुतमाभृततोपितः करे
चकार रेवौमणिकङ्कणं कपेः ।
धनात्ययतोर्निजमिन्दुपाण्डुरे
पयोदखण्डे हरिवाडिवायुधम् ॥ २७ ॥

१. T. has नव प्रवाले--मेणचक्षुषः for नवप्रवालोलोपममेणचक्षुषः. २. K. reads विद्यताम् for शून्यताम्. ३. T. reads अवाञ्छितं for अवाञ्छतः. ४. T. reads तत् for तत्; while I. and Tr. read प्रागिव for प्रागिव. ५. I. and Tr. read निर्ययौ for अथ निर्ययौ. ६. Tr. reads 'वतिना for 'वृत्तिना. ७. T. and Tr. read रेवा for रेवा. ८. I. reads धनात्ययतोर्निजमिन्दुपाण्डुरे for धनात्ययतोर्निजमिन्दुपाण्डुरे. ९. K. reads मपवाण for हरिवाह and gives marginal reading हरिवाडिवायुधम् for हरिवाडिवायुधम्.

ततस्सुधासूतिमिवोज्झिताकृतिर्
 नवाञ्जनश्यामलयाङ्गलेखया ।
 नृपः क्षणादेव विचित्रभूषणम्
 पुमांसमग्रे नै हरिं तमैक्षत ॥ २८ ॥
 कृतानतिर्विस्मितमानसे मुनौ
 रमाङ्गदे सादरमुक्तलोचनः ।
 व्यधात् प्रणामं स कृताञ्जलिर्नृपे
 कपोलवेह्यत्कलधौतकुण्डलः ॥ २९ ॥

मुनिकृतः प्रश्नः ।

अलङ्कृतः कस्य वदान्वयस्त्वया
 पदं क ते किञ्च कपिर्भवानभूत् ? ।
 तमेवमाह स्म सविस्मयोर्मणा
 नृपेण साकूतविलोकितो मुनिः ॥ ३० ॥

शशिखण्डवाक्यम् ।

ततः स मुग्धेन्दुमयूखग्रन्धुभिः
 प्रेमादयन् दन्तमरीचिभिर्दिग्गः ।
 नवाम्बुभारालसनीरदावली-
 निनादधीरामिति वाचमादि ॥ ३१ ॥

शिमण्डकेतोद्गाशिरण्ड इत्यहं
 मुनीन्त्र विद्याधरज्ञासितुः मुतः ।

१. Tr. reads *et* for *et*, while T. substitutes *et* for the same. २. T. reads *पुमान्नि* for *पुमाननि*. ३. T. reads *कृताञ्जलि* for *कृताञ्जलि*. ४. I. reads *प्रसादयन्* for *प्रसादयन्*.

सुराङ्गनाध्यासितरत्नकन्धरे
ममाधिवासः शशिकान्तपर्वते ॥ ३२ ॥

स्थाङ्गपाणेः प्रतिमा समुद्रतः
स्वयं महानीलमयी विनिर्गतो ।
इति प्रवादः परमीक्षितुं च तां
गता मणिद्वीपमितः पुरस्त्रियः ॥ ३३ ॥

ममापि तस्यामाधिकं कुतूहलं
तदेहि यावः कृत एव तेऽञ्जलिः ।
कदाचिदेवं सहस्रोपसृत्य मां
प्रिया ययाचे मणिपत्य मौलती ॥ ३४ ॥

सैन्दानितकम् ।

ततः खमिन्दीवरनीलमेकतम्
तया सहोत्पत्य जवेन गच्छतः ।
स तात शैलेन्द्रभरक्षमः क्षणात्
पपात मे लोचनगोचरे ऽर्णवः ॥ ३५ ॥

उपोढनानामणिमौक्तिकोत्करैः
करैरिवोर्ध्वं प्रसरद्भिर्हृमिभिः ।
अनर्घ्यमर्घ्यं जगदेकचक्षुषे
समुद्यतो दातुमिवांशुमालिने ॥ ३६ ॥

१. T. and Tr. read विनिर्मिता for विनिर्गता. २. K. reads यतो for गता.
३. K. reads पुराह स्त्रियः for पुरस्त्रियः. ४. T. reads कुतूहली for कुतूहल.
५. T. I. and Tr. read यावत् for याव. ६. Tr. reads मालिनी for मालती.
७. K. reads युष्मकम् and Tr. युष्मत् for सन्सानितकम्, while T. does not
insert any of these. ८. T. substitutes सु° for श. ९. T. Tr. and I. read
अर्णविः for कर्षिणिः.

नवप्रवालद्युतिपाटलोदेरः
करो मुरारेरिव गोर्ध्रलाङ्घ्रितः ।
अलङ्कृतो जहुमर्हपिकन्यया
पृथुर्जटाजूट इवान्धकद्विपः ॥ ३७ ॥

उदग्रकह्लोलकदरितप्रहैर्
अगाधपातालतलावगाहिभिः ।
दिशो निरुन्धन् नवमेघनादिभिर्
निमग्नदिङ्नागमेदात्रिलैर्जलैः ॥ ३८ ॥

समेधितयोरभितस्तैलेत्थितैस्
स्फुरन्मणिस्तोममयूखदामभिः ।
युगान्तजीमूतशतोदयार्पितैः
पुलोमकन्यापतिकार्मुकैरिव ॥ ३९ ॥

उपान्तविश्रान्तपयोदमण्डलैर्
जलद्विपप्रस्तुतवक्त्रकलिभिः ।
षिरोहृसदीपैधिया समीक्षितैर्
त्रिशालवेष्टैस्त्रिभिः कृताहुनः ॥ ४० ॥

सुजातकृतिष्यपयोधराः स्पृष्टाम्
उपाहरन्तीः पथि तादृजोः पथि ।
कविदधानः शरदिन्दुपेशलागु
शिलामु शुक्लोर्जलमानुषोरिव ॥ ४१ ॥

१. T reads 'सम्' for 'सह'. २. T reads 'सम्' and I 'सह' both for 'सह'. ३. T reads 'परा' for 'मा'. ४. K reads 'सर्वगुप्तैः', T 'सर्वगुप्तैः' and Tr. 'सर्वगुप्तैः' for 'सर्वगुप्तैः'. ५. I reads 'गाने पशादि' for 'गाने पशादि'. ६. T reads 'दीपयथा' for 'दीपयथा'. ७. T and I read 'दिशो' for 'दिशो'. ८. K reads 'पदीपयथा' for 'पदीपयथा'. ९. K reads 'मन्त्रगुप्त' and T, the same, but substitutes 'ह' for 'ह'.

निजौषसीमन्तितसानुकर्दभैर्
 बृहदरीपुञ्जितरत्नसाशिभिः ।
 अधः प्रविष्टोऽमृतकच्छपोऽमृतैर्
 महेचलैरुल्लिखिताम्बरः क्वचित् ॥ ४२ ॥

सवेगवेलानिलवेलिताः क्वचित्
 नवोदता विद्रुमकन्दलीर्दधन् ।
 शिखा इवोर्ध्वं तरुणार्कलोहितोः
 विनिर्गता वाडवजानवेदसः ॥ ४३ ॥

क्वचित् सुभापाण्डुनि फेनमण्डले
 निलीनदूर्वादलनीलनीरदः ।
 सनाथतां नीत इवोपरि स्फुटम्
 फणीन्द्रपर्यङ्कशयेन शार्ङ्गिणा ॥ ४४ ॥

क्वचिन्मणीनां कुमुदोदरत्विपश्च
 सितेतिरेन्द्रीवरमेचकाः क्वचित् ।
 क्वचिद्भानदशुकचञ्चुपादलास्
 तटेषु मुक्ताशयलोदराः शिलाः ॥ ४५ ॥
 कुलंकम् ।

तथैव तस्योपरि गत्वरस्य मे
 तमालनीलिन पथा पयोमुचाम् ।
 खरार्वावर्षीर्णिश्वथयैन्धनाश्रितः
 पपात सीमन्तमणिर्मृगीदृशः ॥ ४६ ॥

१ 'I' reads महाचलै for महाचले २ F H. read 'लोहिनी' for 'लोहिता' ।
 ३ 'I' reads सितेन्मरम्भी for सितेतिरेन्द्री° ४ 'I' does not insert this ५ 'I' reads 'विनील' for 'विदीर्ण' T reads 'विनील' and 'I' 'तमीर्ण' or 'विनीर्ण' all for the same ६ 'I' reads दन्धनाख्यान for 'दन्धनाश्रितः'.

मुनिदर्शनम् ।

ततस्तदीये रदितध्वनौ श्रुते
ससम्भ्रमं कोशपि महात्पा मुनिः ।
त्रिनिर्घयौ स्तनशिलागृहाक्षहिस्
तमालभासस्तेरणिर्घनादिव ॥ ५२ ॥

अनेन केनापि तैवाश्रमे बलात्
इदं हि ताताभरणं हतं मम ।
इति कुधं तद्वचसा से आददे
हविर्निपेकेण शिखामिवानलः ॥ ५३ ॥

शास्त्रवर्णनम् ।

नियद्भीमभुक्कुटिर्विलोकयन्
दृशा तदोल्काकपिशोग्रतारया ।
स तीव्रकोपस्फुरिताधरो ज्वदत्
वचो ममाक्षिप्य कृतानतेरिति ॥ ५४ ॥

प्रमूनमप्यत्र न जातु वीरुधां
हस्त्ययं नः पवनस्तपोवने ।
स्वया तु सम्प्रत्यबलाविभूषणे
शठा जमनाशाय करः प्रसारितः ॥ ५५ ॥

अकारि कापेयमिदं त्वयेदृशं
यदद्य सद्यः रूपिरेव तद्भव ।

१ K reads सरणिर्वेहादिभ, F. सरणी गृहादिभ and Tr सरसा तपोवनात् all for सरणिर्वेहादिभ २ h reads तदाधमेव मे for तवाश्रमे यत्नात् ३ T. and Tr read सनादे for न आददे ४ I reads शिलाम् for शिलाम् ५ I reads "वर्णनम्" for "वर्णनाम्" ६ T reads स्वयेरित नृशय* for स्वयेदृशं यदद्य*.

ततः स मामित्यशपत् कमण्डलोर्
अपस्समादाय दवानलोपमः ॥ ५६ ॥

कोपशान्तिः ।

अथास्य कोपः प्रशशाम मानसे
शनैः कृपा सानुशये प्रसीदति ।
अपां कणस्तिष्ठति वीचिकम्पिते
न पद्मिनीपत्रपुटोदरे चिरम् ॥ ५७ ॥
इहानुतापो भगवन्विमुच्यताम्
इयं मदीया भवितव्यतेदृशी ।
तदुच्यतां शापनिशामुखोद्गतं
कदा ममेदं तिमिरं व्यरंस्यति ॥ ५८ ॥
मथैवमुक्तः स तदैवमूचिवान्
येदा पुरो बङ्गुमुनेरिहागतः ।
करे तवाधास्यति वत्स कङ्कणं
स नार्मदं सीयकराजनन्दनः ॥ ५९ ॥
ततः प्रभृत्येव वलीमुखाकृतेः
समाः सहस्रं वसतो रसातले ।
अनेन मे सम्प्रति पार्थिवेन्दुना
तवाश्रमे शापतमस्तिरस्कृतम् ॥ ६० ॥

प्रातिक्रियाकरणेच्छा ।

कृतं यदेतेन पुनीन्द्र लीलया
प्रतिक्रियां तत्र न कर्तुमस्म्यलम् ।

१. T. reads पर for अप . २. T. reads अपा गण for अपा कण ३. T. reads भद्र for यश ४. Tr. mutilates seven letters at the beginning of this line, while K. reads स नार्मदसीयकरं for स नार्मद सीयकरं.

हिमस्त्रिपः प्रत्युपकारगोचरो
 मरीचिल्लीढकशिमा किमंशुमान् ॥ ६१ ॥
 तेषाप्ययं देव निजप्रयोजने
 लयीयसि कापि नियोज्यतां जनः ।
 अनूरुमुर्वीतलरस्नदीपकः
 किमर्यमा नाधित सूतकर्मणि ॥ ६२ ॥
 तेनैवमुक्तः प्रणयोन्मुखेन
 नृपस्त्रपानम्रमुखो बभूव ।
 अतादृशानां स्तुतयः प्रकृत्या
 मेदं यदुद्दीपयितुं यतन्ते ॥ ६३ ॥

निजवृत्तकथनम् ।

एवं सुधारससमृद्धिमनोहरेण
 श्लाघ्येन तेन शशिखण्डसभागमेन ।
 कामप्यवापदुमया घटितस्य लक्ष्मीं
 स क्षमापतिर्ज्ञादिति जूट इवाष्टमूर्तेः ॥ ६४ ॥
 तेनाथ मूनृतवचःश्रुतये स पुष्टः
 पृथ्वीतलागमनहेतुमजानतेव ।
 आख्यातवान् स्मितसुभाक्षपितोष्ठविम्बस्
 तस्मै निजप्यतिकरं नरलोकपालः ॥ ६५ ॥
 त्रिव्याधरस्तदनु स ग्रहितोऽपि राज्ञा
 नैव स्वधामगमनाभिमुखो बभूव ।

१ T. reads अयापि for तयापि २ T. reads श्रुतयः for स्तुतयः ३ Tr. reads मरु for मरु. ४ L. reads घटितः for घटितस्य. ५ I and T. read लक्ष्मीपतिः for स क्षमापतिः ; while T. substitutes घटित for ज्ञादिति ६ K. reads आख्यातवान् for आख्यातवान्स्मितसुभाक्षपितोष्ठविम्बस्, while T. omits two letters after दिगत्. ७ T. reads नव for मरु.

पूर्वोपकारिणि जनेऽनुपकृत्य किञ्चित्
यान्तो यदुन्नताधियः किमपि त्रपन्ते ॥ ६६ ॥

देव प्रसीद समितिः क्रियतामिदानीं
भृत्यः स्वपादरजसामयमप्रयायी ।
तस्येति वल्गु वचनं वचसा महर्षेः
सन्नाद ततः स कथमप्युररीचकार ॥ ६७ ॥

विद्याधरसैन्यागमनम् ।

आमन्त्रशब्दस्वपटहस्वनसूचितं प्राक्
सैन्यं क्षणान्निजमथ स्मृतमात्रमेव ।
धौतासिपत्रबहुलांगुलतोपेगुडम्
पातालसन्तमसमस्य पुरो बभूव ॥ ६८ ॥

प्रस्थानम् ।

तेनोपपादितमथो रथमुत्पताकम्
अध्यास्य कार्मुकसनाथकरो नरेन्द्रः ।
वज्राङ्कुशम्पति स बहुमुनिमयुक्तः
प्रस्थानमद्भुतविधिर्मसृणं प्रतस्थे ॥ ६९ ॥

लग्नेनाङ्गे युगपदुदज्ज्वारदेशाददूरे
पश्यन्तीनां मुनिमृगदृशां लोचनांगुत्करेण ।
उद्दामाजिक्रतुमेखमहादीक्षया स क्षितीशो
मेध्यामेणत्वचमिव दधन् स क्षणं लक्ष्यतेस्म ॥ ७० ॥
चलितयतिसमाधि त्रस्तसारद्वशावं
निभृतशक्रभूतोद्यैर्नाडिमुद्गीनर्वाह ।

१ T. I. and Tr read "गुड" for "गुडम्" २ K. reads गुणगुडज्ज्वारदेशाददूरे
for युगपदुदज्ज्वारदेशाददूरे. ३ T. I. and Tr read "मुख" for "मख" and K.
विपरीतया for "महारीनया"

हरिणमिधुनमुक्तान्योन्यकण्डूयनं तत्
मुनिवनमभितो भूत् सैन्यकोलाहलेन ॥ ७१ ॥

अथ पथि नवसाहस्राङ्कः स विद्याधरैर्वन्दितः
प्रमुदितमुनिकन्यकामुक्तनीवारलाजाञ्जलिः ।
श्रियमधित रमाङ्गदेनान्वितस्तूर्यघोषोर्मभिः
कुलगिरिकुहरप्रतिध्वानं दीर्घैर्निरुन्धन्दिशः ॥ ७२ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तभूतोः परिमलावरभासः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये विद्याधराभिषेकमागमो नाम
त्रयोदशः सर्गः ॥ १३ ॥

अथ चतुर्दशः सर्गः ।

आकाशारोहणम् ।

अथाश्रमोपान्तमर्हो विहाय
नेमिन्वनोत्कण्ठितनीलकण्ठाम् ।
रथो ऽस्य विद्याधरेमन्त्रज्ञत्तया
रथाङ्गपाणेः पदमौरुरोह ॥ १ ॥

समम्भमोत्तेम्भितकर्णतालम्
आकर्णितो दिक्कुरिभिस्संकम्पैः ।
आध्मातग्राहस्वनमांसलो ऽग्रे
नन्योदगान्मङ्गलतूर्ययोपः ॥ २ ॥

उदस्य वक्त्राणि नभस्थलेन
यान्तं तमेक्षन्त तपस्त्रिकन्याः ।
आकर्णविस्तारितमुग्धनेत्राः
पदान्तैरेराश्रमपादपानाम् ॥ ३ ॥

व्रजन् स विद्याधरवाहिनीनां
मध्ये वभौ मध्यमलोकपालः ।
अनल्पमौन्दर्यमुधैकसृतिः
शशवि नक्षत्रपरम्पराणाम् ॥ ४ ॥

१ T reads 'यन्त्रज्ञत्तया' for 'यन्त्रज्ञकृत्या'. २ Tr. reads 'मुत्पपात' for 'मरु-
रोह'. ३ h. and T. read 'त्तसित' for 'त्तम्भित'. ४ K reads 'सकृद्य' for 'स-
कम्पे', while T. omits one letter after 'सकृ'. ५ K reads 'धनि' and T.
'धन' both for 'स्वन'. ६ K reads 'विष्णुनाम' for 'पादपानाम्'. ७ T.
reads 'शशवि' for 'शशेक'.

कुनूहलोह्लासितपक्षलेखा-
 न्याकृष्टेकर्णोत्पलविभ्रमाणि ।
 तस्मिन्नमुच्यन्त नितम्बिनीभिर्
 अपाङ्गवल्गूनि विलोचनानि ॥ ५ ॥

ग्याङ्गदकृत वर्णनम् ।

अथान्तिकस्थेन स चाभ्यधायि
 रमाङ्गदेनेत्यमवन्तिनाथ ।
 सहस्रशे खे चलितानि पश्यन्
 विद्याधराणा पुरतो बलानि ॥ ६ ॥

हैम नृप स्यन्दनमुत्पतारुम्
 आरुम्पि रत्नाङ्कितकेतुमेने ।
 सन्नलरश्मेरिव बालखिल्या
 विद्याधरास्ते परिवारयन्ति ॥ ७ ॥

प्रजन्नमार्त्यप्रगटाविमुक्त-
 मन्दारमालाजटिलांमकूट ।
 कुन्दच्छटापाण्डुसटाकलापे
 कात्यायनीमित्रैश्चैवावभासि ॥ ८ ॥

प्रयाणनूयध्वनिरेप किं ते
 पातालकुक्षिप्रतिनादसान्द्रः ।

१. I reads "मेलागिष्टम्" for "मेलाग्याष्टम्" २. Tr. reads "वर्णीनि विलासिताणि
 for "चूर्णीनि विलासमानि" ३. Tr. reads "शाश्वतलितानि" for "शः खे चलितानि"
 ४. I reads "तुल्यमन्" and h. "विनु मेमे" both for "वन्तुमेने" ५. Tr. reads "मनि-
 मित" for "मटिमान" ६. Tr. reads "क्यामर" and h. "क्याल" for "कलाप" ७.
 I reads "क्यामर" and h. "क्यामर" for "क्यामर" ८. I reads "इवावभासि"
 for "इवावभासि" ९. I reads "प्रतिनाद" and h. "प्रतिनाद" for "प्रतिनाद".

रवः प्रमर्पत्येत भैरवोऽप्यम्
अकालकल्पान्तपयोधराणाम् ॥ ९ ॥

मूले भुवः कज्जलधूलिकल्पम्
आलक्ष्यते पटय निलीनमेतत् ।
नारन्ध्रविद्याधरमौलिरत्न-
प्रभाङ्कुरशोशितमन्धकारम् ॥ १० ॥

आयामिमालामणिकान्तिदण्डैर्
उत्सारयन्तः परितस्तमांसि ।
अमी मरुन्नर्तितचामरास्ते
खमुल्लिखन्तीव खुरैस्तुरङ्गाः ॥ ११ ॥

विद्वंस्य विद्याधरमालिकाभि-
सर्गं विमुक्ता नयनत्रिभागाः ।
प्रस्थानलाजाञ्जलयस्तत्रैवे
रये पताकास्खलिनाः पतन्ति ॥ १२ ॥

नरेन्द्र विद्याधरपद्मवानाम्
एते पुरः पटय कृपाणपट्टाः ।
कालाञ्जनश्यामतयाऽऽश्रयन्ते
तरङ्गतां व्योममहावस्य ॥ १३ ॥

वाचालयन्त्यः ककुभां मुखानि
नादेन जाम्बुनदकिङ्किणीनाम् ।

१ Tr reads 'रयति' for 'रुत' २ Tr reads नयनम् for निलीनम् ३ T.
and I read 'प्रतिम्' for 'प्राशस्तम्' ४ I reads आयाम् for आयामि', while T
आयानमाया' for आयामिमाला' ५ K reads विरस्य for विद्वंस्य ६ T reads
पुन for पुर ७ K reads स्वकाञ्जनश्यामतया, T also the same but it has
कालाञ्जनश्यामतया for कालाञ्जनश्यामतया ८ K and T read वाचालयन्त्या
ककुभा for वाचालयन्त्य ककुभा

इमा विमानावलयः कथञ्चिद्
अन्योन्यरुद्धप्रसराः प्रयान्ति ॥ १४ ॥

वातवर्णनम् ।

आधूतकार्तस्वरकेतुयष्टिर्
एनान्यशोकस्तप्रकारुणानि ।
आनर्तयत्येष पताकिनीनां
वातः पताकांशुकपल्लवानि ॥ १५ ॥
नभश्चराणां व्रजतामसीपाम्
अन्योन्यपीनांसविषर्पणेन ।
उल्लासितः कुङ्कुमपांसुपूरः
पिशङ्गथत्येष दिशां मुखानि ॥ १६ ॥

प्रेक्षकविवर्णनम् ।

सरस्वकाञ्चीवल्यैर्विलास-
विहासनैर्मन्मथपार्थिवस्य ।
इतो नितम्बैरसितेक्षणानां
व्याप्तान्तरं ध्योग समाप्तिमेति ॥ १७ ॥
अन्योन्यमङ्गद्वयिसूत्रितानि
कुमुदतीकान्तकरोपमानि ।
एतानि पटयोम्बरतः पतन्ति
विमानमुक्ताफलजालकानि ॥ १८ ॥
एताः प्रयान्त्यः पुरतो विमानैर-
विवर्त्य गच्छ गुणपङ्कजानि ।

अपाङ्गविश्रान्तविलोलतारैस्
त्वां नाथ नेत्राङ्गलिभिः पिवन्ति ॥ १९ ॥

आसामित सत्वरगोमिनीनां
गतागताभ्यां मणिकुण्डलानि ।
भिन्दन्ति विद्याधरकामिनीनां
कपोलकालागरूपक्षकाणि ॥ २० ॥

इतो मिथः पार्श्वविषट्ठितेषु
जगद् विमानेषु समापतन्सु ।
आसामितेः प्रेङ्क्षितमध्यरत्न-
विमृत्रिता हारलनाः स्फुटन्ति ॥ २१ ॥

एते गतिक्षोभवशात् बधूनाम्
पङ्कयोन्मथुस्त्रा मणिकूर्णपूरा ।
इतस्तंले सञ्चरनामहीना
निपत्य धूडामणिषु स्वनन्ति ॥ २२ ॥

पातालमेतन्नयनीस्सवेन
विचिन्त्य शून्य शगलाञ्छनेन ।
इहाङ्गनाभिः स्वमुखच्छलेन
कृताङ्ग्यरे चन्द्रमयीव सृष्टि ॥ २३ ॥

इतो रसं पल्लवयन्ति वीरं
नित्याधराणां करवालवलयः ।

१ Tr reads 'गतराणां', I 'मिलराणां' for 'गामिनीनां', while Tr mutilates four letters at the end of this line २ I reads मिथ for मिथ ३ T reads 'मिति' for 'मित्र', while Tr 'रत्नमया' for 'अभ्यरत्न' ४ h reads 'प्रमिति' for 'स्फुटन्ति' ५ Tr reads स्थले for तले ६ Tr reads स्थानम् for स्थानम् ७ T reads इहाङ्गनाभि for इहाङ्गनाभि ८ h reads 'पा-
ङ्कमयीव' for 'चन्द्रमयीव' ९ T reads करवालवलय and I करवालवलय both for करवालवलय

एताश्च वृद्धारमितोद्भनाना
दृशो नवेन्दीवरदामेदीर्घा ॥ २४ ॥

झटित्यवाप्नप्रतिविम्बमेतत्
सैन्य विलोक्य स्फटिकौड्गणेषु ।
सविस्मय नागपुराद्भनोभिर्
इत क्रियन्ते नयनोत्पलानि ॥ २५ ॥

नरेन्द्र तस्माद्गनावगाहि-
त्वद्दर्शनव्यग्रतपास्त्रिपङ्के ।
दूर हविर्धूमसुगन्धिसीम्न
स्थानात् वय वङ्कुमुने प्रवृत्ता ॥ २६ ॥

वनगर्जनम् ।

यथाऽयमभ्येति पुरो नभस्वान्
आकृष्टनानाविधपुष्पगन्ध ।
अग्रे तथाऽधलिहभूरुह न
शङ्के वन दृश्यमेप्यतीति ॥ २७ ॥

एभिर्महीपाल विमानरक्षैर्
अग्रेसरैस्सम्भ्रममुक्तमार्ग ।
निष्क्रम्यकेतुर्मन्ताऽस्यैवेन
रथस्तवाय प्रियति प्रयाति ॥ २८ ॥

१ B reads 'धाम' for 'क्षाम' २ B and I read 'वाङ्मण्य' and 'ना' ।
Tr 'वाङ्मण्य' both for 'वाङ्मण्य' ३ I & I statutes 'ना' for 'ना' ४ B
reads 'वसुधवृक्ष' for 'वसुधवृक्ष' ; wh to T 'वसुधवृक्ष' for 'वसुधवृक्ष' ५ B
reads 'विप्लव' but in the margin it is 'नरवाम' for it ६ Tr reads
'मया वदितरीरुह' for 'मया वदितरीरुह' ७ Tr reads 'वसुध' for 'वसुध' ।

मितप्रभूनस्नवकेस्तरूणाम्
 एषा पुरस्तारकितान्तरिक्षा ।
 द्युटित्यशेषैव निमेषभावाद्
 उन्मीलिता पश्य वनान्तलेखा ॥ २९ ॥

येद्रीजि विद्याधरवाहिनीयम्
 आरुतागतः किञ्चिदधः प्रवृत्ता ।
 अवैमि चित्ते निहितं तदस्याः
 पदं वनालोकनकौतुकेन ॥ ३० ॥

एषा तैमालावलिनीलकान्तेर्
 उपोदगेमामुखदेमपद्मा ।
 सेना वनस्याभिमुखं प्रयाति
 पदयाम्बुराशेरिव जह्नुकन्या ॥ ३१ ॥

अस्याः क्षमापाल वनान्तराजैर्
 विमानपङ्क्तिः पुग्तः स्थितेयम् ।
 आलम्बते रत्नकिरीटलक्ष्मीम्
 मणिप्रभोत्रैर्णैमेहन्त्रचापा ॥ ३२ ॥

एते यत्नीनक्षतशोणितैक्ताः
 पदयेन्द्रगोपैश्चियमुद्रहन्तः ।

१ Tr reads अग्रदल for अग्रैव. २ Tr reads यद्य for यदीष्ट. ३ T. and Tr read इय for अय. ४ Tr. reads निहितं for निहित and T. सदन्याः for सदस्या, while I सदन्या for सदस्या. ५ B. reads लनालच्छद्, I. लनालच्छद् and Tr लनालच्छद् all for लनालच्छद्. ६ B reads "नाना" for "राजा". ७ Except Tr all read मद्रावनस्य for सेना वनस्य. ८ T. reads दद्यामाम्बुराशे for पदयाम्बुराशे. ९ I reads "लक्ष्मी मणि" for "लक्ष्मीम् मणि". १०. Tr. reads "रीषे" for "रीषे". ११ T. reads "नाका" for "नाका". १२. T. and Tr. read "गोप" for "गोप", but the latter reads so in the margin.

तुरङ्गलालजलचिन्दवस्ते
लेठन्ति हेमहुमपल्लवेषु ॥ ३३ ॥

मन्दानिलान्दोलितपल्लवाग्रा
समग्रपुष्पाहरणोद्यताभ्य ।
इतो लता पार्यव सरभन्ते
लावण्यमादातुमिवाङ्गनाभ्य ॥ ३४ ॥

अमृनि पुष्पाणि महीरुहाणाम्
आभान्ति लोभमरोदराणि ।
विद्याधरीविभ्रमदर्शनार्थम्
उत्तानितानीव विलोचनानि ॥ ३५ ॥

पञ्चाग्रवातायनमेतदेत्य
लताग्रपुष्पाण्यवचिन्वतीनाम् ।
नृपातिभारेण नितम्बिनीना
विभानरगानि पुरो नमन्ति ॥ ३६ ॥

शाखाप्रलम्बासु महातरुणा
विटङ्कुरत्नश्रुतिशृङ्खलासु ।
विलम्बमानैरिव चम्बितेयम्
इतो विमानैर्मणिपञ्जरश्री ॥ ३७ ॥

इमा सम प्राणसमैर्वनेर्धस्मिन्
सर्वतुलक्ष्मीनिमिद्रोपगूढे ।

१ Tr reads लिप्यन्ति and in the margin लगन्ति both for लुगन्ति २ K. and T read 'द्यताभ्य' for 'द्यताभ्य' ३ h reads रोमभन्त for रोमभन्त ४ h. reads मल for मीन ५ T reads पुष्पाणि तानीव for वृक्षानितानीव ६ B reads 'पुष्पाण्यवचिन्वतीनाम्' h. 'पुष्पाणि विविधवतीनाम्' and Tr 'पुष्पाण्यवचिन्वतीनाम्' all for 'पुष्पाण्यवचिन्वतीनाम्' ७ '1 reads 'विमानैर्मणिपञ्जरश्री' for 'विमानैर्मणिपञ्जरश्री' ८ K reads विमलपद्मा for विमलपद्मा

नेभःस्थिता एव नरेन्द्र पश्य
पुष्पोच्चये लोलदृशः प्रवृत्ताः ॥ ३८ ॥

एताः करैः काञ्चनपद्मगौरिर्
विलासवत्यः सनिबन्धनानि ।
हरन्ति पुष्पाणि महीरुहाणाम्
मृदूनि यूनामिव मानसानि ॥ ३९ ॥

आसां लताग्रस्तवकोत्थितानि
शिखण्डैरन्वुत्तिचुम्बितानि ।
पद्मोपरिष्ठादलिमण्डलानि
नीलातपत्रभ्रममारभन्ते ॥ ४० ॥

मुञ्चत्यलिः पुष्पलतामितो ज्यम्
आघ्रातरामामुखपद्मगन्धः ।
गुणप्रकर्षे हि सदा मनांसि
गुणान्तरज्ञानवतां रमन्ते ॥ ४१ ॥

लतेतया द्यूततरोः सलीलम्
आनीयमाना नतिमानताद्गया ।
पद्मोत्पतत्पुष्पाशिलीमुखेयम्
आभाति कन्दर्पधनुर्लतेव ॥ ४२ ॥

भ्रमद्विरेकावलिलोलदृष्टिर्
लीलावतंसक्रिययोन्मुखानि ।

१. Tr. mutilates two letters at the beginning, but the copyist substitutes एव for नम, while T. reads येव for एव. २. Tr. mutilates three letters after करै and reads पद्मगौरे for पद्मगौरि; while K. reads पत्र for पद्म. ३. B. reads चूडाम for शिखण्ड. ४. B. reads मुञ्चत्ययं for मुञ्चत्यलि. ५. T. reads रमन्ते for रमन्त. ६. T. reads मुखोऽयम् for मुखेयम्. ७. B. reads क्रिययोन्मुखानि and I क्रिययास्त्रकानि both for क्रिययांस्त्रकानि; while Tr mutilates three letters before मुखानि.

विचेतुमेषा कुसुमानि नालं
तरोस्तनालिङ्गनदोहदस्य ॥ ४३ ॥

प्रियार्पितैः कान्तनिपीतमुक्तै-
पुरन्ध्रविम्बाधरकान्तिचोरः ।
अस्याः सरस्नत्विपि कर्णपाशे
किमप्यशोकस्तवकश्चकास्ति ॥ ४४ ॥

अस्या लताक्षेपविसूत्रितस्य
हारस्य लग्नस्तनकुङ्कुमस्य ।
भ्रष्टाः क्षितौ दाडिमबीजमोहात्
आक्षिप्य मुक्ताः कपयः क्षिपन्ति ॥ ४५ ॥

निदाघलक्ष्मीहसितच्छेद्यम्
पर्याप्तकृष्णागच्छुमगन्धे ।
बन्धे कचाना नवमल्लिकाभ्याः
पदयालिनीले^१ परिभागमेति ॥ ४६ ॥

असावित. पार्थिव दन्तपत्रम्
आपास्य हंसच्छदपाण्डु बाला ।
करोति कर्णे नवकर्णिकारम्
उत्तापिताष्टापदरत्नशोभि ॥ ४७ ॥

स्थितोऽयमन्तर्नवपल्लवानाम्
भगलताग्राङ्गुलिशायताक्ष्याः ।

१. Tr reads कृष्णागच्छुमगन्धे for प्रियार्पित २ T and I read 'मुक्तैः' for 'मुक्ता' ३. Tr reads 'प्रनयय' and T 'चतुर्दशय' both for 'चतुर्दशय' ४ Tr. reads 'वृष्णागच्छुम' and T. 'वृष्णागच्छुम' both for 'वृष्णागच्छुम', while I reads 'गच्छुम' for 'गच्छुम' ५ T reads 'नील' and T 'नीले' for 'नील', but the former in the margin 'नील'; while T and Tr read 'परि' for 'परि' ६ T reads 'वृष्णागच्छुम' for 'वृष्णागच्छुम'.

चित्रं श्रुत्वा श्रुलवावकीर्णं
 दृशौ सपत्न्याः कलुषीकरोति ॥ ५३ ॥
 मध्यच्युते विभ्रति किङ्गुकेऽस्मिन्
 असारुणस्याकृतिमङ्कुशस्य ।
 अस्यास्तनाभ्यामधुना धृतेष्वम्
 अनङ्गमत्तद्विषकुम्भलक्ष्मीः ॥ ५४ ॥
 अभ्यागतायाः सहसाऽमुनाऽर्स्याः
 कन्दर्पसाम्राज्यधुरोद्वहेनै ।
 सुगन्धिभिः पाटलिपादपेन
 पुष्पैरितः कल्पितमातिथेयम् ॥ ५५ ॥
 आर्द्रागसेयं गमिता प्रसादं
 कृतप्रणामाञ्जलिना प्रियेण ।
 प्रमृष्टवाष्पा सुमुखी नखाभ्यां
 चूताङ्कुरं मानमिवोन्मिदति ॥ ५६ ॥
 अर्ध्यासते कामपि कान्तिमासाम्
 एते संकुन्दाः कपरीकलापाः ।
 कुसुमदतीकान्तकरानुविद्वास्
 तेमः प्रताना इव गामिनीनाम् ॥ ५७ ॥
 पुष्पाणि नानाविधवर्णभाञ्जि
 विमानवालायनतो विचिरय ।

१ Tr. reads 'मङ्कुशस्य' for 'मङ्कुशस्य' २ I. reads 'उमुनाऽर्स्या' for 'उमुनाऽर्स्या' ३ II. reads 'एव गमिता' and K. 'धुरन्धरा' for 'धुरन्धरा' ४ II. and Tr. read 'पाटलि' for 'पाटलि' ५ II. reads 'चूता' for 'चूता' ६ Tr. and I. read 'वाष्पाभ्याम्' for 'वाष्पाभ्याम्' ७ Tr. reads 'अर्ध्यासते' for 'अर्ध्यासते' ८ Tr. reads 'सकुन्दाः' for 'सकुन्दाः' ९ Tr. reads 'प्रताना' and corrects 'प्रताना' for 'प्रताना'

युवायमिन्द्रायुधवर्णकान्तम्
उत्तममस्याः सुदृशः करोति ॥ ५८ ॥

पश्येयमुद्राहुलताश्रितश्रीर
मध्येन नडयत्रिवली लतेव ।
विमानतः कोमलमुचिनोति
वधूर्मधुकं स्वकपोलकोन्ति ॥ ५९ ॥

अदः सुगन्धीकुरु मत्प्रसूनम्
मुखाब्जमौगन्धकणार्पणेन ।
इत्यन्धलामक्तलतो न यान्त्राम्
अस्याः करोतीव स कर्णिकारः ॥ ६० ॥

तथा न चूते नवमञ्जरीयम्
अवाप्तवत्यात्मगुणप्रकर्षम् ।
अस्याः सकालागरपत्रलेखे
यथा कपोले कमलेक्षणायाः ॥ ६१ ॥

बह्व्यशोको श्यममर्ग्यकान्ता-
पादाहतः कान्तमलक्तकाङ्क्षम् ।
कृत्वा जगत्प्रसलिनां निजाशाम्
स्कन्धैर्धृतं नूणमिव स्मरेण ॥ ६२ ॥

चिरेण मन्ये वकुलद्रुमोऽयम्
अवाप्तपारः स्पृणीयतायाः ।

१. B and T. read इन्द्रायुधवर्णकान्तम् and Tr. इन्द्रायुधवर्णकान्तम् for इन्द्रायुधवर्णकान्तम् २. B and T. read मनन for लनेय ३. Tr. reads 'काङ्क्षम्' for 'कान्ति' ४. B reads इत्यन्धलीसहस्रलो and in the margin 'सहस्रलो' for इत्यन्धलीसहस्रलो and 'सहस्रलो' respectively. ५. Except h. all others read न for स ६. B reads जीर्ण for चूते ७. Tr. reads प्रान्तम् for कान्तम् ८. T. mutilates three letters after स्कन्धैर्धृतम्. ९. K reads 'शार' for 'पार'.

अर्थी करोऽस्याः सुमनस्सु यस्य
जातो जितामर्त्यतरुप्रवालः ॥ ६३ ॥

फलं शिरीषेण चिरादवाप्तम्
अस्यास्समग्रं सुकुमारतायाः ।
निरस्य गीर्वाणतरुप्रसूनं
यदेतदुत्तंसितमौयतादया ॥ ६४ ॥

अस्योः श्रुतौ चम्पकमादधत्याः
करेण मुक्तावलयार्द्धितेन ।
एष दिजः स्वस्त्ययन विरावैश्
नास्याः करोतीति न मञ्जुकण्ठः ॥ ६५ ॥

विन्यस्तवन्धूकदली मुखेऽस्याः
स्वेदार्द्रकालागरूपवल्ली ।
चकास्ति सन्ध्यातपलेशशङ्कि
कलङ्कलेखा शशलक्ष्मणीव ॥ ६६ ॥

एता मिथो रुद्धविमानमार्गी
लताग्रज पुष्पमनौमुवन्त्यः ।
भवन्ति भारानमिताङ्गकेषु
यदाभ्यसूयाः स्वनमण्डलेषु ॥ ६७ ॥

एतानि कान्तैः प्रमदाजनस्य
भवप्रवालान्यवतसितानि ।

१ K and T read यस्या for यस्य २ T reads आयतास्या for आयतास्या
३ II reads पश्य for अस्या ४ I reads यस्या करोतीति T नास्या करोतीति
and Tr. वैश्व करतीति all for नास्या करतीति ५ II and I read 'कीर्ण' and
Tr 'विलत' both for 'छिद्र'. ६ I reads 'मार्गलताग्रज' for 'मार्गी लताग्रज, which
K समाग्र for समाग्र ७ T and Tr read 'मनामण्डल' for 'मनामण्डल'
८ T. reads वन for नद

पश्यन्ति पश्य स्वमिवाप्तकान्तिं
 कपोलपालीमणिदर्पणेषु ॥ ६८ ॥
 यद्यद्वने ऽभूत् कुसुमं सुगन्धि
 बधूजनैस्तत्तदितो गृहीतम् ।
 कुत्सनाविलोकीविजयावतंसं
 निर्मातुमिच्छामिव स्मरस्य ॥ ६९ ॥
 कर्णावतंसीकृतपद्मवानां
 विचित्रपुष्पोभरणोज्ज्वलेषु ।
 पश्यामितः पद्मवितेयमासाम्
 अङ्गेषु सारङ्गदृशामृतुग्रीः ॥ ७० ॥
 स्वेदोदविन्दुच्छलतः कपोले
 वितीर्णमुक्तार्ध इव स्मरस्य ।
 एणीदृशां कान्त इव प्रवृत्तः
 श्रमोऽयमालिङ्गितुमङ्गलेखाम् ॥ ७१ ॥
 आसां पृथुस्वेदकणाङ्कितानि
 वक्त्राणि नेत्रोत्सवमर्पयन्ति ।
 प्रैत्युत्तमुक्ताफलदन्तुराणि
 हिरण्मयानीव सरोरुहाणि ॥ ७२ ॥
 एतानि पश्य च्युतपुष्पधूलि-
 व्यालुप्तपद्मावलिषोष्ठवानि ।

१. B. reads 'कीर्ति कपोल', T. and I. 'कान्ति कपोल' for 'कान्ति कपोल'; while I. substitutes 'स' for 'स्व'. २. T. I. and Tr. read 'वनी' for 'विनी'. ३. T. reads 'कुसुमं' for 'कुसुमं'. ४. T. reads 'दृशां' for 'दृशां'. ५. Tr. reads 'कपोलसौवर्ण' for 'कपोले वितीर्ण' and 'स्वेदोद' for 'स्वेदोद'. ६. Tr. reads 'प्रवृत्तमनोऽयमासामितुमङ्गलानि' for 'प्रवृत्त श्रमोऽयमालिङ्गितुमङ्गलेखाम्'. ७. T. reads 'प्रत्याप्त' for 'प्रवृत्त'. ८. Tr. reads 'वदयाच्युतपुष्पमान्यान्धुमपद्मावलि' for 'पश्य च्युतपुष्पधूलिव्यालुप्तपद्मावलि' and B. 'पश्य' for 'पश्य'. ९. I. reads 'वदा' for 'पश्य'.

वनं विद्यायाय समग्रमग्रे
चचाल विद्याधरराजमैन्यम् ॥ ७८ ॥

गङ्गावर्णनम् ।

अथ प्रवालाधरविम्बचुम्बि-
परिस्फुग्त्फेनविलासहोसा ।
वाचालहंमात्रलिकाञ्चिदाम-
सनाथतीरोरुनितम्बविम्बा ॥ ७९ ॥

ममीरवैल्लचटहेमवल्लि-
लोलप्रभापिङ्गरितोर्मिलेखे ।
विलाममज्जत्फणिराजकन्या-
मङ्कान्तकान्तस्तनकुङ्कुमेव ॥ ८० ॥

निमग्नदिङ्नागकपोलभित्ति-
मन्ताननिर्यन्मदवेणिकृष्णा
तृतीयनेत्रानलधूमवल्लि-
कलङ्कितेव त्रिपुगन्तकरंय ॥ ८१ ॥

भारानमद्रोगिफणास्थितायाः
स्थलोन्तलद्वीचिचयन्तलेन ।
उत्तम्भयर्न्तीय तले मतर्कम्
अर्कोपलस्तम्भशतानि भुमेः ॥ ८२ ॥

१ T reads भागा for 'हागा' २ Tr reads 'गान्ति' for 'गान्ति'. ३ T reads 'रिला' for 'लिला'. ४. I reads निमग्नमहाङ्गु for निमग्नविहताम् ५ K reads 'कुम्' for 'कृष्णा'. ६ Tr reads समर्षीरगर्षा for त्रिपुगन्तकरंय ७ B reads 'फण' for 'फणा'. while T. has 'भासानमद्रा' - निम्बिमाया for भारान-मद्रोगिकृष्णास्थितायाः ८ Tr reads 'लेखान्द्वानिचयन्तलेन' for 'लोखान्द्वानिचय-नयल्लेखेन'. T. also the same, but diff rs गङ्गा for 'गङ्गा' ९ B reads उतम्भयन्ती गतम् गतर्कम् and T. वेद्य भवन्नाह मनेन मर्कम् both १० B reads यन्मीय मने गतर्क, while Tr substitutes three letters after मने

तदोद्धतप्रांशु तमालराजि-
 छायायनयामलितार्धभागा ।
 मूर्तेस्तुपाराचलतुल्यकान्तिर्
 उमापति-श्रीधरयोस्वैका ॥ ८३ ॥
 कादम्बचञ्चूद्भूतचक्रवोकी-
 पारिप्रवच्यक्तमृणालकाण्डा ।
 चण्डीधवोन्नद्धजटाविदङ्क-
 कूट्टेन्दुलेखाङ्गुरदन्तुरेव ॥ ८४ ॥
 तरङ्गभङ्गोज्ज्वलधामरश्रीर्
 उद्दण्डहेमाम्बुरुहातपत्रा ।
 पुण्या पुरो दूरत एव तेन
 त्रिमार्गगाङ्द्वयत पार्थिवेन ॥ ८५ ॥

कुलकम् ।

तस्यास्तटेऽथ कुसुमावचयश्रमार्त-
 सीमन्तिनीनिवहंसस्मितवीक्षिताया ।
 विद्याधरेण विदधे धवलोर्मिभौत-
 पर्यन्तहेमसिकते पृतनानिवेशे ॥ ८६ ॥

१ B T and Tr read तुपाराञ्जन° for तुपाराचल° २ B and I read
 °वारि° for °वाकी° ३ Tr mutilates this line ~

पारिप्रवच्यक्तमृणालकाण्डा ।

४ T reads °कपोत° for °मृणाल° ५ T reads °चण्डीधवोन्नद्ध° and Tr
 °चण्डीधवोन्नद्ध° both for °चण्डीधवोन्नद्ध° ६ T reads °लेखा° for °लेखा° while a
 B reads °लेखाकारदन्तुरेव° for °लेखाङ्गुरदन्तुरेव° ७ Tr does not insert this
 ८ B reads °कुसुमावचयश्रमार्त° and T and Tr °कुसुमावचयश्रमार्त° for
 °कुसुमावचयश्रमार्त° ९ B reads °सम्पृक्तनीलितायाः° for °सस्मितवीक्षितायाः°
 १० B reads °विदधे° and in the margin °विदधेः° for °निवेशे°

तदनु पुलिने सद्यो विद्याधरैः परिकल्पितं
नृपतिरविशल्लीलागारं स साहसलाञ्छनः ।

भ्रममजनयन्नेत्रोत्कीर्णा इति प्रतिविम्बिताः

सितमणिमये यस्मिन्नन्तर्बहिश्च मृगीदृशः ॥ ८७ ॥

इति श्रीमृगाङ्कटक्षसूनोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये पातालावलोकनो नाम चतुर्दशः
सर्गः ॥ १४ ॥

१. B. reads दिन' for दिन'. २. I. and Tr. read परिमलरस नवसाहस्राङ्क-
चरिते, while I. पातालमङ्गलगाहनचतुर्दशः सर्गः and T. परिमलकादिशापकृतौ
नवसाहस्राङ्कचरिते महाकाव्ये and B. only चतुर्दश सर्गः.

अथ पञ्चदशः सर्गः ।

जलक्रीडावर्णनम् ।

अथ सान्द्रवर्मजलचिन्दु-

लुलिततिलकः प्रचक्रमे ।

हेमकमलसुभगे सरितः

सलिले निमङ्गुमसितेक्षणाजनः ॥ १ ॥

श्रममेत्य मुञ्चत मदम्बु-

रैभसपरिरम्भलीलया ।

एवमवददिव दीर्घदृशः

कलहंसयूथनिनदेने जाह्नवी ॥ २ ॥

मरुतावधूतकलधौत-

कमलमकरन्दगन्धिना ।

ऊर्मिदलनशिशिरेण वलात्

अवलाजनस्य नुनुदे परिश्रमः ॥ ३ ॥

परिधिद्वरेखमधितोर-

विरचितपदे बभूजने ।

कान्तिमुदवहदमर्त्यसरित्

तटरुढकाञ्चनलतेव काञ्चन ॥ ४ ॥

१. 1. reads श्रेष्ठेत मुञ्चत, Tr. अममङ्ग मुञ्चत and 2. अममे कश्चमुञ्चत
all for अममेत्य मुञ्चत २ T. reads "रहत" for "रभस". ३ T. reads "विरुतेन" for
"निनदेन" ४ T. reads "बभूना" for "गन्धिना" ५ T. reads परिश्रमम् for परि
श्रम

सितचक्षुषामसितरत्न-
 रुचिमुपि मृणालिनीदले ।
 स्थूलजललवनिभेन दधे
 नवमौक्तिकार्थं इव जङ्घुकन्यया ॥ ५ ॥
 उदितत्रपा इव विलास-
 मसृणगमनेन सुधुवाम् ।
 जम्बुरमरसरिनः पुलिनं
 सहसा विहाय कलहंसपङ्क्तयः ॥ ६ ॥
 धवलाभ्रकच्छुरितभिन्नि-
 लिखितललिताङ्गनालिपिम् ।
 अप्सु कुवलयदृशां प्रतिमाः
 सितरत्नदर्पणनिभासु लेभिरे ॥ ७ ॥
 अथ वल्लभार्पितकराग्र-
 निहितनिजपाणिपल्लवाः ।
 वारिविकचकनकाञ्जरजः-
 केपिशोर्मिमालमचला जगाद्दिरे ॥ ८ ॥
 सुदृगां निमज्ज्य सुरसिन्धु-
 पयमि नियमस्थितैरिव ।
 कर्मतरलितमयूखशिखैश्च
 माणिनूपुरैस्मपदि मौनमाददे ॥ ९ ॥
 कुचलुर्ध्वपचलतयाथ
 विगलितैर्विमृवहारया ।

१. T. reads 'वर्द्धित' for 'कच्छुरित'. २. Tr. reads 'विषय' for 'नि-
 पय'. ३. Tr. reads 'कपिलोर्मि' for 'कपिशोमि'. ४. T. reads 'विषय' for 'सुप्त'.
 ५. Tr. reads 'परमि' for 'विगलित'.

प्रापि रतिरमणविलासतुला
 ललितभ्रुवां जलविहारलीलया ॥ १० ॥
 नवकुङ्कुमारुणपुरन्धि-
 कुचकलशताडितं पयः ।
 रागमभजत न कस्य भवेत्
 सुलभाङ्गखेलदबलस्ये विक्रिया ॥ ११ ॥
 विकिरन् विहस्य मणिशुद्ध-
 धृतमुदकमेत्य पृष्ठतः ।
 सांघिमुकुलितदृशा ददृशे
 दयितो मुहुर्वलितरुण्डमेकया ॥ १२ ॥
 परिणाहवत् कुक्षनिपिह-
 करणवेलनोत्कटोर्लतम् ।
 लोलमुखरमणिकङ्कणया
 विधेदे जले मुरजवाद्यमन्यया ॥ १३ ॥
 हरिणीदृशो हतपुरन्धि-
 कुचफलशकुङ्कुमाङ्किता ।
 क्षिप्रमधिजघनमूर्मिलता
 शायिलेव हेमरशना विदिव्युते ॥ १४ ॥
 सलिलं किरन्तमवलोक्य
 रमणमपराङ्मनामुखे ।

१ Tr. reads "वेदप्रबलस्य" for "खेलप्रबलस्य. २. B reads राति for सांघि.
 ३ T. reads "दलनोत्कट" for "वलनोत्कट", while Tr. mutilates one letter
 after वलनो. ४ B and T read एकया, but B in the margin अन्यया.
 ५ T. reads "कुङ्कुमारुण" for "कुङ्कुमाङ्किता.

चित्रमविरलधृताश्रुलवे
 निमिमिल काचिदत्रला विलोचने ॥ १५ ॥
 द्वैतमनुदत् विबुधसिन्धु-
 निविडलहरीकराहतम् ।
 हारवलयमरविन्ददृशाम्
 कुशल कुतोऽस्ति गुणिना जडान्तरे ॥ १६ ॥
 शुशुभे कैयापि करयन्त्र-
 निहितचुच्चिवारिधारया ।
 सुक्तसितकुसुमसायकया
 मकराङ्गचापलतयेव बालया ॥ १७ ॥
 परिवेषविभ्रमनिवेशि-
 मनसिजतुपारदीधिते ।
 कोऽपि करकिसलये कैमिता
 विदधे मृणालवलय मृगीदृशौ ॥ १८ ॥
 हृदयेशमुक्तजलधीत-
 मलयजविलेपनैर्हिया ।
 लक्ष्यनवनखपदावपरा
 नलिनीदलेन पिदधे पयोधरी ॥ १९ ॥

१ Tr reads निम्न° for निम्न° २ Tr reads श्रुति श्रुत° for श्रुतश्रुत°
 ३ Tr reads नियत कुतोऽस्ति गुणिना जडान्वय for कुशल कुतोऽस्ति गुणिना
 जडान्तरे T follows this reading, but omits first three letters, while I.
 reads जडान्वये for जडान्तरे ४ T reads कलापि for कयापि ५ T
 substitutes °चापलतया for °चापलतयेव बालया omitting four letters ६ Tr
 reads ५५ स्या for कण्ठिः ७ Tr reads °दृशः for °दृश ८ H does not
 insert the following —

लक्ष्यनवनखपदावपरा
 नलिनीदलेन पिदधे पयोधरी ॥ १९ ॥
 अभिनोऽङ्गनामुखश्रुमाङ्गम्
 उदुनिकरकान्तिपावके ।

१ T reads विदधे परी for विदधे पयोधरी

अभितोद्गनामुखमृगाङ्गम्
उडुनिकरकान्तिमोददे ।
केलितरलतरुणीनिविड-
स्तनताडिते पयसि चुडुदोत्करः ॥ २० ॥

विदेधे वधूर्निजकराग्र-
गालितमगिकङ्कणाङ्किते ।
मेघशकल इव सेन्द्रधनुर
वलयोदरे नेयनमग्निनीदले ॥ २१ ॥

असिताञ्जनाङ्गमभिजात-
कुवलयदृशां दृशोन्तरात् ।
नीरमहत नहि शुद्धिमतां
तेष्टवृत्तिराश्रितकलङ्कमार्जने ॥ २२ ॥

तैरलोर्मिलङ्घितनितम्ब-
फलकर्तुल्लिताच्छवासस ।
केनपटलमसिताञ्जदृशः
क्षणमेकमंगुरुविलासमाददे ॥ २३ ॥

मुदृशः स्फुटं नवनखाङ्गम्
उरसिजलधौतकुङ्कुमे ।
कान्तनिहितनयनं पिदधे
पृथुहारतारतरलांशुपल्लवः ॥ २४ ॥

१ Tr reads 'मादधे' for 'माददे' २ Tr reads 'निदधे' for 'विदधे' ३ B reads 'मलिनम्' for 'नयनम्' ४ B reads 'नीरम्' but in the margin 'नीरम्', while Tr mutilates six letters after 'नीरमङ्गम्' in this line ५ Tr mutilates first four letters in this line ६ B reads 'सरला' for 'सरलो' ७ Tr reads 'शुद्धिमार्ज' for 'शुद्धिमाच्छ' ८ Tr reads 'वर्ण्य' for 'पटल' ९ The manuscript Tr ends with the क in this line, the remaining portion up to the end being lost

ललिताञ्जनस्य नयनस्य
 सहभुवामिवेक्षितुं स्थियम् ।
 लग्नजलधेरलितैरलकैर्
 ललुटे ललाटतटसीमि मुश्रुवः ॥ २५ ॥
 दधतीव कापि रुचिमाप
 मनसिजविलासबल्लकीम् ।
 अंसविनिहितमृणाललता-
 तलवर्त्यलाघुपरिवर्तुलस्तनी ॥ २६ ॥
 सलिलाहतिबुद्धितहार-
 परिगलितमौक्तिकभ्रमात् ।
 मुग्धयुवतिरपरा निदधे
 दृगमग्निनीदलपुटोदविन्दुषु ॥ २७ ॥
 धवलोदरैर्भयवशेन
 तरलवलिर्तैर्विलोचनैः ।
 नीलनलिनन्दलदामदृगां
 गफरैस्समं सुचिरमप्सु बध्मे ॥ २८ ॥
 गलिताद्गदा गुरुतरङ्ग-
 दलितमणिकर्णपूरकाः ।
 सस्तकनक्रवल्याः सुदृगाः
 लघ्वन्ध्रत्नरत्नरत्नाश्चकाशिरे ॥ २९ ॥

१ T. reads 'सरलितैर्ललिने' for 'सरलितैरलकैर्ललुटे' २ B reads 'भ्रमा' and K
 'क्रमात्' both for 'भ्रमात्' ३ I reads 'विदधे' for 'निदधे', the letter वि is
 not clear ४ B reads 'वशयेन' for 'भयवशेन' ५ B omits 'दल' and
 substitutes 'धाम' for 'शाम'. ६ B and T read 'लम्ब' for 'बन्ध'

अतिकम्पमूर्गिकुटिलश्चै
 बहलनवकुङ्कुमारुणम् ।
 खेणकरतलनिरस्तमभूत्
 उपजातकोपमित्र जाह्नवीजलम् ॥ ३० ॥
 अकरोत् पदं पृथुनितम्ब-
 विलुलितजलार्द्रवेणिषु ।
 नीरलवशचलगण्डतला-
 स्वचलासु कुण्डलितैकार्मुकः स्मर ॥ ३१ ॥
 च्युतरत्नभूषणमरीचि-
 रचितसुरचापमण्डलम् ।
 केशकुसुमशचल शुशुभे
 सुदृशामनङ्गमददीपन पयः ॥ ३२ ॥
 अथ ताभिरेकतपनीय-
 सरसिजसनाथपाणिभिः ।
 श्रीभिरिव सेमुदतारि ततः
 पुनरुक्तचाटुपटुभिः प्रियैस्सह ॥ ३३ ॥
 सैजलाशुक्रान्तिविशदाङ्ग-
 जनितनिविडवपाकुला ।
 द्यक्तनवनखपदाभरणाः
 प्रियलोचनान्यरमयन् मृगीदृशः ॥ ३४ ॥

१ T. reads अभिगम्यमूर्गिकुटिल° for अतिकम्पमूर्गिकुटिलश्चै while B adds वो
 after शु २ B reads 'सुकुलित' for 'कुण्डलित' and T 'स्वकुण्डलित' for
 'सुकुण्डलित' ३ B reads समुदतारि, but in the margin समुदतारि, while I
 रामपताधि (दि ?) for the same ४ B reads राजलाशुक्रान्तिविषदाङ्ग° and I
 राजलाशुक्रान्तिविषदाङ्ग° for राजलाशुक्रान्तिविषदाङ्ग°.

अथ ता गृहीतशरदिन्दु-
 धवलसिचयोः प्रसाधनाम् ।
 चक्रुरधिवपुरमर्त्यसस्ति-
 पुंलिनस्थलीकनकवह्निधामसु ॥ ३५ ॥
 तिलकाङ्कितोः प्रचुरपुष्प-
 परिमलमुचो मृगीदृशः ।
 ऊदनवललितपत्रलना
 दधुरङ्गजोषवनराजिविभ्रमम् ॥ ३६ ॥
 न चिरादलङ्घतिविशेष-
 विहितरुचयो ऽतिपेशलाः ।
 लक्ष्यनवनवरसाः शुचयः
 कविपुङ्गवोक्तय इवाद्गना यभुः ॥ ३७ ॥
 वहति स्म निर्मलकपोल-
 लिखितमृगनाभिपत्रकम् ।
 कापि निभृतमधुपावलिमत्
 कलत्रैतकोकनदकान्तमाननम् ॥ ३८ ॥
 अधिकर्णमुद्रतमयूख-
 मरकतमनोहरोदरम् ।
 शालमिव मदनकल्पतरोर्
 दलमेकया कनकपत्रमाददे ॥ ३९ ॥

१ T. reads 'निचया and II 'सिचय for 'सिचया ; while T. substitutes
 प्रसाधना for प्रसाधनाम्. २ T. reads 'कनकस्थलीपुलिनवह्नि' for 'पुलिनस्थ-
 लीकनकवह्नि'. ३. T. reads तिलकाङ्कितो for तिलकाङ्किता ४ T. reads
 रुद्र for ऊद. ५ T. reads कपि for कवि. ६ I read आदये for आवये

धृतयावकाङ्क्षमपि कान्त-
 वदनपरिचुम्बनोचिते ।
 रागमधररुचके निदधे
 दयिते च काचन चकोरलोचनो ॥ ४० ॥

हरिणाङ्गसुन्दरमनेक-
 विशदगुणगुम्फिताकृतिम् ।
 हारमवहदपरा न परं
 हृदि कान्तमप्यसमबाणदीपनम् ॥ ४१ ॥

इतरा पदाङ्गमिव मत्त-
 मदनकरिणोलिकोदरे ।
 सान्द्रमृगमदमपीगच्छित
 तिलक कुरङ्गतिलकानना दधे ॥ ४२ ॥

हृतसुप्तहेमशतपत्र-
 रुचिमुकुलिताङ्गुलीदले ।
 काचिदितरकरसंहृष्टित
 निदधे विलासमणिकङ्कण करे ॥ ४३ ॥

उदितासु काञ्चिगुणमध्य-
 गरकतमरीचिसूचिषु ।
 व्यक्तिगलभत न रोमलता

स्मरदीपकज्जलशिखा मृगीर्दृशाम् ॥ ४४ ॥

१. ॥ reads "यस्यपि" for "नरचन्द्र" २. १ reads परं for परं ३. I omits "सुप्त"
 while १ substitutes "चारु" for "सुप्त" ४. I reads "सङ्कटित" for "सङ्कटित"
 ५. h. reads "नृश" for "दृशाम्"

मरसागसेव स्मणेन
चरणनलिनानुपेक्षिणा ।
पुष्पगारतरलिता दधिरे
मणिनूपुरेण मृगलोचना रचिम् ॥ ४५ ॥

दग्गतीभिरिन्दुकरजाल-
शवलतिमिरोर्मिविभ्रमम् ।
ऋद्धधवलकुसुमाभिरल
करीरलताभिरपलाञ्छकागिरे ॥ ४६ ॥

त्रिषपाणिपङ्कजपत्रेषु
सकलशशिप्रिम्बवन्धुषु ।
वक्त्रकमलमविलोलदण्डो
मणिदर्पणेषु ददृशु पुरन्ध्रय ॥ ४७ ॥

प्रकट दग्गज्झटिति रागम्
अलपुमथ वारुणीम्यति ।
कान्तिनिकर इव तिग्मरुचेर्
वनिताजनोऽभिमुखता समाददे ॥ ४८ ॥

उदियाय मानतिमिरौष-
विपटनपटुर्मनोम्वरे ।
मालकुवलयदशा विशदे
शनकैर्मनोभवकुरद्वलान्छन ॥ ४९ ॥

अरुणाद्रुलीदलनिरुद्ध-
नवकनककोशकर्णिके ।

१ ॥ reads 'पञ्जिना for 'पञ्जिणा' & 'I reads 'वधिरामणे for दाधरे
मणि' ३ 'I reads रुद्ध' for रुद्ध' & B reads समादध for समादर

सान्द्रमधुपरिमलैरुरुचै
 करपङ्कजैरथ चकोरचक्षुषाम् ॥ ५० ॥
 मणिशुक्तिषु क्षणमुपोढ-
 कुवलयसुगन्धिसीधुषु ।
 न्यस्यदसमशरयन्त्रैर्मिव
 भ्रमतिस्म भृङ्गकुलमुत्सुकोत्सुकम् ॥ ५१ ॥
 रुरुचै श्लिमण्डलमुदंशु-
 कनकचपकोपरि स्थितम् ।
 एकमिव रतिपतेरुदितं
 तपनीयदण्डमसितोष्णवारणम् ॥ ५२ ॥
 विधृता करे प्रियतमेन
 कतिपयशिलीमुखान्विता ।
 चिन्तमकृत विवशं सुदृशां
 कुसुमेपुकामुकलतेव वारुणी ॥ ५३ ॥
 अतिरागिणि प्रणयिनीव
 मधुनि परिचुम्बितानने ।
 व्यक्तिमलभत मदो हृदये
 पुँलकः कपोलफलके च सुभ्रुवाम् ॥ ५४ ॥
 प्रतिमागतेन्दुकरजाल-
 धवलितमिव श्रियं दधे ।

१. B reads सान्द्रं for सान्द्र. २. K. reads "सुगन्ध" for "सुगन्धि"; while I. substitutes "तिग्मपु" for "सीधुषु". ३. B. reads "मन्त्र" for "यन्त्र"; while I. substitutes च for इ. ४. T. reads रुचिरे for रुरुचै. ५. B. reads "निवृत्ता" for "निवृत्ता". ६. K. reads निधम् for निधम्. * B and I read पुलक for पुलक. ८. T. reads इधमे for इधे.

पौननमितमुखमुग्धवधू-
विगलद्विलासहसितच्छटं मधु ॥ ५५ ॥

मेधु कापि पाटलकपोल-
तरलकलधौतकुण्डला ।
लोलनिजमुखतुपारकर-
प्रतिबिम्बगर्भमभिकार्षितं पपौ ॥ ५६ ॥

अतिरक्तमायततरेण
विलसदसितोत्पलश्रिया ।
काममपिवदपरेन्दुमुखी
चपकेण सीधु, नयनेन वल्लभम् ॥ ५७ ॥

अगमत् त्रयस्य सममेव
परिमलरसज्ञतामलिः ।
कल्पविटपिमधुनः प्रमदा-
मुखमारुतस्य विकचोत्पलस्य च ॥ ५८ ॥

अधराग्रचुम्बनमवाप्य
कमलदलदीर्घचक्षुषाम् ।
आसतरलमजनिष्ट मुदा
मुहुरात्तलास्यमिव कापिशोयनम् ॥ ५९ ॥

१ B reads पारि° for पान°, while I. reads परि° for the same. २ T. reads 'भसित°' for 'हसित°'. ३ B and K. do not insert the following —

मधु कापि पाटलकपोल-
तरलकलधौतकुण्डला ।
लोलनिजमुखतुपारकर-
प्रतिबिम्बगर्भमभिकार्षितं पपौ ॥ ५६ ॥

४ T. reads 'मधिकार्षि' for 'मभिकार्षि'. ५ This stanza is given in the margin in I. ६ T. and I read अली for अलि. ७ T. does not insert च. ८. T. has — 'सतरल°', but there is the want of only one letter. ९. I reads 'सा°' for 'शा°', while T. 'शाशिनम्' for 'शाशयनम्'.

मेदमासत्रेन रमणेन
 नभ्वपदमिवापित हृदि ।
 नातिविशदपदबन्धमयो
 नवसाहसार्चनं जगुः स्त्रिय ॥ ६० ॥

मदिरार्पिताभरदलेन
 युवतिरमृतच्छटोपमा ।
 प्रेमरसमृदुषु दीर्घदृशा
 हृदयेषु पल्लवयतिस्म मन्मथम् ॥ ६१ ॥

देयिताहिते युवजनेन
 विलसदतिपाटलसुतौ ।
 काममुहृदि विहित प्रणयः
 प्रथम मधुन्यधरपल्लवे तर्त ॥ ६२ ॥

अवभूतमानमधुपान-
 रसरभसत प्रसन्नताम् ।
 प्रापुरतिपृथुदृगा सहमा
 हृदयानि चाष्टमणिभाजनानि च ॥ ६३ ॥

देयितामनङ्गमदमृतिम्
 अमिननन्तिमावतसकाम् ।

१ B and h read सप्त° for सप्त° २ B and 1 read युवति° for युवान° while T °वृत्ता° for °वृत्ता° ३ B reads दयितामिनि h दयितामि
 नि and T दयितामिनि all for दयितामिनि ४ h reads पुनः for सप्त
 ५ h reads °मता for °दृशा and T °दृशा for the same ६ B does not
 start the following stanza :—

दयितामनङ्गमदमृतिम्
 अमिननन्तिमावतसकाम् ।
 नाष्टमणिपुत्रपुत्रा अविनाश
 दयितुमर्हति स म ५६ १ ५६ ॥ ६४ ॥

सान्द्ररुचियुवजनो मदिराम्
 परिचुम्बतिस्म न परं वधुमपि ॥ ६४ ॥
 अनयन् सदैव शिथिलत्वम्
 उभयमुभयेन योपिताम् ।
 त्रीडमरुणरुचिना मधुना
 मणिक्राञ्चिदाम च करेण कामिनः ॥ ६५ ॥
 सुदृगां मदादथ परिरुद्ध
 अरुणितसितोदरैः करात् ।
 पेतुरमरसरितः पुलिने
 मणिशुकर्यैः प्रियतमे च दृष्टयः ॥ ६६ ॥
 नवपल्लवारुणमुवाह
 धृततरुणवारुणीमदः ।
 रागमयं शुचिनि गण्डतले
 नयनोदरे च मदिरेक्षणाजनः ॥ ६७ ॥
 अपरिस्फुटोक्तिललितामु
 मदमुकुलदीर्घदृष्टिषु ।
 तामु शबलकुसुमांसलसत्-
 कत्ररीलतामु पदमार्दधे स्मरः ॥ ६८ ॥
 आपानभूरवसितासंवरागदीर्घ-
 सेन्दीयरस्कटिकशुक्तिगता चक्रासे ।

१. T reads वर for पर २ B reads अनयन् सदैव for अनयन् सदैव, while
 T substitutes अनयन् for अनयन् ३ I reads 'इरा वरान्, T 'इरा वरान् and
 K 'इरा वरान् all for इरा वरान् ४ K reads 'मुक्तय for 'मुक्तय ५ T
 reads 'मुक्ता for 'मुक्ता ६. K and T read 'मयि for 'मयि ७ T reads
 'स्फुटोक्त' for 'स्फुटोक्ति' ८ B and h read आदह for आदह ९ I
 reads 'नवरोमदिव्य' for 'संवरागदीर्घ' १० II in the margin, and T reads
 चक्रासे for चक्रासे

कौतूहलान्मदविलोलवधूविलास-
व्यालोकनोन्मिषितेवक्लपरम्परेव ॥ ६९ ॥

अविरलमणिदीपोद्द्योतदूरापसर्पत्-
तिमिरममरासिन्धोः कूलकच्छं प्रविश्य ।
अथ सममसुनायैस्ताः सर्लालं निषेदुस्
सगसकनकजम्बूपल्लवप्रस्तरेषु ॥ ७० ॥

सान्द्रोन्मीलसौरभाण्युद्ग्रहन्त्यो
विद्युल्लेखापिङ्गलान्यद्भकानि ।
लक्ष्मीं हेमाम्भोजमाला ईवापुः
सारङ्गाक्षयः प्रेयसां कण्ठलग्नाः ॥ ७१ ॥

ततो विसूत्रच्युतहारयष्टिः
शीर्णाद्भदो भङ्गुरकर्णपूरः ।
मदेन सद्यो मदिरक्षणानां
रतोत्सवः पल्लवितो बभूव ॥ ७२ ॥

नानाङ्गरागशबले इत्यवन्धलोल-
धम्मिल्लमाल्यकुसुमप्रकरावकीर्णे ।
पुष्पेषुतल्प इव वक्षसि वैलभानां
निद्रामत्रापुरथ ताः सुरतश्रमेण ॥ ७३ ॥

कन्दर्पस्य त्रिलोकीर्हठविजयमहासाहसोत्साहहेतुर
धुन्वंस्तत्पदमेधुलिब्यतिकरकपिदाः काञ्चनाम्भोरुहाणि ।

१. B reads 'नेत्र' and K 'यधु' for 'वक्त्र' २ T. and I. read 'दीप' for 'दीपो'. ३ B reads 'प्रवेद्य' for 'प्रविश्य'. ४ T. reads 'पिङ्गकानि' for 'पिङ्गलानि'. ५ B and K. read 'मिवापु' for 'इवापु'. ६. II reads मध्येन for मदन ७ T. reads पल्लवाना for पल्लवाना. ८. B reads 'निद्रायमह', T. 'हृदिजय' and K 'नवविजय' for 'हृदिजय'. ९ T. reads 'हेतु' for 'हेतु'.

तन्वानस्तीररूढत्रिदशतरुलतालास्यमालस्यभोजां
तासां सम्भोगकेलिक्रमभरमहरज्जाह्नवीवीचिवातः ॥७४॥

इति श्रीमृगाइदत्तसूनोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहस्राक्षरिते महाकाव्ये पातालगङ्गावगाहनो नाम
पञ्चदशः सर्गः ॥ १५ ॥

१. T. reads "कूट" for "रूढ". २. I. reads "भोज" for "भोजां". ३. K. reads "कच्छ" for "वीचि". ४. I. has परिमलस्य नवसाहस्राक्षरिते पाताल-गङ्गावगाहन and T. श्रीपरिमलकालिदासकृतौ साहस्राक्षरिते for श्री-मृगाइदत्तसूनो परिमलापरनाम पद्मगुप्तस्य कृतौ नवसाहस्राक्षरिते महाकाव्ये पातालगङ्गावगाहनो नाम.

अथ षोडशः सर्गः ।

पाटलागमनम् ।

अत्रान्तरे नभस्सिन्धुपुलिनं प्राप पाटला ।
दधत्यनङ्गलेखेन लाञ्छितं पाणिपल्लवम् ॥ १ ॥
माणिप्रग्रीवकोट्ठीर्णशुनासीरशरासनम् ।
अपश्यद्भगनोद्धेखि तत्र स्फटिकवेश्म सा ॥ २ ॥
तदिन्द्रनीलद्वारे सा हेमवेत्राकुले बभौ ।
क्षिप्यन्ती सतडिलेखे लेखेवन्दोः पयोमुचि ॥ ३ ॥
रत्नवातायनस्थस्थ तिष्ठन् पार्श्वे महीपतेः ।
द्वाःस्थं किमपि पृच्छन्ती तामैक्षत रमाद्भदः ॥ ४ ॥
अन्तः प्रवेशायामास स च तामान्तसम्भ्रमः ।
ययौ सा च त्रिशाप्यत्युर्लोचनामृतवर्तिताम् ॥ ५ ॥
सिताम्बहर्म्यमुत्तुङ्गं क्षटित्यधिरुरोह सा ।
आनन्दकन्दलीचित्तमत्यच्छं पार्थिवस्य च ॥ ६ ॥
क्षितिर्बुध्नितहारं सा प्रणनाम महीभुजे ।
रमाद्भदं करग्राहसौहार्दं पावतां नयत् ॥ ७ ॥

१. B reads करपल्लवम् for पाणिपल्लवम् २. T reads स्फाटिक° for स्फटिक°. ३. T. reads °कुला for °कुले; while B reads हेमवेष्टा° and in the margin हेम नेष्टा° for हेमवेष्टा°. ४. T reads ग्लिप्यति for क्षिप्यन्ती. ५. B. reads तिष्ठ-
तोऽस्य for तिष्ठत पादर्थे ६. K. reads तां मुञ्चपीठक° for तामान्तराग्भ्रम ७. K.
reads शत्यर्थ° for शत्यच्छ. ८. I. and T. read °मुञ्चिन्त° for °मुञ्चित°. ९. We
follow here the reading of K, for करग्राहसौहार्दं पावतां नयत्, while B. and
I. read च निर्व्याजसौहार्दं परिपरयजे and T च निर्व्याजं सौहार्दं परिपरयजे.

नृपेण स्वयमुक्तापि उत एहोहि पाटले ।
तल्लीलामणिपर्यङ्कसविधे निपसाद सा ॥ ८ ॥

पाटलावाक्यम् ।

कृतसम्भाषणा साथ तेनावनिमनोभुक्ता ।
उत्थवोचत दन्तांशुशलाधरपल्लवा ॥ ९ ॥
मुद्रितस्मरसौन्दर्यवान्ता नेत्रामृतच्छटा ।
इय मूर्तिर्महाराज कश्चित् कुशलिनी तव ? ॥ १० ॥
कथमेतां प्रविष्टस्त्वं भूमिमत्यन्तदुर्गमाम् ।
न कस्य विस्मयायेय शक्तिरत्यदुता तव ॥ ११ ॥
देव विद्याधर कोऽपि शापान्निर्मोचितस्त्वया ।
इत्यमन्दः प्रवादोऽत्र तत्कोऽप्यसि नमोऽस्तु ते ॥ १२ ॥
अहो गुणेन राजेन्द्र येन केनापि गृह्यसे ।
यदेवं हिश्यसे तस्याः फणीन्द्रदुहितुः कृते ॥ १३ ॥

नायकवाक्यम् ।

अथ विद्रुमताम्रोष्टलटङ्गशनैदीधितिः ।
स्मिन्त्वा वसुमतीनाथस्तामिति प्रत्यभाषत ॥ १४ ॥
फदाचित्पाटले कचिद्भुजङ्गपतिकन्यका ।
स्मरत्यस्मान् सखीस्त्रैसङ्ख्यास्वन्तरान्तरा ॥ १५ ॥
किमनङ्गवती वक्तिं श्रूते माल्यवती च किम् ।
अप्यस्त्यहिपुरेऽश्माक किंवदन्ती कियत्यपि ॥ १६ ॥

१ B and I read 'मुक्तेव' and T 'मुक्तेव' both for 'मुक्तापि' २ B reads 'उल्लील' and T 'उल्लील' for 'तल्लील' ३ B and k read 'धनदा' for 'शशला' ४ T reads 'वाम' for 'वान्ता' ५ B reads 'कश्चित्' and I. 'कश्चित्' for 'कश्चित्' ६ B reads 'यदेक' for 'यदेवं' ७ B reads 'दीधिति' for 'दीधिति' ८ II reads 'स्मृत्या' for 'स्मृत्या' while B and k read 'प्रवक्तु' 'प्रवक्तु' for 'इति' 'प्रत्यभाषत' ९ T reads 'फणिराजस्य' 'कन्यका' and I 'फणिराजेन्द्रकन्यका' for 'भुजङ्गपतिकन्यका' १० T reads 'सखि' for 'सखी' ११ T. reads 'वक्ति' 'श्रूते' 'माल्यवती' 'पतिम्' and 'अप्यस्ति हि पुरे' for 'वक्ति' 'श्रूते' 'माल्यवती' 'च' 'किम्' and 'अप्यस्त्यहिपुरे' respectively

फणिराजमुताकेर्णं कश्चित् प्रापय्य मद्वचः ।
विहितो^१ रत्नचुडेन शुक रूपविपर्ययः ॥ १७ ॥
किमागतासि किं चैवं परिम्लानेव लेक्ष्यसे ।
निवेदय नुतं यन्मे किमप्याशङ्कते मनः ॥ १८ ॥
लेखार्पणम् ।

इति पृष्टवते तस्मै सान्द्रमेमाद्रिचेतसे ।
कन्दर्पदीपनं लेखमर्पयामास पाटला ॥ १९ ॥
तमात्तं वाचयेत्युक्त्वा परमारकुलोद्बहः ।
रमाद्भदस्य चिक्षेप सम्भ्रमोत्तानिते करे ॥ २० ॥
तं हेमकदलीपत्रकस्तूरीलिखिताक्षरम् ।
सौञ्चैधार्थाथ तस्याग्रे व्यक्तवागित्यवाचयत् ॥ २१ ॥

वाशिप्रभालेखः ।

स्वस्ति स्थितस्य स्वःसिन्धुतीरे फणिपुरस्थया ।
इदं मध्यमलोकेन्द्रोर्मान्यवत्या निवेद्यते ॥ २२ ॥
यदेवास्मत्सखी विन्ध्ये त्वया राजन् ध्येयुज्यत ।
तदेवेयं कुरङ्गीव विद्धा हृदि मनोभुवा ॥ २३ ॥
दृष्टिः सर्वत्र रंजेन्दोः सुधानिष्यन्दिनी तव ।
जाता वाशिप्रभायां तु सैव हालाहलच्छटा ॥ २४ ॥

१. B. and K. read कर्णे for 'कर्णे'. २. T. and I. read तवापि for विहितो.
३. B. reads वृष्टवते for मृष्टवते. ४. T. reads वृष्टवते for पृष्टवते. ५. B. reads
माद्रि for माद्रि. ६. B. reads तमात्तं and in the margin तं नु न for तमात्तं
७. B. reads गोऽप्याशङ्कते for गोऽप्याशङ्कते तमात्तं. ८. T. reads मणिपुर
for फणिपुर. ९. T. and I. read यदेवमन् for यदेवमन्, while I reads यदेव
for यदेव. १०. T. reads 'न नुचयत for 'न नुचयत. ११. B. reads वाशिप्र
for वाशिप्र. १२. B. reads वाशिप्रभायाः for वाशिप्रभायां.

न विनोदयितुं शक्यमेवा केनापि वस्तुना ।
 विनेश तत्र कर्पूरशीतया सद्गमाशया ॥ २५ ॥
 त्वेवार्शनोपकारिण्याः करोत्येकावलीमिव ।
 इयं पद्ममाग्रवर्त्यश्रुपृषतच्छयना दृशः ॥ २६ ॥
 वीक्ति व्यक्ताश्रुलेखेन निहितेन करोदरे ।
 इयमापाण्डुगण्डेन स्मरतापमुखेन्दुना ॥ २७ ॥
 शिरीषादपि मृदङ्गी केयमायसलोचना ।
 एष कच कुकुलाग्रिकर्कशो मदनज्वरः ॥ २८ ॥
 नेयं प्रवालशय्यायां नापि शालेयवेडमनि ।
 नै चेन्दुमणिपर्यङ्गे सखी निर्वृतिमेति नः ॥ २९ ॥
 निमग्नरक्तमेतस्याः सखीजनमिवाधरम् ।
 नयन्ति किमपि म्लानिर्भुङ्क्ता निःश्वसितोर्मयः ॥ ३० ॥
 अरतित्वमत्राप्याम्भःकणिकेव विचूर्णते ।
 एषा कमलिनीपत्रशय्यायामायतेक्षणा ॥ ३१ ॥
 अस्याः स्मराग्निसन्ततं वपुः शशिकलामृदु ।
 नीरन्ध्रवर्मसलिलच्छलेनैव विलीयते ॥ ३२ ॥
 कृशतामङ्गके गाढमस्याः कुसुमकोमले ।
 आरोपयति पुष्पेपुर्मूर्ध्निमिव गौरासने ॥ ३३ ॥

१. K. reads शक्या यैवा कस्यापि शक्त्या for शक्यमेवा केनापि वस्तुना.
 २. T. has - - 'चेन्वाप' for 'चेन्वाप'. ३. T. reads यमाग्रवर्त्य and
 I. पद्ममाग्रवर्त्य for पद्ममाग्रवर्त्य. ४. T. reads व्यक्ति व्यक्ताश्रुलेखेन विहितेन
 for वीक्ति व्यक्ताश्रुलेखेन निहितेन ५. K. reads मदनज्वरी for मृदङ्गी.
 ६. T. and I. read मदनान्न for मदनज्वर. ७. T. and I. read मदेन्दु
 for न चेन्दु. ८. B. reads 'भुङ्क्ते' for 'भुङ्क्ता'. ९. T. and I. read अरति
 रदवाप्याम्भ' for अरतिरवमवाप्याम्भः and B. विचूर्णते for विचूर्णते १०. K.
 reads विदीयते and T. विदीयते for विदीयते, while B. reads वदीयते for the
 same. ११. K. reads शरासनम् for शरासने.

धृतया हृदि श्लेयं वितीर्णहरिचन्दने ।
 निर्वाणमेति भवतः कथया न जलद्रिया ॥ ३४ ॥
 आकर्णकृष्टकोदण्डस्त्रांविना निशितैः शरैः ।
 भिनत्यन्नमनद्गोस्याः क्षतिश्चेत्तसि कापि मे ॥ ३५ ॥
 इयमत्यच्छहृदये दधत्यतिसुवृत्तताम् ।
 बाला माणिक्यमुकुरे विमुखी सम्मुखी स्वयि ॥ ३६ ॥
 एषा शिखेव दीपस्य मुग्धा दग्धदशाश्रया ।
 स्मरानिलरामशादितश्चेत्तश्च वेपते ॥ ३७ ॥
 इयमिन्दुद्युतिहरं युक्तमस्यायतैर्गुणैः ।
 मृणालवलयं हस्ते वहति त्वां च चेतसि ॥ ३८ ॥
 अनर्द्रतापवत्यस्या निकामसरसं हृदि ।
 सुदुच्यञ्जिनीपत्रं न तु त्वग्निमपह्नवः ॥ ३९ ॥
 क्रियते वलयेनास्या मणिमध्ये गतागतम् ।
 काङ्क्ष्याप्रभृमिगातायास्तप्यन्तःकरणेन च ॥ ४० ॥
 जायते पेशलमपि प्रायो वैस्त्वन्यथाऽप्यदि ।
 प्रातो मृणाललारोषि यदस्या दादहेतुताम् ॥ ४१ ॥
 निर्विंतास्मासमालीभिर्लपलीगारुपाण्डुनी ।
 अस्यास्तनतेटे भौरः पर वानीरपह्नवाः ॥ ४२ ॥

१. T. reads 'वितीर्ण' for 'वितीर्ण' २. I. reads 'अनिशुरजाना' for 'अनिशुरजाना'
 जगाम ३. B. reads 'गम्यत्य' for 'गम्यत्य' ४. I. reads 'इयमान' for 'मुग्धा' ५. B.
 reads 'अग्याहने', but in the margin 'अग्याहने' for 'अग्याहने', while T. reads
 'इन्दुद्युतिहर' for 'इन्दुद्युतिहर' ६. T. reads 'वहत्य' for 'वहत्य' ७. K. reads
 'वहत्य' for 'वहत्य' and I. reads 'वहत्य' for 'वहत्य' ८. T. reads
 'नापा' for 'नापा' ९. B. reads 'निर्विंता' for 'निर्विंता' १०. T. reads 'नार' for 'नार'.

न चन्दनेन नोशीरवारिणा न जलार्द्रया ।
 नाऽस्याः पुटकिनीपत्रैः शममेति स्मरज्वरः ॥ ४३ ॥
 किञ्चाप्सरं त्वमेतस्या हृदयस्याभिदेवता ।
 यतस्त्वन्मयमेवैषा विश्वं विश्वेश पश्यति ॥ ४४ ॥
 रत्नचूडोपनीतेन सन्देशेन तवाधुना ।
 इयमेच्छसिता किञ्चित् सुधागण्डूपर्वन्धुना ॥ ४५ ॥
 तावदागच्छ वेगेन गृहीत्वा हेमपङ्कजम् ।
 अनङ्गविधुता यावदियं श्वसिति नः सखी ॥ ४६ ॥

नायकस्य प्रतिसन्देशः ।

एवमाकर्ण्य ललितं लेखार्थमथ पार्थिवः ।
 उद्भिन्नसान्द्रपुलकः पाटलामित्यवोचत ॥ ४७ ॥
 अथा सखी वः किमपि प्रपन्ना विधुरां दशाम् ।
 तथा त्वमपि मामेवं पाटले किं न पश्यसि? ॥ ४८ ॥
 तदृच्छ तां शशिमुखीभान्वासयितुमर्हसि ।
 वयमेते च हेमाञ्जमानेतुं प्रयतामहे ॥ ४९ ॥
 तथा कार्यं न वन्ध्यः स्याद्यथा मम मनोरथः ।
 वक्तव्या मान्यवैत्येवं मदिरा वल्गुवादिनि ॥ ५० ॥

पाटलाप्रमाणम् ।

औवृत्तिदत्तसन्देशा सा ततः पृथिवीभुजा ।
 फणिराजेन्द्रनगरीं त्वरितं पाटला ययौ ॥ ५१ ॥

१ T. reads त्वमेवान्या for त्वमेवस्या. २ B. reads एषा हि for एवैषा.
 ३ T. reads उच्छसिते for उच्छसिता. ४ B. reads 'सीधुना' for 'बन्धुना'. ५ K.
 reads श्वसति for श्वसिति, while T. reads यावदियं च शशिमुख्या for यावदिय
 श्वसिति नः सखी. ६ T. reads अर्ध for अथ. ७ B. reads 'साद्र' for 'सान्द्र'
 and substitutes इवममयीन for इत्यवोचन. ८ J. and T. read अमपि for
 त्वमपि. ९ K. reads प्रयतामहे for प्रयतामहे. १० T. reads एव for एवं and
 substitutes 'वादिनी' for 'वादिनि'. ११ T. mutilates first five letters. १२ B.
 reads 'नगर' for 'नगरी'.

प्रस्थानदांसी सहसा तस्याश्वे पृथिवीपतेः ।

प्रलयाम्बुधरध्वानधीरं दध्वान दुन्दुभिः ॥ ५२ ॥

विद्याधरस्त्री पुरुषवर्णनम् ।

नदञ्जुत्कम्पिमनसा स विद्याधरयोषिताम् ।

निन्ये प्रियपरिष्वङ्गश्लथसामथ दोर्लतोः ॥ ५३ ॥

कथञ्चित् प्राणनाथस्य मुखादधरपल्लवम् ।

वाला ध्यष्टयत् काचिर्दुरसश्च पयोधरौ ॥ ५४ ॥

शनैर्नयन्ध जघने नखाङ्गवति मेखलाम् ।

कौपि स्मितमुखी कान्ते तिर्यगार्पितलोचना ॥ ५५ ॥

द्वैष्टिं दास्यन्ति मे सख्यः खण्डिते दन्तवाससि ।

किमत्र कृत्यमित्यन्या किमपि व्याकुलाऽभवत् ॥ ५६ ॥

कौचित् पर्यङ्गमालोभ्य सालरुक्कर्पेदाङ्कितम् ।

अन्योन्यार्पितनेत्राभिर्वयस्याभिरेहस्यत ॥ ५७ ॥

एकौ माणिक्यकटकं कराग्रच्युतमाददे ।

हृदयं पुष्पचापेन मध्ये विद्धमित्रात्मनः ॥ ५८ ॥

धुँम्यनरिष्टमिमेष्टं जागरारुणलोचनम् ।

मुँत्ताम्भोजं दृशाभ्योन्य विलासिभिरपीयत ॥ ५९ ॥

१ T and I read जगतीपतेः for उप पृथिवीपते. २ T. mutilates four letters before विद्याधर. ३ I reads 'परिष्वङ्ग' श्लथसामथ दोर्लताम् for 'परिष्वङ्ग' श्लथसामथ दोर्लताः. ४ B reads उरसा for उरसः. ५ I has शनैर् दध्वे' (+ शनैर्दध्वे. ६ B reads योन' for काचि' while I. has स्मितमुख for स्मितमुखी. ७ T. reads दृष्ट for द्वैष्टि. ८. K reads चमयिता for व्याकुला. ९ I reads कर्पित for कर्पितम्. १० B and K. read 'दशान्वितम् for 'दशान्वितम्. ११ T. reads 'वि' for 'वि'. १२ B reads कर्पित for कर्पित. १३ B reads मुँत्ताम्भोजं for मुँत्ताम्भोजं. १४ I and T read मुँत्ताम्भोजं for मुँत्ताम्भोजं.

रत्नवनीम्बानि गमनम् ।

सो ऽथ प्रवृत्ते गन्तुं विद्याधरसलान्वितः ।

रथेन रथिनामेभ्यः पुरीं रत्नवतीम्प्राप्ति ॥ ६० ॥

रत्नचूडसमागमः ।

ततः फणिकुमारेण रत्नचूडेन सो ऽश्वनि ।

समगंस्त जगत्सूज्यः पूषा दर्श हवेन्दुना ॥ ६१ ॥

म तस्योपायनीचक्रे दिक्चक्रस्यलितध्वनिम् ।

अच्छिन्नदाननिप्यन्दमात्मानमिव वारणम् ॥ ६२ ॥

नृपस्य दीपिकाकृत्यं चकिरे तिमिरच्छिदः ।

पुरः प्रमर्जत्सैन्यफणोरत्नांशमृचयः ॥ ६३ ॥

क्रियताप्यथ कालेन मन्ततैः स प्रयाणकैः ।

प्रपदे कुसुमांशेषमुगन्धिपवनं वनम् ॥ ६४ ॥

द्वनप्रस्थापनम् ।

अमुराधिपतिं साक्षा याचितुं त्रेमपङ्कजम् ।

स्थित्वा मे तत्र पुरतो विसमर्ज रमाद्गदम् ॥ ६५ ॥

म च त्रिजगतः सारमाटायैव विनिर्भिनाम् ।

उत्तुङ्गरनप्रासादां प्राप रत्नवतीं पुरीम् ॥ ६६ ॥

रामार्धपद्मक्षणे प्रेषितैः प्रभुणा श्विशन् ।

परिसार्णवमुद्ग्रह्य स तां लङ्कामिवाद्गदः ॥ ६७ ॥

१ K. reads 'मयङ्का' for 'दध्यं वृत्ति', while T. 'वपङ्का' for the same.
 २ T. reads 'श्वनि' for 'अश्वनि'. ३ T. reads 'कवि' for 'कपा'. ४ h. reads 'प्रधानकै' for 'प्रयाणकै'. ५ h. reads 'पवना' for 'कुसुमा' and 'वनम्' for 'पवनम्'. ६ T. reads 'प्राप्त' for 'साक्षा'. ७ I. reads 'समिन्' स पुरतो and T. 'समिन्' पुरतो for 'स तत्र पुरतो'. ८ T. reads 'साराग्र' for 'सारम्'. ९ h. reads 'प्राप्त' for 'माय'. १० B. reads 'देविना', but in the margin 'मेदिना', while T. substitutes 'नानार्थ' for 'रामार्थ'. ११ T. reads 'परिपूर्णमुद्ग्रह्य स सा' for 'परिसार्णवमुद्ग्रह्य स सा' and K. 'परिपूर्णमुद्ग्रह्य स सा' for the same.

कोऽयं कोऽप्ययमन्योन्यमेवं पल्लवितोक्तिभिः ।
 कौतुकस्तिमिताक्षैः स पौरैश्चिरमेदृश्यत ॥ ६८ ॥
 स चेन्द्रनीलहर्म्येषु ददर्शासुरकन्यकाः ।
 लोलास्तमालश्यामेषु मेघेष्विव शनहृदोः ॥ ६९ ॥
 निपीयमानः पौरस्त्रीनेत्रस्फटिकशुक्तिभिः ।
 वैरिद्विपद्यटसिंहः सिंहद्वारमवाप सः ॥ ७० ॥
 असुरेन्द्रस्य दोःकण्डुदुःस्थानैकभटाकुलम् ।
 वीरः सोऽध्विशादास्थानमथ द्वाःस्थानिवेदितः ॥ ७१ ॥
 असुरेन्द्रवर्णनम् ।
 आसीनमञ्जनश्याममुखैः स्फटिकविंदरे ।
 हिमाचलेन्द्रशिखरे नवीनमिव नीरदम् ॥ ७२ ॥
 केयूरपद्मरागांशुमञ्जरीजटिलाबुभौ ।
 भुजौ विभ्राणमुज्ज्वालप्रतापज्वलनाविव ॥ ७३ ॥
 उरसा रुद्रगीर्वाणद्विपेन्द्ररदकोटिना ।
 हारवर्त्ता दधल्लोलां दोलामिव जयश्रियः ॥ ७४ ॥
 दधानं दीप्तिपर्यस्ततिमिसौ माणिकुण्डलो ।
 वन्द्यकृतौ भंहेवीभौ मूर्याचन्द्रमसाविव ॥ ७५ ॥
 घोरैरेनस्यालङ्कारमद्गद्गारस्य जीवितम् ।
 जगतामिदृशं तत्र स वज्राङ्गुशमेक्षत ॥ ७६ ॥

१. K. reads 'मर्ममय' for 'महदयत'. २. T. reads स वैध for सचेन्द्र. ३. K. reads लटिहता for लमहता and substitutes लोलातमाल for लोलातमाल. ४. B reads दुष्कण्डुदुःस्थानमवसाधितम्, T. सौ. कण्डुरस्यानिकहृदकुलम् and १. सौ. कण्डुदुःस्थानमवसाधितम् all for सौ. कण्डुदुःस्थानमवसाधितम्. ५. B reads 'व. श्याममथ द्वाः स्थानमवसाधितम्' and K. 'दुःस्थानमवसाधितमवसाधितम्' for 'द्वारमवाप-मथ द्वाः स्थानमवसाधितम्'. ६. I. reads 'विन्दरे' for 'विन्दरे'. ७. B, h. and १. read हर्म्य for हर्म्य. ८. h. मालाव for मालाव. ९. B. reads 'मिमिसौ' for 'मिमिसौ'. but it seems to be incorrect. १०. I. reads सहे for सहे. ११. K. reads वीरस्य मथ वा for वीरप्रतापमथ. १२. T. हनारस्य for हनारस्य. १३. T. reads जगतामिदृशं for जगतामिदृशं and हेशम for हेशम.

तन्निदेशितमध्यास्त स हिरण्यमामनम् ।

नानारत्नांशुशेवलं शृङ्ग मेसोरिवार्यमा ॥ ७७ ॥

दूनम्पनि प्रथः ।

कुर्वन् मुखानि स्मेराणि दशनज्योत्स्नया दिशाम् ।

विधाय सत्क्रियाभेदममुग्धस्तमव्रवीन् ॥ ७८ ॥

अहो किमपि कल्याणमामन्नफलमद्य नः ।

अन्यथा हि गृहं सन्तः किमायान्ति भवद्विधाः ॥ ७९ ॥

यदाश्रमे ब्रह्ममुनेर्युवयोर्वृत्तमद्रुतम् ।

तत् कर्णातिथितां नीतमेत्यं प्रणिधिभिर्मम ॥ ८० ॥

गन्तव्या माम्यतं बृहि युनो विद्याधरैरग्यम् ।

किमाकाङ्क्षति त्रैः स्वामी फलं पातालयात्रया ॥ ८१ ॥

नियुज्यन्ते नृपेणार्थे नाल्पीयसि भवादृशाः ।

शेषो धूर्तर्धुवो ज्यत्र व्यापारयति किं फेणान् ॥ ८२ ॥

तदत्र प्रद्वितो राजा किमर्थमेति कथ्यताम् ।

अर्थिनां व्यर्थतामेति न जातु शार्थना मयि ॥ ८३ ॥

रमाद्गदोक्तिः ।

मार्गैरिवायैतैर्वाचां शुचिभिर्दशनानांशुभिः ।

प्रीमन्तिताधरः स्मित्वा तमिर्युधे रमाद्गदः ॥ ८४ ॥

१ II and I. read "निवेशित" for "निशेषित" and K "निशेषित" for the same.
२ K reads "धन", but corrects in the margin "शुचि" ३ K reads अद्रुत
for विद्याम् ४ A. reads this line as follows —

कुनोऽन्यथा गृहं सन्न सनायान्ति भवद्विधा ॥

५ K. reads अद्य for पृथक्. ६ T. reads एकदा for एतदा and T. and I.
read दूनं कुनो for द्रुहि युनो ७ T reads य for न. ८ T. and I read
मवाद्रुय for मवाद्रुय, while B. reads मवाद्रुय for the same. ९ B reads
धूने भूने for धूनर्भूना. १० II K. and I read कथान् for कथान्. ११ B reads
अयि for अयि. १२ I reads व्यर्थिनाम् for व्यर्थिनाम् १३ B reads वाचं for
वाचा while K. मार्गैरिवायैतैर्वाचं and in the margin मिष्टैर्वायैरिव गिरां for वा-
गैरिवायैतैर्वाचा १४ B. reads रमुय for रमुय

आसां सुधारसार्द्राणां शुद्धानामसुराधिप ।
 गिरां त्वमेको यत् सत्यमिन्दुर्भासाभिवाकरः ॥ ८५ ॥
 कैचिच्चयाभ्यमज्ञायि देवः साहसलाञ्छनः ।
 जगत्प्रदीपमथवा को न वेत्ति विरोचनम् ॥ ८६ ॥
 फणिराजसुतामेव परिणेतुं शशिप्रभाम् ।
 पथाग्नेन रथक्षुण्णरत्नशैलेन गच्छति ॥ ८७ ॥
 त्वद्वापि हेमपद्मेन शुल्कसंस्था कृता किल ।
 अस्याः पित्रेति देवेन तदर्थं प्रहिता वयम् ॥ ८८ ॥
 अनेनेच्छसि चेत् कर्तुं सद्यं साहसलक्ष्मणा ।
 तत् कार्तस्वरराजीवमानीय स्वयमर्प्यताम् ॥ ८९ ॥
 ह्युप्यन्ति त्वन्मुखच्छायां यावन्नास्थ चमूरजः ।
 कुरुष्व तावदातिथ्यं हेमाब्जेन महीभुजे ॥ ९० ॥
 किमन्यन् 'नार्थिनां मत्तो विधटन्ते मनोरथाः' ।
 इति त्वया स्वमेवागु प्रमाणीक्रियतां वचः ॥ ९१ ॥

यज्जाहुः शशकपम् ।

इत्युक्तवति सामर्पभटेर्दृष्टे यशोभटे ।

प्रत्यभापत साग्रशं विद्वस्यासुरैर्कुञ्जरः ॥ ९२ ॥

१ K. reads इमसि यद्वेक for इमस्य यद्वेक ; while B. इन्मुभासाम for इन्दुर्भासाम २ H. reads यथिम् for यथिम् ३ T. reads 'मतीयम् for 'मतीयम्'.
 ४. I. reads इय for इय, while I. was its one letter after 'न'. ५ T. reads
 एतापि हेमपद्मेन for एतापि हेमपद्मेन ६ K. reads मरया for मरया, ७ B.
 and H. read निर्यामन मरयाया for निर्यामन इत्युत्पत्त्याया, while T. has
 इत्युत्पत्त्याया (1) for the same. ८ K. reads महीभुजः for महीभुजे
 ९ T. reads विद्वस्या for विद्वस्या १०. H. reads 'धृष्टे for 'धृष्टे. ११ T.
 and I. read 'कुञ्जर for 'कुञ्जरः

अहो वेत विदग्धोऽपि धिङ् मुग्ध इव लक्ष्यसे ।
 विदुषापि त्वया किञ्चिद्येदुक्तमसमञ्जसम् ॥ ९३ ॥
 यूयं क मानुषाः पृथ्वीसङ्कटस्वाम्येदुःस्थिताः ? ।
 सा च त्रिजगतां भर्तुरुचिता क शशिप्रभा ? ॥ ९४ ॥
 सादुद्दमदङ्कमेवात्र स्त्रीरत्नमधिरोहति ।
 रमते हि हरस्येव मौलाविन्दुकलाङ्कुरः ॥ ९५ ॥
 यद्यदस्तीह पाताले रत्न कचन किञ्चन ।
 भाजनं तस्य तस्याऽहमेकः के यूयमुच्यताम् ? ॥ ९६ ॥
 संहते नृपतौ नैव हेमतामरसार्पणम् ।
 भेमैष शक्रविजयग्रीडादुर्ललितो भुजः ॥ ९७ ॥
 प्रेभुस्तव नयज्ञोऽपि किमनर्थाय केवलम् ।
 दीर्घेन्द्रीवरमालेति विकर्पत्यसितोरगम् ॥ ९८ ॥
 इत एव निवर्तध्व वर्तध्व बचने मम ।
 भवटे किमिति क्षेप्तुमात्मानं यूयमुच्यताः ॥ ९९ ॥
 यावदेते न मुञ्चन्ति मर्यादामसुरान्धयः ।
 तावद्भ्रापसारेण स्वामिनं त्रातुमर्हथै ॥ १०० ॥
 नरेन्द्र दुर्जिगीपातस्तं दृच्छ त्रिनिवारय ।
 एतादृशा किमुपेक्षन्ते पतिमुत्पथगामिर्नम ॥ १०१ ॥

१ T reads तव for घत २ F and I read तदुत्तम for यदुत्तम ३ T reads 'ह्यारय' and I 'ह्यारय' for 'ह्यारय' ४ T reads 'रविता' for 'रुचिता', while B substitutes त्रिजगती for त्रिजगता ५ B reads नयन for रयते ६ T reads मौलाविन्दु for मौलाविन्दु ७ T reads अस्ति हि for अस्तीह ८ h reads एव for एव ९ T reads जहते नृपतौ नैव for संहते नृपतौ नैव while B substitutes इह मे for सहने १० B reads एव म for भेमैष ११ B T and I read विमु for प्रमु १२ K reads साम्यताम् for उत्तम १३ T reads दीर्घ-पीया for दीर्घेन्द्रीवरः १४ B reads त्रिदश for वर्तध्व १५ T has भवेति for अदृष्ट and क्षेप्तु -- मात्मानमुच्यता १६ B T and I read अर्हति for शर्प १७ h reads तावद्भ्रापसारेण त्रिनिवारय for तद्वत् त्रिनिवारय १८ B T and I read नमिन्म for 'गामिन्म'

अथवाऽस्यास्ति शक्तिश्चेत् किमद्यापि विलम्बते ।

आयातु स्वयमादातुमितः काञ्चनपङ्कजम् ॥ १०२ ॥

किमन्यज्जायतमेव खड्गधारातिथिर्मम ।

इत्युक्त्वा कोपतरलं विररामासुरेश्वरः ॥ १०३ ॥

रमाङ्गदस्य प्रतिवचनम् ।

धैर्यं सवृतकोपोऽप्ये स्मयमानो रमाङ्गदः ।

तमित्यमुक्तपर्यङ्कः प्रतिवक्तुं प्रचक्रमे ॥ १०४ ॥

निर्वाणवीर्यवतिऽस्मिन् रसातलविलोदरे ।

अभुमभुजकेण्डुतिरहो किमपि दृष्यसे ॥ १०५ ॥

मन्ये तवैतच्चीरन्ध्रमज्ञातसर्व-परान्तरे ।

पांतालचिरसंवासेऽधिष्ठे परिणतं तमः ॥ १०६ ॥

यां हरस्याष्टमीमाहुर्मूर्तिमाहुतिलेहिनीभे ।

तैस्मृतिः प्रागभुङ्क्ता परमार इति क्षितेः ॥ १०७ ॥

कृतावतारं तदंशे वधाय त्रिबुधदिपाम् ।

किमादिदेवं कंसारिं भिङ् मर्येयं इति मन्यसे ॥ १०८ ॥

सैन्दानितकम् ।

१ K. reads आयातु स्वयमायातु वत्त for आयातु स्वयमायातुमितः. २ K. reads 'मति' for 'तिथि'. ३ B. reads ५५ for ५४. ४ I. and T. read तमित्यमुक्तं and T. substitutes 'पर्यङ्क' for 'तमित्यमुक्त' and 'पर्यङ्क' respectively. ५ B. reads निर्वाणं and T. निर्वाणं both for निर्वाणं, while I. 'वीरवान्' and T. 'वीरवान्' both for 'वीरवान्' and 'स्मिन्'. ६ B. T. and I. read 'खड्गधाराति' for 'खड्गधाराति', while B. substitutes 'अनन्त' for 'अनन्त'. ७ B. reads in the margin इत्यन्तः. K. reads इत्यन्तः and T. इत्यन्तः all for इत्यन्तः. ८ K. reads 'अज्ञातसर्व परान्तरे' for 'अज्ञातसर्व परान्तरे', while T. substitutes 'एव' for 'एव'. ९ K. reads पातालं भिङ् for पातालं भिङ्. १० I. reads विषे for विषः. ११ T. reads 'तानिनीम' for 'तानिनीम'. १२ T. reads तस्मिन् for तस्मिन्. १३ B. reads वर्यं for वर्यं. १४ B. and T. do not insert this.

कमलेव मुकुन्दस्य पार्वतीव पिनाकिनः ।
 कैणिकन्योचिता परनी सा महीमीनलक्ष्मणः ॥ १०९ ॥
 तां हृदेनात्ममात्कर्तुममुरेन्द्र न शक्यसे ।
 न रत्नमूचिमाक्रष्टुमयस्कान्तस्य योग्यता ॥ ११० ॥
 पदं पयि निधत्से अत्र किमन्यायमलीमसे ।
 अपथे चरतां यान्ति दूरादूरं विभूतयः ॥ १११ ॥
 अनर्पणं महीपाले हेमरङ्गेरुहस्य यत् ।
 तत्रापरिचमुत्प्रेक्षे तदेव द्वारमापशम् ॥ ११२ ॥
 राजेन्द्रदीपके तस्मिन् ममराट्पणवर्तिनि ।
 गते भटास्ते न विराढायाम्यान्ति पतङ्गताम् ॥ ११३ ॥
 तथा विधेहि न यथा त्वन्दतःपुरयोषिताम् ।
 करपल्लवशय्यामु गेरते वदनेन्द्रवः ॥ ११४ ॥
 भवृत्तपतिशोकात्तपौरस्त्रीपरिदेवना ।
 द्रव्यमुत्सन्नमद्रीता माभूद्रत्नवती पुरी ॥ ११५ ॥
 देवस्यापितहेमाञ्जस्तदेहि पत पादयोः ।
 शिरः पुनन्तु ते कामं पुण्यास्तत्पादपांसवः ॥ ११६ ॥
 अथवा मुभटैस्तार्धमुत्तिष्ठ पुरतो भव ।
 समं विद्याधरानीकैरयमायाति भुवतिः ॥ ११७ ॥

१ K. reads this line as follows —

तेन तस्योचिता परनी कनोततशचीपने ॥

- २ T. reads शक्यसि and K. शक्यने ३ I. omits one letter before स्य and substitutes स्य for स्य ४ T. and I. read विधत्से for विधत्से ५ T. reads "दीपने for "दीपन." ६ K. reads विधेहि भो यथा तेन for मया विधेहि न यथा ७ I. reads "द्विना for "द्विना, while I. शोरादिनौरभीयनेदेवना for शोकादिनो-
 रभीयनेदेवना ८ K. reads सवेने for सवेने ९ T. reads पार्थिव for भूवतिः

किमन्यत् सेममेतेन गिरस्तामरसेन ते ।

हेमकोकनदं देवः स्वयमेव ग्रहीष्यति ॥ ११८ ॥

रमाद्गदागमनम् ।

तैमित्युक्त्वा सभामध्यान्निर्जगाम रमाद्गदः ।

निकृष्टं च रणोत्क्रस्य जगाम जगतीपतेः ॥ ११९ ॥

अथ वदति शनैः समेत्य तस्मिन्

अमररिपोर्वचनानि तानि तानि ।

असुरपतिविनाशकालरात्रिम्

भृकुटीमुवाह मुखेन मालवेन्द्रः ॥ १२० ॥

गत्वा त्रिव्याधरभटचमूचक्रवाले. समं स

क्षमापालोऽथ व्यधित परितस्तत्पुरो रत्नवत्याः ।

येन व्यक्तामरजयमहासाहसस्यासुराणां

. नाथस्यासीन्नवपरिभवश्यामला वन्दलक्ष्मीः ॥ १२१ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तसूनोः परिमलापरनाम्नः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसार्द्धचरिते महाकाव्ये कनकारविन्दप्रार्थनो नाम पौडशः
सर्गः ॥ १.६ ॥

१. h. reads स्वयम् for समम् २. B reads इत्युक्त्वा स for तैमित्युक्त्वा ३. I. does not insert thus तानि, while T. substitutes समं for अमरं. ४. I. reads "निगद" for "विनाश" ५. T. reads आसीभर्तुर्नवपरिभवश्यामला वन्दलक्ष्मी and I. आसीद्भर्तुर्नवपरिभवश्यामला वन्दलक्ष्मी for नाथस्यासीन्नवपरिभवश्यामला वन्दलक्ष्मीः ६. I. reads श्रीसाहसार्द्धचरिते पौडशः सर्गः and I. परिमलय नवसाहसार्द्धचरिते कनकारविन्दप्रार्थनः पौडशः for the whole knole house, while B इति पौडशः सर्गः for the same

प्रत्यग्रदोवानललीढकोटि-
 कुलाचलेन्द्रप्रचयोपमेयम् ॥ ४ ॥
 पुंशो रणोत्मेकभृतां निरुद्धम् .
 ओधिनि विद्याभरवाहिनीनाम् ।
 तत् पुञ्जित सैन्यममर्त्यशत्रोर्
 बभूव मूले मणितोरणस्य ॥ ५ ॥
 साटोपमारोपितघापयष्टिर्
 निवृद्धेतूणीरयुगो गजस्थः ।
 स निर्जंगामाथ महासुरेन्द्रो
 येगादङ्गुल उवाचदेहः ॥ ६ ॥
 युगात्ययाम्भोधरनादधीरस्
 तस्योद्धतः सङ्गरतूर्यशेषः ।
 बद्धप्रतिश्रुन्ति नितान्तभीमज्
 चकार पातालघिलोदराणि ॥ ७ ॥
 सत्पुष्करानञ्जनपुञ्जभासः
 पथो जयस्याथ गजानसीध ।
 व्यापारयन्तिस्म रैयेण वीरस
 तत्प्रेरिता वैरिर्वरुधिनीषु ॥ ८ ॥
 परस्परापातिकृपाणनिर्यत्-
 उन्नालावलीपल्लवितान्तरिक्षः ।

१ B reads "दावानललीढकोटि" and L. "दावानलली-
 ढकोटि." २ B and K. read पुत्र for पुते ३ T and I read पिनख for
 निवृद्ध. ४ B. reads "धीर्यम्" for "धीरम्" ५ T reads "प्रतिभान्ति" for "प्रति-
 भुम्ति", while B substitutes "धीर्यम्" for "धीरम्" ६ I reads चपस्य for जयस्य.
 while T. substitutes पथे for पथो ७ T. reads नयेन for रैयेण. ८ I reads
 "नितान्तिनीष" for "वरुधिनीषु"

अभूत् प्रवृत्तः समरो महाहि-
 विद्याधरेन्द्रासुरपुङ्गवानाम् ॥ ९ ॥
 वीरेषु धावत्सु चरत्स्वमन्दं
 गेजेषु वल्गत्सु तुरङ्गमेषु ।
 अकालकल्पात्ययशङ्कितानि
 चकम्पिरे सप्त रसातलानि ॥ १० ॥
 प्रकाशयन्तः करणप्रपञ्चं
 सुराङ्गनाभिः स्पृहयेद्दृश्यमाणाः ।
 अत्यद्भुतं नृत्तमिवारभन्त
 भटा रणप्राङ्गणरङ्गमध्ये ॥ ११ ॥
 उरध्वन्य वेगात् पवमानमार्गं
 विद्याधरैर्दानजलाविलानि ।
 पटु व्यपाटयन्त मनङ्गजानां
 तीक्ष्णासिर्षवक्रकचैः शिरांसि ॥ १२ ॥
 निपत्य कुम्भेषु महागजानां
 नीरन्ध्रमुक्तेषु पटु कणन्तः ।
 भ्रान्तिस्म विद्याधरपुङ्गवानाम्
 भुक्तादृशता इव खड्गपट्टाः ॥ १३ ॥

१. K. reads अभून्मृषं तन् खलु रोमहारि for अभूत् प्रवृत्तः समरो महाहि; while I. substitutes मर्माही for महाहि. २. T. reads धावत्सु for धावत्सु. ३. K. substitutes अजेषु and T. गजेषु for गजेषु. ४. K. reads समर for करण. ५. B and T. read ईक्षमाणा. for ईक्ष्यमाणा. ६. T. reads व्यरतम् for नृत्तम्. ७. B reads पवनस्य for पवमान. ८. K. reads 'पचै सयने' for 'पत्रकचै'. ९. K. reads पुन for पटु. १०. T. reads सुक्ताद्र for सुक्ताह.

आवर्ततामूर्धिलतायमान-
 निखिशवल्लीवलयकुलामु ।
 प्रपेदिरे पूर्वसुरोञ्जितानि
 चक्राणि रियाधराग्निनीपु ॥ १४ ॥
 फणाधलीज्वापतितोरगाणाम्
 अफलगुरेन्नोपलकर्कशासु ।
 कृपाणधारा मंसणीवभूय
 महासुराणा न तु सद्गरेच्छ ॥ १५ ॥
 अमान्ति पातालतले प्रसक्तु
 क्षितौ बिलद्वारं विनिर्गतानि ।
 ज्याशब्दहर्षासुरसिहनाद-
 तुरङ्गहेपा गजवह्नितानि ॥ १६ ॥
 प्रधावदध्नीयसुराहृतानाम्
 अभ्युद्रतो रत्नभुवा पराग ।
 गीर्वाणायन्ठविलाङ्घितानि
 क्रस्नानि चक्रे ककुभा मुखानि ॥ १७ ॥
 भेदास्त्रपूर्ण परितो गजाना
 स्पदानपद्मोपचितै पदाङ्कै ।

१ T reads आवर्तनाम् f r आवर्तताम् २ T reads "सुरोञ्जितानि" for "सुरोञ्जि-
 तानि" ३ B reads वक्राणि for न्यत्राणि ४ L reads रत्नस्पल" for "रत्नीपल"
 ५ T reads "धाम मृदणी" f r "धारा मसुणी" ६ T reads प्रमुष्टु f r प्रसप्त
 ७ T reads रामायतान for विविगतानि ८ B and F read "दृमा" for "दृमा"
 ९ B reads प्रधावनाम" for प्रधावदध्नीय" १० B reads अभ्युद्रतो for अ-
 भ्युद्रना ११ T reads "हृष्य" for "महाहृष्य" १२ B reads "पद्मापचित" and
 पद्मापचित for "पद्मापचित"

भयङ्कराऽभूत्तरणाकृतिम्ब-
 मङ्गलकीर्णैव रेषाद्गोर्वा ॥ १८ ॥
 लूना समुल मुभटासिपत्रे
 सहस्रश शोणितशक्तिरार्द्रा ।
 उन्नालवेवस्वनतालवृन्त-
 मिन्द्रित्तिमूढ करिकर्णनाला ॥ १९ ॥
 अन्योन्यकृत्तास्तरमा भटाना
 नयानपानाघ्ननस्यविपो अत्रे ।
 भुजा निपेतु सममीक्षणेन
 समोलिरत्ना इव पन्नगेन्द्रा ॥ २० ॥
 अद्वादमि-ग्राम-पृथरुभिन्नाद्
 अमृत्प्रवाहेषु भृश बहस्तु ।
 लीलागलद्वैरिक्कनिर्जराणा
 गजैर्जगाद्रे कुलपर्वतानाम् ॥ २१ ॥
 क्षमाश्रा यमुः सङ्गथकृतानि
 सहस्रश शस्त्रभृता शिरामि ।
 कालेन मद्गमर्भरोन्तरालाद्
 उत्तरेण्डितानीव मरोरुद्राणि ॥ २२ ॥

१ h reads रेषाद्गोर्वा for रेषाद्गोर्वा २ I omits स in 'सीरार्द्रा' and
 T reads सीरार्द्रागिरार्द्रा for सीरार्द्रागिरार्द्रा ३ T reads इन्द्रा as इ
 'वनालार्द्रागिरार्द्रा' for 'उन्नाल' and 'वेवस्वनतालवृन्त' respectively ४ B and
 T read 'शट' for 'मूढ' ५ B and I read रसमिनिक्षण for सममीक्षण
 ६ B reads अपि for अति ७ T reads क्षमाप्ययम् and I क्षमाप्ययम् for
 क्षमाप्ययम् ८ T reads शिरान्नस्यार्द्रा for 'सरान्नस्यार्द्रा' while h reads
 'सरान्न'

कवन्धकण्ठोच्छलदेखवन्तः
 समीपमेत्योपरि कङ्कयूथम् ।
 मुहूर्तमिहैरुणरत्नदण्डम्
 अदृश्यत च्छत्रमिवान्तकस्य ॥ २३ ॥
 मुक्तेः समूहेन नभश्चराणां
 कुम्भेषु चक्रैः करिणां पतङ्गिः ।
 अस्ताचलव्यायतवप्रपाति-
 पतङ्गविम्बानुकृतिर्वितेने ॥ २४ ॥
 पतङ्गदं निर्दलिताश्ववारं
 निकृत्तमत्तेभकरं क्षणेन ।
 व्यधाधि विद्याधरसैनिकैस्तत्
 सनागवीरैरसुरेन्द्रसैन्यम् ॥ २५ ॥
 हसैरिव स्मेरतटाः समन्तात्
 परिच्युतैः कुञ्जरकर्णशङ्खैः ।
 वोढुं प्रवृत्ता भवदुत्तरङ्गा
 ह्मटित्यगाथा रुधिरलवन्ती ॥ २६ ॥
 विद्याधर-व्यालभटावलुप्त-
 धैर्येषु नश्यत्सु महासुरेषु ।
 विश्वाहुशोनाम सुरारिसृगुर
 अथो रथेनाजिमैर्ह्यं विवेश ॥ २७ ॥

१ B reads "सुवन्ते समीपमेत्योपरि" for "दृश्यन्ते समीपमेत्योपरि" and T. has
 "समीपमेत्योपरि" for "कवन्धकण्ठोच्छलदेखवन्तः". २ B. reads "सिञ्चारण"
 for "मिञ्चारण". ३ K. reads "सिमे" for "मुने". ४ T and I read "राग" for
 "नाग". ५ B reads "स्मेरतटा" for "स्मेरतटा". ६ I. "हमिष्यगाथा" and, T. "मग-
 रथगाथा" for "हमिष्यगाथा". ७ K reads "मूर्ध" for "मूर्ध".

आकर्णकृष्टात् धनुषः पतद्भिर्
 वालेन्दुलेखाकृतिभिः पृषत्कैः ।
 अरातिसैन्ये रेणधीरवीरान्
 भीरुनिवैको विमुखीचकार ॥ २८ ॥
 तद्दीर्यनिर्वासितसौष्टवानां
 विद्याधराणामपतन् करेभ्यः ।
 धाराप्रलम्बदिपकुम्भमुक्ता
 मनाप्पलेशा इव खड्गलेखाः ॥ २९ ॥
 क्षणाद्वलन्तिस्म तदा हतानि
 बलानि विद्याधर-पन्नगानाम् ।
 सरित्पयासीव निशाकराशु-
 पूरप्रवृद्धान्वयीडितानि ॥ ३० ॥
 न शोकतुस्तस्य गतिं निरोद्धु
 विद्याधरेन्द्रोरगराजपुत्री ।
 रत्नाकरस्यैव महेन्द्र-सह्या-
 वसह्यवेग प्रलयोत्थितस्य ॥ ३१ ॥
 दौर्दण्डकण्डूतिमयास्य हर्तुम्
 उद्धूलत भूपतिना नियुक्तः ।

१ B and I read रणत स for रणधीर° while T has —

सुरातिसैन्ये रणव स धीरान्
 भीरुणि वैरो विमुखीचकार ॥

२ K reads 'निर्वासित' for 'निर्वासित' ३ B reads धराप्रलम्ब° and T. and I धाराप्रलम्ब° both for धाराप्रलम्ब° ४ I reads 'लेखा' for 'लेखा' ५ B reads पतन्तिस्म for बलन्तिस्म ६ h. reads प्रवृद्धान्वयीडितानि for 'प्रवृद्धान्वयीडितानि' ७ K reads 'पुत्रा' for 'पुत्री' ८ T reads 'वेगप्रणयौत्थितस्य' for 'वेग प्रलयो-
 त्थितस्य' ९ I reads हर्तुम् or हर्तुम्, while T भर्तुम् for the same

जवाज्जगामाजिपथ रथेन
 रमाद्भद कुण्डलितोऽग्रचाप ॥ २२ ॥
 तथोपलेभे समरोन्मुखस्य
 नादेन वैद्भि शरजन्मनाऽस्य ।
 चक्रे पद बाष्पकणोत्क्रेण
 यथा कपोलेष्वसुराङ्गनानाम् ॥ २३ ॥
 दूरात् सुपर्वारिसुत रथेन
 स रहसा सम्मुखमापतन्तम् ।
 रुरोध त चाणपरम्पराभिर्
 यशोभट कर्णमिवेन्द्रसूनु ॥ २४ ॥
 विश्वाङ्कुश सैत्कवचे मुमोच
 वक्ष स्थले हैममथास्य णाम् ।
 तटे ऽञ्जनदयामर्तनौ महावेश
 शातहृद ज्योतिरिवाम्बुवाह ॥ २५ ॥
 अलक्ष्यसन्धान-विमोक्ष पातान्
 यशोभटस्यात्तरुयोर्ध्वि रोषान् ।
 मूर्च्छालुठसैरयिराहताम्भो
 रय शशमासुरनन्दनस्य ॥ २६ ॥
 विलामक्रान्तीर्भध कालरात्रेर्
 उग्रतुध पद्मतिमन्तकस्य ।

१ T reads वृद्धी शरज्जगामाजिपथ for वृद्धि शरजन्मनाऽस्य २ T reads 'गुता
 रथेन for 'गुत रथेन ३ h reads सन् for सन् ४ T and I read 'तनुर्
 for 'तनौ ५ T reads कापान् for चापान् ६ B reads 'साराधिनो इताम्भो
 'साराधिराहताम्भो ७ I reads साराधे for साराध ८ h reads अयि for अय

मौर्वीं पृथक्केण रमाङ्गदस्य
 चिच्छेद मौर्वीणरिपोस्तनूजः ॥ ३७ ॥
 सन्नाभिविम्बेन महाजितक्ष्म्याः
 वीरश्रियो विभ्रमनूपुरेण ।
 संरभ्ये राहोरिव चक्रपाणिः
 सोऽप्यस्य चक्रेण शिरश्चकर्त ॥ ३८ ॥
 ननर्त विद्याधरसुन्दरीणां
 गणो नदन्नूपुरमम्बरे ऽथ ।
 मौलौ शरक्षुण्णशिरस्वरत्ने
 चिक्षेप चास्यामरपुष्पवृष्टिम् ॥ ३९ ॥
 दृष्टे शिरस्युत्फलिते स्वसूनोर
 दिङ्मूललीनासु पताकिनीषु ।
 वज्राङ्कुशः सम्मुखमापपात
 पत्युर्विशामस्तगिरिर्वार्कः ॥ ४० ॥
 मृदाम्बुवर्षी समरेऽभिधावन्
 रेजे गजस्तस्य सहेमकर्क्ष्यः ।
 भिन्नेऽन्तराले पवमाननुन्नस्
 तमालनीलस्तडितेव मेघः ॥ ४१ ॥
 पत्युः प्रसादस्मितैरञ्जुकृष्टा
 भटा विवृत्यास्य पुरो बभूवुः ।

१ K. reads संरब्ध° for संरभ्य. २. B. reads रात्रे for रेजे. ३. B. and K. read उत्फलिते for उत्फलिते. ४. T. reads मृदाम्बुवर्ष and I. मृदाम्बुवर्ष for मृदाम्बुवर्षी. ५ B. and K. read कक्ष and T. कक्ष्या both for कक्ष्य. ६ B. and T. read स्मृति° for स्मित°. ७. B. reads पुरे for पुरो.

जवाज्जगामाजिपथ रथेन
 रमाद्भदः कुण्डलितोऽग्रचापः ॥ २२ ॥
 तथोपलेभे समरोन्मुखस्य
 नादेन वृद्धिः शरजन्मनाज्य ।
 चक्रे पद बाष्पकणोत्करेण
 यथा कपोलेष्वसुराद्भनानाम् ॥ २३ ॥
 दूरात् सुपर्वारिसुतं रथेन
 स रहसा सम्मुखमापतन्तम् ।
 हरोध त बाणपरम्पराभिर्
 यशोभटः कर्णमिवेन्द्रसूनुः ॥ २४ ॥
 विश्वाकुशः सेत्कवचे मुमोच
 वक्षःस्थले हैममथास्य बाणम् ।
 तटे शृङ्गनय्यामर्तनौ महाद्वेश्
 शातहृद ज्योतिरिवाम्बुवाहः ॥ २५ ॥
 अलक्ष्यसन्धान-विमोक्ष-पातान्
 यशोभटस्यात्तरुपोऽपि रोषान् ।
 मूर्च्छालुठरक्षारधिराहताश्वो
 रथ शैशसासुरनन्दनस्य ॥ २६ ॥
 विलामकाञ्चीमथ कालरात्रे
 वयस्कुपः पद्मतिमन्तकस्य ।

१ T reads वृद्धी अरज मनस्य for वृद्धि शरजन्मनाऽस्य २ T reads 'सुरता-
 रथेन for 'गुप्त रथेन ३ H reads सप्त for सप्त ४ T and I read 'ननु
 for 'ननौ ५ T reads कोषान् for रोषान् ६ H reads 'सातथेना हताश्वो for
 'सातथेना हताश्वो ७ I reads सातते for सातता ८ H reads अपि for अथ

मौर्वी वृषत्केण रमाद्भदस्य
 चिच्छेद गीर्वाणरिपोस्तनूजः ॥ ३७ ॥
 सन्नाभिविम्बेन महाजिलक्ष्म्याः
 वीरश्रियो विभ्रमनूपुरेण ।
 संरभ्ये राहोरिव चक्रपाणिः
 सौण्ध्यस्य चक्रेण शिरश्चकर्त ॥ ३८ ॥
 ननर्त विद्याधरसुन्दरीणां
 गणो नदन्नूपुरमम्बरे ऽथ ।
 मौली शरक्षुण्णशिरस्वरत्ने
 चिक्षेप चास्यामरपुष्पवृष्टिम् ॥ ३९ ॥
 दृष्टे शिरस्युत्फलिते स्वमूनोर
 दिङ्मूललीनासु पताकिनीषु ।
 वज्राकुशः सम्मुखमापपात
 पर्युर्विज्ञामस्तगिरिरिवार्कः ॥ ४० ॥
 मन्दाम्बुवर्षी समरेऽभिधावन्
 रेजे गजस्तस्य सहेमकक्षयः ।
 भिन्नेऽन्तराले पवमाननुन्नस्
 तमालनीलस्तडितेव मेघः ॥ ४१ ॥
 पत्युः प्रसादस्मितैरञ्जुकृष्टा
 भटा विवृत्यास्य पुरो बभूवुः ।

१ K reads सरम्भ्य for सरम्भ्य २ B reads रात्रे for रात्रे ३ ॥ and
 K read उत्कलिते for उत्कलिते ४ T reads मन्दाम्बुवर्ष and I मन्दाम्बुवर्ष for
 मन्दाम्बुवर्षी ५ ॥ and K read कक्ष्य and T कक्ष्या both for कक्ष्य .
 ६ ॥ and T read स्मृति for स्मित ७ B reads पुरे for पुरे

स्वजीवितान्याजिमुखे विहातुम्
 अत्युत्सुका भङ्गमलीमसानि ॥ ४२ ॥
 आरुह्य चन्द्रं गमिवाभिराम
 नक्षत्रमालाभरणं गजेन्द्रम् ।
 देवोऽपि तद्वैरित्तमो नियन्तुर्म्
 अथ प्रतस्थे नवसाहसाङ्क ॥ ४३ ॥
 एकत्र पार्श्वे शशिखण्डनामा
 विद्याधरेन्द्रो नृपतेर्बभूव ।
 अरातिसेनानलिनीवनैक-
 शीताशुरन्यत्र यशोभटश्च ॥ ४४ ॥
 स्फुरत्स्फणञ्छत्रमणिप्रतान-
 तेजश्छटाजर्जरितान्धकार ।
 अफल्गुर्वीर्यं फणभृत्कुमारो
 व्यभ्रेऽभवत्तस्य स रत्नचूड ॥ ४५ ॥
 विधूर्तनिस्त्रिशतरङ्गितानि
 सवाणचक्रीकृतकार्मुकानि ।
 हताग्रशोपाणि पुरोऽस्य चेलुर्
 प्रलानि विद्याधरपत्रगानाम् ॥ ४६ ॥
 रक्तासवक्षीयसहस्तताल-
 वेतालतालौच्छलिवाट्टहासं ।

१ K reads 'शुहीतुम् अभ्युत्सुकापाय' for 'विहातुम् अत्युत्सुकाभङ्ग' while B reads 'अभ्युत्सुका' for 'अत्युत्सुका' २ II and I read 'अभिरामनक्षत्र' for 'आभिराम मगध' ३ B and K substitute 'अथ' for 'अपि' ४ B reads 'निरातुम्' for 'नियन्तुम्' ५ B reads 'कनि' for 'कण' ६ B reads 'वीर' for 'वीर्य' ७ K reads 'निधूर्त' for 'विधूर्त' ८ K reads 'रेसुर्' for 'चेलुर्' ९ T reads 'तालाणान्त्रिशतरङ्गित' for 'तालाणान्त्रिशतरङ्गित'

महाभटानामसुनिर्व्यपेक्षम्
 अन्योन्यमावर्तत सम्परायः ॥ ४७ ॥
 चकाशिरे शखभृता शिरस्तु
 मिथ. पतन्त्य करवालवह्य ।
 मुक्ता सलील विदशाङ्गनाभिर्
 माला उवेन्दीवरपत्रमय्य ॥ ४८ ॥
 केपाञ्चिदङ्गः कवचानि शोभां
 कचिरुचिल्लोहितपोटलानि ।
 खेलज्जयश्रीचरणारविन्द-
 लाक्षारसेनैव नञ्चाङ्कितानि ॥ ४९ ॥
 हृदि प्रविष्टैरविशुद्धिमद्भिर्
 अभूद्वयथा काऽपि शरे. परेषाम् ।
 दुरात्मना साधुगुणैरिवाग्रे
 फलेन सयोगमुपेयिवद्भि ॥ ५० ॥
 परस्परपातजुषामसीना
 धाराच्युत सयातिर्धूर्णरेणु ।
 अत्राप तापिच्छरुचिर्जयश्री-
 विलासकालाञ्जनधूलिलीलाम् ॥ ५१ ॥
 पर्यायजातेर्भयसैन्यभङ्ग-
 करालकोलाहलकातराणाम् ।

१ K and T read सम्पराय for सम्पराय २ K reads 'पत्ररीया' for
 'पत्रमय्य' ३ K reads 'कन्मपानि' for 'पालानि' ४ B reads 'जलश्री' for
 'जयश्री' ५ I reads न वाञ्छितवानि for नवाङ्कितानि ६ B reads प्रतिष्ठे for
 प्रविष्टे and T I and K 'रति' for 'रवि' ७ T substitutes यथा for इव ८ B
 reads 'मसीना' and in the margin 'मसीया' for 'मसीना', while I 'मसीन' for
 the same ९ I reads 'मूल' for 'मूर्ध' १० II reads 'भव' for 'भय'

मुरारि-विद्याधरमुन्दरीणां
 दोलेव शोक-प्रमदावभूताम् ॥ ५२ ॥
 अथासुरेन्द्रद्विरेन वेगाद्
 अभ्युत्थितेनोद्वलदानधारम् ।
 मध्येरणं मध्यमलोकभर्तुर्
 जैवान् मदान्धो जघटे गजेन्द्रैः ॥ ५३ ॥
 महोभयोस्तत्र शिखाच्छलेन
 प्रतिप्रहारं रदजैः कृशानुः ।
 कोशेषु विद्युत्कपिशो मुहूर्तं
 व्यधादिवाष्टापदपत्रवल्लीः ॥ ५४ ॥
 मुहुः प्रजानामधिपेन गाढम्
 आकृष्यमाणस्य शरासनस्य ।
 द्विपदधारम्भविधौ गभीरः
 क्रेङ्कारहुङ्कारं इवोच्चचार ॥ ५५ ॥
 परिस्फुरत्कुण्डलघृष्टपुङ्खांश्च
 तेन प्रयुक्ताः पृथुविक्रमेण ।
 प्रमृष्टकान्ताकुचपत्रलेखे
 लेखारिवक्षस्यपतन् पृषत्काः ॥ ५६ ॥
 अरातिमुक्तेषु तैवस्तनुत्रात्
 वेद्विस्फुलिङ्गेषु समुल्लसत्सु ।

१ II reads अभ्युत्थितेन for अभ्युत्थितेन २ T reads अयामभोत्थी and I
 जयानमरे द्वे both for जवान् मदान्धौ ३ K. reads गजेन्द्रः for गजेन्द्र ४ B
 reads म रजः for रदजः ५ T reads गभीर for गभीर ६ B reads क्रेङ्कार-
 भोङ्कार, K. and T क्रेङ्काररुङ्कार and I क्रेङ्काररुङ्कार all for क्रेङ्काररुङ्कार.
 ७ h. reads पत्राण् for पुङ्खां ८ I reads प्रघृष्ट for प्रघृष्ट ९ B reads
 हनामनुषां and I सतेस्तनुत्रात् for सतस्तनुषात् १० K reads बहि रकुलिङ्गेषु
 for दद्विस्फुलिङ्गेषु ११ II reads समुल्लसत्सु for समुल्लसत्सु

मूर्तिर्धभासे वसुधाधिपस्य
 निर्यत्प्रतापाग्रिकणच्छदेव ॥ ५७ ॥
 हिरण्ययी पार्थिवत्राणपङ्क्तिर्
 अत्युन्नते मूर्ध्नि मन्नामुरस्य ।
 रेजे तरामञ्जनपर्वतस्य
 लम्बेव तिग्मांशुमयूखमाला ॥ ५८ ॥
 अभ्युक्षता भर्तुररातित्राण-
 क्षुण्णेन्द्रनीलाङ्गदरेणुराजिः ।
 अदृश्यतोद्दामभुजास्पदस्य
 पराक्रमाग्रेरिव धूमलेखा ॥ ५९ ॥
 रमाद्गदोऽप्युडुकुटिः कृतास्त्रं
 वीरं द्विपः पार्श्वगतं निहत्य ।
 शैरैरलावीज्जयवैजयन्ती
 ज्योत्स्नासितां कीर्तिमिवामुरस्य ॥ ६० ॥
 अधःस्थितोद्दामरवैरिपत्ति-
 मुक्तेषु निर्द्वन्द्वशरासनजयैः ।
 चिक्षेप चक्राण्यतिदीर्घबाहुः
 स कालरात्रेरिव कङ्कणानि ॥ ६१ ॥
 उत्थृत्य हेलहत्तसम्मुखारिर्
 त्रिद्याधरेन्द्रोऽप्यसिना चकर्त ।

१ T reads मूर्तिर्धभासे सा for मूर्तिर्धभासे २ T. reads वीरद्विपत् for वीर
 द्विप while I reads वीरद्विप for the same ३ L. reads सनै for सारै. ४ T.
 and I read स्थितोद्दामर for स्थितोद्दामर. ५ K. reads जयम् and I. जया
 both for जय ६ I reads उत्पत्य for उत्पत्य, while T. reads वेगाहत
 for हेलाहत and I substitutes नि for रि.

जगज्जयस्नम्भमिवोदुरस्यं
 सुरदिपः काञ्चनकेतुदण्डम् ॥ ६२ ॥
 स रत्नचूडोऽपि तथा भुगुण्ड्यां
 पिपेय वैरिदिपकुम्भपीठम् ।
 सितातपवस्वमुदञ्चदार्पं
 यथास्य मुक्ताफलधूलिजालम् ॥ ६३ ॥
 तुङ्गं दधत्कर्कशतामभीकः
 श्रीसिन्धुराजदिपकुम्भयुग्मम् ।
 पयोधरद्वन्द्वमिवाजिलक्ष्म्याश्
 चक्रैर्ध्वचन्द्राङ्गितमिन्द्रशत्रुः ॥ ६४ ॥
 परस्पराघटितदन्तकोटि-
 भ्रष्टाग्निवेशभ्रममौदधन्ति ।
 रणाजिरे लोहितरञ्जितानि
 विरोजिरे^१ कुञ्जरमौक्तिकानि ॥ ६५ ॥
 चिक्षेप पृथ्वीतिलके सुरारि
 यांयामिपुं कौर्पे^२कपायिताक्षः ।
 तां तां जयाशामिव बाहुशाली
 शरैः स तस्यार्धपथे लुलावे ॥ ६६ ॥

१ K reads इकागतस्य, T. इकोदुरस्य and I. इवोदुरस्य^३ for इवोदुरस्य and इवोदुरस्य सुर^२ respectively. २ B reads भुगुण्ड्या and T. भुगुण्ड्या both for भुगुण्ड्या, while the reading of I. is illegible. ३. T reads 'पीठम्' for 'पीठम्' ४ T. reads 'लुक्छिताय' for 'मुदञ्चदाय'. ५. T. reads अतीव for अनीत. ६ T. reads आभिलक्ष्या चक्रैर्ध्व' for आजिलक्ष्याचक्रैर्ध्व'; while T. आजिलक्ष्या चक्रैः च for the same. ७ B. reads 'मादधन्ति' for 'मादधन्ति', but in the margin 'मादधन्ति', while T. reads 'मादधन्ती' for the same ८. T. reads रणाहितो for रणाजिरे. ९ B. चयाजिरे, K. विभाजिरे and I. विभाजिरे for विरोजिरे. १०. T. and I. read रोप' for कौर्प'. ११. B. and K. read चरुत' for लुलाव.

तयोस्तथेष्वासपरप्रकर्ष-

प्रत्युक्तेकर्णार्जुनयोर्जयश्रीः ।

सुवेल-रत्नाकरयोरुदप्रा

चकार वेलेव गतागतानि ॥ ६७ ॥

पत्युः प्रजानामेसुरेश्वरो ऽथ

किरीटमाणिक्यचयं जंहार ।

मणिप्रसूनस्तवकप्रतानं

कल्पद्रुमस्येव युगान्तवातः ॥ ६८ ॥

क्रोधादधार्थशशलाञ्छनसोदरेण

बाणेन वासवरिपोर्नवसाहसङ्गः ।

चिच्छेद राम इव विश्रवसः सुतस्य

पीनांसलोलमणिकुण्डलमुत्तमाङ्गम् ॥ ६९ ॥

आसन् मुखानि ककुभामभितोऽथ चित्र-

वादित्रनादलहरीमुखरोदराणि ।

देवस्य च त्रिदिवपुष्पमयं पपात

माल्यं शिरस्यसुरवैरिपुरान्ध्रमुक्तम् ॥ ७० ॥

लक्ष्मीपतेः प्रुथुभुजद्वयमार्द्रसान्द्र-

उयापातलांछितमलांछितविक्रमस्य ।

१ K reads प्रयुक्तं and T. प्रत्युक्तं for प्रयुक्तं. २ T. reads सुवेलं for सुवेलं. ३ T and I read 'मसुरागुप्तो' for 'मसुरेश्वरो'. ४ T reads अस्य for अर्थ. ५ T reads विचित्रं for ऽथ चित्रं. ६ B reads मुखरोदराणि for मुखरोदराणि. ७ B reads न्यपत्यन् and I न्यपतत् for पपात, but I in the margin पपात. ८ I reads अनवैरि for अमुरवैरि. ९ H reads 'मदहयम्' for 'प्रुथुभुजम्', while K सङ्गीपतेरय for सङ्गीपते प्रुथुं.

अस्यादरागतजितोर्जितवैरिलक्ष्मी-
 पादाब्जयावकनिपक्तामिवाऽऽधकाशे ॥ ७१ ॥
 तस्याग्रतः कनककुण्डलताड्यमान-
 गण्डस्यलीलुलितकुङ्कुमपत्रलेखाः ।
 विद्याधरोरगकुरङ्गदृशः प्रमोद-
 सान्द्रोऽलङ्घ्यनि जगुर्जयमङ्गलानि ॥ ७२ ॥
 स्मित्वा यशोभटकरार्पितचापयष्टिर्
 उन्मुक्तरत्नकवच- खचरेन्ध्रेण ।
 उद्भिन्नमौक्तिकनिभभ्रमवारिबिदुर्
 देवो ममार्ज मुखमशुकपल्लवेन ॥ ७३ ॥
 दैत्ताभयोपनतपौरशताप्यमाण-
 रत्नोपधामथ स रत्नवती प्रविश्य ।
 तं सयुगस्फुटपरीक्षितशौर्यसारं
 राज्ये रिपोः फणिकुमारकमभ्यपिञ्चत् ॥ ७४ ॥
 मूर्ते मनोरथमिवोपवनात् सकन्दम्
 आदाय तत् कनककोकनदं नरेन्द्र* ।

१ T reads अस्यादरागतजितोर्जितवैरिलक्ष्मीम् for अस्यादरागतजितोर्जितवैरिलक्ष्मी omitting one letter २ T. reads "निपिक्त" and I "निष्ठित" for "निपक्त", while K ऽऽधकाशे for ऽऽधकाशे ३ I reads "गण्डस्यलेह" for "गण्डस्यली" ४ I reads "मन्त्र" for "सान्द्रो", while T mutilates four letters at the beginning of this line ५ T mutilates two letters after "कवच" ६ B. reads उन्मुक्त* for उद्भिन्न* ७ T. reads —

दत्ताभयोपनतपौरशताप्यमाण

रत्नोपधामथनरत्नवती- ।

for दत्ताभयोपनतपौरशताप्यमाण

रत्नोपधामथ स रत्नवती ।

but one letter is omitted, while I reads "परम" for "पनत" and K. "पगन" for the same ८ I reads "रत्नोपधामथ रत्नवती" for "रत्नोपधामथ स रत्नवती"

आदातुमीप्सितमहीन्द्रसुतेति रत्नम्

अभ्युत्सुकस्तदनु भोगवर्ती प्रतस्ये ॥ ७५ ॥

देवः साहसिकोऽप्यमन्दैरुजध्वानानुमेयोत्सवाम्

उन्नम्रेः परितो महीं मणिगृहैरुत्तम्भयन्तीमिव ।

सौमस्युन्नतरत्नतोरणाशिखापेङ्खोलमुक्ताफल-

मालम्बोच्छलदच्छकान्तानिकरस्मेरामवापत् पुरीम् ॥ ७६ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तसूनोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृती
नवसाहसङ्गचरिते महाकाव्ये हेमकमलहरणो नाम सप्तदशः
सर्गः ॥ १७ ॥

१ K. and I. read अमन्द for अमन्द, while B. अप सान्द्र for अपमन्द.
२ T. mutilates three letters at the beginning of this line. ३ B. reads 'प्रे-
होद' for 'प्रेङ्खोल'. ४ B. reads 'मालम्बो' for 'मालम्बो'; while T. 'मालम्' for
'मालम्'. ५. B. in the margin and K. reads अवापत् for अवापत्. ६. B. reads
इति मृगाङ्कसूनो. परिमलापरनामः कृतौ नवसाहसङ्गचरिते १७ सर्गे. I. इति परि-
मलस्य नवसाहसङ्गचरिते साप्तदशः सर्गे. and T. इति परिमलापरनामि नवसाहस-
कानिशास्य कृतौ साहसङ्गचरिते महाकाव्ये हेमकमलहरण साप्तदश सर्गे.

अथाष्टादशः सर्गः ।

फणिराजदर्शनम् ।

तं विष्टपन्नितयकण्टकदृष्टेसारम्
अभ्यागतं नृपतिमुद्रतगाढहर्षः ।
प्रत्युद्ययावधिपतिः फणिनामनर्घ-
रैन्नार्यपाणिरशनैरथ शङ्खपालः ॥ १ ॥

पुरप्रवेष्टा ।

आदाय सादरफणीश्वरदत्तमर्घ्यम्
अर्घ्यः सतां स बहिरेव निवेज्य सैन्यम् ।
देवोऽविशद्दिनेयवान् पुरमप्रयायि-
विद्याधराधिप-रमाद्भद-रत्नचूडः ॥ २ ॥
उत्सृज्य गीतमसमाप्य विलासलास्यम्
अङ्गादपास्य महसा मणिवह्नीं च ।
अत्युन्मनास्तदवलोकनकौतुकेन
वातायनान्यधिरुहं पुरन्ध्रलोकः ॥ ३ ॥
उरिक्षिप्य वेपथुगता कर्षेह्वयेन
वातायनागमणिमौक्तिकजालकानि ।

१ T. reads "दृष्ट" for "दृष्ट". २ T. omits three letters after रत्नचूड and reads "वर्णावहने" for "वर्णावहने", while K. substitutes चट्टचूड for चट्टचूड.
३ B. reads द्विरुद्राग for द्विरुद्राग. ४ T. reads वर्णावह for वर्णावह.
५ B. reads अत्युन्मना for अत्युन्मना. ६ T. and I read "वह्नी" for "वह्नी-
ह्वयेन". ७ T. omits two letters between जग and नि.

स्मितैकया स विलसन्मकरावचूल-
 लीलालवाञ्चितविलोचनमालुलोके ॥ ४ ॥
 उद्यद्विवृत्तकरवेणिक्रया नृपेन्दो
 तस्मिन् स्मरोह्यसितजृम्भिकया कयाचित् ।
 मुक्ता मुहुर्विबुधसिन्धु-कलिन्दकन्या-
 किर्मरिवारिलहरीसुहृदः कटाक्षाः ॥ ५ ॥
 वाचालरत्नवल्या सविलासमस्मिन्
 निक्षिप्यं कापि नवमौक्तिकलाजमुष्टिम् ।
 तत्ताडितांसतटपार्थिवदत्तदृष्टिर्
 दीर्घेक्षणा किमिव न व्रपया चकार ॥ ६ ॥
 वक्षो दधानममराद्रिशिलाविशालम्
 आजानुवाहुमवलोक्य नरेन्द्रचन्द्रम् ।
 चित्तोपनीतपरिरम्भमुखातिसान्द्रम्
 अन्या पयोधरभरे पुलकं वभार ॥ ७ ॥
 आलोक्य दर्पणतले प्रतिमागतं तम्
 'आत्तो मयैव' इति कापि कृतोत्सवाञ्भूत् ।
 मुग्धो गतेऽथ पुरतोऽत्र तदायेचिम्ब्रे
 गूण्यात्मदर्शविधुरेन्दुमुखी वभूव ॥ ८ ॥

१. T. reads सुखैकया for स्मितैकया; while B. विरसन् for विलसन् and T. विलसत् for the same. २. B. reads 'विलोकित' and T. 'विलोकन' for 'विलोचन'. ३. K. reads नृपाने for नृपेन्दो and T. नृपेन्द्रो for the same. ४. T. mutilates one letter between मु and व. ५. T. reads विशिष्य for निक्षिप्य ६. K. reads जाल' and T. 'नालमुष्टम्' for 'लाज' and 'लाममुष्टिम्' respectively. ७. K. reads वपयावभूत् for व्रपया चकार; while B. वेवपया for न व्रपया ८. T. reads वक्षो विरधान' for वक्षो वधान'. ९. B. substitutes 'सार्द्रम्' for 'सान्द्रम्' १०. T. reads 'हरे' for 'भरे'. ११. T. omits three letters after मुग्धा and reads पुरोऽव omitting one letter. १२. I. reads 'विम्ब' for 'विम्ब्रे'.

अथाष्टादशः सर्गः ।

फणिराजदर्शनम् ।

तं विष्टपत्रितयकण्ठकदृष्टेसारम्
अभ्यागतं नृपतिमुद्रतगाढहर्षः ।
प्रत्युद्ययावधिपतिः फणिनामनर्घ-
रैस्नार्घपाणिरशनैरथ शङ्खपालः ॥ १ ॥

पुरप्रवेशः ।

आदाय सादरफणीश्वरदत्तमर्घ्यम्
अर्घ्यः सतां स बहिरेव निवेज्य सैन्यम् ।
देवोऽविशद्विनेयवान् पुरमग्रयायि-
विद्याधराधिप-रमाङ्गद-रत्नधूङः ॥ २ ॥
उत्सृज्य गीतमसमाप्य विलासलास्यम्
अङ्गादपास्य सहसा मणिवल्लर्की च ।
अत्युन्मनास्तदवलोकनकौतुकेन
वातायनान्यधिरुरोह पुरन्ध्रलोकः ॥ ३ ॥
उत्क्षिप्य वैपथुमता करपट्टवेन
वातायनाग्रमणिमौक्तिकजालकानि ।

१ T. reads 'दृष्ट' for 'दृष्ट'. २ T. omits three letters after रत्नार्घ्य and reads 'पाणीरुपने' for 'पाणिरुपने', while K. substitutes चन्द्रधर for चन्द्रपाल.
३ B. reads द्विरुपान् for विनेयवान् ४ T. reads उत्तम्य for उत्सृज्य.
५ B. reads अत्युन्मना for अत्युन्मना ६ T. and I read 'पट्टवेन' for 'पट्ट-
वेन' ७ T. omits two letters between अग्र and नि

स्मिन्वैकया स विलसन्मकरावञ्चल-
 लालवाञ्छितविलोचनमालुलोके ॥ ४ ॥
 उद्यद्विवृत्तकरवेणिकया नृपेन्दौ
 तस्मिन् स्मरोल्लासितजम्भिकया कयाचित् ।
 मुक्ता मुहुर्विबुधसिन्धु-कलिन्दकन्या-
 किमरवारिलहरीसुहृदः कटाक्षाः ॥ ५ ॥
 वाचालरत्नवलया सविलासमास्मिन्
 निक्षिप्य कापि नवमौक्तिकलाजमुष्टिम् ।
 सत्ताडितांसतटपार्थिवदत्तदृष्टिर्
 दीर्घक्षणा किमिव न वपया चकार ॥ ६ ॥
 वक्षो दधानममराद्रिशिलाविशालम्
 आजानुयाहुमवलोक्य नरेन्द्रचन्द्रम् ।
 चित्तोपनीतपरिरम्भसुखातिसान्द्रम्
 अन्या पयोधरभरे पुलक वभार ॥ ७ ॥
 आलोक्य दर्पणतले प्रतिमागतं तम्
 'आत्तो मयेप' इति कापि कृतोत्सवाभूत् ।
 मुग्धो गतेऽथ पुरतोऽत्र तदायेनिम्बे
 शून्यात्मदर्शविधुरेन्दुमुखी वभूव ॥ ८ ॥

१ T reads 'स्मरवैकया' for 'स्मिन्वैकया' while B 'विरसन्' for 'विलसन्' and T 'विलसद्' for the same २ B reads 'विलोकिन' and T 'विलोकिन' for 'विलोचन' ३ h reads 'नृपाले' for 'नृपेन्दौ' and T 'नृपेन्द्रो' for the same ४ T. mutilates one letter between सु and ह ५ T reads 'निक्षिप्य' for 'निक्षिप्य' ६ E reads 'जात' and T. 'नाम्पुम्' for 'लाज' and 'नाजमुष्टिम्' respectively ७ h reads 'वपयाचभूव' for 'वपया चकार' while B 'वपयया' for 'न वपया' ८ T reads 'वक्षो निरधान' for 'वक्षो दधान' ९ B substitutes 'साद्रम्' for 'सान्द्रम्' १० T reads 'हरे' for 'भरे' ११ T omits three letters after 'मुग्धा' and reads 'पुरतो' omitting one letter १२ I reads 'विम्ब' for 'निम्ब'

एतच्चशोभटकरे कनकाम्बुजं तत्
लीलावतंसमचिराद्विरचय्य येन ।
प्रत्युप्तकल्पतरुपल्लवमेष पाणिम्
आदास्यते नृपतिरव्य शशिप्रभायाः ॥ १३ ॥

हाटकेश्वरदर्शनम् ।

सान्द्रानुरागपिशुनाः परेशुः परेषाम्
आकर्णयन्निति सै पौरजनस्य वाचः ।
श्रीहाटकेश्वर इति प्रथितस्य तुङ्गम्
अग्रे देदर्श मणिमन्दिरमिन्दुमौलेः ॥ ४ ॥

कुलकम् ।

तत्र प्रविश्य सकृतानतिरादिदेवम्
आनर्च कल्पविटपिप्रभवैः प्रमूनैः ।
स्तोतुं कृताञ्जलिपुटः कुटजावदात-
दन्तांशुपल्लवितवागुपचक्रमे च ॥ १५ ॥

हाटकेश्वरस्तुतिः ।

अन्तर्जटापिहितसोमसुरापगाय
मच्छन्नपञ्चशरदासनलोचनाय ।
तीव्रव्रतंग्लपितशैलमुतास्वरूप-
विज्ञाननर्मपटवे वटवे नमस्ते ॥ १६ ॥

१ B. reads गुरुय for परशु. २. T. mutilates one letter before पौरजनस्य.
३. T. mutilates three letters after अग्रे. ४. Except I. all others do not
insert this. ५. B. reads 'विटप' for 'विटपि' and K. and T. 'प्रभावै' for
'प्रभवै'. ६ T. reads 'पञ्च' for 'वागुप'. ७ K. reads 'तीव्रानव' for 'तीव्र-
जन', while T. omits one letter after सी ८. K. reads 'मर्म' for 'मर्म', while
T. 'पटवे' पटवे and I. 'पटवे' पटवे for 'पटवे' वटवे.

अत्यादरानतसुरासुरमौलिस्त्न-
 नानामरीचिखचिताङ्घ्रिसरोरुहाय ।
 देहार्धवर्तिगिरिजाविहिताभ्यसूय-
 सन्ध्याप्रणामविपमाञ्जलये नमस्ते ॥ १७ ॥
 नीरन्ध्रसिन्धुजलसिक्तकपालमुक्त-
 रत्नाङ्कुरस्य करणी विधुरातनोति ।
 मौली सदैव भवतो भवभेदकर्तुर
 निर्दग्धभास्करमहाय नमोऽस्तु तस्मै ॥ १८ ॥
 कन्दर्पदर्पशमनाय कृतान्तहर्त्रे
 कर्त्रे शुभस्य भुजगाधिपवेष्टनाय ।
 उर्वी-मरुद्-रवि-निशाकर-वह्नि-तोय-
 याज्याम्बरोच्चवपुषे सुपुंषे नमस्ते ॥ १९ ॥

१ B reads अन्वाहारा° for अत्याहारा° २ T reads °चिताङ्घ्रि° for खचि
 ताङ्घ्रि° ३ T mutilates three letters after °गिरिजा° ४ The following
 three stanzas do not occur in T and I —

नीरन्ध्रसिन्धुजलसिक्तकपालमुक्त-
 रत्नाङ्कुरस्य करणी विधुरातनोति ।
 मौली सदैव भवतो भवभेदकर्तुर
 निर्दग्धभास्करमहाय नमोऽस्तु तस्मै ॥ १८ ॥
 कन्दर्पदर्पशमनाय कृतान्तहर्त्रे
 कर्त्रे शुभस्य भुजगाधिपवेष्टनाय ।
 उर्वी मरुद्-रवि निशाकर-वह्नि-तोय-
 याज्याम्बरोच्चवपुषे सुपुंषे नमस्ते ॥ १९ ॥
 नीरन्ध्रभूतिधवलाय गजेन्द्रकूति-
 सतीतरेहकवलीकृतपद्मगाय ।
 निर्दग्धभास्करमहाय विपक्षयैरु-
 चार्थाय कारुण्यमाय नमोऽस्तु सुभज्य ॥ २० ॥

१ II has वरुं - - ग्धभास्कर - - - नमोऽस्तु २ B in the margin reads त-
 वदाम् for तस्मै ३ B reads सुपुंषे for शुपुषे

नीरन्ध्रभूतिधवलाय गजेन्द्रकृत्ति-
 संवीतदेहकवलीकृतपन्नगाय ।
 निर्दग्धदानवकुलाय त्रिपरक्षयैक-
 कार्याय कारणनुत्ताय नमोऽस्तु तुभ्यम् ॥ २० ॥

ते ने यमेव किल वाङ्मयसागरस्य
 पारं गताः प्रेणवमात्मविदो वदन्ति ।
 तस्मै समाहितमहर्षिविनिग्रह्य-
 हृत्पुण्डरीकविहितस्थितये नमस्ते ॥ २१ ॥

उत्तंसितेन्दुशकलाय कपाल-जूट-
 सङ्घटितोर्मिमुखराम्बरनिर्झराय ।
 भस्माद्भरागशुचये विकषोपवीत-
 व्यालेन्दुमौलिमणिदीर्घितये नमस्ते ॥ २२ ॥

नास्रं न भस्म न जटा न कपालदामं
 नेन्दुर्न सिद्धतटिनी न फणीन्द्रहारः ।
 नोक्षा विषं न दयिताऽपि न यत्र रूपम्
 अर्घ्यक्तमीदा किल तद्भते नमस्ते ॥ २३ ॥

नागराजगृहागमनम् ।

स्तुत्वेत्यवन्तिपतिरिन्दुकलावतंसं
 तन्मन्दिरात् सहचरेस्सह निर्जगाम ।

१. K reads तस्मै for तुभ्यम्. २ K. reads यमेव for यमेव. ३. B. reads प्रणयं for प्रणयं, while I. reads 'माद्य' for 'माद्य' and T. 'माम' for the same
 ४. B substitutes 'जूट' for 'जूट'. ५ B has सङ्घटितोर्मिमुखराम्बरनिर्झराय । T. reads 'शीविनये' for 'दीर्घितये'. ६ T has 'दात्रं व कुसुमे' for 'सह नेन्दुर्न सिद्ध'. ७. T. reads अर्घ्यक्तं for अ-
 र्घ्यक्तं, while K. मज्जरने for मद्भते

अन्तर्निवेशितहरिन्मणिवेदि वल्गन्-
नागाद्भनं से फणिराजगृहं जगाम ॥ २४ ॥

तत्रावतीर्य रथतः स रेमाद्भदाच-
पाणिः समुच्छलितमङ्गलतूर्यघोषे ।
उन्निव्रसान्द्रकुसुमप्रकरावकीर्ण-
माणिक्यकुट्टिमतले ममृणं विवेश ॥ २५ ॥

अन्योन्यपल्लविततद्विजयप्रशंसः
प्राप्तस्थितिर्विकटकाञ्चनविष्टरेषु ।
पद्मच्छदायतदृशा ददृशे ऽथ तस्मिन्
एकत्र तेन मिलितः फणिराजलोकः ॥ २६ ॥

तत्कृत सत्कारः ।

तस्मिन् गते नयनगोचरमुद्गतारौ
बद्धाञ्जलिर्घटिति पत्रगराजससत् ।
मन्दाकिनीव परितो हरिणावचूडै-
व्यालोककुङ्कुमलितकाञ्चनर्पङ्गाभूत् ॥ २७ ॥
न्यञ्चच्छिखाभरणभासुरपद्मराग-
रोचिच्छटापटिततस्फणरेनकान्तिः ।

१ T and I substitute च for स, while T reads वर्गं for वल्गन्.
२ I reads रेमाद्भभाषं for रेमाद्भदाचं, while T has तथाच -- रथतः स
for तत्रावतीर्य रथतः स ३ T reads 'समुच्छलितं' and K सदाच्छलितं for
समुच्छलितं ४ T reads मन्ना for मन्त्रं, while B reads in the preceding
line 'सार्द्रं' for 'सान्द्रं' ५ K reads विततं for विकटं ६ T substitutes
च for ऽथ and mutilates the following:—

एकत्र तेन मिलितः फणिराजलोकः ॥ २६ ॥

तस्मिन् गते नयनगोचरमुद्गतारौ

बद्धाञ्जलिर्घटिति पत्रगराजससत् ।

७ B h and I substitute स for द ८ T reads 'कुङ्कुमा' for 'पङ्कजा'
९ T reads अन्यत् for मयसत् १० T substitutes 'मुटितं' for 'पटितं'
and I 'राज' for 'रत्न'; while T and I read 'कान्ति' for 'कान्ति'

राजन्यमौलिमणिचुम्बितपादपीठैः
 तस्मै चकार स महाभिजनः प्रणामम् ॥ २८ ॥
 प्रत्युत्तरत्नमोभितः प्रमदावकीर्णम्
 मुक्त्वा चतुष्कमुरगेन्द्रनिदेशितं सः ।
 अध्यास्त सादरजरत्नफणिकल्पिताशीस्
 तन्मध्यवर्तिकनकासनमुन्नतांसः ॥ २९ ॥
 वत्सां ब्रजानय ममेति शनैर्विसृज्य
 नेपथ्यनीलमणिवेदमनि रत्नचूडम् ।
 तत्रासनद्वयमढापयदस्य पार्श्वे
 विद्याधराधिप-यशोभटयोः फणीन्द्रः ॥ ३० ॥
 स्वर्णासने स्वयर्मयाच्छफणातपत्र-
 रत्नप्रदीपशतर्जजरितान्धकारः ।
 लोकत्रयैकतिलकस्य स नातिदूरे
 देवस्य दारितमहेन्द्ररिपोर्न्यपीदत् ॥ ३१ ॥
 स्मिन्नैकतो युवतिमङ्गलं गीतिमव्र
 भृण्वन् स विन्ध्यतटदृष्टचरैः कुरङ्गः ।
 चित्रे^{११} निवेशित इवाथ यशोभटेन
 स्मिरत्वा सविस्मयमसूच्यत पार्थिवाय ॥ ३२ ॥

१. B. reads राजेन्द्र for राजन्य. २. T. substitutes वद्य for पीठः. ३. T. reads मणिकः for मणितः; while I. and T. read दितीर्णम् for वकीर्णम्.
 ४. K. T. and I. read मुक्त्वा for मुक्त्वा. ५. T. reads प्रजातय for ब्रजानय.
 ६. T. has नेपथ्यरत्नमणिवेदमनि -- चूडम् for नेपथ्यनीलमणिवेदमनि रत्नचूडम्.
 ७. T. reads वेदासन for मञ्जसन. ८. T. has मात्र for मयाच्छ omitting one letter.
 ९. T. reads जहिरिता for जजरिता. १०. K. reads गीत for गीति.
 ११. K. reads दृष्टचर for दृष्टचर. १२. B. reads चित्रे for चित्रे.
 १३. T. has भव -- स पार्थिवाय.

शाशिप्रभादर्शनम् ।

अत्रान्तरे प्रमदलोलदृशा नृपेण
 दूरादर्दार्शं फणिराजसुता अभियान्ती ।
 तेन्वी शिरीषसुमनःसुकुमारमूर्तिर
 देवस्य कार्मुकलतेव मनोभवस्य ॥ ३३ ॥
 ज्योत्स्नासिताम्बररुचिस्नपिताननेन्दुर
 मात्रा अचिरोद्गतयवाङ्कुरकर्णपूरम् ।
 भुङ्क्त्वोज्ज्वलं ललितकौतुककङ्कणं च
 वेपं विवाहसमयोचितमुदहन्ती ॥ ३४ ॥
 सख्या कयापि लिखितं मदनानलैक-
 धूमावलीवल्यसंशयमर्पयन्तम् ।
 एकान्तकान्तमसितार्गरूपवभङ्गम्
 आविभ्रती लेंवलिपाण्डुतले कपोले ॥ ३५ ॥
 आत्तप्रसाधनमनन्रवितासवेदम
 लीलानिधोनमवधिर्नयनीस्त्वस्य ।
 लावण्यसंवलितमङ्गकमुदहन्ती
 शृङ्गारदेग्धजलधेरधिदेवतेव ॥ ३६ ॥

१. B. reads प्रयान्ति for अभियान्ती २. B. reads शशिपिण्डे for तन्वी-
 शिरीष ३. B. reads मनुभवस्य, but in the margin मनोभवस्य. ४. T.
 mutilates first eight letters in this line. ५. B. and K. read नरेन्द्र and I.
 has नरेन्द्र for नरेन्द्र, while T. does not insert the Nepha. ६. B. reads
 नाभा, but in the margin नाभा ७. B. reads सुखाद्या, but in the margin
 सुखाद्या and I. सुखाद्या for सुखाद्या, while T. सुखाद्या for सुखाद्या.
 ८. T. mutilates six letters before वाण ९. I. reads "गुरु" for "गुरु".
 १०. T. reads लवण for लवण and II. लवण for the same. ११. T. reads
 "विधान" for "विधान" १२. K. and I. read "सुग्ध" and T. "सुग्ध" both for
 "सुग्ध", while T. in the preceding line has -- - वलिन.

सा पाटलाविधुतचामरमारुतेयत्-
 ध्यानार्तितालकलता सहिता सखीभिः ।
 नातिस्फुटकणितनूपुरमाकुलानि
 किञ्चिद्विलम्ब्य दधती त्रपया पदानि ॥ ३७ ॥
 कुलकम् ।

नायिकाया नायकदर्शनम् ।
 उत्पद्मणा निरुपमोल्लासितप्रमोद-
 विस्तारलङ्घितविलाससरोरुहेण ।
 सान्द्रस्मरज्वरापिपासितया तयापि
 दूरादपायि नयनाञ्जलिना नरेन्द्रः ॥ ३८ ॥
 मान्यवतीशोकम् ।

ग्रीडावनप्रमुखपद्ममुपागतायां
 तस्यां पितुः कनकविष्टरभागभाजि ।
 माल्यादिकल्पितयथोचितसत्क्रियान्ते
 तं मालवेन्द्रमिति मान्यवती जगाद ॥ ३९ ॥
 राजन् महीतलभृंगाङ्ग विलम्बसे किम्
 अद्यापि नूर्णममुना स्वभुजार्जितेन ।

१. B. reads "ध्यानार्तिता" for "ध्यानार्तिता"; while T reads "सुता सहिता सखीभ्य" for "तसा सहिता सखीभिः". २. T. reads "स्फुटम्" for "स्फुट". ३. T. mutilates three letters after किञ्चि. ४. T. reads इरती for दधती. ५. T. does not insert this. ६. I. reads "वनस" and T. "य वस" for "विलास". ७. T. reads ५नयापि for तयापि. ८. T. mutilates last three letters. ९. I. reads "भार" for "भाग". १०. B substitutes अय for इति. ११. T. mutilates the following:—

..... विलम्बसे किम्
 अद्यापि नूर्णममुना स्वभुजार्जितेन ।
 हेमाम्बुजेन विरचय्य वनसमस्या
 पूर्ण ॥ ४० ॥

हेमाश्रुजेन विरचय्य वतंसमस्याः
पूर्णप्रतिज्ञामुरगाधिपतिं विधेहि ॥ ४० ॥

कमलावतंसः ।

उक्ते तयेत्यकृत काञ्चनपुष्करं तत्
यावत् स कर्णशिखरे फणिराजपुष्पाः ।
तावद् विहाय मृगरूपमुदारमूर्तिर्
अग्रे बभूव पुरुषोऽस्य सहेमवेत्रैः ॥ ४१ ॥
पुरुषप्रति प्रश्नः ।

कस्त्वं मृगः कथमभूरिति पार्थिवेन
पृष्टः स विस्मयसमुत्सुकमानसेन ।
इत्यनवीदुरगनेत्रपरम्पराभिर्
आपीयमानवर्पुरुक्तिमवन्तिनाथम् ॥ ४२ ॥

प्रतीहारस्य वृत्तान्तः ।

केलासशैलवसतेर्गिरिशोपरोधात्
झरनवेशाविनिपेधकपायितेन ।
शतोऽस्मि कण्वैर्मुनिनाड्यमहं पितुस्ते
श्रीहर्षदेवनृपतेः प्रतिहारपालः ॥ ४३ ॥

१. B. and K. read डकः for उक्ते. २. K. reads किराधिलरे for कर्णधिलरे; while T. mutilates after या —

“ वत् स कर्णधिलरे फणिराजपुष्पाः ।

यावद् विहाय मृगरूपमुदारमूर्ति

अग्रे बभूव पुरुषोऽस्य सहेमवेत्र ॥ ४१ ॥

३. B. reads “पथ” and in the margin “वेद्य” ४. B. reads मृगाकृतिरभूत्, K. मृगाकृतिभूरिति and T. मृग कथमभूरिति for मृग कथमभूरिति ५. B. reads मनुपुष्करा(रामक) for म विस्मयसमुत्सुक, while T. substitutes “येनमेव for “यानाम्. ६. K. and T. read “रित्य” for “इति” ७. T. reads एषो मृगण्ड” and I. एषो मृगण्ड” for एषोऽस्य कण्व”

रोजा फणीन्द्रदुहितुः कनकारविन्दं
 कर्णे करिष्यति यदा नवसाहस्राङ्कः ।
 स्वं रूपमाप्स्यसि तदेति समादिदेश
 शापान्तमेव विहितानुनयो महर्षिः ॥ ४४ ॥
 तद् वासवारिविजयोत्थमिदं यशस्ते
 गर्वैकपिद्मलगिरेवत्तंसयामि ।
 उक्त्वेति दिव्यकुसुमैरवकीर्य मौलौ
 पातालमल्लमनिलस्य पया जगाम ॥ ४५ ॥

१ T. reads रामा for राजा. २ T. and I read मयाविशेष (for समादिदेश.
 ३ T. reads "वास" for "वास" ४ T. ends here; it inserts after पातालमल्ल
 the following portion —

. मुख्यमधुकपलवेन ।
 वृक्षाभयोपरतपोरघताम्यमाण-
 रत्नोपशमय स रत्नवर्ती प्रविश्य ॥ ४३ ॥
 स सद्युगम्पुटपरीक्षितसौर्यमरम्
 राजेतिह फलिकुमारकमभयिञ्चत् ।
 मूर्तं मनोरथमिवोपवनात् सकम्पम्
 आवाय तत् कनककोकनई नरेन्द्रम् ॥ ४४ ॥
 आशानुमीप्सितमहीन्द्रसुततिरत्न-
 मधु - - - - - ।
 - - - द्रमुदञ्चभ्रमानुमेयोत्सवाम्
 उज्ज्वलं परितो महर्षिणमहैरुत्तमभयन्तीमिह ।
 - - रत्नतोरणधियाग्नेहसोमयु - - ।
 - - - - - रामवापत् पुष्टिम् ॥

इति श्रीपरिमलकानिशासचिचरिते साहस्राङ्कचरिते हेमकमलेश्वरस्य समस्त सर्गः ॥
 श्रीरघुनन्देशाय नमः ॥ श्रीरघुनन्देशाय नमः ॥ शुभमस्तु ॥

The above mentioned portion is already inserted at the end of the 17th
 Canto, and the mistakes in it I have not corrected but given here as
 they exist in the manuscript.

विवाहविधिः ।

तूर्यस्वनेषु विलसत्सु पठत्स्वमन्दं
बन्दिष्वनीयत फणीन्द्रपुरोधसा च ।
कोणावसेक्तजलपूरितरत्नकुम्भां
वेदिं तयासह स मध्यमलोकपालः ॥ ४६ ॥
अभ्युन्नताचिरनलोञ्छितधूमराजि-
इयामीभवत्कनकतामरसावतंसौम् ।
तस्यां यथाविधि स मालवपुष्पकेतुः
कन्यामहेः कुवल्याम्बु हवोपयेमे ॥ ४७ ॥
आनीतया झटिति रूपमदृष्टपूर्वम्
अङ्गेन पुष्पशरभङ्गितरङ्गितेन ।
भातिस्म शन्तनुरिव त्रिदिर्वलवन्त्या
पातालचन्द्रकलया स तया संमेल्य ॥ ४८ ॥

फणिपतिवाक्यम् ।

निर्गच्छदच्छरुचिनिर्भरमंगुकेन
संजृम्भितं किमपि पाणितले दधानः ।
ऊर्ध्वे तमित्यधिपतिः फणिनामुदञ्चत्-
दन्तांगुशोरितरदच्छदरत्नकान्तिः ॥ ४९ ॥

१. In I the second letter at the beginning of this line is quite illegible. It may be य, प, व or य, the Rêfa is already omitted. २. K. reads पट्टस्व-मन्दम् for पट्टस्वमन्दम्. ३. B and K. read "अवसिक्त" for "अवसक्त". ४. I. reads "उरिपत" for "उरिपत". ५. I. reads "इयामी" for "इयामी". ६. I. reads "मंतान्" for "मंतान्". ७. K. reads यथाविधि for यथाविधि. ८. B. reads विविध for विविध. ९. K. reads नरेन्द्र for समेल्य. १०. B. and K. read संवेष्टिम् for संजृम्भितम्. ११. K. reads "सारित" for "छारित", while B. and K. "वन्दकान्ति" for "रत्नकान्ति".

यज्ञीयते तव न तादृशमास्ति किञ्चित्
गेहे ममात्रे नृपते नवमाहसाङ्ग ।

क्रीडाप्रतिष्ठितनिधानशतं यतस्त्वाम्
पेश्वर्यनिर्जितपुरन्दरमामनन्ति ॥ ५० ॥

तत् स्फाटिकं स्वमिव शुद्धमिदं गृहाण
त्वद्दृश्यत्नघटितं शिवलिङ्गमेकम् ।

आकारमर्धवनितावपुषः पुरारेरु
यस्यान्तरे सुकृत्तिनो हि विलोकयन्ति ॥ ५१ ॥

ध्यासः पुरा किल पुराणमुनेः प्रपेदे
तस्मात् किलादिकविपाणितलं जगाम ।
लेभे ततोऽपि भगवान् कपिलो महर्षिम्
सानुग्रहेण मम चेदमदायि तेन ॥ ५२ ॥

शिवलिङ्गार्पणम् ।

उक्त्वेत्यनर्घमतिपावनमर्पितं तद्
अन्तःस्फुटैकशिवरूपमहीश्वरेण ।
पूर्णेन्दुकान्ति मद्रसा निगुहीतगज्वर
जग्राह पिण्डितमिव स्वयशो नरेन्द्रः ॥ ५३ ॥

तत्राय दिक्ततटपौरिस्खलितप्रवृत्त-
सौमन्तिनीचदुल्लूषुरकाञ्चिनादः ।

१. K. reads लाके मयात्र for मेह मयात्र. २. K. reads स्वयश एवमिव for स्वयश सुदमिव. ३. I. reads एव for एकम्. ४. B. reads आकारमेव for आकारमपि. ५. I. has न मतेह for मम चेद. ६. B. reads महेश्वरेण for महीश्वरेण. ७. I reads पौरिस्तानि for पौरिस्तानि.

कोऽप्युच्छलत्पटह-वंश-हुडुक-शङ्ख-
वीणा मदङ्ग-मुरजध्वनिहस्तवोऽभूत् ॥ ५४ ॥

स्वनगरीप्रति प्रस्थानम् ।

वत्ते वधूमथ विवाहमहोत्सवे ताम्
आदाय निष्प्रतिमपौरुषवैजयन्तीम् ।
अन्वागतादरनिवर्तितपन्नगेन्द्र
पर्युत्सुक स्वनगरी स नृप प्रतस्थे ॥ ५५ ॥
गत्यार्थे दूरमन्त्रिविष्टपत सहेलम्
अज्ञ पुराणपुरुषस्य स निर्जगाम ।
शिंप्रार्पितेन सहसा पुरतः प्रभाव
सीमन्तिताम्बुपटलेन पथा ससैन्य ॥ ५६ ॥
तस्या स्वं हस्तमुनिसहतिकल्पितार्थं
सिन्धोस्तटे स पदमेकपदे चकार ।
शङ्खे तदा च भगवानरविन्दबन्धुर
उन्धूकपाटलरुधि कमकाचलस्य ॥ ५७ ॥

उज्जयिनीप्रवेश ।

बालातपन्पुरितहर्म्यविटङ्कवर्ति-
पारायतातिमधुरध्वनितच्छलेन ।

१ I reads 'सहस्र हुडुक वंश' for 'वंश हुडुक सहस्र' changed place o ly २
I reads प्रतिप for प्रतिम ३ B reads अन्वागितादरनिवर्तितपन्नग-द्रपयुत्सुक
for अन्वागितादरनिवर्तितपन्नगेन्द्र पर्युत्सुक but in the margin substitutes ग
for सि ४ I reads स for स्व ५ B reads प्रपद for प्रतस्थ, but in the
margin प्रनरथ ६ I reads अति for अथ ७ B and I read सिम्रा for
शिप्रा ८ B and I read सहस्र for स्वहस्त and I 'कल्पितापनि-भाग्' for
'कल्पिताप सिन्धो' ९ B reads 'सकपद' for 'मकपद' १० B reads 'अनिना
हितन' for 'अनिनच्छलेन'

सम्भाषण विदधतीमिव पौरमुक्त-
 पुष्पाञ्जलिः स पुरमुज्जयिनी विवेश ॥ ५८ ॥
 कान्ता-यशोभटयुतं कृगतामवाताम्
 ताचिन्तयेव सचिवास्तमथ प्रणेतुः ।
 काकुत्स्थमोहतमुरारिमिवानुर्यान्त
 सौमित्रिणा जनकराजतनूजया च ॥ ५९ ॥

महाकालेश्वरदर्शनम् ।

आनन्दनाम्पमलिलार्द्रदंशोर्ध्वमार्गे
 सम्भाष्य तान् स्मितमुखं मद्गैर्जगाम ।
 विद्याधरोरगकराद्रतद्गैर्मर्ण्डा-
 टाङ्गारहारि भवनं त्रिपुरान्तकस्य ॥ ६० ॥
 तस्मिन्धराचरगुरोर्हरिणावचुल-
 चूडामणेरपचितं विधिवदिशय ।
 साक फणीन्द्रसुतयाभ्यररोधिकम्बु-
 नूर्यस्वनाभिं स च राजकुल विवेश ॥ ६१ ॥

धारागमनम् ।

तत्रार्णव वनियनोत्पन्ननूर्यरोपे
 स्थित्वा दिनानि कतिचित् म नरेन्द्रचन्द्र ।
 यातिस्म भूपितकुल कुलराजगर्भा
 धाराममात्यकथितमृगयेतिवृत्त ॥ ६२ ॥

* Il and k. read 'वाप्ताञ्जलि' for 'पुष्पाञ्जलि' २ B. reads 'कृदिना' for 'कृदना' ३ B. 'सायनमुरारि' for 'सायनमुरारि' ४ k. reads 'यान' for 'यान्' ५ I. reads 'म्यान' for 'अनन्' ६ I. reads 'दृगाय' मार्गे for 'दृगाय' मार्गे ७ Il reads 'स्मिन्मुरारि' for 'स्मिन्मुरारि' while k. and I. read 'मुरारि' for 'महामै' ८ k. reads 'पण्ड' for 'पण्ड' ९ Il and k. read 'मृगयिनि' for 'मृगयिनि' १० Il reads 'कथिता' for 'वदिता'

उद्घाटितेष्वथ विलोकनकौतुकेन
वातायनेषु परितः पुरसुन्दरीभिः ।
तस्मिंश्चिराद्विशति जीव इवेश्वरे सा
प्रोन्मीलितोरुनयनेव पुरी यभूव ॥ ६३ ॥

शिवलिङ्गप्रतिष्ठा ।

तेत् साध्वकारयदथाधिगतप्रतिष्ठं
तत्राच्छरन्निशिवलिङ्गमनर्घशीलः ।
तस्य प्रभावघटितैर्व्यधुरह्णां च
विद्याधरा विकचकल्पतरुमसूनैः ॥ ६४ ॥

अनुपाधिप्रस्थानम् ।

कृत्वा यथोचितमकृत्रिममुत्सवान्ते
सत्कारमायतनतिश्लथमौलिरत्नौ ।
दैक्षाङ्कपाणिरुभयोः प्रजिघाय सोऽथ
विद्याधराधिप-फणीन्द्रसुतौ स्वदेशम् ॥ ६५ ॥
एकस्तयोरगमदम्बरगामिसैन्य-
सीमन्तिताभ्रपटलः शशिकान्तशैलम् ।
अन्योऽप्यगाधजलमालवजन्हुकन्या-
विभ्राणितोरुसरणिर्निजराजधानीम् ॥ ६६ ॥

शशिप्रभासणीगमनम् ।

मो ऽभुः कदापि विमुखी रमणे यदस्य
छन्दानुवृत्तिरैतिसंवननं मदस्य ।

१. B. reads उद्घाटितेषु for उद्घाटितेषु and I. उद्घाटितेषु for the same.
२. B. reads पुरतः and T. पुरः for परितः and पुरः respectively. ३. I. sub-
stitutes यम् for तम्, while B. and K. read साध्वकारयदथा° for साध्वकारय-
दथा°. ४. I. reads दन्ताङ्कपाणि° for दन्ताङ्कपाणि° and द्योय for सोऽथ. ५. B.
reads 'शकल for 'षटल ६. I. reads माभूम् for माभू ७. I. reads 'मतिशयवन्
वर्णि for 'मतिशयवन् मरय, while B. 'मति° for 'मति° and यदस्य for मरय

उक्त्वेति तामहिसुतामगमन् गृहाणि
गन्धर्व-किन्नर-महोरग-सिद्धकन्याः ॥ ६७ ॥

साम्राज्यलक्ष्मीस्वीकारः ।

नीलच्छत्रावतंसा भुजगपतिसुतापाण्डुगण्डस्थलान्तः-
कस्तूरीपङ्कपत्रव्यतिकरशबलव्यायतांसे सलीलम् ।
देवेनाथ स्वमन्त्रिप्रवरचिरधृता साहसाङ्केन दीर्घे
रोहंज्याचातरेखे पुनरपि निदधे दोष्णि साम्राज्यलक्ष्मीः ॥ ६८ ॥

इति श्रीमृगाङ्कदत्तसूनोः परिमलापरनामः पद्मगुप्तस्य कृतौ
नवसाहसाङ्कचरिते महाकाव्ये शशिप्रभालाभोनामाष्टादशः
सर्गः समाप्तः ॥ १८ ॥ श्रीः ॥

१. I. reads तां कपिसुतां for तामहिसुतां. २. B. and K. read रोहं for रोहन्. ३. B reads विदधे for निदधे. ४. I. reads इति परिमलस्य नवसाहसाङ्क-
चरिते शशिप्रभालाभोनामाष्टादश सर्गः.

। अथ ग्रन्थप्रशस्तिः ।

श्रीमत्कविप्रियसुहृच्छलदङ्कराम-
 राजेन्दुभक्त्यधिगतप्रतिभाविशेषः ।
 एतद्विनिद्रकुमुदद्युति पद्मगुप्तः
 श्रीसिन्धुराजनृपतेश्वरितं बबन्ध ॥ १ ॥
 लक्ष्मीलतानववसन्त महीतलेन्द्र
 विद्याविलासमणिदर्पण सिन्धुराज ।
 एतन्मया घटितमुज्ज्वलकान्ति केव्य-
 माणिम्यकुण्डलमिह श्रवणे विधेहि ॥ २ ॥
 न्यस्तानि यानि मयि सूक्तिसुधावृपन्ति
 देवेनं तेन कतिचित् कवियान्धवेन ।
 चन्द्रातपरनपितमैक्तिकसोदराणां
 तेषामिदं विलसितं नवसाहसाङ्के ॥ ३ ॥
 यैच्चापलं किमपि मन्दधिया मयैवम्
 आसूत्रितं नरपते नवसाहसाङ्क ।

१ I reads "सुहृच्छल" for "सुहृच्छल", while B substitutes "सुहृच्छल" for "सुहृच्छल" २ B reads सिन्धुराज for सिन्धुराज ३ B reads काव्य and K वाच्य for वाच्य ४ B and K read मित्र for मिह while K substitutes निपति for निधेहि ५ B reads देवन for देवन ६ B reads "साहसाङ्क" for "साहसाङ्क" ७ I reads य for यन

आज्ञैव हेतुरिह ते शैयनीकृतोग्र-
राजन्यमौलिकुसुमा न कवित्वदर्पः ॥ ४ ॥

इति नवसाहसार्द्धचरितं सम्पूर्णम् ।

१. B has शैयनीकृतोग्र-^१ omitting one letter. २. B. reads विग्रहं. for कवित्वदर्पं. ३. I. l. १३ परिपूर्वं नवसाहसार्द्धचरितं कृति कवे परिमलरथ.

INDEX.

अ.

- अकङ्कुणमकेयूरम् 186, 1.
अकरोच्च किलारुणाञ्जुलिर् 207, 5.
अकरोत् पदं वृष्टुनितम्ब- 250, 5. ,
अकलङ्काकृतेस्तस्य 93, 9.
अक्षिपत्तटशिलाविटङ्कतः 133, 1.
अकारि कापेयमिदं त्वयेदृशं 220, 17.
अकारि यज्वना येन 184, 12.
अकालकल्पास्ययशङ्कितानि 277, 5.
अकृताऽऽतिथ्यमेतस्य 188, 1.
अकृत्रिमोऽयं गुणवस्तु जाने 145, 1.
अकृत्रिमत्यागसमुद्गतानि 18, 7.
अकृत्रिममभयपेशलं वचस् 212, 7.
अकृत्रिमभीनितयेन रागिणा 213, 15.
अकृत्वा भयतः प्रभं 180, 7.
अलण्डमण्डलेनाप्य 185, 11.
अदिलभुयनकोशराजलक्ष्म्या 52, 3.
अगमत् त्रयस्य सममेव 255, 11.
अगतन् कुसुमध्याजात् 175, 1.
अगाधपातालतलोद्गतानि 156, 1.
अगीयतेन देवस्य 32, 8.

- अङ्गादसि-प्रास-पृथक्भिन्नाद् 279, 11
 अग्रत कृतपयोधरभिया 128, 8
 अग्रतस्त च यशोभटो ऽविशत् 139, 5
 अग्रहीच सशर करेण तत् 131, 17
 अग्रे तथाश्रुतिहभूरुहं न 230, 18
 अवलेन्द्रगुहा सुलीयते 202, 5
 अवलेन्द्रसुतास्मितच्छवि— 200, 17
 अवले विचय पतञ्जिगोऽय 80, 1
 अवामरोऽप्येव सतेव वीज्यते 62, 17
 अचिन्तयस्तेति च पाटलाधर 62, 3.
 अनेतमेव द्रुन्येव 96, 8
 अष्टिगदाननिष्यन्दम् 267, 6
 अज्ञातपाकस्य नयातपाधिका 211, 1
 अजायतान्त करणेऽ ताभ्यता 210, 17
 अजायतारिममदालनाना 16, 13
 अजायन्त भयोद्भान्त- 23, 6
 अजायताम्भोजहृदा वियोगो 144, 19
 अज्ञानमस्मिन्विषये किमन्यत् 150, 5
 अत किमेतत् पितृति मकाशयताम् 117, 9.
 अत किमेव प्रतिपत्तिमृदता 115 15.
 अत सम्प्रति पीतान्ते 178, 3
 अमग्नदास्यै वयितरसविरतरं 119, 15
 अमग्नदास्यै वयितरसविरतरं 119, 7
 अमर्गादुद्युगोपम गुं 199, 7

- भट्टाचार्यानां स्तुतयः प्रकृत्या 222, 9.
 अतिकम्पमूर्तिकुटिलध्रु 250, 1.
 अतिकान्तिगुणाभिराममूर्तिर् 71, 17.
 अतिगाढविनोप्यजन्मभिः 200, 13.
 अतिदुर्लभसूर्यभासि यस्मिन् 72, 13.
 अतिदूरत एव दृश्यतेऽयं 83, 1.
 अतिदुरं कुरात्रेण 26, 11.
 अतिदूरविकृष्टनागकन्या— 79, 1.
 अतिरुद्धमनुरक्तया वितीर्णम् 51, 5.
 अतिपाटलापरमयाश्रितं द्विधा 169, 15.
 अतिभास्वरस्तकुण्डलाम् 193, 17.
 अतिमात्रमुपोद्सौकुमार्यं 71, 9.
 अतिरक्तमायतनरेण 255, 7.
 अतिरागिणि प्रगदिनीय 254, 15.
 अतिथत्सलया समं सतीभिर् 77, 5.
 अतिपित्तगुणैकधास्मि तस्मिन् 49, 1.
 अतिपित्तहर्त्रि यदन्तमन्तस् 50, 9.
 अभिषेत्समुत्तरदिगन्तयार्तिना 162, 5.
 अभिमान्द्रकाङ्गनमरीचिपिङ्गलम् 160, 5.
 अतिरगाधीननीवार- 162, 13.
 अतीने विश्रमादिरवे 186, 7.
 अने यतोऽयं युषयोष्ममागमः 120, 9.
 अथर्ववेदज्ञानोद्घोष-184, 13.
 अथर्ववेदं नृपनिवारयन्त 277, 9.

- अत्यादरागतजितोर्जितवैरिलक्ष्मी— 290, 1.
 अत्यादरानतसुरासुरमौलिरत्न— 296, 1.
 अत्युज्ज्वलैः कवीन्द्रेण 34, 2.
 अत्युन्मनास्तदवलोकनकौतुकेन : 292, 11.
 अवान्तरे झटिति चित्तमिवाञ्जमम्भः 123, 1.
 अवान्तरे नभस्तिन्धु- 260, 1.
 अवान्तरे प्रमदलोलदृशा नृपेण 300, 1.
 अवान्तरे समायान्ती 102, 3.
 अवैतिवृत्तं कथयाम्यशेषं 150, 11.
 अवोर्धातिलके दृष्टिम् 99, 3.
 अथ कनकमृणालिकायुगलस्य 48, 3.
 अथ कमलसरस्तरङ्गदोला— 47, 3.
 अथ क्रमोन्मीलितसौन्दर्यासु 189, 13.
 अथ कामपि निर्गुति सदा 206, 11.

अथ पथि नयसाहमाङ्कः स त्रिद्यापरेर्वन्दितः 224, 3.

अथ प्रयातादपि पाटलच्छविर् 67, 13.

अथ प्रयातापरविम्बनुम्बि- 241, 3

अथ पार्श्वनरेण सादरम् 192, 9.

अथ बहु चरतो ऽस्य चापपाणेद् 36, 1.

अथ बालतमातमांसलम् 199, 9

अथ विभ्रन् सरागेण 174, 1.

अथ मदगजलीलायेतगामी स कृत्वा 99, 5

अथ मन्धरलोचनं क्रिया 205, 5.

अथ मानवमीनतक्षमणौ 191, 1

अथ मानववती नाम 92, 18.

अथ मुखररागापनीत निद्रः 35, 1.

अथ मेकलापलघुतातिगोक्रितौ 168, 1

अथपिमरया परवत्यति क्रिया 65, 11

अथ यदति दानैः समेत्य तस्मिन् 274, 5.

अथ यत्तभार्पितकराम- 245, 13

अथवा परतोऽस्तु नर्म नास्यां 87, 5.

अथवा मृगभङ्गिनोपनीति 80, 13

अथ वा मृगविप्लवे न पर 82, 15.

अथवाभ्यासि द्राक्षिभेन् 272, 1

अथ वा छगदैग्माभम् 273, 17

अथ विद्रुमनाभोष्ठ- 261, 13.

अथैव एव विभुस्यदेवैरे 165, 15

अथ पथि पत्रवा शुभेन नाम 207, 11.

अथ स चटुष्टयपट्टशेषगीतं 36, 9.

अथ स त्रयया धृतांशुकां 206, 17

अथ सममधुनाधैस्ताः सतीतं निवेदु- 258, 5

अथ समुदितवासा मेवस्वनायनु मूषतेर् 123, 9

अथ सम्भ्रमादनुचरेण 54, 15.

अथ सस्मितगात्रवेपथुः 194, 1.

अथ सान्द्रपर्मजलविन्दु- 211, 1.

अथ सान्द्रमुषादिर्नी विधाय 88, 15

अथ सा यदने नवेन्दुकान्ति- 71, 1.

अथ सा सिद्धतमसा 94, 1.

- अयाचनंसीकृतलोचनोत्पलं 113, 11.
 अयाभ्रमोषान्तमहीं विहाय 225, 1.
 अयास्य कोषः प्रशशाम मानसे 221, 3.
 अयास्य सीदन्मणिवन्धनात् करात् 214, 5.
 अयासुरेन्द्रहिरदेन वेगाद् 286, 3.
 अयाद्विपिषाभरराजसैन्यैर् 275, 1.
 अयेत्यमन्त्रानमनोरयोद्गमो 105, 11.
 अयेति बाष्पोद्गमगद्गैःपदैर् 219, 19.
 अयेदं रत्नवलयं 168, 11.
 अयेन्द्रगापललितं 25, 15.
 अयेनेन गृहीतेयं 188, 13.
 अयेव दीर्घा दृष्टनार्थिदः किरन् 58, 5.
 अदः सुगन्धीकुण्ड मत्तसूत्रम् 287, 7.
 अद्वयनेका विशती तपोयनं 219, 11.
 अद्वयतोषाममुजास्पदस्य 267, 9.
 अद्वयमेतद्यदि मन्यमे ततः 117, 11.
 अद्वैत्य ना नागैर् 187, 13.
 अद्वैत्युपुवा रसि 92, 1.
 अद्य नः पुण्यपीनेन 179, 13.

- अथ स चटुलपट्पदोपगीतं 96, 9.
 अथ स त्रयया धृतांशुकां 206, 17.
 अथ सममसुनायैस्ताः सलीलं निवेदुः 258, 5.
 अथ समुदितवासा मेघस्वनासनु भूपतेर् 123, 9
 अथ सम्भ्रमादनुचरेण 54, 15.
 अथ सस्मितमात्तवेपथुः 194, 1.
 अथ सान्द्रधर्मजलविन्दु- 244, 1.
 अथ साजृजुवादिनी विधाय 88, 15.
 अथ सा वदने नवेन्दुकान्ति- 71, 1.
 अथ सा सिद्धतनया 94, 1.
 अथ क्षतनुरलोलतारके सा 104, 11.
 अथ स्वविम्बाधरपाटलच्छदं 111, 13.
 अथ स्तरेणाङ्गणदीर्घिकाणां 143, 1.
 अथ हंसमितस्तनो विचेतुं 79, 5
 अथ हारमनादरेण कण्ठात् 85, 1.
 अथ हारलताविकृष्टदृष्टिः 85, 17.
 अथा जदूरे सुखासीनः 179, 11.
 अथायव्यविदामाद्यस् 183, 3.
 अथादधद्वक्त्र इवांशुकाञ्चलं 212, 5.
 अथाधिगन्तुं किल तस्य पक्षिणो 64, 13.
 अथानङ्गयती नाम 96, 15.
 अथान्तिकस्थेन स आभ्यधाधि 226, 5.
 अथानुभायेन निदेशितेय सा 66, 3.
 अथार्पितं तेन फलं तदाददे 213, 11.

- अथावतंसि कृतलोचनोत्पत्तं 113, 11.
 अथाभ्रमोषान्तमर्दीं विहाय 225, 1.
 अथास्य कोषः प्रज्ञशान मानसे 221, 3.
 अथास्य सीदन्मणिबन्धनात् करात् 214, 5.
 अथासुरेन्द्रश्चिरदेन चेगाद् 286, 3.
 अथाशिविद्यापरराजसैन्यैर् 275, 1.
 अथेत्यमम्यानमनोरयोऽमो 105, 11.
 अथेति वाप्योद्गमगद्देःपदैर् 219, 19.
 अथेदं रत्नयत्नं 168, 11.
 अथेन्द्रगापत्तनितं 25, 15.
 अथेतेन गृहीतेयं 188, 13.
 अथैव वीर्या दशनागिवः किरन् 59, 5.
 अथः सुगन्धीकुप मरुत्तनम् 237, 7.
 अथदयनेका विदती तपोयनं 219, 11.
 अथदयनोऽममुजास्पदस्य 267, 9.
 अथदयनेनचदि मन्यसे तनः 117, 11.
 अथदेवस्य सा नागैर् 187, 13.
 अथेष्टेऽन्युत्पत्ता राशि 92, 1.
 अथ नः पुन्यबीजेन 179, 13.

- अधःपविष्टोद्धृतकच्छपोद्धृतेर् 213, 3.
 अधस्तस्मान्ममुना विनीयते 63, 7.
 अधःस्थलीनिर्गतजङ्घुकन्यको 213, 1.
 अधःस्थितोऽमरवैरिपत्ति— 287, 15.
 अधः सचन्द्रमेधेषु 181, 11.
 अधिकर्णमुद्रतमयूख— 251, 17.
 अधिकाधिकजातलज्जया 206, 9.
 अधिरोहति यत्र वंशमुक्ता— 74, 13.
 अधिरोहति स्वयमचिन्तिताऽप्यहो 158, 5.
 अधीरतां दक्षिणमातरिन्धना 58, 11.
 अधीत्य कौतुकेनाथ 91, 12.
 अधुना तिमिरैर्विगाहते 199, 17.
 अधुना तु नीतिनिहितेन चेतसा 163, 3.
 अधुनापि देव मुरलाङ्गनाजनैर् 161, 5.
 अधुना पुनरत्र विन्ध्यपादे 77, 1.
 अधुना हृदयेऽप्येव 97, 14.
 अधुनैव तेऽत्र निजतां व्रजन्ति वा 165, 7.
 अध्यासते कामपि कान्तिमासाम् 236, 15.
 अध्यासते यस्य मुखारविन्दं 11, 7.
 अध्यास्त रत्नसदनं परितो वितान— 190, 1.
 अध्यास्त सादरजरत्नल्लिप्ताशीस् 299, 5.
 अनङ्गकम्पद्रुममञ्जरीणाम् 240, 7.
 अनङ्गम*दातपनप्तयोस्तदा 57, 7.
 अनङ्गतापनस्यस्याः 264, 11.

- अनङ्गदीपनं तस्यै 103, 4.
 अनङ्गदुर्वारद्वाराधिदैवतं 116, 7.
 अनङ्गनृपसाम्राज्य- 98, 18
 अनङ्गविधुना यावद् 265, 8.
 अनङ्गसाम्राज्यविलासचामरे 107, 13.
 अनङ्गस्यैकराज्येऽस्मिन् 99, 10
 अनयन् सदैव शिथिलस्त्वम् 257, 3.
 अनया विद्रुमस्तम्ब- 30, 1.
 अनया साम गायन्त्या 177, 3. '
 अनयैष समागतस्तथा 203, 13.
 अनयोः किमपि त्वया विलासिन् 87, ९
 अनर्घ्यमर्घ्यं जगदेकचक्षुषे 216, 17.
 अनर्पणं महीपाले 278, 7.
 अनल्पकृष्णागदधूमभङ्गाद्या 7, 9.
 अनल्पलावण्यातिरस्कृतोपमं 64, 3.
 अनल्पलावण्याविलासजन्मभूर् 65, 11.
 अनल्पसङ्कल्पविकल्पजाल- 172, 13.
 अनल्पसौन्दर्यसुषैकसृतिः 225, 15.
 अनवधामितः पुरःस्थितं 201, 7.
 अनातपत्रोऽप्ययमत्र लक्ष्यते 62, 15.
 अनामयमिवापृच्छत् 175, 4.
 अनार्द्रतामिन्दुमरीचिसख्ये 149, 17.
 अनिद्रितापि यत् साग्भूत् 96, 10.
 अनिधरितकेलिकौतुका सा 76, 17.

- અમીયતાકુલત્વં સા 94, 11.
 અનુક્ષિતીશં નલિનીદલાસને 112, 17.
 અનુગુણપદવીબિનિર્ગતાસુ 51, 1.
 અનુપાધિરૂપાદતો વિકાસઃ 74, 5.
 અનુપુચ્છિતપિદ્ગદીધિતિ- 197, 15.
 અમુલિમ્પતિ રોદસી યથેન્દુઃ 73, 1.
 અનૂરુમુર્વાતિલરત્નદીપકઃ 222, 5.
 અનેકરાજન્યચટાકિરીટ- 14, 19.
 અનેકરૂપાઽપ્લિલ્લનપ્રગલ્ભયા 57, 3.
 અનેન કેનાપિ ત્વાઅમે ચલાત્ 220, 5.
 અનેન ચેલન્મદદન્તિના વદ 69, 9.
 અનેન ગુણિના સાર્ધ 180, 11.
 અનેન ષેષોગમુપેતિ દૈવતઃ 64, 1.
 અનેન તાવદ્દુશે પુરઃસ્થિતો 212, 17.
 અનેન તુ દ્વિતીયેન 97, 16.
 અનેન તે સમ્રમવારિચિન્દુના 116, 17.
 અનેન તે સુન્દરિ દર્શનેન વા 116, 1.
 અનેન પીનસ્તનકમ્પદાયિના 67, 11.
 અનેન મે કોઽપિ હદિ પ્રહર્ષસ્ 149, 15.
 અનેન મે સમ્પતિ પાર્થિવેન્દુના 221, 17.
 અનેન રૂપાતિશયેન લીલયા 60, 17.
 અનેન ચિન્ધ્યાદ્રિવિહારજન્મના 66, 13.
 અનેન વિહિતાન્યત્ર 187, 9.
 અનેનાસ્તઃ કપોલેયુ 187, 5.
 અનેનેષ્ટિતિ ચેત્ કર્તુ 270, 9.

- भन्तर्जडापिहितसोमसुरापगाय 295, 16.
 भन्तर्निवेशितहरिन्मणिवेदिवल्गन्- 298, 1.
 भन्तः प्रवेशायामास 260, 9.
 अन्यत्र वीर्युत्तेर्यत् 188, 8.
 अन्यथा हि गृहं सन्तः 269, 6.
 अन्योऽन्यकृत्तास्तरसा भटानां 279, 7.
 अन्योऽन्यपल्लविततद्विजयप्रशंसः 298, 7.
 अन्योऽन्यमेकत्र निवाससौख्य- 19, 5.
 अन्योऽन्यस्तद्वृत्तवशेन तेषाम् 275, 5.
 अन्योऽन्यस्तद्वृत्तविविधवितानि 228, 15.
 अन्योऽन्यसंश्लेषविशीर्णहार- 15, 5.
 अन्योन्यार्पितनेत्राभिर् 266, 12.
 अन्योऽप्यगाधजलमालव-जहुकन्या- 308, 15.
 अन्वागतादरविवर्तितपन्नगेन्द्रः 306, 5.
 अपकर्तुमत्र समये तवात्तमीम् 160, 17.
 अपठद्याद्विम्बोष्ठ- 91, 11.
 अपतत्कणिराजकन्यका 191, 3.
 अपये चरतां यान्ति 278, 6.
 अपदार्पितवैनतेयशङ्खः 78, 15.
 अपदे यदुद्यमकयाविरोधिनी 167, 5.
 अपयातु खगः स तेन कृत्यं 82, 3.
 अपरं कृतमर्थवत्तदस्याः 76, 7.
 अपरिस्फुटोक्तिललिताम् 257, 15.
 अपविद्धनया न यस्य दृष्टेर् 87, 7.

- अपश्यतो हेतुमिहोपपन्न 150, 3
 अपश्यदन्नावसरे विलासिनीम् 58, 3
 अपश्यदिन्दीवरदामदीर्घया 121, 11
 अपश्यद्गगनोल्लेखि 260, 4
 अपसस्ते विकीर्णांशो 24, 10
 अपहर्तुमगास्त्वमेव हार 86, 7
 अपहतमिव लोलपत्रजाल 40, 5
 अपाङ्गविभ्रान्तविलोलतारैस् 229, 1
 अपाङ्गसर्वाधितशोणकान्तिना 108, 13
 अपा कणस्तिष्ठति वीथिकम्पिते 221, 5
 अपास्य धामेतरकर्णभूषणम् 209, 18
 अपि कृतनयनोत्सवेन तन्वी 54, 7
 अपि कोशगृहोदरे दुराप 85, 5
 अपि जायते धृतिविपर्ययो हरेर् 165, 1
 अपि दत्तकुतूहला क्षुराणाम् 75, 5
 अपि वृष्टा त्वयैतस्य 28, 1
 अपि माम मृदूनि वेत्ति वक्तु 84, 5
 अपि निर्विषया मनोरथानाम् 70, 7
 अपि पतितमिवान्तरिक्षपीलोर् 40, 9
 अपि यत्र कुमुदतीभिरेत 74, 7
 अपि भ्रमेणायतमार्गजन्मना 212, 1
 अपि स्पष्टजला देव 30, 9
 अपूर्यतेयं ब्रह्माण्ड- 186, 12

अप्यपाकृतरय स नर्मदा- 127, 9 ; ,

अप्यस्त्यदिपुरेऽस्माक 261, 18 ~

अप्य कुवलयदृशा प्रतिमा 245, 11

अफलगुर्वीर्य फणभृत्कुमारो 284, 13

अभवद्द्वयमेव भूपतेस् 192, 1

अभिकान्तमपाङ्गपातिना 192 17

अभिकानभिसर्तुमुद्यत सन् 74, 9

अभिगम्य एव स तत्राधुना रिपुर् 163, 9

अमितोज्जनामुखमृगाङ्गम् 248, 1

अभिधेहि तव कुतूहलस्य 72, 5

अभिनवविषयशङ्काऽपहत्य 39, 15

अभिनवलिखितामिव प्रशस्ति 58, 5

अभिसरति वनस्थलीमिवैताम् 45, 7.

अभुमभुजकण्डूतिर् 272, 8

अभूत् पर मन्मथतावशान्तये 210, 15

अभूत् पर्याकुला सा च 103, 7.

अभूत् प्रवृत्त समरो महाहि- 277, 1

अभूद्दिद स सारङ्ग 26, 12

अभेदमिन्दुना नीत 92, 9

अभेदमूढस्तवकाभिरावृता 60, 1

अभ्यपावदभिव्याघ्रान् 24, 2.

अभ्यागताया सहसाऽमुनास्या ; 236, 7

अभ्युदयतानीव फणीन्त्रलोकम् 5, II

- अभ्युद्गता भर्तुरगतिवाण- 287, 7.
 अभ्युद्गतार्धिरनलोद्भितधूमराजि- 304, 5.
 अभन्दमारुताक्षेप- 174, 11.
 अभन्दमृगयासङ्गः 25, 16.
 अभरपुरधुनीसमुद्भूतेन 51, 15.
 अभर्त्यमिषुनक्रीडा- 182, 6.
 अभर्षपावकस्याभूत् 188, 2.
 अभान्ति पातालतले मत्स्युः 278, 9.
 अभीभिर्बालवानीर- 29, 9.
 अभी मरुर्घातितचामरास्ते 227, 9.
 अभी मुहुः कुङ्कुमकेसरारुणा 108, 7.
 अभीष्वङ्कुस्थकन्दर्प- 100, 8.
 अभी सरोजप्रतिमे मुखे मुहुत् 67, 3.
 अभी सहन्ते मम तात न भ्रमम् 212, 9.
 अमुना भवतीय चक्षुषा 200, 1.
 अमुना शतपञ्चमन्थुना 196, 20.
 अमूनि पुष्पाणि महीदहाणाम् 232, 7.
 अमृतांशुमरीवितुमनिद्रे 78, 3.
 अमृतेन्दुबलासदोदराऽस्याः 83, 5.
 अमोष्यतास्तदीयेन 184, 4.
 अग्नस्तत्परयपातताडितात् 139, 9.
 अम्भोददेदग्न्यलहेममृत्रैर् 6, 1.
 अपमतिगुह्यहारभारजातं 44, 1.
 अपमतिमपतो निमर्गैस्कां 45, 1.

- अयमभिनवकार्णकारयटि 44, 15.
 अयमस्तगिरेर्निषीदति 197, 5.
 अयमाधूतकल्हार- 30, 12.
 अयमिह हि ततामुपैति कौन्दी 45, 3.
 अयमिन्दुमुखि त्वया यया 203, 11.
 अयमुचिततरः फणिखियो वा 42, 1.
 अयमुत्पलपत्रलोचने 195, 4.
 अयमुल्लिखति ध्रुवं करैर् 201, 19.
 अयाचितोऽर्घ्यार्पित पव ते शरः 120, 17.
 अयि ! कथय सितच्छदः क चायं 41, 11.
 अयि चक्रवर्धूरियं पुरः 204, 9.
 अयि त्वां म्लापयत्येष 101, 3.
 अयि नीलपयोदलेखया 194, 7.
 अयि भाति ययेन्द्रदिङ्मुखे 201, 1
 अयि मेकलात्रितनयापुरस्कृते 158, 13.
 अयि मौनमेतदवनीन्द्र मुच्यतां 168, 9.
 अयि ! यदयमवामनस्य भूमिर् 42, 7.
 अयि सायमिमाः पयोधरैर् 198, 9.
 अयं च कम्पः कुचयोर्वधूरियं 60, 15.
 अयं तर्जयतीह त्वां 99, 4.
 अयं तुलितपौलोमी- 27, 9.
 अयं नेत्रोत्सवस्तस्मात् 186, 3
 अयं मध्यमलोकेन्दुः 96, 18.
 अयं मुकुलितः किञ्चिद् 99, 8.

अय ययाति-मान्धातु- 187, 4.

अय स न स्यान्नवसाहसङ्क इ- 63, 9.

अय स नो हार इवास्य दृश्यते 63, 13 .

अय स्फुरत्काञ्चनपदासौवरस् 61, 5

अरण्यमहिषैर्दूरम् 24, 9.1

अरण्यसञ्चारपरेयमेकिका 61, 1.

अरण्यानी केयं धृतकनकसूत्र- क स मृग. 89, 1.

अरतिस्वमवाप्याम्भ- 263, 13

अरविन्दकरेण लोहितं 195, 12. 1

अरविन्ददलस्त्रिषा करेण 77, 17. 1

अरविन्ददलद्युतौ करे 201, 5. - 1 1

अरविन्दमुखकोट- 175, 3.

अरातिभ्यश्च सहसा 186, 14

अरातिमुक्तेषु ततस्तनुव्रात् 286, 19.

अरातिसेनानलिनीवनैक- 284, 9

अरातिसैन्ये रणधीरधीरान् 281, 3

अरातकेशीयमनेन भाति ते 107, 1.

अरुणदय करे स तस्य विधत् 51, 9

अरुणाङ्गुलीरुतनिरुद्ध- 253, 21.

अरुणो यदम्भतमम निषेधति 166, 9.

अरुणानुगल्गितैरेभिर् 29, 11

अर्धिनां धर्मतामेति 269, 14

अर्धो बहोऽस्याः धूमनस्य यस्य 238, 1.

अर्धपद्ममय तज्जिपीमया 136, 3

- अर्धमीलितविलोचनोत्पलः 130, 11.
 अर्पितं प्रणयिना तमप्यसौ 132, 3.
 अत्कच्युतमन्दार- 182, 5.
 अलं प्रदत्तं भूपाल 25, 11.
 अलं विपादेन घनाधिस्ता 145, 5.
 अलं ह्रियैवं समुपेक्ष्य गृह्यताम् 111, 9.
 अलङ्कृतः कस्य वदान्वयस्त्वया 215, 9.
 अलङ्कृतो जङ्गमहर्षिकन्यया 217, 3.
 अलङ्कृतसन्धान-विमोक्ष-पातान् 282, 15.
 अवहृष्य सलीलमुत्तरीयात् 85, 9.
 अवटे किमिति क्षेप्तुम् 271, 14.
 अवतंसितल्लोचनोत्पलां 207, 1.
 अवतंसितहेमपङ्कजाम् 192, 15.
 अवदद्य पञ्जरमिषास्य कल्पयन् 169, 15.
 अवदद्य वचांसि पार्थिवं सा 86, 5.
 अवदद्य विहस्य पार्थिवेन्द्रः 84, 1.
 अवदद्य विद्युदपुण्डरीक- 40, 15.
 अवदद्य स साहसोन्मुखस्ताम् 157, 1.
 अवधारय पाटलेति नाम्ना 79, 17.
 अवधूतमानमधुपान- 256, 13.
 अवनितलमृगाङ्क ! यदनान्तश्च 44, 5.
 अवनिपतिकलत्रकण्टयोग्यः 41, 13.
 अवनिपतिरपश्यदक्षराणां 53, 3.
 अवनित्ररिणलक्ष्मा साहसोपार्जितश्रीः 89, 7.

- भवनीतिलक त्वयि प्ररुद्धं 81, 9.
 भवनीबलये त्वमात्तदण्डः 86, 15.
 भवन्तितिलकोदन्तम् 103, 3.
 भवनौ यदनेन रक्षितायां 82, 1.
 भवलीदविश्रतमसः पुरोरवेर् 159, 7.
 भवलोक्य कर्तुमीहते 195, 6.
 भवलोक्य भीरु सम्पति 195, 20.
 भवलोकयामि शकुनं यथा तथा 165, 19.
 भवलोकितमेतयाय तस्मिन् 77, 19.
 भवलोकितान्यय मया पदानि ते 170, 13.
 भवशा सा ऽभवच्चित्रं 90, 5.
 भवद्वयं तन्वि चिन्वाना 101, 9.
 भवद्वयं भाविनी तत्र 189, 3.
 भवाप देवः भियमन्तिकस्यया 65, 15.
 भवाप तापिच्छरुचिर्जयभी- 285, 17.
 भवापदन्योऽन्यनिवदभावयोस् 115, 3.
 भवाप पर्याप्तशशाङ्कदर्शनः 110, 7.
 भवापि क्वापि संवादस् 93, 14.
 भवान्त्रितं किञ्चन मातरिभना 110, 11.
 भवाप्तसेवावसरः 33, 6.
 भवाप्य यस्यां गृहदीर्घिकाच्छ- 8, 13.
 भविरतमरविन्दवृन्दपीतान् 39, 9.
 भविरतमणिदीपोदचोतदूरापसर्पत्- 258, 3.
 भविरतमसकृन्निवासतमम् 50, 11.

- अविशन्नरनाथ नाम पूर्वं 78, 1.
 अवेक्षितुं हारमिहेयमागता 61, 9.
 अवेषत समुन्मीतद्- 92, 3.
 अवैमि गीतेन इते कुरङ्गे 9, 13.
 अवैमि चित्ते निहितं तदस्याः 231, 7.
 अवैमि दिक्पालपुरीर्वजित्व 8, 8.
 अवैमि पातालमवाप्तसन्धिना 116, 11.
 अवैमि लोकत्रयकण्टकस्य 155, 9.
 अवैमि क्षेपेयममोघमायुधं 105, 13.
 अव्यात् स वो यस्य निसर्गवक्तः 1, 1.
 अशिशिरमहसो विसारिणा खे 48, 5.
 अद्रून्याः सुर-गन्धर्व- 28, 13.
 अशेषमुवनख्यात- 25, 1.
 अशोकपुष्पमयितां दधाना 147, 1.
 अशोकयट्टिस्तबके 90, 4.
 अशोकस्कन्धरुमेयं 99, 15.
 असंशयं प्रागृजहिधाता 18, 8.
 असङ्गताया अपि दीर्घचक्षुषः 56, 15.
 असत्केवेर्वागिव वीतसौष्टवं 58, 17.
 असत्यमेतास्तु रुचा वितन्वती 62, 9.
 असतामस्रदन्त लज्जतेज्यं 81, 19.
 असन्तमप्यम्ब मयि प्रसन्ना 149, 11.
 असमप्रमत्ताङ्गमण्डित- 206, 7.
 असायनेकस्त्रलितैः समाकुला 58, 19.

असावशोकैः क्षणमाभितैः अमात् 59, 15.

असावितः पार्थिव दन्तपत्रम् 234, 15.

असिकान्तिजालजटिलायबाहुना 161, 1.

असिताञ्जनाङ्गमभिजात- 248, 9

असीमसौन्दर्यसुधाविलासमूर 121, 15

असुरं निहत्य सहसैव तत्क्षणाद् 166, 5.

असुरपतिविनाशकालरात्रिम् 274, 7.

असुरस्य तस्य कथिता नरेन्द्र ते 163, 7.

असुराधिपतिं साक्षा 267, 11.

असुरेन्द्रस्य दोःकण्डु- 268, 7.

असूचयत् प्रसङ्गेन 188, 5.

असूच्यतापतधैतद् 188, 10.

असृत लीलागृहदीर्घिकेह 152, 7.

असूययेषाय विमुञ्चती इशं 115, 5.

असेयन्त समीरास्तम् 25, 13.

असैरिभमसारङ्गम् 25, 9.

असौ पराधीनतयाऽपदीकृता 61, 3.

असौ विहारहरिणः 27, 12.

अस्ताचलध्यायतवप्रपाति- 280, 7.

अस्ति क्षितापुञ्जयनीति नागा 4, 13.

अत्येष भक्तेष्वतिथस्तस्यात् 149, 13.

अस्याः क्षमापाल्य वनान्तराजेर् 231, 13.

अस्याः पित्रेति द्वेधेन 270, 8.

अस्याः भुतो चम्पकमादधस्याः 238, 7.

- अस्याः सरत्वात्पि कर्णपात्रे 234, 5.
 अस्याः स्मराग्निसन्तप्तं 263, 15.
 अस्याखण्डलकोदण्ड- 28, 5.
 अस्या लताक्षेपविस्तृतस्य 234, 7.
 अस्याः सकालाग्ररूपत्रलेखे 237, 13.
 अस्यास्तनतटे भारः 264, 18.
 अस्याः स्तनाभ्यामधुना धृतैयम् 236, 5.
 अहमहमिकया कृतप्रवेष्टां 50, 3.
 अहर्निशं चूतवनेषु यस्याम् 7, 21.
 अहर्मुखाकृष्टपतङ्गमण्डलः 213, 5.
 अहं तदस्या मकराङ्घ्रिते बलात् 219, 15.
 अहारि लोलं नृपतेस्तया बलात् 105, 7.
 अहिराजहृतानिदेशतोऽस्मिन् 79, 3.
 अहिराजहृते विलोक्यताम् 200, 19.
 अहो किमपि कल्याणम् 269, 5.
 अहो गुणेन राजेन्द्र 261, 11.
 अहो दूरस्थितेनापि 98, 3.
 अहो न कस्य भिन्दन्ति 99, 11.
 अहो पुराणराजार्प- 189, 1.
 अहो वत त्वमेतस्मिन् 97, 18.
 अहो वत विदग्धोऽसि 271, 1.
 अहो महत्साहसमेतदेव 3, 5.
 अहो यज्ञः पूर्वमहीपतीनाम्, 14, 3.
 अंगुकेन शरदिन्दुबन्धुना 139, 17.

- अंसविनिहितमृणाललता- 249, 7.
 अंसस्सवल्कलघन्यः 186, 15.
 अंसावलम्बिनीर्बिभ्रत् 178, 11.
 अंसे विभर्तीय तमालनीलं 235, 17.

आ.

- आकम्पितानां मरुतेव यस्य 16, 11.
 आकर्णकृष्टकोदण्डः 264, 3.
 आकर्णकृष्टात् धनुषः पतद्भिर् 281, 1.
 आकर्णाविस्तारितमुग्धनेत्राः 225, 11
 आकारमर्धयनितायपुपः पुरारेद् 305, 7.
 आकृष्य भूर्तमाणीतम् 103, 10.
 आक्रान्तदिङ्गण्डलकुन्तलेन्द्र- 16, 7.
 आक्षिप्य हारान् विजयिक्रमाग्नि- 15. 9.
 आख्यातवान् स्मितस्रग्धा- 222, 17.
 आचुम्बती पाण्डुकपोललेखम् 147, 7.
 आज्ञा विलङ्घ्यते तात 189, 12.
 आतिथ्यमेव कुरुते परमङ्गलेखा- 70, 3.
 आतिथ्यमक्ष्णोः कथमन्यथैवम् 143, 15.
 आसप्रसाधनमनङ्गविलासवेदम् 300, 13.
 आददे मुनिरप्युषद्- 188, 16.
 आदानुमवनंसाय 181, 3.
 आदानुमीप्सितमहीन्द्रधृतेति रत्नम् 291, 1.
 आदाय सादरकणीधरदत्तमर्ष्यम् 292, 5.
 आधृतकार्तस्वरकेनुयष्टिर् 228, 3.

- आध्मातशङ्खस्वनमांसलोऽप्ये 225, 7.
 आननेन ललिताक्षिपदमणा 140, 11.
 आनन्दकन्दलीचित्तम् 260, 12
 आनन्दवाष्पसलिलार्द्रदृशोऽर्धमार्गे 307, 7
 आनर्तयत्येष पताकिनीनाम् 228, 5
 आनीतया झटिति रूपमदृष्टपूर्वम् 304, 2
 आनीय तद्यो दुहितुर्ममास्याः 152, 9.
 आनेतुकामेन भवन्तमत्र 153, 7
 आपपात सरमाङ्गदः क्षणात् 135, 1
 आपानभूरवासितासवरागदीर्घ- 257, 19
 आप्तप्रयत्नेन तथा स मन्ये 153, 9
 आभाति यस्याः परिखा नितम्बे 5, 1
 आमञ्जुगुञ्जत्कलहसपङ्क्ति- 4, 17.
 आमन्द्रशङ्ख-पटहस्वनसूचितं प्राक् 228, 7.
 आमुमोच निजकङ्कणं भुजे 156, 19
 आयतोऽभिमुखमीर्ष्या जवात् 136, 9
 आयाति योऽनङ्गजयद्विपस्य 6, 9.
 आयातु स्वयमादातुम् 272, 2
 आयामिमालामणिकान्तिदण्डैर् 227, 7.
 आरुह्य चन्द्रः खमिवाभिरामम् 284, 3.
 आरोपयति पुष्पेषु- 263, 18.
 आरोपितज्येव जगज्जयाय 147, 3.
 आरोहति परां कोटिम् 97, 8

- आर्द्रवणाङ्गस्य कृपार्द्रचित्ता 147, 5.
 आर्द्रागसेयं गमिता प्रसादम् 236, 11.
 आलम्बते रत्नकिरीटलक्ष्मीम् 231, 15.
 आलक्ष्य स्तनसख्यलक्ष्मणि ततः 55, 1.
 आलिङ्गितं किंशुकशोणभासा 8, 11.
 आलोक्य दर्पणतले प्रतिमागतं तम् 293, 15.
 आह्लादहेतुः स्निग्धेयम् 29, 13.
 आवर्तनामूर्मितलायमान- 278, 1.
 आवबौ शबरराजयोपिताम् 127, 11.
 आवृत्तिदत्तसन्देशा 265, 17.
 आवृत्तिविहितप्रेयः- 175, 12.
 आशालतानां वलयेषु भर्तुर् 18, 9.
 आश्रयत्यबनिमेघवाहने 134, 9
 आसन्नपद्मसरसा 174, 5
 आसन्नानुचरधृतेन पङ्कजिन्याः 104, 13.
 आसन् मुखानि ककुभामभितोऽप्य चित्र- 289, 13.
 आसामितः प्रेङ्खितमध्यरत्न- 229, 9
 आसामितः सस्वरगामिनीनाम् 229, 3.
 आसामिन्दीधराक्षीणाम् 178, 6.
 आसां पृथुस्थेदकणाङ्कितानि 239, 15.
 आसां लतामस्तबकोत्थितानि 233, 7
 आसां सुधारसार्शणाम् 270, 1.
 आसीत् पुरस्तात्त्रिपुरायभङ्गे 156, 9.
 आसीनगञ्जनदयागम् 268, 9

- आस्त तरुकुसुमसंवलिने 54, 17 -
 आस्त मौक्तिकशिलातले ततश्च 142, 7.
 आस्तां किमन्यैः फणिभिस्स चिन्त्यस् 154, 19.
 आस्वादितलवद्भैला- 175, 8.
 आहूर्जना दीर्घगुणाभिरामं 18, 1.
 आहूत इव साटोपं 24, 1
 आहतस्तनविलेपने वृशा 130, 15.

इ.

- इत एव निवर्तध्वं 271, 13.
 इतरा पडाङ्गमिव मत्त- 252, 9.
 इतश्चकोराक्षि विचिन्त्य स्रुतम् 117, 17.
 इतश्च दृष्टेयमिति प्रसूयते 61, 13
 इतः शिलोत्सङ्गतले निषेदुषा 63, 5.
 इतः कदम्बादनिवृत्तहस्तम् 235, 13.
 इतः करोति कलहम् 177, 4.
 इतः क्रिमेतस्य न सैकते स किं 63, 15.
 इतस्ततः शून्यतया स्खलन्ती 145, 19.
 इतस्तले सञ्चरतामहीनां 229, 13.
 इतः पल्लवपङ्कान्तर- 30, 2.
 इतः स वित्राकृतिरीक्षितो मृगस् 61, 11
 इति कथयति चापमर्षयित्वा 46, 7.
 इति किञ्चिदेव न तव स्वमण्डले 163, 1.
 इति कियदपि यावदेव निन्ता- 54, 11.
 इति क्रुधं तद्वत्सा स आददे 220, 7.

- इति शितीशभुतिशुक्तिपेयाम् 148, 3.
 इति शितीशोद्धितवर्त्मदीपिकाम् 66, 11.
 इति तद्वचसः सीम्नि 101, 15. ॥
 इति तद्वचसा स्मरैकदूत- 83, 13.
 इति तस्यास्तथैवाभूद् 95, 16. ॥ ॥ ॥
 इति तां प्रणयार्द्रया गिरा 194, 3.
 इति त्वया स्वमेवाशु 270, 14. ॥
 इति नगमवगाहते सहारस् 46, 1.
 इति नरपतेः स्वान्ते कृत्वा मनोभृगवागुर
 इति निषिद्धकुतूहलाकुरुस्ताम् 53, 7.
 इति पार्थिवेन कथिते दधन्मनाक् 159,
 इति पार्श्वगतं स्मृत्या 27, 8. ॥
 इति पार्श्ववर्तिनमुदीर्य मौनवान् 167, 7
 इति पृष्टयते तस्मै 262, 5. ॥
 इति प्रकृत्या अपुरोक्तिरुक्तवान् 61, 1
 इति प्ररोहद्रुमानमन्यरो 65, 9.
 इति प्रवादः परमीक्षितु च ताम् 216, 1
 इति प्रसर्पस्मितपद्मिद्रकदशनैर् 122, 12
 इति प्रियसखीमूक्ति- 102, 13.
 इति भुगतवासवः स ताम् 294, 18.
 इति मेघविद्य भयर्ता पयुषया 171,
 इति धनुः जन्वति शुकेऽथ विस्मयान्
 इति धन्यु यनो निरुप्य तस्याः 68,
 इति निरुप्यधनुरीर्ष तस्मिन् 12, 9.

इति साऽग्निना मृगाऽऽयताक्षी 169, 13.

इति सा वसुधापतेर्नदेशाद् 72, 2.

इति सा समुदीर्य तत्पृष्ठां 80, 17.

इति सुनृतया वाचा 179, 12.

इति स्मितक्षालितदन्तवाचसा 115, 7.

इति स्मितमुधाद्रेण 92, 14

इति स्मिताप्यायितदन्तदीपितिर्- 118, 1

इतीद्वितमे वदति मियं वदे 110, 5.

इतीति नृत्तं तदुपाभय तथा 121, 1

इतीरयन्त्या. कुटिलं वच. कराद् 111, 1

इतीव निर्याजमुदीर्य तत्पजे 111, 7.

इतीव मुमुचे तेन 23, 10

इतीव स खगारावैर् 25, 12.

इतोऽय यान्ती पुरतो मया सा 145, 9.

इतोऽव्ययमृदिः पश्य 177, 13

इतो अवततोत्पललास्यदेनिके 67, 7

इतो अस्ति गभ्यूतिशतार्धमात्र 153, 19.

इतो गात्रपरावृत्ति- 177, 11.

इतो नितम्बैरसितेक्षणानाम् 228, 13.

इतो मिथः पार्श्वविघटितेषु 229, 17.

इतो रसं पल्लवयन्ति वीरम् 229, 19.

इतो लताः पार्थिव संरमन्ते 232, 5.

इतो वन्येभमुक्ताभिर् 30, 14

इतो वान्ति हविर्धूम- 176, 9

- इतो हिरण्मयी भूमिः 176, 11
 इत्यकालजलदादिबैकृते 127, 13
 इत्यञ्चलासक्तलतो न याज्ञाम् 237, 9
 इत्यब्रवीदुरगनेत्रपरम्परामिद् 302, 9
 इत्यभाष्यत भूपालश् 103, 6.
 इत्यमन्दः प्रवादोऽञ्च 261, 10.
 इत्यविमहवती नभस्तलान् 126, 11
 इत्यबोचत दन्तांशु- 261, 4
 इत्यादि व्याहरन्ती सा 100, 13.
 इत्यापतन्मदनयाणपरम्पराणाम् 294, 1
 इत्याश्वासयतीव त्वां 98, 11.
 इत्युक्तवति सामर्थ- 270, 15
 इत्युक्ते मसृण तेन 31, 1
 इत्युक्ते मुनिना सोऽथ 189, 11.
 इत्युक्त्वा कौपतरत्नं 272, 4
 इत्युक्त्वा विरते तस्मिन् 28, 9
 इत्युक्त्वा विरते तस्मिन् 180, 13.
 इत्युक्त्वा सूक्तिचतुरो 188, 15
 इत्युज्ज्वले तस्य ध्वजःप्रसूने 240, 15
 इत्युदीर्य मणिकान्तिकन्दलीः 156, 17
 इत्युवाच मणिपञ्जरे स्थितो 111, 1.
 इदमन्नद्वयार्तिना करेद् 194, 9
 इदमञ्जननीलमाहतम् 202, 3
 इदमन्नाद्भुतं पश्य 177, 5

- इदमम्बरपत्न्यलोदराद् 196, 4
 इदमर्थविलोकितापरं 194, 13
 इदमात्तनीतिपथमाददे वचः 159, 3.
 इदमाभरणं हरस्वरण्ये 86, 13
 इदमार्द्रयतीय मे मनो 195, 18
 इदमार्य तत्त्वायि विमुक्तग्रन्थणो 169, 5
 इदमिन्द्रजालमिति मे समुत्पिताम् 153, 9.
 इदमुन्नतमिन्दुमण्डलं 201, 11.
 इदमुष्णकरेण कृष्यते 195, 14
 इदमोमिति गृथते वचस्ते 84, 9
 इदं निर्जितबाल्यस्य 93, 8.
 इदं नृप त्यामवलोक्य जातम् 143, 9
 इदं मध्यमलोकेन्दोर् 262, 12.
 इदं महश्चित्रममानुष त्वया 67, 19
 इदं मृगालादपि कोमलं वपुस् 116, 13.
 इदं वदाशिक्षत कैतव कुतस् 117, 3
 इन्दुकान्तशिलेन त्वम् 93, 4.
 इन्दुशुतिः कुन्दसितान् दधाना 15, 17.
 इन्दुमौलिगलकन्दलासित 126, 15.
 इन्दुः कटकमाणिक्यं 181, 13
 इन्दोः सुधानिधानत्व 179, 16
 इन्द्रनीलकपिशिर्षिकं ततस् 138, 7.
 इन्द्रनीलप्रतोलीतः 174, 3
 इन्द्रनीलमणिकान्तिमेचक 139, 7.

- इभकुम्भभित्तिदलनोद्यमे हरेर् 160, 19.
 इमा नवनवाधर्य- 28, 14.
 इमा विमानावलयः कयञ्चित् 228, 1.
 इमे पृथक्का अपि पार्थिवभियो 63, 3.
 इमां त्वदाकारनिरूपणे सखीम् 120, 1.
 इमाः क विन्ध्यस्य भुवोऽतिदुर्गमाः 168, 1.
 इमाः समं प्राणसत्त्वैर्धनेऽस्मिन् 232, 19.
 इयत्तया मुक्तमवैमि नैषुणं 106, 9.
 इयमत्यज्जहदये 264, 5.
 इयमभुतरङ्गितां दशं 197, 7.
 इयमापाण्डुगण्डेन 263, 6.
 इयमिन्दुश्रुतिहरं 264, 9.
 इयमिन्दुसमुद्रकादितो 202, 9.
 इयमुद्भूतिता किञ्चित् 265, 6.
 इयमुत्तमसङ्गीता 273, 14.
 इयं किमु स्याद्भनदेयताऽऽगता 61, 7.
 इयं कृशाङ्गी कुसुमाजशङ्कया 108, 3.
 इयं न मग्गमस्यात् 98, 12.
 इयं जगधेषधकोरचन्द्रिका 106, 7.
 इयं तयानेन विराजतेतराम् 106, 13.
 इयं क्रियामापतिकान्तिपेशतं 109, 3.
 इयं मताङ्गी जगदेकचन्दरे 107, 9.
 इयं न यस्याभियितां गताहशोर् 106, 3.
 इयं पक्षमाधर्यभु- 263, 4.

- इय परिभ्रान्तिरगेन्द्रकन्दरे 69, ३
 इय पुरो निर्यति दुरमायते 108, 17
 इय पुरो मारुतनर्तितालका 60, 3
 इय पवालासितरत्नमौक्तिकैर् 108, 15 ;
 इय मन्त्रीपाल विलोकितेन ते 109, 15.
 इय मूर्तिर्महाराज 261, 6
 इय त्रिलासोर्भिनिममशैशव 107, 5
 इय शनै शैलनदीव च क्वचित् 60, -7
 इयं छधा मुग्धत्रिलासजन्मभूर् 106, 5
 इय हि बालोच्छसित मनोभुवस् 120, 11
 इयु रूपेन प्रतिमोक्तुमुद्यता 109, 1
 इह किं प्रतिस्फुरति मे तवाप्रतो 159, 5
 इह पल्लवसैकतेषु यावन् 84, 15
 इह पदय निशावधुमुखे 201, 17
 इह भान्त्यतिलोहितामप- 196, 12
 इह साक्षितयाश्लमात्रयोर् 204, 11.
 इहान्ननामि ह्यमुलच्छलेन 229, 17
 इहानुतापो भगवन्विमुच्यताम् 221, 7
 इहेतदालिप्त्य शिलातले शनैर् 117, 5.

उ

- उक्ते तथेत्यकृत काञ्चनपुष्कर तन् 302, 3
 उक्त्वेति तामहिष्ठतामगमन् गृहाणि 309, 1.
 उक्त्वेति तूष्णीमभवत्सोम 150, ॥

- उक्त्वेत्यनर्थमतिपावनमर्षितं तद् 305, 13.
 उक्त्वेति दिव्यकुसुमैरवकीर्य मौलौ 303, 7.
 उचितं निजसायकानुरोधात् 88, 3.
 उच्छिन्दतः क्षमासरसीं विगाद्य 18, 15 .
 उज्जयामामितः कोऽपि 163, 6
 उज्जतिस्म स शनैः समुद्धतन् 131, 15.
 उज्जिता झाटिति कार्यगौरवात् 134, 13
 उडजमाङ्गणं गोभिर् 177, 10.
 उडुभिः खमितस्ततः क्षणात् 200, 11.
 उत मुकुलितमन्मयावतारे 54, 5.
 उक्षिप्य वेपथुमता करपद्मेन 292, 13.
 उत्तंसितेन्दुशकलाय कपाल-जूट- 297, 9.
 उत्तम्भयन्तीय तले सतर्कम् 241, 17
 उत्तातदैवद्वयतालवृन्त- 279, 5.
 उत्तुङ्गरत्नप्रासादां 267, 14.
 उत्पद्मगा निरुपमोद्भसितप्रमोद- 301, 5.
 उत्पतन्नुत्पतयेय 27, 2.
 उत्पतन्निपतदपतो मुहुर् 137, 5
 उत्पताकमणितोरणाद्भितं 138, 11.
 उत्पत्त्य सरसं लसत्पट्टहा 128, 1.
 उत्पाकमेव च कलं कगिराजकन्या- 294, 15.
 उद्गुह्य वेगान् पयमानगार्म 277, 11
 उद्गुह्य हेन्नाहतमग्नुयादि 287, 19.

उत्सृज्य गीतमसमाप्य विलासलास्यम् 292, 9.

उदयकलोलकदार्पितमहैर् 217, 5

उदयतुरगास्तः 21, 3

उदयदिग्वारणहस्तहारिणा 57, 11.

उदयपुण्डरीकत्वं 24, 8.

उदयभोगैरहिभिः परीता 145, 11.

उदयमसूरेन्द्रस्य 188, 6.

उदञ्चद्विन्द्रचापानि 182, 7.

उदञ्चितश्रायतपक्ष्मणा ततस् 120, 5.

उदडीयत त्वे मुखेन विभ्रद् 78, 13

उदनमदय तत्संगादुदञ्चत्- 123, 5.

उदपादि कण्ठमुनिशिष्यशापतः 167, 13.

उदरम्यतयोः कुतूहलात् 200, 3.

उदार्धयः पुष्पशरासनकुधा 214, 11.

उदस्तभास्वत्कङ्कान्तया त्रिया 58, 15.

उदस्य वस्त्राणि नमस्यलेन 225, 9

उदंशुलेखेन मुखेन कुर्वती 105, 15.

उदितरुधल्लिपुरदाहदम्बरे 165, 17.

उदितव्रषा इव विलास- 245, 5.

उदितानि तमांसि सा च ते 198, 19.

उदितामिव मन्दराब्जान् 193, 11.

उदितासु कान्धिगुणमध्य- 252, 27.

उदिनेन वैरितिमिरद्रुहाजमितम् 162, 1.

उदिने हि विरोचने नतिन्या 71, 7.

- उदित्य पङ्क्त्या भ्रमवारिविप्लवां 67, 15.
 उदियायमानतिमिरौघ- 253, 17.
 उदीरितैवं किल पार्थिवेन सा 122, 11.
 उद्वृप्मणा निःश्वसिनेन कान्ति 172, 11.
 उदेति कान्तामणिमेखलानां 6, 7.
 उद्धाटितेष्वथ विलोचनकौतुकेन 308, 1.
 उद्गण्डहेमाम्बुरुहासु खेत् 145, 13
 उद्यद्विवृत्तकरवेणिकया नृपेन्दौ 293, 3.
 उशामदुग्धाब्धितरङ्गभासो 13, 11.
 उशमाजिह्वतुमखमहादीक्षया स क्षितीशो 223, 17.
 उशानवापीपयसीव यस्याम् 12, 3.
 उद्भिन्नमौक्तिकनिभभ्रमवारिविन्दुर् 290, 9.
 उद्भिन्नसान्द्रपुलकः 265, 10.
 उद्भिन्नसान्द्रकुसुमप्रकरावकीर्ण- 298, 5.
 उद्भिन्नहेमपद्मानि 176, 12.
 उन्मिषन्मधुलेखेन 90, 10. -
 उन्मीलति यदन्तर्मे 92, 12
 उन्मूल्य सम्पति सुरारितमः समूर्तं 294, 11
 उन्मोचयन्तीमलकापमेत्य 146, 9.
 उपनारविशेषसंविधाने 71, 15,
 उपयाति पदेकदेशसाम्यं 72, 11.
 उपयुक्तामृतस्यार्ध- 175, 7.
 उपरोधमिमं न मन्यसे चेत् 80, 5.
 उपपन्न इव सम्भावः कदाचित् 43, 1.

- उपागतेयं निधनायदूती 151, 5
 उपाचरेस्तं च तथाविधानां 156, 15.
 उपात्तपुष्पः क्षितिभर्तुरर्हणां 112, 7
 उपान्तविभ्रान्तपयोदमण्डलैर् 217, 19
 उपायनीकृतोन्निद्र- 22, 11
 उपाविद्धाद्वेपितवामनस्तनी 113, 5.
 उपात्रिशस्त्रा रक्षनामणित्वया 66, 7.
 उपास्पृशत्स चाम्भोज- 82, 16.
 उपेन्द्र इति सज्जशे 184, 8.
 उपेयुषा काञ्चनपद्ममंशुना 106, 15.
 उपोढतारापतितारहारयोर् 109, 7
 उपोढनानामणिमौक्तिकोत्करैः 216, 15.
 उपोढरागासुदधिस्तटोदरे 56, ■
 उपोढलाघव्यतरङ्गभङ्गया 105, 5
 उपोढशशभृल्लेखः 34, 4 .
 उपोढहंसिका यस्य 180, 16
 उरगाधिपरूपपक्षपातं 88, 9.
 उरगेन्द्रसुताविभूषणं तत् 86, 1.
 उरसा रुद्रगीर्वाण- 268, 13
 उरसा स चमार हारमीशः 85, 11.
 उरसि नरपतेः पतञ्जकाशे 52, 1
 उरसि निहितबन्धुजीवमुर्व्या 51, 7.
 उरसीय पयोधिराजकन्या 83, 7.
 उर्ध्व-मरुद्-रवि-निशाकर-वाह्नि-तोय- 296, 11.

उलङ्घितो यत् कपिना पयोधिः 3, 11

उल्लसत्कूटजाच्छ- 104, 5.

उल्लसन्नवपयोधरालसां 124, 9

उल्लासितः कुङ्कुमपासुपूर- 226, 9

उल्लासिषु स्वर्णमवाक्षपङ्क्तौ 8, 5.

उवाह कण्ठलम्भी- 22, 4

उवाह मुखमुज्जृम्भ- 90, 12

उवाह लज्जानतमञ्जितालक 110, 9

उवाह विस्फुरन्नाल- 32, 3

उपः साकल्पकैनेष 33, 12.

ऊ

ऊचे तमित्यभिपत्तिः कणिनामुदञ्चत्- 304, 15.

ऊने रमाङ्गदेनैषम् 28, 10

ऊडधवलकुसुमाभिरतम् 253, 7

ऊदनयललितपत्रलता 251, 7

ऊर्मितरलितमयूषशिरैर् 245, 19

ऊर्मिदलनशिशिरेण बलात् 244, 11

ऋ

ऋजु दधित्वाप्यनृजु प्रवर्तते 60, 5

ऋजु तमय विदायसा प्रगन्तम् 46, 11.

ऋजुनेक्षत यथिय 96, 13.

ऋजुः प्रहृष्यामि परं तदम्ब 118, 11.

ऋतयोऽप्यदिताः समेत्य यथ 71, 3

ऌ

ऌरञ्च सादर्ये नाशित्वाष्टनामा 251, 7.

- एकमिव रतिपतेरुदितं 254, 9.
 एकस्तयोरगमदम्बरगामिसैन्य- 308, 13
 एकः क्षितौ साहसिकस्त्वमेव 153, 11.
 एकान्तकान्तमसितागरूपत्रभङ्गम् 300, 11.
 एका माणिक्यकटकं 266, 13.
 एकेन राजहंसेन 97, 15.
 एणीदृशां कान्त इव प्रवृत्तः 239, 13.
 एणीदृशां विचरति स्म स राजहंसः 294, 3.
 एतया साम्यतं ब्रूहि 269, 9.
 एतत्कर्णोत्पलं लोलम् 98, 1.
 एतद्यशोभटकरे कनकाम्बुजं तत् 295, 1.
 एतानि कान्तैः प्रमदाजनस्य 238, 19.
 एतानि पदय च्युतपुष्पधूलि- 239, 19.
 एतानि पदयाम्बरतः पतन्ति 228, 17.
 एतान्यवन्तीश्वरपारिजात- 4, 9.
 एता मियो रुद्धविमानमार्गा 238, 15
 एता वहन्ति सन्तापम् 29, 8.
 एताश्च दृङ्गारमितोद्गनानाम् 230, 1.
 एताः करैः काञ्चनपद्मगौरैर् 233, 3.
 एतास्तु सीदन्मणिवन्धमूल- 240, 3.
 एताः प्रयान्त्यः पुरतो विमानैर् 228, 19.
 एते खलीनक्षतशोणिताक्ताः 231, 17.
 एते गतिक्षोभवशाद्भूनां 229, 11.
 एते भटास्ते न विराट् 273, 10.
 एते सविभ्रमं न्यस्ते 97, 6.

- एभिर्महीपाल विमानरत्नैर् 280, 15.
 एला-लवङ्ग-कङ्काल- 174, 8.
 एवं निसर्गमधुरेण सुधारसैक- 70, 5.
 एवं वचः स्मितसुधा- 100, 16.
 एवं सुधारससमृद्धिमनोहरेण 222, 11.
 एवमवददिव दीर्घदृशः 244, 7.
 एवमाकर्ण्य ललितं 265, 9.
 एवमादि यदभून्महीपतेर् 137, 9.
 एवमेव यदियं न लभ्यते 126, 7.
 एष कच कुकुलामि- 263, 8.
 एष चैत्रोत्सवधिने 100, 7.
 एष जानु न विकल्पते कचित् 132, 13.
 एष ते न घटते मनोरथः 125, 15.
 एष वृष्टस्त्वयेत्युक्ता 95, 9.
 एष दिजः स्वस्त्ययनं विराधैर् 238, 9.
 एष प्ररयुटर्जं धत्ति 178, 2.
 एष यथाङ्गुशस्याजौ 189, 5.
 एष विप्रमिह सादसोत्सवे 131, 13.
 एष स्तवकितोऽशोकः 99, 2.
 एषा कमलिनीपत्र- 263, 11.
 एषा च यशर्मिर्दुष्टा 188, 14.
 एषा तमालावलिनीलपान्तेर् 231, 9.
 एषा दिक्षेय दीपस्य 261, 7.
 एषां द्वितयमेताभिः 177, 9.

क.

क एप राजेति मुहुः कुतूहलात् 119, 13.

कश्चित्त्वया ज्यमज्ञायि 270, 3.

कश्चिदस्य प्रमोदाय 96, 17.

कशोरातपतनस्य 30, 3.

कण्डूयत इयासत्रां 181, 16.

कतिचिदपि लतान्तरे दधानम् 50, 13.

कतिचिदलिनिपीतधूपगन्धान् 37, 7.

कयञ्चित्प्राणनायस्य 266, 5.

कयमपि वस्तुधाधिपः प्रमोदम् 49, 3.

कयमप्युदभुष्टपतं पदेपदे 170, 17.

कयमयमवधिर्न मुक्तिमाजाम् 52, 11.

कयमेतां प्रथिष्टस्त्वं 261, 7.

कयमेते स्वया तन्वि 98, 14.

कयय प्रिये निहितसान्द्रचन्दन- 171, 9.

कदलीदलदत्तमास्तौ 191, 13.

कदाचित्पाटले कञ्चिद् 261, 15.

कदाचिदेवं सहसोपसृत्य मां 216, 9.

कदाचिहोचनातिथ्यम् 21, 1.

कनकारविन्दमरविन्दलोचन- 164, 5.

कं न प्रताप्यत्येष 96, 6.

कन्दर्पदर्पशमनाय कृतान्तर्द्वे 296, 9.

कन्दर्पदीपनं लेखम् 62, 6.

कन्दर्पस्य त्रिलोकीदृशविजयमहासाहसोत्साहहेतुर् 258, 19.

- कन्दर्पाधिककान्तोयम् 97, 4.
 कन्यकासि किमिदं शशिप्रभे 126, 9.
 कन्या शशिप्रभा नाम 187, 12
 कपयः पुरा रघुपतेर्यया वने 165, 9
 कपिञ्जलैरितः पश्य 29, 10.
 कपोलकालागरूपवल्ली- 9, 7.
 कपोलः पाणिपर्यङ्कात् 183, 10
 कवन्धकण्ठोच्छलदस्रवन्तः 280, 1.
 कमलस्य निलीय निधलं 200, 5.
 कमलेव मुकुन्दस्य 273, 1.
 कया नु सारङ्गदशासि कारितः 210, 5.
 करपल्लवशय्यासु 278, 12.
 करभोरु सनिद्रवार्हिणं 199, 13
 करस्थितं सा क्षिति न्यधाततश् 114, 9.
 करादनुचरस्तस्य 31, 5.
 करारविन्देन मुखेन्दुबिम्बम् 172, 3.
 करुणार्थितलोचनं मिथः 195, 16
 करेण विधग्मधुगत्तेरली- 213, 3
 करेण मातृयमपास्य कणेतः 119, 17
 करे तयापास्यति यस्त कङ्कणं 221, 13.
 करोति कर्णे नयकर्मकारम् 231, 17.
 करोति निर्शामितनायकेषु 154, 9.
 करोति नेत्रे भगवानधीमि 111, 15
 करोति शक्यायमराद्रनानाम् 151, 13.

- कर्णभूषणमणिप्रभालवैस् 125, 7.
 कर्णावतंसीकृतपद्मानां 239, 7.
 कलहंसकलस्वनैर्विवुद्धा 77, 9.
 कलितेव नतान्नि रुक्ष्यते 203, 1.
 कलिन्दकन्यामसृणोर्मिनीलां 146, 3.
 कलितन्तमसं येन 185, 12.
 कल्पद्रुमादीनय तैस्त्रयीय- 18, 5.
 कल्पविटपिमधुनः प्रमदा- 255, 13.
 कविमित्रे विशाभ्राम 186, 8.
 कस्तुलायमधिरोप्य जीवितं 134, 1.
 कस्त्यं मृगः कथमभूरिति पार्थिवेन 302, 7.
 कस्यात्र लोभाय न शुक्तयस्ता 4, 7.
 काकपक्षाद्भूमूर्धनिः 177, 1.
 काकुत्स्थमाहतसुरारिमिघानुयातं 307, 5.
 काचित् पर्यङ्कमालोम्य 266, 11.
 काचिदितरकरसद्भुतितं 252, 15.
 कान्तनिमित्तनयनं पिदधे 218, 19.
 कान्ता तिरोहिता मा च 188, 12.
 कान्ता-यशोभट्टयुतं कृशनामवाप्राप् 307, 3.
 कान्ताम्भृतिप्रसभकण्टाकिताङ्गजात- 112, 15.
 कान्तिच्छटाच्युरितद्विस्तट एव देवो 291, 9.
 कान्तिनिकर इव निग्मरुचेर् 253, 15.
 कान्तिमत्यधरभीनयाममा 119, 1.
 कान्तिगुरवहरगत्यसहि 211, 15.

- कान्त्याऽनुलिप्तानि विलोचनानाम् 19, 7.
 कादम्बचञ्चूदृतचक्रवाकी- 242, 5.
 कापि निभृतमधुपावलिमत् 251, 15.
 कापि स्मितमुखी कान्ते 266, 8.
 कामं दुर्लभमेवैतत् 101, 1.
 काममपिबदपरेन्दुमुखी 255, 9.
 कामसुदृढि विहितः प्रणयः 256, 11.
 कामप्यवापदुमया घटितस्य लक्ष्मीं 222, 13.
 कारितासनपरिमहे पुरो 142, 5.
 कार्त्तवीर्यार्जुनेनेय 182, 16.
 कार्मुके सति शरेषु सत्स्यपि 130, 5.
 कार्यतः सदृशी तासां 32, 14.
 कादर्यापभूमिमात्रायास् 261, 14.
 कालान्जनदयामतयाऽऽभयन्ते 227, 17.
 कालेन सङ्ग्रामसरोन्नरालाद् 279, 17.
 किञ्च काञ्चनकपाटसम्पुटं 138, 13.
 किञ्चाऽपरं त्वमेतस्या 265, 3.
 किञ्चिन्नपानुविन्देन 96, 1.
 किञ्चिदन्तरितमूर्तिभिः क्षणाद् 133, 13.
 किञ्चिदस्य पुरतोऽय गच्छतः 136, 11.
 किं ताम्यसि नयोपान्नम् 98, 15.
 किं निमग्नमिह घातया तथा 131, 3.
 किं यातुशाययंतजे भवेयम् 3, 3.
 किमत्र करैः गाढम् 99, 11.

- किमत्र कृत्यमित्यन्या 266, 10.
 किमन्यज्जायतामेव 272, 3.
 किमन्यत्तत्र मन्तुष्ट्यै 93, 17.
 किमन्यत् सममेतेन 274, 1.
 किमन्यद्ब्रोल्लसितं जगत्त्रये 121, 17.
 किमन्यदस्याः कृतपाणिपीडनः 122, 5.
 किमन्यदस्याधरितैर्नृपस्य 3, 17.
 किमन्यदुक्तं बुधयेव सान्त्रया 110, 1.
 किमन्यदुत्तिष्ठ गृहाण यात्रां 155, 15.
 किमन्यदारोऽति यस्य साम्यं 19, 13.
 किमन्यद्भार्यिणां मत्तो 270, 13.
 किमनद्भवती वक्ति 261, 17.
 किमप्युदञ्चद्दशनांशुदेखा 146, 11.
 किमपरमनुगम्य एष हंसः 42, 5.
 किमपि मनसिजेन शासनाद्भूः 51, 11.
 किमपि स्पृहणीय एष मे 195, 2.
 किमपीप्सितमात्मनो त्रिभानुर् 87, 15.
 किमयं मयि सम्भ्रमोऽयमात्मा 71, 13.
 किमसि चकिता मा त्वं भेषीरितो भव रुज्जया 123, 11.
 किमाकाङ्क्षति वः स्वामी 269, 10.
 किमागतासि किं चेवं 262, 3.
 किमादिदेवं कंसारि 272, 14.
 किमातिथितवत्येषा 100, 9.
 किमाश्रमं शून्यमिदं तपोऽग्रे 219, 17.

- किमु तत्कथयामि सम्मतं चेत् 72, 8.
 किमु युवतिरियं भुजङ्गमर्तुर् 53, 15.
 किमु विपुलमिभं मनुष्यलोकं 53, 13.
 किमेवमवतिष्ठथै 92, 11.
 कियच्चिरे चन्द्रमरीचिचुम्बिते 221, 11.
 कियताप्यथ कालेन 267, 9
 कियदपि सरसस्तटे स गत्वा 49, 7.
 किरीटरत्नशुतिदीप्तभूतलं 211, 13.
 किसलयकलिताञ्जलिं त्वरावान् 44, 11.
 किसलयमिव बालवन्दनस्य 40, 13
 कीर्णाह मुक्तानिकरेण यस्य 15, 7.
 कीर्तिभिर्यस्य कुन्देन्दु- 185, 4.
 कुचमुकुलविचित्रपत्रवल्ली- 53, 11.
 कुचयोः प्रतिविम्बितः समं 203, 8.
 कुचलुप्तपत्रलतया श्य 245, 21.
 कुचाङ्गरागः कृशमध्यया तथा 209, 9.
 कुण्डलीकृतकरस्तमभ्यगात् 136, 17.
 कुतश्च तवालीपु 97, 17.
 कुतूहलाक्षिप्रनिमेषलास्यया 64, 11.
 कुतूहलाध्यासितमध्यलोकया 116, 9.
 कुतूहलोदासितपक्षलेखा- 226, 1.
 कुन्दच्छटावाण्डुसटाकलापः 226, 15.
 कुपितेव निवर्तते जवात् 198, 13.
 कुम्भस्थली रक्षतु यो विकीर्ण- 1, 9.

- कुमुदतीकान्तकरानुविद्यास् 236, 17.
 कुमुदतीमिवोदञ्चद् 91, 3.
 कुमुदेषु तयाहि वृद्धतां 202, 1.
 कुरवकवनतः कटम्बरारि 45, 15.
 कुरु विजयमितो ममार्पयैतन् 46, 3.
 कुरुष्व तावदातिथ्यं 270, 12.
 कुर्वतीव फणिलोकमङ्गितम् 140, 13.
 कुर्वन्नि यस्यां कुसुमेपुकेति- 9, 5.
 कुर्वन्मुखानि स्मेराणि 269, 3.
 कुसुमनारसखस्य कस्याचित्किं 54, 3.
 कून्ती कोकिलवधूर् 98, 17.
 कृतं दधानोपरि पाणिपद्मम् 146, 15.
 कृतं यदेतेन भुनीन्द्रलीलया 221, 19.
 कृतपाटुर्गतेः परस्परम् 204, 1.
 कृतपद्मनकुङ्कुमलाम्बुजिन् 197, 13.
 कृतपद्मेश्वर सलीलमञ्जिनन् 114, 17.
 कृतनुतनार्गलकपाटमम्पुटं 164, 13.
 कृतमम्भापना साध्य 261, 3.
 कृतस्य तस्यास्य भवं विमोदुम् 155, 13.
 कृतान्नदः कम्बल-कान्तियाभ्याम् 154, 15.
 कृतान्नभद्रयलना 95, 4.
 कृतान्नुत्तिभेदविषयिनोत्तमन्- 209, 3.
 कृतानविभ्यः महमा ददाति 17, 5.
 कृतारतां तद्वि 272, 13.
 कृतपथानाविशयेन मन्वे 12, 13.

- कृतानतिर्विस्मितमानसे मुनौ 215, 5
 कृतीति चार्ता तव वेत्ति वाञ्छितम् 119, 5
 कृती त्वयाय भुजगाम्बरैकसाम् 117, 13
 कृती दृशाऽस्या सुदृश पिबत्यय 118, 15
 कृत्वा जगत्यस्त्रलिता निजाज्ञाम् 237, 17
 कृत्वा यथोचितमकृत्रिममुत्सवान्ते 308, 9
 कृत्स्नत्रिलोकीविजयावतस 239, 5
 कृपाणधारामसृणीवभूय 278, 7
 कृपाणपातैर्दलतामराति- 15, 13
 कृशतामङ्गके गाढम् 263, 17
 कृष्णह्योरसि पुष्पाति 29, 8
 कृष्यमाणनयनोऽय पिप्रिये 125, 9
 केतकच्छदकदर्शने पर 128, 13
 केतुघटिरिव श्याम- 101, 2
 केन कार्यातिभारेण 190, 12.
 केयूरपद्मरागाशु- 268, 11
 केलितरलतटणीनिविड- 248, 3
 केपल वपिलयुक्तल शिर 137, 7.
 केशकुमुदशबल शुशुभे 250, 11.
 केशादने केतवगर्भयर्द्ध 7, 13
 केषास्त्रिदुष्ट वचनानि शोभा 285, 7
 केशैरतिविरागवन्धरे 135, 15
 केशमक्षिप्यवसोर्गिरिशोपरोषाम् 302, 11
 कोश्य मयि वृक्षमोक्षि 97, 11

- कोऽपि करकिसलये कामिता 247, 13.
 कोऽप्युच्छलत्पटह-वंश-हुडुक-शङ्ख- 306, 1.
 कोऽयं कोऽप्ययमन्योन्यम् 268, 1.
 कोणावसिक्तजलपूरितरत्नकुम्भां 304, 3.
 कोशप्रतिष्ठितनिधानज्ञतं यतस्त्वाम् 305, 3.
 कोशेषु विशुत्कपिशा मुहूर्त 286, 9.
 कोप्यनिःश्वसितयेपितच्छदं 130, 9.
 कौतुकस्तिमिताक्षैः स 268, 2.
 कौतूहलान्मदविलोतबधूविलास- 258, 1.
 क्रमेण किञ्चित् प्रतिसारयन्ती 146, 19.
 क्रामति स्म सहसैव मेघभूर् 125, 1.
 क्रियते यलयेनास्या 264, 13.
 क्रियते स्वर्धुनीवाल- 32, 12.
 क्रीडामिव व्याकुलदृष्टिपाता 235, 5.
 क्रुधेवाधिभ्यचापेन 28, 11.
 क्रोधाद्वयार्धशशलाच्छनसोदरेण 289, 9.
 कचित्कचित्पतन्त्या यः 181, 15.
 कचित्कचित्स्वेदलवोद्रमो मुग्धे 60, 13.
 कनिन् सुधापाण्डुनि केनमण्डले 218, 9.
 कनिदधानः शरदिन्दुपेशम्याश् 217, 19.
 कनिदधानदशुकचसुषाटलात् 218, 15.
 कनिदप्यगमत्पलाप्य तस्याश् 77, 3.
 कनिदिलोकविप्यन्ति 101, 10.
 कनिन्मगीनां कुमुदोदरमिदम् 214, 17.

- कणदलिवलयासु नाऽऽसु तेन 45, 5.
 क तत् कन्यारत्नं ललितमहिर्भर्तुः क न नयम् 89, 3.
 क नाम न प्रकाशन्ते 93, 12.
 कापि नूनमपहत्य तन्मनो 127, 17.
 कापि मुद्रितमयूरताण्डवा 127, 3.
 क्षणदामिमुखेन खण्डिता 198, 11.
 क्षणं पुटकिनीपत्र- 181, 8.
 क्षणमप्यहो पतसि मे शुचिस्मिते 171, 13.
 क्षणमयमिह बालचूतमौलौ 44, 13.
 क्षणादपाङ्गस्तिमितायताक्षयोस् 115, 1.
 क्षणादिव कापि रसातलोदरे 219, 7.
 क्षणाद्वनमशार्दूलम् 25, 10.
 क्षणाद्गन्ति स्म तदा हतानि 281, 9.
 क्षितिचुम्बितहारं सा 260, 13.
 क्षितिप स्मयसे किमेव कोलिर् 87, 1.
 क्षितिपालमौलिमणिवेणिकातिथेस् 159, 11.
 क्षितिभर्तुरुपान्तवार्तिना 191, 11.
 क्षितेरैकातपत्रायाः 24, 7.
 क्षिप्रमाधिगघनगुर्मिलता 246, 17.
 क्षमायां भ्रमुः खड्गपृथङ्कृतानि 279, 15.

ख.

- खगमगुप्तदर्शयेत् क एवम् 41, 5.
 खगलुप्तभिभूषणं क्षितौ ते 83, 11.
 खगेन्द्रगङ्गेन तथा तथा च 155, 3.

सुराप्ररुणावनिमिस्सरोर्यं 275, 11.

खेलज्जयश्रीचरणारविन्द- 285, 9.

ग.

गच्छन् स तत्र कतिचित् 176, 2.

गच्छ विन्ध्यविपिनान्तदृष्टया 125, 17.

गजपृष्ठे निधास्यामि 28, 6.

गण्डलेखां नखापेण 177, 6.

गताऽतिवृद्धिं लयलीलतेषु 17, 3.

गतानि सद्यः श्लथतां सखीभिर् 146, 17.

गता श्रीमन्महाकाल- 93, 4.

गतास्तु तीरं तिमिषद्वेनेन 11, 13.

गतेऽयतंसोत्पलपत्रबन्धुताम् 59, 7.

गत्वाथ दूरमहिविष्टपतः सहेलम् 306, 7.

गत्वा विद्याधरभट्टचमूचक्रवालैः समं स 274, 9.

गद्गदाक्षरमध्यक्तं 95, 10.

गमने तदेहि सहितौ यतावहे 167, 3.

गमिताः प्रभावलयशून्यतां झटि- 162, 3.

गलदञ्जनाभ्रपृथतावलिच्छलात् 161, 7.

गलिताङ्गदा गुह्यतरङ्ग- 249, 17.

गवाञ्जुगम्यते सायम् 177, 14.

गहनास्वपि तद्रूपेणायै 79, 9.

गिरां त्वमेको यत् सत्यम् 270, 2.

गिरेरगच्छद्विपिनम् 21, 4.

गीयते केतकापाण्डु 93, 2.

गीर्वाणचापच्छविलाञ्छितानि 278, 15.

गुणप्रकर्षे हि सदा मनांसि 233, 13.

गुप्ताप्रमितो यच्चिदशारिवीरैर् 152, 5.

गुरुविभयपदस्य कस्य वा स्यात् 41, 17.

गुहासु नखनिर्मुक्त— 182, 4.

गूढमत्सरयिषे विशेषवान् 135, 3.

गृहाणि यस्यां सवराङ्गनानि 5, 15.

घ.

घटितमिव नम्रातपेन किञ्चिद् 50, 7.

घटितं विधेरिदमजर्यभावयोर् 169, 3.

घनच्छायाचृतव्यक्त— 33, 10

घनात्ययतौर्निजमिन्दुपाण्डुरे 214, 19.

च.

चकार च पदं चिषः 33, 13.

चकाशिरे शल्लभृतां शिरस्तु 285, 3.

चक्रास्ति सन्ध्यातप्लेशशङ्के— 238, 13.

चकितैस्तरसीय क्षमा 185, 6.

चक्रवर्तीत्यनुक्तोऽपि 160, 2.

चक्रिरे वेधसा नूनं 186, 9.

चक्षुरभिनपुरमर्त्यसरित्- 251, 3.

चक्रुस्तस्यानिलस्पर्श— 174, 9.

चक्रे पदं याप्परुणोत्कारेण 282, 5.

चक्रे येनाहितस्त्रीणाम् 186, 16.

चक्षुस्तदुग्गेपि सदा मुग्धे यः 1, 13.

- अण्डीधवोचद्वजटाविटङ्क— 242, 7.
 अतुररुतकचमहः स अण्डन् 36, 13 .
 अतुरं किन दीर्घचक्षुषस् 206, 15.
 अतुरां कोकिलामेष 99, 13.
 अन्द्रांशुना कुमुदिनीव दिनोष्मतप्ता 70, 7.
 अमरीणां शरोल्हसैः 23, 13.
 अरण्युगतले विभातकाल— 38, 13..
 अलङ्कृतता मूर्ध्नि 174, 12.
 अलितयतिसमाधिब्रह्मसारङ्गशावं 223, 19.
 अलितोऽसि वद क मां विना 197, 11.
 अक्षेप चक्राण्यतिदीर्घबाहुः 287, 17
 अक्षेप पृथ्वीतिलके सुरारिर् 288, 15.
 अष्टेद राम इव अश्रयसः सुतस्य 289, 11.
 अतमतनु विसर्पता समन्तात् 38, 5.
 अतमकृत विनशं सुदृशां 254, 13.
 अतं प्रसादश्च मनस्यता च 14, 5.
 अतै वनस्तत् कुलदेवतानाम् 153, 1.
 अतोपनीतपरिरम्भसुखातिसान्द्रम् 293, 13.
 अत्रमयिरलपृताभुलवे 247, 1.
 अत्रं छटित्यभुलनाप्रकीर्णं 236, 1.
 अत्रार्तिन्यपि नृपे 95, 11.
 अत्रस्थितानां गृहदेवतानाम् 150, 15.
 अत्रे नियेशित इवाय यशोमतेन 299, 17.
 अन्तामगेरप्यधिकं 91, 4

- चिर निपीतस्सतृपेथ मुग्धया 120, 7
 चिर पपौ स स्तिमितेन चक्षुषा 113, 18
 चिर विमित्रा कुमुदेन्दु-कुन्द- 19, 3
 चिरविनिहिता वृष्टिं तस्मान्निवर्त्य तपोत्सुको 173, 7
 चिरस्य दीर्घनयने 93, 18
 चिरात् पल्लवमुस्ताना 25, 6
 चिरेण मन्ये वकुलद्रुमोज्यम् 237, 19
 चिरोल्लसद्दीपधिया समीक्षितैर् 217, 15
 चुकूज मल्लुकण्डस्ता 101, 18
 चुम्बनक्लिष्टमिम्बोष्ठ 266, 15
 द्युतमिव सितचामर मघोन 40, 3
 द्युतरत्नभूषणमरीचि- 250, 9

छ

- छलादलीकभृकुटिं विधाय सा 121, 3
 छाया निवर्तते जातु 26, 6
 छुरितस्येन्द्रचापेन 28, 2

ज

- जगज्जयस्तम्भमियोदुरस्य 288, 1
 जगतामङ्कुश तत्र 268, 18
 जगतीपतिमेयमा बभापे 71, ३
 जगतीविशेषक तवानुजीविनो 160 11
 जगत्तमोपह ज्येति 32, 10
 जगत्तमोपणे नेत्रात् 186, 4
 जगत्प्रदीपमय या 270 4

- जगदीश्वरजनकः 101, 4.
जगदेकललाम तस्य कन्या 76, 1.
जगदेकविभ्रमभुवा भुवस्तले 170, 5.
जगदेकत्रिलोकनोत्सवे 193, 9.
जगाहे स महारण्यम् 34, 3.
जगुरमरसरितः पुलिनं 245, 7.
जघनश्लघहेममेखनाम् 193, 19.
जटापिनद्धोरगराजरत्न- 1, 3.
जटाहिरत्नपुतिपाटले ज्यात् 1, 5.
जटश्चिरपि रोचते न कस्मै 42, 13.
जड(ल)इतद्दयाः कियच्चिरं वा 47, 13.
जनितोत्कलिकाश्रुतैः स तैर् 191, 7.
जपारुणं मासतिनेव मैथिली 213, 13.
जलदजलकणोद्भवेषु कामं 52, 7.
जलद्रे ललितेन्द्रचापमक्तौ 77, 15.
जले कलेव प्रतिबिम्बितैन्दयी 59, 11.
जयान्नगामाजिपयं रथेन 282, 1.
जनाहूरमतिक्रान्तं 27, 4.
जाता शशिनमायां तु 262, 16.
जाने जगन्मोहनकौतुकेन 7, 19.
जाह्नभिर्मिहरेण्येव 178, 14.
जाम्बूनदलतागुल्म- 176, 1.
जायते पेशलयापि 264, 15.
जितमेतेन कोऽप्येव 97, 7.

- जित्तरं जगति पुष्पकेतुना 128, 15
 जीवितं तृणमिवावजानते 131, 9
 जेतुः पुरी साज्यपरास्ति यस्य 20, 5
 ज्ञातस्वदिद्वितैवात्र 101, 11.
 ज्याशब्ददृष्टाक्षरसिंहनाद- 278, 11.
 ज्योत्स्नासिताम्बररुचिस्त्रपिताननेन्दुर 300, 5 .

झ.

- झटिति प्रतिभासते ममायं 71, 11
 झनिति पविदय इदये ममाञ्च किं 171, 15
 झटिति विगते स्वप्रायातप्रिया(नवसङ्गमे 207, 15
 झटिति स्फुटभावसङ्कुरां 204, 17
 झटित्यभूज्जामदवस्थयाऽस्य तत् 209, 7.
 झटित्यवामप्रतिविम्बमेतत् 230, 3
 झटित्यशेषैव निमेदमात्राद् 231, 3.
 झटिर्युदधियेलेव 104, 6. . .

त.

- तद्यावतंसीकुरु हेमपद्मम् 155, 17.
 तटभुवि तमपश्यदापतन्त 48, 7.
 तटे स्त्रनः श्यामतनौ महाद्रेश् 282, 13
 तटोद्धतप्रांशु तमालराजि- 242, 1
 तल्लिखिष न निराहुदीरिताशीम् 157, 3.
 ततश्चित्रगते तस्मिन् 94, 5.
 ततदिशधिलपर्यस्त- 101, 1.
 तनस्तया पञ्चशरप्रतारितः 209, 1.

- ततस्तदालोकनकौतुकेन सा 61, 19.
 ततस्तदीये रुदितध्वनौ श्रुते 220, 1.
 ततस्तरङ्गनिर्घातम् 32, 5.
 ततस्नापकन्याभिर् 183, 9.
 ततस्तिरोहिते तस्मिन् 27, 5.
 ततस्तुरगमुत्सृज्य 26, 3.
 ततस्तुरगहेषाभिः 23, 5.
 ततस्तं प्रत्यमर्षोऽस्य 188, 7.
 ततस्त मुक्तासितमादधत्स्मितं 210, 9.
 ततस्त रोमाञ्चनिषिद्धिताङ्गद्वे 121, 9.
 ततस्तु नातस्तवकास्तमौक्तिका 122, 15.
 ततस्तु धातुतिकराभिराभैर् 151, 15.
 ततस्तु धातुतिमिबोज्झिताकृतिर् 215, 1.
 ततो मया विश्वविलोचनोत्सवस् 120, 3.
 ततो वज्राङ्कुशोद्यान- 188, 3.
 ततो विश्वव्युत्तहारयष्टिः 258, 11.
 ततोऽस्य षट्पदस्येन 101, 12.
 ततः कृतप्रणामस्य 179, 9.
 ततः कृताशीर्मणिषेदिकास्तृते 211, 15.
 ततः खमिन्द्रीवरनीलमेकतस् 216, 11.
 ततः पपात जलधौ 34, 9.
 ततः पिनद्धोज्ज्वलहेमवल्कलं 211, 3.
 ततः प्रमृत्यद्भुतरूपरेखा 152, 17.
 ततः प्रमृत्येन बलीमुत्साकृतेः 221, 15.

ततः प्रियामौलिमणिर्न भेषर्पितः 219, 13.

ततः पृथ्वीशशाङ्केन 178, 10.

ततः फणिकुमारणे 267, 3.

ततः स चेतस्यवनीपतिर्दधे 56, 1

ततः स दूरादहिराजकन्यकां 105, 1.

ततः स मामित्यशपत् कमण्डलोर् 221, 1.

ततः स मुग्धेन्दुमयूखबन्धुभिः 215, 13.

ततः क्षान्नेष्ट्या स्पृष्टो 31, 7.

ततः क्षणात् सकोदण्डः 183, 5.

तत्कर्णातिथितां नीतम् 269, 8.

तत् करिष्यति किमत्र साहसं 132, 15.

तत् कार्तस्वरराजीवम् 270, 10.

तत्कान्तिदयामतां गत्वा 174, 4.

तत्कालोचितकर्तव्य— 175, 11.

तत्तले स्थितिमुपेयुषा भ्रमात् 139, 13.

तत्ताडितांसतटपार्थिवदत्तदृष्टिर् 293, 9.

तत्पुञ्जितं सैन्यममर्त्यशत्रोर् 276, 5

तस्यजे विक्रमस्पर्धा 24, 6

तत्र प्रविश्य सकृतानतिरादिदेवम् 295, 9.

तत्र मूर्तां ततस्सिन्धुर् 187, 16.

तत्र मीनमकराकुले पतन् 133, 5.

तत्र यास्यतिराजाख्यः 181, 16.

तत्र वैद्यमयाक्षमुद्भितं 139, 1.

तत्राय दिफनटपरिस्त्रालितप्रवृत्त- 305, 17.

- तत्रार्णवध्वनिघनोत्सवतूर्यजोये 307, 15
 तत्रात्रतीर्थं रयतः स रमाद्भदात्त- 298, 3.
 तत्रासनद्वयमदापयदस्य पार्श्वे 299, 9.
 तत्तत्स्पृशस्ते कवयः पुराणाः 2, 3
 तत्सत्पीजनक्रयान्वयभुतेर् 141, 13
 तत् समीक्षितमवन्तिजासवस् 131, 11
 तत् साध्वकारयदथाधिगतप्रतिष्ठ 308, 5
 तत् स्फाटिकं स्वमित्र शुद्धमिदं गृहाण 305, 5.
 तत्त्वतिः प्रागभूद्भर्ता 272, 12
 तत्क्षणस्फुटितकुन्दशुद्धया 140, 9.
 तत्क्षणेनैव सा चित्र 96, 5
 तथाऽत्र मन्ये तत्र पक्षपातवन् 118, 3.
 तथा कथञ्चित् शङ्के 98, 10
 तथा कार्यं न वक्ष्ये स्यात् 265, 15.
 तथा तथा तथ व्यक्तम् 98, 6
 तथा न चूते नमस्जरीयम् 237, 11
 तथाप्ययं देव निजप्रयोजने 222, 3.
 तथा विधेहि न यथा 273, 11
 तथा त्वमपि मामेव 265, 12
 तथैव तस्योपरि गत्वरस्य मे 218, 12
 तयोपलेभे समरोन्मुखस्य 282, 3.
 तदप्ये नृपनामाङ्क 91, 13.
 तदङ्गयदिस्पर्शेन 32, 4
 तदत्र कुक्षुमस्मेरे 30, 7.

- तदत्र प्रहितो राज्ञा 269, 13.
 तदनङ्गपटशर सन्दिग्ध स्वयं 168, 5.
 तदनु त्रयया पराङ्मुखीं 205, 1.
 तदनु पुलिने सद्यो विशापरैः परिकल्पितं 243, 1.
 तदनेन विनोदयाशु तावन् 84, 13.
 तदन्तरास्किंशुककान्तितस्करः 214, 9.
 तदपाङ्गसङ्कलितलोचनोत्पलम् 170, 1.
 तदपास्यमेवमवतर्कितोत्थिते 159, 17.
 तदधीयखुरोत्खातैः 28, 1.
 तदस्य कार्यस्थ पुरस्कृतस्य 153, 15.
 तद्वच्च तां शशिमुखीम् 265, 18.
 तदागते दूत इव न्यवेशयत् 56, 7.
 तदा कणीन्द्रकन्यापि 90, 1.
 तदा लिखितभूपालं 94, 3.
 तदाभयैवानुचरेण वर्णिता 210, 13.
 तदितः स्वयमेव देव गत्वा 83, 9.
 तदिदं परतः प्रकाशितं 202, 13.
 तदिन्द्रमीलद्वारे सा 260, 5.
 तदीयनामाङ्कलिपि शनैः शनैः 56, 17.
 तदीयमुहामरसोर्मिनिर्भट 114, 15.
 तदुप्यतां शपनिशामुखोद्वतं 221, 9.
 तदुपायतस्यप्रधिगम्य धूः क्षितेस् 160, 8.
 तदेनमभ्यर्षयसे कथं पुनः 320, 19.
 तदेतदाभ्युदयपक्षपातया 119, 19.

- तद्वैवेयं कुरङ्गीव 262, 14.
 तदेहकान्तिस्तिमिरं व्यनैषीत् 151, 11.
 तद्विभेद निजसत्त्वसम्पदा 137, 11.
 तद्वधूस्वकरन्यस्त- 27, 11
 तद्वासवारिविजयोत्थमिदं यशस्ते 303, 5.
 तद्दीर्घनिर्वासितसौष्ठवानां 281, 5.
 तद्विदेशितमभ्यास्त 269, 1.
 तद्विरीक्षणसविस्मयं ततः 140, 19.
 तन्वानस्तीररूढविदशतफलतालास्यमालस्यभार्जा 259, 1.
 तन्वि तिग्मांशुनेव द्यौर् 93, 5.
 तन्वी नवानुरागेण 96, 12.
 तन्वी शिरीषसुमनःसुकुमारमूर्तिर् 300, 3.
 तपनानुगमोऽसवाङ्किता 196, 14.
 तपनीयशिलीमुखस्तदङ्गे 77, 13.
 तमन्वियाय सारङ्गं 26, 4.
 तमनङ्गमिवापदयन् 23, 8.
 तमभ्यगात् सा नृपतिं सचामरा 64, 15.
 तमसेवत संखानं 22, 12.
 तमात्तं वाचयेत्युक्त्वा 262, 7.
 तमानर्च स राजेन्दुर् 32, 11.
 तमानर्चेव राजेन्दुम् 96, 2.
 तमालनीलाशरदिन्दुपाण्डु- 13, 17.
 तमात्पत्रापिहिते शिन्नातले 61, 17.

- तमालपक्षयैस्तेन 33, 8
 तमित्यमुक्तपर्यङ्क 272, 6
 तमित्यवन्तीश्वरमावभाषे 143, 3.
 तमित्यवोचत्परिहासवानयो 210, 7
 तमित्युक्त्वा सभामध्यात् 274, 3
 तमिदमुक्ताभरण भुव पतिम् 65, 13
 तमुदञ्चितपक्ष्मणा मृगाक्षी 85, 7
 तमेवमाह स्म सविस्मयोर्मणा 215, 11
 तथाऽऽयताक्ष्येव तथातथेरिता 65, 1
 तथा तथा वृष्टमथान्तरान्तरा 118, 13.
 तदातिदीर्घैर्दशानुपातिभिर् 66, 9
 तयोस्तथेष्वासपरप्रकर्ष- 289, 1
 तरङ्गमङ्गोज्ज्वलचामरभीर् 242, 9
 तरलमणिरुचाऽऽवृत प्रकृत्या 38, 9
 तरले अतिसितासितशुभौ 200, 7
 तरलोर्मिलङ्घितनितम्ब- 248, 13
 तदकोटरमूकशारिक 109, 11
 तदततिषु तिरोहितोऽयमेता- 45, 13
 तरुविटपलतान्तरेण गच्छम् 43, 13
 तद्दीलामणिपर्यङ्क- 261, 2
 तय कोशमुत्सृजति त क्षण रमा 160, 7.
 तय यगिड विटम्ययत्यदस् 198, 15
 तय चन्द्रवला कपोलयो 203, 9
 तय यत् सदा नयरहस्यवेदिनौ 158, 15

- तव विरचयनीव सूत्रपातं 43, 7.
 तव वैशि पौरुषमहं स्वया विना 166, 19.
 तव शंसनि सौभाग्यम् 179, 15.
 तवाद्भुतमभ्येप्यति सा अचिरेण 145, 7.
 तवापतन्नि पातान्- 177, 8.
 तवापरिचमुत्पेक्षे 273, 8.
 तवैतया सत्कृतिपात्र सत्कृतं 119, 1.
 तवैष कण्ठः कुटजावदातया 67, 17.
 तस्मिन्धराचरगुरोर्हरिणावचल- 307, 11.
 तस्मिन्धिरादिशति जीव इवैश्वरे सा 305, 3.
 तस्मिन् कुष्ठमकिर्मीर- 34, 5.
 तस्मिन् गते नरेन्द्रेषु 184, 15.
 तस्मिन् गते नयनगोचरमुद्गारौ 298, 11.
 तस्मिन्नुपव्यन्त निवम्बिनीभिर् 226, 3.
 तस्मिन्निस्त्युक्तवत्येव 178, 9.
 तस्मिन् प्रमुद्रतापोऽपि 184, 7.
 तस्मै समाहितमन्त्रार्थविनिद्रह्य- 297, 7.
 तस्योति धत्तु वचनं वचसा महर्षेः 223, 5.
 तस्य तस्मिन्करांशुभासुर् 135, 7.
 तस्य तापजमनेन माननं 118, 11.
 तस्य प्रभावशक्तिर्धर्मधुरंशं च 303, 7.
 तस्य वार्तिकमिदामप्यस्य 129, 5.
 तस्य हंसनिवेन धन्व्युता 134, 3.
 तस्यापतः वनकुरुदन्तादधमान- 229, 3.

- तस्यामे राजहंसस्य 103, 2
 तस्यास्तटेऽथ कुसुमावचयभ्रमार्त- 242, 13.
 तस्यानुजन्मा कविवान्धवस्य 2, 17.
 तस्यात्र निपदीपस्य 93, 11.
 तस्या अविरलमत्तालि- 82, 7.
 तस्याख्ये च त्रितयम् 102, 5
 तस्यां यथाविधि स मालवपुष्पकेतुः 304, 7.
 तस्यांसयोर्नृत्तिहस्य 22, 3.
 तस्याः कुचयुगे किञ्चित् 95, 3.
 तस्याः स्वहस्तमुनिसंहतिकल्पितार्घः 306, 11.
 तस्याः सुरेन्द्रस्य नराधिपेन्द्र 154, 3.
 तस्याः स्वेदलवभेणि- 95, 5.
 तस्येयमिष्वासभृतः कलत्रं 152, 11.
 तस्यै शशंस निजमा मृगयाविहारात् 142, 13.
 तस्यै हारं महीभर्तुर् 103, 9.
 तस्योपरि विभोर्नालम् 21, 9.
 तस्यां स साहसजितावनिपालमौलि- 20, 7.
 ताड्यते स्म हृदये पतत्रिणा 129, 1.
 तावद् मरुङ्गमेयात्र 271, 5.
 तादृशि व्यतिकरे विनिर्गतं 129, 13.
 तामस्युत्तरलतोरणशिखापेङ्खोलमुक्ताफल- 291,
 तामय प्रणमति स्म निमग्नम् 142, 3.
 तामन्येष्टुं प्रविष्टेन 187, 14.
 तामप्यतीव त्रिजगत्पतीक्यां 119, 1.

- तामलकूयदयोपगूढया 138, 1.
 तावदस्फुटितकोरके पुरो 136, 5.
 तावदागच्छ वेगेन 265, 7.
 तावद्दिहाय मृगरूपमुदारमूर्तिर् 302, 5.
 तावद्दूरापसारेण 271, 16.
 तावदैक्षत न स कचिद्विषं 137, 3.
 तावद्दशबलकुसुमांसलसत्- 257, 17.
 तिमिराञ्जनमक्षिशोभिना 199, 19.
 तिलकाङ्किताः प्रचुरपुष्प- 251, 5.
 तीव्रप्रतप्तपित्तैरुत्प्लुतास्वरूप- 295, 15.
 तुङ्गं दधत्कर्कशतामभीकः 288, 7.
 तुतोप कस्य वा न स्याद् 179, 8.
 तुरङ्गलालाननविन्दवस्ते 282, 1.
 तुलाधिरोहहेयाके 93, 10.
 तुषारपाण्डुना तेन 103, 13.
 तुहिनच्छटाधवलचामरस्मिता 164, 3.
 तुर्यस्यनेषु विलसन्त्य पटस्त्रमन्दम् 304, 1.
 तृतीयनेत्रानलभूमवद्भि- 241, 13.
 ते चिन्तामणयो यस्य 186, 10.
 तेजधिरादुच्छसितं तदा श्रून् 151, 9.
 तेजसि स्फुरति ताटिते मुहुर 125, 11.
 ते ते यमेव किल याश्मयसागरस्य 297, 5.
 तेन तत्र दृष्टे कुतुहलान् 139, 11.
 तेन विन्ध्याटवीमध्ये 27, 1.

- तेन सौरभद्वतालानि स्वनैर् 130, 7.
 तेनातिगूढभावापि 96, 14.
 तेनाथ स्मृतवच.श्रुतये स पृष्ट- 222, 15.
 तेनानिन्धे मुनेर्धेनुर् 183, 8
 तेनावाप्तदाताम्- 91, 6
 तेनैवमुक्तं प्रणयोन्मुखेन 222, 7.
 तेनैवमुक्ते च तदा परेषु 152, 13
 तेनोपपादितमयो रथमुत्पताकम् 233, 11.
 तेषां पुरस्तादकृत व्यवस्थाम् 152, 3
 तैस्तस्य बाहुयीर्येण 24, 5
 तौ मुहूर्जलचरैरुदयताम् 134, 5
 त काश्यपीसहस्राक्षम् 93, 3
 त किमप्यार्द्रता निन्युर् 175, 6
 त विष्टपन्नितयकण्टकदृष्टसारम् 292, 1
 त सयुगस्फुटपरीक्षितशौर्यसार 290, 13.
 त इदि स्थितमिधेशमीक्षितु 125, 13.
 त हेमकदलीपत्र- 262, 9
 ता सां जयाशामिव बाहुशाली 288, 17.
 ता ददर्श सरित सुदुस्तराम् 137, 13
 ता निशम्य स निकामविस्मित 126, 13.
 ता हतेनात्मसात्कर्तुम् 273, 3
 त्याजितो रूपजं गर्भम् 93, 8
 त्रिदिक् नमुचिद्विषा त्वयेय 81, 13.
 त्रुष्टितोज्झितहारलेखया 206, 5

- त्वदर्शनोपकारिण्याः 263, 3.
 त्वदर्शनोत्सवेनैव 180, 3.
 त्वद्वापिहेमपद्मेन 270, 7.
 त्वदीयविशेषमत्राप्य बाला 147, 13.
 त्वदुदन्तमिवैतस्य 98, 2.
 त्वद्वृत्ते मुखात् सुखनिरस्तसंशय- 166, 15.
 त्वमत्र बद्धभावेव 97, 9.
 त्वमनागति यत् दाशिप्रभायाः 82, 13.
 त्वमफल्गु नेप्यसि दाशिप्रभान्तिकं 168, 1.
 त्वमिहैव नाथ मणिधाम्नि तिष्ठ वा 166, 3.
 त्वमिवाञ्जकपोलमण्डल- 201, 13.
 त्वया तु सम्प्रत्यबलाविभूयणे 220, 15
 त्वया महीभूतामत्र 180, 9.
 त्वया विनीयतामेव 189, 10.
 त्वयि नेत्रपयातिथित्वभाते 82, 17.
 त्वयि पुण्यवशेन दृष्टिभाते 71, 5
 त्वयि साप्यलमेव सान्द्रचेतस् 88, 1.
 त्वयि स्थिते सम्पत्ति जागरूके 144, 13.
 त्वयैव चित्रसारङ्गो 28, 12.
 त्वरयावतीर्य स च रत्नपञ्जरात् 167, 9.
 त्वराविशीर्णशयवन्धनाञ्जितः 218, 19.
 त्वरितमथ रमाद्गदोऽस्य केशान् 37, 9.
 त्वादृशाः किमुपेक्षन्ते 271, 18.
 त्वत्प्राप्तवन्तिभ्यं मन्त्रे 97, 5.

स्वामिन्दुमिष पर्याप्त- 178, 4.

स्वामिदार्ककरकान्तम् 30, 11.

द.

दत्ताङ्गपाणिदुभयोः प्रणिषाय सोऽय 308, 11.

दत्ताभयोपनतपौरशताप्यमाण- 290, 11.

ददता नलिमोदतानिलं 206, 13.

दधतमधिगतां कुतोऽपि चञ्चल 37, 13.

दधतमवणमङ्गरावशेषं 50, 5.

दधती नूतनमेम- 104, 10.

दधतीभिरिन्दुकरजाल- 253, 5.

दधतीमपवर्तितं त्रिया 192, 19

दधतीव कापि रुचिमाप 249, 5.

दधत्यनङ्गलेखेन 260, 2.

दधत्यक्षोपवीतेन 178, 13.

दधानं दीप्तिपर्यस्त- 268, 15.

दधौ वैलक्ष्यहसितं 95, 14

दयितामनङ्गमदसूतिम् 256, 17

दयिताहिते युवजनेन 256, 9

दर्पान्मुमुचिरे तस्मिन् 25, 2

दशनरुद्धमाप्तविम्बशोभं 86, 8

दशनरुज्ज्वलिष्पुडितपाटलाधरस् 158, 3.

दशनज्योरेस्नया कुर्वन् 27, 7.

दशनजोत्तनयाञ्जन्यं 96, 16

दशनमणिमयूखमिषवर्णा 41, 1.

- दशा दिनस्य तीक्ष्णं 29, 5.
 दिक्चक्रसंचारिमरीचिदण्ड- 8, 1.
 दिगन्तवान्तज्योत्स्नेन 103, 14.
 दिगियं दातमन्युलाञ्छिता 196, 10.
 दिनमर्तुरितीव शंसितुं 199, 1.
 दिनान्तसम्पूर्णतमन्धकारं 150, 7.
 दिनाहर्नीयमानस्य 34, 10.
 दिलीप-दुष्यन्त-भगीरथादीन् 144, 7.
 दिलीपमतिमः पृथ्वी- 185, 8.
 दिवं यियाह्वर्मम वाचि मुद्राम् 2, 15.
 दिशो निरुन्धत् नवमेघनादिभिर् 217, 7.
 दीयमानोपदेशेव 104, 4.
 दीर्घेण बहुधा लक्ष्मीं 184, 17.
 दीर्घेन्दीवरमालेति 271, 12.
 दीर्घैर्यस्यारिनारीणां 184, 14.
 दुरात्मनां सधुगुणैरिषामे 285, 13.
 दुरितप्रमिदं दृदर्शनं 195, 8.
 दुर्गेति सर्वत्र गता प्रसिद्धि 9, 17.
 दुर्मना नृप, कयाऽमुना गता 141, 11.
 दुर्लभं याचतां त्वां 99, 14.
 दुर्लभोऽयमसिपिर्ममापि तत् 141, 15.
 दूरं सन्तमसेनेव 183, 7.
 दूरं हविर्धूमघृगन्धिसौमः 230, 9.
 दूरात् घृपर्धारिष्ठनं रयेन 282, 7.

- दूरादेव स तेनाथ 26, 9
 दूरे परिच्छेदकथा हि सत्यम् 3, 7.
 दृशं विपादस्तिमितामुपान्तगे 210, 1.
 दृशस्ततस्तत्परिचारयोपितां 112, 1
 दृशा नरेन्द्रेण निदेशिते स्वयं 60, 5
 दृशा वनस्थलीः कुर्वन् 27, 3. .
 दृशा स्फटिकशुक्लस्येव 102, 16
 दृशौ नवेन्दीवरपत्रपेशले 107, 11
 दृष्टा सखीभिस्ताकूर्तं 95, 18 -
 दृष्टिं दास्यन्ति मे सख्यः 266, 9.
 दृष्टिरद्विजते तन्वि 100, 4.
 दृष्टिः कणीन्द्रदुहितुर् 102, 9
 दृष्टिः सर्वत्र राजेन्दोः 262, 15
 दृष्टे शिरस्युत्कलिते स्वतनोर् 283, 11.
 दृष्ट्वा नरेन्द्रमायान्तम् 104, 9.
 देय दन्तुरयन्त्येते 30, 6
 देय पन्नगवधूमिरुज्ज्वलं 141, 7.
 देय पद्मास्थितोऽप्यमे 108, 5
 देय प्रसीद समितिः क्रियतामिदानीं 22:
 देय विद्याधरः कोऽपि 261, 9.
 देयः शमायलयमेतदुदञ्चितैक- 20, 9.
 देयस्ततः स मुनिकल्पितमिन्द्रनील- 189,
 देयस्य च विदिवपुष्पमय पपात 289, 15.
 देयस्यार्पितहेमाञ्ज- 273, 15

- देवः स चारवाणेन 21, 7.
- देवः साहसिकोऽप्यमन्दमुरजध्वानानुमेयोत्सवाम् 291,
- देवः सोऽप्य ध्यहस्तरिपु न्यस्तपादः पिकाती- 35, 7.
- देवेनाय स्वमन्त्रिप्रवरचिरधृता साहसाद्धेन दीर्घे 309, 5
- देवोऽपि तद्वैरितमो नियन्तुम् 284, 5.
- देवोऽधिदादिनयवान् पुरममयाधि- 292, 7.
- देवो रमान्नदेनाय 26, 5
- देहार्थवर्तिगिरिजाविहिताभ्यस्य- 296, 3.
- दोर्दण्डकण्डूतिमयास्य हर्तुम् 281, 17
- दोधन्दनानोकहमाप्य यस्य 17, 1
- शुमाणिः प्रभया भियाऽऽबुजं 196, 2
- द्राघयत्यस्तबिम्बोद- 99, 7.
- द्रुतमबुटद्विबुधसिन्धु- 247, 8.
- द्रुतमयमनुगम्यतामिदानीम् 48, 9.
- द्वयेन देवोपासि चक्रवाकयोस् 109, 9.
- द्वयेन सा कृप्यत सुन्दरी समं 113, 9.
- द्वयोरभूत्सुकता वनान्तरे 57, 9
- द्वयोरिवार्थः खलु धर्म-कामयोस् 213, 7.
- द्वारीकृतेयमथ वा 100, 10
- द्वाःस्यं किमपि पृच्छन्ती 260, 8.
- द्वितये द्वयेन सन्नसोज्झिनस्तदा 170, 3.
- द्विपद्विधारम्भविधौ गभीरः 286, 13

ध.

धत्तेऽत्र या तत् त्रिपुरान्तकस्य 10, 19

धनुरवि निघुलं विधाय तावन् 54, 13.

धनुवि क्रियतेऽभिरोहणं 203, 15.

धनुवि तनुभरं विधाय किञ्चित् 36, 5.

धनुषीव दीर्घगुणसङ्गते यवस् 167, 1.

धन्या हि ता वनलता 32, 13.

धनलाभकद्युरितभित्ति— 245, 9.

धनलोदरैर्भयवशेन 249, 13.

धारापलमहिषकुम्भमुक्ताः 281, 7.

धावत्करा कर्णशिरीषलोभात् 235, 3.

धीरतां नम भिन्दन्ति 180, 8.

धूमेन वा नैकमखोदतेन 10, 5.

धूलिच्छटा मांसलयन्ति यस्य 16, 15.

धृतमूर्मिहस्तनिवहेन देवया 170, 7.

धृतयायकाङ्गमपि कान्त— 252, 1.

धृतया हृदि बालेयं 264, 1.

धृतः क्षितीश मणयार्द्रियाऽनया 109, 13.

धृतांशुका ताभिरिष पदे पदे 59, 3.

. धैर्यसंवृतकोपोऽय 272, 5.

धीतासिपत्रबहुलांशुलतोपगूढम् 228, 9.

ध्यजापलमेन विलम्बता रयम् 10, 13.

ध्वान्तसन्ततिभिरे रसातलम् 134, 7.

न.

न कदाप्यतिशय्यते अतिशीघ्रं 76, 5.

न कस्य विस्मयायेयं 261, 8.

- न किञ्चिदिदृश्याकुसुतावतीर्णात् 144, 17.
 न किमयमुदुमण्डलापवादः 52, 9.
 न किमर्पितानि नृप लाटयोपितां 161, 11.
 न केवलं सा पयसि प्रसक्तिर् 148, 13.
 नगरीं स्वदातृदयोऽपि मोगिनाम् 169, 11.
 न घूर्णते स्विघ्नलाटसङ्गिनी 67, 9.
 न चन्दनेन नोशीर- 265, 1.
 न विघ्नमेवं क्वचिदस्ति भूतले 117, 7.
 न विराडलंकृतिविशेष- 251, 9.
 न विरादुपोढपुलकेन पाणिना 166, 1.
 न चेन्द्रुमणिपर्यङ्के 263, 10.
 न तदस्त्यत्र यन्मात्रं 90, 6.
 नतभ्रु यस्याः स्मरचापयदयो 68, 13.
 नद्विषुत्कम्पिमनसां 266, 3.
 न दिशन्ति किमत्र चोरलुर्म 82, 5.
 न धावन्त्यर्थरिक्तासु 28, 16.
 नवर्त विद्याधरमुन्दरीणां 283, 7.
 न नरेन्द्र भवारुद्राः कदाचित् 82, 9.
 न नागेषु न सिद्धेषु 93, 13.
 ननु ताम्यति काममाप्तचिन्ता 80, 11.
 ननु याम्यमुना द्वादिप्रमायास् 87, 17.
 न प्रक्षपातेन वदामि सत्यम् 6, 15.
 नत्रैव मैथिलीमर्तुर् 179, 4.
 नमःस्थिता एव नरेन्द्र पदय 233, 1.
 नमसो निपतन् जनेन मित्रा 73, 11.

- नभश्चराणां व्रजतामसीषाम् 228, 7.
 नभसः सहस्राङ्गमेव यत् 201, 9.
 नमदवनिपतिः पतिः प्रजानाम् 37, 3.
 नमोऽस्तु साहित्यरसाय तस्मै 4, 1.
 नयनपयमयं यथा तवारात् 44, 3.
 नयनाम्बुभिः स्नपितधूसराधराः 161, 13.
 नयन्ति किमपि म्लानिम् 263, 12.
 नयभिन्नसाहसभुवा भुवस्तले 162, 11.
 नयवर्त्मगाः क्षितिपते तवान्यथा 160, 15.
 नयवर्त्मजुषो भवाद्दशाः किं 87, 8.
 न याति कार्यं बहुलेपि यत्र 6, 13.
 न रतिर्न शची न चित्रलेखा 70, 11.
 न रत्नसूचिमाक्रुदुम् 273, 4.
 नरदेव दैवमधिकृत्य या विपत् 162, 13.
 नरपतिरवशः कृतः स कामं 37, 1.
 नरवर यदनेन हारदाम्ना 42, 15.
 नरेन्द्र तस्माद्गगनावगाहि- 230, 7.
 नरेन्द्रतिलके तस्मिन् 90, 2.
 नरेन्द्रं तुजिगीपातत् 271, 7.
 नरेन्द्र नलिनीपत्रम् 30, 1.
 नरेन्द्रनामाङ्कलिपिम् 91, 2.
 नरेन्द्रबाणपुङ्गवेन 100, 14.
 नरेन्द्र विद्याधरपुङ्गवानाम् 227, 15.
 नरेन्द्रसरयं न कुनूदनी मनेर् 106, 1.

- नरेन्द्रसवितुस्तस्य 102, 4.
 नर्मदापुलिनपल्लवस्थिता 124, 3.
 नर्मदोर्मिलुलिते तदंशुके 130, 13.
 नवकुङ्कुमलोहिते रवौ 197, 9.
 नवकुङ्कुमारुणपुरन्धि- 246, 3.
 नवजलधरशङ्खयेव शङ्खे 44, 9.
 नवपल्लवकान्तिना किम- 193, 5.
 नवपल्लवारुणमुवाह 257, 11.
 नवप्रवालपुलिपाटलोदरः 217, 1.
 नवप्रवालोपममेणचक्षुषः 214, 3.
 नवं प्रेम नद्योत्कण्ठा 95, 15
 नवमेघमलीमसाद्युगान्ते 78, 5
 नवसाहसाङ्क न तवाऽश्वरादहं 163, 13.
 नवानुरागभङ्गेन 92, 5.
 नवाम्बुधरनीलो ज्यं 29, 15.
 नवाम्बुभारालसनीरदावली- 215, 15.
 नवाम्बुवाहप्रतिबिम्बवत्यां 12, 9.
 न विनोदयितुं शक्यम् 263, 1.
 न वीक्षते यत्नं न मञ्जु भाषते 116, 3.
 नवीनसाहसाङ्कस्य 91, 8.
 नवीनसाहसाङ्कोज्यं 187, 10.
 नवे नवे पङ्कजिनीपलाश- 172, 5.
 नवोद्गताशोकपलाशकान्तिना 68, 3
 न शोकतुस्तस्य गति निरोद्धुं 281, 13.

- न स दृष्टिमितस्तवापि मन्ये 80, 9.
 न समर्थगितोऽपवर्तितुं 194, 11.
 न सोऽश्वलेपो न च सा प्रमादिता 119, 3.
 नाकारमात्रेण परन्तपस्य 16, 17.
 नातिविशदपदबन्धमयो 256, 3.
 नातिस्फुटकणितनूपुरमाकुलानि 301, 3
 नानाङ्गरागशब्दे श्लयबन्धलोल- 258, 15.
 नानारत्नांशुशबलं 269, 2
 नाम्नाऽयमेके नवसाहसार्द्धं 13, 5.
 नारीणां दिशताऽऽनन्दं 184, 18.
 नाखं न भस्म न जटा न कपालदान 297, 18.
 नास्य क्षितीशोपकृतं जनस्य 148, 5.
 नाऽस्याः पुटकिनीपत्रैः 265, 2
 निकटं न रणोत्कृष्टम् 274, 4.
 निकषा निचुलप्रवालशब्दां 77, 11.
 निकाममुक्तं सुकुमारमङ्गना 114, 11.
 निकाममष्टैः प्रगडाकपोलैर् 8, 17.
 निकामसरते तस्मिन् 90, 13.
 निखिलाय गता परं प्रकपै 76, 15.
 निगुलवनमनीस्य वर्ततेऽयम् 44, 7.
 निगम्ययसे शिलीमुखं चेत् 82, 11.
 निगम्य हव मूर्तमाददे मं 49, 11.
 निगन्धगोपनपटीयताप्रभितः 162, 9.
 निमग्नविशेषकोऽस्ति तस्याम् 75, 13.

- निजोत्तरीयेण सितेन मारुतः 65, 5.
 निजौघसीमन्तितसानुर्कर्मैर् 218, 1.
 निर्दग्धदानवकुलाय विपत्क्षयैक- 297, 3.
 निदाघलक्ष्मीहसितच्छट्टेयं 234, 11.
 निद्रागृहीतनिर्मुक्त- 33, 9.
 निधानमातङ्गपरम्पराणां 155, 5.
 निन्युदिशरांसि स्तम्भानि 185, 2.
 निन्ये प्रियपरिष्वङ्ग- 266, 4.
 निपत्य कुम्भेषु महागजानां 277, 15.
 निपीय निखिलव्यक्त- 32, 15.
 निपीयमानः वीरस्त्री- 268, 5.
 निपीयमानस्य तया जनैश्चनैर् 112, 5.
 निपुणे निःश्वसिष्येय 98, 5.
 निवद्धभीमभ्रुकुटिर्दिलोकयन् 220, 9.
 निमग्नदिङ्नागकपोलभित्ति- 241, 11.
 नियतं नरेन्द्र. विदधत्कणामणि- 165, 3.
 नियतं भविष्यति तत्र कुमार ते 168, 3.
 नियतमुदधिमुद्रमीलनानि 42, 3.
 नियुज्यन्ते नृपेणार्थे 269, 11.
 निरन्तरतत्तापुत्रं 26, 2.
 निरन्तरेयौ रणितैरजस्रम् 7, 5.
 निरस्य भीर्वागतस्मृत्तम् 238, 5.
 निरीक्ष्य तामुन्मदहंसगामिनीं 58, 7.
 निर्गण्डरुविनिर्भरमंशुकेन 304, 13.

- निर्गता झटिति हेमवेदमतः 139, 15.
 निर्मितं मणिमयूखपल्लवैर् 138, 5.
 निर्वाणमेति भवतः 264, 2.
 निर्वाणवीर्यवातेऽस्मिन् 272, 7.
 निर्वृतैः पदमिवोज्झितावनिस् 138, 17.
 निर्व्युद्नानाद्भुत साहसं च 13, 3.
 निवर्तमानं तु हठादिकृप्यता 219, 5.
 निवेदय हुतं यन्मे 262, 4.
 निवारितोष्णः सश्रीकं 33, 2.
 निवेद्यतां मानवदेव कस्मात् 142, 11.
 निशाकरकुरङ्गस्य 22, 2.
 निषेदितुं भूपतिमभ्युपागता 111, 15.
 निषेज्यमाणः स्फुटलक्ष्यदेहया 65, 17.
 निष्कम्पकेतुर्महताऽऽस्पदेन 230, 17.
 नितर्गकृष्णेन्द्रयधूकपोले 3, 15.
 नितर्गगौरेण नरेन्द्ररश्मिना 107, 3.
 नितर्गदुर्गामपि भूमिमेतां 153, 13.
 नितर्गमृदयोऽप्येते 99, 12.
 नितर्गरक्तमेतस्याः 263, 11.
 नितर्गललिता तस्य 31, 11.
 निखिणभारा सहजेन येषां 2, 5.
 निहनेषु स्वया देव 29, 7.
 निहिता न किं मदति शोकसागरे 161, 15.
 निहितारमाद्यमान्दीभिर् 261, 17.

- निहितं बलिदीपकेषु तत् 199, 3.
 निहृतैकभुजद्वन्द्वो 93, 16.
 नीतः स्रष्टृसैर्गुरुतां 184, 6.
 नीता वृष्टेन चैतेन 188, 2.
 नीतोऽसि नेत्रातिथितां त्वमस्याः 153, 5
 नीयन्ते शोणतां यस्य 182, 10.
 नीरन्ध्रघर्मसालिल- 263, 16.
 नीरन्ध्रभूतिधवलाय गमेन्द्रकृत्ति- 297, 1.
 नीरन्ध्रविद्याधरमौलिरत्न- 227, 5.
 नीरन्ध्रसिन्धुजलसिक्तकपालमुक्त- 296, 5.
 नीरमहत नहि शुद्धिमतां 248, 11.
 नीरलवक्ष्यवलयगण्डतला- 230, 7.
 नीलकण्ठप्रियाकामे 181, 9.
 नीलकण्ठैरितस्पर्षात् 29, 16.
 नीलच्छत्रावर्तसा भुजगपतिश्रुतापाण्डुगण्डस्थलान्तः- 309, 3.
 नीलनलिनदलदामदृशां 249, 15.
 नीलातपत्रमित्रेण 33, 1.
 नृपः क्षणादेव विचित्रभूयणम् 215, 3
 नृप गृहीतुं नयमत्र कोऽप्यलं 120, 13.
 नृपतिरय तदोन्मुखधरन्तम् 37, 11.
 नृपतिरनुययौ बने विद्वत् 46, 15.
 नृपयासराणि निरुपप्रवाःपजाः 162, 17.
 नृलोकपातालतलाभये मियः 212, 13.
 नृनस्तपयां पुनरुक्तसंविदां 112, 11.

- नृपस्य कस्यापि परिच्छेदाङ्गता 68, 7.
 नृपस्य चित्रे मधुरेयमाकृतिर् 111, 1.
 नृपस्य दीपिकाकृत्यं 267, 7.
 नृपस्याख्यसञ्चार- 101, 7.
 नृपातिभारेण मितम्बिनीनां 232, 13.
 नृपेण ह्वयमुक्तापि 261, 1.
 नृपोपमानामुपमानतां यत् 106, 11.
 नृपो बभूवास्तमनाः सचित्रं 240, 17.
 नेत्ररोधिनि तयोर्न केयलं 125, 3.
 नेत्रं प्रवालशय्यायां 263, 9.
 नेत्रे कर्षीन्द्राः कति काव्यवन्द्ये 3, 1.
 नैवमत्र निपुर्णं रसान्तरे 131, 5.
 नोकस्य लोकव्यसम्पत्तानाम् 143, 11.
 नोक्ता विषं न दयितार्थं न यच्च रूपम् 297, 15.
 न्यञ्जच्छिदाभरणभाणुरपन्नराग- 298, 13.
 न्यभादनीकं करिणां च साग्र- 275, 13.
 न्यमीलयन् परिजयप्रयागे 15, 3.
 न्यरायदत्तमदारयन्त्रमिव 254, 5.
 ६.
 पक्ष्मैर्धनं स्मर हव शरान्पाणिना हेमपुङ्गवान् 33, 5.
 पटु यः प्रगतावितागहास- 73, 3.
 पटु व्यसदप्यग्नं मत्तङ्गजानां 277, 13.
 पण्डितमुपदी ममानरात् 46, 2.
 पतापथः बुद्धुमप्युपपत्ते 110, 13.
 पतङ्गं निर्दिशन्पथपात् 260, 2.

- पतितं कुकूलदहनेन कस्य वा 169, 1.
 पतिं मध्यमलोकस्य 176, 6
 पत्या सह वनान्तेषु 182, 9.
 पत्युः प्रजानामसुरेश्वरोऽय 289, 5
 पत्युः प्रसादस्मितरञ्जुकृष्टा 288, 19.
 पथाऽनेन रयक्षुण्ण- 270, 6
 पथि चेदवतिष्ठसे प्रणीते 82, 7.
 पथि लोचनयोरेष 29, 2.
 पथि स्मरस्य त्रिपमे 99, 5.
 पठेपदे सान्द्रहृद्योज्ज्वलानि 5, 7.
 पदं पथि निधत्सेऽत्र 278, 5.
 पद्मञ्जटायतदृशा ददृशेऽय तस्मिन् 298, 9.
 पद्मरागरचितालवालका 189, 9
 पन्थाः पुरोऽसुरस्याऽय 188, 9.
 पन्थादिशवोऽयं पुरतोऽत्र गन्ता 156, 13.
 पन्नगेन्द्रदुहितुः करेण यः 182, 1.
 पपात पश्चादिव हेमकुष्ठिमे 214, 7.
 पपौ शशिप्रभाप्येनं 94, 7.
 पयोधरद्वन्द्वमिवाजितरुम्याश् 288, 9.
 पयोधरोत्सङ्गनिवासलालितं 65, 7.
 परतोऽस्तगिरेदिदं गल- 197, 17.
 परतोऽस्तु शरस्त्वर्द्यता सा 88, 5.
 परवक्षोपलम्बिर्वा 180, 6
 परमण्डले तदनु नीतिपारगैर् 159, 15.

- परमार इति प्रापत् 188, 11.
 परमारान्वयोदार- 102, 12.
 परबम्बनपण्डिता मतिस्ते 86, 11.
 परस्परक्षोदसमाकुलाद्य 17, 15.
 परस्परस्पर्धि विलाससम्पदां 69, 1.
 परस्परापहितदन्तकोटि- 288, 11.
 परस्परापातजुषामसीनां 285, 15.
 परस्परापातिकृपाणनिर्यत्- 276, 19.
 पर्यायजातोभयसैन्यभङ्ग- 285, 19.
 पराङ्मुखीमामपि रत्नभित्तौ 9, 1.
 पराङ्मुखेनपि सदा परस्वे 14, 1.
 परिखाचितमयलपूरिताशैर् 39, 11.
 परिखार्णवमुल्लङ्घ्य 267, 16.
 परिचुम्बतिदारुणीं दिशं 196, 8.
 परिणतविसकाण्डभङ्गपीतं 48, 1.
 परिणाहवत् कुचनिषिद्ध- 246, 11.
 परितापवस्यविरलोऽलस्रभा 171, 5.
 परितो निचिताः सदैव यस्मिन् 73, 7.
 परितो व्यधिताऽर्ण्यं 23, 14.
 परितः भ्रमवारिविन्दयो ये 78, 7.
 परितस्सुखात्परिखां पुनः पुरीं 164, 15.
 परिपिञ्जरिता असिताम्यैर् 198, 7.
 परिमृग्य मुखं विलासिना 205, 13.
 परिविदरेग्यमपितैर्- 244, 13.
 परिवेषविभ्रमनिबोधि- 247, 11.

- परिदलये संयमनार्थमेतथा 107, 15.
 परिसरमभिनृत्तनीलकण्ठं 36, 11.
 परिस्फुरत्कुण्डलघृष्टपुङ्खास् 286, 15.
 परिस्फुरत्पल्लवपाटलाधरो 57, 1.
 पश्चादलज्जितालीभिस् 103, 8.
 पश्य तत्पदमितीव रेवया 131, 1.
 पश्य नीपतरोश्छाया 29, 14.
 पश्यन्ति पश्य स्वमिवाप्तकान्ति 239, 1
 पश्यन्ति येनावहिताः कवीन्द्रास् 2, 1.
 पश्य पश्य चपलेयमन्त्रिकात् 126, 5.
 पश्यामशातायनमेतदेत्य 232, 11.
 पश्याञ्च दर्पणतले लिखिता मयेयं 207,
 पश्याभितः पल्लवितेयमासाम् 239, 9.
 पश्येयमुद्गाढलताऽऽरितश्रीर् 237, 3.
 पश्योत्पतत्पुष्पाग्रीलीमुखेयम् 233, 17.
 पश्योपरिष्ठादलिमण्डलानि 233, 9.
 पाण्डुः शरद्वर्षैर्ह्वयम् 182, 1.
 पाण्डुपद्मलङ्घनः परित्युतं 129, 11.
 पात्रमन्त्रिरियोषाणो 179, 6.
 पातालकल्पवृक्षाणाम् 175, 2.
 पातालमेतन्नयनोत्सवेन 229, 15.
 पातालचिरसंवासात् 272, 10.
 पार्थिवो हि नवसाहसङ्क- 111, 17.
 पावनमितमुखमुग्धययू- 253, 1.

पित्रा तदस्याः कृतमर्थयुक्तम् 151, 13.

पीतशीतकरमूर्तितानव 132, 7

पीनासतटसंक्षिप्त- 33, 11

पुण्या पुरो दूरत एव तेन 242, 11

पुण्यया हतमास्मानम् 189, 2

पुनः प्रसन्नवर्धिष्यु- 23, 2

पुनः पुन पदपदराजिमेवकां 56, 9

पुनः पुनः संस्पृशतीन कौतुका 116, 15

पुन पुनरिति स्वादु 91, 10

पुनरपि तमवेक्षितु वनान्ते 35, 3

पुनरुक्तिकृतोच्चिद्र- 94, 8

पुर कालक्रमात्तेन 187, 1

पुर. पदेपदे तस्य 22, 5

पुर. प्रसर्पत्तत्सैन्य- 267, 8

पुर शिरस्याहितमग्मयाश्रया 112, 9

पुरा किल ब्रह्मकमण्डलीर्यत् 10, 17

पुराणकूर्मशेष य 183, 14

पुरो एणोत्सेकभृता निरुद्धम् 276, 3

पुरो विमुञ्चयने यदुच्यते 58, 1

पुलकिन्यधिक विमुञ्चती 193, 15

पुलिने सरितः शशाङ्कस्ये 77, 7

पुष्पशम दधती सपदपदम् 140, 15

पुष्पशालाङ्गुरमण्डल तत् 240, 19

पुष्पशम्भरनिता दधिरे 253, 3

- पुष्पाणि चिन्त्यन्त्यतिमुक्तकस्य 235, 15
 पुष्पाणि नानाविधवर्णभाजि 236, 19
 पुष्पेषुतल्प इव वशासि बद्धमानां 258, 17.
 पुष्पोद्गमेनेव लता 103, 15.
 पुंस्कोकिलकुलोद्गाप- 175, 14
 पूर्णेन्दुकान्ति सहसा निगृहीतशत्रुर् 305, 15.
 पूर्णेन्दुविम्बादपि सुन्दराणि 2, 7.
 पूर्वोपकारिणि जने अनुपकृत्य किञ्चित् 223, 1.
 पृथगस्मि, देव नहि ते परिच्छदात् 168, 11.
 पृथिवीभृतः प्रथितविक्रमेण ये 160, 13.
 पृथुप्रतापस्तचिता ययैव 147, 17.
 पेशुरमरसरितः पुलिने 257, 9.
 पेशलोक्तिनिपुणस्य पक्षिणस् 142, 1.
 पौलोमीरमणस्येव 185, 5.
 प्रकटं दधन्स्रष्टिनि रागम् 253, 13.
 प्रकाशयन्तः करणप्रपञ्चं 277, 7.
 प्रकाशिताग्रां परितः प्रजानां 17, 9.
 प्रकृतिः किल यस्य ते परीता 78, 9.
 प्रणयनिर्मितपादयावकाङ्क्षं 39, 11.
 प्रणयार्पितलोचना सनाम- 80, 15.
 प्रणयोक्तिभिर्मुनिरथ प्रसेदिवान् 167, 15.
 प्रनिक्षगं या गलितांशुकानाम् 7, 7.
 प्रतिपदमतिनीर्घहारभारात् 39, 3.
 प्रतिभाति किञ्चन ममैव तत्र ते 165, 13.

- प्रतिभाति दधन् फणाकलापे 73, 9.
 प्रतिभान्ति पुरस्तेजपे 182, 11.
 प्रतिमन्दिरमेवमेव यस्याम् 75, 8.
 प्रतिमागतेन्दुकरजाल- 254, 19.
 प्रत्यमदावानललीढकोटि- 276, 1.
 प्रत्यभाषत सावज्ञं 270, 16.
 प्रत्युद्ययावधिपतिः फणिनामनर्घ- 292, 3.
 प्रत्युत्तरत्नमभितः प्रमदावकीर्णम् 299, 3.
 प्रत्युत्कल्पतरुपल्लवमेव पाणिम् 295, 3.
 प्रत्युत्तमुक्ताफलदन्तुराणि 289, 17.
 प्रथम हि मण्डलमखण्डशक्तिभिर् 159, 13
 प्रभावदश्वीयखुराहतानाम् 278, 13
 प्रभावमानेन मयाऽन्तरान्तरा 219, 1
 प्रवेदिरे पूर्वसुरोऽज्ञितानि 278, 3.
 प्रवेदे कुसुमाश्लेष- 267, 10
 प्रबोधि यदनङ्गाऽग्नेः 92, 2
 प्रभामण्डलपर्यस्त- 177, 7
 प्रभुशक्तिद्वयमपरत्नमर्पित- 163, 5
 प्रभुस्तत्र नयशोऽपि 271, 11.
 प्रमृटकान्ताकुम्भपत्रलेखे 286, 17.
 प्रमृट्वाप्सा, सुमुत्ती नय्याभ्यां 236, 13.
 प्रमृट्मृगयारेणु 31, 9
 प्रमोदमाप्तेयमितो विलीकिते 119, 11.
 प्रमागतर्यभ्रनिरेष किं ने 226, 17.

- प्रमाणपर्युत्सुकमानसो मुनिः 212, 15.
 प्रयाति सास्यमिथं कथञ्चन 60, 11.
 प्रलयाम्बुधरध्वान- 266, 2
 प्रवर्तितातिविस्तीर्ण- 183, 13.
 प्रवाललीलास्तरणे निपण्णा 172, 7.
 प्रवियेश तया समं किल 204, 15.
 प्रवृत्तपतिशोकार्त- 273, 13.
 प्रशान्तचिन्तासन्ताने 184, 3.
 प्रशान्तये विप्लवमश्रुटानां 1, 11.
 प्रशास्ति परितो विश्वम् 187, 3.
 प्रसभं विहितास्त्वया यदेते 84, 7.
 प्रसादमस्माकमरण्यदुर्लभैर् 59, 13
 प्रसादमाप्तेन चिराद्विलीने 156, 5.
 प्रसाददद्यालङ्कारैः 34, 1.
 प्रसाधिता येन च बाल्य एव 14, 18.
 प्रसुप्तजूटाहिमुखाऽनिलोष्मणा 67, 1
 प्रसूनमप्यत्र न जातु वीरुधां 220, 13.
 प्रसृता इव निर्गत्य 178, 12.
 प्रसृतेष्व विलोचनोदरे 202, 15
 प्रसृतैर्गिरिकन्दरोदरात् 199, 15
 प्रस्थानलाजाञ्जलयस्तवैते 227, 13.
 प्रस्थानशशी सहसा 266, 1.
 प्रस्थितस्तदनु सोद्यमं पुरस् 138, 3.
 प्राकारवप्रच्छलतः शरीरम् 5, 3.

- प्रार्थनीयप्रियस्पर्शा 99, 16
 प्राप पुष्करणीतीरम् 31, 4.
 प्राप्तावकाशः कामोऽपि 100, 8
 प्राप मेकलस्रुतासमानताम् 134, 11.
 प्रापि रतिरमणयिलासतुला 246, 1.
 प्रापुरतिपृथुदृशां सहसा 256, 15.
 प्राप्तो मृणालहारोऽपि 264, 16
 प्रावृद्धिलासस्मितमुद्गहन्ती 285, 7
 प्रावृद्धिलासलास्यानां 181, 12
 प्रियकीर्तयो जयपवित्रिताशयास् 160, 9
 प्रियपाणिपङ्कजधृतेषु 253, 9.
 प्रियसोमः सदायुक्तः 179, 5.
 प्रियार्पितः कान्तनिपीतमुक्त- 234, 3
 प्रियावतसीकृतचन्द्रलेखा 235, 9
 प्रियमास्त्वगुणाच्छवशमूर् 63, 1.
 प्रियं नः सोऽयमायाति 102, 11.
 प्रेमरसमृदुषु दीर्घदृशां 256, 7.
 प्रेयान् विपञ्चीरगितं 101, 2

फ.

- फणावलीप्रापतितीरगाणाम् 278, 5.
 फणिकन्योचिता पत्नी 273, 2
 फणिनोऽक्षकान्तिभिदिशरस्यैर् 72, 15.
 फणिराजधृताकर्ण 262, 1.
 फणिराजधृतामेव 270, 6

- कणिराजेन्द्रनगरी 265, 18.
 कणिलोकभूमिमतिदुर्गमामिमाम् 169, 9.
 कणीन्द्रवद्धजूटस्य 21, 6.
 कलमधिकमतोऽपि नः कदाचित् 43, 11.
 कलं क्षिरीयेण चिरादवाप्तम् 238, 3.
 केनपटलमसिताब्जदृशः 248, 15.

क.

- कटवः' खण्डयन्त्यत्र 177, 2.
 कङ्कप्रतिभ्रुन्ति नितान्तभीमश् 276, 13.
 यदास्पदाः सौधशिखास्त यस्यां 11, 19.
 यद्दिगृहान्निःश्वसता 21, 12.
 वन्दीकृतौ सहैवोभौ 268, 16.
 वन्धुजीयकुमुदच्छवी मुखे 140, 3.
 वन्दे कचानां नवमल्लिकाऽस्याः 234, 13.
 वचन्व यस्यां पदमिन्द्रकल्पः 4, 15.
 वलाहिवेश सा बाला 91, 5.
 बहुना किं चकोराक्षि 100, 11.
 बालकुवलयदृशां विशदे 253, 19.
 बालप्रवालाङ्कुरपाटलस्य 172, 9.
 बालमिव मदनकल्पतरौ 251, 19.
 बालातपञ्चुरितहर्म्यविटङ्कवर्ति- 306, 15.
 बाला भाणिक्यमुकुरे 264, 6.
 बाला व्यघटयत् काचिन् 266, 6.
 विभर्ति बिम्बापरमुद्रया मुखं 109, 5.

- विभर्ति यस्यामपि वक्रिमाणम् 10, 11.
 विभर्षि कस्येदमनेन पाणिना 68, 5.
 विभ्रतो विकटदंष्ट्रमाननम् 136, 7.
 विम्बोष्ठ एव रागस्ते 97, 13
 ब्रह्माण्डमण्डपस्तम्भः 180, 15
 द्रुमः कियन्नय कयम्बन कालमल्पम् 172, 17.

भ.

- भक्त्याथ वास्यैव मम प्रवन्द्ये 3, 9.
 भटाल्लपूर्णः परितो गजानां 278, 17.
 भट्टास्तकोपं भुजदर्पभाजो 275, 3
 भद्रैतद्भज रत्नचूड निविडमेमार्द्रमस्मद्भुज 173, 1.
 भयङ्कराऽभूत्तरुणार्कविम्ब- 279, 1.
 भरेण भूमेः स्फुटमानमन्त्याः 15, 1.
 भवतः कुतोऽपि नृप यावदागमं 164, 9.
 भवताऽत्र वागडधधूजनः कृतो 161, 8
 भवता यदोद्यलित एव दक्षिणश् 163, 17.
 भवति स्वकणामणिप्रदीपे 74, 11.
 भवत्यनारुद्धविकासविभ्रमा 100, 17.
 भवद्विज्ञितवेदिनेव वृष्टा 72, 1.
 भवन्ति भारानभिताङ्गकेषु 238, 17.
 भवादृशः आपदवृषितेऽन्यथा 69, 7.
 भवादृशमिकपदे वियोगो 147, 15.
 भवादृशीनां महतां नदीनाम् 119, 7.
 भस्माङ्गरागशुचये विकचोपवीत- 297, 11

- भाजनं तस्य तस्याऽहम् 271, 8
 भाति स्म कण्ठाभरण- 22, 7
 भातिस्म शन्तगुरिब त्रिदिवसवन्त्या 304, 11.
 भात्यपयेदिस्फटिकांशुजातैर् 8, 7.
 भान्तिस्म विद्याधरपुत्रवानाम् 277, 17.
 भारानमङ्गोगिफणास्थितायाः 241, 15
 भालेषु भीमा भृकुटीर्धहन्तो 275, 9.
 भास्यान् महाणामिव भूपतीनाम् 13, 1.
 भिनत्यद्भ मनङ्गोस्याः 264, 4.
 भिन्दन्ति विद्याधरकामिनीनां 229, 5.
 भिक्षाञ्जनद्वयामघनोद्गतानां, 6, 5
 भिक्षेऽन्तराले पथमाननुम्रस् 283, 17.
 भुजङ्गमेन्द्रेण च मेरुणा च 144, 11.
 भुजङ्गवंशार्णवकौमुदीयम् 151, 3.
 भुजः सदा रक्षणदीक्षितः क्षितेर् 211, 1.
 भुजा निपेतुः सममीक्षणेन 279, 9.
 भुजेन चित्राङ्गदरत्नशोभिना 62, 11.
 भुजो भुवनभर्तुस्ते 189, 6
 भुजौ विभ्राणमुज्ज्वाल- 268, 12.
 भुवनाभयदायिनाममीषां 81, 5
 भुवो यस्थ च कान्ताया 181, 14 .
 भूदत्तस्मरसाप्ताज्यं 178, 5.
 भूपतावनुरक्तायाः 100, 1.
 भूपतिस्स नितरामभूदशे 124, 11.

भूपतेः शशिमुखी सखीयुता 127, 15.

भूरियं यज्वना येन 181, 2.

भृङ्गश्रेणिरिवाशोके 102, 10.

भृशं यथा पुष्पमयी विभूषा 240, 9.

भ्रमद्विरेफावलिलोलदृष्टिर् 233, 19.

भ्रममजनयत्नेत्रोत्कीर्णा 243, 3.

भ्रमरीवारविन्दस्य 94, 10

भ्रष्टाः क्षितौ दाडिमबीजमोहात् 234, 9.

म.

मकरध्वजसाम्राज्य- 90, 8

मणिकान्तिलुप्रतिमिरे रसातले 170, 11.

मणिकुण्डलकान्तिसङ्करात् 198, 17.

मणिप्रमीवकोद्गीर्ण- 260, 8.

मणिप्रसूनस्तनकप्रतान 289, 7.

मणिशुक्तिषु क्षणमुपोड- 254, 3.

मणिहर्म्यतलानि रत्नदीपाः 74, 1.

मत्तेभमीक्तिकोत्तसान् 25, 4

मदकलकलहंसतादकृष्टः 47, 5.

मदनान्तरितोऽपि लङ्घितः 192, 5.

मदमासवेन इमणेन 256, 1

मदसिक्ततटाघात- 31, 14.

मदान्तरत्नेति समत्सरेण 10, 7.

मदाम्बुयर्षा समरेऽभिधावन् 283, 15.

मदिराशि पुरोऽश्वलोभ्यताम् 196, 16.

- मदिरार्पिताधरदत्तेन 256, 5.
 मदीयसूक्तेर्मुकुरीभवन्तु 8, 19.
 मदेन सद्यो मदिरक्षणानां 258, 13.
 मदैकविलम्बमृहं विगाहते 107, 7.
 मधु कापि पादलकपोल- 255, 3.
 मधुर्मनोभवस्येव 81, 6.
 मध्यच्युते विभ्रति किंशुकेऽस्मिन् 236, 3.
 मध्येरणं मध्यमलोकभर्तुर् 286, 5.
 मनसा किमालिखति किं समाचर- 171, 1.
 मनसिजवरवीरवैजयन्त्यास् 53, 9.
 मनागिवांसादपयर्तितानना 114, 3.
 मनोभवानिलस्पर्श- 92, 4.
 मनोहरैः कामिजनस्य यस्यां 11, 9.
 मन्द्रकण्ठनिनदो अतिवेगवान् 136, 15.
 मन्दाकिनीव परितो हरिणावचूड- 298, 13.
 मन्दानिलान्दोलितपङ्कवापः 232, 3.
 मन्ये तवैतन्नीरुन्ध- 272, 9.
 मन हारयाटिरपि सा सखीय किं 171, 11.
 ममापि तस्यामधिकं कुतूहलं 216, 7.
 ममेरुशे यद्विषये विमत्सराः 64, 7.
 ममेव शक्रविजय- 271, 10.
 मयाय तत्र ध्रमता सविस्मयं 219, 9.
 मयि गोमरि चोरो ऽयं 23, 9.
 मयैवमुक्तः स तदैवमुचिषान् 221, 11.

- मरुत पायना पक- 176, 10
 मरुता विरदस्येव 101 8 7
 मरुतावधूतकलधौत 244, 9.
 मरुता सुददेव धीजिते 204, 5
 मरुत्पतिर्मेनकयेव तन्वियस् 68, 9
 मरुत्त्वतो वा रमणी रमाय वा 69, 3
 मल्लिकाधवलमत्र गीयते 141, 0 7
 मसृणोक्तिपल्लयितनीतिविक्रम- 166 11
 मसृणोल्लसदशुभण्डल- 202, 7
 महाभट्टानामहनिर्व्यपेक्षम् 265, 1
 महामहिषनिष्पेव- 24, 11.
 महाक्षुरैर्भाभिनि साम्पराये 156, 11.
 महीकलापोद्बहनादिषात्रो 144, 3
 महेभयोस्तत्र शिखाच्छलेन 286, 7 7
 माजिष्ययातायनकान्तिजाले 12, 5 1
 मा ऽभू कदापि विमुखी रमणे यदस्य 308, 17
 माहूतेरपरपारतुघ्नया 137, 17
 भार्गवन्वष्टुमेतस्य 28, 8
 मार्गेषु रुद्धास्त निरुद्धभावात् 147 9
 मार्गेरिषायतैर्योच 269, 15,
 मालयैकमुगाङ्गस्य 91, 9
 मात्पादिकल्पितययोचितसत्क्रियान्ते 301, 11
 मा यिपीद नयसाहसाङ्ग ने 130, 17
 मिथस्सखीनामिति सस्मिन् ययो 114, 1

- मिलितस्तव गण्डलेखया 194, 17.
 मीलितान्यनृपच्छत्र- 183, 12.
 मुक्तवर्धरवरवस्त्र रंद्सा 135, 17.
 मुक्तसितकुम्भमसायकया 247, 9
 मुक्ताञ्जनध्वान्तपरिमहाणि 17, 11.
 मुक्ता मुहुर्विबुधसिन्धु-कलिन्दकन्या- 293, 5.
 मुक्ता. सलील त्रिदशाङ्गनाभिर् 285, 5. -
 मुक्ताखः खीपु कन्दर्पो 178, 7
 मुक्तैः समूहेन नमधराणां 280, 5
 मुक्त्वोज्ज्वलं ललितकौतुककङ्कणं च 300, 7.
 मुखमश्वरजच्छत्र- 30, 5.
 मुखाम्भोजं दृशाञ्ज्योग्यं 266, 16.
 मुखे तवास्तक्तमिदं शशिप्रभे 122, 17-
 मुखेन्दुना पद्मगुह्यन्दरीणां 156, 7
 मुखेन्दुभिः पीरविलासिनीनां 6, 11
 मुखे स्मितं करे हार 102, 6
 मुख निशाप्रातमिवारविन्द 146, 5
 मुखं क्षुधादीधितितुन्दर दधन् 62, 5.
 मुग्धयुवतिरपरा निदधे 249, 11.
 मुग्धा गतेऽय पुरतोऽत्र तदीयविम्बे 293, 17.
 मुम्बत्पतिः पुष्पलतामितोऽयम् 233, 11
 मुदमुपजनयेद्दने किमेषा ? 54, 9.
 मुद्रितस्मरसीन्दर्य- 261, 5
 मुनिः प्रहर्षेण कृताईगस्तदा 212, 3.

- मुनिस्तपोवन चक्रे 182, 14
 मुनीन्द्र-भूचन्द्रमसो स्थितोऽन्तरे 213, 9
 मुने शय्याकुशानसि 177, 12
 मुहु प्रजानामधिपेन गढम् 286, 11.
 मुहुर्जलताविवर्तनैश् 191, 9
 मुहुराक्षिपतीमलक्षित 198, 3
 मुहूर्तमिद्वारुणरत्नदण्डम् 280, 3
 मूर्णलुब्धसारथिरादताम्यो 282, 17
 मूर्त मनोरथमिवोपवनात्सकन्दम् 290, 15
 मूर्तो तीव्रतप सिद्धिम् 179, 2
 मूर्तिर्बभासे वसुधाधिपस्य 287, 1
 मूर्तस्तुषाराघलतुल्यकान्तिर् 242, 3
 मूले भुव कज्जलधूलिकल्पम् 227, 3
 मृगजातिरपूर्वेय 28, 3
 मृगयासक्तचित्तस्य 29, 1
 मृगधिरलवाङ्मतेन देव 36, 7.
 मृगानुगमनिर्वन्धो 84, 7
 मृगानुसारी विचरन् 26, 7.
 मृगो दृग्गोचरं कश्चिद् 27, 10
 मृणालवलय हस्ते 264, 10
 मृदु प्रयातीयमनिघ्न निघ्नयो 59, 9
 मेघशकल इव सेन्द्रधनुर् 248, 7
 मेघसिक्कसिक्कलेन यत्नैः 132, 11
 मेघशृङ्गमिव धानुताम्रया 189, 3

- मैथिलीरमणस्येव ३४, ८.
 मैथिलीव ध्रियं धत्ते १७६, ८.
 मौक्तिकस्तवकस्मेरा १७४, १०.
 मौर्वीकिणाङ्गवत्यस्य १८७, २.
 मौर्वी पृपत्केण रमाङ्गदस्य २८३, १.
 मौलौ शरभुण्णशिरस्वरत्ने २८३, ९.
 मौलौ सदैव भवतो भवभेदकर्तुर् २९६, ७.
 म्लानिमाप स तथा विना नृपस् १२९, ७.

य.

- यतस्त्रन्मयमेवैषा २६५, ४.
 यत् प्रौढलावण्यसुधास्रवन्त्या १४५, ३.
 यत्र प्रतापोर्जितराजचक्र- १८, ११.
 यत्रान्तरस्थादिनिधानरक्षां ५, ५.
 यत्राननैरेणदृशामभिरपां ५, १९.
 यत्रादृमीचन्द्रमुपैयिवांसम् ७, ११.
 यत्रोल्लसत्केनततिच्छलेन ११, १५.
 यत् सा मृदुकणत्काञ्चि- ९५, ८.
 यथा कण्वाभ्रमे पूर्वं १०१, १४.
 यथा कुचलयाश्रस्य १८९, ८.
 यथा तत्रेयमरेतिर् ९८, ९.
 यथातिजिह्वेपि यथातिवेषे ११८, १.
 यथा प्रदेशमायातैर् १८०, १.
 यथा मुहुः श्यामलतां जगादिरे २१०, ३.
 यथाऽयमभ्येति पुरो नमस्वान् २३०, ११.

- यथार्थतां याति ययाति-पाण्डु-18, 13.
 यथा वसन्तः सुमनोऽनुकूलस् 148, 1.
 यथा सखी वः किमपि 265, 11.
 यथास्मि वक्तासि तथास्य भूपतेर् 111, 5.
 यथास्य धैर्यं गलति स्म मानसात् 209, 15.
 यदर्थमेतै वयमागताः स्वयं 118, 7.
 यदार्थिता ऽभूदनुबद्धमानसैस् 152, 1.
 यदङ्गुतामेकपदे पृथक्कताम् 63, 19.
 यदभूत्तमसा जगत्तथा 202, 11.
 यदयमितगतिर्गतोऽतिदूरं 46, 5.
 यदलं किल मानवव्यभूत् 205, 9.
 यदसुर-धर-नागराजकन्या 43, 3.
 यदागता मन्मथपत्रिणामियं 121, 19.
 यदाश्रमे वज्रमुनेर् 269, 7.
 यदि कौतुकमायतेक्षणे 201, 3.
 यदि कौतुकवत्यमत्सरस्ते 85, 15.
 यदिमा विशदोद्गमा गिरस्ते 84, 11.
 यदितः पुरुषोत्तमोऽसि दृष्टो 80, 3.
 यदि नाभविष्यदभिमानशालिनस् 159, 19.
 यद् दीयते तव न तादृशमस्ति किञ्चित् 305.
 यदीश विद्याधरयाहिनीयम् 231, 5.
 यदुदीरितथ पुरुकुस्तकान्तया 165, 11.
 यदेयं शिष्यसे तस्याः 261, 12.
 यदेव सा तर्जितपद्मकान्तिर् 150, 18.

- यदेवास्मत्सखी विन्ध्ये 262, 13.
 यद्भूय पुरतो ऽस्य भूपतेर् 135, 5.
 यद्यदस्तीह पाताले 271, 7.
 यद्यदने ऽभूत् कुसुमं सुगन्धि- 239, 3.
 यन्निमज्जति मद्येतः 28, 7.
 ययौ सा च विशाम्पत्युर् 260, 10.
 यश इव परभूभृतां निरुद्ध्य 39, 13.
 यशश्च गृह्णाति तुषारहार- 17, 7.
 यशः क्षपितदिक्सीमा 32, 6.
 यशोभटे रूपमवन्तिद्यातितुम् 114, 7.
 यशोभटोपविष्टेन 31, 3.
 यशोभिरिन्दुयुचिभिर् 186, 11.
 यस्मिन् बहस्यस्युभिनेमिमुख्यम् 16, 3.
 यस्य प्रयाणे पृतनाभरेण 17, 13.
 यस्य प्रसादाह्वयमप्यन्य- 2, 13.
 यस्य शृङ्गेन्द्रनीतांशु- 181, 7.
 यस्यामभूमिर्गैरीष 181, 10.
 यस्याप्सरोभिः परिगीयमानम् 14, 9.
 यस्यामसङ्क्षिप्तदृशां स्तनाङ्गे 6, 19.
 यस्यामनेकामरयेदमसामिर् 11, 1.
 यस्यां गृहशङ्खगपधराण- 8, 9.
 यस्यां गुणानो हरिणेष्यगानाम् 9, 3.
 यस्यां विष्णोऽतिप्रमत्तनानि 11, 5.
 यस्यां मधुग्भीतनि घृन्दरीणां 9, 9.

- यस्यां स चण्डीपतिमण्डपोऽपि 10, 15.
 यस्याः कृते सम्पत्ति भूषितेयम् 143, 7.
 या जूटमध्ये च शशाङ्कमौलेर् 148, 15.
 याति स्म भूषितकुलः कुलराजधानीं 307, 17.
 यान्तमेकान्तशिशिरास् 174, 7.
 यातः स एष नयनातिथितामयं नः 294, 7.
 यामुनाम्भसि निपातिनः पुरा 133, 7.
 या लमकाञ्चीविषयेण कान्ति 9, 19
 यावदङ्कुरितमत्सरो ऽभवत् 137, 1.
 यावदास्यविगलद्विर्ताङ्कुरे 125, 5.
 यावदेते न मुञ्चन्ति 271, 15
 या साऽस्य शक्तिः प्रसराम्बुपङ्के 149, 3.
 यां हरस्वाटमीमाहुर् 272, 11.
 युगात्ययाम्मोधरनादधीरस् 276, 11.
 युगान्तकालानलबीजशङ्कां 275, 7.
 युगान्तजीमूतशतोदयार्पितैः 217, 11.
 युवायमिन्द्रायुधवर्णकान्तम् 237, 1.
 युता सिताभिः सुमनोभिरेतया 58, 13.
 यूथे महावराहाणां 25, 5.
 यूथं क मानुषाः पृथ्वी- 271, 3
 येन द्विषां दूरमनायि कण्ठात् 16, 1.
 येन यात्यद्वयसारयिः पथा 133, 15
 येन व्यक्तामरजयमहासागसस्यासुराणां 274, 11.
 येनात्र नीता पृथुधिक्रमेण 13, 9.

येनारिकान्ताकुचमण्डलेषु 15, 11.

ये भर्तृमैष्ठादिकवीन्द्रसूक्ति- 2, 9.

योग-क्षेमोपपत्त्यर्थम् 179, 3.

यः कैलास इवाशिष्टः 182, 2.

यः सेन्द्रनीलकण्ठको 181, 4.

यः सूर्योशुशलाकस्य 181, 1. .

र.

रक्तासवक्षीयसहस्तताल- 284, 19.

रघूद्वहस्याज्यनिकन्यका यया 122, 3.

रचयन्ति स्म सञ्चारि 22, 6.

रजनिकरमरीचिच्छचिदीर्घैर् 51, 3.

रणाजिरे लोहितरञ्जितानि 288, 13.

रणेरणे मुक्तकृपः कृपाणं 14, 17.

रतिरणमवसाय यत्र नित्यं 47, 9.

रत्नचूडोपनीतेन 265, 5.

रत्नवातायनस्यस्य 269, 7.

रत्नाकरत्वं भुजगेन्द्र, जातं 150, 17.

रत्नाकरस्येय महेन्द्रसभा 281, 15.

रत्या सह क्रीडति पुष्पधन्या- 7, 17.

रयाङ्गनामभियुगे 95, 4.

रयाङ्गपाणिः प्रतिमा समुद्रतः 216, 3.

रथेन रथिनामप्यः 267, 2.

रथोऽस्य विद्यापरमन्त्रशक्त्या 225, 3.

रभसा ऽऽकृष्टकोदण्डं 23, 7.

- यस्यां स चण्डीपतिमण्डपोऽपि 10, 15.
 यस्याः कृते सम्पत्ति भूपितेयम् 143, 7.
 या जूटमध्ये च शशाङ्कमौलेर् 148, 15.
 याति स्म भूपितकुलः कुलराजधानीं 307, 1
 यान्तमेकान्तशिशिरास् 174, 7.
 यातः स एव नयनातिथितामयं नः 294, 7.
 यामुनाम्भसि निपातिनः पुरा 188, 7.
 या लमकाञ्चीधिपयेण कार्न्ति 9, 10
 यावदङ्कुरितमत्सरो ऽभवत् 187, 1.
 यावदास्यधिगलद्विसांकुरे 125, 5.
 यावदेते न मुञ्चन्ति 271, 15.
 या साऽस्य शक्तिः प्रसराम्बुपङ्के 149,
 यां हरस्याष्टमीमाहुर् 272, 11.
 युगात्ययाम्भोधरनादधीरस् 276, 11.
 युगान्तकालानलबीजशङ्कां 275, 7. ९
 युगान्तजीमूतशतौदयार्पितैः 217, 11
 युवायमिन्द्रायुधवर्णकान्तम् 237, 1.
 युता विताभैः सुमनोभिरेतया 58, 13.
 यूथे गहायराहाणां 25, 5.
 युयं क मानुषाः पृथ्वी- 271, 3.
 येन द्विषां दूरमनायि कण्ठान् 16, 1.
 येन वारयदणसारयिः पथा 133, 15.
 येन व्यक्तमरजयमहासादस्यागुराणां 271,
 येनात्र नीता पृथुविक्रमेण 13, 9.

- रामार्थवेदकक्षेण 267, 15.
 राहुर्यया विधमयैकहेतुस् 155, 1.
 ददद्यते स्म समदेन पदतिर् 136, 13.
 रुदये अलिमण्डलमुदंशु- 254, 7.
 रुदवे मारुताक्षिप्त- 31, 10.
 रुदवे स पुरस्त्वङ्गत्- 22, 9.
 रुरोध तं बाणपरम्पराभिर् 282, 9.
 रूपमास्यादयामास 94, 9.
 रूपं समुन्मीलितसद्विलासम् 5, 17.
 रूपेण तेजस्वितयाऽऽर्जवेन 144, 5.
 रेजे तरामञ्जनपर्वतस्य 287, 5.
 रोमोद्गम इवानेन 97, 2.

ल.

- लक्ष्मीकुवाङ्गरागेण 33, 4.
 लक्ष्मीपतेः पृथुमुजद्वयमार्द्रसान्द्र- 289, 17.
 लक्ष्मी-हेमाम्भोजमाला इवापुः 258, 9.
 लक्ष्मीरधोक्षजस्यैव 185, 9.
 लक्ष्यनवनखपदावपरा 247, 17.
 लक्ष्यनवनवरसाः शुचयः 251, 11.
 लभजलसरतिनैरलकैर् 249, 3.
 लभं हि किमपि कापि 33, 14.
 लभसान्द्रगजशोणितच्छेदश् 135, 13.
 लमेनाङ्गे युगपदुदजहारदेगाददरे 223, 15.

- रभसादपास्य मणिकङ्कणावलीः 161, 9.
 रमते हि हरस्यैव 271, ॥
 रमाद्भदं करमाह- 260, 14.
 रमाद्भदस्य चित्तेप 262, 8
 रमाद्भदास्तृतस्निग्ध- 34, 13.
 रमाद्भदोऽपि निर्वर्त्य 33, 5.
 रमाद्भदोऽप्यासनबन्धमाददे 113, 1.
 रमाद्भदोऽप्युडुकुटिः कृताखं 287, 11.
 रम्भा स्वयेव यत् सत्यं 93, 7.
 रयः प्रसर्पत्युत भैरवोऽपम् 227, 1.
 रविवारिहर्षं निरस्यते 196, 6.
 रागमय शुचिनि गण्डतले 257, 13.
 रागमधररुचके निदधे 252, 3.
 रागमभजन न कस्य भवेत् 246, 5.
 राजजम्बुनिकुञ्जेषु 29, 12.
 राजन् भदीतलमृगाद्भ विलम्बसे किम् 301, 13.
 राजन्यमौलिमणिनुम्वितपादपीठः 299, 1.
 राजन्यावडभावायात् 100, 6.
 राजन्यास्त्रमरक्षातः 22, 8.
 राजा फणीन्द्रदुहितुःकनकारविन्दं 303, 1.
 राजास्ति मस्यां स बुभ्राचलेन्द्र- 12, 17.
 राजेन्द्रदीपके मस्मिन् 273, 9.
 राजस्तस्यातिचण्डस्य 21, 12.
 राज्याभममलम्बके 185, 14

- रामार्यबद्धकक्षेण 267, 15.
 राष्ट्रियया विश्वमयैकहेतुस् 155, 1.
 रुद्धयते स्म समदेन पद्धतिर् 136, 13.
 रुद्धये अतिमण्डलमुद्देशु- 254, 7.
 रुद्धये भारताक्षिप्र- 81, 10.
 रुद्धये स पुरस्त्वङ्गत्- 22, 9.
 रुरोध तं बाणपरम्परामिर् 282, 9.
 रूपमात्वादयामास 94, 9.
 रूपं समुन्मीलितसाहित्यसम् 5, 17.
 रूपेण तेजस्त्रितयाऽऽर्जवेन 144, 5.
 रेजे तरामञ्जनपर्वतस्य 287, 5.
 रोमोद्गम इवानेन 97, 2.

ल.

- लक्ष्मीकुचाङ्गरागेण 33, 4
 लक्ष्मीपतेः पृथुभुजद्वयमार्द्रसान्द्र- 289, 17.
 लक्ष्मी-हेमाम्भोजमाला इवापुः 258, 9.
 लक्ष्मीरपोक्षजस्येव 185, 9.
 लक्ष्यनवनखपदावपरा 247, 17.
 लक्ष्यनवनवरसाः शुचयः 251, 11.
 लक्ष्मन्लक्ष्मरतिरैरलक्षैर् 249, 3.
 लभं हि किमपि क्वापि 33, 14.
 लभ्रसान्द्रगजशोणितच्छट्टिद् 135, 13.
 लभ्रेनाङ्गे युगपद्भुजहारदेगादङ्कुरे 223, 15.

- लज्जया चलितकण्ठकन्दलं 129, 3
 लतया कर्णिकारस्य 99, 9
 लतापुष्पोत्करैः कीर्णौ 30, 13
 लतासु पुष्पावचयञ्जलेन 147, 11.
 लतेव पारिजातस्य 31, 12.
 लतेव सम्मीलितपद्मदस्वना 117, 15.
 लतैतया चूततरोः सलीलम् 233, 15.
 ललाम लोकत्रितये 179, 14
 ललिताद्भुतभूमिरस्ति तस्मिन् 73, 15.
 ललितामधरेण विभ्रतीं 193, 7.
 लावण्यसवलितमङ्गकमुद्गन्ती 300, 15
 लिखत्यमर्त्यमदाकुचेषु 11, 3.
 लिपित इव स क्षमापालोऽभूत् क्षणं ननु तदृशाम् 207, 17.
 लिखितागरपत्रलेखयोस् 200, 9.
 लिखितेव किलास्त यत् परं 203, 11.
 लीलाकटाक्षे मदिरक्षणानां 7, 15.
 लीलागलत्रैरिवनिर्हराणां 279, 13
 लीलां किरातपेषस्य 26, 8.
 लुम्पति त्यन्मुल्लङ्घ्यां 270, 11.
 लुलिताञ्जनस्य नयनस्य 219, 1.
 लूनाः समूलं एमटासिषः 279, 3.
 लोभे तनोर्ग्रिव मगयान् बपिरो महर्षिस् 305, 11.
 लोचयोरतिशयस्य वा नातिदूरे 299, 13

- लोकद्वये सम्प्रति ते यशोसि 156, 3.
 लोलनिजमुखतुषारकर- 255, 5.
 लोलमुखरमणिकङ्कणया 246, 13.
 लोलास्तमालदयामेषु 268, 4.

व

- वक्तव्या भाल्यवत्येवं 265, 16.
 वक्ति व्यक्ताश्रुलेखेन 263, 5.
 वस्त्रकमलमविलोतदृशो 253, 11.
 वक्षःस्थलं मध्यमलोकभर्तुर् 151, 1.
 वक्षो दधानममराद्रिशिलाविशालम् 293, 11.
 वचसामवकाशमीश दत्ते 87, 11.
 वचसोत्कयता मयूरदावान् 84, 8.
 वयाङ्कुशम्प्रति स चङ्कुमुनिप्रयुक्तः 223, 13.
 वयाङ्कुशः सम्मुखमापपात 283, 13.
 वदजेत्यभवद्देवी 185, 10.
 वत्सां प्रजानय ममेति शनैर्विसृज्य 299, 7.
 वद तचरता कचिद्वनेऽस्मिन् 80, 7.
 वदति शशिमुखीमितो न दूरे 53, 17.
 वदति स्म हसन् रमाद्गदस्ताम् 85, 13.
 वद तेन विनाग्निनी कथं 198, 1.
 वदत्ययं मध्यमलोकपालताम् 62, 13.
 वदानवयाङ्गि ससोजनादृतः 115, 9.
 वधूर्दलीपस्य शुदक्षिणा यथा 122, 1.
 वधूस्तयाचिरेणात्र 189, 7.

- वनभुवि पतितः कुतोऽयमस्यां 41, 15.
 वनभुवि सुलभः परिश्रमोऽभूत् 36, 3.
 वनश्रीरत्नमञ्जरीरो 101, 17.
 वनं विहायाथ समममये 241, 1.
 वनान्तदेवतावाप्त- 99, 1.
 वनान्तमेता वनिता न मोक्षुम् 210, 11.
 वनानिलाहतोच्चिद्र- 97, 1.
 वने राजेन्दुना निन्द्ये 84, 14.
 वनौकसा तेन विनीतवृत्तिना 214, 15.
 वन्यद्विपादुक्तदानराजेः 152, 15.
 वयमेते च हेमाञ्ज- 265, 11.
 वराहोत्प्लातमुत्स्नेहं 30, 10.
 वलितं न विभाति पृष्ठतः 194, 5.
 वलिताहितनिःसहाङ्गलि- 193, 13.
 वलितेऽपि किञ्चन धनुःपरिमहे 164, 17.
 वंशः प्रथयते तस्मात् 184, 5.
 वशिनां ह्यो मतिषु नासते निरम् 167, 17.
 वशीकृताभमालो यः 185, 13.
 वसति स्थयमेव यत्र देवः 75, 9.
 वसन्तकमलोद्गमि- 104, 3.
 वहति पणयापरुद्धकृता 83, 3.
 वहति रम निर्मलकपोल- 251, 13.
 वहत्यदोकोऽयममर्यकान्ता- 237, 13.
 वहन्तः सप्तदिशाम्- 23, 1.

- वाचातयन्त्यः ककुभां मुखानि 227, 19.
 वाचातरलवलय सविलासमस्मिन् 293, 7.
 वाचातहंसायलिकाञ्चिदाम- 241, 5.
 वाति स्म च प्रसभमप्रतमात-ताल- 123, 3.
 वामनत्वमलिनत्वमत्यजन् 124, 13.
 वामेन पस्फुरे तस्याश् 102, 2.
 वारिधेः पयसि विश्वदीपकः 133, 3.
 वारिधेरिव पीताम्भः 21, 10.
 वारिधिकचकनकाभ्ररजः- 245, 15.
 विकसद्विकटज्वाला- 183, 4. *
 विकसन्मरीचिरचितेन्द्रकार्मुक 158, 11.
 विकसितकुमुदच्छदायदाते 38, 1.
 विकिरन् विहस्य मणिशृङ्ग- 216, 7.
 विकृतिरुदधिशुक्तिषु प्युतानां 52, 5.
 विगलत्तिमिरांशुके शनैस् 201, 15.
 विगलन्ति देय मयनोदयिन्दवः 163, 19.
 विगाहमानोम्परमर्धमार्गा 153, 17.
 विनिन्यती किञ्चिद्विषयमादरात् 59, 5.
 विनेतुमेवा कुयुमानि नानं 234, 1.
 विनयं जयैकयुद्धोऽस्य सर्वदा 162, 19.
 विनयी यदस्मि समरेषु जित्वराः 166, 7.
 विनयैकमद्यनि गुणः शरामने 161, 1.
 विनशर यथाकामं 32, 2.
 विनित्य नृद्वामरि जनैः सा 21, 3.

विजित्य लोकद्वितयं दिवम्पति 108, 11.

वितेने ऽप्यहिकन्याभिः 103, 1

विदधाति रुचयोऽस्य चञ्चुकोटौ 41, 9.

विदधाति सदैव यत्र यूनां 74, 19.

विदधीत पदं सुदुर्नये कस् 81, 17.

विदधे वधूर्निजकराय— 248, 5.

विदधे स विशाम्पत्युर् 179, 10.

विदिता खलु वासुकेखिलोक्यां 73, 13.

विदितोऽसि घना तवोरणाणां 86, 9.

विदुषापि त्वया किञ्चित् 271, 2.

विद्याधर-व्यालभटावलुम- 280, 17.

विद्याधरस्तदनु स महिनोऽपि राज्ञा 222, 19.

विद्याधरीविभ्रमदर्शनार्थम् 282, 9.

विद्याधरेण विदधे धवलैर्मिथैत- 212, 15.

विद्याधरोरगकराहतहेमपट्टा- 307, 9

विद्याधरोरगकुरङ्गदशः प्रमोद- 290, 5.

विशुतेय सहसा तथाकुलम् 128, 5.

विधातुगेनामहमेव साक्षमा 61, 5.

विधाय तस्माद्दशमिन्द्रजालं 150, 1.

विधाय विज्ञेयविवादमाययोः 69, 11.

विधाय सखियामेषम् 269, 4.

विधित्यराग्नयः द्यौर्गम् 21, 3.

विधिनेष विभिन्नसम्पुटम् 201, 5.

विभुतिः करायन विभो न भृगुनः 163, 15.

- विभूतानिस्त्रिंशतराङ्गितानि 284, 15.
 विधूयमानाः पवनेन यस्यां 6, 3.
 विधृता करे प्रियतमेन 254, 11.
 विना वचनमाचख्यौ 92, 6
 विनिद्रजृम्भितहरिः 24, 14.
 विनिद्रसत्केसरपङ्कजा बभौ 62, 1.
 विनिर्मिता शिल्पकलामयेन 154, 1.
 विनिर्ययौ रत्नशिलागृहाद्वहिस् 220, 3.
 विनीयतां लताकुञ्जे 30, 8.
 विनेश तन कर्पूर- 263, 2.
 विन्धान्तभरताऽनेन 187, 11.
 विन्यस्तबन्धुकदली मुखेऽस्याः 238, 11.
 विपक्षद्वन्द्वकृता नितान्तम् 16, 15.
 विपदं विलोक्य तव दुस्सहामिमाम् 168, 17.
 विभाष्यते पौरवराङ्गनानाम् 16, 5
 विभिन्नचूर्णालकभक्ति कुर्वती 60, 1.
 विभिन्नमानं कमलेक्षणानां 17, 17.
 विमानतः क्षोमलमुचिनोति 237, 5.
 विमुक्तपर्यङ्कतलः ससंभ्रमं 211, 11.
 विमुच्यते केन स नाम देशो 240, 13.
 विमुञ्चति शरच्चन्द्रे 180, 4
 विमुञ्चती चक्षुषि पुष्पधूलिम् 235, 19.
 विरचयितुमुपायनं नृपेन्दोर् 38, 3
 विरचितद्रयितासमागमस्य 207, 13.

- विरतेऽपि मेघतिमिरे नताङ्गि मे 169, 7.
 विरमन्नयि पल्लवाधरे 197, 3.
 विरम मुहुरितीव मञ्जुमुक्त- 37, 5.
 विरमात्यादरः को ऽयं 28, 15.
 विरलाधररत्नरागया 206, 8
 विराजते ऽस्यास्तिलको ऽयमञ्जितो 108, 9.
 विलङ्घयत्यलङ्घयानि 97, 10
 विलङ्घयन्ति श्रुतिवर्त्म यस्यां 10, 9.
 विलम्बमानैरिव चुम्बितेयम् 232, 17
 विलासकाञ्चीमय कालरात्रेर् 282, 19.
 विलासमञ्जस्फणिराजकन्या- 241, 9.
 विलासमुक्तागुणवद्यदासां 9, 11
 विलासिनीविभ्रममन्दिराणि 5, 13
 विलासिनी सद्यलसस्पताका- 7, 3.
 विलुम्पती निःशसितेन कान्तिम् 140, 7.
 विलुलितकबरीकलापमान्या 47, 7.
 विलोकयन्ती कुक्षमं कचामतश् 108, 1.
 विलोकयन्ती तमपाङ्गलोचना 122, 13.
 विलोकयास्याः स्थितिपाल विभ्रतीं 108, 5.
 विलोकितालेख्यकपोलभागान् 235, 11.
 विलोकितं चित्रमलीकभाषिणी 122, 9
 विलोक्यतां व्यक्तिमुपैति खेदो 240, 5.
 विवर्तयन्ती मणिकङ्कण करे 118, 11.
 विवर्तयन्ती यदगेन्दुमण्डल 113, 7

- विवृतमुखधृतस्य निष्पतद्भिर् 39, 7.
 विवेश हृदये तस्याः 94, 13.
 विशतोन्तरनजस्य 95, 6.
 विशाम्पतिर्दधिगुणानुपद्भिणीम् 105, 3.
 विशालनेत्राभरणैरनुवृत्तं 211, 7.
 विश्रम्यतामित्ययदन्महर्षिः 189, 15.
 विश्वाङ्कुशः सत्कवचे मुमोच 292, 11.
 विश्वाङ्कुशो नाम सुरारिसूनुर् 280, 19.
 विषयेऽत्र मौनमुचितं हि मादृशाम् 159, 9.
 विषये दृशोरुपदशं मनदिशला- 170, 9.
 विदरीकृतविस्तीर्ण- 175, 10.
 विस्रस्तमात्यः श्रयबन्धनत्वात् 146, 1.
 विस्मयेन विषयीकृतः पुरं 138, 15.
 विस्मयेनातिसान्द्रेण 94, 12.
 विस्मृत्या सहसा हतं चतुरया 55, 3.
 विहगमिष विमानहंसपङ्के 40, 1.
 विहृत्यपचीयमानवाल्या 76, 19.
 विहसन्नरविन्दकोशताम्रे 85, 3.
 विहस्य लज्जामुकुले चक्रे सा 114, 5.
 विरस्य विशापरवालिकाभिर् 227, 11.
 विदाय विसम्भविशेनमेतया 115, 11.
 विहितो नहि वक्षसि रयया ज्यं 97, 13.
 विहितो रत्नचूडेन 262, 2.
 योगः सो प्रदिशदास्यानम् 265, 8.

- वीरघ्नतस्यालङ्कारम् 268, 17.
 वीरेषु धावत्सु चरत्स्वमन्दं 277, 3.
 वृत्ते वधूमय विवाहमद्भोत्सवे ताम् 306, 3.
 घृन्तादपास्तैर्मरुता विकीर्णैः 10, 1.
 घेलानिलसमुद्भूत- 22, 10.
 वैरिद्विपद्यसिंहः 268, 6.
 वैरिसिंह इति प्रापन् 185, 3
 वोढुं प्रवृत्ताऽभ्यवदुत्तरङ्गा 280, 15.
 व्यक्ततद्यरणलक्ष्मणा ततः 132, 9.
 व्यक्तनयनलपद्मभरणाः 250, 19
 व्यक्ति लभन्ते सुरसुन्दरीणां 12, 11.
 व्यक्ति शरच्चन्द्रकरोज्ज्वलामिर् 235, 1.
 व्यक्तिमलमत न रोमरुता 252, 19.
 व्यक्तिमलमत मदो हृदये 254, 17.
 व्यञ्जितानङ्गलीलेन 96, 11
 व्यथितः प्रणयं दृशां पुरः 191, 5
 व्यधात् प्रणामं स कृताञ्जलिर्नृपे 215, 7.
 व्यधादिवोद्वैतैर्दूरं 22, 1.
 व्यधायि विद्याधरसैनिकैस्तन् 280, 11.
 व्यथित बलवती वियोगपीडा 48, 13
 व्यनक्ति कल्याणमयीयमाकृतिर् 62, 7.
 व्याजसागीकृतमुखं 101, 16.
 व्यात्तदीर्घदशनास्यकन्दरः 136, 1
 व्यापृतिमुक्तगरता 21, 11

- व्यापारयन्ति स्म रयेण वीराः 276, 17.
 व्यापारयन्ती बलिताननेन्दुः 145, 17.
 व्यासः पुरा किल पुराणमुनेः प्रपेदे 305, 9.
 ध्यामनीलातपत्रस्य 181, 2.
 व्रजत्रमर्त्यप्रमदाविमुक्त- 226, 13.
 व्रजन् स विशाधरवाहिनीनां 225, 13.
 घ्रीडमहणरुचिना मधुना 257, 5.
 घ्रीडार्धवलितं चक्रे 95, 12.
 घ्रीडावनम्रमुत्पन्नमुपागतायां 301, 9

श.

- शकुनिरयमितो दिगन्तलभेर् 43, 5.
 शङ्खितेन्द्रेण दधता 181, 11.
 शङ्खे शरमृजुर्कुर्वन् 95, 7.
 शङ्खे सन्त्यज्य कोदण्डम् 178, 8.
 शनीकुनस्पर्शमिराऽऽप्यधत्ते 14, 11.
 शतशो बिलसन्त्युदंशुरत्न- 73, 1.
 शनैर्वयन्ध जग्ने 266, 7.
 शनैर्भरन्ती त्रिपिने नव स्थिता 58, 9
 शनैर्दशनेर्दृष्टिमवापदत्र 151, 17.
 शनैस्तनस्तां सविधोपसर्पिणीम् 65, 3
 शनैस्त निद्राकतुषेण चक्षुषा 209, 11
 शनैः शनैरय ध्योधि 31, 11.
 शनोर्प्रसि कृष्यमुनिनाज्यमर् पितुम्ने 302, 13.
 शयनवसन्तरेदियात्तजन्मा 30, 15

- शबलं शशलाब्धनत्विषा 200, 15.
 शबलास्विह कृष्णसारयूयैस् 79, 7.
 शयनान्तगतं मृणालशङ्खि 78, 11.
 शरः संह्रियतामेव 29, 3.
 शर्यीकृतातनुस्वर्ण- 175, 9.
 शरत्पत्रे सरितः 94, 14.
 शरदिन्दुदीधितिकलापसुन्दरस् 171, 7.
 शरदिन्दुनिर्मलमपायि भूभूताम् 162, 7.
 शरदिन्दुमरीचिनिर्मलं 193, 1.
 शरदीव प्रसर्पन्त्यां 24, 18.
 शरासनाभ्यासविधौ समाप्ते 7, 1.
 शरे नरेन्द्रचन्द्रस्य 91, 1.
 शरैरलावीज्जयवैजयन्तीं 287, 13.
 शल्यं त्रिविष्टपस्यास्य 189, 4.
 शर्वरीय सितपक्षपर्वणश्च 140, 5.
 शशलक्ष्मणः परमशर्वशर्वरी- 166, 17.
 शशंस तस्मै भुजगेन्द्रकन्यका- 210, 11.
 शशंसुर्विजयं यस्य 185, 16.
 शशिकररुचिना स तेन रेजे 51, 13.
 शशिकान्तशिलातलं ततः 204, 19.
 शशिन इव नयोद्गतस्य दूरात् 101, 12.
 शशिनेरितया समुच्छिन्ते 203, 17.
 शशिमभाक्षिविस्तार- 175, 5.
 शशिमभाशानलिनीमृणालताम् 56, 5.

- शशिप्रभे भूमिपतौ सकौतुकास् 112, 3.
 शशिलेखेव नाराभिस् 104, 8.
 शंसदुज्ज्वलकपोलसङ्गतं 130, 1.
 शंसन्ति सङ्केतमुपस्थ यूनां 11, 7.
 शाखामलमासु महातरूणां 232, 15.
 शापान्ते वत विस्मरिष्यासे यदि भ्रातस्त्वदेवं
 शिखण्डकेतोद्देशशिखण्ड इत्यहं 215, 17
 शिखरासन्नक्षत्रो 181, 5.
 शिखा द्वयोर्ध्वं तरुणार्कलोहिताः 218, 6
 शिखिमुक्तमन्त्रहविषा विहन्यते 162, 15.
 शिथिलाकुलकेशपाशया 206, 1.
 शिथिलीकृतजीवाशा 185, 1.
 शिमार्षितेन सहसा पुरतः प्रभाष 306, 9.
 शिमासरित् कूलतमालनीला 10, 3.
 शिरसि निपततो निकाममुष्णान् 39, 5.
 शिरीषमृद्भिः तुषारपाण्डुरा 117, 1.
 शिरीषादपि मृद्भिः 263, 7.
 शिरः पुनस्तु ते कामं 273, 16.
 शिलातलात्सम्प्रममीलितस्मृतिस् 121, 7.
 शिलाभेदक्षमेनापि 26, 11.
 शिलीमुखेशमिन् तव नामलाञ्छिते 119, 9
 शुद्धैकगुणसम्पृक्ता 179, 1.
 शृङ्गे तदा न भगवानरविन्दवन्धुर 306,
 शुशुभे कयापि करयन्व- 217, 7.

- शबलं शशलाञ्छनत्विषा 200, 15.
 शबलास्विह कृष्णसारयूयैस् 79, 7.
 शयनान्तगतं मृणालशङ्खि 78, 11
 शरः संह्रियतामेष 29, 3.
 शय्यीकृतातनुस्वर्ण- 175, 9.
 शरत्पत्रे सरितः 94, 14.
 शरदिन्दुदीपितिकलापसुन्दरस् 171, 7.
 शरदिन्दुनिर्मलमपायि भूभृताम् 162, 7.
 शरदिन्दुमरीचिनिर्मलं 193, 1.
 शरदीप प्रसर्पन्त्यां 24, 13.
 शरासनाभ्यासविधौ समाप्ते 7, 1.
 शरे मेरेन्द्रचन्द्रस्य 91, 1.
 शरैरलापीजयधैजयन्तीं 287, 13.
 शल्यं त्रिद्विष्टपस्यास्य 189, 4
 शर्वरीय सितपक्षपर्वणश् 110, 5
 शशलश्मगः परमखर्वशर्वरी- 166, 17.
 शशंस तस्मै भुजगेन्द्रकन्यका- 210, 11.
 शशंगुर्विजयं यस्य 185, 16.
 शशिकरशशिना स तेन रेजे 51, 13.
 शशिकान्तशिलातलं ततः 204, 19.
 शशिन इय नयोद्वतस्य दूरात् 104, 12.
 शशिनेतेत्या समुच्छिते 203, 17.
 शशिनभातिविस्तार- 175, 5.
 शशिपभाशानन्दिनीमृणालताम् 56, 5.

- शशिप्रभे भूमिपतौ सकौतुकास् 112, 3.
 शशिलेखेव ताराभिस् 104, 8.
 शंसदुज्ज्वलकपोलसङ्गतं 130, 1.
 शंसन्ति सङ्केतमुपस्थ यूनां 11, -7.
 शाखाप्रलभासु महातरुणां 232, 15.
 शापान्ते वत्त विस्मरिष्यसि यदि भ्रातस्त्वदेकं हि
 शिषण्डकेतोदशशिखण्ड इत्यहं 215, 17.
 शिखरासन्ननक्षत्रो 181, 5.
 शिखा इवोर्ध्व तरुणार्कलोहिताः 218, 7.
 शिखिमुक्तमन्त्रहविषा विहन्यते 162, 15.
 शिथिलाकुलकेशपाशया 206, 1.
 शिथिलीकृतजीवाशा 185, 1.
 शिमार्षितेन सहसा पुरतः प्रभाव 306, 9.
 शिमासरित् कूलतमालनीला 10, 3.
 शिरसि निपततो निकाममुष्णान् 39, 5.
 शिरीषमृद्भङ्गि तुषारपाण्डुना 117, 1.
 शिरीषादपि मृद्भङ्गी 263, 7.
 शिरः पुनन्तु ते कामं 273, 16.
 शिलातलात्सम्भ्रममीलितस्मृतिस् 121, 7.
 शिलाभेदक्षमेनापि 26, 11.
 शिलीमुखेऽस्मिन् तत्र नामलाञ्छिते 119, 9.
 शुद्धैकगुणसम्पृक्ता 179, 1.
 शृङ्गे तदा च भगवानरविन्दबन्धुर् 506, 13.
 शुशुभे कयापि करयन्व- 247, 7.

- मृग्य शङ्खचूडशुचिवंशभूषणं 167, 11.
 शेषा च स्वस्तिमत्यस्तु 29, 4.
 शेषो धृतेर्भुवोऽन्यत्र 269, 12.
 शैलास्तुवेल-कैलास- 182, 12.
 श्यामजीमूतसन्नदः 21, 8.
 शोभिता किमपि हारलेखया 140, 7.
 श्यामास्तु यस्यां प्रमदाः कथंचित् 12, 7.
 श्यामस्तु यस्यां लभते तदच्छ- 9, 15.
 श्रममपहरतस्तनूर्निवातैर् 45, 11.
 श्रमानुरोधावुपाविश्यतामितः 113, 3.
 श्रमेण किञ्चिन्मुकुलीभवन्ति 240, 1.
 श्रममेव्य मुञ्चत मदम्बु- 244, 5.
 श्रान्तासि कौतुकहतेन कर्दधितासि 70, 1.
 श्रियमभित रमाद्गदेनान्वितस्तूर्ययोर्धोभिभिः 224, 5.
 श्रियमातनुते सितासितं 194, 15.
 श्रियि प्रतापे यशसि क्षमायां 19, 11.
 श्रियं नीलाग्नकान्त्या यः 186, 13.
 श्रीकण्ठ-धैरुण्ड-पुरन्दराद्यैर् 155, 11.
 श्रीभिरिव समुदतारि ततः 250, 15.
 श्रीमहाकपतिराजोऽभूत् 186, 5.
 श्रीरिपोरति मुरहिः पदं 126, 3.
 श्रीगहस्ताङ्गोज्ज्वलकीर्तिगर्भा 4, 5.
 श्रीर्गायक इति शेषं 185, 7.
 श्रीहरे इव मयं 23, 12.

- श्रीहाडकेधर इति प्रथितस्य तुङ्गम् 295, 7.
 भुतमिव विशदं शुचिर्विवेकः 47, 1.
 भुतयेन्दुसृत्तिसरितोऽन्यतो द्रुतः 169, 13
 भुत-शक्तिसङ्कलितमन्त्रनिधयैर् 160, 1.
 भुतावशोकाङ्कुरकौतुकेन 1, 7.
 भुतितमगन्धगजवृत्तिः क्षणं 163, 11.
 भुतेन बुद्धिः प्रमुता नयेन 14, 15.
 भौत्रपीयूषगङ्गद्वयः 180, 10
 इलाधनीयचरितो जगत्त्रये 141, 5
 शिष्यन्ती सतडिल्लेखे 260, 6.
 आसतरत्नमजनिष्ट मुदा 255, 17.

स.

- स एष पङ्केरुहकर्णिकानृदुस् 120, 15
 स किताञ्चित्तवाटुरानयत् 205, 3
 स कुङ्कुमानीव पुनर्भवन्ति 19, 9
 स कुङ्कुमशेव निद्रया 192, 11.
 स कूलोपान्तविचरन्- 176, 4.
 सखि साहसिकः सोऽयम् 93, 1.
 सखि स्निह्यति निर्व्याजम् 101, 6
 सखीजनस्तामिति नर्मपेशतश्च 111, 3.
 सखीजनस्सस्मितमित्युवाच ताम् 122, 19
 सखीनामनुरोधेन 103, 11.
 सत्यः कः सिन्धुराजोऽय 92, 10.
 सख्या कयापि लिखित मदनानलैक- 300, 9.

- सगरापत्यदत्ताब्धि- 186, 6. ,
 सङ्कुचत्यब्जिनीपत्रं 264, 12
 सङ्गीतवेश्मनि फणीश्वरचारणानां 294,
 स च त्रिजगतः सारम् 267, 13. †
 स चन्दनैः काञ्चनकेलिशैलेः 11, 11.
 स च परिणतलोध्रधूलिशुक्रम् 40, 11
 स च धितवमरीचिचञ्चुलेखौ 47, 15
 स च विन्ध्यवनान्तराजिमेताम् 78, 17.
 स च सपदि रमाङ्गदोषनीतं 49, 9.
 स च स्मितद्योतितदन्तमेधम् 148, 5
 स चाद्भुतप्राभृत तोपितः करे 214, 17.
 स चान्तर दीधितिमानित्रोदधेर 219, 3.
 स चासनत्वं तदनुक्तया ज्ञयत् 211, 17.
 स नित्रयर्णविद्विज्जि- 23, 11.
 स चेन्द्रनीलहर्म्येषु 268, 3.
 स षण्मासस्य महता हस्तन्दिमांशोः 104, 15.
 स जलांशुवान्तिविशदाङ्ग- 250, 17
 स तय भुविमात्र एव तावत् 72, 9
 स तक्षवापादितकण्डभूषो 154, 17.
 स तत्सङ्गाग्मग्मपञ्चासवेदसं 56, 11.
 स तस्योपायनीपत्रे 267, 5
 स तस्यां दुरविशित- 32, 1.
 स तान शैलेन्द्र भरसमः सगात् 216, 13.
 स तामन्यसेस्यसंनयवां पुरा 57, 5

स तीव्ररूपस्फुरितारोप्यदत् 220, 11.

स तेषां सत्त्वोदग्र- 25, 3.

सत्क्रियां रचयितुं तवातियेत् 141, 3.

सत्पुष्करानञ्जनपुञ्जमासः 276, 15.

सत्पुष्करोद्योतितरङ्गशोभि- 12, 1.

सत्त्वं यदन्तरङ्गेण 95, 2.

स ददर्श किल प्रजेश्वरः 205, 7.

सदागतिप्रवृत्तेन 184, 9.

सदा सदावारपरेतिवार्तया 115, 13.

सदा समकरस्यास्य 187, 7.

स दूरोदस्तपर्यस्त- 32, 9.

स दृष्टिपथमायाति 179, 7.

सद्यः करस्पर्शमवाप्य चित्रं 13, 15.

सनये नृपतावखण्डिताज्ञे 81, 15

स नर्मरोपद्विष्टेन 174, 6.

सनायतां नीत ह्योपरि स्फुटम् 218, 11.

सनाथवामेतरपाणिपङ्कजं 211, 5.

स निर्जगामाय महाशुरेन्द्रो 276, 9.

स नृपः किमपि प्रमोदमापन् 83, 15.

स नृलोकश्री त्वमेव मन्ये 81, 3.

सद्भाभिविम्बेन महाजितक्ष्याः 283, 3

स परागे विदश्याम 33, 3.

स प्रतस्ये महीनायः 174, 2

स वाष्पपर्याकुललोचनानि 154, 11.

- स भृङ्गध्वनिना सुप्तो 33, 7.
 समगंस्त जगत्पूज्यः 267, 4.
 समजनि भृङ्गमायतोऽस्य पन्थास् 46, 13.
 समणिस्तम्भमधे ऽय 187, 15
 समत्सरे चेतसि दुर्जनानां 3, 13.
 समदक्रौडदंष्ट्राभिः 25, 7.
 सममत्रिगुहामुखस्थितैस् 197, 1.
 सभर्षिता पार्थिव पुष्पकेतुना 121, 13.
 स मया न तटेषु निर्झराणां 79, 11
 सममेवादिकन्यानां 94, 6
 समे विद्याधरानीकैर् 273, 18.
 ससाधसेनाविरतं मया स्वम् 172, 15.
 समानभावैलिभिरेवमन्ये 144, 9.
 समादृत्येव तद्भर्तृ- 187, 6.
 समीरवेल्लतटहेमवलि- 241, 7.
 समुद्यन्नुपुरसिञ्चितः पदैर् 64, 17.
 समुत्क्रयन्ती कलहंसयुधम् 145, 15.
 समुद्रहन्ती जयदञ्जनाश्रु- 172, 1.
 समुन्मिषन्ति भ्रमवारिनिन्दयो 67, 5.
 समुपैति सनायतां किमन्यत् 81, 11.
 स मृगव्याविनोदेन 21, 2.
 समेधितश्रीरभितस्तलोत्थितैस् 217, 9.
 समेधितस्याङ्गभुषा खरेण 154, 5.
 स मौलिरत्नानि महोरगाणाम् 154, 7.

- सम्प्रत्यहं पश्यत दिग्वधूनां ५, 11.
 सम्प्रत्ययैमि प्रथिता यदाज्जः 153, 3.
 सम्पाप पृथिवीपालः 176, 3.
 सम्भवत्यमराद्रौ वा 23, 4.
 सम्पापणं विदधतीमिव पौरमुक्त— 307, 1
 सम्भ्रमेण गलितं नतभुवः 130, 3.
 सम्मार्जनीभिः परतः क्रियन्ते 6, 17.
 स येन मुक्तो निजनामलाज्जितः 63, 11.
 सरस्वकाञ्चीवलथैर्विलास— 228, 11.
 स रत्नचूडोऽपि तथा मुकुण्ड्या 288, 3.
 सरले स्रष्टित्युदितकाद्व्यवर्तता- 170, 15.
 सरले सह वारिजभिया 197, 19.
 सरसागसेव रमणेन 253, 1.
 सरसि धवलिते ततः समन्ताद् 48, 11.
 सरसीष्वपि नायतोर्मिलेखा- 79, 13.
 सरसी सुप्रहंसेष 102, 8.
 सरसोऽस्य विमुञ्च तीरलेखाम् 88, 7.
 सरस्वतीकल्पलतैककन्दं 2, 11.
 सरागवत्युत्कालिकाभिराकुले 112, 13.
 सरितः भियमीर्ष्येव तस्याः 74, 15.
 सरितमिव वनान्तरे समीरः 54, 1.
 सरित्पयांसीव निशाकरांशु- 261, 11.
 स रेजे मेघनिर्मुक्तः 31, 8.
 सरोजिनीव हंसीभिः 104, 7.

- सर्वथा ते करिष्यन्ति 100, 12
 सलिलं किरन्तमवलोक्य 246, 19.
 सलिलगतधियाऽथ तेन दूरात् 47, 11.
 सलिलाहतिव्रुटितहार— 249, 9.
 सलीलमुडूलकुलाचलेयम् 149, 5
 सलीलमेवं वदति स्मितानने 118, 9.
 स वत्सजाते जनकः कृतात्मा 144, 1.
 सवर्षुर्विलोचनपथं यदावयोर् 158, 7.
 सविलासमुदस्तहस्तमुक्तेर् 73, 5
 सविस्मयं नागपुराङ्गनाभिर् 230, 5
 सविस्मयो लोचनमार्गमाप्तया 105, 9
 सवेगवेलानिलवेक्षिताः क्वचित् 219, 5.
 सशङ्क इव भूपालान् 84, 12.
 स शरान् पुण्डरीकेषु 24, 4.
 स शरापातभीतेन 26, 13.
 साक्षिप्यमभ्यागतमङ्गणान्तिके 211, 9.
 सशीकर इवोदस्तो 181, 6
 स सङ्गतं यन्मृगशावचक्षुषः 209, 5.
 स सम्भ्रमोत्तम्भितकर्णतालम् 225, 5.
 स सरस्वतीमुखररत्ननूपुर— 166, 13.
 सह ते नृपती नैव 271, 9.
 सहसा न जगाद लज्जया तु 69, 15
 सहसाऽन्यथा रहसि मन्त्रिवोधितः 164, 11.
 सहसा हृदये नस्याः 90, 3
 सहस्रैव फणाभृतां प्रविष्टा 76, 3.

- सहसैवातिथिः प्रातः 178, 1.
 सहस्ररदमेरिव बालखिल्याः 226, 11.
 सहस्रशः खे चलितानि पद्यन् 226, 7.
 सहामुना किञ्चिदुपान्तवर्तिना 64, 9.
 स हि केनापि कृत्येन 93, 15.
 सहेमशृङ्खलाः श्वानः 23, 3.
 सहेलनभ्युदरता परित्रीं 13, 7.
 संरभ्य राहोरिय चक्रपाणिः 283, 5.
 संसर्गमासाद्य विलासिनीनां 11, 17.
 साकं कणीन्द्रसुतयाज्ज्वररोधिकम्बु- 307, 13.
 साक्षतं सद्धि-दूर्वयाञ्चितं 140, 17.
 सा च त्रिजगतां मर्तुर् 271, 4.
 सा च वैःशायितमुवा 96, 8.
 साधिमुकुलितदृशा दृष्टे 246, 9.
 सा अचिरांशुतपनीयमेखला 127, 1.
 साटोपमारोपितचापयष्टिर् 276, 7.
 साऽनुश्वसनस्पृष्ट- 90, 11.
 सा तेन रेजे हारेण 103, 16.
 सा ते समानाद्भुतसाहसस्य 155, 10.
 सा नरेन्द्रतिलकं तमैक्षत 124, 7.
 सानूनि यस्य सेवन्ते 182, 8.
 सान्द्रमधुपरिमलैरुह्ये 254, 1.
 सान्द्रमृगनदमपीरचितं 252, 11.
 सान्द्ररुचियुवजनो मदिरां 257, 1.

सान्द्रस्मरज्वरपिपासितया तथापि 301, 7.

सान्द्रहेमरजसा महौजसाम् 135, 9.

सान्द्रानुरागपिशुनाः 295, 5.

सान्द्रोन्मीलत्सौरभाण्युद्दहन्त्यो 258, 7.

साऽपदेऽथ भुजगेन्द्रकन्यका 124, 1.

सा पाटलाविधुतचामरमारुतेषद् 301, 1.

सा पुनर्न तुलभेत्यसौ शुचा 128, 9

सा पुरातनपथेन पावनी 127, 5.

सा पुरो मम हतेति लज्जया 128, 7.

साश्राज्यभारोद्दहनप्रगल्भो 19, 15

सावशेषजलनीलकोटिमिश्र 138, 9.

सावहित्यमथेत्य सा 92, 7.

सा सनाया पुरी तेन 93, 6

साहसेन परितोषितैस्तुरैर् 133, 11.

साहसोदधिविलोडने स्वयं 126, 1.

सा हारहस्ता रुच्ये 102, 7.

सिक्ते तदामवत्तस्याः 102, 14.

सितचक्षुषामसितरत्न- 245, 1.

सितचामरधारणे नियुक्तां 79, 15.

सितप्रसूनस्तम्बैस्तरुणाम् 231, 1.

सितमणिमयसूचिनिर्मितस्य 38, 7.

सितमभिनयहेमदण्डशोभि-48, 9.

शिताताम्ररक्तपुष्पदण्डाय 298, 5.

शितादमहर्ष्यमुत्तुङ्गं 260, 11.

- सिन्धुराज इति व्यक्तं 187, 8.
 सीता यथा दाशरथेस्तलीलम् 155, 21
 सीमान्तिताधरः स्मित्वा 269, 16.
 सीमा सतीतिगन्धस्य 176, 7
 सकुमारं तथाऽप्यङ्गे 97, 12.
 सखं सदैवासुरजित् समुद्रे 149, 9.
 सुगन्धिभिः पाटलिपादपेन 236, 9
 सुगन्धिहारादनुलेपनं करे 56, 13.
 सुजनमिव गुणैरुपोदशोभं 50, 1.
 सुजातकाठिण्यपयोधराः स्पृहाम् 217, 17.
 सुदति त्वदपाङ्गपाटले 198, 5.
 सुदृशस्त्वं करातिथिः शरः 192, 3.
 सुदृशः श्रमयारिपङ्क्तिनात् 205, 15
 सुदृशः स्फुटं नयनखाङ्गम् 218, 17
 सुदृशः स किलान्यतश्च्युतं 207, 3.
 सुदृशां निमज्ज्य सुरसिन्धु— 245, 17.
 सुदृशां मदादथ परिसुद् 257, 7.
 सुधानिव्यन्दनदया 92, 8.
 सुधारस इषोर्गोभृत् 102, 15.
 सुधासितं क्षौममिवास्तृतं तं 146, 13.
 सुधेकस्तृतिस्स यदाकरस्ते 118, 9.
 सुनिर्जयार्जितमदायुते अन्तरं 161, 7.
 सुन्दरि दितयस्यात्र 100, 5.
 सुभुयः स्मरविलासदेशिकं 132, 5.

- सुर-किञ्जर-सिद्धकन्यकाभिः 76, 13
 सुरतक्लान्तशयरी- 98, 13
 सुरतभ्रान्तशयरी- 25, 14.
 सुरभिकुसुमचुम्बिनाञ्जनमाम् 41, 3.
 सुरैर्वरिवीर्यदृढमत्सरं पुरः 165, 5
 सुरांगनाध्यासितरत्नकंधरे 216, 1.
 सुरापगावीचिविपांडुरेय ते 109, 11.
 सुरारि-विद्याधरसुन्दरीणां 286, 1.
 सुवर्णतां वक्त्रमुपैति साधोर 4, 3.
 सुवर्णपुङ्खे लिखितं शिलीमुखे 63, 17.
 सुवृत्ततामुद्भूता स्वभावतः 213, 17.
 सुवेल-रत्नाकरयोरुद्दमा 289, 3.
 सेना घनस्याभिमुखं प्रयाति 231, 11.
 सोऽतिमात्रगह्वरेऽपि रहसा 131, 7.
 सोऽथ तेन विलसर्म्भेना शनैः 135, 11.
 सोऽथ प्रवृत्ते गन्तुं 267, 1.
 सोऽथमेन पुनरप्यवैष्यता 134, 15
 सोऽपि तं थलितमीवः 26, 1
 सोऽसत् स्मरलीलेन 90, ॥
 सोऽवधार्याय तस्याये 262, 10
 स्तनपत्रलतां तस्याः 95, 1.
 स्तिमितः क्षणमास्त कीमुदी- 192, 7.
 स्तिमितामयफारते गति 196, 18.
 स्तिमितेवायतस्थे सा 96, 7.

स्तुत्वेत्यवन्तिपतिरिन्दुकलावतंसं 297, 17.

स्तोतुं कृताञ्जलिपुटः कुटजावदात- 295, 11.

सैणकरतलनिरस्तमभूत् 250, 3.

स्यलाराविन्दं सेर्व्येव 100, 2

स्यलीर्ष्यधित विन्ध्यस्य 25, 8

स्याने तयानुरागो ज्यं 101, 5.

स्याने यदाह्लादयसि प्रपन्नं 148, 7.

स्यापितैर्मणिपीठेषु 184, 1.

स्थितमत्र वचस्यलङ्घनीये 88, 12.

स्थितमन्तरमीषु साम्यतम् 204, 3

स्थितमेतदयोमुखेऽप्यमीषु 81, 7.

स्थिते परिष्वज्य सरोजिनीमिमां 60, 9.

स्थितोऽयमन्तर्नरपद्मवानां 234, 19.

स्थिरा क्षगमुवाचेदं 180, 14.

स्थिराय किञ्चित्तमप्रतिनायम् 142, 9.

स्थित्या स तत्र पुरतो 267, 12.

स्थिरैकतो युवतिमङ्गलगीतिमत्र 209, 15.

स्थिरा भव नृपेण त्वं 101, 13.

स्मितीकृताशो मनसाऽपि दुर्लभां 57, 13.

स्थिते भव मितं कालं 189, 9.

स्पृक्तमन्तरनिधेन दधे 215, 3.

स्पृक्ताभुधारासन्तान- 183, 1.

स्पर्धयेय निनयः पयोमुनां 124, 5.

स्पर्शतः किल यदम्भनां द्वादि- 137, 15.

स्फुटकेलिमृगोपनीतबाण - 81, 1.

स्फुटविद्रुमराजिनैकतः 198, 3.

स्फुटेयमस्याः कुरुते यदङ्गके 110, 3

स्फुरत्फणच्छत्रमणिप्रतान- 284, 11

स्फुरदतनुशिलीमुखस्य चापे 45, 9

स्फुरदद्भुतरूपसम्पदं ताम् 76, 1

स्फुरदधरविकीर्णदन्तकान्ति- 42, 11.

स्फुरदुदरनिवेशितेन्द्रनीलां 53, 1

स्फुरत्कान्तिचयव्याजाद् 91, 7

स्फुरन्नक्षत्रशबले 34, 6.

स्मरकेलिकलारसञ्ज्ञताम् 205, 19

स्मरव्यस्मान् सखीस्वैर- 261, 16

स्मरमूर्धबिलोचनाधिपीव 75, 11.

स्मरलक्ष्मि विहायसाङ्मुना 195, 10.

स्मरवरकरिहस्तशीकराणां 41, 7.

स्मरामिकणमेषाक्ष्यास् 90, 7

स्मरानिलपरामर्शाद् 264, 8

स्मरेण मर्मणि क्वापि 96, 9

स्मरैकदूती सहकारशाखिनो 114, 13

स्मितच्छटेय निर्याति 99, 6

स्मितज्योत्स्नादरिप्रेण 185, 15

स्मितमेतदलोलाक्षि 98, 7

स्मितं सरस्वतीरत्न- 31, 2

स्मित्या यशोभटकसर्पितचापयटिर् 290, 7.

- स्मिन्वा वयुमतीनायस् 261, 14
 स्मितैकया स विलसन्मकराचवृत्त- 293, 1.
 स्रगसाविति यत्कणामु धसे 75, 15
 सस्तकनकयन्त्राः शुद्धाः 249, 19
 स्यजीवितान्याजिमुखे विहातुम् 281, 1.
 स्वनामधेयविद्वत्स्य 26, 10
 स्यपिति प्रणयार्त्रयोरिद 201, 7
 स्यपुरोपयने समुत्पुलकः 192, 13
 स्यशान्तरमणयजल्पितमात्मभर्तुर् 207, 9
 स्यवाग इय स प्राप 27, 6.
 स्ययमित्य नलिनीयनमसूतेः 39, 1.
 स्यराज्यमध्यात्ममण्डलापो 16, 9
 स्यर्णामने स्वयमयाष्टकगातपत्र- 299, 11
 स्ययत्रसौन्दर्यविलोकनेषु 8, 19.
 स्यगीर्णपपंस्तुष्टुन्दरेण 151, 7.
 स्यशरस्त्रुरिते मनोभुजा 199, 5
 स्यशिल्पविज्ञानपरमकर्म- 12, 15
 स्यसूक्तीनयास्यपरेण भाषा 20, 1.
 स्यस्ति स्थितस्य स्व मिन्धु- 262, 11.
 स्य स्वमाप्स्यति तत्रेति समादिदेश 307, 3
 स्यां स्यां नदि कराधिदत्तुने 129, 9
 स्यादुर्निर्माणमोर्निर्माण 127, 7
 स्यसमिधात्रराग म 31, 13.
 स्यसोदधिन्दुष्टयन वपुने 231, 11.
 स्यस्यवाट कतिपयन्दरस्य 19 1

ह.

- हटेन नेतुं वशतामिवात्मनो 59, 1. .
 हतावशेषाणि पुरोऽस्य चेलुर् 284, 17.
 हन्तैव पन्नगपतेरतुल्यमतिज्ञा- 294, 13.
 हनूमतेव यशसा 184, 10.
 हरन्ति पुष्पाणि महीरुहाणां 233, 5.
 हरयः शेरते यस्य 182, 3.
 हरहसितसितं दिवापि कान्ति- 40, 7.
 हरिणमिथुनमुक्तान्योन्यकण्डूयनं तत् 224, 1.
 हरिणाङ्गसुन्दरमनेक- 252, 5
 हरिणीदृशो इतपुरन्नि- 246, 15
 हरेस्त्वमंशोऽत्र कृतावतारस् 155, 7.
 हर्षाश्रुलवकीर्णेन 102, 1.
 हारमवहदपरा न परं 252, 7.
 हारवलयमरविन्ददृशाम् 247, 5.
 हारवर्त्ती दधहोलां 268, 14.
 हाराः पतत्साञ्जनवाप्पपङ्क- 13, 13.
 हारीतशङ्खां कलहंसशाया 8; 15.
 हारेणाऽऽमलकस्थूल- 21, 5
 हिमच्छटाहारिमिरंशुजालैः 5, 11
 हिमत्विपः प्रत्युपकारगोचरो 222, 1.
 हिमाचलेन्द्रशिखरे 268, 10.
 हिरण्मयी पार्थिवबाणपङ्क्तिर् 287, 3.
 हणावरोधयैधव्य- 186, 2.

BOMBAY SANSKRIT SERIES.

Edited under the superintendence of Dr P Peterson and Dr R G

Bhandarkar

		R	a	p
No. I.—Pañchatantra, Books IV. and V. Edited, with Notes, by Dr. G Bühler	...	0	4	0
No. II.—Nāgajubhatta's Paribhāṣhendusekhara. Edited and explained by Dr. F Kielhorn The Sanskrit Text and various Readings, Part I	0	8	0
No III.—Pañchatantra, Books II and III Edited, with Notes, by Dr G. Bühler	...	0	4	0
No IV.—Pañchatantra, Book I. Edited, with Notes, by Dr P Kielhorn. (In the press)				
No V.—The Raghuvamśa of Kālidāsa, with the Commentary of Mallinātha Edited, with Notes, by S P. Pandit, M.A. Part I, Cantos I.—VI (In the press)				
No. VI.—Mālavikāgnimitra a Sanskrit Play by Kālidāsa Edited, with Notes, by Shankar P. Pandit, M.A.	...	2	2	0
No VII.—Nāgajubhatta's Paribhāṣhendusekhara Edited and explained by Dr. F. Kielhorn. Part II. (Translation and Notes), Paribhāṣas I—XXXVII.	...	0	8	0
No VIII.—The Raghuvamśa of Kālidāsa, with the Commentary of Mallinātha. Edited, with Notes, by S P Pandit, M.A. Part II., Cantos VII.—XIII.	...	0	12	0
No IX.—Nāgajubhatta's Paribhāṣhendusekhara. Edited and explained by Dr. F Kielhorn. Part II (Translation and Notes), Paribhāṣas XLVIII—LXIX.	...	0	8	0
No. X.—The Daśakumāracharita, of Dandin, Part I. Edited, with Critical and Explanatory Notes, by Dr G Bühler	...	0	8	0
No XI.—The Nīṭisataka and Vairāgyasataka of Bhartṛhari, with extracts from two Sanskrit Commentaries Edited, with Notes, by Kāśināth Trimbak Telang, M.A. (Copies not available)				
No. XII.—Nāgajubhatta's Paribhāṣhendusekhara. Edited and explained by Dr. F Kielhorn Part II (Translation and Notes), Paribhāṣas LXX—CXXII.	...	0	8	0
No XIII.—The Raghuvamśa of Kālidāsa, with the Commentary of Mallinātha. Edited, with Notes, by S P. Pandit, M.A. Part III., Cantos XIV.—XIX.	...	0	8	0

No XIV.—Vikramāñhladeva—Charita	Life of king Vikramāditya Tribhuvanamalla of Kalyāṇa, composed by his Vidvāpata Bilhana Edited, with an Introduction, by Dr. G Bühler (Copies not available.)			
No XV.—Mālatī Mādhava	a Drama by Bhavabhūti Edited with Critical and Explanatory Notes, by Dr. R. G. Bhandarkar, M.A. (Second Edition in the Press)			
No. XVI.—Vikramorvasī	a Drama by Kālidāsa. Edited, with Notes, by Shankar P. Pandit, M.A. (Under revision.)			
No XVII.—Hemachandra's Deśanāmā	Edited, with Critical Notes, a Glossary and a Historical Introduction, by Professor R. Pischel and Dr. G. Bühler, Part I. Text and Critical Notes by Professor Pischel	1	0	0
No. XVIII.—Vyākaraṇa Mahābhāṣya	of Patañjali Edited by Dr. F. Kielhorn. Vol. I complete Parts I, II. and III. ..	9	0	0
No. XIX.	Iditto ditto by ditto, Vol. I. Part II.	1	0	0
No XX.	Iditto ditto by ditto, Vol. I. Part III	1	0	0
No. XXI.	Iditto ditto by ditto Vol. II. Part I.	1	0	0
No XXII	Iditto ditto by ditto Vol. II Part II.	1	0	0
No XXIII	Vānsṭhadharmaśāstram. Edited, with Notes, by Dr. A. A. Führer ..	0	8	0
No. XXIV.—Kādambarī	by Bīna and his son, Vol. I. Sanskrit Text, complete, Edited by Dr. P. Peterson. (Copies not available.)			
Do Vol. II.	Introduction and Notes, by do. ..	2	0	0
No. XXV.—Kīrti Kaumudī	Edited, with Notes, by Prof. A. V. Kathavati. (Copies not available.)			
No XXVI.—Vyākaraṇa-Mahābhāṣya	of Patañjali Edited by Dr. F. Kielhorn. Vol. II Part III ..	1	0	0
No. XXVII.—Mudrārāksasa,	by Viśakhadatta, with the Commentary of Dharmarāja, Edited, with Notes by K. T. Telang (Copies not available)			
No XXVIII.—Vyākaraṇa-Mahābhāṣya	of Patañjali Edited by Dr. F. Kielhorn. Vol. III Part I ..	1	0	0
No XXIX.—Do do of do by do	Vol. III. Part II	1	0	0
No XXX.—Do do of do by do	Vol. III Part III	1	0	0
No XXXI.—Subhāṣitāvalī	of Vallabhaśara. Edited by Dr. P. Peterson and Pandit Durgāprasad ..	2	8	0
No. XXXII.—Tarka Kaumudī	of Longākṣa Bhāṣara Edited by Professor M. N. Divedi ..	0	12	0
No XXXIII.—Hitopaleśa	of Narayana Edited by Dr. P. Peterson ..	0	14	0
No XXXIV.—The Gṛasāvalī	by Vāṅjati Edited by Shankar P. Pandit ..	3	0	0

- No XXXV — Mahatiravara Upanishad Edited by Colonel G A Jacob 1 1 1
 No XXXVI — Unravelling Secrets of Hymns from the Rigveda Edited by Dr P Peterson 0 7 0
 No XXXVII — Sarvagadi arapaddha Edited by Dr P Peterson Vol I 4 0 0
 No XXXVIII — Naishakarmas diti Edited by Col. G A Jacob 3 0 0
 No XXXIX — A Concordance to the principal Upanishads and Bhagavad-gita by the same author 2 0 0
 No XL — Eleven Atharvava Upanishads, with Diagrams by the same author 8 0 0
 No XLI — Handlook to the Study of the Rigveda, by Dr P Peterson Part I 2 8 0
 No XLII — The Daskumaracharya of Dandin Part II (complete) Dr Bhabha Editors Edited with Critical and Explanatory Notes by Dr P Peterson 3 0 0
 No XLIII — Handbook to the Study of the Rigveda, by Dr P Peterson Part II comprising the Seventh Mantra with the Commentary of Sarana 0 8 0
 No XLIV — Aphorisms of the Sacred Law of the Hindus an Index of the Smritis and the various Leadings of the Hiranyakesha Dharmasutra by Dr G Buhler Part I 5 0 0
 No XLV — Rajatarangini Edited by Pand Durga Prasad Part I containing the first 7 (even) chapters 2 12 0
 No XLVI — Patanjali Yogasara Edited with the Scholium of Vyasa and the Commentary of Varanasi by Mahamahapadhasara Rajaram Shastri Bodas 3 0 0
 No XLVII — Parasara Dharmasara Samhita with the Commentary of Sarana Mahasacharya Vol I Part I Edited by Pandit Vaman Shastri Jaisankar 3 4 0
 No XLVIII — Dandak of Dr Dandak Vol I Part II 4 4 0
 No XLIX — Varakośa 2 d Part I Edited by Mahamahapadhasara Bhiksharaya Lalakar 4 0 0
 No L — Mahatiravara Upanishad Part II Edited by Dr G Buhler 12 0 0
 No LI — Rajatarangini Part I Edited by Pand Durga Prasad Vol II Part I 1 6 0
 No LII — Mrichhaka Part I Edited with two commentaries and varanasi by Mr V E Goḥ 0 0 0
 No LIII — Mrichhaka Part II Edited with two commentaries and varanasi by Mr V E Goḥ 0 0 0